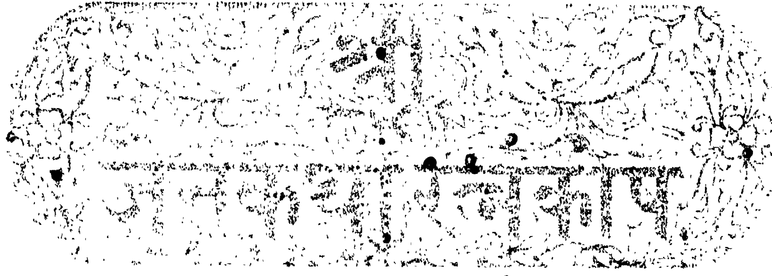
४८५८



भाग छठो.

आ भागमां

श्रीगौतमप्रभु प्रणीत.

विविधोपदेश सूचक श्रीगौतम कुलक नामक प्रकरण बालाव बोध सहित तथा दार्ष्टांतिक एकशो ने अगीयार कथाओ युक्त.

आ ग्रंथमां अनेक प्रकारना अपूर्व विषयोनो समावेश थवाथी

समस्त चतुर्विध श्रीसंघने अवश्य वांचवा माटे घणोज उपयोगी जाणीने

श्रावक भीमसिंह माणेके

श्रीमुंबापुरीमध्ये.

निर्णयसागर नामना मुद्रायंत्रमां मुद्रित कराव्यो.

संवत् [illegible] सने [illegible].

प्रस्तावना.

सुज्ञ जनोनी सुरूपाथी आ "जैनकथारत्नकोष" नामना पुस्तकनो छठो जाग छपाइ तैयार थयो छे, आ जागमां मात्र एक गौतम कुलकनामक नानुं सरखुं वीश गाथानुंज प्रकरण छाप्युं छे, तेनी एकेकी गाथामां घणुं करी चार चार उपदेशो दाखल करेला छे, अने प्रत्येक उपदेश उपर दृष्टां तरूपें एकेकी अथवा बब्बे कथाउं कहीने ग्रंथनुं गौरव कर्युं छे. सर्वे म लीने आ ग्रंथमां एकसो अगियार कथाउं आवेली छे, ते सर्व कथाउं घणी सरस अने नवनवा उपदेश संबंधि स्वरूपनो निर्णय करनारी होवाथी वांचनारा साहेबोना चित्तने कांइक अपूर्व आनंदना अंकूरोने प्रगट करनारी छे. तेमज वली ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूप रत्नत्रयीमां स्थिरता कराव नारी छे. तथा ए कथाउनां वाचकवृंद जेम परमपद साधन करवामां कु शल थशे, तेमज संसार व्यवहारमां रह्या थका नीतिमां एवा निपुण थशे के ते जनने दुष्कृत कार्य करवानी बुद्धि तो स्वप्नमां पण थाशे नहीं. घणुं शुं लखीयें परंतु आ ग्रंथ वांचनार पुरुष अत्यंत दृढतर न्यायवान् थशे. एवी अत्युत्तमोत्तम बोध करनारी कथाउं आ ग्रंथमां आवेली छे.

आ छठो जाग छापतां पूर्वे जागमां लख्या मुजब दृष्टिदोष अथवा प्रमा ददोषथी सुज्ञजनोने अशुद्धता दीठामां आवे, तो ते संबंधी जे कांइ मुज ने दोष लाग्या होय, ते सर्व दोषोनी आ ग्रंथसंबंधी नवनवा प्रकारना विनोद उपजावनारी कथाउने, वांचनारा समदृष्टि सज्जनोनी समक्ष हुं सविनय माफी मागुं छुं.

आ ज्ञानवृद्धिना प्रजावथी, अथवा तो श्रीसंघना अतिशय माहात्म्य थी, अथवा तो मुंबानगरीना हालमां थता महोदयना महत्त्वनी आक र्षण शक्तिथी, वा अत्रत्य श्रावक समुदायना पुण्योदयथी साक्षात् पूर्वे थइ गयेला गुरुश्री आर्यमहागिरिजी महाराज जेवा महोटा प्राजाविक अने साधुसंबंधी शुद्धसमाचारीमां प्रवृत्ति करनारा अने जेमणे पाषाण अने सु वर्ण, मान अने अपमान, वंदक अने निंदक, शत्रु अने मित्र, तृण अने मणि, राजा अने रंक, ए सर्वनी उपर समजावें दृष्टि स्थापन करेली छे.

वली जे समतात्मरमणे रमण करनार, समतारूप शुभ ध्यानाग्निवडे कर्मरूप काष्ठने बालनार, विभाव परिणतिने वमनार, छठ अठमादि तपश्चर्या करनार, शुद्ध चारित्राचार पालनरूप प्रवहणें करी संसारसमुद्रने तरनार, इत्यादिक अनेक गुणोना करंडक, साधुवर्य मुनिश्री मोहनलाल जी माहाराज, पोताना गुणयुक्त षट्शिष्योसहित, अमारो आ छठो भाग पूर्ण थयो के तुरत आ मुंबइमां पधार्या छे, ते पण आ अमारा शुभकारी छठा भागने मंगलदायक कार्य थयुं, एम स्पष्टरीतें देखाय छे. कारण के तेवा मुनीश्वरोनो विहार तो घणुं करी श्रीगुर्जर, मालव, कोंकण, मारवाड, बंगाल, काठीयावाड, ने कछ वगेरे देशोमां थाय छे, परंतु जीवयत्नाने माटे आहार विहार करवामां केटलीएक अडचण पडवाने लीधे आ मुंबइमां लगभग चालीस हजार श्रावकोनो समुदाय छतां पण पूर्वोक्त महामुनिजीनुं आगमन थतुं नथी, तेम छतां पण ते मुनिराज मुंबइना तथा सुरतना निवासी श्रावकोनी सविनय अतिप्रार्थनाथी मुंबइमां पधार्या, तेथी आ अस्मदीय श्रावक वर्गना छठा भागरूप ज्ञानवृद्धिकारक कामने परिपूर्ण मांगल्यसूचक कार्य थयुं, ए वातमां काइ पण संशय भासतो नथी.

आ ग्रंथ जे वखत संपूर्ण थयो, ते वखतमांज पूर्वोक्त मुनिराजजीनुं आहिं शुभागमन थयुं छे माटे आ अमारा ग्रंथना प्रगट थवानी साथें ते मुनिवर्यना मुंबइमां शुभागमननी उत्प्रेक्षाकरी छे. वली आहिं कोइ भाइने संदेह उत्पन्न थशे के आ तमारो छठो भाग तो हालज बाहेर पड्यो अने ते महाराजश्रीयें चैत्रमासमां आहिं पाउधार्या छे? तो त्यां कहेवानुं के आ छठो भाग तो चैत्रमासमांज तैयार थयो छे, परंतु अमारा शेठ भीमसिंहभाइ देवलोक थया, तेथी तेमना अपशोषना कारणथी तथा केटलीएक अडचणने लीधे ते वखतमां आ ग्रंथ बाहेर पड्यो नहि अने हाल जारें छापवानुं काम सरु कर्युं, तारे आ प्रस्तावना छापवी अवशेष रहि हती ते प्रस्तावना तथा प्रथम चैत्रमासमां छपाइ रहेलो आ छठो भाग, बाहेर पाड्यो छे. अलमति सुज्ञजनेषु. शुभं भवतु.

शा० शामजी लाभण.

॥ अस्य ग्रंथस्यानुक्रमणिका प्रारभ्यते ॥

१ प्रथम मंगलाचरण करतां, पहेला पदमां जे लोभी मनुष्य होय, ते द्रव्य उपार्जवा तत्पर होय ते उपर चारुदत्तनी कथा. श्रीनेमि० — १

२ पंचेंद्रियोनां विषयसुख ते कामभोग छे, तेमां प्रथम श्रोत्रेंद्रिय उपर राजपुत्र रामनी कथा. भवभावना ग्रंथमां. .... — १०

३ चक्षुरिंद्रिय उपर शेठ पुत्रनी कथा. भवभावना ग्रंथमां छे. .... — ११

४ घ्राणेंद्रिय उपर गंधप्रियनी कथा भवभावना ग्रंथमां छे. .... — १२

५ रसनेंद्रिय उपर मधुप्रियनी कथा. भवभावना ग्रंथमां छे. .... — १२

६ स्पर्शेंद्रिय उपर राजकुमर महेंद्रनी कथा. भवभावना ग्रंथमां छे. — १३

७ सामान्यें काम ते मैथुननी इछा, स्त्रीसंग करवो तेनी उपर चंद्रप्रद्योतन राजानी कथा. तेनी अंतर्गत जा सा सा सा प्रश्न पूछनार सोनीना जीवनी कथा. उपदेशमालामां छे. .... — १४

८ क्षमा उपर दमदंतराजर्षिनी कथा. आवश्यक बृहद्वृत्तिमां छे..... — २०

९ मध्यम पुरुष उपर जिनचंद्रकुमारनी कथा. अधमादिषट् पुरुष च० — २२

१० क्रोधथी विराम पामी वैर विरोध समाव्या उपर द्राविड अने वारिखिल्लनी कथा. श्रीशत्रुंजय माहात्म्यमां छे. .... — ३२

११ सिद्धांत प्रमाणे चाले, ते साधु, ते उपर महेंद्रराजा तथा तेना परिवार कुमारनी कथा. .... — ३८

१२ समता करे ते साधु, ते उपर अर्जुनमालीनी कथा. उत्तराध्ययनें. — ४५

१३ उत्सर्ग अने अपवाद ए बेहु प्रमाणे चाले, तेने साधु कहियें, ते उपर मुनिचंद्र मुनिनी कथा. गुरुमुखें सांभलेली छे. .... — ४७

१४ स्वसमय परसमयना जाण होय ते साधु कहीयें, ते उपर गोष्ठामाहिल्लनी कथा. श्री आवश्यकनी टीकामां छे. .... — ४८

१५ सत्त्ववंत धर्मथी न चले, ते उपर ललितांग कुमरनी कथा. श्री पा० — ४९

१६ आपदानो निस्तार करे, ते बांधव, ते उपर सिंहवसंतनी कथा भाव० — ५८

१७ क्रोध उपर शूर ब्राह्मणनी कथा. भवभावनामां छे. .... — ६२

१८ मान उपर उज्झित कुमरनी कथा. भवभावनामां छे. .... — ६३

१९ माया उपर शेठनी पुत्री पद्मिनीनी कथा. भवभावनामां छे. .... — ६५

२० लोभ उपर कोणिक राजानी कथा. श्रीवीरचरित्रमां छे. ६८
२१ क्रोध ते विष ते उपर स्कंधकाचार्यनी कथा. उपदेशमालानी वृत्तिमां. ७८
२२ अहिंसा ते अमृत ते उपर भीमकुमारनी कथा. श्रीपार्श्वचरि० ८१
२३ जातिमद उपर हरिकेशीना पाछला भवनी कथा. उत्तराध्ययन० ९३
२४ लाभमद उपर सुभूम चक्रवर्त्तीनी कथा. श्री आवश्यकनिर्युक्तिमां. ९४
२५ कुलमद उपर मरिचीनी कथा. श्रीवीरचरित्रमां छे. ९७
२६ ऐश्वर्य मद उपर दशार्णभद्र राजानी कथा. वृंदारवृत्तिमां छे. ९९
२७ बलमद उपर श्रेणिक राजा, वीरस्वामी विशाखानंदीनी कथा. १०१
२८ रूपमद उपर सनत् कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा. उत्तराध्ययनादिमां. १०१
२९ तपोमद उपर श्रेणिक पुत्रनंदिषेण ऋषिनी कथा. वीरचरित्रमां छे. १०५
३० श्रुतमद उपर स्थूलिभद्रजीनी कथा. परिशिष्टपर्वणीमां छे. १०७
३१ सामान्य मद उपर बाहुबलिनी कथा. उपदेशमालामां छे. १२०
३२ अप्रमाद उपर चंदा तथा सर्गमाताना दीकरानी कथा. समरादि० १२२
३३ माया तेज भय ते उपर सर्वांगसुंदरीनी कथा. श्री आवश्यकमां छे. १२८
३४ सत्य ते शरण छे ते उपर कालिकाचार्यनी कथा. उपदेशमालामां. १३२
३५ लोभ उपर मम्मण शेठनी कथा. आवश्यकनिर्युक्तिमां छे. १३४
२६ संतोष उपरांत सुख नथी ते उपर कपिल केवलीनी कथा. श्रीउत्त० १३५
३७ अचंभ होय तेने विद्या आवे ते उपर जवराज ऋषिनी कथा. १३९
३८ विनयवंतने विद्या भजे. ते उपर सिद्धपुत्रनी कथा. श्री आवश्य० १४४
३९ क्रोधीने अपकीर्त्ति भजे, ते उपर कुलवालुआनी कथा. १४५
४० कुशीलने अपकीर्त्ति भजे, ते उपर मुंजनी कथा. मुंजप्रबंधमां छे. १४५
४१ संभिन्न चित्तवंतने अलक्ष्मी भजे, ते उपर शूर विप्रनी कथा. १४७
४२ सत्यवंत पुरुषने लक्ष्मी भजे, ते उपर मकरध्वजनी कथा. १४७
४३ कृतघ्नने मित्र पण त्याग करे छे ते उपर चुलणीना यार दीर्घरा० १५०
४४ जे यत्नावंत होय ते पापने तजे तेनी उपर मेतार्य मुनिनी कथा. १५०
४५ जेम सूका सरोवरने हंस छांडे, तेम आउखारूपपाणी सूकायाथी ते आत्माहंस छांडे, उपर समुद्रदत्तादिकनी कथा. प्रश्नोत्तररत्नमाला वृत्तिमां छे. १५०
४६ क्रोधीने बुद्धि छांडे ते उपर पक्षिघातकनी कथा. १५४

४७ अरुचिवंतने कहेवुं, ते विलाप. ते उपर ब्रह्मदत्त अने चित्र संभूतिनी कथा. श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमां छे. १५५

४८ अछतवाला पासें मागवुं, ते विलाप, ते उपर श्रीकृष्ण अने वीरासालवीनी कथा. श्रीआवश्यक निर्युक्तिमां छे. १६३

४९ अनिश्चित अर्थवालाने कहेवुं ते विलापछे उपर गामडियानी कथा. १६६

५० व्याक्षिप्तचित्तवालाने कहेवुं ते विलापछे तेउपर बटुकनी कथा. उपदे० १६६

५१ घणा कुशिष्य करवा ते विलाप, ते उपर कालिकाचार्यना शिष्यनी कथा. श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमां छे. १६७

५२ दुष्ट राजा दंड देवा तत्पर होय ते उपर बलराजानी कथा. वृंदारु० १६९

५३ विद्याधर होय ते मंत्र साधवा तत्पर होय ते उपर मेघरथ राजानी कथा. श्रीपरिशिष्टपर्वणीमां जंबूस्वामीना अधिकारें छे. १७१

५४ मूर्ख होय ते कोप करवाने तत्पर होय ते उपर आहिर आहिरणीनी कथा. श्रीउपदेशरत्नाकरमां छे. १७३

५५ सुसाधु होय ते तत्त्वमां तत्पर होय ते उपर आर्य महागिरि आचार्य तथा सुहस्तीनी कथा. श्रीपरिशिष्टपर्वणीमां छे. १७४

५६ उग्रतपनी शोभा ते क्षमा, ते उपर सुकोशल मुनिनी कथा. १७९

५७ समतानी शोभा ते क्षमायोगमां रहे, ते उपर सुव्रतमुनिनीकथा. आ० १८२

५८ चारित्रनी शोभा ते ज्ञान अने भलुं ध्यान, ते उपर पुष्पभूति आचार्यनी कथा. श्रीआवश्यकनिर्युक्तिमां छे. १८३

५९ शिष्यनी शोभा ते विनयमां प्रवर्त्तवुं, ते उपर निंबक चेलानी कथा. श्रीउत्तराध्ययनना प्रथम विनयअध्ययनमां छे. १८४

६० आभूषण रहित ब्रह्मचारी शोभे, तेनी उपर वस्त्र रहित हरिकेशी मुनिनी कथा. श्रीउत्तराध्ययनसूत्रना बारमा अध्ययनमां छे. १८५

६१ परिग्रह रहितपणे दीक्षा धारण करनार साधु शोभे, ते उपर करकंडूनी तथा प्रसंगें चार प्रत्येक बुद्धनी कथा. आवश्यकनि० १९१

६२ बुद्धिमान् प्रधानें राजा शोभे ते उपर कल्पकनी कथा. श्रीपरिशि० १९७

६३ सती होय ते लज्जावती होय तो ते उपर जिनमतीनी कथा, सुम० २०४

६४ चपलचित्त अने अनवस्थितचित्तवालाने पोतानो आत्मा तेज वैरी जाणवो, तेनी उपर शेठनी स्त्रीनी कथा. उपदेशरत्नाकरमां छे. २०९

६५ शीलवंत प्राणी तेनो आत्माज जसवंत, ते उपर शीलवतीनी कथा. २१०
६६ जेनुं चित्त धर्मने विषे अस्थिर होय तेनो आत्माज दुरात्मा छे तेनी उपर गंगपाठकनी कथा, आवश्यकनिर्युक्ति तथा उपदेश र० २११
६७ जे जितात्मा होय ते पोताने अने परने शरणभूत थाय ते उपर थावच्चापुत्रनी कथा. श्रीज्ञातासूत्रमां छे. २१२
६८ धर्मकार्य उपरांत कोइ उत्कृष्टकार्य नथी, ते उपर मुग्धभट्टनी कथा. २२३
६९ प्राणीनी हिंसा उपरांत बीजुं कोइ अकार्य नथी तेनी उपर देवप्रासाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा. श्रीसुमतिनाथचरित्रमां छे. २२४
७० प्रेमराग स्नेहरागनी उपरांत कोइ बंधन नथी ते उपर आर्द्रकुमारनी कथा. सूयगडांग सूत्रमां. २३६
७१ बोधिबीजना लाभ उपरांत बीजो कोइ लाभ नथी ते उपर चंपकमालानी कथा. श्रीसुपार्श्वचरित्रमां छे. २३९
७२ परस्त्री न सेववी ते उपर वीरकुमारनी कथा. श्रीसुपार्श्वचरित्रमां. २५४
७३ अविद्यावंतने न सेववा ते उपर अगीतार्थ आचार्यनी कथा. श्रीविशेषावश्यकमां छे.. .... २६०
७४ मानहीन पुरुष न सेववा ते उपर वीरस्वामी अने गोशालानी कथा. सुबुद्धि दुष्टबुद्धिनी कथा. श्रीशांतिनाथचरित्रमां छे. २६२
७५ चाडीयामनुष्यने न सेववा, ते उपर चक्रदेवनी कथा. समरादित्य. २६४
७६ जे धर्मी होय ते सेववा योग्य होय ते उपर श्रीऋषभदेवस्वामीना पाछला भवें वैद्यपुत्रनी कथा. २७०
७७ जे पंडित होय ते पूछवा योग्य होय ते उपर तुंगीया नगरीना श्रावकनी कथा. श्रीभगवतीसूत्रमां. २७३
७८ जे साधु ते वांदवा योग्य छे ते उपर विजयसेन आचार्यनी कथा. २७७
७९ जे निर्मम ते पडिलाभवा योग्य ते उपर सुदत्तनी कथा. सुमति० २८०
८० पुत्र अने शिष्य बेहु सरखा जाणवा, ते उपर राजानी तथा आचार्यनी कथा. आवश्यकटीप्पणीमां. २८८
८१ ऋषि अने देवता सरखा जाणवा ते उपर प्रियग्रंथ आचार्यनी कथा कल्पसूत्र थिविरावलीमां. २८९
८२ आर्यसमित आचार्य कथा. कल्पथिविरावलीमां. २९०

८३ पांचमा निन्हव गंगदत्तनी कथा. श्रीविशेषावश्यकमां छे. २९०
८४ मूर्ख अने तिर्यंच बेहु सरखा ते उपर मरुकनी कथा.आवश्यकनि० २९३
८५ मुर्ख अने दरिद्री सरखा, ते उपर सारण जुवटियानी कथा. सहस्रमल्लकथामां. २९४
८६ पुरुषनी बहोंतेरकला तथा स्त्रीनी चोशठ कला, ए सर्वे कलाने जींतनारी धर्मकला छे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा. २९५
८७ सर्वकथाने धर्मकथा जींतनारी छे, ते उपर चितारानी पुत्रीनी कथा. आवश्यकनिर्युक्तिमां. ३०९
८८ सर्वबलने धर्मबल जीतनारुं छे ते उपर कोकाशनी कथा. ३१६
८९ सर्वसुखने धर्मसुख जीतनारुं छे ते उपर संयतिराजा कथा. ३२८
९० जुगारीप्राणी जुगार रमवाने आसक्त होय, तेना धननो नाश थाय, ते उपर नलकुबरनी कथा. ३४२
९१ जे प्राणी, मांसभक्षणमां आसक्त होय, तेने दयानो नाश थाय. ते उपर सोदामनी कथा श्रीनेमीचरित्रमां. ३४३
९२ जे प्राणी मद्यमां आसक्त होय, तेना यशनो नाश थाय छे, ते उपर राजाना पुत्रनी कथा. समरादित्यरासमां. ३४४
९३ जे प्राणी वेश्यामां आसक्त होय, तेना कुलनो नाश थाय, ते उपर उचितकुमरनी कथा. ३४५
९४ जे प्राणी जीवहिंसामां आसक्त होय ते प्राणीना धर्मनो नाश थाय, ते उपर यमपाशनी कथा. ३५१
९५ चोरीमां आसक्त होय ते प्राणीना शरीरनो नाश थाय छे, ते उपर ढुंढिक चोरनी कथा. ३५२
९६ जे प्राणी परस्त्रीमां आसक्त होय तेमे सर्वगुणनो अने सर्व द्रव्यनो नाश थाय छे, तथा अधमगतिने पामे छे ते उपर सुरप्रिय कुमारनी कथा. वृंदारुवृत्तिमां छे. ३५४
९७ पोतें निर्धन छतां पण दान दे, ते सद्गतिने पामे, ते उपर अमसेन वयरसेननी कथा. सुमतिनाथचारित्रमां. ३५८
९८ ठकुराइ पणामां क्षमा राखवी. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा प्रश्नोत्तर रत्नमालामां. ३६५

एए जे प्राणी सुखोचित होय, तेने इच्छानिरोध करवो,ते उपर धर्म राजानी कथा. उपदेशरत्नाकरमां छे. ३६७

१०० तारुण्य अवस्थामां इंद्रियोनो निग्रह करवो, ते उपर कामपालनी कथा सुमतिचरित्रमां पूर्वजवने अधिकारें. ३७०

१०१ दशइंद्रियोना रोध करवा उपर गुणधर्म राजकुंवरनी कथा. शांतिनाथ चरित्रमां. ३७४

१०२ आ संसारमां मनुष्यनुं आयुष्य अशाश्वतुं छे तेमां पण रागथी आयुष्य घटे, ते उपर एक पुरुष तथा स्त्रीनी कथा. ३७४

१०३ स्नेहथी आयुष्य घटे, ते उपर दंपतीनी कथा. ३७४

१०४ जयथी आयुष्य घटे, ते उपर गजसुकुमारनी कथा. ३७५

१०५ निमित्त ते शस्त्रादिकथी आयुष्य घटे, ते अधिकार लखेलो छे. ३७५

१०६ स्पर्शथी आयुष्य घटे, ते उपर चक्रवर्त्तीनी स्त्रीनी कथा. ३७६

१०७ मनुष्यनुं आयुष्य अशाश्वतुं छे, माटे साधुजने उपदिश्यो जे धर्म, तेने आचरण करवो, ते उपर चेलातीपुत्रनी कथा आवश्यक निर्युक्तिमां.. .... ३७६

१०७ जे धर्म छे, तेज रक्षण करनार छे त्राण छे, अनर्थनो घातक छे, संसारजीतने शरण छे, ते उपर महानंदनी कथा. ३७९

१०९ हवे दुःखीयो जीव होय ते सुखने माटे धर्मने आचरें, तो रूडीगतिने पामे, ते उपर वसुदेवनो जीव पाछले जवे नंदीश्वर साधु हतो, तेनी कथा..... .... ३७७

११० जे प्राणी धर्मने सेवे छे, ते अव्याबाध सुखने पामे छे, ते उपर लक्ष्मीश्वर श्रेष्ठीनी कथा. ३७७

१११ सिद्धनुं स्वरूप ग्रंथांतरथी लखेलुं छे, तथा सिद्धने एकत्रीश गुण प्रगट थाय, ते कहेलुं छे. ३९०

११२ आवश्यक निर्युक्तिमां बीजी रीतिथी सिद्धना एकत्रीश गुण कहेला छे. ३९१

११३ ग्रंथप्रशस्तिका..... .... ३९२

॥ इत्यनुक्रमणिका ॥

अथ

॥ श्रीगौतमकुलक मूल, बालावबोध तथा कथाउ सहित प्रारंभ ॥

तिहां प्रथम वार्त्तिक करनार पंमित श्रीपद्मविजयजी महाराज मंगलाचरणने अर्थें बे अनुष्टुब् कहे छे.

॥ अनुष्टुब्वृत्तम् ॥ नत्वा श्रीमन्महावीरं, ध्यात्वा श्रीगुरुपंकजम् ॥ मत्वा विविधशास्त्रोप, देशं सत्रसमन्वितं ॥१॥ यद्गौतमर्षिणा प्रोक्तं, गौतमं कुलकं वरं ॥ तस्य विस्तरतः कूर्वे, वार्त्तिकं लोकभाषया ॥२॥

इहां ग्रंथनी आदिमां वस्तु निर्देशरूप मंगल जाणवुं. अथवा ग्रंथमां पद्यरूपें मंगल बांध्युं नथी, तो पण पोताना चित्तमां इष्टदेवने नमस्कार कस्यो छे, एम जाणवुं. इहां चर्चा घणी छे, पण ग्रंथ वधे माटे लखता नथी.

हवे ग्रंथकर्त्तायें आदिमां लोभना लक्षण शामाटे कह्या छे? तेनो हेतु कहे छे. जे माटे चारगतिरूप संसारना हेतु, ते चार कषाय छे. तेमां पण सर्व गुणोनो विनाश करनार एवो एक लोभ छे ॥ यतः ॥ कोहो पीयं पणासेइ, माणो विणय नासणो ॥ माया मित्ताणि नासेइ, लोहो सव विणासणो ॥ १ ॥ इति श्रीदशवैकालिकसूत्रवचनात् ॥ तथा लोभ ते डुर्जय छे. अने वली ते लोभ, क्रोधादिकने रहेवाना कालमान करतां घणो काल रहे छे, एटलाज माटे श्रीभद्रबाहुस्वामीयें आवश्यक निर्युक्तिमां कह्युं छे. ॥ यतः ॥ उवसामंपि उवणिया, गुणमहया जिणचरित्तसरिसंपि ॥ पडिवायंति कसाया, किं पुण सेसेसु रागडे ॥ १ ॥ जइ उवसंतकसाउ, लहइ अणंत पुणोवि पडिवायं ॥ नहु भेवीससिअव्वं, थोवेवि कसायसेसंमि ॥ २ ॥ अणथोवं वणथोवं, अंगीथोवं कसायथोवं च ॥ नहु भेवीससियवं, थोवंपि हुंति बहु होइ ॥ ३ ॥ एम ए सर्वे गाथाउ एक लोभ आश्रयिने कही छे. तथा सर्व पापनुं मूल ते लोभ छे. ॥ लोभ 'मूलानि पापानि' इति वचनात् ॥ ते माटेंज ग्रंथकर्त्तायें आदिमां लोभनुं ग्रहण कस्युं छे. तथाच सूत्रम्.

॥ मूलगाथा ॥ उपजाति वृत्तम् ॥

॥ लुब्धा नरा अछपरा हवंति, मूढा नरा कामपरा हवंति ॥ बुध्धा नरा खंतिपरा हवंति, मिस्सा नरा तिन्निवि आयरंति ॥ १ ॥

अर्थः—(लुब्धानरा के०) लोभी मनुष्य जे होय ते (अछपरा के०) द्रव्य उपार्जन करवानेविषे तत्पर (हवंति के०) होय छे एटले लोभी पुरुष द्रव्य उपार्जन करवानेविषे तत्पर होय. इहां गाथामां जे अर्थ शब्द कह्यो छे ते अर्थ शब्दें लक्ष्मी जाणवी. अने लक्ष्मी ते देवताविशेष छे. ए एेंकरी ग्रंथकर्त्तायें आदिमां. मंगल सूचव्युं एम पण जणाय छे. ते कारण माटेज लोभी पुरुष द्रव्यनेविषे तत्पर होय. एम कह्युं, पण लोभनुं फल न कह्युं, जे माटे लोभनुं फल ते नरक जाणवुं. ॥ 'लुब्धा महछा नरयं उवंति' इति वक्ष्यमाणवचनात् ॥ एम जो नरक एवो अर्थ आ पहेली गाथामां करियें तो उपर जे मांगलिक सुचव्युं ते रहेतुं नथी. इत्यादिक केटली चर्चा लखाय ? हवे लोभनो लीधो जीव, विकट अटवीमां पेसे, महा अपार समुद्र तरे, अति भीम संग्राममां अडे, कर्षण करे, कृपण स्वामीनी सेवा करे, नीचकर्म आचरे, मस्तके भार उपाडे, भूख तृषा खमे, अने ताप तथा टाहाडने पण हिसाबमां न गणे; इत्यादिक महाकष्टने सहन करीने पण द्रव्य उपार्जवा तत्पर होय. ते उपर चारुदत्तनो दृष्टांत कहेछे.

आ भरतक्षेत्रनेविषे चंपानामनी नगरीमां महाधनवान् एवो भानुनामें शेठ वसे छे. तेनी सुभद्रानामें भार्या छे, तेने पुत्र नथी. तेथी स्त्रीभर्त्तार घणी आर्त्ति करे छे. अने मनमां एम विचारे छे के, ज्यररे धननो भोक्ता एवो एक पण पुत्र नथी ! ! त्यारें आपणने आटलुं धन पण श्या कामनुं ! एम चिंतातुर रहेतां देवादिकने मानता, इछता, एक चारणमुनि मल्या. त्यारे ते मुनिने पूछ्युं के, हे महाराज ! अमारे पुत्र थशे के नहिं ? त्यारे चारण मुनियें कह्युं के, तमारे पुत्र थशे. पछी ते स्त्रीने गर्भ रह्यो. अनुक्रमें पुत्रनो जन्म थयो. ते बालकनुं चारुदत्त एवुं नाम दीधुं. ते महोटो थयो, त्यारें मित्रसाथें क्रीडा करतो एकदा समये उद्याननेविषे गयो. त्यां

जतां थकां एक स्त्रीनां तथा एक पुरुषनां पगलां दीठां. ते पगलां घणां लक्षणवंत देखीने चारुदत्तें विचार्युं के, इहांथी कोइक गुणवंत स्त्रीपुरुष गयां जणाय छे. एम चिंतवी आगल जतां एक केलिनुं घर दीठुं. ते केलि ना घरनी पासे एक विद्याधर दीठो. तेना सर्व शरीरमां खीला जडेला छे. तेवामां ते विद्याधर चारुदत्तने देखीने कहेवा लाग्यो के, हे पुरुष! महारा वस्त्रने छेडे औषधीवलय छे, ते घशीने मने चोपडो. ते सांजली चारुदत्तें पण ते औषधी घशीने चोपडी, एटले ते सर्व खीला निकली पड्या. पछी ते विद्याधरना कहेवाथी व्रण संरोहिणी घशीनें चोपडी, एटले सर्व व्रण (घा) रुझाई गया, वली त्रीजी औषधीयें साजो थयो. त्यार पछी चारुद त्तें पूछ्युं के, हे महाजाग्य! तमे कोण छो? अने तमने आवी आपत्ति केम पडी? त्यारे ते विद्याधर पोतानो संबंध कहे छे.

जरतक्षेत्रना मध्यजागने विषे रूप्यमय पच्चीश जोजन ऊंचो अने प चास जोजन पहोलो एवो वैताढ्य पर्वत छे, तेने विषे शिवमंदिरनामें न गरनो माहेंद्रविक्रमनामें राजा महापराक्रमी छे. ते राजानो हुं अमित गतिनामें पुत्र थयो. एक दिवस क्रीडा करतो थको हुं हरिवंत पर्वते गयो. त्यां एक हिरण्यरोमनामा तापस वसे छे, तेनी सुकुमालिका नामें पुत्री म हारूपवंती छे, तें में दीठी. ते कुमरी तेना पितायें मने परणावी. ते स्त्रीने लइने हुं महारे ठेकाणे गयो. त्यां धूमशिष्य नामें एक महारो मित्र ह तो. ते महारी स्त्रीने देखीने कामें विंधाणो तेथी महारां छिद्र जोतो रहे, अने मनमां विचारे के, जो ए मित्र मरे, तो ए स्त्री महारे हाथ आवे. ए म करतां एक दिवस हुं महारी स्त्री साथे क्रीडा करतो करतो इहां आ व्यो. ते अवसरे महारो मित्र मने एकलो जाणीने, आ रीते खीला ठोकी ने महारी स्त्री लइने जतो रह्यो. ए अवस्थामां हे बांधव! तें मने जीवतो राख्यो. तेने बदले तुं महारी पासे कांइक पण माग्य के, हुं तने आपुं त्यारे चारुदत्तें कह्युं के, तमारा जेवा सत्पुरुषनुं दर्शन थयुं, एटले हुं सर्व कांइ इच्छित पाम्यो. वली में तमारुं दुःख दूर कर्युं, माटे हवे महारे शुं जो इये? एम कही बन्ने जण पोतपोताने ठेकाणे गया.

पछी चारुदत्त पोताना मित्रसाथे निरंतर क्रीडा करे, एम करतां ज्या रें चारुदत्त यौवन अवस्था पाम्यो, त्यारे सर्वार्थनामें चारुदत्तनो मामो

बे, तेनी मित्रवतीनामक पुत्रीनी साथें चारुदत्तना पितायें चारुदत्तने पर णाव्यो. पण वनक्रीडासक्त थको स्त्रीसाथे भोगनी वात न करे, त्यारे चा रुदत्तना माता पिताये जाएयुं के, अमारो पुत्र भोगमां समजतो नथी, ए म विचारीने कलिंगसेना नामें गणिकानी दीकरी वसंतसेना गणिका हती तेनी पासे कामभोग शीखवा मूक्यो. एम करतां ते वेश्याने घेर बार वर्ष वहि गयां. ते वेश्या साथे सोल क्रोड सोनैया खाधा. त्यार पबी ते चा रुदत्तने इव्यरहित थयो जाणीने ते वेश्यानी अक्कायें तेने काढी मूक्यो. त्यारें घेर आवीने जूए तों मावाप मरी गयां बे, अने घरहाट पडी गयां बे, एम देखीने घणुंज दिलगीर थयो. पबी व्यापार करवा माटे पोतें पो तानी स्त्रीनां आजूषण लीधां, ते लेइने मामो तथा पोतें बन्ने जण व्यापा रने अर्थें चाल्या. मार्गे जतां जतां उशीरपुर नगरे आव्या, त्यां मामाभाणे जे कपास लीधो, तें लइने ताम्रलिप्ति नगरीतरफ चाल्या, अनुक्रमे जतां थकां वनमां आग लागी, एटले सर्व कपास बली गयो. त्यारे मामाए जा एयुं के, चारुदत्त निर्जाग्य बे, एनीसाथे महारुं धन पण जाय बे; एम जा णी तेणे चारुदत्तने मूकी दीधो.

चारुदत्तें पण एक घोडो वेचातो लीधो, ते उपर बेसीने पश्चिम दिशा तरफ चाल्यो, आगल जतां थकां घोडो मरी गयो. पबी चारुदत्त पादचारी थयो. हवे चालतां थकां घणुं थाक्यो, जूख तृषा पण घणी लागी, एवा एवा महाडुःख खमतो थको अनुक्रमें प्रियंगुनगरे गयो. त्यां वणिकनां घणां घर बे, तेमां एक सुरेंइदत्त नामें पोताना पितानो मित्र वसे बे. ते णें चारुदत्तने पुत्रनी पेठे राख्यो, जोजनवस्त्रादिक आप्यां, अने कह्युं के, हवे शुं करवा डुःख खमवा जाय बे ? महारे घेर रहे. एम कहे थके पण मनमां घणो लोज धरे बे. व्यापार करवानी महोटी होंस धरे बे. ते कार णथी कोइकना लाख इव्य उधारे लइने ना ना करतां पण चारुदत्त रह्यो नही. अनुक्रमें जहाजमां बेगे, तेनी साथें बीजा पण घणा लोक जहाज मां बेगा, अनुक्रमें ते जहाज यमुनाद्वीपें गयुं. एम बहु गाम नगर फर तां आठ क्रोड सोनैया कमायो. हवे पोताने देश जवा माटे पाबो जहाज मां बेगे, ते समुइने मध्यजागे आव्यो, एटले अकाले गाजवीज थयो, तेथी प्रवहण भांग्युं, सर्व इव्य समुइमां गयुं. पण कोइक पुण्यसंयोगे

एक पाटीयुं हाथ आव्युं. ते पाटीयासहित सात दिवस सूधी समुद्रमां झो ला खाधा. अनुक्रमें समुद्रनो पार पाम्यो. ते राजपुर नगरना उद्यानमां आव्यो. त्यां एक तापसना आश्रममां दिनकरप्रभ नामा परिव्राजक वसे छे, ते घणो शांत दांत अने जाणिये धर्मनुं धामज होय नहि! एवो देखाय छे. ते त्रिदंडी, चारुदत्तने कहेवा लाग्यो के, अरे बाबु ! तुं कहांसे आया ? तुं ऐसा दुःखीया क्युं ? तुं तो बडा भाग्यवंतमें शिरदार हे,तेरा दुःख देखकर मेरेसें खम्या नहि जाता ! मेरे मनमें बहोत आर्त्ति होती है. और हमेरे तां इ गुरुकी जैसी शिक्षा है तिसमाफक मै,अलेखकों जपता औरभावकी भिक्षा लेता हुं, कंथा पहेरता हुं, और विभूति चढाता हुं, परकुं दुःखी देखुं,तब मु झकोंभी दुःख उपजे, परकुं सुखी देखुं तब मुझकूंभी सुख. उपजे,और सारी दुनीया तो मायामें गरक होगई हे. और हम तो दररोज निरंजनका ध्यान करते है. उसवास्ते तेरी बात होय सो हमकों कहे. एवा त्रिदंडियानां वचन सांभळीने तेने प्रणाम करीने चारुदत्त कहेवा लाग्यो के, हे भग वन् ! मै बहुत दुःखी हुं. और अब आपके सरणे आयां हुं. तुमसे मे रा उद्धार होवेगा. इत्यादिक पोतानुं वृत्तांत कही देखाडयुं. ते वात सांभ ळीने त्रिदंडियानी आंखमां आंसु आव्यां, अने कहेवा लाग्यो के, रे वछ तुं धीरा हो. सब अछा बनेगा. में जानताहुं के तुं बहोत धनका अर्थी है. भला ! अब तें मेरी पास आया है, तो सब बातकी खूबी होवेगी. क्यों डरता हे ? में ऐसा करूंगा कि लक्ष्मी तो तेरा घरकी दासी होयगी, तुं मेरी साथ चल ! ते सांभळी चारुदत्त अने त्रिदंडियो ए बन्ने जण त्यांथी चा ल्यां. चालतां थकां बीजे दिवसे एक अटवीमां पहोच्या. त्यां एक पर्वतमां गया तेमां एक निवड शिला आवी. ते पछे पाटु मारीने उघाडी. तेमध्ये एक दुर्गपाताळ नामें बिल छे, तेमां चाल्या, ते दुर्गपाताळमां भमतां भ मतां एक रसकुंपीनो कूओ दीठो. पण ते देखीतोज महा बिहामणो छे, चार हाथनो विस्तारें छे, जाणिये के,कूओ तो नथी, पण नरकनुंज बारणुं छे. हवे चारुदत्तने एक तुंबडी त्रिदंडीयें आपी. अने कह्युं के, आ तुंबडी कूआमांथी रसें भरी लाव्य, एम कहीने चारुदत्तने मांची उपर बेसाडीने कूआमां उता र्यो. चारुदत्त पण लोभना वशथी मांहे ऊतर्यो. तेणें कूआमां ज्यां मेखला छे, ते दीठी. तेमां रस पण भर्यो छे.ते रस जेटलामां लेवा जाय छे,एटलामां बीजा

कोइकें शब्द कस्यो,केम म त्यारे चारुदत्त बोल्यो के,मह्यरुं नाम चारुदत्त ढे. मने नगवंतें मोकल्यो ढे, तो मुऊने रस लेतां श्या माटे निषेध करो गे? मह्या रे ए रसनो जरूर खप ढे. त्यारे ते शब्द करनार बोल्यो के, मह्यरी वात सांनल. हुं पण वाणियो बुं. तह्यरी पेरें हुं पण धननो अर्थी थको इहां आव्यो बुं, पण ए त्रिदंमीयें मुऊने मांहि नांख्यो ढे. ते माटे ए त्रिदंमीया नो विश्वास करीश नही. वली वात सांनल. आ रसमां हाथ बोलीश नहिं. जो बोलीश तो हाथ कोही जशे. ते माटे तुंबडी लाव्य. हुं तने नरी आपुं. एम सांनली तेने तुंबडी आंपी. त्यारे ते पुरुषें पण रस नरीने आप्यो. मां चीना हेठल ते रस तुंबी बांधी. पढी चारुदत्तें रासडी हलावी,त्यारे त्रिदंमी ये खेंचीने, कूआने कांठे आण्यो. एटले त्रिदंमीयें तुंबडी मागी. त्यारे चारु दत्तें जाण्युं के, आ मायावी तथा विश्वासघाती देखाय ढे. एवुं जाणीने ते रस, तो कूआमां ढोली नांख्यो. एवुं जाणी ते त्रिदंमीयें पण चारुद त्तने कूआमां नांखी दीधो. त्यारे ते मांहे रहेलो पुरुष बोल्यो के, तुं कांइ फिकर चिंता करीश नही. तुं जो रसमांहे पड्यो होत, तो न जीवत, प ण मेखला उपर पड्यो, तेथी तुं शातामां रहेजे. तने इहांथी नीकलवानो उपाय बतावुं, ते सांनल. इहां रस पीवाने माटे गोधा आवे ढे, ते मह्या नयंकर शब्द करता आवे ढे, पण तेनी तुं बीक राखीश नही. ते गोधा ज्यारें रस पीने पाढा वले, त्यारे तुं तेने पूंढडे वलगजे. माटे ते आवे त्यां सूधी तुं इहां रहे. अने पंच परमेष्ठीनुं ध्यान कस्य. एम • सांनलीने ते त्यां रह्यो. एवामां ते पुरुष तो मरण पाम्यो, तेवामां ते गोधा आवीरस पीने पाढा वलतां चारुदत्त पण ते गोधाने पूंढडे वलग्यो. तेनुं शरीर सुकु माल हतुं तेथी घसातो घसातो बहार नीकल्यो. ते जाणे गर्नावासथकीज नवो नीकल्यो होय नहि!! अथवा नरकमांथीज नीकल्यो होय नहि!!! ए दृष्टांतें बहार आवे थके नवो जन्म पाम्यानी पेरे मांनवा लाग्यो, पढी पूढडुं मूकी दीधुं, त्यारे मूर्ढा खाइने नूमिये पड्यो. वली शीतल वायरा प्रमुखें चेतन वल्युं, त्यारे चालवा मांमयुं,एटले वनमां एक पामो हतो तेनी केडे पड्यो, त्यारे चारुदत्त एक महोटी शिला उपर चडी गयो. ते जोइने ते पामो पण शिंगडेथी ते शिलाने हलाववा लाग्यो, पण शिला हाले न ही. एवामां एक अजगर नीकल्यो, ते अजगर वनपामाने गली गयो. त्यारे

चारुदत्त त्यांथी नाठो. ते अनुक्रमें अटवीने अंते एक गाममां चारुदत्तना मामाना मित्रनुं घर छे, ते गाममां दुःखनी राशिने पामतो पामतो त्यां पहोच्यो. तेने तिहां रुद्रदत्त नामें मामाना मित्रें घणुं लाड्यो पाड्यो, साजो कर्यो.

हवे त्यांथी कांइक तुच्छ किरियाणा नरी रुद्रदत्त साथें चाल्यो. जतां थकां एक महोटी इक्षुवती नामें नदी आवी, ते उतरी गिरिकूटे गया. त्यां वेत्रवन छे. ते वनथी अनुक्रमें बन्ने जण टंकण देशे पहोच्या. त्यां बे बकरा वेचाता लीधा, ते बोकडा उपर बेसीने केटलाक पंथनो पार पाम्या. पछी एवुं जंगल आव्युं के, जेमां मनुष्य मात्र तथा अज (बोकडा) पण चाली शके नही, त्यारे रुद्रदत्तें कह्युं के, हवे आपणे पगे चाली शकशुं नहिं, तेमाटें आ बकराने मारी तेनी खोलमां पेसीए, अने एमना मांसनो नाग बहार काढीए, तेने देखी नारंम पंखी आवीने मांसनी भ्रांतिये आपण बेहुने उपाडीने लेइ जशे, ते सुवर्णभूमियें मूकशे, एवां वचन सांनलीने चारुदत्त बोल्यो. हे रुद्रदत्त ! आपणाथी ए बकरा केम मराय ? प्रथम तो ए आपणने इहां सूधी लाव्या,माटे आपणने उपकारी थया,वली आ ठेकाणे एनो नाथ कोण छे ? वली आपणें पण हिंसा करीने दुर्गतियें जइयें, ते हिंसानां फल शास्त्रमां कडुआं कह्यां छे. ॥ 'न पाणिहिंसापरमं अकज्जं' इति वचनात् ॥ ते माटे आपणाथी तो ए न हणाय. त्यारे रुद्रदत्त कोप करीने बोल्यो जे, ए बकरां कांइ तहारां नथी, एतो में द्रव्य खरचीने लीधां छे. एम कहीने एक बकरो तो तेणें मार्यो, पछी बीजो बकरो मारवाने रौद्रपरिणामी थको रुद्रदत्त आव्यो, त्यारे बकरो कंपतो कंपतो चारुदत्तना मुख सामुं जोवा लाग्यो. तेने चारुदत्त कहेवा लाग्यो के, हे बकरा ! इहां महारो आश्रय नथी, पण आ वेला तने धर्म सखाइयो छे. ते हुं संनलावुं.अने तुं धीरज धरीने सांनल.जे श्रीवीतराग रागद्वेष रहित, केवलज्ञान, केवलदर्शन, यथाख्यात चारित्रवंत, अढार दोष रहित, चोत्रीश अतिशयें करी विराजमान, वाणीना पांत्रीश गुणें करी नव्य प्राणीने संसार समुद्र तारवा समर्थ, मोहरहित, अज्ञानरहित, एवा परमेश्वरने देव करीने तुं मान्य. तथा गुरु ते सुसाधु, उत्तम, निस्पृही, आत्मगुणरागी, आत्मसाधनने अर्थें उजमाल थयेला, सत्तावीश गुणेंकरी विराजमान, रत्नत्रयीना पात्र, स्वपर तारवां समर्थ एवा गुरुने गुरु करी अंगीकार

कह्यु. तथा धर्म ते केवलीनो भाष्यो, आत्मानो धर्मनिश्चय व्यवहाररूप साध्य साधनरूप जे निश्चय धर्म, ते आत्मस्वरूप जाणवो. तथा व्यवहार ते स्वरूप प्रगट करवा निमित्त दानादिक धर्मने धर्म करी अंगीकार करजे. प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह प्रमुख जे अढार पापस्थानक छे तेने तजजे. चार आहारने पच्चरकजे. सर्व जीव साथे मैत्रीभाव राखजे. वली रुद्रदत्त साथे विशेषें मैत्रीभाव राखजे. अने एम जाणजे के, ए मारतो नथी, पण मुजने महारां पूर्वकृतं कर्म उदय आव्यां छे, ते भोगवुं छुं. इत्यादिक चारुदत्तनां वचनं ते बकराने अमृत रसायननी पेठें परणम्यां. त्यारे चारुदत्तें तेने नवकार संभलाव्यो. हवे ते बकराने रुद्रदत्तें मार्यो. पछी ते बे बकरानी. खोलमां बे जण जूदा जूदा हाथमां छरी लेइने पेठा. एवा अवसरमां त्यां बे भारंम पंखी आव्या. ते मांसनी भ्रांतियें चंचूपुटें करी बन्नेने उपाडी चाल्या. मार्गमां एक त्रीजो भारंम पंखी आवीने चारुदत्तवाला भारंम पंखी साथे मांसनी लालचे लडवा लाग्यो. ते साथे लडतां थकां ते खोल भारंमनी चांचमांथी छूटीने नीचें एक सरोवरमां पडी त्यारे मांहेथी चारुदत्तें जाण्युं के, भारंमें क्यां एक मूक्यो तो खरो ! एवुं जाणी छरीए करी बंध कापी बहार नीकल्यो, अने सरोवर तरीने कांठे आव्यो.

त्यांथी अटवीमां जतां एक पर्वत दीठो तेनी उपर चाल्यो. एवामां त्यां मुनिराज काउस्सग्ग ध्यानें रह्या थका दीठा. त्यारें मुनिराजें काउस्सग्ग पार्यो, एटले तेमने चारुदत्तें प्रणाम कर्यो. मुनियें पण धर्मलाभ दइने तेने बोलाव्यो के, हे चारुदत्त ! तुं इहां क्यांथी आव्यो ? इहां तो विद्याधर अथवा देवता अथवा पंखी आवे, पण मनुष्य मात्रनो आसरो नथी ! वली हे चारुदत्त ! तुं मने ओलखतो नथी, पण महारी वात सांभल्य. चंपानगरीने बहार तें जे विद्याधरना खीला काढ्या हता, ते अमितगत विद्याधर मनेज जाणजे. तें मूकाव्या पछी हुं अष्टापदने ढूकडो गयो, एटले महारा ते वैरीने में दीठो अने तेणें पण मने दीठो. एटले ते वैरी नाशीने अष्टापदना चैत्यनें शरणे गयो. अने हुं महारीघ रणी लइने महारे घेर आव्यो, छी महारा पितायें मने राज्य आप्युं, अने हिरण्यकुंभ ने सुवर्णकुंभ ए बे चारण श्रमण मुनिराजनी पासे महारा पितायें चारित्र लीधुं.

हवे महारे मनोरमा नामें एक स्त्री हती तेने बे पुत्र थया, तेमां एक

नुं नाम सिंहयशा अने बीजानुं नाम वराहग्रीव छे. वली बीजी स्त्री विज यसेना नामें हती, तेनी कूखे एक गांधर्वसेना नामें कन्या थइ. त्यार पछी सिंहयशाने राज्यें थापीने में महारा पिता गुरु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं. पछी अनुक्रमे विहार करतो थको लवण समुद्रमां कर्कोट नामें पर्वत छे, तेमां एकांत स्थानक जाणीने ध्यान करुं छुं. ए में महारी वात कही. हवे तुं तहारी वात कहे. तुं इहां क्यांथी आव्यो ? त्यारें चारुदत्तें मूलथी मांडी पोतानुं सर्व वृत्तांत कही देखाड्युं, एवामां मुनिना बेहु पुत्रो त्यां आव्या, मुनियें चारुदत्तने उलखाव्या के, ए अमारा उपगारी छे. एवामां बकरो देवता थयो छे, ते देवतापण त्यां आव्यो, तेणे पोतानुं सर्व वृत्तांत संजलाव्युं. हवे विद्याधरें, चारुदत्तने पोताने घेर तेडी जइने घणा हिरण्य सुवर्णादिक आप्यां, अने गांधर्वसेना पोतानी जगिनी हती तेपण सोंपी, ने कह्युं के ज्यारें वसुदेवजी तमारा नगरें आवे त्यारें वसुदेवजीने ए महारी बेहन परणावजो एम कहीने चारुदत्तने पोताने घेर पहोचाड्यो. इत्यादिक सविस्तरपणें ए अधिकार वसुदेवहिंमि ग्रंथथी जोइ लेवो. इहां तो लोजी प्राणी द्रव्य उपार्जवा तत्पर होय, ते माटे महाकष्ट खमे ते उपर ए कथा कही. हवे संसारमां जमवाना कारण माटे लोकप्रसिद्ध कंचन तथा कामिनी छे.

अने मुख्यतायें द्रव्यादिकनुं उपार्जन करवुं, ते कामजोगने माटेज छे,
ए संबंधे आव्युं. जे कामजोगनुं बीजुं पद ते कहे छे.

॥ मूढा नराकामपराहवंति (मूढा नरा के०) जे मूर्खप्राणी होय, ते (कामपरा के०) कामने विषे तत्पर (हवंति के०) होय. इहां कामज कह्यो छे. परंतु उपलक्षणथी जोग पण लेइये. एटले मूर्ख पुरुष कामजोगने विषे तत्पर होय; ते कामजोग मूर्खने वहाला लागे छे. ॥ यतः ॥ बालाभिरामेसु दुहावहेसु, न तं सुहं कामगुणेसु राया ॥ विरत्तकामाणतबोधणाणं, जं भिरकुणो सीलगुणे रयाणं ॥ इति श्रीउत्तराध्ययनसूत्रे चित्रसंभूति अध्ययने ॥ हवे कामजोग तें पांच इंद्रियनां विषयसुख कहीये. यतः ॥ कइविहा णं जंते ! कामा पन्नत्ता ? गोयमा ! दुविहा कामा पन्नत्ता. तं जहा. सद्दा रूवा इति. तथा कइ विहाणं जंते ! जोगा पन्नत्ता ? गोयमा ! तिविहा जोगापन्नत्ता. तं जहा गंधा रसा फासा कइविहाणं जंते ! कामजोगा पन्नत्ता ? गोयमा ! पंचविहा कामजोगा पन्नत्ता. तंजहा सद्दा रूवा रसा गंधा फासा

॥ जीवाणं नंते ! किं कामी नोगी ? गोयमा ! जीवा कामीवि नोगीवि ॥ इ त्यादिक श्री नगवती सूत्र शतक सातमे उद्देशे सातमे कह्युं ठे.

॥ हवे पांच इंद्रियो ते कयां स्पर्शेंद्रिय,रसेंद्रिय,घ्राणेंद्रिय, चक्षुरिंद्रिय अने श्रोत्रेंद्रिय,ते इंद्रियो बे प्रकारे एक बाह्य इंद्रिय तथा बीजां अन्यंतर इंद्रिय. तेमां बाह्य इंद्रिय ते काननी पापडी प्रमुख जाति विशेषें निन्न निन्न आ कार ठे. तथा अन्यंतर इंद्रियोना बे नेद ठे. एक निवृत्तिइंद्रिय अने बीजी उपकरण इंद्रिय. ते पांचे इंद्रिय महा दुःखदायी ठे,उन्मार्गे प्रवृर्त्ती रह्यो ठे. ॥ यतः इंदिय चवल तुरंगा, दुग्गइमग्गाणुधाविरे निच्चं ॥ उम्मग्गेण पडं तं, निरुंनई नाणरस्सीहिं ॥ ६ ॥ इत्यादिक जेमाटे एकेक इंद्रियना परव शपणाथी पण जीव दुःख पाम्या ठे, तो जेना पांचें इंद्रिय परवश होय ते नुं तो कहेवुंज शुं ! ! !॥ यतः ॥ सोपमुहाणत्ताणय, दिठंता पंचिमे जहा संखं ॥ राय सुय सिठितणउ, गंधमहुप्पिय महंदाहिं ॥ ७ ॥ इति ॥

हवे ते पांचइंद्रियना पांच उदाहरण अनुक्रमें लखीये ठीये.

तेमां प्रथम श्रोत्रेंद्रिय उपर राजपुत्रनो दृष्टांत कहे ठे.

॥ ब्रह्मस्थल नगरने विषे नुवनचंद्र राजा. ते राजाने राम नामें पुत्र ठे. एकदा राजाये मंत्रीने पूठ्युं के, पुत्रने युवराज पदवी आपुं ? त्यारे मंत्री बोल्यो. हे स्वामिन् ! ! ए पुत्र राज्य योग्य नथी. राजायें कह्युं,एमां श्यो अवगु ण ठे ? मंत्रियें कह्युं एने श्रोत्रेंद्रिय वश नथी. नित्य गीत गानमां आसक्त ठे अनेक डूंब गंधर्व पन्नगना वृंदने संसर्गे वर्त्ते ठे. ते सांनली राजा हसीने बोल्यो. हे मंत्री ! में तहारी चतुराइ दीठी. जेमाटे राजाने तो गीतप्रियपणुं ते गुण ठे. अने तेने तुं तो दूषणरूप कहे ठे. तेवारें मंत्रियें कह्युं हे राज न् ! आसक्तपणुं सारु नही. ॥ यतः ॥ जह अग्गीइ लवो वि हु, पसरंतो दहइ गामनयराइं ॥ इक्किक्कंमि दियं पि हु, तह पसरंत समग्गगुणे ॥ ८ ॥ तेमाटे न्हाना नाईने युवराज पद आपो. एम प्रधानें कह्युं तोपण राजायें न मान्युं अने रामने युवराज पद आप्युं. अनुक्रमे राजा मरण पाम्यो, त्यारे ते राम राजा थयो. अने महाबल नामा लघुनाई हतो ते युवराज थ यो. हवे रामराजा विशेष प्रकारे स्वेछायें गीतगान सांनले. पोतें पण गीत गान करे. अने नवनवां गीत करीने डूंबादिकने शीखवीने गवरावे, पणरा ज्यनी चिंता कांइ न करे. एकदा प्रस्तावने विषे एक तरुणी डुंबडी सुस्वरवाली

त्यां राजानी पासें आवी. तेना रूप तथा गानगुणें मोह्यो थको ते राजा कुलनी लज्जा मूकीने तेनी साथे अनाचार सेववा लाग्यो. तेने मंत्रीप्रमुख सर्व परिवारें घणोये वार्यो पण; निवर्त्यो नही. त्यारे सर्व परिवारें संप करी डूंबडीसहित रामने देश बहार काढी मूक्यो, अने लघु जाईने राज्यें थाप्यो. हवे राम देशांतरे जमतो जमतो मरण पामीने वनमां हरण थयो. त्यां गीतना रसें आहेडीये मार्यो. त्यांथी मरीने महाबल राजाना पुरोहितनो पुत्र थयो. त्यां पण यौवनवये गीतगानमां अत्यंत आसक्त थयो, एकदा रात्रीयें राजा, डूंबना टोला पासे गीत गवरावे छे, त्यां पुरोहित पुत्रने राजायें कह्युं के, मनें निद्रा आवे छे, माटे हुं निद्रावश थाउं त्यारे गीत बंध रखावजे. राजाने निद्रा आवी पण तेणें आसक्तथकां गीत बंध रखाव्यां नही. पछी राजा जाग्यो त्यारे तेणें क्रोधाकुल थइने विप्रना कानमां उष्ण तेल रेडाव्युं तेथी ते विप्र मरण पाम्यो. राजा पश्चात्ताप करवा लाग्यो के, धिक्कार पडो ! मुजने, के में थोडा अपराधे घणो दंम कर्यो ! ! ! एवा अवसरने विषे त्यां केवली जगवान् पधार्या, तेमने वंदना करीने राजायें पूछ्युं, त्यारे केवलीयें रामना जवथी मांमीने सर्व संबंध कह्यो. एम एक श्रोतेंद्रियना परवशथी एवां दुःख पाम्यो. आगल पण संसारमां घणा जव करशे. एवा श्रवणेंद्रियना विपाक सांजली महाबल राजा चारित्र अंगीकार करी केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोच्या ॥ इतिश्रवणेंद्रिय कथा संपूर्णम् ॥

हवे चक्षुरिंद्रिय उपर श्रेष्ठिपुत्रनी कथा कहे छे.

॥ विजयपुर नगरनेविषे विश्वंजर राजा राज्य करे छे. ते राजाने कुशलमति नामे मंत्री छे. अने त्यां यशोधर नामें नगरशेठ वसे छे. ते त्रणेने मांहोमांहे अत्यंत प्रीति छे. ते त्रणेने त्रण पुत्र थया छे. ते यौवनवय पाम्या. कोइ अवसरें मंत्रियें, शेठने कह्युं के, तहारो पुत्र जलो नथी, राजद्वारे आवतां अंतेउर सामुं जुए छे, मार्गे चालतां पण स्त्रीयो सामी नजर करे छे, आगल जतां एनो विनाश थशे. तेमाटे पुत्रने वारजे. ते सांजली शेठें पण पुत्रने घणी शिखामण दीधी ॥ यथा ॥ मदंगमंणंमुयंच, सोहणं कोहमोहनिग्गहणं ॥ इंदियदप्पछेउं, धम्मियजणमंमणं एयं ॥ ए ॥ पण पुत्र वार्यो नवरे. जे जेनो स्वजाव होय, ते तेने न मूके. ॥ यतः ॥ या यस्य प्रकृतिः स्वजावजनिता दुःखे न सात्यज्यते ॥ इति वचना

त् ॥ एकदा प्रस्तावे ते शेठपुत्र स्त्रीप्रत्यें सराग दृष्टियें जोतो हांक्यो, रा जद्वारे प्रवेश करवो निवास्यो. लोकमां चपलाक्ष नाम पड्युं. अन्यदा व णिक् पुत्र साथे परदेशे मोकल्यो त्यांपण आखा नगरमां फरतो फरे, आं खनो परवश थको वाव्य, कूआ, सरोवर प्रत्यें जोतो फरे. एकदा कोइक प्र सादनेविषे पाषाणमां दिव्यरूप् पूतली देखी व्यामोह चित्तें ते प्रत्येज आ सक्तपणे प्रवर्त्ते. नोजन प्रमुख सर्व वीसास्यां. त्यारें वाणोतरें ते पाषाणनी पुतली गोपवीने बीजी तेहवीज वस्त्रमय पूतली करी ते उपाडी उतारें आ णी, ते पुतली प्रत्ये आसक्तपणें कुमर जोइ रहे. अनेक घरेणां आनूषण पहेरावे, अनुक्रमें वाणोतर व्यापार करी श्रेष्ठिपुत्र तथा पूतली सहित न गर नणी चाल्या. मार्गे जतां धाड्य मली. तेणें साथने लूंट्यो, पूतलीने चोरो लइ गया. श्रेष्ठिपुत्र पूतलीना विरहें घेलो थयो. थको अटवीमां नम्यां करे, अन्यदा नमतो नमतो विजयपुरे आव्यो. त्यां उद्याननेविषे राजानी स्त्रीने क्रीडा करतां देखीने वारंवार ते प्रत्ये जोतो हवो. एवामां राजपुरुषें तेने मास्यो, मरीने पतंगियो थयो. त्यां पण अग्निमां झंपापात करी मरण पाम्यो. एम घणा नव रऊलशे. ॥ इति चक्षुइंद्रिये श्रेष्ठिपुत्र कथा ॥ २ ॥

हवे घ्राणेंद्रिय उपर गंधप्रियनी कथा कहे छे.

॥ पद्मखंम नगरनेविषे प्रजापति राजानो गंधप्रिय नामा पुत्र छे. ते जे जे सुगंधी वस्तु देखे, ते ते सुंघे. एवोज तेने ढाल पड्यो छे. निरंतर घ्रा णेंद्रियना वशथी वासनामां आसक्त रहे. एकदा प्रस्तावे नावे बेशी जल क्रीडा करे छे, एवामां उरमान मातायें विषमिश्रित अत्यंत सुगंधी पुडी पेटीमां घालीने नदीमां मूकी ते पेटी तरती तरती नावनी पासे आवी. तेमांथी कुमरें पुडी लेइ घ्राणेंद्रियना परवशथकी सुंघी एटले तरत मरण पाम्यो, मरीने नमरो थयो, अनुक्रमें अनंतो संसार नम्यो ॥ इति घ्राणें द्रियविषे गंधप्रियनी कथा समाप्ता ॥ ३ ॥

हवे रसेंद्रिय उपर मधुप्रियनी कथा कहे छे.

॥ सिद्धार्थपुर नगरनेविषे विमल नामें शेठनो मधुप्रिय नामें पुत्र छे. ते तीखा, तमतमा, खारा, खाटा, मोला, मधुरा, कसायला प्रमुख नवनवा रसना आस्वादननो घणो लोलुपि छे. नित नवनवी रसोइ करी जमे छे. व्या पार प्रमुख सर्व कार्य परहां मूक्यां. तेणें एक दिवस चिंतव्युं के, में सर्व र

सनुं आस्वादन कर्युं; पण म्हारा कुळे वर्जेलुं जे मद्य मांस, तेनो रस चाख्यो नथी. माटे जे थनार होय ते थाउ, पण एनो स्वाद जोवोतो खरो ! एम विचारीने मद्य मांस खावा लाग्यो, अने पितानुं वार्युं पण न कर्युं. तेवारें पितायें तेने घरथी बाहेर काहाढी मूक्यो. देशांतरे जतो रह्यो, त्यां लोकमां मधुप्रिय एवुं नाम प्रवर्त्त्युं. मांसनो आसक्त थको लोकोनां ढांनां बालक मारी खातो. तेने एकदा कोटवालें दीठो. तेवारें शूलिये चडाव्यो. मरीने नरके गयो. अनंतो संसार जम्यो. जेमाटे रसेंद्रिय वश करवी महा दुर्लन ढे. ॥ यतः ॥ अरकाण सुणि कम्मा, ण मोहणी तह वयाण बंजवयं ॥ गुत्तीणयमणगुत्ति, चउरो डुरकेण जीपंती ॥ १० ॥ इति रसेंद्रिय कथा

॥ हवे स्पर्शेंद्रिय उपर महेंद्रनी कथा कहे ढे.

॥ विश्वपुर नगरनेविषे धरणेंद्र नामा राजा राज्य करे ढे. ते राजाने महेंद्रदत्त नामें पुत्र ढे, त्यां मदन नामें शेठनो पुत्र ढे. तेनी साथे महेंद्रदत्तने मित्राइ ढे. एक दिवस राजकुमर श्रेष्ठिपुत्रने घेर आव्यो. त्यारें ते मदननी घणी रूपवंती, शरीरे सुकुमाल एवी चंद्रवदना नामें स्त्री ढे. तेणें जर्त्तारनो मित्र जाणी हाथोहाथ पाननुं बीडुं आप्युं. ते स्त्रीनो स्पर्श थयो एटले कामाकुल थयो. अने विचारवा लाग्यो के, ज्यांसुधी आवी स्त्रीनो संग नथी कर्यो, त्यांसुधी जन्म अफल गयो ! एम विचारी हांसीनां वचन बोलवा लाग्यो, कुचेष्टा करवा लाग्यो, अनुक्रमें अनाचार सेववा लाग्यो. निरंतर स्त्रीने घेर जाय, अब्रह्म सेवे, एवामां राजा महेंद्रने राज्य आपवा वांढे ढे, ते समयनेविषे महेंद्रें चंद्रवदनाने तेडवा माटें रात्रिने समये ढांना पुरुष मोकल्यां, त्यारे चंद्रवदनायें कहेवराव्युं के, म्हारो जर्त्तार जे मदन, ते जीवतां हुं निस्संकपणें तमारीपासें आवी न शकुं. एटले एम जणाव्युं के, मदनने मारो ! ॥ यतः ॥ नितम्बिन्यः पतिं पुत्रं, पितरं ज्रातरं क्षणात् ॥ आरोपयंत्यकार्येऽपि, डुर्वृत्ताः प्राण संशये ॥ ११ ॥ हवे महेंद्रें तेज पुरुषो मदनने मारवा माटे मोकल्या. तेमणें जइ मदनने मारवा मांम्यो. एवामां कोटवालें जाण्युं त्यारे ते पुरुषोने बांधीने कोटवाल राजापासे लाव्यो. राजायें पूढ्युं के तमे मदनने केम मारवा मांम्यो ? त्यारे तेणें पूर्वेनुं सर्व वृत्तांत कर्युं. पढी ते सर्व पुरुषो सहित राजायें महेंद्रकुमरने नगर बहार काढयो. ते चंद्रवदनाने लेइ गयो. राजा लघु पुत्रने राज्य आपी, वैराग्य

पामी संसारने असार जाणी दीक्षा लेइ केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोतो. मदन पण तथाविध स्त्रीचरित्र जाणी वैराग्यें दीक्षा लइने मरण पामी देवता थयो. हवे महेंद्र अने चंद्राननाने अटवीमां नमतां थकां बन्ने जणने चोरें पकड्यां. ते चोरें बब्बर कुलमां जइ वेच्यां. त्यां जे लोको पुरुषने पुष्ट करी तेनुं रुधिर काढे बे. तेमणें लीधा, तेनाथी महेंद्र, कदर्थना पामतो एक दिवस तेणें अत्यंत रुधिर काढ्युं तेथी निश्चेष्ट थइ मरीने नरके पहोच्यो. अनंतो संसार नमशे. ए रीतें स्पर्शनेंद्रियना वशथी महेंद्र आलोके राज्य ज्रष्टादिक थइ परलोके नरकादिकनां डुःख पाम्यो, एम जाणी बीजा प्राणीयें पण इंद्रिय वश राखवी. ॥ इति स्पर्शनेंद्रिय विषे महेंद्र कथा समाप्त ॥ ए पांचे कथाउ श्रीनवज्ञावना ग्रंथमां जोइ लेवी. ए तो विशेषें कामजोग शब्दें पांच इंद्रियनां विषय सुख कह्यां. तेना पांच दृष्टांत लख्यां.

हवे सामान्य प्रकारे काम ते स्त्रीसंग एटले मैथुननी इच्छा करवी
ते उपर चंद्रप्रद्योतन राजानो दृष्टांत कहे बे.

॥ साकेतपुर नामें नगर, तेना ईशान कूणे शूरप्रिय नामें यक्षनुं देहेरुं बे. ते यक्ष जागतो प्रजाविक बे. तेथी वर्षे वर्षे पोतानुं देहेरुं चितरावे बे, चितराव्या पबी घणा लोक तेनो महोत्सव करे बे. पण ते चितारने यक्ष मारे बे. अने कदाचित् न चितरे, तो लोकमां मरकीनो रोग करे. एवुं जाणी चितारायें नाशी जवा मांड्युं ते राजायें जाण्युं, त्यारे राजायें विचार्युं के, जो सर्व चितारा गाममांथी जता रहेशे, तो यक्षनुं देहेरुं नहि चितराय! तेथी कोइक वेलायें ए यक्ष अमारा वधजणी पण थशे. एम चिंतवी राजायें सर्व चिताराउने रोकी राख्या, पण कोइने जवा दीधा नही. पबी सर्व चितारना नामनी चिठिओ लखी घडामां घालीने वर्षे वर्षे जेना नामनी चिठी नीकले, ते यक्षनुं देहेरुं चितरे. पण जेनो वारो आवे, ते एम जाणे के, माहरे यमराजानी चिठी आवी. एम केटलोक काल गयो.

एवा अवसरनेविषे कौशांबी नामा नगरीथी एक चितारो घरथी रिसायो थको, ते साकेतपुरनेविषे एक मोशीने घेर आवी उतर्यो बे. ते मोशीने पण एकज दीकरो बे. अने ते वर्षे ते मोशीना दीकरानो वारो आव्यो बे. माटे ते मोशी अनेक विलाप करीने रोवा लागी. तेने रोतां थकां तेना घरें आवेला चितारायें पूब्युं के, हे माता! तुं केम रूए बे? मोशीयें

जेवात हती ते तेने कही संजलावी ते सांजली. चितारो बोल्यो. तमे रुदन म करो,आजे यक्षने देहेरें हुं चितरवा जइश. तेवारें मोशीयें कह्युं हे पुत्र! तुं पण मह्रारा पुत्र बरोबर छे. माटे तने कष्टमां केम नांखुं ? एम बोली, तो पण ते चितारायें घणो आग्रह करीने कह्युं के, हे माता! तमे सुखशातामां बेसो. एम समजावी ते चितारायें छठ्ठमुं तप कर्युं, अने सुंदर विशिष्ट वस्त्रयुगल पहेरी, आठ पडो मुखकोश बांधी, चोख्को पवित्र थइ नवा कलशे नवरावी, नवी वाराकुंची करी, नवां सराव संपुटे नवो रंग करी, मांहे सिरस प्रमुख अपवित्र द्रव्य घाल्या विना देहरुं चितर्युं. चितरीने पछी पगे लागीनेकह्युंके,में जे कांइ आपनो अपराध अविधि करी होय,ते आप खमजो. त्यारे यक्ष तूठो थको बोल्यो के, वर माग्य. हुं तह्यारा उपर तुष्टमान थयो छुं. त्यारे चित्रकार बोल्यो के,आजथकी तमारे कोइने मारवो नही. ते सांजली यक्ष बोल्यो के, ए कामतो ताहरुं थयुं. पण कांइक वर माग. त्यारे चित्रकार बोल्यो के, हुं जेना शरीरनो एक अंश देखुं तो तेनुं बधुं रूप जेवुं होय तेवुं साक्षात् चितरी काढुं एवुं वरदान मने आपो. ते वात यक्षें कबुल करीने वरदान आप्युं. त्यारपछी ते चितारो पोतानी कौशांबी नगरीये आव्यो. तिहां संतानिक नामा राजा छे, ते राजाने मृगावती नामें पटराणी छे. एकदा राजा पोतानी सज्जामां बेठो थको पूछवा लाग्यो के, मह्रारे शुं नथी ? अने बीजा राजाने शुं छे ? त्यारे कोइक दूत तिहां बेठो हतो ते बोल्यो. के, हे महाराज! तमारे चित्रसजा नथी. एवुं सांजलीने तेजवेलायें राजायें चिताराउने हुकम कर्यो के, चित्रसजा करो. त्यारे सर्व चितारें पोत पोताना जागे वहेंचीने चित्रशाला चितरवा मांमी. जे कारण माटे देवतानुं इच्छितकार्य मनमां चिंतवे, एटले तरतज ते थाय. अने राजा वचन बोले एटले तरत ते कार्य निपजे. हवे यक्षना वरदान वालो चितारो पण त्यां छे. तेना जागे राजानी मृगावती राणीनुं क्रीडास्थानक चितरवा आव्युं छे. ते चितरे छे. तेने चितरतां कोइ जालीना विवर थकी मृगावतीना पगनो अंगुठो ते चितारे दीठो. ते अंगुठाने अनुमाने मृगावतीनुं जेवुं संपूर्ण रूप हतुं,तेवुं चितर्युं. ते चितरतां नेत्रनो घाट आणतां मसीनो छांटो साथल उपर पड्यो. पछी ते छांटो दूर कर्यो एटले वली पड्यो. एम वारंवार छांटो पडे, त्यारे जाण्युं के, ए ठेकाणे एने एवुं चिन्ह

देखाय छे. एवामां राजा पोतें चित्रसभा जोवा माटे त्यां आव्यो. जोतां जोतां ते स्थानकें आव्यो. त्यारे पोतानी राणी मृगावतीना चित्रनी साथ ल उपर शाहीथी तिल पडेलो हतो ते दीठो,एटले कोपायमान थयो के,ए चितारो राणीने मल्यो देखाय छे. एवुं जाणी राजायें ते चिताराने मार वानो हूकम कस्यो. त्यारे सर्व चितारा मलीने राजाने कहेवा लाग्या के,हे राजन्! ए चिताराने तो यक्षें वर आपेलुं छे तेथी एनो कांइ दोष नथी. त्यारे राजायें कुब्जा दासीनुं मुख देखाडयुं. ते जोइ ते चितारे कुब्जा दासीनुं रूप आलेख्युं; तोपण राजायें चित्रकारनो अंगूठो कपाव्यो. त्यारे ते चित्रकार वलीपण यक्षपासे उपवास करीने बेठो. ते यक्षें मावा हाथनुं वर दीधुं. ह वे ते चितारो, संतानिक राजानी उपर द्वेष धरतो मृगावतीनुं रूप आले खी अवंती नगरीये जइ चंमप्रद्योतन राजाने देखाडतो हवो. ते चित्र देखी कंदर्प पीडाइने चंमप्रद्योतनें संतानिक राजा पासे दूत मोकल्यो, ने कहेव राव्युं के, ताहरी मृगावती राणी मने आप. त्यारें संतानिक राजायें ते दूतने तिरस्कार करी काढी मूक्यो. ते देखी चंमप्रद्योतन राजा पण पोता नुं सर्व सैन्य भेगुं करी संतानिक राजा उपर चढयो. ते वात सांभली सं तानिक राजा मरण पाम्यो. त्यारे मृगावती राणीयें पोतानुं शील राखवा माटे दूतनें मुखें चंमद्योतनने कहेवराव्युं के, हुं तहारी पासे आववाने तत्पर छुं, पण महारा बालपुत्रने वैरी राजा उपद्रव करे, माटे केम अवा य? त्यारे चंमप्रद्योतन राजायें कहेवराव्युं के, महारा बेठां तहारा पुत्रना सामुं कोण जोनार छे? तेने राणीयें कहेवराव्युं के,मस्तके साप बेठो अने सो जोजनें वैद्य रहे,ते वैद्य केम उपचार करे? तेमाटे महारी नगरीने जब रो कोट करावी आपो. त्यारे कामांध चंमप्रद्योतने कह्युं के हुं करावी आपुं. त्यारें राणीयें कहेवराव्युं के, उज्जेणनी इंटो आवे, तो कोटरूडो थाय. रा जायें ते मान्युं. पछी चौद मुगटबंध राजा एनी आयतछे, तेनुं सर्व लश्कर तथा पोतानुं लश्कर अवंती नगरीथी हार करतां उभा राखीने कौशांबी नग रीनो कोट करावी आप्यो. ॥ यतः ॥ दिवा पश्यंति नो घूकाः,काको नक्तं नपश्यति! न पश्यंति मदोन्मत्ता,अर्थी दोषं न पश्यति ॥१॥ पछी राणीना कह्याथी कापड,चोपड,कण,तृण,प्रमुखें नगरी भरी तेथी संग्राम करवा यो ग्य थइ. एम मृगावतीना मनोवांछित सिद्ध थया नंतर मृगावती चिंतववा

लागी के ॥ यतः ॥ धन्नाणं ते गामागर णगर खेड कब्बड जाव सन्निवेसा जब सामी विहरइ पव्वइस्सामि य दिसामिएश्चा ॥१॥ तउ नगवंतो समोसढो ॥ जो प्रनु पधारे, तो दीक्षा लेउं. एवामां जगत्गुरु केवलज्ञानना नास्कर श्रीवर्द्धमान स्वामी पधार्या. ते प्रनुना अतिशयें करीने सर्व वैर समी. गयां. मृगावती प्रनुने वंदना करवा नीकली, प्रनुयें धर्मदेशना देवा मांमी तेवामां कोइ एक पुरुषे विचार्युं के, ए सर्वज्ञ ले, माटे एमने हुं प्रश्न पूढुं. एम विचारी मनमांज धारीने पढी प्रश्न पूढे ले, त्यारे प्रनुजी बोल्या के, वचने पूढो के जेथी घणा जीव प्रतिबोध पामे. एम प्रनुयें ज्यारे कीधुं, त्यारे ते बोल्यो ॥ नयवं! जा सा सा सा ॥ एटले हे नगवन्! जे चित्तमां विचारुं बुं तेज ले, त्यारें प्रनुजीयें जवाब वाल्यो के,हा! तुं चिंतवे ले तेज कहे ले.त्यां गौतमस्वामीये कह्युं के,हे नगवन्! ए पुरुषे "जा सा सा सा" पूढ्युं ते शुं? नगवंतें कह्युं. ते काल, ते समयने विषे चंपानामा नगरी हो ती हवी त्यां एक सुवर्णकार वसे ले, पण ते स्त्रीनो घणो लोलुपी ले. तेणें पांचसे पांचसे सोनैया आपीने पांचशे कन्याउ नेगी करी ले. तेने परण्यो ले. ते पांचशे स्त्रीउने माटे विविध प्रकारना आनूषणो घडावी राख्यां ले. जे दिवसें जे स्त्रीनी साथे नोग नोगवा इछे, ते दिवसे तेने घरेणां काढी आपे, पण ईर्ष्यावंत घणो ले. माटे घर मूकीने वेगलो खसे नही. अने कोइने घरमां पेसवा पण दीये नही.

एक दिवस.तेना मित्रें कोइ कार्यने अर्थें बोलाव्यो, त्यां पण जमवा माटे अणइछाये गयो. त्यारे स्त्रीउयें विचार्युं के, आज आपणो नर्त्तार बहार गयो ले. ए आपणने नित अटकाव करे ले. आज एकांत ले माटे नाहियें अलंकार, वस्त्र प्रमुख पहेरियें, इत्यादिक विचारीने स्नान करी अलंकृत विनूषित थइ. पढी हाथमां आरीसा लइ लइने पोत पोतानुं स्वरूप जुए ले. एवामां सुवर्णकार पण आव्यो ते सहु स्त्रीउने देखीने रूठो. तेणें एक स्त्रीने ग्रहीने पाटु मारी ते एवी जोरथी मारी के मारतां मारतां तेना प्राण नीकली गया. त्यारे बीजी स्त्रीयोयें विचार्युं के, एना हवाल ते, आपणा पण हवाल थाशे, तेमाटे आरीसा बूटा मारीयें. एम विचारीने चारशेने नवाणु स्त्रीउयें बूटा आरीसा ते सोनीने मार्या. तेथी समकाले आरीसानो ढगलो थयो. तेमां सुवर्णकार पण दबाइने मरी गयो.

पछी चारशोने नवाणुने पश्चात्ताप थयो के, आपणें नर्त्तार मार्यो, माटे ह वे आपणी शी गति थाशे ? अने वली लोकमां पण अपजश थशे. एवो विचार करी सारी रीतें घरना बारणा एवीरीतें बंध कर्या के, तेमांथी एक छिड़ पण न देखाय एम करीने चारे तरफ आग लगाडी. ते पश्चात्ताप स हित नरमाशपणाना अध्यवसायें अकाम निर्ज्जराए मरण पामीने ते पांच सें मनुष्यगतिमां आवी चोरपणें उपनी. ते पांचसें चोर एक पर्वतमां व से छे. अने सुवर्णकार मरीने तिर्यंच (पक्षि) नी गतिमां उपन्यो. एक नव तिर्यंचनो करीने ब्राह्मणनी दीकरी पणें उपन्यो. पांचशे स्त्रीउमांथी जे स्त्री ने पहेल वहेली सोनीयें मारी हती, ते मरीने वचमां एक नव तिर्यंचनो क रीने पछी तेहज ब्राह्मणनो दीकरो थयो. एम बेहु जण नाइ बेहेन पणें उप न्या. ते दीकरो जेवारें पांच वर्षनो थयो, तेवारें ते बालक छोकरी एक वर्षनी थइ. ते बालिका निरंतर रुदन करे. तेने तेनो नाइ रमाडे. एकदा ते नाइए ते छोडीना पेट उपर पुडपडी देतांथकां सेहेज तेनो हाथ तेनी यो निद्वारे देवाणो, त्यारे ते बहेन रोती रही गइ. तेथी तेना नाइयें तेने छा नी राखवानो उपाय शोधी काढ्यो. हवे ज्यारे ते छोडी रूए, त्यारे योनि द्वारें थेपडी दे, तेथी ते छोकरी रोती छानी रहे.

एम करतां तेना मा बापें ते वात जाणी. त्यारें छोकराने घरमांथी काढी मूक्यो. अने ते कुमरीने पण माता पितायें अपलक्षणी जाणी का ढी मूकी. हवे ते छोकरो पण नमतो नमतो विनष्ट दुष्ट आचारनो धणी थयो. एम फरतां फरतां ज्यां चारशोने नवाणु चोर रहे छे, ते पर्वतमां गयो. अने ते छोकरी पण एकली रऊलती एक गाममां गइ. ते गाम तेज पांचशे चोरें लूंट्युं. तेनी साथे ते स्त्रीने पण पकडी लाव्या. हवे ते पां चशे चोर ते एकज स्त्रीने नोगवे छे. एम करतां ते पांचशोने दया उपनी के, अहो ! बापडी आ रांक परवश पडीथकी पांचशे पुरुषने नोगवे छे ! तेथी कष्ट खमे छे ! तेमाटे बीजी स्त्री मले, तो एने विसामो थाय. त्या र पछी वली चोर तो क्यांएकथी बीजी स्त्री पण लइ आव्या. त्यारे एणें जाण्युं के, मह्हारा विषयसुखमां एणें नाग पाड्यो ? एवुं विचारीने जे दि वसे ते स्त्रीने लाव्या, ते दिवसथीज तेनां छिड़ जोवा मांड्या. अने विचा रे छे के, कोइक उपायें हुं ए स्त्रीने मारुं तो ठीक थाय. पछी एक दिवस

ते स्त्री पोतें कूआने कांठे उजी रहीने जे नवी स्त्री आवी छे तेनें कहे छे के, आ कूआमां जो कांइक देखाय छे. एम सांजली ते जोवा लागी. त्यारे ते णें पछवाडेथी कूआमां ठेली दीधी, तेथी ते मरण पामी. पाछलथी पांचशें चोर आव्या. ते पूछवा लाग्या के, बीजी स्त्री क्यां गइ? त्यारे ते कहेवा लागी के, पोतानी स्त्री तमे केम संजाली राखता नथी? ते वात सांज ली तेणें जाण्युं के, एने एणेंज मारी देखाय छे. एवुं देखीने ब्राह्मणना दीक राना हैयामां एवुं उपन्युं के, ए पापिणी म्हारी जगिनीज हशे! एम वि चारीने चिंतववा लाग्यो के, इहां जगवान श्रीवीरस्वामी सर्वज्ञ सर्वदर्शी छे, एवुं सांजलीयें छैयें माटे ते आवे तो तेमने पूछुं. एवामां श्रीवीरस्वामीनुं समवसरण थयुं. त्यारें ते ब्राह्मणें समवसरणमां आवीने लाजजेवी वात हती तेथी मुखें तो बोली शक्यो नहि, पण मनमां पूछवा लाग्यो के ॥ य तः ॥ वुत्तुं एवि जीवाणं, सुडुक्कराई पावचरियाई ॥ जयवं जा सा सा सा, पंचस ए सोढु इणमो ते ॥ १३ ॥ इति श्रीउपदेशमालायां ॥ हे स्वामिन्! ए म्हारी जगिनी छे किंवा नही? त्यारें प्रजुयें कह्युं. हा ए तहारी बहेन छे. ते वात सांजली तेणें वैराग्य पामीने दीक्षा लीधी. ए अधिकार सांज ली सर्व पर्षदाने राग पातलो पडतो हुवो. एवा अवसरमां मृगावती रा णी श्रमण जगवंत श्रीमहावीरस्वामी पासे आवी, त्रण प्रदक्षिणा देइ वंद ना करी, धर्मदेशना सांजलीने पछी ऊठी, बे हाथ जोडीने प्रजुने कहेती हती के, हे जगवन्! आ संसार असार छे. ते प्रज्वली रह्यो छे, तेमांथी हुं म्हारा आत्माने काढवाने सावधान थई छुं. पण चंद्रप्रद्योतन राजानी आज्ञा लेउं, एंटलो विलंब छे. ते आज्ञा लइने स्वामिजीनी पासे दीक्षा अंगीकार करुं. एम कहीने सजामध्येज चंद्रप्रद्योतन राजाने पूछ्युं, त्यारे चंद्रप्रद्योतन राजा पण देवता, मनुष्य अने असुरनी महोटी सजामां बे ठो हतो, तेमां लाज्योथको वारी न शक्यो. तेथी मृगावतीने दीक्षा लेवा नी आज्ञा आपी, ते वेलायें मृगावतीयें चंद्रप्रद्योतन राजाने खोले पोता ना उदयन कुमरने सोंपीने पोते चारित्र अंगीकार कर्युं. ते अवसरें चंद्र प्रद्योतन राजानी अंगारवती प्रमुख आठ राणिउयें पण चारित्र लीधुं. अने पांचशे चोरने पण त्यां लइने तेणें प्रतिबोध्या. ए सर्व वात आवश्यकनी बृहद्वृत्तिमां उपोद्घातनी आदिमां छे. ते सर्व इहां प्रसंगे कहेवाणी. पण

इहां तो सुवर्णकार कामाभिलाषी तथा चंमप्रद्योतन राजा मृगावतीनो इ छक अने ब्राह्मणनी भगिनीनी पांचशें चोरोथी पण कामतृष्णा पूरी न थइ, इत्यादिक कामी जीवो सर्वे मूर्ख जाणवा. ए अधिकार जाणवो. हवे ए अर्थ तथा काम ए बेहुने जे छांमे, तेने तत्त्वना जाण कहीयें, अने जे तत्त्वनो जाण होय, ते क्षमानेविषे तत्पर होय. ए संबंधें त्रीजुं पद कहे छे.

" बुद्धा नरा खंति परा हवंति " (बुद्धा नरा के०) जे पुरुष तत्त्वना जाण होय, ते पुरुष (खंति के०) क्षमा एटले समतानेविषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय. एटले बुद्ध पुरुष क्षमानेविषे तत्पर रहे छे पण कषाय करेज नही ते ऊपर दमदंत राजऋषिनो दृष्टांत कहे छे.

॥ जंबूद्वीप लाख जोजननो लांबो पहोलो अने पूर्ण चंद्रमा सरखो तथा तेलना पुडला सरखो गोलाकार छे. तेमां भरतनामें क्षेत्र पांचशे छवीश जोजन ने छ कलानुं पहोलुं छे. तेमध्ये वैताढ्य पर्वत अने गंगा सिंधुयें करी छ खंम थया छे. तेमां पण दक्षिणार्द्ध भरतमांहेलो जे मध्य खंम छे, तेमां हस्तिशीर्ष नामें नगरी छे. तेनो दमदंत नामें राजा छे. ते राजा धीर, वीर,अने पराक्रमी छे. हवे ते अवसरें कुरु देशनेविषे जेनें देखवाथी साक्षात् स्वर्गनो अनुभव थाय एवुं गजपुर नामें नगर छे, तेने विषे युधिष्ठिर नामें राजा राज्य करे छे. ते राजा इंद्र सरखो शोभे छे. ते राजाना चार भाइ ते जाणे चार लोकपालज होय नहि ! ! एवा भीम, अर्जुन, नकुल अने सहदेव ए चार भाइयें ते राजा परिवर्यो छे. हवे जेम जीवने पांच इंद्रियना विषय सुख ते वैरीभूत छे, तेम दमदंत राजाना पांचें पांमव ते पांच विषयनी पेठें वैरी छे. एक दिवसनेविषे ते दमदंत राजा, जरासंध राजा पासे राजगृह नगरें गतो हवो. पछवाडेथी पांच पांमवे आवीने दमदंत राजानो देश लूंट्यो, अने कांइक बाल्यो पण खरो, जे कारण माटे बलिया सार्थें छल करवो ए नीति छे. एम विचारीने ए काम करीने पांमवो पाछा पोतांने नगरे गया. पछी केटलाएक दिवसें दमदंत राजा पण पोताने नगरें आव्यो, त्यारे पोताना देशना लोकोयें फरियाद करी के, पांमवो आवी तमारो देश लूंटीने बाली गया छे. ते सांभली दमदंत क्रोधायमान थयो थको चतुरंगी सेना लइने हस्तिनापुरने आवी वींटी रह्यो,त्यारे पांमवो पण यद्यपि महाबलिया छे, तथापि तेमनुं जोर दमदंत राजाना मुख आग

ल कांइ चाल्युं नहीं. तेमाटे गढनें रोध करीने मांहे बेशी रह्या. पण बहा र नीकलीने तेनी साथें संग्राम करवा आव्या नही. त्यारे दमदंत राजायें कहेवराव्युं के, तमें शीयाल सरखा ठो. कारण के, शीयाल पण ज्यां शू न्य स्थानक होय त्यां स्वेछायें विचरे. तेम तमें पण छुपी रह्या ठो परंतु जो तमारामां कांइ पण जीवित होय, तो हवे बहार नीकलो. अने को टमां केम पेशी रह्या ठो ? हुं ज्यारे जरासंध राजा पासें गयो, त्यारे महा रो देश लूंटवा आव्या, अने हवे तो बहार पण नीकलता नथी? एम घ णोक तिरस्कार कस्यो, निर्जत्सना करी, पण पांमवो तो जेम निर्जीव थइ प ड्या होय, तेम थइ रह्या; परंतु कोइ लडवाने बाहेर नीकल्यो नही. त्यारे दमदंत राजा पाठो वलीने पोताने नगरे आव्यो. अन्यदा ते दमदंत राजायें संसारथी उद्वेग पामी, कामजोगथी निवर्त्त थइ, संसारने असार जाणी, धनयौवनादिक क्षणविनश्वर विचारी, चारित्र अंगीकार कस्युं. अनुक्रमें गी तार्थ थया. पठी एकल विहारी प्रतिमा अंगीकार करी ॥ यतः ॥ गीयछोय विहारो, बीयो गीयछनिस्सिउ जणिउ ॥ इत्तो तइय विहारो, नाणुन्नाउ जि णवरेहिं ॥ १४ ॥ एकदा ते दमदंत मुनीश्वर एकाकी निष्परिग्रही पोतें तस्या अने परने तारवा समर्थ, परीसह उपसर्गनें सहेतां, ग्रामानु ग्रामें विचरतां हस्तिनापुर नगरे आव्या. ते नगरने बहार संयम तपस्याने विषे आत्माने जावतां थकां काउस्सग्ग मुद्रायें मेरुपर्वतनीपेठें निश्चलपणें रह्या.

एवा अवसरने विषे राजपाटीउ क्रीडाने माटे निकल्या एवा जे पांमव कौरव तेमां युधिष्ठिरनी प्रथम स्वारी आवी; तेणें दमदंत रुषीने काउस्स ग्गें उना दीठा, तेथी तेमना मनमां घणोज हर्ष उपन्यो. पासे आवी वंदना करी नमस्कार करी स्तवना करी के, हे जगवन्! धन्य तमारा अवतारने के, तमे जन्म जीवितनुं फल पाम्या ! हें महाराज ! तमे राज्य ठांमी घोर पराक्रमी एवुं चारित्र अंगीकार कस्युं ठे. तेमाटे तमे धन्य ठो, कृतार्थ ठो, कृतपुण्य ठो, तमेतो अवतार सफल कस्यो, अने हुंतो अल्प सत्त्वनो धणी कामरूप कचरामां लपटाइ रह्यो छुं. इत्यादिक स्तवना करी आगल चा ल्या. एम युधिष्ठिरनी स्वारी आवी रह्या पठी जीमनी स्वारी आवी. तेणें प ण एमज स्तव्या. एम अनुक्रमें पांच जाइउनी असवारीउयें आवी ते मुनि

ना गुणग्राम करी स्तवनाउं करीने आगल चाल्या, अने तेउंनी अस्वारीना लोकोपण स्तवना करीने चाल्या. त्यारपछी पछवाडेथी डुर्योधन आव्यो त्यारे तेना अनुचरें देखाड्युं के, दमदंत राजा उना छे,एवुं सांजलीने डुर्योधनने कषाय उपन्यो के,एणे अमने शीयाल कहीने जंम्या हता! एम विचारीने पोताना हाथमां जे बीजोरूं हतुं ते मुनिने छूटुं मार्युं! अने पाछलथी तेना लस्करना लाणसो पण सर्वे मुनीनी उपर पछर, ईटाला नांखताज आव्या. एम करतां पछरनो ढगलो थयो. तेमां मुनि दबाइ गया तथापि मुनियें सर्वथा कषाय न कर्यो. मनमां विचार्युं के, जीव पोतानाज कर्या कर्म विपाक जोगवे छे. ॥ यतः ॥ सव्वो पुव्वकयाणं, कम्माणं पावए फल विवागं ॥ अवराहे सुगुणेसु, निमित्त मित्तं परो होई ॥ १५ ॥ त्यारपछी पांम्वो ज्यारें रथवाडीथी पाछा फर्या त्यारें प्रथम युधिष्ठिरनी स्वारी ते ठेकाणे आवी; तिहां मुनिने दीठा नही. त्यारे प्रधान पुरुषोने पूछ्युं के, आ ठेकाणे मुनि काउसग्ग ध्यानें रह्या हता, ते क्यां गया? अने आ पछर श्या पड्या छे? त्यारे लोकोयें कह्युं, महाराज! ए पछरनो ढगलोतो डुर्योधनथी थयो छे. एवुं सांजली तेज वेलाये डुर्योधनने तेडीने ठबको दीधो के, अरे मूर्ख! आ परम निस्पृही जेने तृणने मणि सरखां, अने सुखने डुःख सरखां, तथा शत्रुने मित्र सरखा, एवा तथा छती ऋद्धिना त्यागी, छती शक्ति गोपवनारा, परम समताना सागर, परम गुणी थया. एवा मुनिराजनी उपर तें अकार्य कर्युं, तेथी कुरुकुलमां कलंकजूत तुं थयो. जो तहारामां बल पराक्रम वधारे हतुं तो आपणो किल्लो एणें रोध्यो त्यारे तुं क्यां गयो हतो? माटे फिट पापीउ आ पापमांथी क्यारें छूटशो? एम कही सर्वे इंव्यो अने पछर दूर कर्या. पछी तेल मंगावी मुनिने मर्दन करावी, वंदना नमस्कार करी खमाव्या के, हे प्रजु, जे कांइ अमारो अपराध थयो ते खमजो. एरीते पांम्वोयें पूजा स्तवना करी अने डुर्योधनें इंटाले मार्या; पण दमदंत मुनिने परम समता जाव छे; तेथी कोइनी उपर रागद्वेष न कर्यो ॥ यतः ॥ आवश्यकनिर्युक्तौ ॥ वंदिज्जमाणा न समुक्कसंति, हिलिज्जमाणं न समुज्जलंति ॥ दंतेण चित्तेण चरंति धीरा, मुणि समुग्घाइअराग दोसा ॥ १६ ॥ ए कथा पण आवश्यक वृहद्वृत्तिमां छे.

हवे समताभावे मुनिपणुं छे ते जेनाथी शक्ति दोषें न थयुं तो ते शुं करे ? ते माटे चोथा पदमां मिश्र पुरुष देखाडे छे.

"मिस्सा नरा तिन्निवि आयरंति". (मिस्सा के०) मिश्र एटले जे एकांते द्रव्यार्थीपण नही, अने एकांते कामार्थीपण नहि तथा एकांते क्षमा ना अर्थीपण नही, एवा (नरा के०) मनुष्य ते (तिन्निवि के०) अर्थ, काम अने क्षमा ए त्रणने (आयरंति के०) आचरे अथवा आदरे. एटले मिश्र पुरुष द्रव्य अवसरे द्रव्य उपार्जन करे, काम अवसरे विषयादिक सेवे, अने धर्म अवसरे क्षमा पण राखे. ते उपर इहां जिनचंद्र कुमारनी कथा कहे छे. हवे ज्यांथी ए कथा लखीये छैयें, त्यांथी प्रस्तावना मांमियें छैयें.

मिश्र कहो अथवा मध्यम कहो ए बे शब्दनो एकज अर्थ छे. ते मिश्र अथवा मध्यम पुरुष कहेवा होय तो के धर्म, अर्थ, काम अने मोक्षने विषे आसक्त होय, ते चारे पुरुषार्थमां जेणें एक मोक्षनेज परमार्थ जाण्यो छे, तथा मोक्षतत्त्वने परमतत्त्वपणें मान्यो छे, परंतु हीन सत्वें करीने अथवा कोइ कालने प्रभावे करीने पुत्र कलत्रना स्नेहरूप बेडीमां पड्यो छे,मोहबंधने बंधाणो छे,तेने लीधे परमार्थने जाणतो थको, तथा सम्यक्ज्ञान, सम्यक्दर्शन, सम्यक्चारित्ररूप मोक्षमार्गने देखतो थको, राग द्वेषना परिणाम ते महा बिहामणा छे एवुं विचारतो, संसारमां वस्तु स्वभावने असार देखतो, विषय विलासना कटुक विपाक छे एम भावतो, वली इंद्रियो ते जीवने उन्मार्गे प्रवर्त्तावे छे एवुं चिंतवतो थको पण कोइ विषयनी मधुरतायें करीने कोइ इंद्रियोना चपलपणे करीने अनादि कालनो जे कोइ विषयासंगी थयो छे, ते छांमवो दुर्लभ थाय छे तेणें करीने हजी सूधी मोक्षसुख ढूकडा थयां नथी जे कारण माटे कर्मपरिणतिनी शक्ति अचिंत्य छे. तेथी महासत्त्वना धणीयें आचरी एवी जे परमेश्वरनी प्रव्रज्या, ते अंगीकार करी शक्तो नथी. ते कारणें हीन सत्त्वपणा माटे घरमांज रहे छे. एवा कोण होय ते कहे छे. एवा तो श्रावक सम्यक्दृष्टि होय, जेणें जीवाजीवादि तत्त्वने जाण्या छे,तथा जिनवचनना रहस्यने जेणें जाण्या छे, अने यथाशक्तियें व्रतने जेणे ग्रह्यां छे॥ यतः ॥ बंधं अ विरइहेउं, जाणंतो राग दोस दुक्कं च ॥ विरइसुहं इछंतो, विरइ काउं च असमत्थो ॥१॥ एस असंजय समो, निंदंतो पावकम्म करणं च ॥ अहिगय जीवाजीवे,

अचलियदिठी चलिय मोहो ॥ २ ॥ इति सम्यक्दृष्टि लक्षणं ॥ तथा ॥ सम्मगदंसणरहिउ, गिएहंतो विरइमप्पसत्तीउ ॥ एग वयाइं चरिमो, अ णुमइ मित्तत्ति देसजइ ॥ ३ ॥ इति देशविरति लक्षणं ॥ इहां मिश्रपुरुष स म्यक्दृष्टि पण होय अथवा देशविरति पण होय. बीजा पण प्रकृतियें भ इक, करुणावंत, क्षांति मार्दवार्ज्जवादि गुणें सहित, लोभें अनाकुलित छे चित्त जेनुं, दान शीयल तपनुं रुचिवंत, अने शुभभावनायें करी भाव्युं छे अंतःकरण जेनुं एवा जे छे ते जीवो आ लोकमां पण घणुं मानवा तथा पूज वा अने प्रशंसवा योग्य होय. मोक्षना अभिलाषी थका परलोके पण देवता पणुं अथवा मनुष्यपणुं पामे. ते उपर जिनचंद्र कुमारनो दृष्टांत लखीयें बैयें.

॥ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रनेविषे विजयपुर नामा नगर छे. त्यां सोमचंद्र नामा राजा राज्य करे छे. तेने चंद्रकांता नामें पटराणी छे, ते नगरमां ध न नामें शेठ वसे छे. तेने धनश्री नामें स्त्री छे, पण पुत्र नथी. तेथी शेठा णी मनमां घणी डुहवाणी थकी रहे छे, एवुं शेठें मनमां जाणीने तेज न गरना बहार देवरमण नामें उद्यानमां चंद्रनामें यक्षनुं देहेरुं छे, ते यक्ष प्रभाविक छे. ते यक्षनी पूजा करी अने तेनी आगल उभो रहीने कह्युं के, हे यक्ष! जो म्हारे घेर पुत्र आवशे, तो हुं तहारी उपर सो (१००) पाडा चढावीश! अने सर्व द्रव्यें पूजा करीश. एम कही घेर आव्यो. का लांतरे स्त्री सगर्भा थइ, एवा अवसरमां ते नगरनी बहार चार ज्ञानना धणी भुवनभानु नामें मुनिराज आवी समोसस्या. ते मुनिने नमस्कार क रवा माटे जता लोकने देखीने धनशेठ पण ते लोकोनी साथे गया. त्यां मुनिराजें दयामय धर्मदेशना दीधी. ॥ यतः ॥ सव्वे जीवावि इछंति, जीवि उं न मरिज्जउं ॥ तम्हा पाणिवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंति णं ॥ १ ॥ दि ज्जाहि जो मरंतस्स, सागरंतवसुंधरं ॥ जीवियं वावि जो दिज्जा, जीवियं तु स इछइ ॥ २ ॥ मुरकछीहि करेअव्वो. धम्मो जीवदयामर्ड ॥ जाइ जीवो, अहिंसंतो, जउ अमरणं पयं ॥ ३ ॥ यथा ॥ कृपानदीमहातीरे, सर्वे धर्मा तृणांकुरा ॥ तस्यान्तिकमुपेतायां, कीय नंदंति ते चिरं ॥४॥ इत्यादिक सर्व जीवनी दयामय धर्मदेशना गुरुयें दीधी. ते सांभलीने शेठ प्रतिबोध पाम्यो, दयाना प्रणाम थया, तेवारें समकित मूल बार व्रत अंगीकार कस्या. पछी घेर आवी कुटुंबसहित धर्म करतो हवो. हवे एक दिवस तेनी स्त्रीने

पुत्रप्रसव थयो, ते पुत्रनो जन्ममहोत्सव कर्यो, पछी सो पाडा लइने य क्षने बारणें बांध्या, अने पोतें त्रण लाख द्रव्यना सोना तथा रत्नमय त्रण्य फूलो कराव्यां, ते फूलोयें यक्षनी पूजा करीने देवनी शेषना मिषथकी एक फूल पुत्रने मांथे मूक्युं, बीजुं फूल पोताने मांथे मूक्युं, अने त्रीजुं फूल पोतानी स्त्रीने मांथे मूक्युं. त्यारें ते यक्ष रूठो थको रात्रियें प्रत्यक्ष पणें आवीने कहेवा लाग्यो के, हे शेठ ! तें शुं मान्युं हतुं ने आ शुं कर्युं ? त्यारे शेठ बोल्यो. हे यक्षराज ! में तमने सो पाडा चडाववा कह्या हता, पण में मारवाने तो कह्या न हता, ए बापडा रांक अवाचक पशु तेने, हुं जैन धर्म समजीने केम मारुं ? वली महारा सर्व द्रव्यें करीने में तहारी पूजा मानी हती, ते सर्व द्रव्य लक्षणना त्रण फूलेंकरी पूजन कर्युं. अने तेज मंगल निमित्तें शेषमां लीधा. एम सर्व वात में घटमान करी छे.

एवो शेठनो दयाधर्म सांभलीने यक्ष घणो प्रसन्न थइ. शेठनी प्रशंसा करीने पोताने ठेकाणे गयो हवे शेठें पुत्रनुं जिनचंद्र नाम दीधुं, ते सकल कलामां कुशल जैनधर्मनो जाण थयो. एक दिवस यौवन अवस्थायें पोताना मित्र साथे क्रीडा करतां मार्गे कोइ पुरुषें एक गाथा कही, ते पोतें सांभली ॥ यतः ॥ सोलवरीसो पुरीसो, लछी भुंजेइ जो जणय स्स ॥ एसो नूणं पुत्तो, रिणसंबंधेण संपत्तो ॥ २४ ॥ एटले सोल वर्षना थया पछी जो बापनी कमायेली लक्ष्मी भोगवे, तो ते दीकरो ऋण संबंधें आव्यो छे, एम जाणवुं. ते सांभलीने पोताना चित्तमां विचारवा लाग्यो के, ए पुरुषें जे गाथा कही ते साची छे ॥ यतः ॥ ताय विढत्ता लछी, नूणं पुत्तस्स होई सा भइणी ॥ होइ परस्स परछा, सयं विढंता तउ जुत्ता ॥ २५ ॥ ते कारण माटे कोइना कह्या विनाज पोताना पुण्यनी परीक्षा निमित्तें पर देश चालतो हवो. पासे एकज वस्त्र छे, पण बीजुं कांइ नथी. हवे गाम गामने विषे, नगर नगरने विषे, अटवी उज्जाडने विषे भमतो भमतो समुद्रने कांठे आवीने बेठो छे, तेवामां तिहां कोइक पंथी आव्यो, ते पंथी समुद्रना कल्लोलनी श्रेणियो उछलती देखीने बोल्यो ॥ यतः ॥ साहीणामय रयणो, अमरमरोरं च भुवण म करंतो ॥ उल्लसिरिहि व न लजसि, लहरीहिं तरंगिणीनाह ॥ २६ ॥ एगाथामां एम कह्युं के, हे तरंगिणीना नाथ ! एटले हे समुद्र ! तहारामां अमृत तथा रत्न भर्यां छे. तेम छतां तुं भुवन

ना लोकने अमर तथा (अरोरं के०) अदरिद्रपणुं केम करतो नथी? तो हे भूंडा! तुं कल्लोलनी श्रेणिये उल्लास पामतो लाजतो केम नथी!! एवी वात सांभलीने जिनचंद्र कुमार बोल्यो. हे पंथी! परने दोष देवो, ए वचननुं फल नथी ॥ यतः ॥ बुद्धेः फलं तत्त्वविचारणं च, देहस्य सारो व्रतधारणं च ॥ अर्थस्य सारः किल पात्रदानं, वाचः फलं प्रीतिकरो नराणां ॥ २७ ॥ पुनः ॥ छंदो जो अणुवट्टइ, मम रक्कइ गुणो पयासेई ॥ सो नि उण माणुसाणं, देवाणंवि दुल्लहो होइ ॥ २८ ॥ तेमाटे समुद्रमां दूषण न काढीयें. ए सायरमां पण घणा गुण छे. ॥ यतः ॥ रयणनिरंतरभरि उ, तहविहु रयणायरस्स मज्जाया ॥ तेण जई उवमाणं, पढमं जलहिगभी राणं ॥ २९ ॥ ए गाथामां एम कह्युं के, समुद्र निरंतर रत्नथी भरेलो छे, तोपण मर्यादावंत छे. जगत्मां गंभीरपणानी उपमा ते समुद्रने देवाय छे. इत्यादिक गुण वर्णववा. एवी गाथा सांभलीने तेनो अधिष्ठायक देवता ह र्ष पामी प्रत्यक्ष थयो, अने ते कुमरने कोटी कोटी मूल्यनां पांच रत्नो आ प्यां. त्यार पछी ते कुमर कोइकना वहाण उपर बेसीने ताराद्वीपे गयो. त्यां तारापुर नगरना उद्यानमां देवरमण नामें यक्षनुं देहेरुं छे. ते देहेरा मां रह्यो. एवामां त्यां चार कुंमरीउ रमवाने माटे आवी. तेमां एकतो भु वनशेष नामें राजानी दीकरी, नामें रूपरेखा छे, बीजी भुवनतिलक नामा मंत्रिनी पुत्री, नामें रूपनिधि छे. त्रीजी भुवनचंद्र शेठनी पुत्री, नामें रूपकला छे. चोथी भुवनसुंदर सार्थवाहनी पुत्री नामें रूपरति छे. ए चारे ने मांहो मांहे घणी प्रीति छे. एकदा ते चारे राजभुवनमां रात्रिनें विषे भेगी मली छे. मांहो मांहि एवी वातो करे छे के, रखेने आपण एक बीजाथी वियोग थाय! तेथी जो आपणे चारे मली एक भर्त्तार करीये, तो यावज्जी व सूधी वियोग न थाय. ते माटे आपणा नगरनी बहार उद्यानमां यक्ष छे, ते प्राभाविक छे. तेनी आपणें पूजा करी आराधीने एनी पासे एक भ र्त्तारनी प्रार्थना करीयें. एवो विचार करीने ते चारे त्यां आवी छे. एवामां तिहां तेणे कंदर्पाकार देवकुमर सरखो कुमर दीठो त्यारे विस्मित थइ विकस्वर नेत्र करीने ते कुमरने जोइने मनमां धारीने यक्षनी पूजा करी. मनथकी ज ते वरनी प्रार्थना करीने स्वस्थानके आवीउ. कुमर पण ते चारेनुं रूप, सौभाग्य, चातुरीथी रंज्योथको फल आहार करीने दिवसतो त्यांज गुजा

थो अने रात्रें पण यक्षना भुवनने विषे रह्यो. ते रात्रे पांच रत्नेंकरी यक्षनी पूजा करी, पछी यक्षनी स्तवना करे ॥ यतः ॥ तुठेण जेण सिद्धी, रिद्धी बुद्धीवि यउ भुवणे ॥ सो देवरमण जरको, पच्चरको देउ मह सुरकं ॥३०॥ एवां कुमरनां वचन सांभलीने यक्ष तुष्टमान थयो. प्रत्यक्ष आवीने ते पांच रत्न पाछां आप्यां. अने एम कह्युं के, हे कुंमर ! तहारी स्तवना तथा तहारी रत्ननी पूजा देखीने में चार कन्याउ तने आपी. वली कांइक वर माग्य. त्यारे प्रणाम करीने कुमर बोल्यो के, महारे काम पडे हुं संभारुं त्यारे आवीने मने साहाय्य करजो. यक्षे ते वात मानीने कुमारने उपाडीने राजभुवनमां मूक्यो. त्यां कुमरीउ पण कुमरना वियोगथी विधुर थइ रही हती. तेथी कुमरने देखीने घणोज आनंद पामीने, ते वेलायें पाणिग्रहणनां सर्वे उपकरण यक्षें लावी आप्यां, अने यक्षना वचनथी चारे स्त्रीयोनुं पाणिग्रहण कर्युं. यक्ष पण अदृष्ट थइ गयो. त्यार पछी प्रभात थयेथके ते कन्याउ तथा कुमरनां तेवा प्रकारना परणवानां चिह्न देखीने राजा अमात्य, श्रेष्ठि, सार्थवाह प्रमुख सर्व विस्मय पाम्या. पोत पोतानी पुत्रीना मुखथी वातो सांभलीने हर्ष पाम्या. पछी हाथी, घोडा प्रमुख कुमरने आपीने सत्कार दीधो. कुमरपण केटलोएक काल त्यां रह्या. ते चारे स्त्रीने एकेकुं रत्न कुमरें आप्युं ते तेणें पोत पोताना हारमां जडावी लीधुं अने एक रत्न कुमरें पोताना हारमां घाल्युं.

हवे कुमर पोताने घेर जवा उजमाल थयो. ॥ यतः ॥ जणणी य जम्मभूमि, नियचरियं सज्जणदुज्जणविसेसो ॥ मणइठं माणूसं, पंच विदेसे विहियम्मि ॥ ३१ ॥ हवे कुमर, राजा प्रमुखनी आज्ञा लेइने पोतानी स्त्रियो सहित जहाज उपर बेसीने समुद्रमार्गें चाल्यो. अनुक्रमें दुर्दैवना योगथी वहाण भांग्युं. कुमर समुद्रमां पड्यो चारे स्त्रीयो तेने बांहे वलगी, एवा अवसरमां कोइक जलहस्ति चार हाथणीयो सहित त्यां आवीने स्त्रीयो सहित कुमरने लेइने समुद्रमांथी पांचे जणने रत्नद्वीपें मूक्या. ते देखी कुमरने विस्मय उपन्यो. हवे आगल वनमां भमवा लाग्यो त्यां कोइ मुनिराज ध्यानमां रह्या हता तेने देखीने कुमरने हर्ष उपन्यो. ॥ यतः ॥ धन्यानां त्यक्तसंगानां वनवासनिषेविणाम् ॥ स्फुरंति हृदये नित्य—महोमोह महोर्मयः ॥ ३२ ॥ तेवारे साधुने प्रणाम करीने प्रश्न पूछ्युं के, हे भगवन !

जलहस्तियें म्हारा उपर ए उपगार केम कर्यो? त्यारे ऋषिराज बोल्या. हे कुमर ! तुं पूर्वभवें एहिज द्वीपमां भिल्ल हतो. त्यां अमारा वचने प्रतिबोध पाम्यो, दयामय धर्म समज्यो, पछी कोइक वनमां चार मृगली सहित एक मृगलो मली पांच जीव ते महा उष्णकालना तापें करीने मूर्छा पाम्या छे, तेने पाणी प्रमुख छांटीने तें शीतल कर्या. पछी नवकार संभलाव्यो. ते लगारेक स्वस्थ मनवाला थया, तथापि पाणीनी तृषायें करी मरण पाम्यां. ते मरीने एहज समुद्रमां हरिणो जलहस्तिपणे उपन्यो, अने चारे हरिणीयो हाथणीपणें उपनीयो. ते पूर्वभवनो करेलो तहारो उपकार देखी तेमने हर्ष उपन्यो, तेथी तेणें तुऊने उपगार कर्यो. एवो मुनिनुं वचन सांभलीने जलहस्तिनो उपगार संभारतो मुनिने नमस्कार करीने रत्नद्वीपमां गयो. त्यां महारत्न देखीने पांच हजार रत्न संग्रह्यां. एवामां कोइक वाणियानां प्रवहण पाणीने अर्थे त्यां आव्यां छे, तेने भाडुं आपीने चारे स्त्रीयो सहित पोतें वहाणमां चढ्यो.

हवे ते वाणीयें रत्न तथा स्त्रीने लोभें ललचाइने कुमरने रात्रिने समयें सायरमां नांख्यो. प्रभात थये थके स्त्रीयोयें भर्त्तारने दीठो नही, त्यारे पोताना हार गोपवीने दुःख धरवा लागीउ. ते वखत ते वाणीयें तेमने भोगने अर्थे घणी प्रार्थना करी; पण ते चारे, पतिव्रताव्रतनी पालनारीउ होवाथी वाणियाने तृण बराबर गणती हवी. त्यारे ते वाणीयो कषायमां डुहवाणो अनुक्रमें पोताने रहेवानुं जे चंद्रपुर नामें नगर तेना चंद्रादित्य राजाने ते चारे स्त्रीयो भेट करतो हवो. राजायें पण शेठने सरलचित्तवंत जाणीने सत्कार दीधो. पछी शेठ पोताने घेर गयो. हवे ते राजाने सुबुद्धि नामें प्रधान छे, ते बोल्यो. हे राजन् ! ए स्त्रीयो मर्यादावंत लज्जावंत छे ते माटे कोइक पुण्यवंतनी अंगना हशे एवुं संभवे छे. परंतु राजा तो तेना रूपसौभाग्यें मोह्यो थको अंतेउरने एक देशें थापीने पछी तेनी परीक्षा करवाने माटे राते छानो तेमनी पासें आव्यो.

एवा अवसरमां जिनचंद्र, जे समुद्रमां पड्यो हतो, तेने हाथ पाटीयुं आव्युं. ते पाटीयाना आधारें समुद्रना कल्लोलें प्रेर्यो थको त्रण दिवसें चंद्रद्वीपने कांठे उतर्यो. त्यांपासेना वनमां गयो. ते वनमां एक योगी ध्यानमां रह्यो दीठो. त्यां क्षणेक बेठो. पछी योगी बोल्यो. हे कुमार ! महारा भा

ग्यें तुं आव्यो छे. हुं विद्या साधुं छुं ते माटे मने साहाय्य करय. ते सांज लीने कुमरें विचार्युं के, प्राण तो कोटि उपाय करतां पण आउखुं त्रूटे तेवारे रहे नही. माटे ते प्राणें करी परउपगार करीयें, तो तेथी अधिकुं बीजुं वली शुं सुंदर छे? ॥ यतः ॥ कृतघ्नरिपरित्राणाः, प्राणा यांति नृणां स्वयं ॥ तैश्चेत्परोपकारःस्यात्ः सुंदरं किमतः परं ॥ ३३ ॥ तेथी ते योगीनुं वचन मान्युं. अने रात्रिने विषे सहाय्य कर्युं. सवार थयुं के ते योगीने विद्या सिद्ध थइ त्यारे ते योगीयें कुमरनने उपगार जाणीने रूप परावर्त्तिनी गुटिका तथा अदृश्य करणना अंजननी बे गोली ते कुमरने आपी. ते लेइने कुमर पोतानी स्त्रीयोना वियोगथी विधुर थको,स्त्रीयोनी खबर अण जाणतो थको, यक्षने संजारतो हवो,यक्षनी स्तवना करवा लाग्यो ॥ यतः ॥ यक्षोयं कल्पवृक्षोयं, चिंतितार्थविधौ क्षमः ॥ प्रत्यक्षीजूय मे मंक्षु, मनःक्षोजं निरस्यतु ॥ ३४ ॥ एम ते यक्षने संजार्यो, एटले यक्ष प्रत्यक्ष थइ बोल्यो. हे कुमर! मने केम संजार्यो? कुमरें कह्युं, महारी स्त्रीयोनी खबर कहो. यक्ष बोल्यो, चंद्रपुरनगरनेविषे चंद्रादित्य राजाना अंतेउरमां निर्मलशीलवतीं चारे जणीयो रही छे. त्यारे कुमरें कह्युं के, मने पण त्यां मूको. ते सांजली यक्षें कुमरने उपाडीने चंद्रपुरने बहार मूक्यो. वली एक चिंतामणि रत्न आपीने यक्ष अदृश्य थयो. कुमर अदृश्य करणी गूटिकाना प्रयोगें अदृश्य थइ तेहज रात्रें राजानी पासें गयो.

एवा अवसरमां ते चारमांथी रूपरेखा नामें जे राजानी कुमरी छे तें बोली. हे सखीउ! जे निर्मल कुलमां उत्पन्न थयेला अने यौवनअवस्थायें परदेशें गमन करनारा एवा अमारा जर्त्तारनो अमोने महोटो विरह थयो छे माटे न जाणियें के, शुं निपजनार छे!! ॥ यतः ॥ निम्मलकुलंमि जम्मो, जुव्वणसमउ विदेसगमणं च ॥ पियविरहो अइगुरुउ, नयथाणंमि कक्ष परिणामो ॥ ३५ ॥ त्यारे रूपनिधि नामें मंत्री पुत्री बोली. हे सखी! शुं बीहे छे? रत्नाकरनी पेठें सज्जन जे छे तेने परउपकारने अर्थें विधातायें निपजाव्या छे. वली जगत्मां एवा सज्जन छे के, जेना हृदयमां मर्यादाज वसी रही छे. ॥ यतः ॥ रयणायर वसुरयणा, विहिणो विहिया परोवयारछं ॥ के केवि संति जुवणे, जाणमणे वसमणे जाया ॥ ३६ ॥ त्यारें त्रीजी रूपकला नामें श्रेष्ठिनी पुत्री बोली. हे सखी! ते पुरुष जग

तूमां धन्य बे, तेनुं जीवित पण कृतार्थ बे, के जे मोक्षस्त्रीसाथे रक्त थया अने परस्त्रीथी विरक्त चित्तवाला थया ॥ यतः ॥ धन्ना ते वि य पुरिसा, ज यंमि जीयं च ताण सुकयब्बं ॥ जे मुत्तिरमणिरत्ता, विरत्तचित्ता परब्बीसु ॥ ३७ ॥ त्यारे चोथी रूपवती नामें सार्थवाह्नी पुत्री बोली. हे सखी! कुलवंतीने आपदा आवे थके विचार करतां नर्त्तारने वियोगें मरण विना बीजो कोइ आधार नथी. ॥ यतः ॥ बहुसो चिंतिऊंतं, आवइपडियाण कुलपसूआणं ॥ मरणं विणा ण सरणं, रमणीणं रमणविरहे णं ॥ ३८ ॥ ए चार गाथा सांनली राजा विचारवा लाग्यो के, अहो! महारा मंत्रीश्व रें जे वात कही ते युक्तज कही; जेमाटे ए चारे स्त्रीयो कुलांगना संनवे बे! पबी राजा लाज्यो थको पोताना ठेकाणे आवीने बेठो. कुमर पण तेना वचनें आनंद पाम्यो थको कौतुकनो अर्थी थको पाबो वनमां आव्यो.

हवे प्रनाते राजायें चारे स्त्रीयोने सनामां तेडावीने पूब्युं पण ते बोली नही. त्यारे ते वहाणना धणी वाणीयाने बोलावीने पूब्युं के, ए स्त्रीयो तहारी पासे क्यांथी आवी? त्यारे ते बोल्यो के, हुं देशांतरथी मूल्य खरची ने आपने नेट आपवा सारु लाव्यो बुं. ते सांनलीने मंत्रीश्वर बोल्यो के, ए वात असंनवित बे. एवा अवसरमां गुटिकाने प्रयोगें कुमर रूपपरावर्त्त न करीने त्यां सनामां आव्यो. आवीने एक श्लोक कह्यो. ॥ यतः ॥ ला त्वा पंच सहस्राणि, रत्नानां वारिधौ पतिः ॥ येनासां लोनतः क्षिप्तः, स सर्वं कथयिष्यति ॥ ३९ ॥ एनो अर्थः—ए स्त्रीयोना नर्त्तारने जेणें, पांच हजार रत्न लइने लोनें समुद्रमां नांख्यो ते सर्व वात कहेशे. ए वात सांनली राजा प्रमुख सर्व विस्मय पाम्या. अने ते चारे स्त्रीयोए उलख्यो. परंतु रू पपरावर्त्तन देखीने विस्मय पामी. अने बोली नही. कोइ परमार्थ समज्यो नही. अने वाणीयो तो नीचुं मुख करीने रह्यो. परंतु इंगीत आकारनो जाण एवो जे राजा, ते बोल्यो के, कहो रे इहां श्यो परमार्थ बे? ए श्लो कनो कहेनारो कोण हशे? त्यारें कोइ बोल्यो नही; पण मंत्री बोल्यो के. एनो परमार्थ ए श्लोकनो कहेनारोज कहेशे. ते सांनली राजायें घणुं आ ग्रह करीने पूब्युं त्यारें कुमरें पोतें वाणियाने अनयदान देवरावीने सर्व वात कही. राजायें कुमरने पांच हजार रत्न वाणीया पासेथी अपावीने वाणीयाने पोताना देशमांथी काढी मूक्यो. अने चारें स्त्रीयो कुमरने आ

पवा मांमी, पण रूपपरावर्त्तन देखी ते स्त्रीयो तेने इछति न हवी, एवो स्त्री योना मनमां खेद उपन्यो जाणीने कुमरें स्वभावनुं (मूलनुं) रूप कर्युं. ते देखी स्त्रियो घणो हर्ष पामी. हवे राजा ते कुमरने गुणें रीज्यो थको नित्ये पोतानी पासें राखे. केटलेक काले कुमरें माता पितानो वियोग संभारीने राजानी आज्ञा मागीने चारे स्त्रीयो सहित, घणा परिवारें परिवर्यो थको, चिंतामणि रत्नें करी सर्व कार्य साधतो, पोताने नगरे पहोच्यो. मातापिताने घणो हर्ष उपन्यो. वियोग भाग्यो.

हवे एक दिवसने विषे तेहिज भुवनभानु नामा साधु चार ज्ञानना धणी तिहां पधार्या. तेमने सर्वलोक वांदवा नीकल्या. जिनचंद्र पण पोताना पिता तथा स्त्रियो सहित वांदवा गयो. ऋषिराजें धर्मदेशना देवा मांमी ॥ यतः ॥ असंखयं जीवयमाहु लोए, जरोवणीयस्स हु नत्थि ताणं ॥ एवं वियाणाहि जिणे पमत्ते, किहंवि हिंसा अजया गहंति ॥ ४० ॥इत्यादिक देशना सांभली केटलाएकें सर्व विरतिपणुं अंगीकार कर्युं, तथा कोइकें देशविरतिपणुं अंगीकार कर्युं अने जिनचंद्रतो सर्व विरतिपणुं लेवा असमर्थ होवाथी समकितमूल बारव्रत अंगीकार करीने घेर आव्यो. अनुक्रमें घरनो भार जिनचंद्रने शिर आप्यो. चिंतामणि रत्नना प्रभावें तथा राजाना बलें करी सर्व जीवने अभयदान प्रवर्त्तावतो, जिनप्रासादे मंमित धरती करतो, विधिपूर्वक सुपात्रे दान देतो स्वशक्तियें अनुकंपादान देतो, सर्व स्थानके परउपगार करतो, देव गुरु साधर्मिकनी भक्ति आचरतो, मिथ्यादृष्टि थकी अंशमात्र पण अण बिहीतो, गृहस्थना धर्मने उचित सर्व प्रवृत्ति करतो, अंतसमये दश प्रकारनी आराधना करी, सात क्षेत्रे धन वावरी, घरमांज अणसंण करी, समाधिसहित काल करी, बारमे देवलोकें इंद्रनो सामानिक देवता बावीश सागरोपमने आउखे जइ उपन्यो. त्यांथी च्यवी अनुक्रमें महाविदेहक्षेत्रे मनुष्यावतार पामीने मोक्ष जशे. ॥ इति श्री मिश्र पुरुष उपर जिनचंद्रकथा समाप्ता ॥ षष्ठ पुरुष कथानके ॥ इति सकलसभाभामिनीतिलकायमान पंमित उत्तमविजयगणि शिष्य पंमित पद्मविजय गणि कृत बालावबोधे श्री गौतमकुलक प्रकरणे प्रथम गाथायां नवोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे बीजी गाथाना आद्य पदनो संबंध कहे छे. प्रथम गाथाने छेडे बाल पंमित एटले मिश्र जीव बताव्या,ते कारण माटे हवे बीजी गाथानी आदिमां एकला पंमित जीव बतावे छे.

॥ ते पंमिया जे विरया विरोहे, ते साहुणो जे समयं चरंति ॥ ते सत्तिणो जे न चलं ति धम्मं, ते बंधवा जे वसणे हवंति ॥२॥

अर्थः—ते पंमिया जे विरया विरोहे. (जे के०) जे पुरुष (विरोहे के०) विरोध थकी एटले क्रोधथकी (विरया के०) विरम्या एटले विराम पाम्या (ते के०) तेज पुरुषने (पंमिया के०) पंमित कहिये. ते उपर दृष्टांतरूपें द्राविड अने वारिखिल्ल ए बे भाइनी कथा कहे छे.

प्रथम तीर्थंकर श्रीऋषभदेव स्वामीना पुत्र द्रविड एवे नामें हतो जेना नामें लोकमां द्राविड नामे देश कहेवाय छे. ते द्रविड राजाने बे पुत्र थया तेमां एक द्राविड अने बीजो वारिखिल्ल थया. एक दिवस द्रविड राजायें द्राविडने मिथिलानुं राज्य आप्युं, अने वारिखिल्ल राजाने लाख गाम आपीने पोतें प्रभु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं.

हवे एकदा वारिखिल्लनुं राज्य दिवसें दिवसें चढतुं द्राविडें देख्युं. तेथी तेनी उन्नत्ति खमाय नही. माटे वारिखिल्ल उपर द्वेष धरतो रहे. तेवात वारिखिल्लें पण जाणी तेवारें तेपण द्राविडनुं राज्य लेवाने उपाय करतो रहे छे. एम बेउ भाइ मांहो मांहि वैरने वहेता हता, पण पोतपोतामां मुखें मीठुं बोलता,हृदयमां दुष्ट आशयना धणी विष मिश्रित दूधना कुंभ सरखा देखाय. अहो ! धिक्कार पडो लोभने ! ! ! जे माटे लोभवशें एवा पुरुषनी पण मलिन बुद्धि थाय छे. उक्तंच ॥ पितरं मातरं बंधुं, मित्रं भार्यां सुतं गुरुम् ॥ लोभाभिभूतो भूतार्थं, त्यक्त्वावज्ञायते क्षणात् ॥ १ ॥ ए रीतें दुर्जननी शिखामणें अन्योन्य छल खोलतां पण कोइ कोइनो विश्वास न करे. एवामां एक दिवस द्राविडें, वारिखिल्लनो पोताना नगरमां प्रवेश करवो निषेध्यो. त्यारे तेने पण कषाय जाग्यो. तेथी युद्ध करवाने पोता

नुं सैन्य सज कर्युं. त्यारे द्राविड पण ते वात सांजलीने कषायमां आवी प्रयाणनी जंजा वजडावतो हवो. सर्व सैन्य जेगुं करी महा सैन्य समुद्र ते विस्तीर्ण पृथ्वीने पण सांकडी करतो वाजिंत्र शब्देंकरी दिग्चक्रने बधीर करतो, रजें करी आकाश मंमलने ढांकतो, अविछिन्न प्रयाणे करी वारिखिल्लना देशने शिमाडे आव्यो. तेवारे वारिखिल्लें पण पोतानुं लष्कर लेइ पोताना देशना शिमाडाना ठेडे आवीने पडाव कर्यो.

हवे ते बेउ जणें पांच योजननुं रणक्षेत्रनुं अंतर मूकीने पडाव कर्यो. ते लष्करना प्रधान पुरुषोयें पोतपोताना स्वामीने पूछ्या विनाज संधि करवाने अर्थें मांहोमांहे दूत मोकली तेमने साम, दाम, अने जेद ए वचनें समजाव्या, पण ते समजे नहि, केवल बे जणें युद्ध करवुंज अंगीकार कर्युं. इहां वारीखिल्लें द्राविडना सैन्यने द्रव्यप्रमुखें लोजावीने केटलुंक सैन्य पोताना लष्करमां लीधुं. बेहु जणना लष्करमां प्रत्येकें प्रत्येकें दश लाख हाथी, दश लाख रथ, पचास लाख घोडा अने दश कोटी पायदल मल्युं ठे. हवे युद्धनो दिवस आवेथके वीररसें उल्लास पामता, पोतपोताना स्वामीनो उत्साह वधारतां, पोतानी जुजाबलें त्रण जगत्ने तृणसमान गणतां सिंहनाद मूकतां, बकतर प्रमुख पेहेरी, संनद्धबद्ध थइ, शस्त्रने नचावतां, एवा नाना प्रकारना युद्धना करनार वीरपुरुषो ते समुद्रना कल्लोलनी पेठें रणजूमिमां आव्या. त्यार पठी क्रोडो गमे मनुष्यादिकनो क्षय करनार एवो संग्राम प्रवर्त्तवा लाग्यो. हाथी हाथी साथे, घोडा घोडा साथे, रथ रथ साथे, पाला पाला साथे जीडी गया. परस्परें शस्त्रना प्रहार पडते, गजपदातिना समूहनो क्षय थते, नदीयोनी पेठें रुधिरना प्रवाह वेहेते, जोगिणी जैरव गृध्रपंखी अनें शियाल प्रमुखने प्रीति उपजावते, महा बीजत्स रौद्र जयानक रसनी संकीर्णता थतें, एवो घोर संग्राम करतां सात मास वही गया. ते साते मासे थइ दश कोडि मनुष्योनो क्षय थयो. एवा अवसरमां ते संग्रामनो निवारनार वर्षाकाल आव्यो. ते मूसलधारायें वरसवा लाग्यो. पृथ्वी तो पाणीना पूरे जराइ गइ. पंथी लोकना मार्ग रोकाया. त्यारे बहु लष्कर युद्ध करता निवर्त्त्यां. ऊंची जग्या जोइने मेरा दीधा. अनुक्रमें वर्षाकाल निवर्त्त्यो, अने शरत्काल आव्यो त्यारे पाणी सर्वे ठेकाणें पहोच्यां, त्यां कचरा पण सूकाणा, मेघाडंबर टल्या, दिशायो

निर्मल थइ, सरोवरनेविषे कमल विकस्वरतायें करी घणां शोभायमान दी सवा लाग्यां, सर्व धान्य निपन्यां, इत्यादिक शोभा वधते थके, ते अवस रे द्राविड राजा परिवार सहित वनशोभा जोवा निकल्यां छे. ते राजाने एक विमलबुद्धिनामा प्रधान छे. ते प्रधान कहे तो हवो के हे महाराज! इहां तापसनो आश्रम छे माटे चालो जोवा जइयें. त्यारे प्रधाननी प्रेर णाथी तापसने आश्रमे गया. त्यां जेना मस्तकें जटाना मुकुट शोभे छे, वल्कलनां वस्त्र पहेरवाने रही गयां छे, हाथमां जपमाला रही गइ छे, प र्यंकासनें बेठो एवो सुवल्गु नामा अतिवृद्ध कुलपति छे. ते घणा तापसें प रिवस्यो थको जाणे शांतिरसनी मूर्तिज होय नहि!! तेने देखी राजायें भक्तिपूर्वक नमस्कार कस्यो. मुनियें पण ध्यान मूकी आशीर्वाद दीधो.

हवे राजा तेनां वचन सांभलवा इछे छे. तापसें पण राजाने धर्मदेशना देवां मांमी ॥ यथा ॥ हे राजन्! आ संसाररूप समुद्र अनंता दुःखरूप पा णीयें भस्यो छे. ते कामक्रोधादिक मछ कछ मगर प्रमुख जलजंतुयें करी स हित छे. रति अरतियें करी अति भयंकर छे. लोभरूप वडवानल अग्नियें करी बधा जगत्नो संहार करे छे. विषय रूपरतियें भयंकर छे ते विषयरूप भमरी फरे छे, तेमांथी सुर, असुर अने नरेश्वर पण नीकली शकता नथी. सुख ते राक्षसनी पेठें दुःखदायी छे. सुख भोगववानो काल स्वल्प होय अने नरकादिकनां विपाक तो अनंता आपे, वली ते नरक निगोदादिकना दुःख पण अनंतानंत काल सहेतां पार न पामियें. ते माटे धिक्कार पडो ए भोगतृ ष्णाने!! के, जेने माटे जीव, महा पापनां शेकडा गमे करतां, महा हिंसा, महा मृषा प्रमुख आचरतां, महा दुःखने अनुभवे छे जे माटे क्रोधांध थइ निष्ठुर परिणामें जे हिंसा करीयें, तेथी अनंतकाल नरक निगोदादिकनां दुःखें करीने जीव पचाय. तथा राज्य तो अंते नरकनुं आपनार छे, शरीर तो अनित्य छे, संपदा तो समुद्रना कल्लोलनी पेठे चपल छे, अने जीवि तव्य तो पाणीना परपोटानी पेठे थोडी वार रहे तेवुं छे. ते माटे हे राज न्! तमने पण महा नरकादिक दुःखरूप अनर्थनुं कारण एवा राज्यना लोभें भाइ साथे युद्ध करवुं, ते घटतुं नथी. एक खंममात्र पृथ्वीना लोभें जे मूढ बंधुनो विनाश करे छे, ते बेहु भवनो विनाश करे छे. ॥ यतः ॥ जे राज्यादिकृते बंधून्, निष्ठुरा प्रंति कोपतः ॥ ते स्वांगानि स्वयं छित्वा, भुजते

ह्यतिलोल्यतः ॥ १ ॥ ते कारण माटे ए संग्रामथकी निवर्त्तो. क्रोडो गमे लो कोनो क्षय करीने शा माटे पृथ्वीनो क्षय करो बो ? तमे श्रीयुगादिदेवना पोतरा बो, तेमणें तो जगतनो रखवाल कर्यो, अने तमे जगतनो क्षय करवा उठ्या बो माटे ए तमने कुटुंबकलह घटतो नथी.

एवां कुलपतिनां वचन सांजलीने राजा बोल्यो. हे स्वामिन् ! श्रीरुषन परमात्माना जरत बाहुबल प्रमुख पुत्र हता तेणे पण कारणवशे परस्पर महा संग्राम कर्या बे. तो तेमने पंथें चालता अमने शो दोष बे ? ते सांन लीने तापस बोल्यो के, जे तमें कह्युं ते विचारतां जुदी वात बे. जेकारण माटे जरत राजायें पाबले जवें पांचशे साधुने आहार पाणी आप्यो जेथी च क्रवर्त्तिपणुं उपजाव्युं हतुं. तथा बाहुबलें वैयावच्च करतां बाहुनुं बल उपजा व्युं हतुं. ते माटे ते तेनुं फल पाम्या बे. अने जरतने तो चक्ररत्न आयुध शालामां स्थिर रहेतुं न हतुं माटे युद्ध करवुं पड्युं. अने बाहुबलें एम जाण्युं के, हुं निर्बल नथी तो मने ए जरत शी आज्ञा मनावे बे ? अने राज्य तो पितायें आप्युं बे, ते माटे तात मूकीने बीजाने माथु केम नमावुं ? एवुं जाणीने युद्ध कर्युं, पण ते तो उत्तम पुरुष हता तेमाटे सर्व संग्राम मूकी ने बेउ जण सामासामा लड्या. वली जरतें तथा बाहुबलें पोतानो आत्मा तार्यो तेम तारवा कोण समर्थ थाय ? ते कारण माटे ते पुरुषमां सिंह सरखा हता तेवा पुरुषनी स्पर्द्धा (बरोबरी) करवी तमने घटे नहीं.

एवां कुलपतिनां वचन सांजलीने राजा लाज्यो, घणो पश्चात्ताप करतो तापसने कहेवा लाग्यो के, हे मुनि ! में तो अज्ञानें करी महापुरुषोनी स्पर्द्धा करी; पण काच होय ते मणिने तोले क्यांथी आवे ? तो हे मुनि ! तमें मने नरकरूप कूआमांथी उद्धर्यो,महारी विवेकदृष्टि उघाडी,एम विचा रीने पोतेंज एकाकी पादचारी थइने नहाना जाइने खमाववा चाल्यो. त्यारे नहाना जाइयें जाण्युं के,डाविडजी महारा सामा चालीने आवे बे ते अघ टतुं थाय बे, माटे वारिखिल्ल पण साहमो आवीने कहेवा लाग्यो के, हे जाइ ! तमे महारा महोटा जाइ, ते पितानें ठेकाणें बो. तमे सामा चाली आव्या ते महारो अविनय खमजो. तमे महारा जाग्यें घेर चालीने आ व्या माटे ए राज्यनो महारे खप नथी. त्यारे डाविड पण एवीज गदगद वाणीयें बोल्यो के, हे जाइ ! महारे पण ए राज्यनुं प्रयोजन नथी. हुं तो

नरक कूआमां पडतो हतो, पण कुलपतियें जगाड्यो. हवे तो जाणुं बुं के, आ राज्य ते केवल नरकनुं कारण छे. संसारमां एक धर्मविना बीजा कोइनुं शरणुं कोइने नथी. तेमाटे हवे हुं तो व्रतनुं राज्य लेइश,हमणा निश्चें तुजने खमाववा सारु आव्यो बुं. एवी वात सांजलीने वारीखिल्ल बोल्यो. हे जाइ ! तमे सर्वथा व्रत लेशो तो जेम इहां तमे महारा महोटा जाइ गो, तेम व्रतमां पण हुं महारा स्वामी करीश. ए रीतें व्रत लेवानो तो बेहु जणें निश्चय कस्यो; पढी पोतपोतानां पुत्रने राज्यें थापीने पोताना मंत्रीश्वर सहित दश क्रोड पुरुषनी संगाथे सुवल्गु तापसनी पासें आवी तापस व्रत लीधुं. ते तापस सर्व जटाधारी, कंदमूल आहारी, गंगानी माटीयें शरीर खरड्यां थकां, अल्प कषायीथकां, अल्पजोजन करतां, अल्प निड्रावंत थका अने करुणायें करी साध्य छे मन जेनां, एवा रात्रिदिवस श्रीयुगादीशनुं स्मरण करतां, जपमाला फेरवे छे. मांहोमांहि धर्मकथा करतां थकां लाखो गमे वर्षो त्यांज गमावतां थकां रहे छे. एक दिवस नमि अने विनमि विद्याधर राजऋषिना शिष्य बे विद्याधर मुनिराज ते आकाशमार्गें विचरतां त्यां आव्या. तेमने सर्व तापसोयें प्रणाम करीने पूछ्युं के, क्यांथी आव्या अने क्यां जशो ? त्यारे धर्माशिष देइ ते बेहु मुनि एम बोल्या के, अमे श्रीसिद्धाचल जइशुं. ए तीर्थ संसारसमुड्मां प्रवहण सरखो अनंत पुण्यनो आधारजूत एवो शाश्वतो गिरिराज छे. एनीउपर पूर्वें अनंत जीव सिद्धि वस्या,वली अनंता जीव सिद्धि वरशे,अने वली ऋषि हत्यादिक महोटां पाप जे लागा होय ते पण सिद्धक्षेत्रनुं सेवन करवाथी क्षणेकमां क्षय थाय, पशु होय ते देवता थाय, ए तीर्थनो आश्रय करतां थकां अनंत जवनां कुकर्मरूप रिपु पण पराजव न करी शके ॥ यतः ॥ अनंतसुकृताधारः, संसाराब्धितरंमवत् ॥ शत्रुंजयश्च सौराष्ट्रे, गिरिर्जयति शाश्वतः ॥ १ ॥ अनंतमुक्तिमाहेंद्र, रत्नतीर्थप्रजावतः ॥ वसंति बहवः सिद्धाः, शुद्धचारित्रजूषिताः ॥ २ ॥ ऋषिहत्यादि पापानि, क्षयं यान्ति क्षणादपि ॥ पशूनामपि देवत्वं, मर्त्यानामपिजायते ॥ ३ ॥ शैलं च दूरतो दृष्ट्वा, नृणां हर्षः प्रजायते ॥ कुकर्मिरिपवः क्रूरा, जवंतीहजीनोनुगाः ॥ ४ ॥ एम हजारो वर्ष सूधी ए गिरिनो महिमा कहेतां थका पण पार न पामीयें. इत्यादिक महिमा सांजलीने ते सर्व तापसो तीर्थयात्राने विषे उत्सुक

थया थका ते बेहु मुनि साथें पादविहारे विचरतां, श्रीशत्रुंजयनुं एकाग्रम नें ध्यान करतां, विलंबरहित पणें जाय छे, त्यारें श्रीसिद्धाचलजीनी पासें एक सरोवर छे तेने विषे घणा हंस बेठा छे,तेमां एक हंस शिथिलांग थके नूमियें आलोटे छे, ते मरणावस्था पाम्यो देखीने एक मुनियें पोताना पात्रमांथी पाणी पीवरावीने स्वस्थ कस्यो. पछी परम करुणा बुद्धियें नमस्कार संनलाव्यो, चार शरणां कराव्यां, फरी कह्युं के, हे हंस ! श्रीशत्रुंजय तीर्थ मनमां धरी,श्रीयुगादीशने संनारय ! जेथी तह्मारां पाप जाय. ते सांनली हंसने शुन नावना आवी,समाधियें काल करी सौधर्म देवलोके देवता थयो.

हवे ते सर्व तापसोयें विद्याधरना मुखथी धर्मोपदेश सांनली, मिथ्या क्रिया तजी, लोच करी, पंचमहाव्रत रूप साधुधर्म अंगीकार कस्यो. श्री सिद्धाचलजीने देखी तेमने घणो हर्ष उपन्यो. तेवारें पोताना आत्माने धन्य मानतां ते पर्वत उपर चड्या. त्यां रायण वृक्षने त्रण प्रदक्षिणा देइ, परमेश्वरने नमस्कार करीने सर्व चैत्यनां प्रनुने नमीने, हर्ष उल्लासें करी अणसण कस्युं. ते मुनि श्रीसिद्धाचलने ध्याने मास अणसण पाली. घातिकर्म क्षय करी, केवलज्ञान पामीने, शैलेशीकरण करी, दशकोडीमुनि साथें कार्त्तिक पुर्णिमायें डाविड अने वारिखिल्ल श्रीसिद्धाचलजी उपर श्री सिद्धिवधु वस्या. तिहां ते हंसनो जीव जे सौधर्म देवलोकें देवता थयो हतो,तेणे आवीने ते सर्वेनो निर्वाण महोत्सव कस्यो. पछी देवता पोतानुं स्वरूप देखाडी तीर्थनो महिमा वधारीने पोताने स्थानकें गयो. ए सर्व मुनि उ कार्त्तिक पूर्णिमाये कृत्तिका नक्षत्रे सायेज मुक्ति गया. माटे कार्त्तिकी पूनिमे श्रीसिद्धाचलने विषे जो थोडुं पुण्य कस्युं होय तो पण ते अनंतगुणुं फल दायक थाय ॥ यडुक्तं मूलग्रंथेः ॥ कार्त्तिके मासिक्षपणं, तत्कर्म क्षययत्य हो ॥ नरके सागर सप्तेनाम्, यत्कर्म क्षीयंते नहि ॥१॥ एकनैवोपवासेन, कार्त्तिक्यां विमलाचले ॥ रुषिस्त्रीबालहत्यादि, पातकान् मुच्यते जनः ॥ ॥ २ ॥ यःकुर्यात् कार्त्तिकीं राकां, मंत्रार्हध्यानतत्परः ॥ स नोक्ता सर्वसौख्यानां, निर्वृतिं लनते नरः ॥ ३ ॥ इत्यादिक तीर्थमहिमा जाणवो. इहां तो बे नाइने अत्यंत विरोध हतो, ते टालीनें समता करी; माटे पंमित कहिये. ए अधिकार शत्रुंजय महात्मने विषे जोइ लेज्यो.

हवे पंमित ते कोण होय? तो के साधु होय. ते नाम ग्राहक आगलुं पद कहेछे.

ते साहुणो जे समयं चरंति (जे के०) जे पुरुष (समयं के०) सिद्धांत तेनी रीते (चरंति के०) चाले छे. अथवा (समयं के०) प्राकृत नाषा माटे समता कहीये, ते समता प्रत्ये (चरंति के०) आचरे छे. "उवसम सार खु सामणं "इति वचनात् ॥ अथवा "नास्त्यधुना समयं:" ए वचने करी (समयं के०) अवसर प्रमाणे (चरंति के०) चाले छे. एटले उत्सर्ग अने अपवादना जाण छे. अथवा (समयं के०) स्वपरसमय ते स्वसिद्धांत अने परसिद्धांत, तिहां स्वसमय ते आत्मस्वरूप अने परसमय ते आत्मव्यतिरिक्त, धर्माधर्माकाश, पुजल, स्वंश्रद्धा स्वरूप ते प्रत्ये (चरंति के०) जाणे छे. एटले रत्नत्रयीना योगे करी मोक्षमार्ग साधे (ते के०) ते पुरुषने (साहुणो के०) साधु कहीयें ॥ यतः ॥ चरगति नक्षणयो, रिति धातुपाठात् ॥ समये ॥ येगत्यर्थास्ते प्राप्त्यर्था, ज्ञानार्थाश्चेति वचनात् ॥ ए सर्व गुण साधुमां होय. इहां महेंद्रराजा तथा ते राजाना परिवारनी कथा जाणवी. ते दृष्टांतनी प्रस्तावना लखीए छीये.

जेणें मोक्षने विषे पोतानुं चित्त थाप्युं छे,अनें जेणें मोक्ष तेज परमार्थ जाण्यो छे, जे मोहजालने दलता थाकता रहे छे, तथा विषय महोलने नांजतां थकां छे, सकल प्राणीना शल्यनूत जे रागद्वेष तेना छेदनार छे,क्रोध मान माया अने लोन तेना जय करनार छे, इंद्रियना दमनार छे, जेणें नोगतृष्णा समावी छे,जेणें परिसहरूप सुनटोने जीत्या छे,जे घोर उपसर्गे पण पाछा नाशता नथी, जे स्त्रीना विलासथी वेगला छे, पापव्यापारथी विरक्त छे,असंयमथी दूर रह्या छे,अने कुधर्मने तो ढूकडाज आवता नथी परमार्थना जाण छे, जेणे आत्मा तोल्यो छे, संसारनां सुख मूक्यां छे, जे पुत्रकलत्रादिकना बंधन लेखे नथी गणता,जेणें कर्मपरिणाम जाण्या छे,एवा जे आसन्न सिद्धिया प्राणी छे तेवा महा पुरुषनी सेवा सर्व दुःखने निर्जरानुं हेतु छे. पामर लोकोये मनथी पण इछी न शकाय एवी दीक्षा अंगीकार करे, ते मुनिराज तप संयम शुनाध्यवसायने विषे सावधान होय,लब्धिना निधान होय. ते उपर महेंद्र राजा तथा तेना परिवारनी कथा कहे छे.

जंबूद्वीपना नरतक्षेत्रने विषे अयोध्या नामें नगरी छे. त्यां इक्ष्वाकुकुलमां अलंकारनूत सूरपति नामें राजा राज्य करे छे. ते राजाने सुंदरी

नामें स्त्री छे, तेने महेंद्र नामें पुत्र छे. ते कुमरने गुणसागर मंत्रिनो पुत्र गुणसुंदर नामे छे, तेनी साथे मित्राइ छे. एकदा ते मित्रने कहे छे के, हे मित्र ! अनेक आश्चर्यें शोनित जे पृथ्वी, ते जोवानुं महारुं मन छे ॥ यतः दीसइ विविहचरित्तं, जाणिज्जइ सयण डुज्जण विसेसो ॥ अप्पाणं च कलिज्जइ, हिंमिज्जइ तेण पुहवीउ ॥ १० ॥ एवुं सांजलीने मंत्रिपुत्र बोल्यो हे मित्र ! तें युक्त वात कही ॥ यतः ॥ वज्जुविसेसनिरिस्कण, वियस्कणो होइ सो नरो नूणं ॥ आहिंमिकण दिठा, बहु रयणा जेणिमा पुहवी ॥ ११ ॥ एवा मंत्रिपुत्रनां वचन सांजलीने कुमार उजमाल थयो. तेवारें मंत्री पुत्र साथे माता पिताने वगर कहेज रात्रिने विषे पृथ्वी जोवा निकल्यो. ते ग्राम, नगर, पुर, वनवाडी, आराम, पर्वत, प्रमुख जोतांथका अवंति नगरीने ढूकडा आव्या एटले सूर्य आथम्यो ते देखीने राजपुत्र बोल्यो. ॥ यतः ॥ उदयं जुवणक्कमणं, अब्रमणं चेव एगदिवसंमि ॥ सूरस्सवि तिन्नि दसा, का गणणा इयर लोगस्स ॥ ११ ॥ त्यार पछी पूर्वदिशायें चंद्रमानो उदय थयो ते देखीने मंत्री पुत्र बोल्यो. ॥ यतः ॥ चंदस्स खउ न हु तारयाणं, रिद्धी वि तस्स न हु तारयाणं ॥ गुरुआण चडणपडणं, का गणणा निच्चपडियाणं ॥ १३ ॥ इत्यादिक अनेक रीतें अन्योक्ति युक्ति विनोद करतां रात्रीने समयें पासे कोइक देवतानुं जवन छे त्यां गयां. ते समय कोइ स्त्री योगीनुं रूप धारी सौजाग्यवती थइ त्यां आवी. तेने जोइने महा मर्यादानो समुद्र एवो जे कुमर ते कांइक नीचुं मुख करी बेठो. ते देखीने स्त्री कहेवा लागी ॥ यथा ॥ दीणदरिद्दा परवसण, डुब्बला अयस रस्कण समत्था ॥ जे एयारिस पुरिसा, धरणी धरंती कयब्बासि ॥ १४ ॥ अर्थः—हे पृथ्वी जे दीन दरिद्रि आपदावंत पुरुषने देखीने डुबला थाय छे. अपयश थवा देता नथी. एवा पुरुषोने धारण करती एवीतुं तो कृतार्थ छे, एम कही ते स्त्री देवताने नमस्कार करी पछी कंदर्पाकार कुमरने देखीने, आ गाथा कही ॥ जाय इह पुरिसदोसं, देसं दट्ठूण हियइ पुरिसाणं ॥ साजयति रयणमाला, वरमाला ठवउ तुह कंठे ॥ १५ ॥ अर्थः—पुरुषना दोषदेखीने जे स्त्री, पुरुष उपर द्वेषणी थइ, एवी रत्नमाला नामें ते तहारा गलामां वरमाला घालो ! एम सांजलीने गुणसुंदर नामें प्रधानपुत्र, प्रणाम करी बोल्यो. हे जगवति ! ते रत्नमाला क्यां छे ? ते कोनी पुत्री ? अने पुरुष उपर

द्वेषणी थइ तेनुं शुं कारण ? एम पूछे थके योगिणी बोली. समुद्रमध्ये सातसें योजन प्रमाण सिंहल द्वीप छे. जे द्वीपमां जल जलने विषे मोती नीपजे छे, स्थल स्थलने विषे रत्न नीपजे छे, वन वनने विषे हाथी नीपजे छे, घर घरने विषे बत्रीश लक्षणा पुरुष छे, मंदिर मंदिरने विषे पदमणी स्त्रीउ छे, ते द्वीपने विषे एक लंका नामें नगरी छे. त्यां कमलकीर्त्ति नामें राजा राज्य करे छे, तेने कमलावती नामें राणी छे, ते राणीनी स्त्रीनी कलाये विसाल एवी रत्नमाला नामें कन्या पाणिग्रहण करवा योग्य छे. पण ते स्त्री वारंवार एक गाथा कहे छे. ते आ प्रमाणे ॥ यतः ॥ पररमणिरत्त चित्ता, अपवित्ता हुंति केवि कापुरिसा ॥ तेण कुमारी कन्ना, धन्नाइह जीवलोगंम्मि ॥ १६ ॥ एवी गाथा कहीने योगिणी तो जती रही.

हवे ते कन्यानुं स्वरूप जाणतां वेंतज राजपुत्र रागवंत थयो, तोपण गंजीरतायें करी इंगित आकारने गोपवतो हवो. एवुं देखीने मंत्रिपुत्र विचारवा लाग्यो ॥ यतः ॥ संतःसच्चरितोदयाव्यसनिनः, प्राडुर्नवद्यंत्रणाः सर्वत्रैवजनापवादचकिता जीवंति डुःखं सदा ॥ अव्युत्पन्नमतिः कृतेनचसता नैवासता व्याकुलाः,कार्याकार्यविचारणांधबधिरो धन्यो जनः प्राकृतः ॥२७॥ एम विचारीने मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे मित्र ! ज्यां रत्नमाला छे, त्यां जइयें. अने तिहां कौतुक थशे ते जोइयें.

हवे ते योगिणीयें पण आकाशमार्गे जइ ते कुमरनुं स्वरूप कुमरीने कह्युं. ए वात सांजलतां थकांज ते रत्नमाला पण हर्षवंत थइ थकी कुमरनी उपर तन्मय मन करती हवी. अने ते रत्नमालानी एक रत्नमंजरी, बीजी रत्नप्रजा, त्रीजी रत्नवती, ए त्रण सखीउ पण पासे बेठी हती ते बोलीउ के, हे सखी ! जे वर तमने गम्यो, ते अमारो पण जर्त्तार थाउ. एम विचार करीने ते चारे जणीउ आकाशगामिनी विद्याना बलें अवंतिनगरीना बहार उद्यानमां देवताना जवन पासें आवी. ते वखत ते कुमर पण पूजारायें आपेली सुंवाली शय्यानी उपर मित्र सहित सूतो हतो, तेने देखीने त्यांथी सय्या सहित उपाडीने लंका नगरीना उपवनमां लावी मूक्या. तेमां प्रथम राजकुमर जाग्यो, तेणें त्यां सर्व नवुंज नवुं दीठुं, तेथी विस्मय पाम्यो थको मंत्रिपुत्रने जगाडीने कहेवा लाग्यो के, हे मित्र ! ए शुं ? ए सर्व अपूर्व देखीये छीयें ? एवामां ते चार कन्याउ आवी. प्रणा

म करीने बोली के, तमे अंशमात्र बीक धरशो नही अमें रत्नमाला प्रमुख राजकन्याउ बैयें. जोगिणीना वचनें तमारा गुणनी आकर्षी थकी तमोने अमे लंका नगरीना उपवनमां लाव्या छीये. त्यारें मंत्रिपुत्र बोल्यो; हे मित्र ! आपणने ए सर्व वगर महेनतें कार्य निपन्युं बे. तेसांजली राजकुमर बोल्यो. हे मंत्रिपुत्र ! कार्यना परिणामनी खबर न पडे. ॥ यतः ॥ अंबय फलं सुपक्कं, सिढिलं विंटं समुन्नडो पवणो ॥ साहा मुल्लणसीला. न याणिमो कज्ज परिणामो ॥ १ ८ ॥ ए गाथा कहीने राजपुत्र,तथा मंत्रिपुत्र बेहु उंघी गया. त्यार पढी एवी कुमरनी कहेली गाथा सांजलीने ते चारे कन्याउ परस्परे विचारवा लागी के, ए कुमरें एवी गाथा कही तेनुं शुं कारण हशे ? परिणाम संदेहालो होय तो पण ए वातमां आपणे उद्यम मूकवो नही. कोण जाणे शुं कार्यपरिणाम थइ जाय.? तो पढी शुं करीयें ! एम विचारीने ते चारे कन्याउ शय्यानें चारे खूणे चार पादें वलगी बेठी.

एवा अवसरमां वैताढ्यने विषे शूरपुर नगरनो चंड्चूड नामें राजा ढे. तेनी चंड्रिका नामें पुत्री ढे. ते कन्याने योग्य वर न मल्यो, ते माटे माता पिता चिंतातुर थइ रह्या ढे. ते देखी कुमरीयें पोतें रोहिणी विद्या संजारीने पोताने योग्य वर पूछयो. त्यारे देवीयें कह्युं के, तहारो जरतार, महेड् कुमर थशे. पण हमणां मित्रसहित लंका नगरीना उपवनमां सूतो ढे. एम सांजलीने चंड्रिका, विमान उपर बेसी रोहिणी विद्याने बलें त्यां आवीने ज्यां कुमर मित्रसहित सूतो ढे, तथा चारे स्त्रीउ पादें वलगेली ढे तें सर्वने उपाडीने वैताढ्यनेविषे पोताना नगरना उद्यानमां मूक्यां. अने देव आराधीने यावत् इहां लाव्यानी वात पोतें घेर जइ पोताना पिताने कही.

हवे लंकायें चारे कन्याउना पितायें पोतपोतानी पुत्रीउ घेर दीठी नहिं, त्यारें चारे राजा. १ कमलकीर्त्ति,२ कमलजानु,३ कमलप्रज,अने ४ कमलाकर ए नामें चार विद्याना बलें चारे राजा त्यां आव्या. प्रजाते चंड्रिका पुत्रीने लई चंड्चूड राजा परिवारसहित त्यां आव्यो. त्यां सर्व राजा एक एकना मुख सामुं जोता रहे. सहुयें स्वस्व कन्यानो वृत्तांत निवेदीने इहां आणवानुं स्वरूप परस्परें कह्युं. अने सहु हर्ष पामीने पाणिग्रहणनो आग्रह करवा लाग्या. त्यारे मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे नरपतिउ ! ए कुमर, मातापिताने वगर पूछयो पृथ्वीनां आश्चर्य जोवा नीकल्यो ढे ते माटे एवुं करो के, पाणिग्रह

एनो महोत्सव एना माता पिता देखे. अने तेना मनोरथ सफल थाय. ते सांभलीने पांचे राजा विवाहनी सामग्री करी पोतपोतानी पुत्री परिवार सहित तथा मित्रसहित कुमरने विमानमां बेसारीने अयोध्या नगरीयें चाल्या.

हवे मंत्रिपुत्रें विमानमां बेसीने आगलथी जइ राजाने वधामणी दीधी, त्यारे शूरपति राजा पण परिवारसहित पुत्रने सामैयुं करतो हवो. सर्व विद्याधरोने उतरवाने श्रेणीबद्ध महोल आप्या. पछी मंत्रिपुत्रें आदिथी मांमीने सर्व वृत्तांत कही देखाड्यो. ते सांभलीने राजा पोताना चित्तमां घणुं खुशी थयो छतो पाणिग्रहणनी सामग्री सज्ज करीने आमंबरसहित उत्सव करी पांचे कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं वली बीजी पण साहमी आवी एवी १०३ स्वयंवरा कन्याउनुं पाणिग्रहण कराव्युं. पछी सर्व राजा तथा विद्याधरोने विसर्जन कस्या सर्वना मनोरथ पूर्ण थया. कुमरें राज्यनो सर्व भार पोतें उपाड्यो. देवतानी पेठें १०८ स्त्री साथे भोग भोगवतो विचरे छे.

एवामां एक दिवसने विषे महाऋषीश्वर अनेक मुनियें परिवस्याथका भुवनभानु नामा केवली अयोध्या नगरीना बाहार शक्रावतार तीर्थने विषे आवी समोसस्या. वनपालकें वधामणी दीधी, तेने पारितोषित दान आपीनें राजा, अंतेउर तथा कुमर सहित वंदना करवा नीकल्या. सहु प्रदक्षिणा देइ प्रणाम करीने यथा स्थानके बेठा. केवलीयें धर्मदेशना दीधीः—जे अरे भव्यजीवो ! असार संसारमां सर्व अनित्य जाणीने धर्मने विषे प्रमाद म करो ॥ यतः ॥ जुव्वणं रूवसंपत्ति, सोहग्गं धणसंपया ॥ जीवियं वावि जीवाणं, जलबुब्बुअसन्निभं ॥ १९ ॥ देविंदा समहिढिया, दाणविंदा य विसुहा ॥ नरिंदा जे अविकंता, मरणं विवसा गया ॥ २० ॥ सव्वब्न निरणुक्कोसा, निव्विसेसं पहारिणी ॥ सुत्तमत्तपमत्ताणं, एगा जगी अणिच्चया ॥ २१ ॥ दाणमाणोवयारेहिं, सामभेयं किया हि या ॥ न सक्का सा निवरिउं, ते लोकेणा अणिच्चया ॥ २२ ॥ भावार्थः—यौवन, रूप, संपत्ति सौभाग्य, धन संपदा अने जीवितव्य ए सर्व पाणीना परपोटा सरखुं छे. तथा देवेंद्र, दानवेंद्र, नरेंद्र ए सर्व मरणने परवश छे. ते निर्दयी अनित्यता सर्वत्रव्याप्ति सूतां जागतां सर्व प्राणीमां प्रसरंती छे. तथा दानादिक पण उपचारें अनित्य छे. कोइ निवारी शके नही. ते माटे हे डुर्बल प्राणीयो मनुष्यावतार पामीने प्रमाद न करो, ममत्व न करो, एवी देशना सांभलीने शूरपति रा

जाने वैराग्य उपज्युं. पछी गुरुने प्रणाम करी पोताने घेर आव्यो. संसार थी उपरागो एवो महेंद्र कुमार ते राज्यने अणइच्छतो पण तेने राज्यें बेसाड्यो. पोतें घणा राजा सहित चारित्र अंगीकार कर्युं. महेंद्र राजा पण जैनधर्मना मर्मने जाणतो पोताने बलें अनेक राज्य जीती पृथ्वी स्ववश करतो हवो. चार बुद्धिनो निधान चार उपायें राज्य लक्ष्मीने उपार्जतो एवो जे गुणसुंदर तेने प्रधान पदें थाप्यो. अत्यंत राजसुखने अनुभवतो, पृथ्वी जिनप्रासादमंडित करतो थको ज्यां पोतानी आज्ञा प्रवर्त्ते, त्यां जगत्मां सारभूत जे दया ते प्रवर्त्तावतो हवो. श्री संघनी भक्ति करे, वली परोपकार करे, स्वजनवर्गने घणुं दान मान देइ संतोषे, दीन अनाथने दान देवे करीने जगतमां विख्यात थयो, ए रीतें त्रण वर्गने साधतो हवो. हवे चोथो पुरुषार्थ साधवा उजमाल थयो छे, एवा अवसरमां ते भुवनभानु नामा केवली पधार्या. तेनी वनपालकें वधामणी दीधी. राजायें पण तेने जीवे त्यां सूधी खूटे नहि एवुं प्रीतिदान दीधुं, महेंद्रराजा अंतेउरने परिवारें परिवर्यो गुणसुंदर मंत्रीश्वरने साथे तेडी गुरुने वंदना करवा नीकल्यो. अनुक्रमें विधि पूर्वक वंदना करी यथोचित्त स्थानके बेठो. तेने केवली पण तेवा प्रकारनीज धर्मदेशना देता हवा के, जेथी ते राजा संयमना सन्मुख थाय ॥ यथा ॥ जं कल्ले कायव्वं, तं अज्जंचिय करेह तुरमाणा ॥ बहुविग्घो हु मुहुत्तो, मा अवरण्हं पडिक्खेह ॥ २३ ॥ दिवसनिसाघडिमालं, आउसलिलं जियाण घित्तूणं ॥ चंदाइच्च बइल्ला, कालरहट्टं भमाडेइ ॥ २४ ॥ इत्यादि देशना सांभलीने संवेग वैराग्य वधते गुरुने प्रणाम करी कहेतो हवो के हे स्वामिन् ! म्हारे दीक्षा लेवानुं मन छे. त्यारे गुरु बोल्या. हे राजन् ! ए वातमां विलंब न करो ॥ यतः ॥ जं कल्ले कायव्वं, नरेण अज्जेव तं वरं काउं ॥ मच्चू अकरुणहिअउ, नहु दिसइ आवयंतोवि ॥ २५ ॥ तूरह धम्मोकाउ, माहु पमायं खणंपि कुव्विज्जा ॥ बहुविग्घो य मुहुत्तो, मा अवरण्हं पडिच्छाहि ॥ २६ ॥ एवुं सांभली विशेषें वैराग्य पामी घेर आवीने चिंतवतो हवो के, सर्व पदार्थ अनित्य छे ॥ यतः ॥ सव्वस्स अणिच्चत्तं, भुवणधणसयणअच्छदाराणं ॥ देहस्स जीवियस्स य, इक्कंपि न पिच्छहे निच्चं ॥ २७ ॥ मायपियपुत्तबंधव, सकल कुसलाइ आइ कारंति ॥ न मरं तस्सुवयारो, तिलतुसमित्तो विहु जणं

ती ॥ २७ ॥ इत्यादिक चित्तमां चिंतवी, पृथ्वी अरुण करवानी गुणसुंदर प्रधानने आज्ञा करीने, पोते श्रीजिनशासनने योग्य एवी सहुने शिक्षा देइ, जिनशासननी प्रनावना करीने, अठाइ महोत्सव साचवीने. उग्रकुल, नोग्यकुल, राज्यकुल अने क्षत्रिय कुलना उपन्या, वैराग्य पामेला, संसार सुखथी विरक्त थयेला एवा पांचसें पुरुषसहित तथा गुणसुंदर प्रधान सहित राजायें केवली पासें चारित्र लीधुं. त्यार पछी ग्रहणशिक्षा तथा आसेवना शिक्षा ए बे प्रकारनी शिक्षा धरता एटले ग्रहण ते ज्ञान अने आसवेन ते क्रिया ए बेउनें धरता, मोक्ष तेज एक साध्य छे जेने एवा थकां डुष्कर तप संयम पालतां, शुनध्यानमां तल्लीन रहेतां, पोताना सरखोज गुणवंत परिवार छे जेनो तथा ड्व्यथी, क्षेत्रथी, कालथी अने नावथी कोइनो प्रतिबंध अणकरतां, धर्मध्यानना चारे पाइयामां चित्त राखतां, क्षमा, मार्दव, आर्जव, मुक्ति प्रमुख शुक्लध्यानना आलंबनने आलंबतां, परिसह उपसर्गना संसर्गने चित्तमां पण अण संनारतां, ज्ञान ध्यान समता संयम तपमां प्रवर्त्तता एवा ते महेंड् मुनिराजने अने शेष साधुने पण सर्वौषध्यादिक अनेक लब्धियो उपजती हवी. तेना नाम कहे छे.

कोइक मुनिना विष्ठा, मूत्र, कफ, मल स्पर्शादिक शरीरना सर्व अवयव ते औषधीनूत थयां छे, ते सर्व औषधिलब्धिवंत साधु कहियें. केइक अणुतत्वें सूक्ष्मशरीर करवानी शक्तिवंत, अथवा केइक मेरुथकी पण महोटुं शरीर करवानी शक्तिवंत, केइक वायराथी पण हलकुं शरीर करवानी शक्तिवंत, केइक वज्रथकी पण नारे शरीर करवानी शक्तिवंत, केइक नूमिये रह्या मेरु शिखरनो स्पर्श करवानी शक्तिवंत, केइक पाणीने विषे धरतीनी पेरें चाल्या जाय एवी शक्तिवंत, केइक त्रण लोकनी ठकुराइ एटले श्रीतीर्थंकरनी अथवा इंड्नी रुद्धि प्रगट करवानी शक्तिवंत, केइक सर्व जीवने वश करवानी शक्तिवंत, केइक पर्वत मध्ये चाल्या जाय पण खलाय नहि एवा शक्तिवंत, केइक मुनिने कोइ देखे नही एवी अदृश्यकरणी शक्तिवंत, केइक समकालें अनेकरूप करवानी शक्तिवंत, केइक बीजबुद्धि मुनिराज जे एक पद मांथी बहु पद काढे एवी शक्तिवंत, केइक कोष्ठक बुद्धिना धणी के, जे कांइ कोठामां पड्युं ते विणसें नही एवी शक्तिवंत, केइक पदानुसारी लब्धिवंत ते जे पद गयुं होय ते सांधी आपे, केइक मनोबलिया जेने सर्व श्रुत अव

गाहववाना मन प्रवर्त्ते, केइक वचनबलिया के, जे अंतर्मुहूर्त्तमां सकल श्रुत उच्चार करवा समर्थ होय, केइक कायबलिया जे काउस्सग्गे वर्ष पर्यंत उन्ना रहे पण थाके नही, केइकना पात्रमां रुदन पड्युं थकुं पण खीर, खांम, घृत, अमृतना रसथकी अधिको स्वाद उपजे, एवुं थाय, केइक मध्वास्रवी जेनी वाणी मधु जेवी स्वादवंत नीकले, केइक सर्पिआस्रवी जेनें बोलतां सांजलनारने घृत सरखो स्वाद उपजे, केइक अमृतास्रवी एटले जेनी वाणीमां अमृत सरखो स्वाद होय, केइक अक्षीणमहानिशीलब्धिवंत ते गौतमस्वामीनी पेठे जेना पात्रमां पड्युं अन्न ते ज्यांसुधी ते पोतें आहार न करे, त्यां सूधी तेमांथी गमे तेटलाने आपे पण खूटेज नही, केइक अक्षीण महालया जेना कपडा प्रमुखमां गमे एटला मनुष्य बेसारे पण वज्रस्वामीनी पेठे वधतो जाय, केइक संजिन्नश्रोत्र लब्धिवंत ते जेनां एक इंडिय ते पांचें इंडियोनां काम करे, अथवा समकाले सर्वे जातिनां वाजां वागे, तो पण जिन्न जिन्न आस्वाद ले, तेमज केइक जंघाचारण मुनि, केइक विद्याचारण मुनि, केइक शापप्रमुख देवा समर्थ, केइक आशीविष लब्धिवंत, केइक पुलाक लब्धिवंत, केइक अवधिज्ञानवंत, केइक मनःपर्यवज्ञानवंत, केइक केवलज्ञानवंत, एवा महाऋषीश्वर अनेक लब्धिवंत बतां पण उपजीवन अणकरतां परोपकार तीर्थप्रजावनाने अर्थे विहार करता विचरे.

एक दिवस ते महेंड राजऋषीश्वरने पोतानुं आत्मतत्त्व विचारतां थकां शुक्लध्याननें योगें घातिकर्म क्षय थवाथी केवलज्ञान उपन्युं. त्यां देवतायें केवलज्ञाननो महोत्सव करीने धर्म सांजल्यो. पठी ते मुनि अनेक वर्ष सूधी विहार करी अनेक जव्य जीवने प्रतिबोध देइने श्रीसिद्धाचलजी उपर परिवार सहित जइने जावोपग्राही कर्म क्षय करी मोक्षे पधार्या.

केटलोक तेमनो परिवार पण दुष्कर तप संयम पाली शुजध्याने तत्पर थको सकलकर्मक्षय करीने मोक्षे गयो. केइक साधु सावशेष कर्मे करी अनुत्तर विमानमां गया. केइक ग्रैवेयकने विषे गया. केइक देवलोकने विषे गया. केइक शक्रेंडना सामानिक देवता थया. एम अनुक्रमें बे त्रण जवें मोक्षें जशे. इति महेंड नरेंडनी कथा संपूर्ण.

हवे बीजो अर्थ. साधु होय ते समता करे, ते उपर अर्जुनमालीनुं दृष्टांत.

राजगृह नगरने विषे अर्जुन नामें एक माली रहेतो हतो, तेने स्कंध

श्री नामें भार्या हती. अने मोगरपाणि यक्ष कुलदेवता हतो,तेनी वाडीने ढु कडुं ते यक्षनुं देहेरुं छे. हवे एक दिवस ते स्कंधश्री भार्या पोताना भर्त्ता रने भात देइ फूल लेइने पोताना भर्त्तार सहित मोगरपाणी यक्षनी पूजा करवा आव्यां. तेवामां छ गोष्ठिक पुरुष महा डुष्टबुद्धिना धणी त्यांज रह्या छे. तेणें जेवी ते स्त्रीने दीठी, के तरत छ एने पापकर्म करवानुं मन थयुं. तेवारें अर्जुनमालीने बांधीने यक्ष तथा अर्जुनमालीनी नजरे देखतां ते छये पुरुषें अर्जुननी स्त्रीने भोगववा मांमी. ते जोइ अर्जुनमालीनी विचारवा ला ग्यो के, आज सूधी ए यक्षनी पूजा करी ते सर्व फोकट गइ. जे माटे म हारी दृष्टें देखतां यक्षना मुख आगल महारी स्त्रीने ए एवडी विटंबना करे छे. तो आज पछी ए यक्षनी पूजा न करवी. एवुं अर्जुनमालीयें चिंतव्युं के तरत ते यक्ष आवी. मालीनां शरीरमां पेठो तेवारें मालीना बंधन त्रुटी गयां. अने मुजर हाथमां लेइ तेणें पोतानी स्त्रीसहित छये पुरुष मास्या. एम दिन दिन प्रत्ये छ पुरुष अने सातमी स्त्रीनो विनाश करे.

एम करतां एक दिवस त्यां श्रीवीरपरमात्मा आवीने समोसस्या. एवुं सांजलीने राजगृहमां वसता सम्यक्त्वधारी सुदर्शन नामें शेठें प्रज्ञुजीने वांदवा माटे जवा मांम्युं. तेने अर्जुनमालीना जयें करी लोकें तथा मा बापें वास्यो. तो पण ते वांदवा नीकल्यो. मार्गमां यक्षना देहेराने ढूकडो जतो देखीने अर्जुनमाली मुजर लेइने मारवा दोड्यो. अर्जुनने आवतो देखीने सु दर्शन शेठ सागारी अणसण लेइ उन्नो रह्यो. अने मनमां परमेश्वरनुं ध्या न करवा लाग्यो. अर्जुनमालीयें मुजरना प्रहार मूक्या पण शेठने लागा नहिं. तेम सुदर्शन शेठ पण बीना नही. एवामां पुण्ययोगें मोगरपाणि यक्ष अ र्जुनमालीना शरीरमांथी नीकली गयो. त्यारे शेठें अणसण पास्युं. पछी शे ठें अर्जुनमालीने पाछलो सर्व संबंध जणाव्यो के, जूंमा ! तेंतो घणी हिंसा करी. हवे तुं कइ गतिये जइश ? एरीतें बूझवीने श्रीवीरस्वामी पासे लेइ गयो.

त्यां प्रज्ञुजी पासे धर्मदेशना सांजली चारित्र अंगीकार कस्युं. छठ छठनुं पा रणुं करे, राजगृह नगरनी पासे रहे,पारणे गोचरी करवा जाय त्यारे नगरी ना लोक आक्रोश करे, पण कोई जीक्षा न आपे. अने मुखें एम कहे के, अरे पापी ! अमारा स्वजननो विनाश करीने हवे दीक्षा लेइ आज इहां जिक्षा लेवा आव्यो छो ? एवा लोकना डुष्टवचनरूप घात प्रहारने क्षमा

सहित सहेतां ब महिनें केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोतो. ए श्रीउत्तराध्यय यनसूत्रनी वृत्तिने विषे बीजे अध्ययने आक्रोश परीसहें कह्यो बे. इति॥

हवे जे साधु होय ते समय शब्दें उत्सर्ग तथा अपवादनो अवसर जा णे, ते उपर श्रीमुनिचंद्र मुनिनुं दृष्टांत कहे बे.

पृथ्वीभूषण नगरे लोकपाल राजा बे. तेनी गुणवंती नामें राणी बे. ते राजा अतीत योगीनें माननारो बे. अने राणी समकिती बे. तेथी राजा अने राणीने मांहोमांहे निरंतर धर्मनो झघडो चाल्या करे. एम करतां रा जायें विचार्युं के, हरकोइ उपायेंकरी महारी राणीने नीच नमणी करुं. ए माटे राजायें कोटवालने कही मूक्युं के, कोइ जैन यति आपणा गाममां आव्यो जाणो तो मने खबर करजो.

हवे एकदा उग्र तपस्वी, महाज्ञानी, अत्यंत उपयोगी, एकलमल विहारें विचरता, युग प्रमाणे ईर्या शोधता एवा विहार करता मुनिचंद्र नामा मु निराज ते नगरीमां सांज समयें आवीने कोइ यक्षना देहराने एक खू णे उभा थइ रह्या. एवामां यक्षनो पूजारो आवीने धूप दीप प्रमुख करीने पोतानें स्थानकें गयो. तेवामां कोइकें जइने कोटवालने खबर कही के,जै ननो यति यक्षना देहेरामां आवी रह्यो बे. कोटवालें राजाने जणाव्युं. राजायें कह्युं ए देहेरामां एक वेश्याने घालो. अने द्वार बंध करी तमे बहार बेग चोकी करो. प्रातःकालें जे हशे ते जणाशे. तेणे पण तेमज कर्युं.

हवे मुनियें पण खलभलाट सांभल्यो, अने स्त्री पोतानी पासें बेठेली दी ठी तथा बारणां दीधां देखीने मनमां विचार्युं जे इहां कोइक कारण देखाय बे, जो इहां प्रातःकालें स्त्रीसहित मने लोक देखशे, तो जैनशासन मेलुं थशे, तेनुं कारणिक हुं थइश. माटे कोइक उपाय करुं. एम चिंतवीने जेम वस्त्र बाल्यानी गंध बहार न नीकले, ते रीते यक्षनो जे दीवो हतो, तेज दीवे करी रजोहरण, मुहपत्ति, कपडुं, कामली प्रमुख सर्वेने हलवे हलवे बालीने राख कर्यां. ते राख पोताना शरीरे चोली. वली ते देहेरामां भां गना अखाडा पण हता तेमांथी भांग घूंटवानुं कुतकुं पोताने खंभे मूक्युं. अने यक्षने पुंजवानी मोरपींबीनो पण एक हाथो त्यां पड्यो हतो ते पो ताना हाथमां लीधो. हवे प्रभात थयो एटले राजा राणीने कहेवा लाग्यो

के, चालो आज तमारा साधु देखाडुं. ते घणा आचारी निस्पृही छे, तेने जुवो! ते सांनळी राणीयें चिंतव्युं के,आज कांइक कूड कपट रचना देखाय छे, पण राजाने ना कहेवाणी नहीं. राजायें पण जैनधर्मनी अपन्राजना करवा माटे शेठ, सेनापति, पूरोहित, प्रधान, मंत्रीश्वर, सामंत, पागिया, हाळी, मुहाळी, सर्वने नेळा करी राणीने साथें लेइ, ज्यां यक्षनुं देहेरुं छे, त्यां आव्या. आवीने कोटवाळने कह्युं. हे कोटवाल! आज कोनी चोकी करो छो? त्यारे कोटवाळें कह्युं के, हे महाराज! जैनना यति यक्षना देहेरामां आव्या छे, तेणें वेश्या घाली छे, तेनी चोकी करुं छुं. एवुं सांनळीने राजा, राणीना मुख सामुं जोइ मस्करीमां कहेवा लाग्यो. हे कोटवाल! तुं नूल्यो छे. जैनना यति एवा होय नहीं. कोटवाळें कह्युं, महाराज! हुं नथी नूल्यो. हुं खरी वात कहुं छुं एवुं जेम जेम सांनळे तेम तेम राणीनुं मुख झंखाइ जाय, अने मनमां विचारे के, मुनि तो एवा होय नहिं, पण कदाचित् कोइ वेषधारी पडवाइ परिणामना धणी हशे, तो जैन शासन मेलुं देखाडशे. एम विचारे छे एटलामां तो राजायें कोटवाळने कह्युं के, देहेरुं उघाडो, जोइयें तो खरा जे मांहि कोण छे? ते जेटले बारणुं उघाडे एटलामां मांहिथी एक पुरुष अतीतना वेषें अलेखउनीचीस पाडतो बहार नीकळतो सर्व लोकना वच्चे थइ क्यांय जतो रह्यो. तेनी पछवाडे वेश्या पण नीकळी. ते देखी राजा नीचुं मूख करी झंखवाणो पड्यो. लोक पण विस्मय पाम्या. जैन लोक घणो हर्ष पाम्या. राणीना अंगोपांग प्रफुल्लित थयां, अने साडी त्रण क्रोड रोमराजि विकस्वर थईने राजाने कहेवा लागी के, हे राजन्! ए गुरु ते महारा के, तमारा? राजा कोटवाळने पूछवा लाग्यो के, ए शी वात छे? त्यारें कोटवाळें कह्युं, हे महाराज! ए तो कोइ आश्चर्य जेवी वात थइ! एम सांनळी राजा बोल्यो नहीं. नीचुं जोइ घेर आव्यो, जैनशासननी उन्नति थई. पछी राजा राणीने धर्मसंबंधी निंदानां वचन कहेतो बंध रह्यो. एम साधु ते उत्सर्ग अपवाद अवसरना जाण होय. ए कथा गुरुमुखें सांनळी तेम लखी छे. इति ॥

हवे साधु स्वसमय परसमयना जाण होय, ते उपर गोष्ठा माहिल्लनी कथा.

दशपुर नगरे श्रीआर्यरक्षित आचार्य नवपूर्व झाझेरा ज्ञानना धणी छे. तेमना अनेक शिष्य छे, तेमां गोष्ठामाहिल्ल वादशक्तिवंत छे. हवे एकदा

मथुराने विषे कोइक अक्रियावादी आव्यो. तेणें लोकोने कह्युं के, माता नथी, पिता नथी. इत्यादिक नास्तिक वाद थाप्यो. तेवारें मथुराना संघें साधुनो संघाटक दशपुर नगरें मोकल्यो. तिहां आर्यरक्षित युगप्रधान ठे. तेमना आगल ते साधुयें आवी सर्व समाचार कह्या. त्यारें ते आचार्यें पोताना मामा गोष्ठामाहिल्ल वादलब्धिवंत् हता तेने मोकल्या. तेमणें त्यां जइने वादीने जीती जिनशासन उजलुं देखाडयुं. त्यार पठी संघें आ ग्रह करीने गोष्ठामाहिल्लने त्यां चोमासुं राख्या इत्यादि संबंध श्रीआवश्यकनी टीकामां जोइ लेजो. स्वसिद्धांत परसिद्धांतना जाण ते एवा साधु होय.

हवे साधु होय ते सत्त्ववंत होय, ते गाथाना पदेंकरी देखाडें ठे.

"ते सत्तिणो जे न चलंति धम्मं." (जे के०) जे पुरुष अथवा जे साधु (धम्मं के०) धर्मथी (न चलंति के०) न चले, (ते के०) ते पुरुष(स त्तिणो के०) सत्त्ववंत कहिये. एटले ए नाव के, जे कोइ प्राणीयें पाप करवानी प्रतिज्ञा करी होय, तेने सत्त्ववंत न कहिये, पण धर्मथी जे न चले; तेनेज सत्त्ववंत कहिये. ते उपर ललितांग कुमरनो दृष्टांत कहे ठे.

जंबूद्वीपें नरतक्षेत्रमां श्रीवासनामे नगरें नरवाहन राजा राज्य करे ठे. तेने कमला नामें राणी ठे. अने ललितांग नामें पुत्र ठे. ते बुद्धिवंत, ब होत्तेर कलामां प्रवीण अने शस्त्रकलामां तथा शास्त्रकलामां घणो माह्यो ठे. कुलउद्योतक ठे. ते लघु ठे, पण तेना गुण घणा ठे॥ यतः॥ न तेन वृद्धो नवति, येनास्ति पलितं शिरः ॥ युवापि गुणवान् यो वै,तमेवस्थविरं विडुः ॥ १ए ॥ ते कुमरना घणा गुण ठे, परंतु ते सर्वमां वली दाननो गुण विशेषे ठे. या चक आव्या देखे एटले गज अश्वादिकनी क्रीडा सर्व मूकी दे, अने याचक न आवे त्यारें ते दिवसने त्रुटी तिथिनी पेठे माने.

हवे ते कुमरने, नामथी तो सज्जन पण स्वनावें डुर्जन एवो डुष्ट ए क चाकर ठे. ते चाकरने कुमरें वधार्यो पण ते कुमरनुंज माठुं चिंतवे. तो पण कुमर एने ठोडे नहीं. एक दिवस राजा कुमरना विनयादिक गुण दे खी हर्ष पाम्यो. तेथी बहुमूल्यवालो एक हार कुमरने आप्यो. एवामां कोइ याचक मल्यो त्यारें ते हार ते याचकने कुमरें आप्यो. ते सर्वे वात सज्जनें जइने राजानी आगल कही. राजाने रीस चढी. पठी एकांते कुमरने कह्युं. हे कुमर ! तुजने जरा आव्या विना गुणेंकरी गरढपण आव्युं ठे. तो पण हुं एक

वात कहुं ते सांभल. आ राज्य तह्मारुं छे. माटे दिवसें दिवसें राज्य वधारी यें, प्रमाद न करीयें, निरंतर सावधान रहीयें, कोइनो विश्वास न करीयें, तुं मह्यो छो, निपुण छो, यद्यपि दानगुणें सर्वोत्तम छो, तो पण थोडुं थो डुं दान आपीयें. " अति सर्वत्र वर्जयेत् " तेमाटे द्रव्यने जालवीये. द्रव्य होयतो सर्वत्र आदर पामीये. तो एवा दुर्लभ द्रव्यने जेम तेम न वापरीये. ते सांभली कुमर विचारवा लाग्यो के, हुं धन्य छुं जे पितायें मने शिखामण दीधी ! एम चिंतवी स्वस्थानके जइ थोडुं थोडुं दान देवा मांमयुं. त्यारें स र्वत्र अपवाद चाल्यो. याचकें मली कुमरने कह्युं. हे कुमर ! तुं चिंतामणिस रखो थइने अटोल काटला सरखो केम थयो ? जगत्मां दान श्रेष्ठ छे. जे दाननथी आपता तेनी लक्ष्मी कोइक भोगवेछे ॥ यतः ॥ कीटिकासंचितं धान्यं, मक्षिकासंचितं मधु ॥ कृपणैः संचिता, लक्ष्मी—रन्येनैवोपभुज्यते ॥३०॥ संग्र हैकपरःप्राप्य, समुद्रोऽपि रसातले ॥ दानात्तु जलदोऽप्यस्य, भुवनोपरि गर्जति ॥३१॥ धनांगपरिवाराद्यं, सर्वमेव विनश्यति ॥ दानेन जनिता लोके, कीर्त्तिरे कैव तिष्ठति ॥ ३२ ॥ ते माटे हे कुमर ! अंगीकार करेलुं कार्य मूकवुं ते तने घटतुं नथी. ॥ यतः ॥ समुद्राः स्थितिमुञ्चंति, चलंति कुलपर्वताः ॥ प्रलयेऽपि न मुञ्चंति, महांतोऽगीकृतं व्रतम् ॥ ३३ ॥ एवुं सांभली कुमर विचारवा लाग्यो के, एक तरफ वाघ अने एक तरफ नदी ए न्याय थयो. जेमाटे ए क तरफ पितानी आज्ञा अने एक तरफ अपयश ते केम खमाय ? तथापि थनार होय ते थाउ परंतु दान तो देवुं. एम विचारीने अत्यंत दान देवा मांमयुं. ते सांभली राजा अत्यंत कोप्यो थको कुमरने द्वारमां प्रवेश करवा निषेध्यो. त्यारें कुमरें विचार्युं जे हवे पिताने घेर रहेवुं मह्यारे घटतुं नथी. ॥ यतः ॥ देशाटनं पंमितमित्रता च, वारांगनाराजसभाप्रवेशः ॥ अनेक शास्त्राणि विलोकितानि, चातुर्यमूलानि भवंति पंच ॥ ३४ ॥ एवो निश्चय करी रात्रिने विषे प्रछन्नपणें एक घोडा उपर बेसीने कुमरनीकल्यो, अने एनो चाकर पापी सज्जन इंगित आकारनो जाण तेपण साथें चाल्यो. बेहु जण एक दिशायें चाल्या मार्गमां कुमर कहेवा लाग्यो हे सज्जन ! कांइक विनोद कारी वात कहे. ते दुष्ट बोल्यो हे राजन् ! कहो पुण्य तथा पापमां श्रेष्ठ शुं ? कुमर बोल्यो, तुं मूर्ख देखाय छे. तह्मारुं नामतो सज्जन छे पण जातें दुर्जन देखाय छे ॥ यतः ॥ भौमे मंगलनाम वृष्टिविषये भद्रा कणानां

क्षये, वृद्धिः शितलिकेति तीव्रपिटके, राजा रजःपर्वणि ॥ मिष्टत्वं लवणे विषे च मधुरं रे कंटकाख्या तथा, पात्रत्वं तु पणांगनासु रुचिरं नाम्ना तथा नार्थतः ॥ ३५ ॥ एतो सहु जाणे छे के, धर्मथी जय अने पापथी क्षय, ते सांजलीने सज्जन बोल्यो. मने तमे मूर्ख कह्यो ते खरो पण अधर्म कोने कहियें ते कहो. त्यारे कुमर बोल्यो, सांजल ॥ यतः ॥ वचः सत्यं गुरौ जक्तिः, शक्त्या दानं दया दमः ॥ अधर्मः पुनरेतस्मा, द्विपरीतोऽसुखावहः ॥३६॥ साचुं वचन बोलवुं,गुरुनी जक्ति करवी,शक्तियें दानदेवु,दया पालवी, तथा इंद्रिय दमवी ए धर्म अने एथी विपरीत ते पाप.ए वात सांजलीसज्जन बोल्यो कदाचित् कोइ समय प्रमाणे अधर्म पण सुखदाइ छे. जो एमज होय तो, धर्मी छतां तमने आपदा केम आवी ? हमणां तो अधर्मना महिमानो अवसर छे. तेमाटे चोरी प्रमुख करी, धन उपार्जियें. कुमर बोल्यो हे पापिष्ठ डुष्ट ! महारी वात सांजल. ए तहारा वचन सांजलवा योग्य नथी. कोइकने धर्म करतां जय न थाय, ते अंतराय कर्मनो उदय जाणवो. अन्यायथी अधर्मथी जय थाय, तेतो आगला ज्ञाननुं अजुवालुं जाणजे. ते सांजली वली पापी बोल्यो हे देव ! अटवीमां रोवा बरोबर ए वात करेथी शुं थाय ? आगलुं गाम आवे, त्यां गामना लोकने पूछियें. ते लोक जो धर्मथी विजय नहि कहे, तो तमे शुं करशो ? कुमर बोल्यो जो तुं कहे छे तेम उरशे, तो घोडा प्रमुख सर्व तनें आपीने तहारो जीवित सूधी चाकर थइ रहीश. एवो पोतपोतामां पण करी आगला गाममां गया.

त्यां जइने एक वृद्धने पूछ्युं के, अमने घणा कालनो संदेह छे जे, धर्मथी जय छे के, अधर्मथी जय छे. त्यारें कोइ दैवयोगें ते पण एम बोल्यो के, हा जाइ ! हमणा तो अधर्मथीज जय देखाय छे. ते सांजली वली आगल चाल्या. त्यारें ते पापी आगल हांसी करवा लाग्यो के, हे सत्यवादी कुमर ! घोडो आपो अने महारुं चाकरपणुं करो. त्यारें कुमर विचारवा लाग्यो. ॥ यतः ॥ राज्यं यातु श्रियो यांतु, यांतु प्राणा विनश्वराः ॥ या मया स्वयमेवोक्ता, वाचा मा यातु शाश्वती ॥ ३७ ॥ सर्व जाउ पण बोल्युं वचन ते केमें पण न जाउ. एम वचन विचारी कुमरें घोडो प्रमुख तेने आप्यो, अने पोतें तेनो चाकर थइने रह्यो. हवे ते पापी घोडे बेगो दोड्यो जाय, कुमर तो पछवाडे रह्यो पहोची शके नहीं. त्यारें पापी बोल्यो. धर्मना प

क्षपातनुं फल पाम्या ? हवे कहो के, अधर्मथी जय ! अने आ घोडो पा छो ल्यो. कुमर बोल्यो रे पापी ! डुर्मतिना धणी ! तुं मनें पण डुर्मति आपे छे ? ए शरीर तो विनाशी छे. माटे धर्म तेज सार शरण छे. ए गा मडिया लोको अजाण होय छे, माटे ए पुरुषें एम कह्युं; पण धर्मनुं माहा त्म्य जाय नहीं. डाक्ष ऊंटने न गमे, तेथी कांइ डाक्षनी मधुरता गइ न हीं. त्यारें सज्जन पापी बोल्यो. हे कुमर ! तमें गईजनुं पुछडुं पकडयुं ते मूकता नथी. जेम गईज पाटुउ खातो जाय तो पण मूके नहीं. तेम तमे पण एवाज कदाग्रही छो. आपणे फरी बीजा गामना लोकने पूछीयें. जो ते पण तेमज कहेशे तो शुं करशो ? त्यारें कुमर बोल्यो. जे आ चक्षु छे ते तमने आपीशुं. एवो पण करीने आगला गाममां गया. त्यां पण जा विजावने योगें ते लोकोयें तेमज कह्युं. वली आगल मार्गमां जतां पापी कहेवा लाग्यो रे सत्यवादी ! हे धर्मपक्षपाती ! हवे शुं करशो ? एवां उ छंठ वचन सांजली कुमर पण धैर्य अवलंबीने एक वडना वृक्ष हेठल जइ ने कहेवा लाग्यो. रे देवता देवीउ ! अहो लोकपालो ! तमे साक्षी छो, एक धर्म तेज जगत्मां जयवंतो छे. ते मने शरण थाउ. एवुं कही छुरी यें करी बेउ नेत्र उखाडीने, पापी सज्जनने आप्यां. ते लइ सज्जनें कह्युं हे कुमर ! तमें धर्मना फल बेगां जोगवो. एम हांसी करतो चाल्यो गयो.

हवे कुमर एकलो महा आपदामां पड्यो विचारे छे के, आ असंजवित वात केम बनी ? अथवा डुष्कर कर्मना योगथी शुं न संजवे ? एम करतां रात्री प डी, दिशाउ सर्व श्यामता पामी, सहु पंखी पोतपोताने माले आवी बेग. एवा अवसरमां जारंम पंखी पोताना गमे तेज वड उपर जेगा मलीने वातो करे छे के, जेणें कोइयें कांइ अचरिज दीतुं होय, ते कही संजलावो. त्यारें एक जारंम पंखी बोल्यो इहांथी पूर्वदिशायें चंपानगरीने विषे जितशत्रु ना में राजा राज्य करे छे, तेने पुष्पवती नामें पुत्री छे. ते जीवितव्यथकी पण अधिक वहाली छे, सुंदर सुरूपवती चोशठ कलामां प्रवीण छे. पण नेत्रने अ जावें तेनी सर्व कला फोकट छे. राजाने महाफिकर चिंता छे, तेथी राजायें पडहो वजडाव्यो के, जे कोइ ए राजकन्याने देखती करे, तेने हुं ते कन्या परणावुं, अने अर्धुं राज्य आपुं. ते सांजली अनेक देशना विविध उपायना जाण पुरुष त्यां मल्या छे. तेमणें घणा उपाय कर्या पण अंशमात्र गुण न

थयो. तेमाटे ते चिंतायें पीडित राजा छे ॥ यतः ॥ बिंडुना ह्यधिका चिंता, चिता चिंता समा नहि ॥ चिता दहति निर्जीवं, चिंता जीवंतमप्यहो ॥ ३८ ॥ तो पण राजा निरंतर नगरमां पडहो वजडावे छे. हवे सवारने प होरें तो राजा, राणी अने पुत्री ए सहुयें काष्ठ नक्षण करशे. पछी न जाणी येंजे शुं बनशे ? तेमाटे प्रातःकालें तो अमारे त्यां जोवा जवुं छे. ते सांनली एक नहानो नारंम पंखी बोल्यो हे तात! एनी आंखो साजी थाय, एवो कोइ उपाय हशे ? त्यारें वृद्ध नारंम पंखी बोल्यो. जातिअंधनो श्यो उपा य ? तो पण मंत्रऔषधीनां अचिंत्य महिमा छे. त्यारें लघु नारंम पंखी बो ल्यो के, हे तात ! मने कहो के, ए केम साजी थाय ? तेने वृद्धें कह्युं. हे व त्स, रातें वात करवी नहीं ॥ यतः ॥ दिवा निरीक्ष्यवक्तव्यं, रात्रौ नैवच नैव च ॥ संचरंति महाधूर्त्ताः, स्थाने स्थाने विशेषतः ॥ ३९ ॥ त्यारें लघु नारं म बोल्यो. तो पण हे तात ! ए वात तो मने कहो. एवा तेना अति आ ग्रहथी वृद्ध कहेवा लाग्यो के, आ वडना स्कंधने स्थानकें वेलडी वींटाणी छे तेनो रस अने आपणी हंगार जो तेनी आंखमध्ये रेडे, तो नेत्र नवपल्लव नवां आवे. एम वातो करतां ते नारंम पंखी तो उंघी गया. हवे ते सां नली कुमर विचारवा लाग्यो के, आ साचुं हशे के, जूठुं हशे ? ते निश्चय क रवा माटे प्रथम तो हुं महारी परीक्षा करुं. एम विचारीने वेलडी खोली काढी अने नारंमनी हंगार पण लीधी. ते उपाय करवाथी कुमरने नवां नेत्र आव्यां. हर्ष पाम्यो. धर्मनी आस्था तो प्रथमथीज हती ते वली विशेपें वधी. सर्वे वस्तु देखवा लाग्यो ॥ यतः ॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महारणे पर्वतम स्तके वा ॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा, रक्षंति पुण्यानि पुरा कृतानि ॥ ४० ॥

हवे कुमर चिंतववा लाग्यो के, त्यां जइने ते कन्याने साजी करुं. एम विचारीने नारंम पंखीनी पांखमां पेशी रह्यो. प्रनातकालें उठीने ते नारंम पंखायें पण तत्काल चंपानगरीना वनमां मूक्यो, कुमर पण सरोवरमां स्ना न करी स्वादवंत फल प्रमुख वावरीने नगरमां चाल्यो. त्यां नगरने दरवा जे एक श्लोक लखेलो हतो ते देखीने वांच्यो ॥ यतः ॥ जितशत्रोरियं वाचा, मत्पुत्रीनेत्रदायिने ॥ राज्यस्यार्द्धं स्वकन्यां च, प्रदास्यामीति नान्य था ॥ ४१ ॥ एटले ए नाव जे महारी पुत्रीने आंख आपे, तेने हुं अर्धुं राज्य अने ए कन्या आपुं, एवुं वांची पासे जे पुरुष उना हता तेमने मुखें रा

जाने कहेवराव्युं के,कोइक विद्यावंत सिद्ध पुरुष आव्यो छे. ते कहे छे के, हुं राजकुमरीने दिव्य नेत्र आपुं. एवुं सांभली ते पुरुषने राजायें घणुं दान आप्युं अने कुमरने तरत तेडावी राजायें तेने आलिंगन दीधुं, घणी आगत स्वागत करी, कुमरें कह्युं एवडुं शुं करवा करो छो ? काम होय ते कहो. त्यारें राजा बोल्यो के, मह्यारी पुत्रीने साजी करो. कुमरें पण सुंगधी द्रव्यनुं मंफल पूरीने होमहवनादि मह्या आमंबरसहित केडने विषे राखेली औषधी लेइने उपचार कर्यो. एटले कन्या दिव्यनेत्रवंत थइ. त्यारें राजायें ते पुत्री, कुमरने परणावी सर्वराज्यमांथी अर्द्धराज्य वहेंची आप्युं. कुमर पण ते स्त्री साथें भोग भोगवतो दोगुंदक देवनी पेठें विचरे छे.

एकदा कुमरें गोखने विषे बेठां अकस्मात् ते पापीने मार्गमां जातो दीठो. ते केवो छे ? तो के, आंखो गले छे, भूखेंतो पेट बेवडुं वली गयुं छे, शरीरतो रजेंकरी खरडयुं थकुं मह्या मलिन छे, ठाम ठाम गुंबडां थयां छे, तेनी उपर पाटा बांध्या छे, ते मह्याबिभत्स, चालतो जाणें पापनो ढगलो ज होय नहि ! एवो देखीने करुणावंत चित्तें तेने तेडी पोतानी पासे बेसाडीने कुमर कहेवा लाग्यो के, तुं मने उलखे छे ? ते पापीयें कह्युं, हे मह्याराज ! तमने कोण न उलखे ! कुमरें कह्युं,हुं विशेषे पूछुं छुं, जे मने बराबर उलखे छेके नथी उलखतो ? त्यारें पापी बोल्यो. हुं नथी उलखतो कुमर बोल्यो जेनी तें आंख काढी तेने पण केम नथी उलखतो ? ते सांभलीने ते पापी, लाज, भय अने शंका आणतो आकुलचित्तें नीचुं मुख करी रह्यो. कुमरें तेनुं ते वेष मूकावी स्नान वस्त्र अलंकार भोजन प्रमुख देइ कह्युं के हे सज्जन ! ते राज्यादिक पामे पण शुं ? जे पुरुष पोतानी ऋद्धिमांथी पोताना मनुष्यने संविभाग न करे ! तेमाटे तमे सुखे इहां रहो.

हवे त्यां रहेतां थकां एक दिवस कुमर, ते सज्जनने पूछे छे के, तह्यारी आवी अवस्था केम थइ ? त्यारे पापी बोल्यो के, तमने वड हेठल मूकीने आगल जतां मने चोर मल्या, तेणें यष्टिमुष्टिना प्रहार करी मह्यारुं सर्वस्व लूंटी लीधुं. पछी दुःख पामतो हुं इहां आव्यो. तेमाटे तमे धर्मनुं फल पाम्या, अने हुं अधर्मनुं फल पाम्यो,हवे मने विसर्जन करो. कुमर बोल्यो तमे स्वस्थ थइ इहां रहो, कांइ चिंता करशो नही. हुं राज्य पाम्यो छुं. ते तह्यारी साह्याय्यें पाम्यो छुं माटे सर्व राज्यना अधिकारी तमे थाउ.

ते सांजली तें त्यां सुखें रह्यो, बेहुनो परस्पर घणो स्नेह देखी स्त्री, कुमरने कहेवा लागी हे राजन्! ए पुरुष सज्जन नथी जासतो ते माटे एनी संगत करवी रूडी नथी. जो एनी उपर तमारे राग होयतो एने इव्य आपो, देश आपो; पण एनी पासे बेसवुं ते सर्पने दुग्धपान जेवुं कोइक दिवसें अनर्थकारी छे ॥ यतः ॥ खलः सत्क्रियमाणोपि, ददाति कलहंसतां ॥ दु ग्धधौतोपिकिं याति, वायसः कलहंसतां ॥ ४२ ॥ जे माटे अमे स्त्रीलोक तमने शिखामण देवा योग्य तो नथी, पण तमे अत्यंत नइक छो ते माटे ए विनंति अवधारो. इत्यादिक अनेक वातो कही ते सांजली राजकुमार चमक्यो तो खरो, पण ते नीचनी संगत मूकी नही.

एकदा कुमरना ससरायें सज्जन पापीने एकांते बोलावी पूछ्युं के, तमारे अने कुमरने परस्परे एवडो राग केम छे ? ए कुमरनो देश कोण ? जाति कोण ? पिता कोण ? अने तमे क्यांथी आव्या ? त्यारे ते पापियें विचार्युं के, कदाचित् कुमर पूर्वेनुं वैर संजारीने रखे मने अशुन करे ! ते माटे आगलथीज हुं ठीक करुं. एम चिंतवीने ते बोल्यो हे राजन् ! कहेवा जेवी वात नथी. परंतु राजायें वारंवार पूछयाथी ते पापी हांसी करतो बोल्यो.

श्रीवास नामें नगरमां नरवाहन राजानो हुं पुत्र छुं. अने ए महारो चाकर छे. पण सहेजे रूपवंत घणो छे अने कोइक सिद्ध पुरुषनी पासे वि द्या पाम्यो, पछी पोतानी जातिनी लाजे घर मूकी देशांतर नमतो इहां आ व्यो. पूर्वेना पुण्यथी तमे पुत्री परणावी अने लक्ष्मी पाम्यो. तथा हुं पण पिताना परवशथकी नीकल्यो, फरतो फरतो इहां आव्यो. एणें मने उल ख्यो, ने जाण्युं के, रखे ! महारी जाति जाति कही फजेती करे ? तेमा टे महारी साथे सगपण राखे छे. ए वात सांजलीने राजायें आकुल व्याकुल थइ विचार्युं के, हे ! हे ! महा असमंजस वात बनी ! हवे शुं करुं ? हुंतो वचनमां बंधाणो, पुत्री परणावी पण ए जमाइनो निग्रह करवो ए रूडुं छे !

एम विचारी सुमति प्रधानने बोलावीने कह्युं के, एनो निग्रह करो. प्रधानें ए कामथी अत्यंत वार्यो तेथी राजा मौन करी रह्यो अने पोताना चाकरोने छांना कह्युं के, रात्रें घरना वच्चे मार्गें आवतो जेने देखो तेने मारी नांखजो ! पण कोइ विचार करशो नही. ते वात चाकरें प्रमाण करी अने राजायें ते चाकरोने छांना ते स्थानके उना राख्या.

हवे राजायें रात्रीने समयें राजकुमरने बोलाववाने पुरुष मोकल्यो,तेणे जइ कुमरने कह्युं के, हमणां कांइ प्रयोजन छे माटे राजा मध्यमार्गे थइ उतावला तमने तेडावे छे. ते सांभली खड्ग लेइ ढोलीयाथकी कुमर उतर्यो, तेने स्त्रीयें छेडो झालीने कह्युं के, स्वामिन्! तमे म्हाह्या छो, नीतिना जाण छो, तो कोइनो विश्वास करी आवी अंधारी राते एकला केम जाशो? यतः काकेशौचंद्यूतकारेषु सत्यं, क्लीबे धैर्यं मद्यपे तत्त्वचिंता ॥ सर्पे क्षांतिः स्त्रीषु कामोपशांतिः,राजा मित्रं केन दृष्टं श्रुतं वा ॥४३॥ हे स्वामिन्! तमारा कममां तमारो मित्र सज्जन सावधान छे, माटे एने मोकलो. ते सांभली कुमर हर्ष पामी आंगणे सूतो जे पापी सज्जन तेने बोलावीने मोकल्यो. ते पण हर्ष पामतो जाय छे, एटले मार्गना वचमां तेने राजपुरुषें मारी नांख्यो. उखाणो साचो थयो जे “ स्वशस्त्रं स्वंघातयति ” ते वखत कलकलाट शब्द थयो. ते मुउ जाणीने स्त्री कुमरने कहेवा लागी. हे महाराज! महारुं कह्युं न मान्युं होत, तो महारी शी गति थात? पछी कुमर पण राजानुं कपट जाणी सैन्यसहित संनद्ध बद्ध थइ नगर बहार नीकल्यो. राजा पण कोपाटोपें युद्ध करवा बहार नीकल्यो. त्यारें प्रधानें घणी घणी वातो कही राजाने समजाव्यों के, हे राजन्! अणविचार्युं काम न करिये. ए तो गुणवंत छे. माटे परीक्षा करो. त्यारें राजा बोल्यो तमे रूडुं कह्युं. तो हवे तमेज जाउ अने सर्व खबर लावो. ते प्रधान पण कुमर पासे आवी पूछवा लाग्यो, के तमारी जाति कहो? कुमरें कह्युं के. महारी भुजा तमने जाति कुल कहेशे. प्रधानें कह्युं के तमे तो गुणे करी गुणवंत छो ते अमे जाणीयें छीयें. पण दुष्ट पापीयें राजाने विरुद्ध भांखीने शंका उपजावी छे. ते माटे तमने पगे लागीने कुल प्रमुख पूछीये छीये. त्यारें ते कुमरें पोतानी सर्वे वात जणावी. ते सांभली सहु रीझ्या. राजायें श्रीवास नगरे पोतानो दूत मोकल्यो. ते राजा पण समाचार वांची प्रथम पुत्र मुवाना समाचार सांभल्या हता, ते पाछो जीवतो सांभलीने घणो हर्ष पाम्यो. जितशत्रु राजानो उपकार मान्यो जे एणें महारा पुत्रनें घेर राख्यो. पछी ते नरवाहन राजायें भेटणुं आपीने पोताना प्रधाननें जितशत्रु राजानी पासे मोकल्यो. प्रधाने जइ यथार्थ वात कही, ते सांभली राजा विचारवा लाग्यो के, अज्ञानें करी महा अनर्थ कर्यो होत तो कहेवा परिणाम

थात ? एम चिंतवी घणुं लज्जा पामीनें पोतानो अपराध खमावतो कुमर प्रत्यें कहेतो हवो के,अर्द्ध राज्यतो तमारा गुणें पाम्या बो,अने शेष अर्द्ध राज्य में आजें तमने आप्युं. ते कुमर अणइछतां पण घणा आग्रह पूर्वक कुमरने राज्याभिषेक करीने. राजा पोते तपोवनमां जइ तप करतो हवो

हवे ते ललितांग कुमर पुण्यें करी घणुं शोभतो हवो ॥ यतः ॥ पुण्या दवाप्यते राज्यं, पुण्यादवाप्यते जयः ॥ पुण्यादवाप्यते लक्ष्मी, र्यतो धर्म स्ततो जयः ॥ ४४ ॥ हवे ललितांग पोतानुं राज्य सारा मंत्रीश्वरने सोंपी ने पुष्पावती राणी सहित प्रधानादिक परिवारने साथें तेडी नगरना लोक नी रजा लइने अविछिन्न प्रयाणे पोताना पिता पासें आव्यो. पितायें आ मंबरें प्रवेश महोत्सव कस्यो. पितापुत्रें परस्परें घणा स्नेहनां वचन कह्यां. पढी कुमरें कह्युं के, स्वामी चंपानुं राज्य कोइक सामंतने मोकली तमारे स्वा धीन ल्यो. तेने पितायें कह्युं तहारुं राज्य लेवे सस्युं. तें तो सामुं महारुं कुल अजवाल्युं. हवे एक दिवस पिता कहेवा लाग्यो के, हे पुत्र! आ राज्य त था प्रजा प्रमुख तमे पालो. अने हुं चारित्र अंगीकार करीश. ते वात कु मरें अणमानतां पण अति आग्रह करीने घणा आमंबरें तेने पितायें रा ज्याभिषेक कस्यो. अने राजा पोतें गुणवंत आंचार्य पासे चारित्र अंगीका र करी आगमनो अभ्यास करी गीतार्थ थयो. गुरुयें तेने योग्य जाणी आ चार्यपद आप्युं. उग्र चारित्र पालता थका विचरे बे अने ललितांग पण न्याय सहित राज्य पालतो, धर्म आराधतो प्रजाने सुख देतो विचरे बे.

एवामां एक दिवसने विषे उद्यानपालकें आवी राजाने विनंती करी के, हे महाराज ! नरवाहन राजऋषि उद्यानमां समोसस्या बे. ते सांभ ली लाखपसाय वधामणियाने आपी. अंतेउर परिवार अने चतुरंगी सेना सहित गुरुने वांदवा नीकल्यो. त्यां विधिपूर्वक वंदना करीने धर्म सांभल वा बेगे. त्यारें मुनियें पण महाव्रत प्ररूपीने पढी श्रावकनां सम्यक्त्वमू ल बारव्रतरूप धर्म प्ररूप्यो. ते सांभली राजायें दृढचित्ते समकित अंगी कार कस्युं. ते राजा सात क्षेत्रे धन वावरतो, विशेषें संघनी भक्ति करतो अ नुक्रमें मणिसुवर्णमय पगथीयां,रंगमंमप, स्नात्रमंमप, नृत्यमंमपादिक चोरा शी मंमपें सहित एक दिव्य शिखरबंध चैत्य करावतो हवो. तेमां श्रीऋष भदेव स्वामीनुं बिंब प्रतिष्ठा करीने स्थापतो हवो. त्यां निरंतर स्नात्रपूजा

करतो, अनुक्रमें वृद्धावस्था थइ जाणीने पोताना पुत्रने राज्यें थापीनें चारित्र लेइ. छठ अठमादिक तप करतां उपसर्गादिकने सहेतां छेडे अणसण करीने देवलोकें गया त्यांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रमां मनुष्यावतार पामी, सकल कर्मने क्षय करी केवलज्ञान पामी, आत्मरामी मोक्षे जशे. ए रीते धर्मथी चलवुं नही. ए कथा श्री पार्श्वनाथ चरित्रमां जोइ लेजो ॥

हवे जे सत्त्ववंत होय, तेज आपदामां सखाइ थाय, ते माटे आपदामां सखाइ थनारो बतावे छे. ते बंधवा जे वसणे हवंति ॥ (जे के०) जे पुरुष अथवा जे प्राणी (वसणे के०) कष्ट आपदाने विषें आपणा (हवंति के०) होय. अर्थात् कष्ट आपदानी वखते जे आपणने साहाय्य करे, (ते के०) ते पुरुष अथवा तेज प्राणी (बंधवा के०) बांधव कहीये. इहां पाठांतरे (वहंति, एवो पण पाठ छे, ते (वहंति के०) आपदाने वहे एटले आपदानो निस्तार करे, ते बांधव कहीये. ते आपदा एक द्रव्यथी अने बीजी नावथी एवा बे प्रकारें जाणवी. तेमां द्रव्यथी आपदा ते निर्धन थवुं, कष्ट पामवुं, रोगादिकनुं पामवुं, वहालानो वियोग, अने अवहालानो संयोग ए सर्व द्रव्यआपदा कहीये, अने नाव आपदा ते दुर्गतिये जवुं, धर्मरहितपणे थवुं इत्यादिक आपदामांथी जे निस्तारे, ते बांधव कहीये. एना ऊपर सिंह तथा वसंत ए बे नाइनो दृष्टांत कहे छे.

मगध देशे महालय नामक गामे, एक सिंह अने बीजो वसंत एवे नामें बे सगा नाइ वसे छे. तेने मांहोमांहे घणी प्रीति छे. एक एक विना रही शके नही. अनुक्रमें यौवन अवस्था पाम्या. साथेंज नण्या, पृथ्वीमां नमे, द्रव्य उपार्जे, नोग नोगवे, खाये पीये वस्त्र विलेपनादि सर्व साथेंज करे.

एक दिवस लघु नाईनी नार्या नर्त्तारने एकांते कहेवा लागी के, तमे मूर्ख देखाउ छो. केम के जे घरमां वात थाय छे, तेनी पण तमने खबर नथी ? एम सांनलीने ते पण चमक्यो. के, आते शुं कहे छे. त्यारें ते बोली, तमारो महोटो नाई मुखें मीठो छे, पण हृदये धिठो छे. पोतानी स्त्रीने कंकु, वस्त्र, घराणां तथा खजूर प्रमुख खादिम सर्व आणी आपे छे. वली द्रव्य प्रमुख पण गांठे करे छे. तमने घणुं शुं कहुं ? पण एनां फल आगलें जाणशो. त्यारे वसंत बोल्यो. रे पापिणी ! एवा जूठा संनेडा शुं लगाडे छे ? कदापि जुग पलटाय, तो पण महारो नाई एवो होय नही. तुं बीजाना घरनी

पेठे अमारुं घर धूल मेलववा तैयार थइ बो महारी जोजाइ महारी माता बरोबर ढे. ते कदापि वांकुं करे नहिं. ते सांजली मौन करी रही.

वली एक दिवस एमज कहेवा लागी. एम दिन दिन कहेतां थकां एक दिवस तेना चित्तमां ते वात बेशी गइ के, आ महारी स्त्री खरु कहे ढे. त्यारें ते स्त्री पण बोली के,हे जर्त्तार! तने भ्रांति ढे. तुं बांधव उपर रक्त बो माटे कांइ देखतो नथी ॥ यतः ॥ रत्तो डुठो मूढो, केणइ वुग्गाइउंय जो पुरिसो ॥ देवेहिं वि सयलेहिं,नरतिरिए पत्तियावेउ ॥ ४५ ॥ ते जोजाइ तो कूड कपटनी कोथली ढे,मने नहानी जाणीने घरनां सर्व काम करावे ढे. मुजने दासीनी पेठें गणे ढे. अने महोटो जाइ तुजने चाकरनी पेठें गणे ढे. अमे तुजने वलग्या ढैयें तो हवे शुं करियें मौन करीने बेसी रहीये ठियें. एवी वातो संजलावीने जंजेर्यो ॥ यतः ॥ सुवंशजोऽप्यकृत्यानि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्नाति, पश्यं मंथानको नहि ॥ ४६ ॥

हवे एक दिवस न्हानो जाइ ते महोटा जाइने कहेवा लाग्यो के महारो जाग वहेंची आपो. त्यारे अपूर्व वचन सांजलीने वृद्ध जाइ बोल्यो के, कोनी साथे तहारे जाग वहेंचवुं ढे? महारा विना तहारे कोण ढे? अने तहारा विना महारे कोण ढे? जे कांइ तहारुं विपरीत कर्युं होय, ते कही देखाड. आ सर्व लक्ष्मी तहारी ढे. सुखें विलसो, जोगवो. ते सांजलीने न्हानो जाइ लाज्यो. पाढो घेर आवी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, जाइ तो आ रीतें कहे ढे. त्यारे स्त्री बोली के, जे धूर्त्त होय ते एमज बोले. माटे एवा वचनें ललचाइश नहिं, पण महारुं वचन नथी मानतो, तो हुं जाणुं ढुं जे तहारी मति खशी गइ ढे. तुं जोलो बो पण हाथमां आव्युं कोण मूके? तहारे चाकर थइ रहेवुं होय, तो सुखें रहे; पण हुं तो दासीपणुं नही करुं; हुं महारा पियरमां जइने रहीश.

एम सांजलीने वली वृद्धजाइनें जइ कह्युं के, जाग वहेंची आपो. तेवारें तेणें वली पण तेवांज मीठां वचन कह्यां ते सांजलीनें तेमज पूर्वली पेरें लाज्यो. एम वारंवार स्त्रीने तथा जाइने वचनें मोलायमान थको रह्यो. एम वली पण एक दिवस आवीने अडी बेठो. के,आज तो जाग आपशो त्यारेंज उठीशुं. एम सांजलीने वृद्धजाइयें विचार्युं के, जगत्मां स्त्री तो घणी वात ढे. स्त्रीथी सर्व हेतुं ढे, एणें बधुं घर खराब कर्युं. ॥ यतः ॥ अनृतं

साहसं माया, मूर्खत्वमतिलोनता ॥ अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वनावजाः ॥ ४७ ॥ इत्यादिक विचारीने घरबार प्रमुख सर्वे इव्य तेणे व हेंची आप्यां. ते लइ न्हानो नाइ बहार नीकल्यो.

हवे थोडा दिवसमां लघुनाइ सर्वे लक्ष्मी विणसाडीने खाली थयो. वृ ६नाइयें वली नवी लक्ष्मी उपार्जी, त्यारें लघुनाइ महोटा नाइने कहेवा लाग्यो के, तमे जूदो गांठ राखी मूकी हती माटे तेमांथी मने आपो तेवा रें वली पण ते वृ६नाइयें लक्ष्मी आपी. एम वारंवार मागे,त्यारें वारंवार वृ६नाइ आपे. वारंवार लघुनाइनी लक्ष्मी खूटे. तेथी लोक सर्वे ते लघुना इनी घणी निंदा करे, अने वृ६नाइतो घणो स्नेह धरे,मीठे वचनें बोलावे. एम घणा वखत लक्ष्मी लीधाथी न्हानोनाइ लाजनो मास्यो मागी तो शके नही, पण वृ६नाइ उपर द्वेष धरतो गाम नगरनेविषे नमतो फरे, परंतु क्यांय कोडिमात्र कमाय नही. पढी निर्धन थवाथी मलिन वस्त्र पहेरतो, नूखें मरतो फरी पण पोताना गाममां आव्यो. वृ६नाइ उपर ठरी काढी मारवा त्रूट्यो. नाइयें ते घात बचावी लीधी. मनमां विचास्युं के, धिक्कार पडो संसारने ! ! जे सगो नाइ थको पण आवुं अकार्य करे ढे, इत्या दिक चित्तमां वैराग्य आणतो गाम मूकीने बहार नीकल्यो. त्यां पांच स मिते समिता, महा समताना धणी, जितेंड्यि, आत्मसाधन करता कोइक मुनिराज, दीठा. तेमनी पासे धर्मोपदेश सांनलीने चारित्र लइ. पालीने सौ धर्म देवलोकें देवता थयो. लघुनाईपण तापसी दीक्षा लइ पालीने जोति षी देवता थयो. त्यांथी संसारमां रझल्यो. अनुक्रमें अचलनामे नगरीने बहार बहुशाल नामें उद्यानमां कालो विकराल सर्प थयो.

एवामां वृ६नाइ सिंहनो जीव देवलोकनां सुख नोगवीने गजपुर नग रनेंविषे सुरेंड् नामें राजानो वसुधर नामें पुत्र थयो. ते महागुणवंत, सुम तिवंत, न्यायवंत, सर्वे लोकने प्रिय एवो थयो. अनुक्रमें यौवनवय पाम्यो. कोइक साधु दीठा के, तत्काल जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. पाठलो सिंहनो नव सांनस्यो. हर्ष उपन्यो. वैराग्य पाम्यो, एवामां श्रीगुणधर नामें केवली पासें दीक्षा लीधी. त्यां केवली नगवाननें लघु नाइनो संबंध पूछ्यो. केवलीयें पण सर्वे संबंध संनलाव्यो. त्यारें सर्पनो नव सांनलीने महावैराग्य उप न्युं. अनुक्रमें ते वसुधर नामें मुनि चौद पूर्वे नण्या, तेमने आकरा तप त

पता, संयममां तत्पर रहेतां अवधिज्ञान ऊपन्युं. वली आगल शुन अध्य वसायें वर्त्ततां मनःपर्यवज्ञान ऊपन्युं, त्यारें आचार्यें योग्य जाणी आचार्य पद आप्युं. ते वसुधर आचार्य विहार करता ते सर्पने प्रतिबोधवा बहु शाल वनमां पधार्या. ते सर्पने धर्म संजलाव्यो. तेथी वैराग्य पाम्यो. सर्पने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, धर्म ऊपर प्रतीत आवी के, तेज वेला अनशन कर्युं. पांच दिवस अनशन पाली समाधियें काल करीने सौधर्म देव लोकें देवता थयो. अनुक्रमें सिद्धि वरशे. ए कथा नवनावना वृत्तिमां तथा नेमिचरित्रमां जोजो. तेमाटे नाइ ते एवा होय. जे द्रव्य अने नावरूप बेहु आपदामां आवी उना रहे, अने निस्तार पमाडे. इति सिंहवसंतकथा. ॥ इति श्रीसकलसन्नानामिनीनालस्थलतिलकायमान पंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंमित पद्मविजयगणिकृत बालावबोधे गौतमकुलक प्रकरणे द्वितीय गाथायां सप्तोदाहरणानि समाप्तानि ॥ २ ॥

हवे त्रीजी गाथानो संबंध लखीयें बैयें. बीजी गाथामां चारे पद संसार निस्तार थवानां कह्यां. हवे त्रीजी गाथामां संसारमां जे रऊलावे बे, ते कोण ? तो के, क्रोधादिक रऊलावे बे; माटे क्रोधादिकनुं स्वरूप कहे बे. तेमां पण यद्यपि अनंतानुबंधी, अप्रत्याख्यानी अने प्रत्याख्यानी ए त्रण कषायनी चोकडीउं ते गुणठाणांने अनुक्रमें साथें जाय बे. तथापि संज्वलना कषाय जे बे ते अनुक्रमे जेवारें बंधमांथी अने सत्तामांथी जाय बे, तेवारें चार मांहेथी प्रथम क्रोध जाय बे. ते माटे आदिमां क्रोधनुं स्वरूप कहेबे.

॥ मूल गाथा ॥

॥ कोहाग्निनूया न सुहं लहंति, माणंसिणो सोयपरा हवंति ॥ मायाविणो हुंति परस्स पेसा, लुद्धा महिहा नरयं उविंति ॥ ३ ॥

अर्थः—कोहाग्निनूया न सुहं लहंति एटले जे प्राणि (कोहाग्निनूया के०) क्रोधे करीने अनिभूत एटले व्याप्त थयेला होय, ते प्राणी (सुहं के०) सुखने (नलहंति के०) न पामे. अथवा (सुहं न लहंति के०) शुन ए

टले कल्याणने न पामे ॥ अहे वयइ कोहेणं ॥ इति उत्तराध्ययन सूत्रव चनात् ॥ ते ऊपर शूर नामा विप्रनी कथा कहे छे.

॥ वसंतपुर नगरने विषे कनकप्रन राजा राज्य करे छे. तेने सोमजसा नामें पूरोहित छे. ते पूरोहितने सूरनामें पुत्र छे. ते चौद विद्यामां प्रवीण अने डाह्यो छे. पण घणो क्रोधी छे. अग्निनी पेठें रातदिवस प्रजलतो रहे छे. स्वनावेंज कठोरनाषी छे. राजसनामां पण कडुआं वचन बोलीने लो क साथें घणो क्लेश करे छे. एक दिवसने प्रस्तावे क्रोध करतां पितानेज ग लुं मरडीने मारी नांख्यो. ते देखीने तेनी माता नासीने पियरे जती रही, राजायें पण दुष्ट जाणी पूरोहित पदवीथी उतारी मूक्यो. सदा रोषें रातो रहे ॥ यतः ॥ क्रोधः परीतापकरः, सर्वस्योद्वेगकारकः ॥ वैरानुषंग जनकः, क्रोधः सुगतिहंतृकः ॥ १ ॥ पाडोसी साथे पण आकरो क्लेश करे.

हवे ते सूरनी स्त्री घणी रूपवंती छे, तेने देखीने राजा ते स्त्रीने लेवा माटे छिद्र जोयां करे छे. एक दिवस ते सूर ब्राह्मण पाडोशी साथें लड्यो. लडतां थकां पाडोशीनुं मस्तक फूटयुं. तेथी ते पाडोशी मरी गयो. त्यारें राजायें तेनुं सर्व द्रव्य उलाली लीधुं. स्त्रीने तेडी पोताना अंतेउरमां मूकी अने शूरने त्यांथी काढी मूक्यो ॥ यतः ॥ लवण समो नच्छि रसो, विन्नाण समो बंधवो नच्छि ॥ धम्मसमो नच्छि निही, कोहसमो वइरिउ नच्छि ॥ ॥ २ ॥ मार्गमां तेणें क्रोधें करी तापसी दीक्षा लीधी. त्यां घणुं अज्ञान कष्ट करीने अंते जो आ तपनुं फल होय, तो हुं आ राजाना वधनो कर नार थाउं एवुं नियाणुं करी मरण पामीने वायुकुमारमां देवता थयो. त्यां पूर्व नवनां वैरें करीने नगर ऊपर धूलनो वरसात वरसाव्यो. समस्त नग र धूलमां दाटयुं. इत्यादिक पाप करी मरण पामीने डूंब थयो. त्यांथी का ल करीने पहेली नरके नारकी थयो. पछी अनंता नव नमीने मगधदेशने विषे कोइक गाममां पटेल थयो. त्यांपण महाकषायी थको कषाय करी रा जा साथे नौटावच्चे लड्यो. उद्धंठ वचन बोलवा लाग्यो, राजा रूठो. त्या रें ते पटेलने वृक्षनी शाखायें बांधीने उंधे मस्तके टंगाड्यो ॥ यतः ॥ अनुचितकर्मारंनः स्वजनविरोधो बलीयसा स्पर्द्धा ॥ प्रमदाजनविश्वासो, मृत्युद्दाराणि चत्वारि ॥ ३ ॥ एवा अवसरने विषे केवलज्ञानी नगवंत वि चरता ते गामने विषे समोसख्या. राजा प्रमुख सर्वे केवलीने वांदवाने गया

नगवानें, दयाधर्मनी देशना दीधी ॥ यतः ॥ संतापं तनुते जिनत्ति विनयं सौहार्दमुत्सादय, त्युद्वेगं जनयत्यवद्यवचनं सूते विष कवलम् ॥ कीर्तिं कृतंति डुर्गतिं वितरति व्याहंति पुण्योदयं, दत्तेऽयं कुगतिं सहीतुमुचितो रोषः सदोषः सताम् ॥ ४ ॥

एवी देशना सांजली देशनाने अंतें राजायें पूछ्युं हे नगवन्! शूरवीर सुनटें शुं जीतवुं? केवली बोल्या. अंतरंगना काम, क्रोधादिक शत्रु जीत वा. तेना विपाक महा बिहामणा छे. ते क्रोधना विपाक उपर सूरना नव थी वर्णवीने ते गामनो पटेल टांग्यो छे. त्यांसुधीनो सर्ववृत्तांत कही संन लाव्यो. ते कथा सांजलीने घणा नव्यप्राणी प्रतिबोध पाम्या. ते माटे क्रोधी सुख न पामे इति. आ सूरविप्रनी कथा नवनावना ग्रंथमां छे.

हवे बंधमांथी तथा सत्तामांथी क्रोध गया पछी मान जाय छे, माटे क्रोध पछी माननो स्वरूप कहे छे.

॥ माणंसिणो सोयपरा हवंति ॥ (माणंसिणो के०) जे पुरुष मानवंत एटले अहंकारी होय, ते पुरुष (सोयपरा के०) सोच करवाने विषे तत्पर (हवंति के०) होय. अथवा (माणंसिणो के०) मान करनारो पुरुष एटले अहंकार करनारो पुरुष (सोय पराहवंति के०) शोकना परा नवने पामे. एटले मानी पुरुषने सोच करवो पडे. ए नाव ॥ यतः ॥ पावंति जइ अयंस, उमायं अप्पणो गुणब्नंसं ॥ उवदसणीजो अजणे, हुंति अहंकारिणो जीवा ॥ ५ ॥ ते मान उपर उज्झित कुमारनो दृष्टांत कहे छे.

नंदिपुर नगरने विषे रत्नसार नामें राजा राज्य करे छे. ते राजाने रूपवती रंना सरखी रंना नामें स्त्री छे. तेने पुत्रपुत्र्यादिक अपत्य कोइ जीवता रहेता नथी. एकदा प्रस्तावने विषे पुत्र आव्यो. तेने जीवाडवानो उपाय करवा माटे सुपडामां घालीने उकरडे नांख्यो. पछी घडिएकने आंतरे त्यांथी पाछो लीधो. ते दैवसंयोगें जीवतो रह्यो. एम एक वार छांमीने फरी पाछो लीधो माटे उज्झित कुमर नाम दीधुं. ते यौवनवय पाम्यो. पण कोइ जातिस्वनावें घणो अहंकारी होवाथी कोइने नीचो नमेज नही. स्तब्धनो स्तब्ध रहे ॥ यतः ॥ नमंति सफला वृक्षा, नमंति कुलजा नराः ॥ शुष्कं काष्ठं च मूर्खाश्च, न नमंति नजंति च ॥ ६ ॥ ते सर्व जगत्‌ने तृण बराबर गणे छे. अनुक्रमें उपाध्यायनी पासें नणवा मूक्यो; परंतु ते उपा

ध्यायने पण वंदे नही. एक दिवस उपाध्यायने तमाचे तमाचे मारीने हेठे नांख्यो. तिरस्कार कस्यो. ते वात राजायें सांजलीने पुत्रने घणो निर्त्रंछ्यो. घणी शिखामण दीधी ॥ यतः ॥ मर्दय मानमतंगजदर्प्पं, विनय शरीरविनाशनसर्प्पम् ॥ कुणो दर्प्पाद्दशवदनोपि, यस्य न तुल्यो जुवने कोपि ॥ ७ ॥ तो पण राजानी शिक्षा न मानी त्यारें विषनो अंकूरो जाणी तर्जना करी मूक्यो ॥ यतः ॥ धणं धणाण मूलं, जाय मूलं सुहाण सयलाणं ॥ विणउ गुणाण मूलं, दप्पो मूलं विणासाणं ॥ ८ ॥ ते वारे ते फरतो फरतो तापसने आश्रमे आव्यो. पण तापसने मस्तक नमावे नही. त्यारें तापसे जाएयुं के,ए अविनीत छे माटे अमारा कामनो नही. तेथी तापसें पण तेने काढी मूक्यो. हवे मार्गे चाल्यो जतो सामो सिंह आवतो देखीने अहंकारें जराणो खसे नही. तेने सिंहें पण फाल देइ मारीनाख्यो. मरीने गर्दन्न थयो. तिहां घणी ताडना तर्जना खमतो नव पूरो कस्यो.

त्यांथी मरीने नंदिपुर नगरने विषे पूरोहितनो पुत्र थयो. सर्व विद्या जणी शास्त्रनो पारंगामी थयो. पण अहंकारी घणो हतो माटे त्यांथी मरण पामीने मूंब थयो. तिहां ते मूंबने जेवारें पाछला जवनुं पुरोहितनुं कुटुंब देखे तेवारे तेमने घणो राग उपजे. एवा अवसरमां त्यां केवली जगवान् पधास्या. तेमने पुरोहितनुं कुटुंब वांदवा गयुं. वांदीने बेठा. केवलीयें देशना दीधी ॥ यतः ॥ बलिन्यो बलिनः संति,वादिन्यः संति वादिनः ॥ धनिन्यो धनिन संति, तस्माद्दर्प्पं त्यजेत्बुधः ॥ ए ॥ इत्यादिक देशना सांजलीने पुरोहितनुं कुटुंब पूछवा लाग्युं. हे जगवान् ! अमे उत्तम जातिनां कहेवाइयें छतां अमने ए मूंब उपर स्नेह उपजे छे, तेनुं शुं कारण छे ? त्यारे केवलीयें उज्ज्ञित कुमारना जवथी संबंध कही देखाड्यो. ते सांजलीने राजा प्रमुख अनेक जव्य प्राणीउ दीक्षा लेइ मोक्षे पहोता ते मूंब घणो सोच करवा लाग्यो. ते मूंब समता अंगीकार करी मोक्ष जशे ॥ ए मान उपर उज्झीत कुमारनी कथा कही ॥ इति जव जावनायां ॥

हवे माननो बंध गया पछी मायानो बंध जाय छे, ते माटे हवे माया कहे छे.

॥ मायाविणो हुंति परस्स पेसा, जे प्राणी (मायाविणो के०) मायावी एटले जे मायावंत होय ते प्राणी आजवे तथा परजवे (परस्स के०) परका (पेसा हुंति के०) चाकरपणे थाय. एटले कपटी प्राणी आजवें तथा

परजवे पारको दास थाय तिहांआजवाश्रयी शेठनी पुत्रीपद्मनीनी कथा कहेछे.

वणारसी नगरीयें कमठ नामा शेठनी पद्मिनी नामें पुत्री छे ते पुत्री महा मायानुं घर छे. माता पिताने पण कूड कपट विनयें करीने रीजवे छे. माता पिताने तेना उपर घणो राग छे, एक क्षणमात्र पण पुत्रीनो विरह खमी शकतां नथी. ते पुत्री ज्यारें यौवन अवस्थामां आवी. तेवारें कोइक चंद्नामे परदेशी वाणियाने घर जमाइनी परठण करी परणावीने घेर राख्यो. एम करतां पद्मिनीनो बाप मरी गयो. त्यारें घरनो घणी चंद्र थयो. पद्मिनी पण निरंकुश थइ, जर्त्तारने पण कपट विनयें करी रीजवीने अन्य पुरुष साथें अनाचार सेववा लागी. तो पण तेनो जर्त्तार जाणे के, ए महासती छे. एकदा ते पद्मनीयें पुत्र प्रसव्यो, त्यारें विचार्युं के जो ए बालकने स्तनपान करावीश तो महारा सर्व अवयव शिथिल थाशे, अने शरीर निर्बल थाशे, त्यारें विषयनो स्वाद जतो रहेशे, एम चिंतवी धवरावे नही. जर्त्तारने कहेवा लागी के, हे स्वामी ! आज पर्यंत महारे कोइ पुरुषनो हाथ अड्यो नथी, तो हवे आ बालकनें स्तनपान केम करावुं ? जर्त्तारें तेनी सर्व वात साची मानीने एक धाव्य राखी.

एकदा ते चंद्र पोताने हाटे बेठो व्यापार करे छे,एवामां कोइक तरुण ब्राह्मण चंद्रना हाटे आवी बेठो छे. ते समये ब्राह्मणने माथे छाज उपरथी एक तरणुं पड्युं. त्यारे चंद्रें तेना मस्तक उपरथी ते तरणुं लीधुं. ए टले ते ब्राह्मणें पोतानी केडेडे कटारी हती. ते काढीने पोतानुं मस्तक छेदवा मांड्युं. तेने शेठें पराणे झाली राख्यो के, अरे जूंडा ! तुं आ शुं काम करे छे ? श्यामाटे मस्तकछेदन करे छे ? अमारो शो अपराध छे ? विप्र बोल्यो के, हे शेठ ! तमारो कांइ वांक नथी; पण में आ जन्मथी मांडीने कोइनुं तृणमात्र पण अदत्त लीधुं नथी अने आज महारे मस्तके तरणुं लीधुं, माटे महारा व्रत नियमनो जंग थयो.

ते सांजली चंद्रशेठें विचार्युं के, महारी स्त्री सती छे, अने आ ब्राह्मण निर्लोभी ब्रह्मचारी महारा घर योग्य छे. एम विचारी शेठ घणोज आग्रह करी तेने पोताने घेर तेडी आव्यो. अने कह्युं के, हवें महारे घेर रहेजो, क्यांहि जशो नही. एम कहीने तेने पोताने घेर राख्यो.

एम शेठने घरनी फिकर टली माटे निश्चिंत थयो. हवे ते स्त्रीने ते वि

प्रसाथे वात चित करतां वस्त्र अशनादि आपतां लेतां परिचय थयो. ते थी मांहोमांहे अनाचार सेववा लाग्यां ॥ यतः ॥ अन्यं मनुष्यं हृदये नि धाय, अन्यं नरं दृष्टिनिराह्वयंति ॥ अन्यस्य दत्त्वा वचनावकाशं, अन्यै न सार्द्धं रमयंति रामाः ॥ १० ॥ एकदा ते चंडशेठ कुसुमपुर नगरे गयो. ते नगरने बहार एक उद्यान छे, तेमां एक पंखी निश्चेष्ट काष्ठनी पेठे पड्यो रहे छे. लोक, ते पंखीने तपस्वी जाणीने पूजे छे. ते ज्यारे पूजक लोको जता रहे त्यारें ते पंखी, बीजा पक्षीउ जे चुण करवा गया होय, तेमना मालामां जइने इंमां नक्षण करी जाय. वली ते अवसर थाय एटले पोताने स्थानके आवी बेसे. एवो वृत्तांत चंडशेठें नजरे दीठो. वली चंड शेठ पोताना सेवकने साथें लेइ शरीर चिंतायें गयो छे, त्यां एक वृक्षनें आंतरे रहेलो तापस दीठो; ते धूंसरा प्रमाणें दृष्टि देइ नूमिका निहालतो प्रमार्जना करतो आवीने त्यां काउस्सग्गे रह्यो. एवामां अनेक सखीयें परिवरी थकी राजकन्या त्यां क्रीडा करवा आवी. ते कन्या सखीयोनुं टो लुं मूकी तापसने जोवा आवी. तेने एकली जाणीने तापसें तेनुं गलुं म रडी आज्ञरण उतारी लइने धरतीमां दाट्यां. अने कुमरीने मारीने एक खाडमां दाटी, पोतें अन्य स्थानके जइ काउस्सग्गे उन्नो रह्यो. ए सर्व वात चंडशेठ दूरथी देखीने पोताने उतारे आव्यो. राजायें पोतानी पुत्री नी शोध करी पण ते मली नही. तेसांजली राजायें पडह वजडाव्यो के,म हारी पुत्रीनी शोध करे तेने हजार सोनैयां आपुं. ते सांजली चंडशेठना से वकें राजाने वात संजलावी. राजायें तापसने पकडीने मारी नाख्यो.

हवे चंडशेठें विचार्युं जे अहो ! आज में बे महोटां आश्चर्य दीठां. जे म अति आचार, तेम अति कपट दीठुं ! ! तेम महारी स्त्रीमां पण अ त्याचार हतो के,जेणें पोताना पुत्रने पण धवराव्यो नही, अने ब्राह्मण प ण अत्याचारी हतो. कारण के, ते पण एक तरणामाटे मांथुज कापी नांख तो हतो ! तेमाटे रखे ए बेउ जणमां पण अनाचार होय ! ॥ यतः ॥ अ इलज्जा अइमाणं, अइनीयालोयणं च अइनीरु ॥ पुरिसस्स महिलिआए, न सीलसुद्धस्स लिंगाइं ॥११॥ तेमाटे एक वार घेर जइ परीक्षा करुं,त्यारें महारो संदेह नांगे. एम विचारीने घेर जवा उजमाल थयो, सर्व क्रियाणा प्रमुख लइने वणारसीयें आव्यो. रात्रीयें सर्व साथ बहार मूकी पोतें ए

काकी प्रछन्नपणें घेर आव्यो. तिहां जे रीतें कोइ छिद्रादिकें करी सर्व वस्तु जणाय एवे गामें रह्यो. जूवे छे तो स्त्री ब्राह्मण सायें स्वेछायें निःशंकपणें विविध प्रकारनी क्रीडा करती दीठी. त्यारें शेठथी स्थिर रहेवाणुं नही. माटे एक श्लोक कह्यो ॥ यतः ॥ बालेनाचुंबिता नारी, ब्राह्मणस्तृणहिंसकः ॥ काष्ठभूतो वने पक्षी, जीवानां रक्षको व्रती ॥ १२ ॥ आश्चर्याणि च चत्वारि, मयापि निजचक्षुषा ॥ दृष्टान्यहो ततः कस्मिन्, विश्वस्यं क्रियतां मनः ॥ १३ ॥ एवां भर्त्तारनां कहेला वचन सांभलीभने ते पापनी अनाचार सेवतां अधवच छठीने भग्नी थइ. अने ब्राह्मणने घरमांथी बहार काढयो. चंद्रशेठ पण स्त्रीनां माया कपटनां चरित्र देखीने मनमां संसारनी असारता भावतो संसारथी उपरांठो थयो थको, परम वैराग्यवंत थइ सर्व द्रव्य सात क्षेत्रें वावरी साधु पासे जइ दीक्षा लइ तेज भवमां केवलज्ञान पामीने मोक्ष पहोतो.

ब्राह्मण तथा स्त्रीपण पारकी चाकरी करतां पण दुःखें पेट भराइ चलावतां तेमां वली स्त्री तो विशेषें पराधीन रहेती थकी तेमज काष्ठभूत पंखी तथा तापस ए चारे जण मरण पामी अनंतो संसार भमशे. ॥ यतः ॥ जह जह वंचइ लोयं, माइल्लो कूडइय वंचेहिं ॥ तह तह संचिणइ मलं, बंधइ भव सायरं घोरं ॥ १४ ॥ इति भवभावना वृत्तौ ॥ ए माया करतां आ भवमां तथा परभवमां पारकी सेवा प्रमुख करतां दुःख पाम्या. तेम वली माया करतां परभवे पारका चाकर थाय. ते ऊपर वाणियानी कथा कहे छे.

पश्चिम महाविदेहनेविषे बे वाणियाने परस्परें घणी मित्राइ छे. पण तेमां एक तो मायानुं मंदिर छे. अने बीजो वाणियो सरल·स्वभावी छे. तथापि बेहु जण भेगो व्यापार करे छे. तेमां जे मायावी छे. ते सरलने घणुं ठगे छे. अने सरल वाणियो तो तेनाथी कांइ पण नहि गोपवतां सम्यक् रीतें व्यापार करे छे. एम छे तो पण बेहुने दान देवानी घणी रुचि छे. अनुक्रमें ते बेहु भव पूरो करीनें जे सरल स्वभावी हतो, ते युगलियो थयो. अने जे मायावी हतो ते मरीने तेज युगलक्षेत्रमां वर्णें उजलो अने चार दंतुशलवालो हाथी थयो. ते अनुक्रमें महोटो थयो. तेवारें फरतां फरतां तेणे युगलियुं दीठुं. तेथी मनमां घणी प्रीति उपनी. तेणें पूर्वें घणी माया करी छे, तेथी आभियोगिकजनित कर्म उदय थयुं. त्यारें ते युगलीयाने सुंढे

करी खंधे बेसाडयुं. ते देखीने सर्व युगलिआयें तेने सर्वथी अधिक जाणी तेनुं विमलवाहन एवुं नाम दीधुं. हाथीने जातिस्मरण उपनुं त्यारें जाण्युं के माया करवाथी हुं दास थयो छुं. ए संबंध आवश्यक निर्यूक्तिमां छे. हवे माया गया पछी बंधमांथी तथा सत्तामांथी लोन जाय छे,माटें लोनकहेछे

लुद्धा महिछा नरयं उवंति. (लुद्धा महिछा के०) जे प्राणी लोनें करीने महाइछावंत होय, ते प्राणी मरीने (नरयं उवंति के०) नरकने विषे जाय. एटले लोननी महाइछावालो प्राणी नरकें जइ उपजे ए नाव ॥ लो हाउ डुहउनयं ॥ इति वचनात् ॥ अथवा (लुद्धा महिछा के०) लोनें करीने महाइछावालो पुरुष (रयं न उवंति के०) रति प्रमुख न पामे. एटले लोनी प्राणी संतोष करीने बेसी रही शके नही. तेउपर कोणिक राजानो दृष्टांत.

चंपानगरीनेविषे श्रेणिकराजानो पुत्र, कोणिक नामें छे. ते राजा, अनुक्रमें जेवारें श्रेणिक राजा काष्ठपंजरमां मरी गयो. त्यारें नवी चंपानगरी वसावीने तेमां रह्यो. त्यां सर्व हाथी, घोडा, लश्कर अने नाइउना परिवार सहित राज्य करे छे. एवामां कोणिकनो लघु नाइ हल अने विहल एवे नामें छे ते सिंचानक हाथी उपर बेसीने काने कुंमल, तथा हइयें हार प्रमुख आनूषणो तथा शुन वस्त्र पहेरीने बहार जाय छे. तेमने देखीने कोणिकनी राणी पद्मावती विचारवा लागी के, एवा हार, हाथी अने कुंमलादिक अमारे नथी. तेथी चक्षुयें रहित मुख सरखुं आ राज्य श्या कामनुं ? एम चिंतवी ते वात नर्त्तारने कही. त्यारें नर्त्तारें कह्युं के, ए वस्तु पितायें आपेली छे एटले दिव्य कुंमल तथा अष्टादश चक्रहार अने सिंचानक हाथी एटला वाना श्रेणिक राजा जीवतां एमने आपेला छे ते महाराथी पाछा केम लेवाय? पिता परलोकें गया माटे महारे तो एमनी उलटी विशेषें खबर राखवी घटे छे. एम कहेतां पण राणीयें कह्युं के, ए हाथी अने हार तो मने अवश्य जोशे एवो राणीयें अति आग्रह करे थके, हल विहल पासेथी हारादिक मागी लेवानुं कोणिकें कबूल कर्युं.

पछी एक दिवस ते हारादिक हल विहल पासेंथी नाइनो स्नेह मूकीने कोणिकें माग्यां. त्यारे हल विहलें कह्युं के, प्रमाण छे. एम कहीने घेर जइ विचार्युं के, कोणिक बलवान छे माटे एनी साथें आपणुं जोर चालशे नही अने आपणी उपर एनी नजर नली नथी. माटे आपणे बीजे स्था

नकें जइयें. एम चिंतवी पोतानुं अंतेउर तथा हार, हाथी प्रमुख सर्व वस्तु लइने रात्रियें त्यांथी नीकलीने विशाला नगरीयें आव्या. त्यां तेमनो माता मह चेडो महाराजा राज्य करे छे. तेणें पुत्र जाणीने राख्या.

कोणिकें गलोयें हाथ दइने विचार्युं के, एतो धूतारानी पेरें विश्वास देइने जता रह्या. तेथी जाइ पण गया, अनें वंस्तु पण हाथ न आवी. हुं उजयथकी भ्रष्ट थयो. में स्त्रीनुं कह्युं कर्युं माटे, हवे जो पाछो जाइने मनावीने तेडावुं तो वणिकमां तथा महाराममां श्यो अंतर ? एम विचारीने दूत मोकल्यो. तें दूत चेडाराजा पासें जइ एम कहेतो हवो के, हल तथा विहल ए बे जाइ हार अने हाथी प्रमुख लेइने नाशी आव्या छे, तें पाछा आपो. अने जो नहि आपो तो राज्यादिकथी भ्रष्ट थशो. एक खीलीने माटे आखो देवकुल न पाडियें. चेडोराजा बोल्यो; जो बीजो पण कोइ शरणे आव्यो होय, तो तेने न आपुं, तो दोहित्राने ते केम आपुं ? दूत बोल्यो. जो सर्व न आपो तो एनी पासें हार अने हाथी छे ते लइने आपो. त्यारें चेडो राजा बोल्यो के, ए धर्म नथी. के एकने उदालीने बीजाने आपियें. बीजुं वली महारे कांइ ए कदाग्रह नथी; पण दोहित्रा तमने केम अपाय ? अने तेनो हार हाथी पण उदालीने केम लेवाय ? ते सांजलीने दूतें चंपानगरीयें जइ कोणिकने कह्युं. कोणिक पण तत्काल क्रोधारुणनेत्र करीने जयजंजा वजडावतो हवो. तेसमय कोणिकना कालादिक उरमान दशे जाइ आवी रज्जु थया. ते एकेकाने त्रण त्रण हजार हाथी, त्रण त्रण हजार घोडा, त्रण त्रण हजार रथ, त्रण त्रण कोडि पायदल, तेम कोणिकने पण एटलुंज लस्कर छे. एटला लस्कर सहित चेडामहाराजा उपर चढाइ करी. चेडा महाराजा पण अढार मुकुटबंध महाराजा सहित सन्मुख आव्या. ते पण एकेक राजाने त्रण त्रण हजार हाथी, त्रण त्रण हजार घोडा, त्रण त्रण हजार रथ, तथा त्रण त्रण क्रोड पायदल छे, अने एटलुंज चेडा महाराजनुं पण लश्कर छे. ते सर्व मली सत्तावन्न हजार हाथी, सत्तावन्न हजार रथ, सत्तावन्न हजार घोडा अने सत्तावन्न क्रोड पायदल एटलुं सैन्य एकतुं थयुं, अने कोणिक पण सर्व मली तेत्रीश हजार हाथी, तेत्रीश हजार घोडा, तेत्रीश हजार रथ अने तेत्रीश कोडि पायदल एटलुं लश्कर लइ विशालायें आव्यो तेणे कालकुमरने सेनाधिपति कर्यो ते

कालकुमर चेडा महाराजाना सैन्य साथें लडतो लडतो अनुक्रमें चेडा महाराजाना हस्तिनी ढूकडो आव्यो. कोइनो खलाव्यो हट्यो नही. ते वेला यें चेडा महाराजायें एक दिव्य बाण मूक्युं. तेथी कालकुमर मरण पाम्यो. ते चेडाराजानी एवी प्रतिज्ञा छे के नित्य एक बाण नाखवो ते अमोघ बाण पाछो फरे नही माटे ते बाण नित्य एकज अग्रसेनानीने मारवा माटे नाखे.

ते संग्राममां पहेले दिवसे रुधिरनी नदिउ चाली. एवामां सूर्य आथम्यो. संग्राम निवर्त्त्यो. बीजे दिवसे महाकाल लडाइयें चड्यो तेपण एमज मरण पाम्यो. ए रीते दश दिवसे दशे नाइ सेनानी थइ संग्राममां मरण पाम्या. ए संग्रामनो वर्णन लखवामां न आवे, एवो जोरावर थयो छे. हवे पोताना बरोबरिया दशे नाइ मरण पाम्या जाणीने कोणिक चिंतववा लाग्यो के, अमोघ बाणनो धणी चेडोमहाराजा एक बाणें काम करे, एने महाराथी केम जीताय? अर्थात् क्रोडोगमे सुनटे पण न जीताय! माटें में पण एनी शक्ति अजाणते थके दश नाइ क्षय पमाड्या. हवे जे दश नाइनी गति ते महारी पण गति. जेमाटे अग्निमां बल्यानुं औषध अग्निज छे. तथा कांटें कांटो नीकले, हीरें हीरो विंधाय. ए न्यायें देवताइ बाणने देवता जीते एवुं चित्तमां धारीने अठम तप करी बेठो. एटले चमरेंद्र तथा सौधर्मेंद्र ए बेउ तपना प्रेर्या तथा पाछला नवना मित्र पण हता तेथी त्यां आव्या. आवीने कोणिकने कह्युं के, अमने केम समर्या छे? कोणिक बोल्यो चेडाराजाने मारो. तेवारें शक्र बोल्या फरीने कांइक मागो. चेडो महाराजा तो अमारो साधर्मिक छे माटे अमे एने मारीयें तो नही, पण तहारा शरीरनी रक्षा करिशुं. कोणिकें कह्युं एमज हो. त्यारें चमरेंद्रें महाशिला कंटक नामें संग्राम विकुर्व्यो. ते संग्राममां एक कांकरो नांखे, तो पण साहामाने महा शिलापणें थइने परिणमे. अने एक कांटो सरखो नांखे तो तें महाशस्त्र थइने परिणमे. तथा बीजुं रथमुसल नामा संग्राम विकुर्व्यो. तेमां एक रथने मुसलुं-बांध्युं ते रथ देवशक्तियें करी संग्राममां सारथी विना फरे. ते रथ फरतो जे आडमां आवे, तेने दली नांखे. जेने मुसलुं लागे तेना प्राण जाय एम सुरेंद्र, असुरेंद्र अने नरेंद्र ए त्रणें मली चेडा महाराजा साथें युद्ध मांड्युं एवामां नाग नामा सारथीनो पोत्रो वरुण नामा परम श्रद्धावंत, द्वादश व्रतनो धरनारो, छठ अठमना पारणानो करनारो तेने छठने पारणे

चेडामहाराजायें हूकम कर्यो. ते वखते ते अष्टमनुं पच्चरकाण करीने महा दुर्द्धर एवा रथमुसल संग्राममां अवतर्यो. तेनी साहामो कोणिकनो सेनानी पण रथे बेसी सन्मुख आवीने बोल्यो के, म्हारी उपर प्रहार कर. त्यारें वरुण बोल्यो. हुं श्रावक छुं, माटे निरपराधीने आगलथी प्रहार केम करुं ? ते सांजलीने कोणिकनो सेनानी बोल्यो के, रुडुं रुडुं व्रत राख व्रत राख. एम कही कर्ण पर्यंत खेंचीने सेनानीयें बाण मूक्युं. ते वरुणने मर्मस्थानके लाग्युं. त्यारें वरुणें पण अरुण लोचन करी एकज प्रहारें ते सेनानीने जमराजाने घेर मूक्यो. पछी पोताने पण गाढो प्रहार मर्मस्थानके लागेलो जाणी रणमांथी बहार नीकली तृणनो संथारो पाथरी तेनी उपर बेसीने विचारे छे के, में म्हारा स्वामीनुं कार्य तो कर्युं; पण हवे म्हारे स्वार्थ साधवानो अवसर छे. एम चिंतवीने अरिहंत, सिद्ध, साधु अने केवलिजाषित धर्म ए चारनुं शरण करी, सर्व जीवने खमावी, सर्व जीवनी साथें मैत्रीजाव राखी, अढार पापस्थानक जे सेव्यां ते वोसिरावी, चारे गतिने विषे जे कांइ दुष्कर्म कर्यां ते सर्व त्रिविधें त्रिविधें वोसिरावीने, श्रीवीरस्वामीने नमस्कार करतो, इत्यादिक आराधना करीने चारे आहारनां पच्चरकाण करी नवकारनां ध्यानमां तत्पर थको रह्यो.

एवामां वरुणनो मित्र एक मिथ्यादृष्टि छे ते संग्रामथी बहार आवी वरुणने कहे छे के, जेनुं तमने शरणुं तेनुं मने पण शरणुं होजो. एम बेहुजणें समाधिमां काल कर्यो. तेमां वरुणतो सौधर्म देवलोके उपन्यो. त्यां चार पल्योपम आयु पालीने महाविदेह क्षेत्रें मनुष्यावतार पामीने मोक्षे जशे. अने मिथ्यादृष्टि जे वरुणनो मित्र हतो ते मरीने मनुष्यपणें उपन्यो. ते पण फरी महाविदेहमां मनुष्य थइ मोक्षे जशे.

हवे वरुणनो क्षय थयो जाणी चेडाराजाना सुजट तथा अढार गणो राजा मली बमणुं युद्ध करता हवा. त्यारें कोणिक पोतानुं बल जाग्युं जाणीने पोतें चढयो. ते लडतो थको चेडा महाराजानी ढूकडो आव्यो. त्यारें चेडा राजायें पण तेनी ऊपर दिव्य बाण मूक्युं. ते वेलाये इंद्रें कोणिकना मुख आगल वज्र कवच कर्युं. अने चमरेंद्रें पछवाडे लोहनो संनाह कर्यो. तेथी चेडा राजानुं बाणतो अमोघ हतुं, पण निष्फल गयुं. ते देखीने चेडामहाराजाना सुजटें विचार्युं के, आपणा स्वामीनुं पुण्य खूटयुं देखाय छे, पण बीजुं

बाण न मूकवुं. एवी प्रतिज्ञा होवाथी बीजुं बाण कोणिकनी ऊपर न मूक्युं. संग्राममथी उंसरी पाछो ठेकाणे आव्यो. बीजे दिवसे पण एज रीते बाण खाली गयुं. एम दिन दिन प्रत्यें बेहु जणनुं मांहोमांहे घोर युद्ध प्रवर्त्युं. बे हुना लश्करमां थईने एक क्रोडने ऐंशी लाख मनुष्यनो क्षय थयो. ते सर्व नरक अने तिर्यंचमां उपजता हवा. हेमचंद्राचार्यकृत श्रीवीरचरित्रना अनुसारें ए पाठ छे. अने प्रतिक्रमणसूत्रवृत्तिने अनुसारें तो महाशिला कंटक संग्रामने विषे नव लाख मनुष्य तो एक माछलीनी कूखे जइ उपन्या. तथा श्री नगवतीजी सूत्रने अनुसारें दश हजार एक माछलीनी कूखे उपन्या. ए मतांतर छे. तथा श्रीवीरचरित्रने अनुसारें सामान्य प्रकारें बेहु सैन्यमां थइने एक क्रोडने एंशीलाख मनुष्यनो क्षय थयो कह्यो छे. अने श्री नगवतीजी सूत्रने अनुसारें महाशिला कंटकने रथमुसल ए बेना संग्राममां पण एटलाज मनुष्योनो क्षय कह्यो छे.

हवे अढार गण राजा सर्व पोत पोताना नगरे जवाने इछता जाणीने, चेडो राजा नाशीने पोतानी नगरीमां पेठो. ते जोइ नगरीने कोणिकें वींटी लीधी, तेवारें हल तथा विहल रात्रे शूरवीर थइ सिंचानक हाथी उपर बेसीने बहार नीकली लोकने मारी मारीने नाशी आवे, पण कोइथी पकडाय नही. त्यारें कोणिक मंत्रीश्वरने कहेवा लाग्यो के,आपणुं बधुं लश्कर तो ए हलें विहलें उपद्रव्युं, माटे एने जीतवानो उपाय विचारो. त्यारे मंत्रीश्वर बोल्या के, ज्यां सूधी ए हाथी होय, त्यां सूधी एने कोइ रीतें न जीताय, माटे हाथीने मारवानो उपाय ए छे, जे मारगमां एक खाइ बनाववी. तेमां खेरनां अंगारा नरीने ते खाइने ढांकी मुकशुं, जेथी ते जणाय नही. पछी ते हाथी उतावलो आवतां खाइ मांहे पडशे, एटले बली जशे. एम सांनली हल विहलने आववाने मार्गे एज रीतनी खाइ बनावी खेरना अंगारें नरीनें उपरथी ढांकी मूकी.

हवे हल विहल सिंचानक हाथी उपर बेसीने जेटले खाइ पासे आव्या, एटले ते हाथी विनंग ज्ञानवंत छे माटे आगल पग मूके नही. त्यारे हल विहलें ते हाथीने घणो निन्रंछयो के, आ वेलाये तुं चालतो नथी ते शुं रणथी कायर थयो के ? एक तहारे माटे तो अमे परदेशें आव्या, बधाने वियोग थयो, चेडा राजाने महा कष्टमां नाख्यो. आटला लोकनो

क्षय थयो, तेथी जो तह्मारा करतां कूतरो पाल्यो होत. तो रूडुं थात जे माटे तुं आज अमारा काममां पाछां पगलां दे छे ते सारुं नथी.

एवुं सांभलीने हाथीयें हल्ल विहल्लने उतारी हेठा मूक्या, पछी पोतें खाइमां झंपापात दइ, मरीने पहेली नरके नारकी पणें उपन्यो. ते देखी ने कुमरो विचारवा लाग्या. हा ! हा ! ! धिक्कार पडो आपणने ! जे माटे आपणेज पशु छैयें पण ए हाथी कांइ पशुं न हतो. जे हाथीने माटे मा तामहने कष्टमां नांख्या. ते हाथी मरी गयो. अने हजी लगण डुर्बुद्धिना धणी अमे जीवियें छीयें. ए सर्व नाशना करनार आपणे थया. माटे हवे आपणने जीववुं सारुं नहीं. अने कदाचित् जीवियें तो श्रीवीर वर्द्धमान स्वामीना शिष्य थइने जीवियें; पण अन्यथा न जीववुं. एम विचारे छे,एट ले ते भाव साधुने शासन देवतायें त्यांथी उपाडीने.प्रभुं पासे मूक्या.चारि त्र अंगीकार कर्युं. एटलुं थयुं तो पण विशाला नगरीमां श्री मुनि सुव्रत स्वामीनो थूभ छे तेना प्रभाव थकी कोणिक विशाला नगरी न लइ शक्यो, त्यारें कोणिक बोल्यो के, जो ए नगरीमां गर्दभें हल न फेरवुं, तो झंपा पात करीने मरुं. अथवा अग्निमां पेशीने मरुं, एवी प्रतिज्ञा करी. तो प ण नगरी लेवाइ नही. त्यारें कोणिक खेद धरंतो हवो. एवामां आकाश वाणी थइ के,जो मागधिका वेश्या सार्थे कुलवालुक साधु रमे,तो विशाला लेवाय. एवी वात सांभलीने कोणिक, आशावंत थयो. अने जाण्युं के, आ काशवाणी निष्फल जाय नही ॥ यतः ॥ बालकानां हि भाषा या, भाषा या योषितामपि ॥ औत्पातिकी च भाषा या,सा वै भवति नान्यथा ॥१५॥ पछी कोणिकें मंत्रीश्वरोने तेडीनें पूछ्युं के, कुलवालुक क्यां छे ? तथा मा गधिका गणिका पण क्यां छे ? तेनी खबर काढो. मंत्री बोल्या. हे महा राज ! गणिकातो तमारी चंपा नगरीमां छे, अने कुलवालुआनी तो खब र नथी. पछी अर्धुं सैन्य त्यां मूकी अने अर्धुं सैन्य सार्थे लेइने चंपायें जइ गणिकाने तेडावीने आदर कर्यो के, तमे बुद्धिवंत कलावंत छो. माटे कुलवालुकने पति पणें करी लावो. अने तमारी कला सफल करो.

मागधिकायें पण ते वचन अंगीकार कर्युं. त्यारें राजायें तेने वस्त्र अ लंकारादिकें घणो सत्कार करी विसर्जी. गणिका पण पोताने घेर जइ कोइक कला विचारीने कपटथी लोकमां बार व्रतनी धरनारी खरी श्राविका थइ.

चैत्यपूजामां तत्पर, देशना सांभलवाने सावधान, आचार्य पण एम जा
णे के, ए खरेखरी श्राविका छे. एम करतां एक दिवस आचार्यने पूछ
वा लागी हे स्वामिन्! कुलवालुक साधु ते कोण छे? त्यारें आचार्य
तेनुं मर्म अणजाणतां बोल्या के, हे श्राविका! सांभल. एक महागुणी
आचार्य पंचाचारना पालनारा हता. तेने वानरानी पेठें अस्थिर चित्तवा
लो एक लघु चेलो हतो. ते गुरुनी सारणा वारणा खमी न शक्यो, तो
पण गुरु तो निरंतर तेने शिखामण दे, ॥ यतः ॥ परो हृष्यतु वा मा वा,
विषवत्प्रतिभातु वा ॥ भाषितव्या हिता भाषा,स्वपक्षगुणकारिणी ॥ १६ ॥
तो पण ते शिष्य कठोर वचनें अने मीठे वचनें पण गुरुनुं कह्युं न माने.

एक दिवस विहार करतां भव्य जीवने प्रतिबोध देतां ते आचार्य श्री
सिद्धाचलजीनी यात्रा करवा पधास्या एम श्रीउत्तराध्ययननी वृत्ति मध्ये
कह्युं छे अने प्रश्नोत्तर रत्नमालानी वृत्तिमध्ये श्रीगिरनारें पधास्या एम
कह्युं छे, ते वेलायें ते अविनीत चेलो पण साथें गयलो छे. तिहां परमे
श्वर बालब्रह्मचारी श्रीनेमिनाथने वंदना करी पाछा वलतां पछवाडेथी चे
लायें गुरुने मारवा माटे उपरथी शिला रेडी. तेनो खडखडाट शब्द सांभ
लीने गुरुयें बेहु पग पहोला कस्या. तेवारें ते शिलानो पछर गुरुना पग
वच्चे थइ जतो रह्यो. ते वेलायें गुरुने कषाय चड्यो, त्यारें गुरुयें शाप दीधो
के, अरे पापी! स्त्री थकी तहारो व्रतभंग थशे. चेले विचास्युं जे गुरुनो श्राप
जूठो करवो, माटे ज्यां स्त्रीनुं नाम पण कोइ न जाणे, त्यां जइ बेसुं.

एम चिंतवी गुरुने छांमीने पर्वतनी नदीने कांठे जइ काउस्सग्गें रह्यो.
मासखमण प्रमुखने पारणे कोइ पंथी आवे, तेनी पासेथी आहार मले,
तो ले, एम करतां चोमासामां नदी पूर आवी त्यारें शासन देवतायें वि
चास्युं के, तपस्वी मुनि तणाइ जशे. एम विचारीने नदी बीजे मार्गे वाली.
तेमाटे ते मुनिनुं नाम कुलवालुक एवुं कहेवाणुं. एवुं आचार्यनुं बोलवुं
सांभलीने वेश्या हर्ष पामती घेर आवी. पछी तीर्थयात्रा करवाने मिषें ज्यां
ते कुलवालुक साधु छे, त्यां आवी, वंदना करीने साधुने कहेवा लागी के,
हे मुनि! हुं गिरनार प्रमुख चैत्यने वांदवा नीकली छुं. त्यारें मुनियें का
उस्सग्ग पारी धर्मलाभ देइने पूछ्युं के, तमे क्यांथी आव्यां? वेश्या बो
ली. अमे चंपा नगरीथी तीर्थनी यात्रा करवा आव्यां, पण तीर्थ करतां

तो परमतीर्थ तमे मल्या तेमाटे आ मारो आहार शुद्धमान छे, ते लेइ पा रणुं करीने अमारी उपर उपगार करो. एवा कपटी श्राविकानां वचन सांभल्या, एटले कृपावंत थइने तेणीनी साथे वहोरवा चाल्या. तेणीयें प ण पूर्वे संयोजित द्रव्यना मोदक दीधा. ते मोदक वावस्या, एटले अतिसा र रोग थयो. ते अतिसारें करी हाथ पग पण संकोची न शकें एवा ग्ला न थया. त्यारें मागधिका बोली. हे स्वामिन्! अमे पापणीउ छियें जे मा टे अमारा उपगारने अर्थे तमे पारणुं कर्युं, अने आहारने अनंतर तमने रोग उपन्यो, ते माटे हे स्वामिन्! तमने एकलां मूकीने अमाराथी केम जवाय? अमारा पग तो जेम बेडीमां घाले तेम घाल्या छे,एम कहीने ते वेश्या त्यांज रही. अने उद्वर्त्तना प्रमुख करवाने वारंवार त्यां आवे. ते उद्वर्त्तना दिक करतां साधुने सर्व अंगे स्पर्श करती हवी. साधु पण अनुक्रमें तेनी साथें वातो करवा लाग्या. त्यारें ते पण कटाक्ष नेत्रें जोवा लागी. अनुक्र में कुलवालुकनुं चित्त चल्युं. जे माटे स्त्रीने संगें केटलिकवार तपस्या रहे? मागधिका तथा मुनिने परस्परे शय्या, आसन,संजोग नेगो थयो. स्त्री भ र्त्तारनो व्यवहार प्रवर्त्यो. दिवसें दिवसें ते व्यक्तपणें प्रवर्त्यो. पछी तेना कह्या थी चंपायें आव्यो. जे कामांध होय ते स्त्रीना किंकर थइने शुं शुं न करे? ॥ यतः ॥ सूपसंयोग कृत्यादि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्ना ति, पश्य मंथानको न हि ॥ १७ ॥

इहां गणिकायें राजाने कह्युं के, कुलवालुकने भर्त्तार करी लावी छुं. ह वे ते शुं करे? ते आज्ञा करो. त्यारें राजायें कुलवालुकने कह्युं के, जेम विशाला नगरीने आपणे भांजीयें तेवो उपाय करो. एवां राजानां वचन सांभलीने महाबुद्धिनो निधान ते कुलवालुक लिंगीनो वेष करी विशाला नगरीमां अस्खलित गतियें चाल्यो, कोणिकें पण आवीने नगरी वींटी प ड्यो. एवामां कुलवालुकें नगरीमां आडुं अवलुं जोतां श्री मुनिसुव्रत स्वा मीनो थूभ देखीने विचार्युं के, आ थूभनी उत्तम मुहूर्त्ते प्रतिष्ठा थइ छे, माटे ज्यां सुधी ए थूभ होय त्यांसुधी आ नगरी इंद्रथकी पण न लेवाय!

हवे त्यांना लोक पण गढ रुंधन होवाथी आकुल व्याकुल थयां थकां ते कुलवालुकने लिंगी जाणी पूछवा लाग्या. के, अमारो गढरोध क्यारें मटशे? तेमने कुलवालुक कहेवा लाग्यो के, हुं निमित्त सम्यक्रीतें जाणुं

बुं के, ज्यांसूधी आ थून बे, त्यांसूधी नगरीनो रोध नहीं मटे. माटे ज्यारें आ थून नांगवा मांमशो, त्यारे लश्कर हटतुं जशे. ए नीशानी जा णजो. ते जेवारें सघली थून उपाडी नांखशो, तेवारें तो सर्व उपड्व म टी जशे. ते वात सांनली नगरना लोको तो लश्करनी बीकें थून पाडवाने वलग्या, एटले कुलवालुकें कोणिकने जश्ने कह्युं के, तमे हमणां इहांथी उसरो (पाबा जाउ) ते सांनली लश्कर बे गाउ पाबुं हट्युं. एटले लोक ने प्रतीत आवी. तेथी लोकें आखी थून थडमूलमांथी कूर्मन्यासनी (त लीयानी) शिला सूधी खोदीने उपाडी नांखी. ते वखत कोणिकें ते वि शाला नगरीने बार वर्षने अंते नांगी. अने कोणिकने चेडा माहाराजानुं युद्ध निवर्त्यो. आ अवसर्पिणीमां एवुं युद्ध कदी पण थयुं नथी.

हवे कोणिकें चेडा महाराजाने कहेवराव्युं के हे आर्य ? तमे महारी माताना पिता बो, महारा पूज्य बो माटे कहो तमने शुं प्रिय करुं ? त्या रें चेडा महाराजायें विक्षीण थश्ने कहेवराव्युं के, तने नित्य जय उत्सव नी इछा बे. ते माटे थोडीवार विलंब करीने सुखें नगरीमां प्रवेश करजे. ए वात सांनली कोणिकें विचार्युं के ए शुं माग्युं ? तोपण ते वचन मान्युं. एवा अवसरमां चेडाराजानी दीकरी सुज्येष्ठानो दीकरो सात्यकि नामें वि द्याधर बे. तेणें विचार्युं के, महारा मातामहनी नगरीनी प्रजाने प्रनाते शत्रु लूंटशे ? ते महाराथी देख्युं केम खमाय ? एवुं विचारी विद्यायें करी नगरीना सर्व लोकने त्यांथी उपाडीने नीलवंत पर्वत उपर लेइ गयो. हवें चेडा महाराजायें पण गले लोढानी पूतली बांधीने अगाध पाणीमां पो तानुं शरीर पडतुं मूक्युं. तेज वेलायें धरणेंड् पोतानो साधर्मिक जाणीने तेने पोताना नुवनमां लेइ गया. जे माटे आउखुं त्रूट्या विना मरण केम पामे?

हवे धरणेंड् घणी प्रशंसा करतो चेडो महाराजा पण धर्मध्यानमां त त्पर थको, मरणने अणवांबतो, अरिहंतादिक चारेनां शरणां करतो, चारे ने मंगल धारतो, निरीह, निरहंकारी, निर्मम एवा साधुनां शरणां करतो, सैकडागमें नवमां जे कांइ अपराध कस्या तेनी गर्हाकरतो, श्रावकनां बा र व्रत पालतां जे अतिचार लाग्या होय, तेने वोसिरावतो, क्रोध, मान, माया अने लोनेंकरी जे हिंसा करी होय, तेने त्रिविधें त्रिविधें मिछामि डुक्कडं देतो, इत्यादिक आराधना कस्यानंतर पंचपरमेष्ठि मंत्र संनारतो का

ल करीने देवलोकमां पधाख्यो. कोणिक पण, गईनें हल जोतरीने नगरीमां फेरवी पोतानी प्रतिज्ञा पूरी करी घणा आमंबर सहित चंपानगरीयें आव्यो.

एवा अवसरमां जगत् गुरु पृथ्वीने पावन करता ग्रामानुग्रामे विचरता चंपानगरीने विषे पूर्णनद्र नामा वनमां आवी समोसख्या. त्यां कोणिक राजा प्रमुख घणे आमंबरे वांदवा नीकल्या. परमेश्वरनी देशना सांजलीनें वैराग्य पामीने कालादिक दशे कुमारोनी दश माताउ पुत्र पौत्रादिकना अ जाव थकी दीक्षा अंगीकार करती हवी. हवे कोणिक परमगुरुने पूडतो हवो के, हे परमेश्वर ! जेणें जन्मथी मांमीने कामजोग न तज्या, ते चक्र वर्त्ती कइ गतिमां जाय ? त्यारें प्रजु बोल्या. सातमी नरके जाय. इहां श्री हरिजद्रसूरिकृत दशवैकालिक तथा श्रीहेमचंद्राचार्यकृत वीरचरित्र अने न वपद प्रकरण वृत्ति एमना लेखें चक्रवर्त्ती अधोगति जाय, अने श्रीजगवती जी सूत्रने अनुसारें सातमी नरके जाय ए मतांतर ढे. फरी कोणिक बो ल्यो. के स्वामी हुं मरीनें क्यां जइश ? त्यारे प्रजु बोल्या तुं ढठी नरकें जइश. तेवारें कोणिक बोल्यो शुं हुं सातमी नरकें नहीं जाउं ? प्रजु बोल्या तुं चक्र वर्त्तीज नथी तो ए केवा विचार करे ढे ? कोणिक बोल्यो. हुं केम चक्रव र्त्ती नही ! मह्यारे चक्रवर्त्ती सरखी राजकृद्धि ढे. स्वामी बोल्या के, चौद र त्नमां एक रत्न उबुं होय, तोपण चक्रवर्त्ती न कहेवाय. ते वेला अहंकार नो पर्वत एवो जे कोणिक तेणें अहंकारें करी लोढाना सात पर्वत एकेंद्रि रत्न निपजाव्या, अने पद्मावतीने स्त्रीरत्न ठराव्युं तथा हस्ति रत्न, अश्व र त्न प्रमुख अल्पबुद्धिनो धणी पोतानी बुद्धियें कल्पतो हवो.

हवे जरतक्षेत्रने साधतो नवनवा मनोरथ करतो अनुक्रमें वैताढ्यनी तिमिस्रा गुफा सूधी महापराक्रम फोरवतो पहोच्यो ते पोतानी शक्ति अण जाणतो उन्मत्त थको दंमें करी गुफाना बारणां उघाडवा माटे त्रण वार ताडना करी. त्यारें कृतमाल नामा गुफानो अधिष्ठायक देव बोल्यो के,मर वानी इछा करतो एवो कोण गुफानां बारणां ठोके ढे ? कोणिक बोल्यो के, हुं अशोकचंद्र नामा चक्रवर्त्ती उपन्यो. हुं ते जरतक्षेत्रने जीततो थको आव्यो बुं. माटे मुजने तुं नथी उलखतो शुं ? त्यारें कृतमाल देव बोल्यो के, चक्रवर्त्ती तो बार थवाना हता ते सर्व थइ गया, माटे अप्रार्थ्यनी प्रार्थना करना रा एवा हे राजा ! तुं तह्यारे ठेकाणे जा. तुजने कल्याण थाउ. कोणिक बो

ल्यो. हुं तेरमो चक्रवर्त्ती पुण्यें उपन्यो छुं, जेमाटे पुण्यें शुं डुर्लन छे ? तुं म हारुं पराक्रम नथी जाणतो ? माटे गुफा उघाड अन्यथा तुं पण रहीश नहीं. एवां असंबद्ध वचन सांजली देवताने कोणिक उपर क्रोध चढयो. तेणें बाली नस्म कस्यो. मरीने छठी नरकें गयो. ए अति लोनथी मरीने नरकेगयो॥ ए कथा श्रीवीरचरित्रमां कही छे॥ इहां कोइक एम कहे छे के, सर्वे चक्रवर्त्ती जेवारें तिमिस्रा गुफानां बारणां उघाडे, तेवारें तेनो सेनानी बार योजन घोडो पाछो हटावे.. नहिं तो बाली नाखे; पण ए वात अनागमि क छे. आवश्यकनी टिप्पणमां पण ना कही छे. तथा जंबुद्वीपप्रज्ञप्तिमां क ह्युं छे के,सेनानी हाथें गुफा उघाडे. तथा टीकामां पण आवश्यक टिप्पण नी साखे ना कही छे ॥ इति कोणिक कथा ॥ इति श्री सकल सना ना मिनीनालस्थलतिलकायमान पंमित श्रीउत्तम विजय शिष्य श्री पद्मविजय गणिकृत बालावबोधे श्रीगौतमकुलक प्रकरणे तृतीय गाथायांचत्वार्युदाह रणानि समाप्तानि ॥ ३ ॥

पूर्वे फलद्वारें क्रोधादिक वर्णव्या, हवे ए क्रोधादिकनुं स्वरूप कहे छे. अथवा, पूर्वे जे कह्युं, तेहज फरी देशथी उपमा देखाडी कहे छे. अथवा त्रीजी गाथाने अंते कह्युं के, लोनवंत नरकें जाय, अने नरकना नवमां डुःख तो कडवां कह्यां छे, " पछा कडुआ विवागा " इति उत्तराध्ययन वच नात् ॥ ते कडवुं तो विष होय, माटे चोथी गाथानी आदिमां विष पूछे छे. एटले विष ते शुं कहियें ? ए संबंधें आवी चोथी गाथा ते कहे छे.

॥ कोहो विसं किं अमयं अहिंसा,माणो अ री किं हियमप्पमाउ ॥ माया नयं किं सरणं तु सच्चं, लोहो डुहो किं सुहमाह तुठि ॥ ४॥

अर्थः—इहां गुरु प्रत्यें शिष्यें पूछ्युं के, हे स्वामिन् ! (विसं किं के०). विष एटले शुं ? त्यारें गुरु बोल्या, हे शिष्य ! (कोहो के०) क्रोध तेज विष जाणवुं. ते विष उपर खंधक आचार्यनी कथा कहे छे.

सावछी नगरीने विषे जितशत्रु राजानी धारणी नामक पटराणी छे. ते

नी कूखे स्कंधक नामा पुत्र थयो. तेने पुरंदरजसा नामक नगिनी छे. तेने कुंनकारकटक नगरें दंम्क राजाने परणावी छे. ते दंम्क राजाने पालक नामा पुरोहित छे. एक दिवस दंम्क राजायें कांइक काम उद्देशीने पालक ने पोताना ससरा पासें मोकल्यो छे. त्यां जितशत्रु राजानी सनामां कोइ वार्त्तावशें करी पालकें धर्मचर्चा करवा मांमी. ते चर्चा करतां पालक पोतें नास्तिकमति छे, तेथी तेणें नास्तिक मत थाप्युं. त्यारें पासें बेठेला स्कंधक कुमार जैन धर्मना तत्त्वना जाण हता. तणें जैनमार्गमां कहेली युक्तियें करी पालकने निःपृष्टव्याकरण करी माननष्ट करी मूक्यो. तेथी पालक क्रोधें नराणो; पण कांइ चाल्युं नहीं. पछी जे कामें आव्यो हतो, ते काम करीने पाछो पोतानी नगरीयें आव्यो.

एक दिवसें वीशमा तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रत परमेश्वर हरिवंशमां उपन्या ते जगजुरु विहार करतां सावछी नगरीयें समोसस्या. तेमने स्कंधककुमार वांदवा आव्या. प्रनुजीयें देशना दीधी, ते सांनलीने स्कंधककुमार वैराग्य पामी पांचशें पुरुषनी सार्थे दीक्षा लइ उग्र विहार करता हवा. समस्त सिद्धांतनो सार अवगाह्यो. प्रनुजीयें एमने पांचशें साधुजीना आचार्य कस्या. एक दिवसें स्कंधकाचार्यें आवीने प्रनुजीनें विनंति करी के, हे नगवन ! जो तमारी आज्ञा होय, तो पुरंदरजसा बेहेन तथा दंम्क राजा बने वी प्रमुखने प्रतिबोधवा जाउं ? त्यारें प्रनुजी मौन रह्या. वली बीजी वार पूछ्युं, एम त्रीजी वार पूछ्युं, त्यारें प्रनु बोल्या के, तमारे प्राणांत उपसर्ग थशे. ते सांनली स्कंधक अणगार बोल्या के, हुं आराधक छुं के नहिं ? प्रनु बोल्या के, तारा विना तहारा शिष्य सर्वे आराधक छे. स्कंधक अणगार बोल्या हुं शुं न पामुं ? एम कही प्रनुने वंदना करी पांचशें अणगार सार्थे कुंनकारकटक नगरें पहोता.

ते वात सांनलीने स्कंधकने आवतां पहेलांज ज्यां साधुने उतरवानुं उद्यान छे, त्यां पालकें अनेक शस्त्र दटाव्यां, ते स्थानकें स्कंधकाचार्य पण पधास्या. तेमने दंम्कराजा नगरना लोक सहित वांदवा आव्या. गुरुयें देशना दीधी. नवनी अनित्यता देखाडी. ते सांनलीने सहु हर्ष पाम्या. पछी एकांते राजाने तेडीने पालक कहेवा लाग्यो के, हे महाराज ! ए स्कंधक ते पाखंमी छे. आचारनष्ट छे. एमां साधुपणुं नथी. ए पांचेशें

साधु जे एनी साथें आव्या छे ते सर्व सहस्त्रयोधी सुन्नट छे. ते तमारुं रा ज्य लेवा आव्या छे. राजा बोल्यो, तें केम जाण्युं ? पालक बोल्यो एनुं कपट हुं तमने देखाडीश. एम कही साधुउने कोइक कार्य उद्देशीने बीजा वनमां उताख्या. पछी धरतीमां दाटेला शस्त्र सर्व ते पालकें, राजाने देखा ड्यां. शस्त्र देखीने राजानुं चित्त चंचल थयुं. तेज वेला पालकने आज्ञा दीधी के तुं एने तहारे गमे तेम करजे. एम कही राजा घेर गयो.

पछी पूर्वलो द्वेष राखीने पालक पुरोहितें पुरुष पीलाय एवुं यंत्र थापीने ते साधुउने घाणीना यंत्रमां नांखवा मांड्या. तेवारें स्कंधकाचार्य तो सहुनी पासे रहीने प्रत्येकने उपदेश देवा लाग्या के, हे मुनिउ ! तमे परस्वन्नाव मां प्रवेश करशो नहीं. आत्मस्वन्नावमां रहेजो. ए पालक तमारो शत्रु नथी; पण तमने सिद्धि साधतां साहाय्यकारी मल्यो छे. जे कर्म घणे कालें क्षय थाय, ते कर्म अल्पकालमां क्षय थशे. माटे मरणथी मरशो न हीं. समाधि मरणने तो मुनिराज वांछेज छे. माटें वेदनाथी बीहीशो न ही. एवी वेदनाउ तो आ आत्मा समता विना अनंतीवार न्नोगवी आ व्यो छे. ते माटें समतामां रहेजो. धैर्य मूकशो नही. सर्व जीव पोतानां क स्यां कर्म न्नोगवे छे ॥ यतः ॥ सव्वो पुव्वकयाणं, कम्माणं पावए फल विवा गं ॥ अवराहेसु गुणेसु य, निमित्तमित्तं परो होई ॥ १ ॥ तेमाटें एक पोतानुं आत्मस्वरूप निपजाववाने अर्थे शुद्ध ध्यानमां रहेजो. इत्यादिक गुरुना वचन सांन्नली ते महात्मा पण सकल कर्मनो अन्नाव करीने सिद्धि सीमंतिनीने वरता हवा. एम अनुक्रमें चारशें ने नवाणुं मुनिराज तो स कल कर्मरूपी इंधणां बाली शुक्लध्यान ध्यायीने अंतगड केवली थइ मोक्षे गया.

हवे एक लघु शिष्य शेष रह्यो छे, तेने पण ते पापीयें पीलवा मांड्यो त्यारें स्कंधकाचार्य बोल्या रे पालक ! प्रथम मने पील, पछी तहारे गमे ते म करजे. एम कहेथके पण ते दुष्टात्मायें सर्वनुं दुःख आचार्यने देखाड वा सारु प्रथम लघु शिष्यने पील्यो. ते पण क्षपकश्रेणी मांडी केवलज्ञान पामीने अव्याबाध सुखनो न्नोगी थयो. एवुं तेनुं कृत्य देखीने आचार्यें विचार्युं के, अहो ! ए दुरात्मायें महारुं एटलुं वचन पण न मान्युं, ते थी आचार्यने महाक्रोधानल व्याप्यो. तेणें करी गुणरूप इंधणनें बाली नांख्यां, अहो ! महारां देखतां ए पापीयें शुं निपजाव्युं ? ए दुष्ट पालक

तथा दुष्ट राजा अने नगरना लोक पण महा निर्दयी देखाय छे. ए रीतें क्रोधाध्मात थका स्कंधकाचार्यें पालकने उद्देशीने कहेवा मांड्युं के, रे पापी! आ तपनेज प्रभावें हुं तमारो वध करनारो थाजो! एवुं नियाणुं कर्युं. एटले तेणें स्कंधकाचार्यने पण घाणीमां पील्या. ते स्कंधकाचार्य विराधित संयमी थइने अग्निकुमार निकायमां जइ देवतापणें उपना.

एवा अवसरमां स्कंधकाचार्यनुं रजोहरण रुधिरें खरड्युं, माटे मांसनी भ्रांतियें कोइक पंखीयें उपाड्युं. ते पंखीना मुखमांथी तूटीने स्कंधाकाचार्यनी बहेन पुरंदरजसाना मुख आगल पड्युं. ते रजोहरण तेनी बहेनें उलख्युं. अने लोकने मुखें सर्व वृत्तांत सांभल्युं. तेवारें ते पुरंदरजसा राजा पासें आवीने कहेवा लागी के,रे पापी! दुरात्मा! दुर्नीतिना करनार! आ कुकर्म तें शुं कर्युं? तें साधुहत्या करी तेथी तहारुं नरक विना बीजुं कोइ ठेकाणुं नथी. ए साधुहत्या महा अनर्थनी करनारी छे. एम वारंवार निर्भ्रंछना करीने संसारथी उपरांठी थकी वैराग्यवंत थइ. एटले शासन देवतायें तेने परिवारसहित उपाडीने श्रीमुनिसुव्रत स्वामीनी पासे जइ मूकी. तिहां तेणीयें दीक्षा अंगीकार करी, पोतानुं आत्मकार्य साध्युं.

हवे स्कंधकाचार्य अग्निकुमार देवतापणें उपन्यो, एटले अवधिज्ञानें उपयोग दीधो के,तत्काल कषाय जाग्यो. तेवारें क्रोधें करी पालकसहित दंडक राजानो देश बालीने भस्म कर्यो. त्यां ते देशनुं दंडकारण्य एवुं नाम लोकप्रसिद्ध थयुं. ए रीतें क्रोधने विषे स्कंधकाचार्यने विष थयुं. ए कथा श्री उपदेशमालानी वृत्तिमां छे. इति स्कंधकाचार्य कथा ॥

हवे विषनुं प्रतिपक्षि अमृत छे, माटे अमृत पूछे छे. इहां पण किंशब्द लेवो. एटले गुरुप्रत्यें शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! (अमयं किं के०) अमृत ते शुं? त्यारें गुरु कहे छे के, (अहिंसा के०) सर्व जीवनी दया पालवी तेज अमृत जाणवुं. जे कारण माटे सर्व जीव जीववुं इछे छे. ॥ यतः ॥ सव्वे वि जीवा इछंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा॰पाणिवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंतिणं ॥ १ ॥ ते उपर भीम कुमरनो दृष्टांत कहे छे.

भरतक्षेत्रने विषे कमलापुर नगरें हरिवाहन राजा राज्य करे छे. ते नेमदनसुंदरी नामें पटराणी छे. तेणीयें सिंहस्वप्ने सूचित्त महातेजवंत पुत्र प्रसव्यो. तेनुं कुलक्रमागत भीमकुमर एवुं नाम दीधुं, अनुक्रमें ते पांच

धावें लालतो पालतो महोटो थयो. ते राजाने बुद्धिसागर नामें प्रधान छे. तेनो मतिसागर नामें पुत्र हतो ते कुमरनो मित्र थयो. छे ते कुमरने घणो इष्ट वल्लज्ज छे, तेथी क्षण मात्रपण तेनो वियोग न खमाय. एक दिवस पुत्रसहित राजा आस्थान सज्ञामां बेठो छे, एवामां वनपालकें आवी व धामणी दीधी के, हे राजन्! आपणा उद्याननने विषे देवचंद्र नामें आचार्य पधास्या छे. ते सांज्जलीने राजा हर्षित थइ एक मुकुट विना बीजा पोताना सर्व अलंकार वनपालकने देतो हवो. पछी राजा परिवारसहित कुमरने तेडीने वंदना करवा गयो. त्यां वंदना करी यथायोग्य स्थानकें बेठो. गुरुयें पण धर्मलाज्ज देइने धर्मदेशना देवा मांमी, अने कह्युं के, रे ज्जव्य प्राणीउ! दश दृष्टांतें करी मनुष्यनो ज्जव पामवो दोहिलो छे. माटे मनुष्य ज्जव पामी मोक्षमार्गने विषे यत्न करवो. ते देशना सांज्जलीने राजायें समकित मूल बार व्रत अंगीकार कस्यां. अने ज्जीमकुमर पण देशना सांज्जली श्रद्धावंत थयो. त्यारें मुनियें योग्य जाणी ज्जीमने कह्युं. हे ज्जीम! तुं दयाव्रत चोखुं पालजे. बीजां व्रत ते प्रथम व्रतनी वाडरूप छे, दया ते सर्व धर्मनी माता छे, माटे कोइ निरपराधी जीवने हणीश नही. आहेडो प्रमुख सर्व था तजजे. एवुं सांज्जलीने ज्जीमें निरपराधी जीवने हणवानां पच्चरकाण कस्यां, समकित पण अंगीकार कस्युं. वली मुनि बोल्या के, तुऊने धन्य छे. जे माटे तें बालक थकां पण वृद्धना जेवी मति करी. पछी तेने स्थिर करवा माटे मुनियें एक उदाहरण कह्युं, ते कहे छे.

कोइक गाममां छ पुरुष घात करवाने अर्थे गया. तेमां एक बोल्यो के, द्विपद, चतुष्पद जे आवे तेने मारो. बीजो बोल्यो, पशुने मास्ये शुं थाय? माटे मनुष्यने मारो. त्रीजो बोल्यो, मनुष्यमां पण स्त्रीने मारशो नहि; परंतु पुरुषने मारजो. चोथो बोल्यो, पुरुषमां पण हथीयार बंधने मारजो, पण बीजाने मारनानुं शुं काम छे? पांचमो बोल्यो, जे कोइ आपणने मारवा आवे तेने मारजो, पण बीजायें आपणुं शुं बगाडयुं छे? त्यारें छठो बोल्यो, कोइने मारशो नही. आपणुं काम सस्याथी काम. ए छयें पुरुष अनुक्रमें छये लेश्याना परिणामी जाणवा. तेमाटे हे ज्जीमकुमर! तुं उत्तम शुक्ल लेश्यानो धणी थजे. तें बालक थकां ज्जलुं नियम लीधुं. ते सांज्जलीने ज्जी

मकुमर बोल्यो. हे स्वामिन्! तमे आवी तरुण वयमां चारित्र केम ली धुं? तेनुं कारण कृपा करीने कहो. त्यारे मुनि बोल्या सांजल.

कोकण देशमां सिद्धपुर नामे नगरें जुवनसार नामें राजा बे. ते राजा एक दिवस सजामां बेगे थको दक्षिण देशथी कोइ अद्भुत नाटकीया आ व्या बे, तेनुं नाटक जुए बे. तेमां एकाग्र मन करी बेगे बे. एवामां एक निमित्तियो आव्यो बे, तेने जोइ राजायें कह्युं के, आ अवसरें निमित्तिया ने शुं करियें? त्यारें प्रधान बोल्यो के, हे राजन्! नाटकीया तो वली म लशे, पण ज्ञानी पुरुष मलवा दोहिला बे. ते माटें सर्व वात पडती मूकी ज्ञानीने आदर करी बोलावो. त्यारें राजायें पण तेने आदर सहित बोला व्यो. निमित्तियो आव्यो त्यारें राजायें प्रणाम कर्यो. निमित्तियो पण आ शीर्वाद देइने यथास्थानकें बेगे. राजायें कह्युं, हे निमित्तिया! तमारे कु शल बे? त्यारें दीन वचनें निमित्तियो बोल्यो. हे स्वामिन्! कुशल तो एवुं बे के, जे मुखें कही न शकियें. त्यारें राजा शंका पामीने बोल्यो के, शुं आकाश त्रूटी पडशे? के, शुं थनार बे? निमित्तियो बोल्यो के, तमें कहो गे तेमज थशे. त्यारें राजा जयभ्रांत थइने पूबवा लाग्यो के, हे निमित्तिया! तहारा ज्ञानमां आव्युं होय ते साचुं कहे. त्यारें निमित्तियो बोल्यो. हे रा जन्! हमणां बे घडी पबी मुसलधारायें मेघ वरसशे. जेथी घरबार सर्व एकाकार थशे. ते सांजलीने आस्थान सजाना सर्व लोक जयभ्रांत थया. एवामां उत्तर दिशानो वायरो वाह्यो, अने कणेकमां तो मात्र कचोला जेटलुं वादलुं थयुं. ते जोइ निमित्तियो बोल्यो. जो लोको! ए जुउ! आ आवडुं वादलुं बे ते सर्वत्र पसरी जशे. एम कहेतां तो ते वादलुं स घले व्यापी गयुं. आस्थान समाना लोक सर्व पोताने घेर गया. नाटक पण विसर्ज्युं. एटले गाजवीज थवा लागी, पबी मुसलधारायें वर्षाद वर सवा लाग्यो. कणेकमां जोतां जोतां पाणी विस्तार पाम्युं. नगरमां हा हाकार थइ गयो. लोक घणो बुंबारव करवा लाग्या. पाणी समाय नही. पबी राजा, प्रधान अने निमित्तियो ए त्रणे सात जूमीना महोल उपर चढ्या. राजा, नगर लोकना आक्रंद सांजलतो घणुं फुःख धरवा लाग्यो. पाणी तो कणेकमां सातमी जूमीयें चढी गयुं, ते देखीने राजा बोल्यो. अहो! में विषयमां आसक्तचित्तें श्रीजिनेश्वरजाषित धर्म कर्यो नही, अने

हवे मरण तो ढूकडुं आव्युं माटे हवे शी गति थशे? हा हा! हुं फोगट भव हार्यो ॥ यतः ॥ आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्धं गतं, तस्या र्द्धस्य परस्य चार्द्धमपरं बालत्ववृद्धत्वयोः ॥ शेषं व्याधिवियोगडुःखकलितं चायुः परिक्षीयते, जीवे वारितरंगचंचलतरे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ॥ ३ ॥ हवे शुं करुं, क्यां जाउं? हवे तो श्रीअरिहंत, सिद्ध, साधु अने धर्म ए चा रनुं शरणुं माहारे छे. एम बुंबारव करे छे. त्यां तो पाणी ढूकडुं आवी पहोच्युं.

एवामां एक जहाज आवतुं दीठुं. प्रधान बोल्यो. आ प्रवहण कोइक देवता तमारी उपर प्रसन्न थइने लावे छे. ते माटें ए प्रवहण उपर बेस जो. हवे ते प्रवहण ढूकडुं आव्युं अने तेना उपर पग मूकवा जाय एटले मेघ पण गयो, गाजवीज पण गइ अने पूर्वली परें नाटक जुए छे, कचेरी ना लोक सर्व बेठा छे, एतुं दीठुं. त्यारें राजायें निमित्तियानें पूछ्युं के, आ आश्चर्य ते शुं? निमित्तियो बोल्यो, हे राजन्! आ इंद्रजालनी विद्याना बलें में तमने तमासो देखाड्यो. ते सांभली राजाने रीझ उपनी, निमित्ति याने दान देइ विसर्ज्यो. हवे राजा चित्तमां वैराग्य पाम्यो विचारे छे के, जेवुं इंद्रजाल, तेवुं ए रूप, यौवन, स्नेह, आउखुं, संपदा प्रमुख सर्व अ स्थिर छे, हुं आ अपवित्र कायामां मग्न थयो छुं, इत्यादिक विचारतां चिंतवे छे के,महारा पूर्वजें जे धर्म आचर्यो ते हुं पण आचरुं. एवो निश्चय करी हरिविक्रम पुत्रने राज्यें थापी पोतें तिलकाचार्य नामें आचार्यनी पासें चा रित्र लीधुं. ते भुवनसार हुं पोतेंज छुं. ए महारा वैराग्यनुं कारण तुझने कह्युं.

ते माटे हे भीम! तें जे प्राणातिपात स्थूलव्रत लीधुं छे, तेमां सावधा न थजे,निश्चल रेजे. भीम बोल्यो हे. स्वामिन्! तमारुं वचन प्रमाण छे. प छी वंदना करी सहु पोताने स्थानकें पहोता. भीमपण युवराज पदवी भो गवतो, धर्मनियम करतो विचरे छे. एक दिवस ते कुमर मित्र साथें क्री डा करे छे, एवामां एक कापालिक आव्यो. ते आशीर्वाद देइने एकांते क हेवा लाग्यो. हे भीम! तुं परमोपकारी छो, माटे सांभल. महारे भुवनक्षो भिणी नामें विद्या छे, ते बार वर्ष साधतां में पूर्व सेवा तो करी. हवे उत्तर सेवामां कालीचौदशने दिवसे स्मशानमां जइने साधीश तेवारें तुं महारो उ त्तरसाधक थाय तो महारी विद्या सिद्ध थाय. ते सांभलीने कुमर विचा रे छे के, आ असार शरीरें करी कोइने गुण थाय तो घणुंज रूडुं. एम चिं

तवीने कुमरें तेनुं वचन मान्युं. तेवारें कापालिक बोल्यो. कालीचौदशने आ
ववाने दश दिवस बाकी छे. त्यांलगें हुं तमारी पासें रहीश. तेपण कुमरें
मान्युं. हवे ते योगी, कुमर सार्थे खाय, पीये, एकांते वातो करे, एम करतां
एक दिवस मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे कुमर ! तमारे ए पाखंमी सार्थे गोष्ठी करवी
सारी नथी. जेमाटे डुर्ज्जननी संगति अनर्थकारक छे. कुमर बोल्यो, हे मि
त्र ! तमें साचुं कह्युं पण में दाक्षिणतायें हा कही छे, ते हवे नाकारो केम कहे
वाय ? वली मंत्री पुत्रें घणु वार्यो तो पण कुमर न रह्यो. अनुक्रमें कालीचौद
शे निर्जय थकां स्मशानमां गया. त्यां कापालिकें मंमल आलेखी कोइक दे
वताने संजारीने जीमनी शिखा बंध करवा मांमी. त्यारें जीम बोल्यो मा
री शिखायें बंध श्यो ? मह्रारुं सत्व छे तेज शिखाबंध छे. एम कही हाथमां
खड्ग लइनें साहसिक थको उन्नो थयो. त्यारें कापालिकें विचार्युं के, शिखा
बंधनने बलें तो ए न छलाय, हवे पराक्रमें एनुं मस्तक लेउं. एम विचारीने
आकाश सरखुं पोतानुं रूप करीने महा गर्जारव करतो कोपें जराणो थ
को जीमने कहेवा लाग्यो. रे रे बालक ! तह्रारुं मस्तक पराक्रमें लेइश. अ
ने जो तुं पोतानी मेलें आपे तो आगले जवे देवता थइश. त्यारें जीम बो
ल्यो. रे चंमाल, पाखंमी, मायावी, तने हुं शत्रुनी पेठे मारीश. एम कहे
छे, एवामां पाखंमीयें शस्त्रघात कर्यो. ते घात जीमें वचमांथी बचावीने
हाथमां तरवार थइ हती ते सहित कापालिकने खंधे चढी बेठो. अने
मनमां विचारे छे के, एने मारुं के नही ? वली विचार्युं के, जीवतो सेवा
करे तो कोण मारे ? एम चिंतवे छे. एवामां तो ते पाखंमीयें जीमनें पक
डीने आकाशे उछाल्यो. त्यांथी पडतां एक यक्षिणी देवी तेने करसंपुटमां
राखी पोताना मंदिरमां लइ आवी. त्यां रत्नमय सिंहासन उपर बेसारीने य
क्षिणी कहेवा लागी. हे सुजग ! आ विंध्याचल पर्वतमां हुं वैक्रिय जुवन
बनावी क्रीडाने अर्थे वसुं छुं. हुं कमला नामें यक्षिणी छुं. आजे परिवार
सहित अष्टापदे जइने त्यांथी पाठी वलतां इहां तुऊने पडतो देखीने हुं इहां
लइ आवी छुं. हुं महाकंदर्प करी पीडा पामुं छुं, अने तुं दयावंत छे. हुं तह्रा
रे शरणे आवी छुं. ते माटे मने पीडा पामती राख. आ मह्रारो परिवार ते
तह्रारो चाकर रूप जाणजे. ते माटे मह्रारी सार्थे दिव्यजोग जोगव. ते
सांजलीने जीम बोल्यो. हुं जूमिगोचर अने तमे देवांगना छो, तेथी आप

णो संगम केम थाय ? वली पण महारी वात सांजल. जे विषय ते आग ल महा दारुण विपाकें आवे ठे, विषयासक्त थका जीव नरक निगोदने विषे नमे ठे ॥ यतः ॥ सल्लं कामा विसं कामा, कामा आसीविसोवमा ॥ कामा पत्ते य माणा, कामा जंति डुग्गइं ॥ ४ ॥ ते माटे तमे महारे माता बरोबर ठो. तो एवी वात म कहेशो. एम कहीने पगे लाग्यो. त्यारें यक्ष्णि बोली. तुं साहसिक ठो,माटे कांइक माग ! कुमर बोल्यो महारे सर्व ठे एक श्रीजिनेश्वरनुं शरणुं ठे, ते उपरांत महारे बीजुं कांइ जोतुं नथी. देवी बोली, महारे पण आज पढी श्रीजिन वीतराग तेहज शरण ठे.

ए रीतें बेहु जण परस्पर वातो करे ठे, एवामां अकस्मात् मधुर ध्वनि सांजलीने कुमरें पूढ्युं के, आ ध्वनि क्यां थाय ठे ? देवी बोली. एक साधु उपवास करीने चोमासुं रह्या ठे, ते सप्नाय करे ठे, तेनो ए शब्द ठे. नीम बोल्यो,तेमने वांदीने जन्म सफल करियें. एम कही कुमर तेनी साथें चाल्यो यक्ष्णी पण परिवारसहित मार्ग देखाडती चाली बेहु मुनि पासे आवी वंदना करीने मुनिनो सप्नाय बेठा सांजले ठे अने अनुमोदना करे ठे.

एवामां आकाशथी एक नुजा आवती दीठी. ते अकस्मात् कुमरनी पासें आवी पडी. नीमें विचार्युं के,आ शुं करशे ? एटलामां तो ते नुजा, नीमनुं खड्ग लइ चालवा मांमी. कुमरें विचार्युं के, आ लांबी काली कोनी नुजा ठे अने ए क्यां जशे ? एवुं विचारी कौतुकसहित उढलीने ते नुजा उपर चडी बेठो. मार्गें अनेक पर्वत, नदी, वन देखतो कालिकानुं नुवन धरती उपर ठे त्यां आव्यो. ते नुवन केवुं ठे ? तो के जेने नाना प्रकारना हाडकांनी तो नींत ठे, मनुष्यना मस्तकना तो कोशीषा ठे, हस्तिना दांतनां तोरण ठे, केशपाशनी ध्वजा ठे, वाघना चामडानो चंडुउ ठे, रुधिरें करी रक्त पृथ्वीनुं तलुं ठे, ते नुवनने विषे मस्तकनी मालानी धरनारी, क्रूर नेत्रनी धणियाणी, पाडानुं जेनुं वाहन ठे एवी कालिकानी मूर्त्ति दीठी. तेना मुख आगले एक डुष्ट, धृष्ट, पापिष्ठ, पाखंमी, जेणे वामहस्तमां एक पुरुष पकड्यो ठे,एवो एक कापालिक बेठो दीठो. एनो जमणो हाथ ते जेना उपर नीम बेसीने आव्यो तेज ठे. ते जोइने नीम मनमां विचारे ठे के, एना हाथमां पुरुष ठे तेने ए शुं करशे ? ते तमासो जोउं. एम विचारीने ते हाथ उपरथी उतरीने क्यांक ठानो उनो रह्यो.

हवे ते कापालिक हाथमां खड्ग लेइने ते वाम हाथमां पकडेला पुरुषने कहेवा लाग्यो. रे रांक ! तुं तहारा इष्ट देवने संभार. हुं आ खड्गे करी तहारुं मस्तक छेदीने देवतानी पूजा करीश. त्यारें ते पुरुष बोल्यो. जगत् जीवना उपगारी एवा एक श्रीवीतराग तेनुंज म्हारे शरण होजो. वली परोपकारी, पुण्यवंत, मने प्राण थकी अधिक, दयावंत, धर्मनो रसियो एवो जे नीम कुमर जेने में वार्यो तोपण ते कापालिकनी साथें शुं जाणु क्यांय गयो ? तेनुं म्हारे शरणुं होजो एम कही पछी पाखंमीने कह्युं के हवे तहारे जे करवुं होय ते तुं वहेलुं कर. पाखंमी बोल्यो, तेने तो लक्षणवंतो जाणी हुं देवनी पूजाने अर्थें लाव्यो हतो, पण ते शुं जाणियें क्यायें नाशी गयो. हवे तेने स्थानकें तुजने लक्षणवंतो जाणीने लाव्यो छुं. माटें तेने संभार्या थी शुं वलवानुं ? ते तो श्वेतभिक्षु पासे बेठो छे. ते वात सांभलीने नीम कुमर बोल्यो. रे दुष्ट पापीष्ठ ! म्हारा मित्रने विटंबना पमाडे छे ? ते हुंज नीमकुमर सर्व जीवनी रक्षा करवाने सौम्य छुं, पण तहारो संहार करवाने नीम छुं. त्यारें कापालिक मंत्रिपुत्रने मूकीने नीम साहामो चाल्यो. एटले कोइ अवसर पामी साहसिक थइ ते कापालिकना बे पग पकडीने हेठो नांखी हृदयउपर पग मूकीने ताडना तर्जना करवा लाग्यो. एटले देवी आकुल व्याकुल थइने बोली. रे रे नीम ! एने म मार. ए म्हारी सेवानो करनार छे. मनुष्यना मस्तकरूप कमलें करी म्हारी पूजानो करनार छे. ए मुजने जेवारें एकशो ने आठ मस्तक चढावशे, तेवारें हुं एने प्रत्यक्ष थइश अने जे ए मागशे ते हुं आपीश. पण हमणां तो तहारुं पराक्रम देखीने हुं तहारी उपर संतुष्ट थइ छुं. माटे कांइक माग. त्यारें नीम बोल्यो. जो मुजउपर तूठी होय, तो मनें वचनें अने कायायें करीने तुं हिंसा मूकी दें. हे माता ! सर्व धर्मनुं बीज तो दया छे. दया होय तो सर्व मनवांछित फले. अने हिंसायें तो घणो संसार भमियें ॥ यतः ॥ कृपानदीमहातीरे, सर्वे धर्मतृणांकुराः ॥ तस्याः सुखमुपेता ये, किंननंदंति ते चिरम् ॥५॥ ते माटे हिंसा तजो अने समता भजो. एवुं सांभलीने देवी कहेवा लागी. हे वत्स ! आज थकी हुं सर्व जीवने म्हारा जीवसरखा जाणीश. हवे कोइने न मारुं. एम कहीने देवी अदृश्य थइ.

हवे अवसर पामीने मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे कुमर ! तमारी स्त्री, वासभव

नमां प्रथम पहोरे गइ, त्यारें तमने न दीठा. तेणीयें चोकीदारने पूछ्युं. तेने पण तुं न जड्यो. त्यारें राजाने कह्युं. राजायें खोळ कराववा मांडी, पण तुं न जड्यो. त्यारें राजा राणी सर्व मूर्छा खाइने धरतीयें पड्यां. व ळी चेतन वळ्युं, त्यारें प्रधान पागिया सर्व चिंतातुर थइने बेठा एवामां ए क नायिका आवीने कहेवा लागी, के हुं तमारी कुळदेवी छुं. भीम कुमर नी चिंता न करो, तेणें मूळथी मांडीने सर्व चरित्र कही देखाड्युं. अने कह्युं के, केटलेक दिवसें भीम कुमर घणी ऋद्धि लइने इहां आवशे. एम कहीने अदृश्य थइ. ते सांजळीने हुं स्मशानमां तमने खोळवा नीकल्यो. एटले एणें उपाडीने मने इहां आण्यो. में पुण्ययोगें तमने दीठा. ते सांजळीने कापालिक बोल्यो. हे सात्विक ! तें कालिकाने दयाधर्म कह्यो ते में पण अंगीकार कर्यो. तुं आजथी म्हारो धर्मगुरु छो. अने हुं तम्हारो सेवक छुं. तम्हारा केटला गुण वर्णवुं. तुं गुणें करी परिपूर्ण जर्यो छो.

एवामां प्रातःकाळ थयो. तेवारें पर्वत सरखी कायावाळो सप्तांग प्रति ष्ठित एवो एक हाथी तिहां आव्यो. ते हाथी मंत्रिसहित कुमरने उपाडी पोतानी पीठे आरोपीने आकाशे उत्पत्यो. त्यारें कुमर कहेवा लाग्यो के, पृथ्वी उपर एवा पण हाथी होय छे ! के जे आकाशे उमे. त्यारें मंत्रिपु त्र जैनधर्में वासित थको बोल्यो. हे कुमर ! ए हाथी नथी, तमारा पुण्य नो प्रेर्यो कोइक देवता छे. माटे आपणने ज्यां लइ जाय, त्यां लइ जवा द्यो. सर्व स्थानके पुण्यथी सारुं थशे. हवे बे जण सहित ते हाथी गगन थी हेठो उतरीने एक उजड नगरने दरवाजे ते बेहुने मूकीने पोते क्यांय जतो रह्यो. त्यारें कुमर, मंत्रीने बहार मूकीने पोतें कौतुकनो लीधो ते न गरमां गयो. त्यां ऋद्धीयें परिपूर्ण, मनोहर परंतु मनुष्यें करी शून्य छे. ए वा घर हाट जोतो जोतो ते नगरमां एक सिंहें पोताना मुखमां एक पुरु ष लीधो छे. तेने कुमरें दीठो. ते देखी विचारवा लाग्यो के, आ कोइक देव्यानुभाव छे. एम चिंतवी विनयपूर्वक सिंहने कहेवा लाग्यो. हे सिंह ! ए पुरुषने मूक. सिंह पण ते पुरुषने पोताना पगनी वचमां घालीने शंकि त थइ भीमने कहेवा लाग्यो. हे सत्पुरुष ! हुं क्षुधार्थी छुं,घणे काळे भक्ष मळ्युं छे. ते केम मूकुं ? कुमर बोल्यो. तमे कोइ देवता छो ? पण कोइक कारणें सिंहनुं रूप कर्युं जणाय छे. पण सांजळो. जे माटे देवताने पण

हिंसा न घटे. देवता कवलआहारी होय नही. तथापि जो तमारे मांस नी इच्छा होय, तो हुं महारा शरीरनुं मांस आपुं ? ते सांजली सिंह बो ल्यो. हे कुमर ! तें साची वात कही, पण एणें पाछले जवें मने घणुं डुः ख दीधुं छे. जे मुखें कही शकाय नही, माटे ए पापीने हुं सो सो जव सूधी मारुं तो पण महारो क्रोध जाय नही. कुमर बोल्यो, हे जइ ! ए तो दीन देखायछे तो दीन उपर एवडो श्यो क्रोध ? वली क्रोध कस्यां पोतानो जव बगडे, माटे क्रोध मूको. इत्यादिक युक्तियें कह्युं, पण ते सिं हें मान्युं नही. त्यारें कुमरें विचार्युं के, डुष्ट होय ते तो आक्रोश करे थकेज पाधरा थाय. एम चिंतवी हाथमां खड्ग लइनें सिंहनी सन्मुख दोड्यो. सिंह पण ते पुरुषने पीठ उपर थापीने मुख विकस्वर करीने कुमर सन्मुख आव्यो. एटले कुमर खड्ग लइने सिंहनां मस्तक उपर जमाडवा लाग्यो. त्यारें सिंह ते नरने त्यांज मूकीने अदृश्य थइ गयो.

हवे कुमर अने ते पुरुष बेउ जणा साथें राजमंदिरमां गया. त्यां सर्व शून्य देखतां एक सात जूमिया महोल उपर चढया. तेमां एक काष्ठनी पू तली छे. तेणीयें सुवर्णमय आसन घणा आदर सहित कुमरने आप्युं. जीम पण विस्मय पामीने त्यां बेठो. क्षणेक थइ एटले स्नाननी सामग्री लावीने कहेवा लागी के, हे प्रजु ! स्नान करो. जीम बोल्यो. महारो मि त्र मतिसागर नामें बहार छे; तेने इहां लावो. ते मित्रने पण त्यां लावी, ते मित्र सहित स्नान करीने जोजन कराव्युं. सुंदर शय्या पाथरी आपी. त्यां सूता एम सविस्मय थको कुमर त्यां रह्यो छे, एवामां चलितकुंमलाजरण थइने देवता प्रत्यक्षपणें कहेवा लाग्यो. हुं तहारा धैर्यें तुष्टमान थयो छुं. माटे वर माग. कुमर बोल्यो के, तूठो छो तो कहे तुं कोण छे ? आ नगर शून्य केम छे ? देवता बोल्यो. आ हेमपुर नगरमां हेमरथ नामा राजा राज्य करे छे. तेने चंमनामें पुरोहित छे. ते लोकने घणुं पीडे, राजा पण कान नो काचो, ते थोडा अपराधें पण घणो दंम करे. एवो पुरोहितनो जूठो अपराध कोइक पुरुषें राजा आगल कह्यो. राजायें रूठे थके अणविचारें उन्न तेल छांटीने तेने मास्यो. ते अकाम निर्जरायें मरीने हुं राक्षस थयो छुं, ते में पाछला जवनुं वैर संजारीने सर्व नगरीना लोक प्रछन्न कस्या छे. तथा सिंहरूप करी राजाने मुख मध्ये लीधो हतो ते तें मूकाव्यो. तथा तहारी

स्नानादिक सर्व सामग्री में करी. तहारी अनुवृत्तियें लोक पण सर्व प्रकट कस्या. कुमर पण जुये बे तो नगर सर्व संपूर्ण लोके करी वसतुं दीतुं.

एवामां सुरासुरे स्तविजता एवा चारणमुनिराज आकाशथी आव्या. अनुक्रमें नगर बहार उतस्या, ते कुमरें दीठा. पबी कुमर, राजाने कहेवा लाग्यो. ए मुनिश्वरनां चरणकमल वांदीने नव सफलो करो. एम विचारी गोखथी हेठो उतरीने ॥ यतः ॥ जिनेंद्रप्रणिधानेन, गुरूणां वंदनेन च ॥ न तिष्ठति चिरं पापं, बिद्रहस्ते यथोदकम् ॥ ६ ॥ कुमर, मंत्री, राक्षस अने हेमरथ राजा ए सर्व मुनि पासे गया, नगरना लोक पण आव्या, वंदना करीने यथोचित स्थानके बेठा, मुनियें धर्मदेशना दीधी के, हे नव्य प्राणिउ ! क्रोध न करियें. क्रोध ते महादारुण बे. पोताना आत्माने तपावे, परना आत्माने तपावे, अने जन्मनी प्रीतिनो क्षणेकमां विध्वंस करे. इति ॥ सिद्धांतेप्युक्तम् ॥ यतः ॥ पुरिस वयणेणदीणंतचं, अहि सिवंतो अहणइ मासतवं ॥ वरिस तवं सवमाणो, हणइ हणंतो अ सामन्नं ॥७॥ इत्यादिक देशना सांजलीने राक्षस बोल्यो. हे जगवन् ! आ कुमरना प्रजावें गामना लोक उपरथी तथा राजा उपरथी में क्रोध मूक्यो. एवामां गर्जारव करतो एक हाथी त्यां आव्यो. तेने देखीने पर्षदा बीहिवा लागी. एटले ते गजरूप मूकीने चलितकुंमलाजरण थइ दिव्यरूप धरीने यक्ष थइ बेठो. त्यारें मुनि बोल्या. हे यक्ष ! तमारो पुत्र हेमरथ राजा तेने राखवा माटे तमे हाथीना रूपें जीम कुमरने उपाडी लाव्या. यक्ष बोल्यो. हा स्वामी ! तमें सत्य कह्युं. ए हेमरथ राजा महारो पुत्र बे, में परजवना स्नेहथी ए काम कस्युं. में पूर्वे समकित अंगीकार करीने कुसंसर्गें विराध्युं. ते दोषें हुं व्यंतर थयो. ते माटे हे स्वामिन् ! मने फरी समकित उचरावो, त्यारें मुनिराज पण यक्ष, राक्षस अने राजा प्रमुख सर्वेने विधिपूर्वक सम्यक्त्व देता हवा.

हवे ते सर्व मुनिने वंदना करीने यक्षादिक सर्व राजाने घेर आव्या. त्यारें हेमरथ राजा कुमरने विनंति करतो हवो के, हे कुमर ! आ सर्व राजसंपदा तमारी बे. हुं तमारी आज्ञानो करनार बुं. तमें महारी मदालसा नामें कन्यानुं पाणिग्रहण करो. कुमर पण अति आग्रह करे थके ते कन्याने परणतो हवो. एवामां ते कालिका देवी वीश जुजाने धारण करी कापालिक सहित विमान उपर बेसीने त्यां आवी. कुमरने प्रणाम करीने बेशीने

कहेवा लागी के, हे नीम ! महारो हार तुं ले. ए हारमां नव रत्न छे. ते ने प्रनावें तुं त्रण खंमनो धणी थइश. तथा एथी आकाशे गमन थशे. स र्वे राजा तहारी आज्ञायें वर्त्तशे. वली सांनल हुं विमानें बेशी तहारा न गर उपर थइने जती हती, तिहां तहारा माता पिता तथा नगरना लोक तुऊने घणुं संनारे छे. तहारे विरहें तहारा माता पिता घणा विलाप करे छे. ते सांनली में तेमने कह्युं के, बे दिवसमां नीम कुमरने हुं तेडी आवुं छुं. माटे हे नीम ! तमे चालो. ते सांनली नीम कुमर पोताना नगर न णी जवाने उजमाल थयो. एटले यक्ष विमान विकुर्विने कहेवा लाग्यो हे कुमर ! आ विमानमां बेशीने पोताने नगरे जाउ. त्यारें हेमरथ राजा प ण घणां हाथी, घोडा, आनरण, रत्न प्रमुख कुमरने आपतो हवो.

पछी घणा आग्रहथी हेमरथ राजानी आज्ञा लेइनें विमानमां बेसी कन्या अने मंत्री सहित पोतानी नगरी नणी चाल्या. हाथी, घोडा, पा यक प्रमुख सर्वे नूंइ उपर चालता हवा. अनुक्रमें घणा आमंबरथी कमल पुरना वनमां पहोता. त्यां चैत्यने विषे यक्ष राक्षसादिक सहित नीमकुमर, परमेश्वरनी स्तवना करी पादविहारें पिताने नमवा चाल्यो. पिताने पण व नपालकें वधामणी दीधी के, हे स्वामिन् ! नीम कुंमर आव्या छे. ते सांनली राजायें पोताना आनरण सर्वे वनपालकने आप्यां. सर्वे नगर शणगार्युं. प्रधान प्रमुख सर्वे सामा आव्या. नीम पण ते सर्वेने आवता देखी माता पिताने चरणे नम्यो,सहुने हर्ष थयो, सर्वे स्थानकें पहोता, नोजन कर्यां, मंत्रीयें सर्वे वृत्तांत राजाने कही संनलाव्यो. राजा घणो रीज्यो. पछी घणी राजकन्याउ कुमरने परणावता हवा. अनुक्रमें कुमरने राज्यानिषेक करीने हरिवाहन राजायें गुरु पासें दीक्षा लीधी. नीम राजा जैनशासननो घणो प्रनावक थतो हवो. अनुक्रमें ते त्रण खंमनो नोक्ता थयो. ए रीतें देव तानी पेठें सुख नोगवतां पांत्रीश हजार वर्ष व्यतिक्रम्या.

एक दिवसें वनपालकें आवी राजाने वधामणी दीधी के, हे राजन् ! क्षमासागर नामें आचार्य चार ज्ञानना धणी घणा साधुयें परिवर्या थका आपणा सहस्राम्र वनने विषे पधार्या छे. राजा पण वधामणीयाने शीख आपीने परिवारसहित वंदना करवा आवतो हवो. गुरुने वांदी यथोचित स्थानकें बेशी सर्वे धर्म सांनलवाने इछता हवा. गुरु पण धर्मदेशना देता

हवा ॥ यतः ॥ स्वर्णस्थाले क्षिपति स रजः पादशौचं विधत्ते, पीयूषेण प्र वरकरिणं वाहयत्येंधनारम् ॥ चिन्तारत्नं विकिरति कराद्वायसोड्डायनार्थं, यो दुःप्राप्यं गमयति मुधा मर्त्त्यजन्म प्रमत्तः ॥ ८ ॥ अपारे संसारे कथम पि समासाद्य नृनवं, न धर्मं यः कुर्याद्विषयसुखतृष्णातरलितः ॥ बुम्न् पा रावारे प्रवरमपहाय प्रवहणं, स मुख्यो मूर्खाणामुपलमुपलब्धुं प्रयतते ॥९॥ इत्यादि देशना सांनलीने राजा हाथ जोडीने पूछतो हवो के, हे नगवन् ! में पाछले नवें शुं पुण्य कर्युं हतुं के, जेथी आटलुं सुख पाम्यो ? गुरु बोल्या सांनल.

प्रतिष्ठानपुर नगरने विषे देवदत्त अने सोमदत्त एवे नामें बे नाइ वसे छे. पण ते मांहोमांहे द्वेष धरे, अमर्ष वहे. तेमां महोटा नाइने पुत्र न थवाथी घणी स्त्रीयो परण्यो, पण पुत्र न आव्यो. ते एक दिवस कोइक गामें उघराणी जाय छे, वाटमां जतां दावानल दीठो. तेमां एक सर्प ब लतो आकुल व्याकुल थतो दीठो. त्यारें देवदत्तना मनमां दया आवी के, जो ए सर्प उगरे तो हुं सर्वे पाम्यो जे माटें सर्व प्राणीने जीवितव्य व हालुं छे. एम विचारीने पोताना जीवितव्यनी अपेक्षा अण करतो दावा नलमांथी सर्प काढतो हवो. तेने कष्टथी राख्यो, ते वेला आकरुं पुण्य उ पार्ज्युं ॥ यतः ॥ क्रीडानूः सुकृतस्य दुष्कृतरजःसंहारवात्यानमो, दुर्वार व्यसनाग्निमेघपटली सम्यक्त्वदूती तथा ॥ निश्रेणी त्रिदिवौकसः प्रियस खी मुक्तेः कुगत्यर्गला, सत्त्वेषु क्रियतां कृपैव नवतु क्लेशैरशेषैः परैः ॥१०॥ वली एक दिवस नोजन करवा बेसतां मासखमणनां पारणार्थी मुनिरा ज पधार्या. तेमने घणा हर्षे करी प्रतिलान्या. अनुक्रमें आउखाने क्षये मरण पामीने तुं इहां राजा थयो छो. पूर्वेनवें सर्पने कष्टथी मूकाव्यो ते पुण्यें तहारु कष्ट गयुं, अने राज्य पाम्यो. तथा पूर्वेनवनो नाइ सोमदत्त ते हमणां कापालिक थयो. ते पाछला नवना अन्यासथी तहारा उपर द्वेष धरतो रह्यो. ते माटे हे नीम ! तुं दया पालजे. अने हिंसा त्यजजे. एवुं सांनली नीमराजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, पूर्वेनव दीठो. गुरु उपर प्रतीत आवी. त्यारें वैराग्य पामीने गुरुने विनंति करी, हे नगवन् ! कृपा करीने इहां चोमासुं रहो तो घणो लान थशे. गुरु पण लान जाणीने त्यां चोमासुं रह्या. राजायें समस्त देशने विषे अमारीनो पडहो वजडाव्यो. नवां जिनचैत्य कराव्यां. निरंतर व्याख्यान सांनलतां, चोमासाने अंते

चारित्र अंगीकार कर्युं. हवे भीम मुनि, गुरु साथें विहार करतां, निरति चार चारित्र पाळतां, अनेक जीवने प्रतिबोध देतां, केवलज्ञान पामी परमानंद पद पाम्या. इति भीमकुमरनी कथा. श्रीपार्श्वनाथ चरित्रमां विशेष छे.

हवे, आगल्या पदमां विष तथा अमृत सप्रतिपक्षें उदाहरणसहित कह्यां, तेज माटे शत्रु तथा मित्र सप्रतिपक्षें देखाडे छे.

॥ माणो अरि किं एटले इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! (अरि किं के०) शत्रु ते कोण? त्यारें गुरु कहे छे के, (माणो के०) मान. एटले ए भाव जे मान जे छे ते आत्माने शत्रुतुल्य छे ॥ माणेण अहमा गइ ॥ इति वचनात्. ते मान आठ प्रकारनो छे यतः ॥ जाति लाभकुलैश्वर्य, बलरूपतपःश्रुतैः ॥ कुर्वन् मदं पुनस्तानि, हीनानि लभते जनः ॥ ११ ॥ तिहां प्रथम जातिमद उपर हरिकेशीना पाछला भवनो दृष्टांत कहे छे.

मथुरा नगरीने विषे शंखराजा राज्य करे छे, ते राजा घणो न्यायनिपुण छे. एक दिवसे ते शंख राजा गुरुपासे धर्मदेशना सांभली वैराग्य पामी चारित्र लेता हवा. ते तपस्या करतां घणा लब्धिपात्र थया छे. एकदा भिक्षाने अर्थे हस्तिणाउरनगरमां गया छे,त्यां मार्गने अजाणता कोइ सोमदेव नामें पुरोहित हतो, तेने मार्ग पूछ्यो. पण ते पुरोहित मुनिना वेषनो द्वेषी छे, वली ते नगरमां बे मार्ग छे, तेमां एक मार्ग व्यंतरअधिष्ठित छे, तेथी जे कोइ ते मार्गें जाय, ते बलीने राख थइ जाय, एवी उष्ण धरती विकुर्वी छे. बीजो मार्ग पाधरो छे, पण पुरोहितें मुनिने व्यंतरअधिष्ठित मार्ग देखाड्यो. मनमां जाण्युं के, ए बली भस्म थाय तो कौतुक जोइयें!

हवे साधुतो ते मार्गें चाल्या, तेवारें ते व्यंतर पण साधुना तपतेजथी नाठो. तेथी मार्ग शीतल थयो. शंखराजर्षितो ईर्यासमितियें हलवे हलवे चाल्या जाय छे. त्यारें सोमदेव पुरोहितें गोखमां बेठां विचार्युं के, अहो! ए धर्म महोटो छे. जे माटे एवो मार्ग ते पण एने प्रभावें शीतल थयो. तेमाटे ए वेषने धन्य छे, अने ए मार्गने पण धन्य छे. एम चिंतवी गोखथी हेठो उतरी साधुने पगे लागी. कह्युं हे स्वामिन्! में अज्ञानपणें महापाप कर्युं. महारो अपराध खमो. साधुयें पण योग्य जाणी धर्म कह्यो. ते सांभलीने पुरोहित प्रतिबोध पाम्यो. मनमां विचार्युं के, ए मुनिराज महाउपगारी छे. जे माटे में अपराध कर्यो, तो पण एणें मुजने धर्म समजा

वीने उपगार कस्यो! पछी कह्युं के हे स्वामिन्! संसार समुद्रमां चारित्ररूप प्रवहण देइने मने तारो. गुरुयें पण तेने चारित्र अंगीकार कराव्युं. ते निरतिचार चारित्र पाळे, पण ब्राह्मणजाति माटे जातिमद घणो कस्यो तेथी नीच गोत्र कर्म बांध्युं. बहुकाळ चारित्र पाळ्युं पण अंते मद कस्यो ते आलोव्यो नहि, पछी काळ करीने देवता थयो. त्यां बहुकाळ सूधी देवताना भोग भोगवीने नीच गोत्रनामकर्मने उदयें ते सोमदेव पुरोहितनो जीव गंगाने कांठे बळकोट नामें चंमाळ रहे छे, तेनी गौरी नामें भार्यानी कूखें आवी उपन्यो. एथी आगळ ए कथा " अनूसणो सोहइ बंभयारी " त्यां लखाशे इति श्रीउत्तराध्ययनसूत्रवृत्तौ॥ ए जातिमद उपर कथा कही.

हवे लाभ मद उपर सुभूम चक्रवर्त्तिनी कथा कहे छे.

॥ वसंतपुरनगरे जेनो सर्व वंश उछेद पाम्यो छे एवो एक छोकरो हतो. ते देशांतर भमतो एक तापसनी पाळीमां गयो. ते तापसनुं जम एवुं नाम छे. ते तापसें छोकराने महोटो कस्यो. अनुक्रमें जमनो पुत्र माटे जमदग्नि नाम कहेवाणुं. ते पण घोर तपस्या करवा लाग्यो. तेथी लोकमां प्रसिद्धि पाम्यो. एवा अवसरमां एक विश्वानर देवता ते श्रावक छे, अने बीजो धन्वंतरि नामें देवता ते तापसनो भक्तिवंत छे. ए बेहु देवोने मांहोमांहे विवाद थयो. एकें कह्युं साधु दृढधर्मी होय, अने बीजायें कह्युं के तापस दृढधर्मी होय. पछी बेहु जणें विचार कस्यो के, तापस तथा साधुनी परीक्षा करियें. त्यारें श्रावक देवता बोल्यो के, अमारो सर्वमां नवो जे साधु होय तेनी परीक्षा करियें, अने तमारो सर्वमां प्रधान मुख्य जे तपस्वीहोय, तेनी परीक्षा करियें. एवो ठेराव बेहु जणें कस्यो.

एवा अवसरमां मिथिला नगरीने विषे ताजो धर्म पामेलो एवो पद्मरथ नामें राजा ते चंपानगरीमां श्रीवासुपूज्य स्वामिनी प्रतिमा पासें चारित्र लेवा जाय छे. ते राजानी परीक्षा करवा माटें देवतायें तेना चालवाना मार्गमां देडकीउ विकुर्व्यां. ते देखीने मेघकुमारना जीव हाथीनी परें ते राजायें पोताना पग उंचो राखी मूक्यो, पण आगळ न चाल्यो. इहां कोइ कहे छे के देवता सिद्धपुत्रनुं रूप करी राजा पासें गया, अने चमत्कारनी वातो देखाडीने कह्युं के तुं ए धर्म हमणां म कर. तहारुं आउखुं घणुं छे. त्यारें

राजा बोल्यो. जो घणुं आउखुं हशे, तो घणो धर्म सधाशे. इत्यादिक घणा प्रकारें बलकरतां पण ते देवो राजाने चलावी न शक्या.

पछी जमदग्नि तापस पासें गया. त्यां पंखीनुं रूप करी तापसनी दाढीमां मालो कर्यो, अने पंखी पंखणीने कहेवा लाग्यो, हे नद्दे ! हुं हिमवंत पर्वते जाउं छुं, त्यारें ते पंखणी तेने जवा न देतां कहेवा लागी के, तमे पाछा न आवो. त्यारें पंखीयें सम खाधा तो पण न मान्युं. त्यारें गोहत्या, ब्रह्महत्या, स्त्रीहत्या अने बालहत्यानुं पाप कबूल कर्युं, तो पण न मान्युं. पछी पंखणीयें कह्युं जो तुं ए जमदग्नीनुं पाप ताहरे माथे ले, तो हुं तुजने जवा देउं. ते सांजलीने जमदग्नि रूठो, बेहु हाथें बे पंखीने पकडीने कारण पूछवा लाग्यो. त्यारें ते बोल्या, तमारे पुत्र नथि, अने पुत्रविना गति नथी ॥ यतः ॥ अपुत्रस्य गतिर्नास्ति, स्वर्गो नैव च. नैव च ॥ तस्मात्पुत्रमुखं दृष्ट्वा, स्वर्गं गच्छंति मानवाः ॥ १२ ॥ ते सांजलीने तापस खोजाणो अने विचार्युं के ए साचुं कहे छे, तेथी तप मूकीने मृगकोष्ठ नगरे गयो. इहां ते बे देवतामांथी मिथ्यात्वी देवता समकित पाम्यो.

हवे ते नगरमां जितशत्रु राजा राज्य पाले छे, तेनी पासें गयो. राजा पण पगें लागी कहेवा लाग्यो के, तमने शुं आपुं ? तापस बोल्यो के, तहारे सो कन्या छे, तेमांथी एक कन्या मने आपो. राजा पण शापथी बीहिन्यो थको बोल्यो के, जे कन्या तमने इच्छे ते कन्या तमो ल्यो. ते सांजलीने तापस अंतेउरमां गयो. तेने देखीने सहु कन्यायें थुथुकार कर्यो. एवी ते कन्याउनी निर्जर्त्सना जोइने तापसें सर्वने शाप देइ कुबडिउ करी मूकी. एवामां एक लघु कन्याने धूलमां रमती देखीने एक फल आप्युं. ते फल कन्यायें लीधुं. त्यारें तापसें राजाने कह्युं के, आ बालकन्या मने इच्छे छे एम कहीने तेने अंगीकार करी एटले कुबडी कन्याउयें प्रार्थना करी. तेने सालीउ जाणीने साजी करी. अनुक्रमें ते कन्याने आश्रमें लावी पाणिग्रहण कर्युं.

हवे ऋतु अवसरे स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, तहारे माटे ब्राह्मण संबंधि चरु मंत्र्यो छे, ते जम्या थकां ताहारे घणो सुंदर पुत्र आवशे. त्यारें ते स्त्री बोली के, महारी जगिनी हस्तिणाउर नगरमां अनंतवीर्य राजानी जार्या छे, ते माटे एक क्षत्रिय संबंधी चरु पचावो. जेथी महारी जगिनी रूडो पुत्र प्रसवे. ते सांजलीने तेंणे बे चरु पचावीने स्त्रीने आप्या. स्त्रीयें विचा

खुं के जो हुं ब्राह्मणसंबंधी चरु जमीश, तो जेम हुं वनमां रहुंछुं बुं तेम म्हारो पुत्र पण रहेशे, एम चिंतवीने क्षत्रियसंबंधी चरु पोते खाधुं, अने बीजो चरु नगिनीने मोकल्यो. अनुक्रमें तेने राम नामें पुत्र थयो. तथा बहेनने कृतवीर्य नामें पुत्र थयो. पछी ते तापस पुत्र राम यौवन पामे थके त्यां एक विद्याधर आव्यो, ते अकस्मात् मांदो पड्यो. रामें तेनी घणी चाकरी करी. त्यारें ते विद्याधरें परशुनी विद्या आपी. रामें ते वि द्या साधी तेथी परशुराम एवे नामें विख्यात थयो. हवे ते परशुरामनी माता बनेवीने घेर पोतानी बहेनने मलवा गइ छे. त्यां अनंतवीर्य नामें बनेवी साथें व्यनिचार सेव्यो, तेथी एक पुत्र आव्यो. ते जोइ जमदग्निने क्रोध चढयो, तेवारें ते रेणुकाने पुत्रसहित त्यांथी लावतो हवो. ते जा णीने परशुरामें परशीयें करी अनंतवीर्यने माख्यो. त्यार पछी अनंतवीर्य नो पुत्र कृतवीर्य राज्यें बेठो. कृतवीर्य पण परशुरामथी पोताना पितानुं मरण जाणीने जमदग्निने मारतो हवो. तेवारें परशुरामने रीस चढी. ते णें जाज्वल्यमान परशु लेइने संग्राममां कृतवीर्यने मारी पोतें राज्यें बेठो. कृतवीर्यनी राणी नासीने तापसने आश्रमे गइ. तिहां नयविव्हल थकां पुत्र प्रसव्यो. तेनुं सुनूम नांम दीधुं, ते तापसने आश्रमें महोटो थयो.

हवे परशुरामनी परशी क्षत्रीनी समीपे जाय, एटले ज्वली उठे. एक दिवस परशुरामने तापसना आश्रमनी पासें थइने जतां परशी ज्वलववा लागी. त्यारें परशुराम बोल्यो के, इहां कोइक क्षत्रिय छे ? ते सांनली ताप सो बोल्या के, इहां तो अमे क्षत्रिय छियें. गमे तो मार. त्यारें तेनी शंका टली. एम अनुक्रमें परशुरामें सात वार निःक्षत्रिय पृथ्वी करतां क्षत्रिय नी दाढायें करीने थाल नर्यो. हवे परशुरामें निमित्तियाने पूछ्युं के, महा रुं मरण कोनाथी छे ? निमित्तियो बोल्यो. जे सिंहासनने विषे बेशसे, अ ने जेना देखतां दाढाउनुं खीर थशे, ते खीरने जे खाशे, तेनाथी ता हरुं मरण जाणजे. ते सांनलीने तेने जाणवा निमित्तें परशुरामें दानशा ला मंमावी, सिंहासन मंमाव्युं. तेनी आगल दाढाउनो थाल मूक्यो.

एवामां वैताढ्यपर्वतें मेघनाद नामा विद्याधर छे, तेणें निमित्तियाने पूछ्युं के, म्हारी पद्मश्री नामें पुत्रीनो नर्त्तार कोण थशे ? निमित्तियो बो ल्यो. सुनूम चक्रवर्ती थशे. ते दिवसथी मेघनाद विद्याधर नित्यप्रत्यें सुनू

मनी सेवा करे. एवामां सुनूम यौवनमां आव्यो थको नोंयरामां रहे छे. माटे माताने पूछे छे के,लोक एटलोज छे ? त्यारें मातायें सर्व वृत्तांत कह्यो. ते सांजलतांज अहंकार करीने हस्तिनागपुरें गयो. तिहां दानशालाने क्षो जना पमाडतो, पूर्वोक्त सिंहासने बेगे. एवामां थालमां नरेली दाढाउ सर्व खीर थइ गइ, ते जोइ चाकर लोक सूजुमने मारवा लाग्या, तेने मेघनादें ताडना करी दूर कस्या, सुनूम स्वस्थ थइने ते खीर खाइ गयो, चाकर लोकें परशुरामने खबर कही, तेणे पण संनद्धबद्ध थइ सुजुमनी उपर परशु मूकी ते जेम सूर्यनी आगल दीवो उल्हाइ जाय. तेम सूनूमनी आगल परशु उल्लाइ गइ. सुनूम पण धरती पछाडी उनो थयो. तेज थाल हाथ मां लीधो एटले थाल ते चक्र थइ गयुं, ते चक्रें करी परशुरामनुं मस्तक छेदीने सुनूम पोतें राज्यनो धणी थयो.

हवे ते सुजूमें अहंकारें करी तथा रोषें करी एकवीशवार निर्ब्राह्मणी पृथ्वी करी. मेघनाद विद्याधरनी पुत्री परण्यो. अनुक्रमें छ खंम साधीने चक्रवर्ती पदवी पाम्यो. वली पोतानी ईश्वरता ठकुराइ देखी अहंकारें न राइ विचास्युं के, छ खंमतो सर्वे चक्रवर्त्ती साधे छे, तो महारी ए ऋद्धि नो श्यो विशेष ? माटे हुं धातकी खंमना छ खंम साधुं. एम चिंतवी अं त अवस्थायें छ खंमनी ऋद्धि लेइने लवणसमुद्र मध्ये चर्मरत्न उपर बे गे. त्यारें चर्मरत्नना एक अधिष्ठायकें विचास्युं, जे हुं एक चर्म नही उपा डुं तो चालशे, कारण के बीजा घणा देवता उपाडनारा छे, एम सम काले हजार देवतायें विचारीने चर्मरत्न मूकी दीधुं. तेथी छ खंमनी ऋ द्धिसहित सुजुम समुद्रमां बुडी मुउ ! मरीने सातमी नरके उपन्यो. इत्या दि कटुक फल पाम्यो, ए रीतें एने अहंकार तेज शत्रु थयो. इति आवस्य कनिर्युक्तौ. समुद्रमां बुड्या ए अधिकार सर्व वडेरा सप्नाय प्रमुखमां आ णे छे. तेथी लख्यो छे. अन्यथा ग्रंथोक्त नजरमां नथी आव्यो; पण पड घोष साचो छे, नहिं तो वडेरा लावे नही.

हवे त्रीजा कुलमद उपर मरीचिनो दृष्टांत कहे छे. यथा–

॥ श्रीऋषजदेव स्वामीना पुत्र, जरत महाराजा, तेनो मरीचि नामें पुत्र; श्रीवीरस्वामीना स्थूल सत्तावीश जवनी अपेक्षायें त्रीजा जवें उपन्यो. तें णें श्रीऋषजदेव स्वामीनी पासे देशना सांजली वैराग्य पामीने चारित्र ली

धुं. स्थविर पासे अगीयार अंग भण्यो. एक दिवस उष्णकाल आव्यो, त्यारें तापादिकें पीडा पामतो चिंतववा लाग्यो के, संयमभार तो दुःखें वहेवाय. हुंतो निर्वाह करी न शकुं, अने घेर जवुं ते पण रूडुं नही. एवुं विचारी ने एक नवो वेष पेदा कर्यो के, साधुतो त्रण दंमथी विरम्या छे, अने हुं तो नथी विरम्यो, तेमाटे मह्वारे त्रिदंमनुं चिह्न हो. तथा साधुयें द्रव्यथी केशनो लोच कर्यो छे, अने भावथी क्रोधादिक मुंमाव्या छे, अने हुंतो ए वो नथी माटे हुं क्षुरमुंमन अने शिखा राखीश. तथा साधु सर्वप्रा णातिपातथी विरम्या छे; अने हुं नथी विरम्यो, माटें मुजने स्थूलथी ते हो. तथा साधु शीलसुगंधी छे, अने हुं तेवो नथी माटे मह्वारे चंदनादिकें विलेपन हो. तथा साधु तो मोहरहित छे, अने हुं तो मोहें ढांक्यो छुं ते माटें मह्वारे छत्र हो, तथा साधुना पगें उपानह नथी, अने मह्वारे उपा नह हो. तथा साधु कषायरहित छे, अने हुं तेवो नथी माटे मह्वारे क षायिक वस्त्र हो. वली साधु तो स्नान थकी विरम्या छे, अने मह्वारे तो परि मित जलें स्नान पान थाउ. एम पोतानी बुद्धियें परिव्राजकनो वेष लीधो.

पछी लोक नवो वेष देखीने धर्म पूछे, तेने मुनिनो धर्म संभलावे, देश ना शक्तियें अनेक राजपुत्र प्रमुखने प्रतिबोधीने प्रभुने शिष्यपणें आपे. प्र भुनी साथेंज विहार करे, पछी एक दिवसने विषे प्रभुजी अयोध्या नगरी यें समोसर्या. भरत राजा वंदन करवा आव्या, भरतें पूछ्युं के, हे भगवन्! आ पर्षदामां कोइ एवो जीव छे के, जे आ भरतमां आ चोवीशीमां ती र्थंकर थाय ? प्रभु बोल्या. हे भरत ! तह्वारो मरीचि नामें पुत्र आ चोवीशी मां चोवीशमो तीर्थंकर थशे. वली महाविदेहने विषे मूका राजधानीमां प्रियमित्र नामें चक्रवर्त्ती थशे. तथा एहज भरतमां त्रिपृष्ठ नामा प्रथम वा सुदेव थशे. एवुं सांभलीने भरत चक्री हर्ष पामतो मरीचिनी पासे आवी त्रण प्रदक्षिणा देइ वंदना करीने कहेवा लाग्यो. हे मरीचि ! जेटला जग त्मां लाभ तेटला तेंज पाम्या छे. जे माटे तुं तीर्थंकर तथा चक्रवर्त्ती ते मज वासुदेव थइश. वली हुं तह्वारा परिव्राजकपणाने नथी वांदतो; पण तीर्थंकर थइश, माटे वांडुं छुं. एम वारंवार स्तवना करी भरत पोतानें स्थानकें गयो. मरीचि पण ते सांभलीनें हर्षना उद्रेक थकी त्रिपदी आ स्फोटन करी नाचतो थको एम कहेवा लाग्यो के, हुं पहेलो वासुदेव थ

इश, चरम तीर्थंकर थइश, अने मूका नगरीयें चक्रवर्त्ती पण थइश, तेमा टे महारुं कुल उत्तम छे. वली नव वासुदेवमां प्रथम वासुदेव हुं, तथा बार चक्रवर्त्तीमां प्रथम चक्रवर्त्ती महारो पिता, वली चोवीश तीर्थंकरमां पण प्रथम तीर्थंकर महारा पितामह (बापना बाप) श्रीऋषभदेवजी थया, माटे महारुं कुल उत्तम छे. ए रीतें मद करवाथी ते मरीचि नीच गोत्रकर्म बांधतो हवो ॥ यतः ॥ जातिलाभकुलैश्वर्य, बलरूपतपःश्रुतैः ॥ कुर्वन् मदं पुनस्तानि, हीनानि लभते जनः ॥ १ ॥. ए कर्मे मरीचीने भवे बांध्युं. ते श्रीवीरस्वामीना भवमां पण अछेराभूत ब्राह्मणने कुले प्रभु उपन्या. ए कथा श्रीहेमचंद्राचार्यकृत श्रीवीरचरित्रमां छे.

हवे चोथा ऐश्वर्य मद उपर दशार्णभद्र राजानो दृष्टांत कहे छे.

॥ दशार्णपुर पाटणने विषे दशार्ण भद्र राजा राज्य करे छे. त्यां एकदा श्रीवीरस्वामी दशार्ण पर्वते आवी समोसर्या. वनपालकें राजाने वधामणी दीधी. ते सांभली हर्ष पामीने राजायें आसनथी उठी उत्तरासंग करी परमेश्वरना सन्मुख सात आठ पगलां भरीने श्रीवीतरागने विधिपूर्वक वंदना करी पाछा सिंहासने बेसीने वधामणियाने महादान आपीने विचार्युं के, प्रभाते जगद्गुरुने जेम कोइयें न वांद्या होय, ते रीतें हुं वांदीश. एवुं चिंतवी रात्रिने विषे नगर सणगार्युं, पताकाउ उभी करी, हाटें शोभा करी, सुगंधि पाणीयें करी धरतीने विषे छटकाव कराव्यो, रत्ननां तोरण पुतलियोयें सहित एवा मंचातिमंचनी श्रेणी विराजित करी, ठाम ठामने विषे कृष्णागुरु प्रमुखनी धूपघटी प्रकट करावी. स्थानके स्थानके नाटक मंमाव्या.

प्रातःकाले शणगार करी राजा गंधहस्ति उपर बेसी सर्व सामंतें परिवर्यो, सर्व ऋद्धि सहित तथा जेणें रूपें करी इंद्राणी सरखीने पण जीती छे एवी पांचशे अंतेउरी प्रत्येकें शिबिकारूढ थकी, साथें चालती, तथा अढार हजार हाथी, चोवीश लाख घोडा, एकाणुं क्रोड पायदल अने एकवीश हजार रथ इत्यादिक परिवारें परिवर्यो, सर्व जगत्ने तरणा बरोबर गणतो, नगरमांथी श्रीमहावीर परम गुरुने वांदवाने निकल्यो. पगले पगले वाजिंत्र, गीत अने नाटक जोतो थको, याचकोने यथा इच्छायें दान देतो, अनुक्रमें दशार्ण नामा पर्वतने विषे पहोतो. प्रभुने देखी हाथीथकी हेठे

उतरी समवसरणमां पेसवानी विधियें पेशीने त्रण प्रदक्षिणा देइ वीतराग नें नमस्कार करी यथोचित स्थानके बेठो.

एवा अवसरे सौधर्मेंड् ज्ञानें करी देखीने चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको विचारतो हवो के, अहो! विश्वपूज्यने पूजवानो ए राजाने अत्यंत राग छे! पण हा इति खेदे! मानें करी दूषित छे!! जे कारण माटे सर्व सु रासुरना इंड् मलीने पोतानी सर्व ऋद्धियें करी समकाले पूजा करे, तो प ण श्री परमेश्वर देव अनंतगुणी न पूजाय. कारण के, गुण अनंत अने पू जा तो मानोपेत छे, ते माटे ए राजानो मान मूकाववाने यत्न करशुं.

एम चिंतवी ऐरावण देवता पासें चोशठ हजार चालता पर्वत सरखा हाथी कराव्या. ते एकेक हाथीने पांचशेने बार मस्तक छे, एकेक मुखें आ ठ आठ दंतूशल एम सर्व मली एक हाथीना (४०९६) दंतूशल थाय. ते एकेक दंतूशले आठ आठ वावडियो करी. ते वावडियो (३२७६८) थइ, एकेक वावडीने विषे आठ आठ कमल छे, ते कमल सर्वे (२६२१४४) थयां. एकेक कमलने विषे लाख लाख पांखडी ते पांखडीयो सर्वे (२६२१४४०००००) छवीशशें क्रोड, एकवीश क्रोडने, चुम्मालीश ला ख थाय. ते कमलना वचमां कर्णिका, ते उपर एकेको प्रासाद, ते प्रासा दने विषे इंड्महाराज आठ अग्रमहिषीयुक्त बेठा थका कमलना पत्र प त्रने विषे जे नाटक थाय छे, ते जुए छे. ए एक हाथीनी रीति कही, ए रीतें चोशठ हजार हाथीने परिवारें इंड् आव्या ते चोशठ हजारने पांच शे बारें गुणतां (३२७६८०००) मस्तक थाय. तेना दंतूशलनी संख्या (२६,२१,४४०००) तथा (२०,९,७१,५२०००)बशें क्रोड, नव क्रोड, ए कोतेर लाखने बावन हजार एटली वावडी थाय, तथा (१६७७७२१६०००) सोलशेंने शित्तोतेर क्रोड, बोतेर लाख, ने सोल हजार एटली कमलसं ख्या जाणवी, अने कमल जेटलीज इंड्नी संख्या पण जाणवी, तेथी व ली इंड्राणीनी संख्या आठगुणी जाणवी. इत्यादिक ऋद्धियें करी इंड् महा राज श्रीजिनराजने नमस्कार करवा आव्या. ते इंड् हाथीउपर बेठा थ कां परमेश्वरने प्रदक्षिणा देइ वांदता हाथीना आगल्या बे पग पछरमां मग्न थया, ते कारणे गजाग्रपद एवे नामें ते तीर्थ कहेवाणुं.

हवे दशार्णभड् राजा सौधर्मेंड्ने देखीने चिंतववा लाग्यो के, अहो

इंद्रनुं रूप ! अहो ऋद्धि ! अहो इंद्राणीनो समूह !! अहो भक्ति ! अहो श क्ति ! जे वस्तु देखियें छियें, ते सर्व आश्चर्यकारी छे, हे हे ! धिक्कार पडो मने ! कूआना देडकानी पेरें में फोकट ऋद्धिनो अहंकार कस्यो, तेथी हुं लघुता पाम्यो. तेमाटे ए अनर्थनी दायक लक्ष्मीयें सखुं. एम विचा री ते राजायें पंचमुष्टि लोच करी श्रीमहावीर पासें दीक्षा लीधी.

तेवारें इंद्र महाराजें विचाखुं के, हुं हाखो. महाराथी ए चारित्र न ले वाय. एम चिंतवी दशार्णभद्र मुनिने नमस्कार करीने बोल्यो. हे राजर्षि ! तमे धन्य छो, दुःखें करी पूराय एवी तमें पोतानी प्रतिज्ञा पूरी करी ! ए म वारंवार स्तवना करीने सौधर्मेंद्र स्वर्गे पधारता हवा. दशार्ण भद्र राज र्षि पण चारित्र पाली घाति कर्म क्षय करी केवल ज्ञान पामी अघाति कर्म क्षय करी मोक्षें पधास्या ॥ इति वृंदावृत्तौ ॥ ए ऐश्वर्यमदनी उपर कथा ॥

॥ हवे पांचमा बलमद उपर श्रेणिक राजानो दृष्टांत कहे छे.

॥ जेम श्रेणिक राजायें सगर्भा मृगली बाणें करी हणी, अने पोताना बलनो गर्व कस्यो, तेथी नरकनुं आउखुं बंधाणुं. ए कथा पडघोषथी सां भलीने लखी छे. पण कथा पत्र ग्रंथ सांभरतो नथी. अथवा बलना मद थी श्रीवीरस्वामीना जीवें नियाणुं कखुं के,महारां तपफलें करी हुं महा वीर्य वंत पराक्रमी थजो. तेथी त्रिपृष्ठ वासुदेव थइ. नरकें गया. इति बलमद.

हवे रूप मद उपर सनत् कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा कहे छे.

॥ थोवेणवि सप्पुरिसा, सणंकुमारुव्व केइ बुज्झंति ॥ देहे खण परिहा णी, जं किर देवेहिं से कहियं ॥ १ ॥ कुरु देशने विषे हस्तिनागपुरें कुरुवं शनो अश्वसेन राजा राज्य करे छे. तेने सहदेवी नामक पट्टराणी घणी शीलवंती सौभाग्यवंती हती. एकदा तेनी कूखे गर्भ रह्यो. तेना योगें रा त्रिमां गजवृषभादि चौद स्वप्नां दीठां. अनुक्रमें संपूर्ण मासे पुत्रजन्म थ यो तेनुं सनत्कुमार नाम थाप्युं. साडी एकतालीश धनुष शरीरमान, त्र ण लाख वर्षनुं आउखुं, महारूपवंत जगत्मां एवुं उत्कृष्ट रूप कोइनुं नथी. अनुक्रमें छ खंम साध्या. चौद रत्न, नव निधान, बत्रीश हजार देश, चोरा शी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ, छन्नु क्रोड पा यदल अने चोशठ हजार स्त्रियो इत्यादिक महा चक्रवर्त्तीनी पदवी पाम्यो. त्यारें राज्याभिषेकनो अवसर थयो.

एवा समयने विषे सौधर्मेंद्रें उपयोग दीधा के, सनत्कुमारने राज्या निषेकनो अवसर छे, अने एतो पूर्व नवें महारा सरखा सौधर्मेंद्र हता. एवो चित्तमां राग आणीने वैश्रमण देवने बोलावी कह्युं के, सनत्कुमार महारो बांधव छे, माटे एना राज्यानिषकने अर्थें हार, वनमाला, छत्र, मुकुट, चामरयुग्म, कुंमलयुग्म, पादपीठसहित सिंहासन, अने पाडुका एटलां वानां लइ जइ नेटणुं मूकीने कहे जो के, शक्र तमने सुखशाता पूछे छे. ते वचन वैश्रमण देव प्रमाण करीने हस्तिनागपुरें आव्यो. वली इंद्रें अनिषेक महोत्सवने अर्थें अप्सराउ पण मोकली.

हवे वैश्रमण देव नेटणुं मूकीने सनत्कुमारने कहेवा लाग्यो. हे स्वामिन्! तमारा राज्यानिषेकने अर्थें शक्रें मुजने मोकल्यो छे. ते वात चक्रवर्त्तीयें अंगीकार करी. त्यारें वैश्रमण देवें योजन प्रमाण मणिपीठ रच्युं. ते उपर रत्नमय मंमप रच्यो, तेना मध्य नागे मणिमय पीठिका रची. ते उपर सिंहासन रच्युं. त्यां बेसाडीने खीरसमुद्रना पाणीयें रत्न कनकना कलशो नरी जय जय शब्द थते मांगलिकनां गीत गाते, बहुवाजिंत्र वाजते, अनिषेक करता हवा. रंनातिलोत्तमाउ पण सर्व अलंकारें विनूषित करती हवी, पछी घणा आमंबरें गजपुरमां प्रवेश कराव्यो. त्यां ते चक्रवर्त्ती, मनुष्य संबंधी पंच विषय सुखनो अनुत्तर नोगी थको काल गमावे छे.

एकदा सौधर्म सनाने विषे सौधर्मेंद्र सिंहासन उपर बेठा देवांगनानां नाटक जोता थका विचरे छे. एवा अवसरें एक संगम नामा देवता ईशान देवलोकनो वसनारो सौधर्मेंद्र पासे आवतो हवो. ते देवतानी कांतियें करी सर्व देवतानुं तेज नाश पामतुं हवुं. जेम सूर्यप्रनायें ग्रहगण अने तारा निस्तेज थाय, जेम गमे तेवा तार्किक होय पण जैन आगल निस्तेज थाय, ते रीतें सर्व देवताउ उल्हाइ गया. हवे संगम देव त्यांथी गया, पछी बीजा देवता सौधर्मेंद्रने पूछता हवा के, हे स्वामिन्! एनुं आवडुं तेज केम छे? त्यारें इंद्र बोल्या एणें पाछले नवे आयंबिल वर्द्धमान तप मुनिराजपणें कर्युं हतुं. तेना प्रनावथी एवी रूपसंपदा ए पाम्यो छे. ते सांनली सर्व देवतायें फरी पूछ्युं के, हे स्वामि! हमणां एवो संपूर्ण रूपवान् कोइ बीजो छे के नथी? त्यारें इंद्र बोल्या के, हस्तिणाउर नगरें सन

त्कुमार नामें चक्रवर्त्तीनुं तेज अने रूप देवताथकी पण अधिक छे, ते म
हारा सरखाथी पण वचनें कहेवाय नही.

ते इंद्रनी वातने बे देवता अणसद्दहता ब्राह्मणनां रूप करी चक्रीनुं रूप
जोवा आव्या. तेमने प्रतिहारें रोक्या. पछी चक्रीनी आज्ञा लावीने मांहे
पेसवा दीधा. ते वेलायें चक्रवर्त्ती स्नानने अर्थे सुगंधि द्रव्यें सुगंधि तैलें मर्द
न करावे छे. सर्व आभरण अलंकार उतार्या छे. तो पण रूप अथाग छे
माटे ते रूप देखी देवता घणो विस्मय पाम्या. चक्रियें पूछ्युं. रे ब्राह्मणो!
श्या प्रयोजनें इहां तमारुं आववुं थयुं ? त्यारें विप्र बोल्या. तमारुं रूप त्रि
भुवनमां वर्णववा योग्य सांभल्युं हतुं. ते माटे जोवाना कौतुकें आव्या ह
ता. पण जेवुं सांभलता हता, तेथी अधिक दीठुं. त्यारें चक्रीयें अति रू
पना गर्वें करी ब्राह्मणोने कह्युं. भो भो विप्रो ! तमें शुं मंहारुं रूप दीठुं ?
जो रूप जोवुं होय तो थोडीवार पडखो, हुं ज्यारें न्हाइ, अलंकार पहेरी
सभामां बेसुं त्यारें महारुं रूप जोजो. ते सांभली विप्रें विलंब कर्यो. रा
जा पण शीघ्र स्नान करी अलंकार आभरण पहेरी सिंहासने बेठा, ते वे
ला ब्राह्मणोने बोलाव्या. त्यारें ते ब्राह्मणो,चक्रीनुं शरीर देखी द्वेष पामता
हवा. अने मुखें बोलवा लाग्या, अहो ! मनुष्यनां रूप, लावण्य, यौवन
क्षणमात्रतोरूडा देखियें, अने क्षणेकमां कांइ नही जेवा थइ जाय.

एवां वचन सांभली चक्रीयें पूछ्युं. रे विप्रो ! तमें एटलो खेद केम
करो छो ? अनें महारुं शरीर केम निंदो छो ? विप्र बोल्या. हे राजन् ! देव
तानां रूप अने यौवन छे ते तो ज्यारें देवता शय्यामां उपजे त्यांथी मां
डीने छमास आउखुं बाकी रहे, त्यां सूधी तेमनुं तेम रहे. पछी हानि
पामे छे, अने मनुष्यने तो मध्य अवस्था थाय, त्यांसुधी तेज तथा यौ
वन वृद्धि पामे, अने पछी हानि पामे. परंतु तमारा रूपमां तो वली वि
शेष आश्चर्य दीठुं के,हमणांज रूप दीठुं अने हमणांज हानि पाम्यो. त्या
रें राजा बोल्या, रे विप्रो ! तमे केम जाणो छो ? देवोयें शक्रप्रशंसा प्रमुख
सर्व वृत्तांत कहीने वली कह्युं, हे चक्रिन् ! तहारा शरीरने विषे सात महा
रोग प्रगट थया छे ॥ उक्तंच योगशास्त्रवृत्तौ ॥ कुष्ठशोषज्वरश्वासारुचि
कुक्ष्यक्षिवेदनाः ॥ सप्ताधिसहे पुण्यात्मा, सप्तवर्षशतानि सः ॥१॥ श्रीउत्तरा
ध्ययनसूत्रटीकानो पण एज अभिप्राय छे. तथा ऋषिमंमलटीकामां तो

वळी आ प्रमाणें सात रोग कह्या बे ते कहे बे. ॥ यतः ॥ कंडू अनत्तस ब्बा, तिव्वावि अणाउअच्छि कुछीसु ॥ कासं सासं च जरं, अहियासइ सत्तवा साए ॥ १ ॥ इति ॥ तथा मरणसमाधिपयन्नामध्ये तो ॥ यतः ॥ सोळस रोगायंका, सहिया सहचक्किणा चउछेण ॥ वास सहस्स सत्तउ, सामन्नधुरं उवगएणं ॥ १ ॥ ए रीतें सात हजार वर्ष सूधी शोळ रोग सह्यां. तथा उत्तराध्ययननी दीपिका मध्यें तो ॥ सप्तवर्ष सहस्राणि, अष्टादश रोगा न धिसेहे ॥ एरीतें सात हजार वर्ष पर्यंत अढार रोग सहन कस्या. इत्यादि क पाठनुं तत्त्व बहुश्रुत जाणे. एम चक्रवर्त्तिने मात्र रूपनो मद करतांज कर्म उदय थइ गयुं, माटे रूपमद न करवो. इहां एटलीज कथानुं प्रयोज न बे. तथापि प्रसंगागत विशेष कथा पण आगळ लखियें बियें.

हवे चक्री पोतानुं शरीर विछाय देखीने चिंतववा लाग्यो के, अहो ! अनित्यता संसारनी ? अहो असारता शरीरनी ? जे एटली वारमां शरीर विनाश पाम्युं. तेमाटे एने विषे प्रतिबंध करवो ते अयुक्त बे. रूप यौवन नो अनिमान करवो ए महोटी मूर्खाइ बे. माटे हवे एनो त्याग करीनें परलोकनुं साधन करुं. एम विचारी पुत्रने राज्ये थापतो हवो. ते जोइ तें बे देवता पण बोल्या के, अहो धीर पुरुष ! तमे पूर्व पुरुषनो नलो मार्ग अं गीकार कस्यो. एम प्रशंसा करी ते देवता देवलोकें जता हवा.

हवे चक्री पण सर्व संग त्याग करी चारित्र अंगीकार करता हवा. त्या रें स्त्रीरत्न प्रमुख चौद रत्न, नव निधान, यक्ष देवता तथा लश्कर प्रमुख जे परिवार हतो ते सर्व साथें थयो. घणां विलाप करता हवा, चारे तरफ विंटाइने रह्या. सनत्कुमार रुषि बठने पारणे गोचरीयें नीकल्या. त्यां चणाना फोतरा अने बकरीना दुधनी बाश मळी तें वावरीनें वळी बीजो बठ कस्यो, त्यारें सर्व रोग बहार नीकल्या. तेनी महावेदना नोगवता हवा. एम तप करतां थकां आमोसहि, खेलोसहि, विप्पोसहि प्रमुख सात लब्धियो उप जती हवी. तो पण शरीरनी शुश्रूषा कांइ पण करे नही.

वळी एकदा सौधर्मेंद्र सनामां बेगं प्रशंसा करता हवा के, अहो ! सनत्कुमार मुनिनी धीरता जूउ कहेवी बे के, रोगें कदर्थना पामे बे, तो पण तेनो उपचार करता नथी. ते वात अणमानतां बे देवता शबर वैद्यनां रूप करीने त्यां आव्या. अने कहेवा लाग्या के, हे नगवन् ! त

मारा रोगनुं औषध करियें,रोग शमावियें.तो पण मुनि बोल्या नही. फरी मुनिने पूछ्युं, त्यारें मुनि बोल्या के तमे द्रव्यरोग टालशो के,नावरोग टालशो ? वैद्य बोल्या के नावरोग तो अमे जाणता नथी. त्यारें चक्रीयें पोतानुं थूंक लेइ अंगुलियें चोपड्युं. एटले कनकवर्णी काया थइ गइ. ते देखाडीने कह्युं के, हे वैद्यो आ द्रव्यरोग तो हुं पण टाली शकुं छुं. परंतु संसाररूप नावरोग टालवा समर्थ हो, तो टालो.

ते सांजली देवता विस्मय पामीने कहेवा लाग्या के, ए नावरोग टालवाने तो, तमेज परम वैद्य छो. एम प्रशंसा करी शक्रनो व्यतिकर संजलावीने चलितकुंमलानरण थइ, देवतानुं रूप प्रकट करी, प्रणमीने स्वस्थानकें गया. सनत्कुमार पण पचाश हजार वर्ष लगें कुमरपणें रह्या, पचाश हजार वर्ष लगे मंमलिक राजा रह्या, एक लाख वर्ष चक्रवर्त्तीपणें रह्या, लाख वर्ष साधुपर्याय पाल्यो, अंतें समेतशिखरने विषे अनशन करी, आलोइ, पडिक्कमी, समाधिमां काल करीने सनत्कुमार नामे त्रीजे देवलोके देवतापणें उपना. त्यांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रने विषे मोक्षे जशे ॥ इति सनत्कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा श्रीउत्तराध्ययनसूत्रादिकनेविषे छे.

हवे तपमद उपर नंदिषेण मुनिनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे कोइक ब्राह्मणें यज्ञ मांम्यो छे. त्यां एक चाकर राख्यो, ते चाकर कहेवा लाग्यो के, शेष नात उगरे, ते मुजने आपोतो हुं रहुं, अन्यथा न रहुं. ते वात ब्राह्मणें कबुल करीने तेने यज्ञपाटकमां राख्यो. तिहां ते चाकर जे अन्न वधे ते पोतें लेइने साधुउने पडिलाने. ते पुण्योदयें करीने देवतानुं आउखुं बांध्युं. ते दास मरीने देवता थयो.

त्यांथी च्यवीने राजगृह नगरने विषे श्रेणिक राजानो नंदिषेण नामें पुत्र थयो. यज्ञकारक ब्राह्मण तो घणी योनीने विषे घणा नव नमीने सेचानक हाथी थयो. अनुक्रमें ते हाथी श्रेणिक राजायें पकड्यो. आलानमूले बांध्यो. त्यांथी ते हाथी नाठो त्यारें सहु लश्कर मली तेने पकडवा गया, पण पकडाणो नहीं. परंतु त्यां ते हाथी नंदिषेणनां वचन सांजलीने शांत थयो. अवधिज्ञानें पाछलो नव जाणतो हतो माटे आलानमूलें बांध्यो थको रह्यो. ते हाथी राजा श्रेणिकनो पट्टहस्ती थयो.

एकदा नगवंत, जगगुरु, त्रिलोकीनायक एवा श्रीवीरवर्धमान स्वामी रा

जगृह नगरीने विषे आवीने समोसखा. तेमने राजा तथा नंदिषेण प्रमुख वांदवाने गया. नगवंतनी देशना सांजलीने नंदिषेण प्रतिबोध पामतो हवो. पढी घणा आग्रहें करी माता पितानी आज्ञा लइ दीक्षा लेवा चाल्यो. ते वारें आकाशे देववाणी थइ के, रे वत्स ! अकाले चारित्र लेवा केम उज माल थाय ढे ? हजी तुजने नोगकर्मफल घणां ढे, माटे थोडो काल घ रमां रहे, कर्मक्षय थया पढी दीक्षा लेजे, काल विना क्रिया फले नहीं, ते सांजलीने नंदिषेण विचारवा लाग्यो के,साधुनी संगतें रहेतां मने नोग कर्मफल शुं करशे ? एम चिंतवी प्रजुजी पासे जतो हवो प्रजुयें, निषेध्यो थको पण पराणे दीक्षा अंगीकार करतो हवो. बठ अहम प्रमुख तपस्या करतो जुवनगुरु साथें ग्रामपुरनगरादिकने विषे विचरे. सूत्र अने अर्थ न णतो, नावना नावतो, परिसह सहेतो थको रहे ढे.

तेने नोगकर्मना उदयथी नोगनी इच्छा तो थाय, तो पण बलात्कारें रोकी राखे. तपस्यायें करी शरीर अतिडुर्बल करे. इंड्यिोना विकार टा लवाने निरंतर स्मशानादिकने विषे जइ घोर आतापना ले, तो पण विष यविकार घणो जागे, तेवारें व्रतनंगना नयथकी शरीर बांधवा मां म्यो, ते बंध देवतायें त्रोडी नाख्यो. वली शस्त्रें करी आत्मघात करवा मांम्यो, त्यारें देवतायें शस्त्र बूंगं करी नांख्यां. विष खावा मांम्युं, तेवारें देवतायें विषशक्ति अपहरी लीधी. वली अग्निमां पेशी बली मरवा मां म्युं, त्यारें देवतायें अग्नि शीतल करी नाख्यो. वली पोतें पर्वत उपर च ढी झंपापात करवा मांम्यो, त्यारें देवतायें झडपी लेइने कह्युं के, महारुं वचन संनार. नोगकर्मफल नोगव्या विना तीर्थंकर सरखा पण बूटे न ही. तो तुं श्यो फोकट विकल्प करे ढे ? एम सांनली एकाकी विहार क रतो एक दिवसने विषे बठने पारणे गोचरी करवा चाल्यो. अनानोग थ की वेश्याना घरमां जइ धर्मलान दीधो. त्यारें वेश्या बोली, अमारे धर्म लाननुं तो प्रयोजन नथी, पण अर्थ लान जोइये ढिये. एवुं हास्यनुं व चन सांनलीने नंदिषेणें विचार्युं के, ए बापडी रांक मने हसे ढे ! एम चिं तवी ढापरेथी एक तरणुं ताण्युं एटले लब्धियें करी रत्ननी वृष्टि थती ह वी. तेवारें वेश्याने कह्युं के, तमारे अर्थलान थयो. एम कही तेना घर मांथी बहार नीकल्या, त्यारें वेश्या पण संभ्रमसहित पढवाडेथी दोडती

आवीने कहेवा लागी के, हे तपस्वि ! ए व्रत मूको, अने मह्रारी साथें भोग भोगवो. नहिं तो हुं निश्चयें करी प्राणत्याग करीश. एम वारंवार ते वेश्यायें प्रार्थना करे थके भोगनां कटुक फल जाणतो थको पण भोग कर्मना वशथी वेश्यानुं वचन अंगीकार करतो हवो. त्यां वेश्याने घेर रहे तां थकां पण एवी प्रतिज्ञा करी के, मह्रारे प्रतिदिन दशजणने प्रतिबोध देवो. जो दशने प्रतिबोधी न शकुं, तो फरी दीक्षा लेवी. एम करी साधुनो वेष मूकी वेश्याने त्यां रह्या. पण देवतायें कहेलुं दीक्षानुं निषेध वचन त था प्रभुजीनुं वचन संभारे, वेश्या साथें भोग भोगवे, अने नित्य प्रत्यें दश दश जणने प्रतिबोधीने प्रभुजी पासें मोकले, एम करतां बार वर्ष वीत्या.

एक दिवस नवजणने प्रतिबोध्या नंतर दशमो एक सोनी आव्यो छे, पण ते बूझे नही. एवामां रसोइ तैयार थइ .त्यारें वेश्यायें विनंति क री के, हे प्रभु ! जमवा उठो, रसोइ टाढाडी थाय छे, तेने नंदिषेणें कह्युं के, मह्रारो अभिग्रह पूरो थयो नथी. एम कही वली सोनीने विविध प्र कारना वचनें प्रतिबोधे छे. एटलामां वली वेश्या आवीने कहेवा लागी के, एक रसोइ तो बगडी गइ. वली नवी रसोइ तैयार करी छे. माटे हवे विलंब न करो. नंदिषेण बोल्या के, दशमो पुरुष प्रतिबोध्यो नथी माटे आज दशमो हुं पोतेंज दीक्षा लइश. एम कही दीक्षा लीधी. ग्रंथांतरें वे श्यायें कह्युं के, उठो आज तमेज दशमा थाउ. एवुं वेश्यानुं वचन सांभली कह्या. वेश्यायें घणा विलाप कस्या पण ते गणतिमां आण्या नही, अने पोतें श्रीवीरस्वामीनी पासे चारित्र लइ, आलोइ पडिक्कमीने देवलोके पधा स्या. ए नंदिषेणना बार वर्षमां प्रतिबोधेला जीव सर्व मली (४३१०९) थाय. ॥ इति नंदिषेणकथा श्रीवीरचरित्रादि ग्रंथे छे ॥ ७ ॥

हवे श्रुतमद उपर थूलिभद्रजीनी कथा कहे छे.

॥ पाडलिपुर नगरे त्रण खंड धरतीनो धणी एवो नवमो,नंद नामें राजा थतो हवो. ते राजाने महाबुद्धिनो निधान कल्पकना वंशमां उपन्नो एवो श कडाल नामें मंत्रीश्वर छे. तेनी लक्ष्मीवती नामे शीलवंती स्त्री होती हवी. तेने एक स्थूलिभद्र अने बीजो सिरिउ एवे नामें बे पुत्र थया. ते नगरमां जेणें रूपें करी इंद्राणीने पण जीती छे. जगत्‌ना चित्तने वश करनारी ए वी. एक कोश्या नामें वेश्या वसे छे. ते वेश्या साथें श्रीथूलिभद्रजी नित्य

भोग भोगवतो त्यां रहे छे. एम ते वेश्याने घेर रहेतां बार वर्ष वही गया.

एवा अवसरमां एक कवीश्वर, महावादी, वैयाकरणशिरोमणि, एवो वररुचि नामें विप्र ते नित्य एकशो आठ नवां काव्य करीने नंदराजानी उलग करे. ते सांभली राजा मंत्रीसामुं जुए. पण मिथ्यात्वी जाणीने मंत्री तेनी प्रशंसा करे नही. त्यारें राजा पण तुष्टिदान दिये नही. ते अभिप्राय ब्राह्मणें जाण्यो त्यारें ते ब्राह्मण मंत्रीश्वरनी स्त्रीनी सेवा करवा लाग्यो. तेथी लक्ष्मीवतीयें संतुष्ट थइने एक दिवसें तेने पूछ्युं. त्यारें विप्रें कह्युं त मारो स्वामी महारा काव्यनी प्रशंसा करे, तो हुं दान पामुं. तेवारे स्त्रीयें, भर्त्तारने तेना काव्यनी प्रशंसा करवा कह्युं. प्रधान बोल्यो, हुं मिथ्यात्वीनी प्रशंसा केम करुं ? तो पण स्त्रीयें घणो आग्रह करवाथी प्रधानें मान्युं. जे माटे अंध, स्त्री, बाल अने मूर्ख ए चारनो आग्रह बलवंत होय.

पछी ते विप्रें राजाना मुख आगल काव्य कह्यां. त्यारें मंत्रीश्वर बोल्या के, ए सुभाषित रूडां छे. ते सांभली राजायें एकसो आठ दीनार आप्या ते दिवसथी मांमी निरंतर एकसो आठ सोनैया तेने राजा आपे एक दिवस मंत्रियें राजाने पूछ्युं के, हे राजन् ! आ सोनैया तमे केम आपो छो ? राजायें कह्युं के, तमें प्रशंसा करी माटे आपुं छुं. अन्यथा पूर्वें कां न आप्या ? मंत्री बोल्या. में एनी प्रशंसा तो करी नथी में तो मात्र पूर्वनां काव्य वखाण्यां हतां, एतो पूर्व पुरुषोना जोडेलां काव्य ते तेणे पोतें जोडेला छे, एवो जुठो अभिमान धरीने तमारा आगल कहे छे. राजा बोल्यो ए वात केम मनाय ? मंत्री बोल्यो महारी दीकरीउने पण ए काव्य आवडे छे. तेनी परीक्षा तमोने प्रातःकाले करी देखाडीशुं.

हवे ते मंत्रीश्वरने सात पुत्रिउ छे ॥ यतः ॥ जख्का य जख्कदिन्ना, भूआ तह चेव भूअदिन्ना य ॥ सेणा वेणा रेणा, भयणीउ थूलिभद्दस्स ॥ १ ॥ तेमां पहेली कोइ पण काव्य जो एकज वार सांभले, तो तेने मुखपाठ थइ जाय. एवी माही छे, बीजीनें बे वार सांभले एटले आवडे, त्रीजीने त्रणवार सांभलें एटले आवडे, एम सातमीने सातवार सांभलें एटले आवडे. पछी प्रधानें ते साते पुत्रियोने पडदाने आंतरे राजसभामां बेसारी. अने जेटले वररुचीयें एकशो आठ काव्य नवां जोडीने कह्यां, एटले यक्षायें ते तरत कही देखाड्यां. पछी बीजीयें कह्यां. पछी त्रीजीयें क

ह्यां, एम अनुक्रमें सातमीयें कह्यां. ते सांजली राजाने रीस चढी, त्यारें निषेध कर्यो के, ब्राह्मणने कांइ आपशो नही. हवे वररुचीयें गंगामध्ये ज इने यंत्र कर्युं. तेमां एकसो आठ सोनैयानी पोटली बांधी मूके. प्रातःका ले गंगानी स्तुति करी पोताने पगें आक्रम करे. एटले पोटली पाणी उपर आवे तेवारें ते पोतें तेने उपाडी लियें. एम नित्य करे, ते जोइ लोक सर्व वि स्मय पाम्या. ते वात राजायें सांजली मंत्रिनें कही. त्यारें मंत्रीश्वर बोल्या. जो ए वात सत्य छे, तो प्रातःकाले जोवा जइशुं. राजायें पण मान्युं.

हवे मंत्रीश्वरें छानो दूत मूक्यो, ते सरने थांजे छुपीने पंखीनी पेठें रह्यो. जेवारें ते ब्राह्मणें सोनैयानी ग्रंथि घाली, तेवारें ते चर पुरुषें दीठी, ते ब्राह्मण गयो त्यारें ते ग्रंथि चर पुरुषें काढीने छानीमानी जइ मंत्रीश्वरने आपी.

प्रातःकालें मंत्रीश्वर राजाने तेडी गंगाने कांठे जोवा गया. वररुचीयें पण प्रातःकाले आवी गंगानी स्तवना करी, पगे करीनें यंत्र चालना घणी ये करी पण ग्रंथि आवी नही ! ! त्यारें हाथ घाली खोलवा लाग्यो, पण जडी नही. तेथी मौनपणें रह्यो. ते जोइ प्रधान बोल्यो के, आज गंगाजी केम सोनैया आपतां नथी ? हे जूंफा ! आगलथी गंगामांहे ग्रंथि घाली ते तो म्हारी पासे छे. माटे हवे शुं खोले छे ? लें आ तहारी गांठडी उल ख ! एम कहीने गांठडी आपी. ते देखीने तेने मरणथकी पण वधारें दुःख लाग्युं. प्रधान राजाने कहेवा लाग्यो, हे महाराज ! लोकने ठगवाने माटे आगला दिवसनी सांजे घाली जाय छे, अने सवारे आवी काढे छे. राजायें कह्युं के, तें जलुं कपट जाण्युं. पछी सौ पोतपोताने घेर आव्या.

हवे वररुचि हृदयमां घणो द्वेष राखे, मंत्रिनां छिद्र खोले, मंत्रीश्वरना घरनी वात दासी प्रमुखने पूछयां करे. एक दिवस दासीयें कह्युं के, मंत्री ना पुत्र सिरियानो विवाह छे, माटे राजा जमवा आवशे. तेने जेट करवा सा रुं शस्त्रादिक घडाय छे, ते वात सांजली विप्रने छल जड्युं. तेवारें न्हानां छोकरांनें चणा प्रमुख खावा आपीने जणावतो हवो के, " जे सकमाल करे छे ते नंदराजा जाणतो नथी. सकमाल तो राजाने मारीने सिरिया ने राजा करशे, " ते छोकरा पण गाम गाम एम कहेतां फरे. अनुक्रमें परं परायें ए वात राजा सूधी आवी, त्यारें राजा विचारवा लाग्यो के, बाल क बोले ते साचुं थाय ॥ यतः ॥ बालका यत्र जाषन्ते, जाषनो यत्र योषि

तः ॥ औत्पातिकी च या भाषा, सा भवत्यन्यथा नहि ॥ १ ॥ हवे तेनी प्रतीत करवा माटे मंत्रीश्वरने घेर खबर काढवा एक पुरुष राजायें मोकल्यो. ते पुरुषें पाछो आवीने दीठुं तेवुं राजाने कह्युं. ते वात राजायें धारी राखी. जेवारें मंत्रीश्वर राजा पासे सलाम करवा आव्यो, त्यारें राजा अवलुं मुख करीने बेठो. एवो राजानो भाव जाणीने मंत्री घेर आव्यो. सिरियाने बोलावी कह्युं के; राजाने काने कोइक वैरी लाग्यो छे, माटे राजानो आपणा उपर द्वेष थवाथी आपणा कुलनो उच्छेद करवा तत्पर थयो छे. माटे तुं जो मह्रारुं वचन माने, तो हुं कहुं तेम कर. ज्यारें हुं राजाने मुजरो करुं, त्यारे तुं तरवारें करी मह्रारुं मस्तक छेदी नाखजे. ज्यारें राजा छबको दे, त्यारें कहे जे के, स्वामीनो अभक्तो ते पिता पण श्या कामनो, अने हुं तो घरडो छुं,. चार दिवस रहीने पण मरवुं तो छेज. परंतु आम करीश तो आपणुं कुटुंब सर्व जीवतुं रहेशे. ते सांभली सिरियो गदगद वचनें रोतो थको कहेवा लाग्यो के, हे तात ! ए घोरकर्म, चंमाल पण न करे, तो हुं केम करुं ? प्रधान बोल्यो, एवो विचार करीश तो सर्व कुटुंब घाणीमां पीलाशे, अने वैरी हसशे. ते माटे कुल राखतां मह्रारो क्षय ते रूडो छे ॥ यतः ॥ त्यजेदेकं कुलस्यार्थे, ग्रामस्यार्थे कुलं त्यजेत् ॥ ग्रामं जनपदस्यार्थे, आत्मार्थे सकलं त्यजेत् ॥ १ ॥ तथा हुं गले तालपुट बांधीने राजाने मुजरो करीश, एटले तने पिता मार्यानुं पाप पण नही लागे. एम कहे थके सिरियें ते वचन अंगीकार कर्युं. अने पितानुं मस्तक छेद्युं. एटले राजायें कह्युं हे, मूंमा ! ए काम शुं कर्युं ? सिरियो बोल्यो, स्वामीद्रोही जाण्यो माटें मार्यो. स्वामीना अनुयायी काम करे, ते सेवक कहियें.

पछी सिरियायें प्रधाननुं मृतकार्य कर्युं, राजा सिरियाने कहेवा लाग्या के, तमारा बापनी मंत्रिमुद्रा तमे ल्यो. त्यारें सिरियो बोल्यो, महाराज ! मह्रारो वडेरो भाइ थूलिभद्र छे ते मुजने पिता बरोबर छे, ते अमारा पिताना हेतथी. बारवर्ष थयां कोश्याने घरे भोग भोगवतो सुखें रहे छे, ते भाई साथें हुं विचार करुं. तेने राजायें कह्युं के, आजनो आज विचार करो. त्यारें थूलिभद्रने बोलावी सर्व वात मांमीने कही. थूलिभद्रजी अशोकवाडीमां जइ विचार करवा लाग्या के, राजकाजमां शयन भोजन प्रमुख वखत उपर करी शकियें नही, स्त्रीनां सुख पण भोगवी शकियें नही. त

था राजानां कामकाज करतां चाडिया लोक उपद्रव करे. वली पोतानुं द्रव्य तथा पोतानुं शरीर व्यय करीने राजानो स्वार्थ साधवाने यत्न करवो पडे, त्यारें पोतानाज आत्मसाधनने अर्थें यत्नकां न करियें ? एम चिंतवीने श्रीथूलिभद्रजी, पोतेंज पोताना हाथें मस्तकें लोच करता हवा. रत्नकंबलनां दशियानो उघो कस्यो. पछी राजानी सन्नामां जइ धर्मलाभ देइने राजाने कह्युं के, में आलोच्युं. पछी जेम गुफामांथी सिंह नीकले, ए रीतें राजसन्नामांथी नीकल्यो. राजायें मनमां विचार्युं के, ए कपट करीने पाछो वेश्याने घेर जशे, तेमाटे राजा गोखमां बेसीने जोवा लाग्या के, ए क्यां जाय छे.
हवे स्थूलिभद्रें वाटे जतां डुर्गंधि स्थानकें पण नासिका मरडी नही. ते देखीने राजा माथुं धुणावतो हवो. अने मनमां चिंतववा लाग्यो के, अहो ! ए तो भगवान् वीतराग थया देखाय छे ! में माठुं चिंतव्युं ! स्थूलिभद्र पण श्रीसंभूतिविजय आचार्य पासें जइने दीक्षा अंगीकार करता हवा. पछी राजायें सिरियानो हाथ पकडीने बलात्कारें मंत्रिमुद्रा आपी.
सिरियो पण राजकाज चलावतो हवो. ते जाणियें नवा शकडाल महेताज आव्या होय नहिं ! ते सिरियो महा विनीत स्थूलिभद्रना स्नेहथी नित्य कोश्याने घेर जाय, भाइनी स्त्री जाणीने तेनो बहुमान करे, कोश्या पण स्थूलिभद्रना वियोगथी सिरियाने देखीने रुए. त्यारें सिरियो कहे के, शुं करियें ! वररुचि ब्राह्मणें अमारो पिता मराव्यो, अने स्थूलिभद्र भाइनो तमने तथा अमने वियोग कराव्यो. ते वररुचि तहारी बेहेन जे उपकोश्या तेनी साथें हमणां रक्त छे. तेमाटे कांइक वैरनिर्यातननो उपाय विचारो अने उपकोश्याने कहीने एने मदिरापान करावो तो रूडुं थाय.
कोश्यायें पण भर्त्तारना वियोगथी अने सिरियाना मोहदाक्षिण्यथी उपकोश्याने शीखवीने वररुचीने मदिरापान कराव्युं ! ! स्त्रीनो वशवर्ती प्राणी शुं शुं अकार्य न करे ? वली ते वररुचीथी अमात्यनो अभाव थयो. ते दिवसथी सिरियो पण राजानी सेवामां तत्पर रहे छे. एक दिवस प्रातःकाले उपकोश्यायें आवी कोश्याने कह्युं के, आज वररुचीने मदिरा पाइ छे, ते वात सिरियें सांभलीने विचार्युं के, हवे पितानुं वैर लेइशुं.
वररुचि पण निरंतर सन्नामां आवे, तेने राजा, हाली, मोहाली सर्व घणो आदर करे. एकदा राजा, मंत्रीश्वरना गुण संभारवा लाग्यो, अने

सिरियाने गदगद वाणीयें कहेवा लाग्यो के, महारो अमात्य शकमाल घणो नक्तिवंत, घणो शक्तिवंत, इहने बृहस्पति सरखो हतो. ते सहेजें जेम तेम माखो गयो! हा हा दैव! ए तें शुं कर्युं! अहो नाइ! शकमाल विना सर्व सूनुं देखुं बुं. त्यारें सिरियो बोल्यो, हे महाराज! हुं शुं करुं. ए सर्व मदिरानो पिनारो वररुचि पापी तेनां काम छे. ते सांनली राजा बोल्यो के, शुं वररुचि मदिरा पीये छे, ए वात साची छे? त्यारें सिरियो बोल्यो, राजन्! ए वात काले देखाडीश. पछी सिरियें पोताना माणसने शीखवी मूक्युं के, कचेरी मले ते वेलायें तु एकेकुं कमल सहुने आपजे, अने वररुचीने मीढलरसें करी तत्काल नावित करेखुं एवुं कमल आपजे. तेवारें ते पुरुषें तेमज कर्युं. त्यारें राजा प्रमुख कहेवा लाग्या के, अहो! ए अद्भुत सुगंध क्यांथी लाव्यः? एम करी नासिकाग्रे दीधां, विप्रें पण सुंध्युं, तेथी तेणें रात्रियें चंड्हास मदिरा पीधी हती, ते वमन कर्युं ते जोइ सहुयें वररुचीने धिग्धिग् करी सनामांथी काढयो. वररुचीयें एक विप्र पासें जइ प्रायश्चित्त माग्युं. तेने विप्रें कह्युं के, तपाव्युं तरुवुं पान करे तो ए पाप टले. वररुचीयें पण तेमज लोकलाजें तरुवुं पीधुं तेथी मरण पाम्यो.

हवे स्थूलिनड् पण श्रीसंनूतिविजय आचार्य पासे चारित्र पालतां श्रुतसमुड्ना पारगामी थता हवा. ज्यारें चोमासुं आव्युं, त्यारें एक मुनियें गुरुने प्रणमीने एवो अनिग्रह लीधो के, हुं चार मास लगें सिंहगुफाने बारणें उपवास करी काउस्सग्गें रहीश. बीजो साधु बोल्यो के, हुं दृष्टिविष सर्पना बिलनी उपर चार महिना उपवास करीने काउसग्गें रहीश. त्रीजो साधु बोल्यो के, हुं उपवास करीने कूआना नारवटीयानी उपर काउस्सग्गे रहीश. एवुं सांनली गुरुयें पण योग्यता जाणी ते त्रणेने आज्ञा दीधी. एटले स्थूलिनड्जी उठी वंदना करीने बोल्या के, हुं कोश्या नामें वेश्याने घेर चित्रशालानी याचना करीने तेमां रहीश, पण तपस्या करीश नहीं. षट्रस नोजननो आहार करतो चार मास पर्यंत अनिग्रह लइने रहीश. त्यारें गुरुयें उपयोग देइने योग्य जाणी तेने आज्ञा आपी.

एम ते चारे मुनि आज्ञा लइने स्वस्वस्थानकें गया. ते मुनि शीतल तीव्रतपस्यावंत देखीने त्यां वनना सर्प,सिंह अने अरहट्टना खेडु प्रमुख सर्व जीव शांत थता हवा. स्थूलिनड् पण कोश्याने घेर आव्या. तेने जोइ कोश्या

पण हाथ जोडी सहामी आवी उन्नी रही. मनमां विचार्युं के, एणे व्रत तो लीधुं पण निर्वाह न थयो, माटे इहां आव्या छे. एम चिंतवीने कहेवा लागी के, हे स्वामिन् ! आज्ञा करो, हुकुम फरमावो, ते हुं करुं ? आ शरीर, धन, परिवार, सर्व तमारुं छे. त्यारें स्थूलिन्नद्रजी बोल्या मुजने चोमासुं रहेवा माटे तमारी चित्रशाली आपो. वेश्या बोली, स्वामी ! सुखें रहो, पधारो. एम कही वेश्यायें चित्रशाली तैयार करी, एटले श्रीस्थूलिन्नद्रजी पण कामना घरमां बलियो थइने जेम धर्म पेसे तेम चित्रशालीमां पेठा.

त्यां ते वेश्या षट्रस नोजन मुनिने वहोरावे: त्यार पछी सोले शणगार सजी मुनिने खोन्नाववा आवे, पूर्वला कामन्नोग संन्नारीने नवनवा कामविलास जे प्रमाणे शास्त्रमां कह्या छे ते प्रमाणे करे, तेथी ते मुनिराज क्षोन्नाय नही, एम निरंतर क्षोन्नावतां मुनिने तो उलटी ध्यानधारा वधती हवी. एवुं मुनिनुं निर्विकारिपणुं देखीने वेश्या पगे लागी. स्थूलिन्नद्रजीनी दृढता देखीने वेश्यायें श्राविकापणुं अंगीकार कर्युं. अने एवो अन्निग्रह लीधो के, कदाचित् राजा कोइनी उपर संतुष्ट थइ म्हारे घेर मोकले, तो ते पुरुष मोकलो, पण बीजो पुरुष म्हारे न कल्पे.

हवे चोमासुं उतर्यां ते त्रणे मुनि गुरु पासें आव्या. तेमां प्रथम सिंहगुफावासी साधुने गुरुयें कह्युं अहो "दुक्करकारक" तमे सुखथी आव्या एम कही कांइक आसन ऊंचुं कर्युं वली बीजा बे साधुने पण गुरु एमज कहेता हवा. पछी ज्यारें श्रीस्थूलिन्नद्र साधु आव्या त्यारें गुरु उन्ना थइने बोल्या के अहो ! दुक्करकार ! दुक्करकार ! तमे सुखशातायें आव्या ? एवुं सांन्नली पूर्वला त्रणे मुनि विचारवा लाग्या के, अहो ! ए मंत्रिपुत्रछे माटे गुरु एनुं केटलुं बहुमान करे छे ? जे माटे षट्रस आहार नोजन करी लष्ट पुष्ट थको आव्यो, तेने गुरु एटला वानां करे छे ? तथापि कांइ फकर नही ए सर्व आवते चोमासें जाणिशुं. एम धारी अमर्ष धरतां आठ मास काढ्या. फरी चोमासुं आव्युं. त्यारें सिंहगुफावासी साधु गुरुनी पासें आवी प्रतिज्ञा करतो हवो के, कोश्या नामें वेश्याने घेर षट्रस आहार नोजन करीने हे न्नगवन् ! हुं चोमासुं रहीश. त्यारें गुरुयें ज्ञानना उपयोगें विचार्युं के, ए स्थूलिन्नद्रजी उपर ईर्ष्या लावीने बोले छे, पण एनाथी निर्वाह नही थाय ! एम चिंतवी गुरु बोल्या, हे वत्स ! ए अन्निग्रह

डुक्कर डुक्कर छे. माटे न करो. स्थूलिनद्रजी मेरुनी पेरें ए अनिग्रह पाल वानें थिरतावंत हता. त्यारें ते साधु बोल्यो के, मह्यारें डुक्कर नथी तो डु क्करडुक्कर केम कहो गो ? माटे हुं अवश्य करीश. गुरु बोल्या के, पूर्वला तपनो पण नंग थशे. जे माटे शक्तिविना घणो नार उपाडीयें तो शरीर नां गी पडे. तो पण ते गुरुनुं वचन अपमानीने वेश्याने घेर गयो.

वेश्यायें विचार्युं के, श्री थूलिनद्रजीनी स्पर्द्धायें ए महात्मा आव्यो छे, पण एने संसारमां पडतो राखुं. एम विचारी उठीने प्रणाम कर्यो. मुनि यें रहेवा माटे चित्रशाली याची, वेश्यायें पण जग्या आपी, त्यां रह्या. षट्रस आहार नोजन सामग्री वेश्यायें तैयार करी, ते नोजन साधुयें कर्युं.

हवे मध्यान्ह समयें तेनी परीक्षा करवा वेश्या सोल शणगार सजीने आवी. मुनितो देखता मात्रमां क्षोनायमान थता हवा. तेवी स्त्री अने ते वुं नोजन ते कोने विकार न करे ? ते साधु कंदर्पे व्याकुल थयो थको वे श्याने नोगनी प्रार्थना करतो हवो. वेश्या बोली के, अमे तो धन होय तो वश थइयें. मुनि बोल्यो. अमारी पासे इव्य क्यांथी ? वेश्या बोली के, नेपाल देशनो राजा मुनिनें रत्नकंबल आपे छे, ते लावो. मुनि पण नेपा ल देशें रत्नकंबलने अर्थें चाल्या. चोमासानो काल छे, मार्गमां कचरा पाणी घणा छे. तो पण ते साधु जेम अंतरथी पोताना व्रतमां खलाया, तेम बा ह्यथी पण पगें पगें खलाता चाल्या. एम करतां त्यां रत्नकंबल पाम्या. तेने वांसनी लाकडीमां गोपवी वाटे पाछा आवतां चोरनी पल्लीमां एक सूडो हतो, ते बोल्यो. " लक्षमायाति " एटले लक्षइव्य आवे छे. तेवारें पल्ली पतियें कोइ चाडखो पुरुष काड ऊपर बेठो हतो, तेने पूछ्युं के, शुं आवे छे ? ते पुरुष बोल्यो, एक निक्षुक आवे छे. एवामां साधु त्यां आव्यो ते ने पल्लीपतियें तपासी जोयुं, पण कांइ दीतुं नही. त्यारें मुनिने मूकी दी धो. ते जोइ पंखी बोल्यो " लाख जाय छे. " ते सांनली फरीथी ते पल्ली पतियें साधुने पकडीने पूछ्युं के, साचुं बोल अमारो पंखी जूतुं बोले न ही. साधुयें पण जेवुं हतुं तेवुं कह्युं. पल्लीपतियें दया आणी जवा दीधो. अनुक्रमें आवीने वांसमांथी रत्नकंबल काढीने वेश्याने आप्युं. ते वेश्यायें लइने खालमां नाखी दीधुं. मुनि बोल्या. रे नूंमी ! घणो क्लेश खमी बहु मूल्यनुं रत्नकंबल में लाव्युं, तेने तुं अपवित्र कचरा मध्ये शुं नांखीदे छे ?

वेश्या बोली. रे मूढ ! तुं रत्नकंबलनी शोचना करे छे, पण गुणरूप रत्नम य पोतानो आत्मा ते नरकरूप कचरामां पडे छे, तेने केम नथी सोचतो ? ते सांजली मुनिने संवेग आव्यो. त्यारें कहेवा लाग्यो. के हे वेश्या ! संसारमां पडता एवा मुज प्रत्यें तें राख्यो. हवे अतिचार पंक शोधवाने अर्थें हुं गुरु चरणे जइश. हे निःष्पाप तुजने धर्मलाज हो. कोश्या पण कहेवा लागी के, में ब्रह्मचारी थकां तमने खेद पमाड्यो, ते मने मिछामिछ कडं हो. में तमने प्रतिबोधवा निमित्तें एटला वानां कर्यां, ते हे रुषीश्वर ! तमे खमजो, अने हवे उतावला गुरु पासे जाउ. अने गुरुवचन अंगीकार करो. मुनि पण ते वचन प्रमाण करी श्री संजूतिविजय गुरु पासे गया त्यां प्रायश्चित आलोचीने तप अंगीकार करता हवा.

हवे श्रीसंजूतिविजयजी पण अनशन करी देवलोके पंधाख्या. वली एक दिवसें राजा रथिक पुरुषनी उपर संतुष्ट थयो; तेवारें तेना मागवाथी तेने राजायें कोश्याने घेर उतारो आप्यो. हवे कोश्यातो एक थूलिनड टाली अन्य कोइ पुरुषने इछती नथी. ते माटे रथकार पुरुषनी आगल पण श्री थूलिनइजीना गुणवर्णन करती हवी. रथकार पण घरनी वाडी मध्ये ढोलीयें बेसीने वेश्यानुं चित्त रीजववा माटे पोतानुं विज्ञान देखाडवा आंबानी लुंब बाणें वींधी, पछी ते बाणना पूंखनें विषे बीजुं बाण सांध्युं. वली बीजा बाणें ते सांध्युं तेणे करी बेठां थकांज आम्र वृक्षनी लुंब पाडी कोश्याने आपी. त्यारें कोश्या पण पोतानुं विज्ञान देखाडवा माटे एक सरसवनो ढगलो करी ते उपर सूची मूकी पुष्पपत्रें ते सूइ ढांकीने ते उपर नाटक करती हवी. पण सूची विंधाणी नही. अने सरसव पण खस्या नहीं ते जोइ रथकार पुरुष कहेवा लाग्यो. के, तहारी डुक्कर करणी देखीने हुं संतुष्ट थयो छुं. माटे कांइक माग, ते तुजने आपुं. त्यारें कोश्या बोली. शुं महारी डुक्कर करणी दीठी के, जे जोइने तुं महारी उपर रीज्यो ? अन्यासीने शुं डुक्कर छे ? ए तहारी तथा महारी बेहुनी करणी कांइ पण डुक्कर नथी, पण जे थूलिनडें कर्युं, ते डुक्कर छे. जे माटे बारवर्ष रही महारी साथे जोग जोगव्या, तेज चित्रशालीमां रही अखंड व्रत राखीने गयो ! स्त्रीनी पासे एकदिवस पण रही न शकाय. ते श्री थूलिनड चारमास पर्यंत अखंड व्रतें रह्या. वली षट्रस जोजन आहार करता तथा

कामने जागृत करनारी चित्रशालीमां रहेता, पोतानी स्त्रीनी पासे वसता, वर्षाकाल, यौवनावस्था, पूर्वलो राग, एटलां वानामांहेलुं जो एक वानुं छतुं थाय, तो लोढानुं शरीर होय, ते पण गली जाय, तो सर्व कारणनी शी वात! ॥ यतः ॥ न डुक्करं अंबय लुंबतोडणं, न डुक्करं सरिसवनच्चियाए ॥ तं डुक्करं तं च महाणुनावं, जे सो मुणी पमयवणंमि वुच्छो ॥ १ ॥ कवयोऽपि ॥ गिरौ गुहायां विजने वनान्तरे, वा संश्रयन्तो वशिनः सहस्रशः ॥ हर्म्येऽतिरम्ये युवतीजनान्तिके, वशीश एकः शकडालनन्दनः ॥ २॥ योऽग्नौ प्रविष्टोऽपि नैव दग्धः छिन्नो न खड्गाग्रकृतप्रचारः ॥ कृष्णाहिरन्ध्रेऽप्युषितो न दष्टो, नाक्तो जनांगारनिवासकोऽपि ॥ ३ ॥ वेश्या रागवती सदा तदनुगा षडनीरसैर्नोजनं, शुभ्रं धाम मनोहरं वपुरहो नव्यो वयःसंगमः ॥ कालोऽयं जलदाविलस्तदपि यः कामं जिगायादरात्, तं वंदे युवतिप्रबोधकुशलं श्रीस्थूलिनद्रं मुनिम् ॥ ४ ॥ रे काम वामनयना तव मुख्यमस्त्रं, वीरा वसन्तपिकपंचमचंद्रमुख्याः ॥ त्वत्सेवका हरिविरंचिमहेश्वराद्या, हा हा हताश मुनिनापि कथं हतस्त्वम् ॥ ५ ॥ श्रीनंदिषेण रथनेमिमुनिश्वरादि–बुध्ध्या त्वया मदन रे मुनिरेष दृष्टः ॥ ज्ञातं न नेमिमुनिजम्बुसुदर्शनानां, तुर्यो नविष्यति निहत्य रणांगणे माम् ॥ ६ ॥ श्रीनेमितोऽपि शकडालसुतं विचार्य मन्यामहे वयममुं नटमेकमेव ॥ देवोऽद्रिदुर्गमधिरुह्य जिगाय मोहं, यन्मोहनालयमयं तु वशी प्रविश्य ॥ ७ ॥

इत्यादिक श्रीस्थूलिनद्रजीना गुण वर्णन सांनलीने रथकार पुरुष बोल्यो. रे स्त्री! ते स्थूलिनद्र महासत्त्वनो धणी कोण छे? जेनां तुं एटला गुण वर्णन करे छे. त्यारें वेश्या बोली. राजानो प्रधान शकडाल नामें हतो तेनो पुत्र स्थूलिनद्र तेने हुं वर्णवुं छुं. ते सांनली संभ्रांत थयो थको रथकार बोल्यो. रे स्त्री! ते महामुनिनो हुं किंकर छुं. एम सांनली वेश्यायें तेने संवेगमां आव्यो जाणी, धर्मदेशना देइने तेनी अनादिकालनी मोहनिद्रा टाली, त्यारें रथकार बोल्यो के, हे नद्रे! तें मुजने नलो प्रतिबोध कर्यो. हुं पण ते मुनिने मार्गें चालीश. तें मुजने आज मार्ग देखाड्यो, तहारुं कल्याण थाउ. तुं तहारो अनिग्रह दृढ राखजे. एम कही सजुरु पासे जइने रथकारें पण प्रव्रज्या अंगीकार करी.

नगवान् श्रीस्थूलिनद्रजी पण तीव्र व्रत पालतां बारवर्ष डुकाल पड्यो

ते महाविकराल डुकालने विषे साधुनो समुदाय, मली समुद्रने कांठे जइने रहेतो हवो. ते नूखें करी सूत्र गणी न शके, तेथी सर्व सूत्र वीसरी गयां ॥ यतः ॥ अगणिज्जंति नासे विज्जा, दंमिज्जंति नासे पज्जा ॥ कुट्टिज्जंति नासे नज्जा, बहु बोलंति नासे लज्जा ॥ १ ॥ हवे डुकालने अंतें पाडलिपुर नगरने विषे साधुनो समुदाय एकठो थयो. ते वखत जे साधुनी पासे अंग, अध्ययन, उद्देशादिक जे कांइ कंठाग्रे हतुं, ते लीधुं. त्यारें अगीयार अंग तो मल्यां, पण दृष्टीवाद पूर्वमध्यें कांइयें न जड्युं. त्यारें सर्व संघ नेलो थइने पूर्व विद्या मेलववाना निमित्तें चिंता करवा लाग्यो.

ते अवसरें नेपाल देशना मार्ग मध्यें रहेला एवा श्रीनद्रबाहुस्वामी, ते पूर्वधर छे. तेमनें तेडवा माटे श्रीसंघें मली बे साधुने, मोकल्या. ते साधु त्यां जइ श्रीनद्रबाहुने नमस्कार करी हाथ जोडीने एम कहेता हवा के, श्रीसंघें तमने तेडवा माटे अमने मोकल्या छे. गुरु बोल्या के, में तो महाप्रणिधान मांम्यो छे ते बारवर्षें पुरो थाशें तिहांसुधी महाराथी अवाशे नही ए महाप्रणिधान निपन्यां पछी जो कोइ कार्य आव्युं होय तो सर्व पूर्व सूत्रने अर्थ सहित अंतर्मुहूर्त्तमां संपूर्ण गणी शकाय.

हवे ते मुनियें पाछा जइने श्रीसंघने ते वात कही. तेवारें श्रीसंघें वली बीजा बे साधुने मोकलीने कहेवराव्युं के, तमे गुरुने पूछजो के जे श्रीसंघनी आज्ञा न माने तेने शयो दंम थाय? ते कृपा करी कहो. त्यारें गुरु कहेशे के, तेने संघबहार करवो, त्यारें तमें सारी पेठें कहेजो के, ए दंमयोग्य तमें छो. ते साधुयें पण त्यां जइने तेमज कह्युं. त्यारें आचार्य बोल्या के, श्री संघ एम करी शके ते वात महारे प्रमाण छे; पण श्रीसंघ महारा उपर प्रसाद करीने बुद्धिवंत साधुनें जो इहां मोकले तो हुं तेमने नित्य सात वाचना आपीश. तेमां एक वाचना गोचरीथी आवीने आपीश, त्रण वाचना काल वेलायें आपीश, तथा त्रण वाचना सांजना पडिक्कमणा पछी आपीश. ए रीतें पण संघकार्य थशे. अने महारुं कार्य पण नहि सीदाय. पछी ते मुनियें आवीने संघने तेमज विनंति करी. श्रीसंघें पण स्थूलिनद्र प्रमुख पांचशे मुनि नणनारा बुद्धिवंत जोइने मोकल्या. आचार्य पण सहुने नणावता हवा. पण ते साधु थोडी वाचना माटे नणतां उद्वेग पाम्या. एक श्रीस्थूलिनद्रजी टकी रह्या. ते नणतां नणतां आठे वर्षें आठ

पूर्व भण्या. पछी आचार्यें पूछ्युं के, उद्वेग केम पामो छो? त्यारें स्थूलिभ द्रजी बोल्या के, हुं उद्वेग नथी पाम्यो. पण वाचना थोडी छे. त्यारें आ चार्य बोल्या. हवे प्रणिधान प्रायः पूर्ण थयुं छे. पछी तमारी इछा प्रमाणें वाचना आपीशुं. स्थूलिभद्र बोल्या, हुं केटलुं भण्यो? अने केटलुं बाकी छे? गुरु बोल्या एक बिंदु जेटलुं तुं भण्यो, अने समुद्र जेटलुं बाकी छे.

हवे ध्यान पूरुं थये थके बे वस्तु उणां दशपूर्व स्थूलिभद्रजीयें जेटले संपूर्ण कर्यां, तेटले विहार करता पाडलिपुर नगरने विषे भगवान् श्रीभद्र बाहुस्वामी उद्यानमां पधारता हवा. त्यारें यक्षादिक स्थूलिभद्रजीनी बहे नो साधविउ थइ छे ते वंदना करवा आवी. तेणीयें गुरुने वांदीने पूछ्युं के, हे प्रभु! स्थूलिभद्रजी क्यां छे? गुरु बोल्या, नहाना देवकुलमां छे. ते सांभ ली देवकुल तरफ चाली. एटले बहेनोने चमत्कार देखाडवा श्रीस्थूलिभद्र जी सिंहनुं रूप करी बेठा. ते रूप देखी बहेनो बीहीनीथकी पाछी आवी गुरुने कहेवा लागी के, वडा भाइने तो सिंहभक्षण करीने त्यां बेठो छे, ते सांभली आचार्यें उपयोग दीधो, अने फरी कह्युं के, ते तमारा महोटा भाइ छे, पण सिंह नथी. माटे जइने वांदो त्यारें ते साध्वीउयें फरी त्यां जइ भाइने मूलगे रूपें देखी वंदना करीने. पछी पोतानी कथा कहेती हवी के, आ पणा भाइ सिरियें अमारी साथें दीक्षा लीधी, परंतु एकासणुं करवाने पण असमर्थ होवाथी एक दिवस पर्युषण पर्वने दहाडे में कह्युं के, आज पो रिसी करो, ते तेमणें करी. पहोर पूर्ण थयो त्यारें में कह्युं के, आ पर्व दोहिलुं छे माटे पूरिमड्ढ करो. ते पण कर्युं. एम करतां अपरार्द्धनुं पच्च रकाण कराव्युं. में कह्युं एटलो काल तो सुखें जशे, ते पण कर्युं. पछी अ वसरे वली पण में कह्युं के, हवे रात्रि ढूकडी छे, उंघमां रात्रि जशे माटें उपवास करो. तेवारें उपवास पण कर्यो. रात्रियें देवगुरुने संभारतां क्षु धायें पीड्योथको मरीने देवलोकें गयो. माटे मने ऋषिघातनुं पाप लाग्युं तेनो पश्चात्ताप करती श्रीसंघपासें प्रायश्चित्त माग्युं. त्यारें संघे कह्युं के, त मारो शुद्ध भाव छे, तेथी प्रायश्चित्त न आवे. में कह्युं के, जो साक्षात् परमे श्वर मने कहे तो शाता थाय, अन्यथा नहि! ते सांभलीने संघें काउस्स ग्ग कर्यो, शासन देवता आव्या, तेणे संघने कह्युं के, कहो शुं करुं? संघें कह्युं के, यक्षाजीने श्रीजिनेश्वर पासे लेइ जाउ. त्यारें शासन देवी बोल्या

के, हुं निर्विघ्नपणें जइ शकुं, माटे तमें काउस्सग्गमां रहेजो. ए वातनी संघें हा कही. त्यारें शासनदेवी मने श्रीसीमंधरस्वामी पासें लइ गया. में श्रीपरमेश्वरजीने वंदना करी, प्रभुजी बोल्या के, भरतक्षेत्रथी आ आर्या आव्यां छे, ते निर्दोष छे. ते सांभळीनें म्हारो संदेह टळ्यो, श्रीसंघनी पासे कृपा करीने प्रभुजीयें मने चार अध्ययन आप्यां. शासनदेवता, पाछां मने म्हारे स्थानकें लाव्यां. एक भावना अध्ययन, बीजुं विमुत्ति अध्ययन, त्रीजुं रतिकला अध्ययन, अने चोथुं विविक्तचर्या अध्ययन, ए चारे अध्ययन में एक वाचनायें ग्रह्यां. श्री संघनी आगळ वात कहीने ए चारे अध्ययन कही देखाड्यां. तेमां बे अध्ययन श्रीआचारांगजीनी बे चूलिका थापी. अने बे अध्ययन श्रीदशवैकालिकजीनी चूलिकापणे थाप्यां. एवुं कहे थके स्थूलिभद्रजीयें ते वातनी आज्ञा दीधी. साध्वी पोताने ठेकाणें आव्यां.

हवे स्थूलिभद्रपण गुरु पासे वाचना लेवा आव्या, गुरु बोल्या के, तुं वाचनाने अयोग्य छे. ते सांभळीने स्थूलिभद्रें पण दीक्षा दिवसथी मांडीने पोतानो अपराध विचार्यो, पण कोइ अपराध दीठो नही. त्यारें गुरुने कह्युं के, स्वामी! म्हारो अपराध तो म्हारी नजरमां आवतो नथी. गुरु बोल्या. अपराध करीने वळी मानतो नथी! त्यारे स्थूलिभद्र सिंहरूप संभारीने गुरुना चरणे मस्तक घाली कहेता हवा के, हे स्वामिन्! हवे फरी एवुं नही करुं. ए म्हारो अपराध खमो. गुरु बोल्या. हवे तुं न करजे, पण ए काम कर्युं तेथी वाचना नहि आपुं. एम कहे थके स्थूलिभद्रजीयें संघने विनंति करी गुरुने कहेवराव्युं, जेमाटे म्होटा कोप्या तेने म्होटा ज प्रसन्न करवां समर्थ होय! सूरि बोल्या. हवे बीजा पण आज पछी मंदसत्त्वना धणी थशे, माटे योग्यता नथी. थाकतां पूर्व म्हारीज पासे रहो, एनो दंभतो बीजाने शिक्षा माटे छे. ते सांभळी संघें घणो आग्रह कर्यो त्यारें गुरुयें उपयोग दीधो, जाण्युं के, म्हाराथी पूर्व विछेद नही जाय, एम जाणी हवे कोइने भणावशो नही. एवो श्रीस्थूलिभद्रजीने अभिग्रह करावीने थाकतां पूर्व तेमने भणाव्यां. इहां कोइ कहे छे के, सूत्रेंज चार पूर्व भणाव्यां पण अर्थ न आप्यो. अनुक्रमें आचार्य पद भद्रबाहुस्वामीयें स्थूलिभद्रनें आप्युं. ए रीतें स्थूलिभद्र जेवामुनि पण श्रुत मद करवाथी भणवाने अयोग्य थया तो बीजानी शी वात? माटे श्रुतमद न

करवो. ए आठमा मद उपर कथा श्रीपरिशिष्ट पर्वणीमध्ये ढे इति ॥

हवे सामान्य मान उपर बाहुबलीनो दृष्टांत कहे ढे.

श्रीऋषनदेवजीयें दीक्षा लीधी, त्यारें नरतने विनीतानुं राज्य आप्युं. बाहुबलीने बहुलि देशनुं राज्य आप्युं. तथा बीजा अठाणु पुत्रने अंगवंगादिदेश वहेंची आप्या. प्रनुने दीक्षा लीधां एक हजार वर्ष थयां. त्यारें नरतने चक्ररत्न उपन्युं, ढ खंम साध्या, बीजा अठाणु नाइने आज्ञा मनावतां तेउ राज्य ढांमी, श्रीऋषन स्वामी पासे दीक्षा लेइ केवलज्ञान पाम्या ढे.

नरतचक्री ढ खंम साधी, विनितायें आव्या, पण आयुधशालामां चक्र आवे नहि, त्यारें प्रधानें कह्युं के, तमारो नाइ बाहुबली तमारी आण मानतो नथी, माटे आयुधशालामां चक्र आवतुं नथी. नरतें नाइ उपर दूत मोकल्यो. ते बहुलि देशने विषे गयो. त्यांनी स्त्रीयोयें पूढ्युं. तुं कोण ढो? दूतें कह्युं. हुं नरतनो दूत ढुं. बाहुबली पासे जाउं ढुं. त्यारें स्त्रीयें कह्युं नरत ते कोण ढे? नरततो अमारें कांचलियें ढे. ते सांनली दूतें चिंतव्युं के, इहांना लोक एवा ङुर्दम ढे. तो तेनो राजा केवो हशे? एम विचार करतो तिक्षशिला नगरीयें पहोच्यो. त्यां बाहुबली राजा सना पूरी बेठा ढे. तेना त्रण लाख पुत्र ढे, तेमां महोटो सोमयशा ढे. तेने वली चोराशी हजार स्त्री ढे. तेना श्रेयांस प्रमुख बहोतेर हजार पुत्र ढे. एम पुत्र पौत्रादिकें परिवर्यो सूर्यनी पेरें देदीप्यमान एवा बाहुबलीने देखी नयभ्रांत थको दूत बोल्यो. हे महाराजा! तमारा नाइयें तमने जुहार कह्यो ढे. अने कह्युं ढे के, चक्ररत्न आयुधशालाने विषे आवतुं नथी, माटे महारी आणदाण मानजो. ते सांनली नमुह चढावी, रातां लोचन करी, बाहुबली बोल्यो. अरे दूत! नरतने हजी लाज नथी? जे माटे अठाणु नाइनुं राज्य लेइ ढ खंमनो धणी थयो, तो पण तृप्ति न थइ? के, महारुं राज्य लेवा वांढे ढे? ते दहाडा विसरी गया के, न्हानपणमां रमतां दडानी पेठें ऊंचो उढालीने पडतो तेवारें हुं फाली लेतो, हुं तेनो तेज ढुं. राज्यनो खप होय तो वहेलो आवजे. पण आण तो श्रीतातजीनीज मानीश. एम कही दूतने निघ्रंढी काढ्यो. दूतें आवी सर्व वात नरतने कही. त्यारें नरतचक्रवर्त्तीने क्रोध चढ्यो, पढी पोताना सवाक्रोड पुत्र ढे, तेमां महोटो पुत्र आदित्ययशा ढे, तेना वली महाजसा प्रमुख सवालाख पुत्र

छे. ते सहित पोतानी ऋद्धि लइ बहुलिदेशनी संधियें आवी पड्यो. बाहुब
ली पण पोतानुं कटक लेइ सामो आव्यो. मांहोमांहि युद्ध थयुं. तेमां घ
णा लोकनो संहार थवा मांड्यो. एम युद्ध करतां बार वर्ष थयां. त्यारें इं
द्रें आवी बे भाइने समजावी. दृष्टियुद्ध, वचनयुद्ध, बाहुयुद्ध, मुष्टियुद्ध अने
दंडयुद्ध ए पांच युद्ध करवा ठेराव्या. ते पांचे युद्धमां भरत हार्यो. तेवारें
क्रोधने वशें भाई उपर चक्र मूक्युं. ते चक्र पण बाहुबलीने प्रदक्षिणा देइ
पाछुं भरत पासे गयुं. जे माटे गोत्रमां चक्र न लागे.

भरतें विचार्युं के, अमोघ शस्त्र पाछुं फर्युं तो निश्चय ए महारुं राज्य
लेशे. हवे भरतें चक्र मूक्याथी बाहुबलीने पण क्रोध चढ्यो. के, एणें महारुं
मस्तक छेदवानें कीधुं, तो हुं पण चक्रने अने चक्रवर्त्तीने मुष्टियें करी चूर्ण करुं.
एम चिंतवी क्रोध चढावी मुष्टि उपाडी त्यां भरत पण सामो धायो. एटले बाहु
बलीने विचार उपन्यो के, हा हा ! भूंडुं थशे ! ! ! ए मुष्टियें भरत मरशे,
छखंड रंडाशे ! ऋषभना वंशने कलंक लागशे ! ! लोकमां हाहाकार थ
शे ! ! ! अने मुष्टि उपाडी ते पण निष्फल केम करुं ? एम चिंतवी ते मु
ष्टियें मस्तकनो लोच कर्यो. देवतायें वेष आप्यो. जय जय शब्द थयो. भ
रत आवी पगें लागी अपराध खमावी पोतानें स्थानकें गयो.

बाहुबलियें विचार्युं के, महारा अढाणु भाई दीक्षा लेइ केवली थया
छे. ते नहाना भाइने वांदवुं पडशे, ते माटे केवलज्ञान उपजावी पछी भ
गवानना समवसरणमां जाउं. जेम तेमने वांदवा न पडे. एवो अभिमान
आणी त्यांज काउस्सग्ग करी रह्या. वर्ष दिवस सूधी भूख तृषा खमी,
पगें डाभ उग्या, वृक्षनी पेठें वेलडीयें विंटाणा, कानमां पंखीयें माला
घाल्या, ताढताप खमता रह्या. वर्ष दिवसने अंते ब्राह्मीने श्रीऋषभदेवस्वा
मीयें मोकली, तेणें आवी कह्युं के, हे वीरा ! गजथकी उतरो. ए वचन
सांभली बाहुबलियें विचार्युं के, हुं तो गज उपर नथी चढ्यो, अने ए महा
सतीनुं वचन पण जूठुं न होय, एम विमासतां मनमां ज्ञान उपन्युं के, हुं
अभिमानरूप हाथीयें चढ्योज छुं. जेमाटे न्हाना भाइतो परमगुणी थया.
केवली थया, वीतराग थया, रत्नत्रयीरूप गुणें करी ते परम वडेरा छे,
त्रिभुवनने वंदवा योग्य छे, ते उपर अभिमान करवाथी मने आशातना
लागी, माटे जइने वंदना करुं. एम विचारी जेटले पग उपाडे छे, तेटले एज

भावनायें क्षपकश्रेणी मांमी घातिकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्या. केवली पर्याय पाली मुक्ति पहोच्या. ते माटे मानें धर्म न होय ॥ यतः ॥ धम्मो मए ए हुंतो, तो नवि सीउन्हवायविन्नडिउ ॥ संवछरमणसिउ, बाहुबली तह किलिस्संतो ॥ १ ॥ जे माटे वर्ष दिवस सूधी केवलज्ञान अटकाव्युं. ते माटे मानथी उपरांत वली बीजो शत्रु ते कोण छे ? ॥ इतिश्रीउपदेशमालायाम् ॥ हवे मान ते वैरी कह्यो, माटे वैरीनो प्रतिपक्ष। हेतु छे, माटे हेतु पूछे छे.

इहां "हियमप्पमाउ" ए पदनो अर्थ कहे छे शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन् ! वैरी ते मान कह्यो. त्यारें (हियं किं के०) हित ते शुं ? इहां किं शब्द पछवाडेनो छे, ते लेइयें. त्यारे गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! (अप्पमाउ के०) अप्रमाद तेज हित छे. जे कारण माटे थोडा पण जे माठा अध्यवसाय करवा, ते प्रमाद छे माटे ते करवा नहि. तेने अप्रमाद कहियें. ते अप्रमादना दृष्टांततो गौतम, सुधर्म, जंबू, प्रभवा, अने वयरस्वामी प्रमुख घणाना छे, ते जाणवा. इहांतो व्यतिरेकें चंदा अने सर्गमाताना पुत्रनो दृष्टांत कहे छे. जे माटे थोडो प्रमाद पण महाअनर्थनुं आपनारो छे ते कहे छे.

आज जंबुद्वीपना दक्षिणार्द्ध भरतने विषे उत्तरापथ देशमां वर्द्धमानपुर नगरें, अजितवर्द्धन नामें राजा राज्य करे छे. त्यां सद्ध एवे नामे गाथापति रहेछे. तेनीं चंदा नामें भार्यानो सर्ग एवे नामें पुत्र छे. ते पूर्वकृत कर्मेकरी निर्धन छे. अनुक्रमें ते सद्ध मरण पाम्यो. केटलो एक काल गयो, पछी आजीविका पण दुःखे पूराय माटें चंदा उदरभरणनिमित्तें परघरने विषे काम करे. सर्ग पण साग प्रमुखनां इंधणां लावी आजीविका करे. ॥ यतः ॥ किं किं न कयं को को, न पछिउ कह कह ए णामियं सीसं ॥ दुप्परउयरस्स कए,किं न कयं किं न कायव्वं ॥१॥ एम करतां एक दिवसें तेनी पासे ईश्वरशेठ पाडोशी वसे छे. तेने घेर जमाइ आव्यो छे. सर्गनी पण घेर आववानी वेला थइ छे. एवा अवसरे ईश्वर शेठें पाणी भरवा माटें चंदाने बोलावी, त्यारें चंदा पण पुत्र भूख्यो आवशे, एवुं जाणी. तेना सारुं शीके भोजन मूकी, कूतरा प्रमुखना भयथकी बारणें कडी चढावीने त्यां गइ. थोडी वेला पछी सर्ग आव्यो. तेणें इंधणां मूकी माताने खोली; पण जडी नही शीकेपण जोयुं नही. भूखें तरषें पीड्यो कषाय वंत थयो.

हवे चंदायें पाणी वह्युं; पण शेठना माणस कामकाजमां व्यग्र हता.

तेणें कांइ न आप्युं. माटे चंदाना मनमां घणो खेद उपन्यो. पछी घेर आवी एटले कषायें सर्ग बोल्यो. अरे तने त्यां शूलियें दीधी हती के शुं ? जेमाटे म्हारी वेला वीसरी गइ. हुं भूखें पीडा पामु छुं. त्यारें ते पण दुःखणी हती, तेथी बोली के, शुं तह्मारा हाथ कपाणा हता के, शीकेथी लेइने खाधुं नही! एवी रीतें बे जणने तथाविध वचन उचारतां हीणा कर्म बंधाणां.

एकदा कोइ कर्मविचित्रतायें, भाविभावनायोगें, विशिष्ट फल थनार छे, माटें मानतुंग नामा आचार्य पासे ते बेहु जणें जैनधर्मनो बोध पामी श्रावकपणुं अंगीकार कर्युं. तेने घणा काल पाली वृद्धावस्थायें शुभ परिणामें बेहु जणें चारित्र लीधुं. अंते संलेषणा करी समाधियें मरण पामी देवलोके उपन्या. त्यां आउखुं पूर्ण थये सर्गनो जीव च्यवीने जंबुद्वीपना भरतमां ताम्रलिप्ति नगरीयें कुमारदेव नामें शेठने घेर फींजुआ नामें भार्यानी कूखें पुत्रपणें उपन्यो. तेनुं अरुणदेव नाम दीधुं. ते अनुक्रमें कुमारभाव पाम्यो.

पाछलथी चंदानो जीव पण देवलोकथी च्यवीने पाफलापथ नगरें जसादित्य नामें शेठनी इलुआ नामें भार्या छे, तेनी कूखें स्त्रीपणें आवीने उपनी, तेनुं देयणी एवुं नाम पाडयुं. ते महोटी थइ, त्यारें भाविभावना योगें अरुणदेवने आपी. ते परण्या विनाज व्यापार करवा जहाजे चढयो. महा कडाह द्वीपे गयो, त्यांथी पाछां वलतां कर्मपरिणाम विचित्र छे माटे जहाज भांग्युं. पोतें अने एक महेश्वर नामें बीजो पुरुष हतो, ए बेहुजण पाटीये वलग्या. पाटीयुं तरतुं तरतुं समुद्रने कांठे आव्युं. ते पाफलापथ नगरना उद्याननने विषे आव्या. महेश्वर बोल्यो, हे कुमार! इहां तमारुं सासरुं छे, माटे गाममां जइयें. अरुणदेव बोल्यो हे आर्य, आ अवस्थायें सासरे जवुं युक्त नथी. महेश्वर बोल्यो, जो एम छे तो तमे आ देवकुलमां बेसो, हुं हाटथकी कांइक भोजन लइ आवुं. एम कही. महेश्वर गाममां गयो. पाछलथी अरुणदेवने मार्गना खेदें देवकुलमां उंघ आवी गइ.

एवा अवसरमां देइणीने पाछला भवे जे पुत्रनें कह्युं हतुं के, " तह्मारा हाथ कपाणा हता के ? " ते वचनना कर्मनो उदय आव्यो. ते भवनना उद्याननने विषे रही छे. त्यां तेने तस्करें ग्रही तेना हाथमां महामूल्य माणिकनां कटकयुगल हता, ते अर्द्ध काढयां पण आकरा घणां हता तेथी पूर्ण काढी न शक्या. तेवारें तेनुं मुख भीडी छरीथी हाथ कापी कटक यु

गल लेइने चोरें नासवा मांम्युं. ते उद्यानपालकें दीठो. बूम पाडी. एवा मां कोटवाल आव्यो. ते चोरनी पाछल दोड्यो. चोर पण उतावलुं चाल वाथी श्वासें भराइ गयो. शक्ति क्षीण थइ. अने जाण्युं के, हवे आगल न हिं चाली शकुं. पूर्वें देवकुल धारी मूक्युं हशे, माटे ज्यां अरुणदेव सूतो छे, ते देवकुलमां पेठो. एवा अवसरें अरुणदेव पण पूर्वभवें बोल्यो हतो. जे " तने शूलियें दीधी हती के शुं " इत्यादिक वचननुं कर्म उदय थयुं. तेवारें ते चोरें विचार्युं के, बीजो उपाय नथी, तेथी कटक युगल अने छरी ए बे वस्तु अरुणदेवनी पासे मूकी. अने पोतें शिखरमां संताइ रह्यो.

हवे अरुणदेव जाग्यो, दैवयोगें कडां अने छरी ए बेहुने अरुणें पोतें लीधां. अने विचार्युं के, कोइ देवतायें संतुष्ट थइने मने आप्यां हशे, माटे फांटमां घाल्यां. पण वली शंका उपनी के, देवें आपेलामां छरी केम होय ? एम चिंतवे छे एवामां कोटवाल आव्यो तेने देखी मनमां खोभना पाम्यो. कोटवाल बोल्यो. रे दुष्ट दुराचार ! क्यां जइश ? एवुं सांभलतां हाथ मांथी छरी हेठी पडी. तेने कोटवाले पकड्यो त्यारें अरुणदेव बोल्यो. हुं कडांनी वात जाणतो नथी. एटले तलारने रीश चढी. मारवा मांम्यो. भयें करी पूरां गोपव्यां न हतां तेथी कडां हेठां पड्यां. ते कोटवालें लीधां. अने निश्चय कर्यो के, एज चोर ! पछी राजा पासे लाव्या. सर्व व्यतिकर राजाने संभलाव्यो. राजाने कांइ पण शंका रही नही. त्यारें हूकम कर्यो के, एने शूलियें द्यो. राज्य पुरुषोयें वधस्थानके लावी शूलियें दीधो.

एवामां महेश्वर भोजन लेइने आव्यो, देवकुलमां जोयुं तो अरुणदेवने दीठो नही. पछी ढूकडो आवी सर्व ठेकाणे जोयो, पण न जड्यो. महेश्वर आकुलव्याकुल थयो. पछी देवकुलनी समीपे मालीप्रमुखने पूछ्युं के, अरे पुरुषो ! तमे एवा प्रकारनो शेठनो पुत्र देवकुलमांथी जतो आवतो दीठो ? त्यारें ते बोल्या. भाइ कोइ दीठो नथी. पण हमणां एक चोर मार्यो. तिहां न जाणियें कदापि कौतुक जोवा गयो होय तो होय ? त्यारें महेश्वर खोभना पामतो बोल्यो. रे भइ क्यां क्यां ते स्थानक ? त्यारें मालीयें मार्ग देखाड्यो, शून्य हृदयथकी महेश्वर त्यां गयो. तेणे शूलियें चढावेलुं शरीर भेदाणुं, महादारुण अवस्था भोगवतो अरुणदेवने दीठो.

हवे महेश्वर पण हे श्रेष्ठिपुत्र ! हे श्रेष्ठिपुत्र ! एम कहेतो मूर्छा खाइ

नूमियें पड्यो. त्यां जे लोक जोवा आव्या हता ते लोकें कौतुक अने अ
नुकंपायें आश्वासना करी पूछ्युं. हे आर्य, ए श्रेष्ठिपुत्र ! कोण छे ? त्यारें
गद्गद वाणीयें महेश्वर बोल्यो. अरे नाइ ! ए कथा शी पूछो छो ? ए क
था पूरी थइ. ए तो ताम्रलिप्ति नगरीने विषे तिलकनूत एवो कुमारदेव ना
मा शेठनो पुत्र छे, अने आ नगरमां वसनारो जसादित्यनो जमाइ छे, ते
जहाज नांग्युं, परिवारथी वियोग पामीने आजज इहां आव्यो. में कह्युं के,
इहां तहारुं सासरुं छे. चालो आपणे तेने घेर जइयें. त्यारें एणें कह्युं के,
आ अवस्थायें सासरे केम जइयें ? त्यारें में कह्युं आ देवकुलने विषे तमे
रहो. हुं हाटेथी नोजन लावुं. एम कहीने हुं नोजन लेवा गयो. हुं पाप
कर्मी नोजन लेइने आव्यो, सघलें जोयुं पण न दीठो. अनुक्रमें मालिने
पूछवाथी तेणें कह्युं के, हमणां चोर मार्यो, ते त्यां जोवा गयो होय तो
कोण जाणे ? ए जोवा हुं इहां आव्यो. एटले ए रीतें दीठो. एम कहेतो
कहेतो वली पृथ्वी उपर पड्यो. ते जेम तपावेली वेलुमध्ये मछ तडफडे,
तेम तडफडवा लाग्यो. वली उठी शिलायें करी पोतानो वध करवा लाग्यो.
एटले लोकोयें पकडी राख्यो. ए वात सर्वत्र प्रसिद्ध थइ. जसादित्यें पण
ए व्यतिकर जाण्यो. त्यारें तेजवेला देइणीने लेइने त्यां आव्यो. ते पण अरु
णदेवने शूलियें देखी विलाप करवा लाग्यो. अहो ! महारी अधन्यता ! एम
कहेतां देइणीसहित मूर्छा खाइने धरतीयें पड्यो. परिजनें आश्वासना क
री, पछी जसादित्य बोल्यो के, काष्ठ लावो, महारे बली मरवुं छे. आ शो
क संताप महाराथी खमाय नही. परंपरायें ए वात राजायें पण सांन
ली. राजा कोटवाल उपर कोपायमान थयो. कोटवाल बोल्यो. महारो
कांइ वांक नथी. में चोरने मुद्दा सहित पकड्यो. छे हुं कांइ ज्योतिषी न
थी. इत्यादिक वातो कही राजाने प्रतीत करावी, राजा पण जसादित्यने
प्रतीत कराववा निमित्तें वध स्थानके आवीने शेठने कहेवा लाग्यो. रे नइ !
इहां अमारो वांक नथी. दैवनो वांक छे. माटे ए मरवानो व्यवसाय न
करो. दैवपरिणति एवीज होय. एम कही अरुणदेवने शूलियेंथी उतार्यो.

एवा समयें चारज्ञानना धणी अमरेसर नामा आचार्य घणा जीवने
प्रतिबोध देवानो अवसर जाणीने घणा साधु, घणा देवतायें परिवर्या थकां
त्यां पधारता हवा. तेमना प्रनावेंज महेश्वरादिकना शोकनो अनुबंध वि

भय जतो हवो. अहो ! अपूर्व दर्शन भगवंत प्रशांत, देवतायें पूजित माटे धर्म सांभळियें, एवी बुद्धि थइ. देवतायें पण धरती शुद्ध करी, सुगंधी पाणी वरसावीने सुगंधि कुसुमनी वृष्टि करी. सुवर्णकमळ रच्युं. ते उपर बेसी गुरुयें धर्मदेशना दीधी. भो भो ! देवाणुप्पिया मोहनिद्रा छांमो, धर्म जागरणे जागो, प्राणातिपात प्रमुख अढार पापस्थानक परिहरो, क्षमाप्रमुख गुण अंगीकार करो, भाव शत्रु प्रमादने छांमो, प्रमाद रसें वाह्यो जीव थोडापण अनाचार दोषें घणाकाळ दारुणविपाक वेदवा योग्य कर्म बांधे. तेने विपाकें अरुणदेव अने देइणीनीपेरें शरीरसंबंधि अने मनसंबंधि घणा दुःख भोगवे. त्यारें राजा प्रमुखें पूछ्युं के, हे भगवन् ! एणें शुं दुःष्कृत कर्युं हतुं ? तेमने गुरुयें पूर्वनुं सर्व कथानक कह्युं ते सांभळी, अहो ! एटला दुष्कृतना एवा विपाक ! तो बीजानी शीवात ? एवुं जाणी पर्षदा वैराग्यवंत थइ.

एवामां अरुणदेव अने देइणी मूर्छा पामी, फरी चेतना पाम्या, जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, हृदयथी संक्लेश गयो, शुभ परिणाम वध्यो. त्यारें कहेवा लाग्यां के, हे भगवन् ! जेम तमें कह्युं तेम अमें साक्षात् दीठुं. जिनधर्म अचिंत्य चिंतामणि रत्नसरखो पाम्यां. अमें सारीपेठें जाण्युं के, कर्मपरिणति एवीज होय छे. तेथी अमारुं सर्व आर्त्तध्यान गयुं. अमने परम संवेग उपन्यो छे. ते माटे हवे अमने अनशन पच्चरकावो, अने जन्म, जरा, मरण, शोकना भय टाळो. आचार्य भगवान् बोल्या. ए योग्य छे, एमज घटे छे, आ अवस्थायें विशुद्ध पच्चरकाण छे. ते भवनी परंपराने टाळे, दुर्गति दूर करे, सद्गतिये पोचाडे, मनुष्यनां अने देवतानां सुखने साधावे, अनुक्रमें परम निर्वाणपद पमाडे. एम कही राजा अने शेठने सम्मत ते बे ने अणसण पच्चरकावता हवा. तेणें अमरेसर आचार्यनी घणी स्तवना करी के, हे भगवन् ! अमारुं सुलब्ध मनुष्यपणुं. जेने तमे धर्मसारथी मळ्या, विचित्र कर्म परिणामने वश जे प्राणी थया छे तेने तमे परम वैद्य छो. हवे हे भगवन् ! अमारे शुं करवुं ? गुरु बोल्या के, जे करवुं हतुं ते कर्युं. वळी विशेषें सर्व भावने विषे जे ममत्व छे, ते दुःखनुं मूळ छे, तेने टाळो, वळी परमपदनुं कारण एवुं जे मैत्रिपणुं ते समस्त जीव उपर भावो, पूर्वे दुष्कृत कर्यां होय, तेनी विशुद्ध भावें दुगंछा करो, तीर्थंकरनी प्ररूपी ज्ञानदर्शनचारित्ररूप रत्नत्रयीनो बहुमान करो, प्रमाद परिह

रीने परम पदनुं स्वरूप चिंतवो, ते सर्व तेणें यथाशक्तियें करवा मांड्युं.
ए अवसरे राजा परम संवेगें करी बोलतो हवो. हे भगवन्! एटलुं पाप तेना एवडा विपाक आव्या ? तो अमने शुं निपजशे ? जेमाटें उद्दाम प्रमादना परवश थकी, अणविचार्या कामना करनारा अमारा सरखा प्राणीनी शी गति थशे ? गुरु बोल्या. हे राजन्! ए कर्मपरिणति एवीज छे, ए रीतें थोडा प्रमादथी उपन्यां कर्म तेनां एवां अथवा एथी पण आकरां विपाक उदय आवे, अने घणां अधिक कर्म संच्यां होय तो तेथी आगल नारकी तिर्यंचनां तीव्र दुःख जीव भोगवे. ते पण घणा काल सूधी भोगववां पडे, ते माटे जगद्गुरुयें कह्युं छे के, सुख इछकें, थोडो प्रमाद पण न करवो. वली झेर खावुं ते रूडुं, व्याधियें शरीर तपाववुं ते रूडुं, अग्निमध्ये झीलवुं ते रूडुं, शत्रुनी संगत करवी ते भली, भुजंग भेगा वसवुं ते श्रेष्ठ; पण प्रमाद करवो ते रूडो नही; महा दुःखदाइ जाणवो. पूर्वें सर्व विष प्रमुख जे कह्या ते तो मात्र एकज भवें दुःखना देनार छे, अने प्रमाद तो बेहु भवें दुःखदायक छे. वली प्रमादना सामर्थ्यथी जीव आत्मकार्य न देखे, रास भवृत्तियें प्रवर्त्ते, अनागत काल न देखे, गुरुलाघव न विचारे, गुरुनो बहुमान न करे, अनुक्रमें पापकर्म बांधीने तेना विपाकें नरकादिकने विषे एवुं संक्लेशस्थानक नथी, के जे प्रमादी प्राणी न पामे. त्यारें राजा बोल्यो. हे भगवन्! ए प्रमाद सेव्यो तेनो हवे श्यो उपाय ? गुरु बोल्या. सर्व आरंभ अने परिग्रहनो त्याग करवे करीने चारित्र अंगीकार करवुं. ए अप्रमादनुं जे आराधन ते हे राजन्! एकांते कर्म व्याधिनुं औषध छे. सर्व लोकमां अनिंदित, पंडित लोकने आनंदनुं उपजावनार, आ भव अने परभवने विषे विघ्नकष्टनुं टालनार छे, मिथ्यात्वने दूर करनार छे, ज्ञानपरिणतीने वधारनार छे, सकल कल्याणनुं साधन छे, परम आरोग्यना सुखनुं उपजावनार छे. ए अप्रमादथी वृद्धवंतें शीघ्र, निरतिचार चारित्र पालवाथी, पूर्वला महा प्रमादें करी संच्यां जे पाप, ते क्षय थाय अने स्वभावें तेवा कारणने अभावें नवाकर्म बांधे, त्यारें हे देवाणुप्रीय! कर्मजाल खपावी केवलज्ञान पामी अपुनरागमनें सिद्धि वरे. ज्यां जन्म नही, जरा नही, रोग नही, शोक नही, संयोग नही, वियोग नही, एवुं निरुपम सुख पामे.
त्यारें राजा बोल्या. हे स्वामी! शुं एणें अप्रमाद न सेव्यो ? जे माटें ए

टलो लगारेक प्रमाद, ते एवडा दुःखनो दातार थयो ? त्यारें जगवंतें क ह्युं के, अप्रमाद तो सेव्यो, पण कर्मपरिणति विचित्र छे, माटे अप्रमाद मात्रें सकल कर्म न खपे, किंतु उत्कृष्टो अप्रमाद सेवे त्यारें खपे. वली सांजल हे राजन् ! एटला अप्रमादथी पण ए रीतनां घणां कर्म खपाव्यां. वली आगले एनी संततिपरंपरा त्रुटी, उत्कृष्टा अप्रमादनुं बीज वाव्युं, एक जव जोगववा योग्य रह्युं हतुं ते जोगव्युं, माटे धन्य छे. तेथीज परमे श्वरें कह्युं छे. " समयं गोयमा मा पमायए " ते माटे पूर्वलां दुष्कृत निं दियें, गुरु पासे वैराग्यें करीने आलोइयें, विधिपूर्वक प्रायश्चित्त अंगीकार करियें, ए रीतें शुज परिणामरूप अग्नियें करी कर्मबीज बले थके निय मा विपाकरूप अंकुरानी उत्पत्ति न होय. ते माटें अप्रमादनी सामग्री मले प्रमाद न सेववो. ते सांजली राजा प्रतिबोध पाम्यो, बंदीखानां मू काव्यां, दान देइ चारित्र अंगीकार कर्युं. जसादित्यें तथा महेश्वरें पण दी क्षा लीधी. ए वात सांजली कडाना चोरने पश्चात्ताप थयो, त्यारें ते गुरु पासे प्रगट थइ कहेवा लाग्यो के, ते पापकर्मा हुं छुं. महा निर्दयकाम में अंगीकार कर्युं, घणुं शुं कहुं अवश्य म्हारे मरवुं छे. ते माटे म्हारे योग्य होय ते बतावो. त्यारें गुरुयें विचार्युं के, एने लौकिक सुंदरपणुं आव्युं छे. तेथी एने गुणजाजनतो करी शकियें नही. तो पण तेने अन शन कराव्युं, नवकार दीधो, चोरें पण तेमज अंगीकार कर्यो, गुरुने वां द्या, पछी आउखाने क्षये अरुणदेव अने देइणी तथा चोर ए त्रणे मरी ने देवलोकें गया. ते माटे अप्रमाद ते हेतु छे ॥ इति समरादित्य चरित्रे ॥

हवे जय तथा शरण पूछे छे.

॥ इहां शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के, हे जगवन् ! (जयं किं के०) जय ते शुं ? त्यारें गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! (माया के०) माया तेज जय. एटले परने मायायें कपट करी, ठगवुं, आल देवुं, ते जय कहियें. ते उप र सर्वांग सुंदरनो दृष्टांत कहे छे.

वसंतपुर नगरने विषे जितशत्रु नामें राजा राज्य करे छे. ते नगरमां धनपति अने नावह नामें बे जाइ वसे छे. तेने धनश्री नामें बहेन छे, प ण ते बालरंमा छे. परलोक साधवा अर्थी छे. एवामां श्रीधर्मघोष नामें आचार्य त्यां पधार्या. मासकल्पें रह्या. ते आचार्य पासें धनश्री प्रतिबोध

पामी, भाइ पण धर्म सांभळीने समज्या. पछी धनश्रीयें भाई पासे दीक्षा नी आज्ञा मागी, पण संसारना स्नेहें करी भाइयें आज्ञा आपी नही.

ते धनश्री धर्ममां घणो धन व्यय करे, तेथी भोजाइयो कळकळाट करवा लागी ते जोइ धनश्रीयें विचार्युं के, भाइनो अभिप्राय जोउं जे भाइने म्हारा उपर केवो राग छे? भोजाइथी म्हारे शुं प्रयोजन छे? एम चिंतवीने माया यें आलोच करी एकदा तेणें सूती वखतें एक भोजाइने धर्मोपदेश कहे वा मांम्यो, ते धर्म कहीने पछी जेम तेनो भर्त्तार सांभळे, तेम तेने कह्युं. के घणुं कहे शुं थाय, साडी राखीये, ते सांभळीने भाइयें विचार्युं, के ए म्हारी स्त्री निश्चयें डुश्चारिणी देखाय छे. तेथीज म्हारी बेहिनें एने शी खामण दीधी अने भगवंतें तो असतीपोषण कर्मनी ना कही छे. ते माटे हुं ए स्त्रीनो त्याग करुं. पछी ते स्त्री ज्यारें पल्यंकें बेसवा आवी, त्यारें ते णें निषेध कर्यो. ते जोइ स्त्रीयें विचार्युं के, आ ते शुं? वळी भर्त्तारें कह्युं के, तुं म्हारा घरमांथी निकळ. स्त्रीयें चिंतव्युं के, में शुं डुष्कृत कर्युं? वि चारतां थकां पोतामां हीणुं आचरण तो कांइ न दीठुं. त्यारें त्यांज धरती उपर महाकष्टें रात्रि गमावी. प्रभातें आमण डुमणी थकी बहार नीकळी, त्यारें तेनी नणंद धनश्रीयें पूछ्युं के, तुं आमणडुमणी केम छो? ते रोती थकी कहेवा लागी के, न जाणियें म्हारो शो अपराध छे? जेमाटे तमा रा भाइयें मने घरमांथी काढी मूकी. त्यारें धनश्रीयें कह्युं तुं धैर्य राख, हुं ए वातनी खबर काढीश. पछी धनश्रीयें पोताना भाइने पूछ्युं के, तहारी स्त्री दिलगीर थायछे, तेनुं शुं कारण छे? भाइयें कह्युं के, ए कुशीला स्त्री थी सर्युं! बहेनें कह्युं के, तें एने कुशीला केम जाणी? ते बोल्यो के, तहा री पासेज धर्मदेशना देतां निवारण कर्युं ते सांभळ्युं. त्यारें धनश्री बोली अहो! तहारुं पंमितपणुं अने विचारदाक्षिण्य, जेमाटे में तो तेने धर्मोप देश देतां एवुं कह्युं के, डुःशील ते बहु दोषमय छे. माटे साडी राखियें. ए टला माटे तहारी समजप्रमाणे ते डुशीलणी थइ गइ? ते सांभळीने भाइ लाज्यो, मिछामि डुक्कड देवराव्युं, त्यारें धनश्रीयें विचार्युं के, ए भाइतो काळुं धोळुं जे कांइ हुं कहीश ते सर्व मानशे.

पछी धनश्रीयें बीजा भाइनी परीक्षा पण एमज करवा मांमी, तेमां ए टलो विशेष के, तेनी वहुने धर्मोपदेश देतां कह्युं के, हाथ राखियें. ते भाइ

यें पण तेमज कह्युं. ते सर्व पूर्वे कहेला पहेला भाइनी पेरें जाणवुं. त्यारें धनश्रीयें जाण्युं के, ए भाइ पण कालुं धोलुं जे कहीश, ते सर्व मानशे.

ए रीतें मायायें आल देवाना दोष थकी तीव्र कर्म बांध्युं. पछी ते कर्म अणआलोइ अणपडिक्कमीने भावथकी पोताना बे भाइ, अने बे भोजाइ उनी साथें धनश्रीयें दीक्षा लीधी. ते पांचे जण दीक्षा पालीने देवलोकने विषे उपन्यां. त्यां आउखुं पूर्ण थये बे भाइ आगलथी च्यव्या. ते साकेतपुर नगरें अशोकदत्त नामें शेठ, तेना समुद्रदत्त अने वरदत्त नामें बे भाइ पुत्र पणें थया. बहेननो जीव पण च्यवीने गजपुर नगरें शंख नामे श्रावकनी पुत्रीपणें आवी उपनी. ते रूपें घणीज सर्वांगें सुंदर हती, माटें तेनुं स र्वांगसुंदरी एवुं नाम दीधुं. बे भोजाइना जीव पण देवलोकथी च्यवीने कोशला पुर नगरें नंदन शेठनी श्रीमती अने कांतिमती नामें पुत्रीयो थ इ. अनुक्रमें ते सर्व यौवन अवस्था पामी.

एकदा अशोकदत्त शेठ कांइ काम उद्देशीने गजपुर नगरने विषे आ व्या छे, तेणें सर्वांगसुंदरीने दीठी. त्यारें कोइकने पूछ्युं के, ए कोनी क न्या छे? तेणें सर्व वात कही. ते सांभलीने पोताना समुद्रदत्त पुत्रने मा टे शंखशेठ पासे मागी. शंखशेठें हाकारो भण्यो, अनुक्रमें परण्या. त्यार पछी जमाइ ससराने घेर आव्यो. ससरायें आदरसत्कार दीधो, वासघर सज्युं, एवा अवसरमां ते सर्वांगसुंदरीने प्रथमनुं मायाबद्ध कर्म उदय आ व्युं, तेवारें भर्त्तारें वासघरने विषे रह्यां, कोइ देववाणी अने कोइ पुरुष नी छाया दीठी. त्यारें भर्त्तारने शंका उपनी के, मह्वारी स्त्री कुशीलणी छे, एने कोइक जोइने गयो. पछी ते स्त्री वासभवनमां आवी, पण भर्त्तारें बोलावी नही. तेवारें दुःखार्त्तिवशें पृथ्वीने विषेज रात्रि गमावी. प्रभातें कोइ सज्जनने विना पूछेज एक ब्राह्मणने कहीने समुद्रदत्त साकेतपुर नगरे गयो. पछी कोशल पुरने विषे नंदनी दीकरी पूर्वभवनी धणीयाणी श्रीम तीने परण्यो, अने एनो नहानो भाई पण ते श्रीमतीनी बहेन अने पाछ ला भवनी पोतानी घणीयाणी कांतिमतीने परण्यो. ते सर्वांगसुंदरीयें सांभल्युं. के, भर्त्तार बीजी स्त्री परण्यो. तेथी तेना कुटुंबने सर्वांगसुंदरीने विषे घणी अधृति उपनी. पछी जावुं आववुं पण टल्युं. त्यारें सर्वांगसुंद री धर्मने विषे तत्पर थइ. अनुक्रमें कोइक साधवी पासे दीक्षा लीधी. का

लांतरे विहार करती गुरुणी साथे साकेतपुरे गइ. त्यां पूर्वभवनी भोजाइयो तो उपशांत चित्तवाली श्राविकाउ थइ छे, पण बे भाईयो धर्म पाम्या नथी.

ते अवसरें बीजुं मायाबंध कर्म ते आर्याने उदय आव्युं, तेथी पारणा ने दिवसे गोचरी गयां, त्यां श्रीमती वासघरमां रही थकी हार परोवे छे. एवामां एने घेर साध्वी आव्यां. तेने जोइ श्रीमती उठीने उभी थइ, ते हार पडतो मूकी भिक्षा आपवाने अर्थें घरमां अन्न लेवा गइ एवामां चित्रामणनो मोर उतरीने हार गली गयो. ते साध्वीयें भजां भजां दीठो, अने विचार्युं के, आ अचरज ते केवुं ! एवामां साडीने छेडे भिक्षा लइ आवी ते लेइने साध्वी त्यांथी चालती थइ. पाछलथी श्रीमतीयें हार जोयो; पण जड्यो नही त्यारें तेणें महोटा आश्चर्य पूर्वक परिजनने पूछ्युं. परिजनें कह्युं के, एक आर्या टालीने बीजुं कोइ आजे इहां आव्युं नथी. तेणीयें स्वजनने छबको दीधो. के, एशी वात बोल्यां ? कांइ आर्याजी हार लीये नही. पछी तो वात फूटी. आर्यायें पण पोतानी गुरुणीने मोरनो व्यतिकर कही देखाड्यो. त्यारें गुरुणीयें कह्युं के, कर्मनी परिणति विचित्र छे, पछी ते साध्वी उग्र तप करवा लागी. ते जोइ श्रीमती अने कांतिमतीना भर्त्तार हस्या. पण साध्वी धर्मथी चूकी नही. तेथी पूर्वें जे कर्म बांध्युं हतुं, ते पातलुं पड्युं.

ते अवसरें श्रीमती भर्त्तार सहित वासघरने विषे बेठां छे, एवामां चित्रामणना मोरें हेठे उकरीने हार वमन कर्यो. ते जोइ स्त्री भर्त्तार बेहु वैराग्य पाम्यां, अने विचारता हवा के, अहो ! साध्वीजीनुं गंभीरपणुं ? अहो ! महोटुं साहासिक पणुं के जेमाटे ते पोतें जाणतां हतां पण कह्युं नही ! ! एम विचारीने खमाववा जाय छे, एवा अवसरने विषे त्यां साध्वीजी कोइ तथाविध भावनायें करी ध्यानारूढ थइने क्षपकश्रेणीमांभी केवलज्ञान पाम्यां तेनो देवता महोत्सव करवा आव्या छे. स्त्री भर्त्तार पण खमावीने पूछवां लाग्यां के, आ शो विपाक ? त्यारें केवली भगवानें सर्व पूर्वभवनो व्यतिकर कह्यो, अने कह्युं के, कोइ माया करशो नही. ते सांभली ते स्त्री भर्त्तार वैराग्य पामी चारित्र अंगीकार करता हवा. एवी माया दुःखावह छे ॥ इति आवश्यके अरिहंत वर्णनाधिकारे ॥

हवे भयनुं प्रतिपक्षी शरण छे, माटे शरण कहे छे.

अर्थः—शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे, के हे भगवन् ! (सरणं तु किं के०) श

रण ते शुं ? त्यारे गुरु बोल्या के, हे शिष्य ! (सच्चं के०) सत्य तेज शर
ण जाणवुं. ॥ यतः ॥ विश्वासायतनंविपत्तिदलनं देवैः कृताराधनं, मुक्तेः
पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंजनम् ॥ श्रेयःसंवननं समृद्धिजननं सौ
जन्यसंजीवनं, कीर्तेः केलिवनं प्रजावजवनं सत्यं वचः पावनम् ॥ १ ॥
ते कालिकाचार्यनी पेठें जाणवुं ते कालिकाचार्यनो संबंध कहे छे.

तुरमिणी नामा नगरें जितशत्रु नामें राजा छे. त्यां एक कालिक नामा ब्राह्मण वसे छे, तेनी नद्रा नामे बहेन छे. ते बेहिननो दत्तनामें पुत्र छे. एकदा कालिक ब्राह्मणें पोतानी मेलें प्रतिबोध पामी चारित्र लीधुं. अनुक्रमें आचार्यपद पाम्या. तेमनो दत्त नामें नाणेज निरंकुश थको व्यसनें पराजव पाम्यो, राजानी सेवा करे. कर्मयोगें राजायें तेने मंत्रिपद दीधुं.

हवे ते बल पाम्यो थको राजाने पण बहार काढी पोते राज्य लइ लीधुं. राजा पण तेना नयथकी नागो छानो रहे. हवे ते दत्तराजा महाक्रूरकर्मा मिथ्यात्वमोहित अनेक याग करावे. घणां पशुनो घात करे. एकदा त्यां कालिकाचार्य पधास्या. त्यारें दत्त पण पोतानी नद्रा माताना आग्रह थकी आचार्यने वांदवा आव्यो. गुरुयें देशना दीधी. ॥ यतः ॥ धर्माद्धनं धनत एव कामा, कामेन्य एव सकलेंद्रियजं सुखं च ॥ कार्यार्थिना हि खलु कारणमेषणीयं, धर्मो विधेय इति तत्त्वविदो वदंति ॥ १ ॥ एम सांनली दत्तराजायें यागनुं फल पूछ्युं. त्यारें गुरु बोल्या कें, ज्यां हिंसा त्यां धर्म न होय ॥ यतः ॥ कृपानदी महातीरे, सर्वे धर्मतृणांकुराः ॥ तस्यां सौख्य मुपेता ये, कियन्नंदंति ते चिरम् ॥ १ ॥ तथा ॥ दमो देवगुरूपास्ति, दान मध्ययनं तपः ॥ सर्वमप्येतदफलं, हिंसां चेन्न परित्यजेत् ॥ २ ॥ एम गुरुयें कहे थके राजायें फरी यागनुं फल पूछ्युं. गुरु बोल्या. हिंसा ते डुर्गति नुं कारण छे ॥ यडुक्तम् ॥ पंगुकुष्ठिकुणित्वादि, दृष्ट्वा हिंसाफलं सुधीः ॥ निरागस्त्रसजंतूनां, हिंसां संकल्पतस्त्यजेत् ॥ १ ॥ त्यारें फरी दत्तें कह्युं के, एवुं यद्दा तद्दा उत्तर केम द्यो छो ? जेम होय तेम सत्य कहो. त्यारें कालिकाचार्यें विचास्युं के, यद्यपि ए राजा यागना धर्ममां रक्त छे, माटे जेम थनार होय ते थाउ, पण जूठुं बोलवुं ते मंगलिकनणी न थाय ॥ यतः ॥ यशो यस्मात् नस्मीनवति वन वह्नेरिव वनं, निदानं डुःखानां यदवनिरुहाणां जलमिव ॥ न यत्र स्याछायातप इव तपःसंयम कथा, कथं

चित्तन्मिथ्या वचनमभिधत्ते न मतिमान् ॥१॥ एम विचारीने गुरु बोल्या के, हे दत्त ! निश्चयें यागनुं फल ते नरक ॥ यदुक्तम् ॥ यूपं कृत्वा पशून्हत्वा, कृत्वा रुधिरकर्दमम् ॥ यद्येवं गम्यते स्वर्गे नरके केन गम्यते ॥ १ ॥ त्यारें दत्त बोल्यो. केम जणाय कें, यागनुं फल नरक ? गुरु बोल्या. आजथी सातमे दिवसे घोडानी खुरीयें विष्ठा उबलशे, ते तहारा मुखमां पडशे. पछी लोहनी कुंभीमां तुं पडीश. ए वात जो महारी साची थाय तो ते अनुमानें ए पण सत्य जाणजे के, तहारे नरके जवुं छे. त्यारे दत्त बोल्यो के, तमारी शी गति थशे ? आचार्य बोल्या. अमे धर्मना प्रभावें स्वर्गे जइशुं. एम सांभलीने दत्तने क्रोध उपज्यो, मनमां चिंतव्युं के, जो सात दिवसमां ए वात नहि मले, तो ए आचार्यने अवश्य मारीशुं. एम विचारीने आचार्यनी पासे सुभटोनी चोकी मूकी, पोतें नगरमां आवीने नगरना सघला मार्गमांथी अशुचि प्रमुख कढावी शुद्ध करावीने सर्व ठेकाणे सात दिवस फूल पथराववानो हुकम करी पोते अंतेउरमां जइ बेठो.

ज्यारें छ दिवस गया त्यारें आठमा दिवसनी भ्रांतियें सातमे दिवसे क्रोध करीने अश्वउपर बेसी जेवामां गुरुने मारवा आवे छे, एवा अवसरें कोइक घरडो माली वडी नीतिनी बाधायें पीडा पामवा लाग्यो, ते मार्ग वच्चे फूल पाथरतां खाडमां वडी नीति करी. तेनी उपर फूल ढांकीने गयो, ते विष्ठानी उपर दत्तराजानां घोडानो पग पड्यो, तेमांथी विष्ठानो छांटो उछल्यो, ते राजाना मुखमां पड्यो. राजानें विश्वास आव्यो एटले पाछो वल्यो त्यां एकांत स्थल जोइने राज पुरुषोयें तेने दुष्ट जाणी पकडी लीधो. जितशत्रु राजाने राज्यें थाप्यो. पछी सामंत प्रमुखें विचार्युं के, ए जीवतो रहेशे तो, वली पण दुःखदाइ थशे, एम जाणीने लोढानी कोठीमां घाल्यो, घणा दिवस सूधी महाकष्ट भोगवतो विलाप करतो पोकार करतो मरीने सातमी नरकें गयो, अने श्रीकालिकाचार्य तो चारित्र पाली स्वर्गे गया. ए रीतें प्राणांते पण जूठुं न बोलवुं ॥ इति उपदेश मालायाम् ॥

हवे जे लोभ छे तेज दुःख छे ते देखाडे छे.

॥ इहां शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के, हे स्वामिन् ! (दुहं किं के०) दुःख ते शुं ? त्यारें गुरु बोल्या. हे शिष्य (लोहो के०) लोभ तेज दुःख जे माटे लोभ उपरांत बीजुं कांइ पण दुःख नथी. ॥ यतः ॥ ये दुर्गामटवीमटं

ति विकटं क्रामंति देशांतरं, गाहंते गहनं समुद्रमतनुक्लेशां कृषिं कुर्वते ॥ सेवंते कृपणं पतिं गजघटां संघट्ट दुःसंचरं, सर्प्पंति प्रधनं धनांधितधिय स्तल्लोभविस्फूर्ज्जितम् ॥ १ ॥ ते उपर मम्मण शेठनो दृष्टांत कहे छे.

राजगृह नगरे महान्यायवंत, समकितयुक्त श्रेणिक राजा राज्य करे छे. तेने शीलवंती, सम्यक्त्ववंती अने पतिव्रतानुवर्त्ती एवी चेलणा नामें राणी हती. तथा ते राजाने चार बुद्धिनो निधान, सकलकलासंपन्न एवो अभयकुमार नामें मंत्रीश्वर हतो. ते नगरमां अनेक कोटिद्रव्यनो धणी, अनेक व्यापारनो करनार, परंतु केवारें रूडां वस्त्र पहेरे नही, दान सन्मानमां समजे नही, सर्व कृपणमां शिरोमणि, जो कदाचित् पाडोशीने घेर प्राहुणो आव्यो होय, तो पण ते शेठना पेटमां दुखवा आवे. तथा याचक जनने स्तवना करतां सांभले, तो ते अवलुं मुख करी बेसे. तथा कोइ माणस दान देतो होय, अथवा रूडुं भोजन करतो होय, तो तेने देखीने तेना मनमां खेद उपजे एवो मम्मण नामें शेठ वसे छे.

ते शेठें कृषि, वाणिज्य, पोठिया अने शकट प्रमुख वहेवरावी अनेक प्रयत्न करी रत्नना पुंज भेगा करी तेनो एक रत्नमय वृषभ करावीने पोताना घरना उपरला माले थाप्यो छे. अने वली बीजो पण रत्नमय वृषभ करवा मांम्यो छे, पण तेनुं शींगडुं अधुरुं छे. ते संपूर्ण करवाने अनेक व्यापार करे छे.

एकदा चोमासानो काल आव्यो छे, जलवट स्थलवटना मार्ग तो चालता नथी, देशावर प्रमुखने विषे वाणोतर व्यापारनां काम चलावे छे, अने पोतें तो नकामो बेठो छे, तेथी मनमां विचार्युं के, हुं नकामो बेठो छुं. माटे आज नदी पूर आववाथी लाकडां तणाइ जतां हशे, तेनो भारो बांधी लावुं, तो पांच पैसा कमावुं. एम चिंतवी वर्षाद वरसते एक कौपिन पहेरी शीतल वायरें शरीर कंपाते थके अंधारे करी एकाकी दिशाउ ढंकाइ गइ छे, एवे मार्गें चालतो नदीयें आव्यो मांहे पेशी काष्ठ काढवा मांम्या.

ते अवसरे चेलणा राणीयें गोखे बेठां थकां महा दुःखीयो, महा दरिद्री रूपें ते शेठने वीजलीना चमकारें दीठो. त्यारें राजा पासे आवीने कहेवा लागी. भो राजेंद्र तम सरखा जे छे तें भर्याने भरे, पण एवा दुःखीयाने कोइ न आपे ॥ यतः आकड्ढिकण नीरं, रेवा रयणायरस्स अप्पेइ ॥ नहु गच्छइ मरुदेसे, सव्वं भरियं भरिज्जंति ॥ २ ॥ ते माटें हे राजन्! भरे

लानें जरवुं ते वृथा छे॥ यथा ॥ वृथा वृष्टिः समुद्रेषु, वृथा तृप्तेषु जोजनम् ॥ वृथा दानं धनाढ्येषु, वृथा दीपो दिवापि च ॥ ३ ॥ हे राजन्! जे अनाथ फुःखीया दरिद्री होय तेनें उपगारना करनारा थोडा. एवां राणीनां वचन सांजलीने राजाने दया आवी. तेवारें पोताना पुरुषोने मोकलीने शेठने तेडावी पूछ्युं के, हे मोसा! आ वेलायें नदीमांथी लाकडां काढे छे, तेनुं शुं कारण छे? त्यारें ते बोल्यो. हे राजेंद्र! महारे घेर एक वृषज छे, अने बीजो जोश्यें छे; माटे धन उपार्जवानी इछायें में विचार्युं के, आज वर्षाकालें नवरा बेठा कांइ कार्य करियें, अने आज इंधणां मोंघां छे, एम जाणीने आ काम करुं छुं. त्यारें राजा तेनी उपर संतुष्ट थइने पोतानी गमाणीमां महा बलवंता धुरंधर मनोहर अनेक वृषज देखाड्या, अने कह्युं के, एमांथी जे तहारे गमे ते ले. पण शेठने एके वृषज न गम्यो. त्यारें राजायें तेने पूछ्युं के, तहारो वृषज केवो छे? त्यारें शेठ बोल्यो. रत्नजडित सुवर्णमय छे. ते सांजली राजा, चेलणा राणी अने अजयकुमार प्रमुखें परिवर्यो थको वृषज जोवा सारुं मम्मण शेठने घेर गयो. ते वृषज देखी राजा विस्मय पाम्यो. ते बलदमां एकेकुं रत्न एवुं छे के, राजाना जंमारमां पण तेवुं नथी. त्यारें राजायें शेठने ठबको दीधो के, शुं आ कष्ट कृपणाइ करे छे? ए कांइ तहारी साथे नहि आवे? तोपण ते शेठना मनमां न आव्युं. ॥ यतः ॥ उपदेशो हि मूर्खाणां, प्रकोपाय न शांतये॥ पयः पानं जुजंगानां, केवलं विषवर्द्धनम् ॥ पछी राजाप्रमुख निंदा करतां पोताने घेर आव्या. मम्मण शेठ पण अनंतानुबंधी लोजना उदयथी मरीने सातमी नरके गयो. त्यांथी निकली वली पण अनंतो संसार रऊलशे ॥ इति श्रीआवश्यक निर्युक्तौ ॥ तेमाटे लोज उपरांत कोइ बीजो फुःख नथी.

हवे फुःखनुं प्रतिपक्षी सुख छे माटे ते पूछे छे.

॥ इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! (सुहं किं के०) सुख ते शुं? त्यारें गुरु (आह के०) बोल्या के, हे शिष्य! (तुठि के०) सतोष तेज सुख छे. संतोष उपरांत बीजुं सुख नथी. ते उपर कपिल केवलीनो दृष्टांत कहे छे.

कोशांबी नामे नगरीने विषे जितशत्रु नामें राजा राज्य करे छे. त्यां काश्यप नामें ब्राह्मण रहे छे ते चौद विद्यानो पारगामी, राजानो पुरोहित, राजमान्य छे. तेने जसा नामें जार्यानो कपिल नामें पुत्र छे. ते बालक थकांज

तेनो पिता मरण पाम्यो. त्यारें पुरोहितनी पदवी राजायें बीजाने आपी. एकदा ते नवो पुरोहित घोडे बेसी छत्र धरावतो मार्गे चालतो देखीने, जसा रोवा लागी. त्यारें कपिलें पूछयुं के, हे माता! तुं श्यामाटे रुए छे? जसा बोली के, तहारो बाप आवी रुद्धिथीज निकलतो हतो, जे माटे ते विद्या वंत हतो.॥ यथा ॥ विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं, प्रछन्नगुप्तंधनं, विद्या भो गकरी यशःसुखकरी विद्या गुरुणां गुरुः ॥ विद्या बंधुजनो विदेशगमने, वि द्या परं दैवतं, विद्या राजसु पूज्यते नहि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥ १ ॥ त्यारें कपिल बोल्यो के, हुं पण विद्या भणीश. तेने मातायें कह्युं के, इहां मत्सरें करी तने कोइ नहि भणावे. ते माटे जो भणवानी इछा होय, तो सावछी नगरीयें जा. त्यां तहारा बापनो मित्र इंद्रदत्त नामें पंमित छे. ते तने भणावशे. एम सांभलीने कपिल त्यां गयो. जइने इंद्रदत्तने पगें प ड्यो. तेणें पूछयुं के, तुं कोण छे? त्यारें कपिलें सर्व वृत्तांत निवेदन करी हाथ जोडीने कह्युं के, हुं विद्यार्थी छुं, महारा माता पिता अने तमारामां कांइ फेर नथी, ते माटे हुं तमारे चरणे आव्यो छुं.तो तमे मने भणावी ने पसाय करो. त्यारें उपाध्याय बोल्या के, तुं महारे पुत्रसरखो छो. तु झने विद्या ग्रहवानो उद्यम करवो युक्त छे. ॥ यतः ॥ श्लोकार्धं श्लोकपा दं वा, समस्तं श्लोकमेव वा ॥ अवंध्यं दिवसं कुर्या, द्दानाध्ययनकर्मसु ॥१॥ माटे विद्यारहित पुरुष ते पशुसरखो जाणवो. ते माटे तुं सुखें भण्य पण भोजननी सामग्री महारे घेर नथी. हुं निर्धन छुं. अने भोजनना सुख विना भणाय नही ॥ यतः ॥ आचार्यपुस्तकनिवाससुसंगभिक्षा, बाह्या इमे पठन पंचगुणा भवंति ॥ आरोग्यबुद्धिविनयोद्यमशास्त्ररागा, अभ्यंतराः प ठनपंचगुणा भवंति ॥ १ ॥

ते सांभली कपिल बोल्यो के, भिक्षावृत्तियें भणीश, उपाध्याय बोल्या. के, भिक्षाने अने भणवाने बनशे नही, ते माटे तुं आव्य, तहारे अर्थे कोइक शेठने भोजननी प्रार्थना करीयें. पछी ते बेहु जण मली शालिभद्र नामा शेठने घेर गया. आशीर्वादमां गायत्री कही॥ ॐभूर्भुवः स्वस्तत्सवितुर्व रेण्यं भर्गो देवास्य धीमहि इत्यादि ॥ त्यारें शेठें प्रयोजन पूछयुं. उपाध्या य बोल्या जे, ए महारा मित्रनो पुत्र कौशांबी नगरीथी भणवा माटे आ व्यो छे. तेने तमे भोजननो आश्रय आपो, तो सुखें विद्या भणाय. तम

ने महोटुं पुण्य थशे. शेठें ते वात मानीने दासीने कह्युं के, ए विद्यार्थी छे, तेने तुं निरंतर जमाडजे, अने एनी खबर राखजे.

हवे ते कपिल नित्य नणे अने शेठने घेर जमवा जाय. पण कपिलने सहेजेज हांसीनो ढाल घणो छे, यौवन पण विकारनुं घर छे, कंदर्प पण दुर्जय छे, माटे दासी साथें रक्त थयो. दासी पण कपिल साथें अनुरक्त थइने बोली के, तुंज महारे नर्त्तार हो. पण तहारी पासे कांइ द्रव्य नथी, हुं तो वस्त्र प्रमुखनी लालचें बीजा साथें वसुं छुं. तुं कबूल करे, तो कोइनी पासें न जाउं! कपिलें तेनुं वचन कबूल कर्युं.

पछी ते कपिल दासी साथें रमतां काल काढे, एक दिवसें दासी महोत्सव आव्यो, तेवारें दासी शोकातुर थइने बेठी छे. कपिलें पूछ्युं, तुं आज शोकातुर केम छुं? त्यारें दासीयें कह्युं. आज दासीमहोत्सव छे, महारी पासे वस्त्र, फूल, तंबोल, आनरण कांइ पण वस्तु लाववाने द्रव्य नथी, माटे सखीयो मध्ये महारी हांसी थशे. ते सांनली कपिल घणुं दुहवाणो, दासी कहेवा लागी. तुं दुहवाइश नही. एहज नगरमां धन नामें शेठ वसे छे. तेने प्रथम जे कोइ आवी आशीर्वाद ये, तेने बेमासा सुवर्ण आपे छे. ते माटे तुं पण वहेलो जइ आशीर्वाद दे. कपिलें पण तेनुं कह्युं मान्युं.

हवे कपिलें विचार्युं के, रखेने शेठनी पासें महाराथी आगल कोइ जाय! तो मने सोनुं मलशे नही. ते माटे घणो वहेलो निकल्यो. मार्गमां कोटवाल पुरुषें पकड्यो, बांध्यो, प्रनाते राजा पासे लाव्या. राजायें वात पूछी त्यारें आद्यथी मांमी जेवी हती तेवी कही देखाडी. साचुं जाणी राजा संतुष्ट थयो. कहेवा लाग्यो के, माग्य, माग्य, जे मागे ते आपुं. त्यारें कपिलें कह्युं एकांते जइ आलोची आवुं, एम कही अशोकवाडीमां जंइ आलोचवा बेठो. त्यां विचारे छे के, बे मासें वस्त्र आनरण नही थाय, माटे सो सोनैया मागुं, वली विचार्युं के, यानवाहनादिक सर्व सो सोनैयामां शुं थाय, ते माटे हजार मागुं. वली हजारें पण परणवुं प्रमुख करतां नहि पहोचे. माटे कोडि किंवा सो कोडि किंवा हजार कोडि मागुं? इत्यादिक चिंता करतां शुन कर्मना उदयथी शुन परिणाम थयो. संवेग पाम्यो, अने विचारवा लाग्यो के, अहो! लोननो विलास केवो छे, जे माटे हुं बे मासा सोनाने अर्थें निकल्यो हतो, अने लान देखीने कोडीसूधी चढयो;

पण लोन पूरो न थयो वली विद्या नणवा माटे परदेश आव्यो बुं, में मा
ताने पण न संनारी, उपाध्यायनो उपदेश पण लेखे न गण्यो, कुल पण
न विचाखुं, आ दासीने नीच जाणतो हतो पण तेमां मूंजाणो ! ते माटे
ए सुवर्णे सखुं. ए विषयसंगें सखुं. ए संसारना प्रतिबंधें सखुं. इत्यादिक
नावनायें जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. स्वयंबुद्ध थयो. पढी पोतानी मेलें लो
च करीने देवतायें आपेलो वेष लेइने राजा पासे आव्यो. राजायें पूड्युं.
शुं विचाखुं ? त्यारें कपिल मुनियें सर्व वृत्तांत कह्यो ॥ यथा ॥ जहा लाहो
तहा लोहो, लाहा लोहो पवढ्ढइ ॥ दोमासाकणयकज्जं, कोडिएवि न नि
ठियं ॥ १ ॥ राजा हर्ष पाम्यो थको बोल्यो. के, कोडि पण आपुं. मुनि
बोल्या. महारे खप नथी. में सर्व संग तज्यो हे राजन् ! संतोषमां सुख बे.
तुं पण रूडां काम करजे. एम कही विहार कखो. ते माटे संतोष तेज
सुखबे. इहां तो एटलुंज प्रयोजन बे, पण प्रसंगे आगल कथा कहिये डिये.

हवे कपिल मुनियें धर्मलान देइ विहार कखो. पांच समितियें समिता,
त्रण गुप्तियें गुप्ता, घोरतपवंत, उग्र ब्रह्मचर्यवासी, निर्मम, निरहंकारी, अ
स्खलित पंच महाव्रतना धरनार एवा श्रीकपिल मुनिने ब महिने केवल
ज्ञान उपन्युं. एवा अवसरे राजगृह नगरने अंतरे अढार योजननी अट
वीमां बलनट उत्कट आदि नाम देइ पांचशे चोर वसे बे. ते कपिल मुनि
यें ज्ञानें करी जाण्युं के, ए चोर बूऊशे. ते माटे बीजो मार्ग मूकीने अट
वीने मार्गे चाल्या. अनुक्रमें ते स्थानके पहोच्या. चोरें वेगलेथी जाण्युं के,
कोइक आवे बे. तेज्यारें ढूकडा आव्या एटले श्रमण जाणीने. सहुयें
मली पकड्यो, सेना समीपे लाव्या, सहुयें विचाखुं के, ए श्रमणनी साथें
खेल करियें. तेथी कह्युं के, तुं नाच. केवली बोल्या. हुं नाचुं पण ताल को
ण वगाडशे ? त्यारें पांचशे चोर मली तालीउ कूटवा लाग्या. मुनि पण
गावा लाग्या ॥ यथा ॥ अधुवे असासयंमि, संसारंमि उ डुक्कपउराए ॥
किं नाम होज तं कम्मयं, जेणाहं डुग्गयं न गछिज्जा ॥ इत्यादिक श्री उत्तरा
ध्ययन सूत्रमां कापिलीय नामे आठमुं अध्ययन प्ररूप्युं. ते सांनली केइ
क पहेलीवारे बूज्या, केइक बीजी वारें बूज्या, एम अनुक्रमें पांचशेने बू
ऊवीने दीक्षा आपी. ते माटे संतोष उपरांत कोइ सुख नथी ॥ इति श्री
उत्तराध्ययनसूत्रे ॥ इति सकलसनानामिनीनालस्थलतिलकायमानपंमित

श्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुल कप्रकरणे चतुर्थगाथायां षोडशोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे संतोष उपरांत सुख नही, एम कह्युं, अने जे संतोषी होय, ते प्रायें विनयवंत होय; ते माटे पांचमी गाथानी आदिमां विनय कहे छे. ए संबंधें आवी पांचमी गाथा तेनुं सूत्र.

बुद्धी अचंमं जयए विणीयं, कुद्धं कुसीलं जयए अकित्ती ॥ संभिन्नचित्तं जयए अ लच्छी, सच्चे ठियंसं जयए सिरीय ॥ ५ ॥

अर्थः—बुद्धी अचंमं जयए विणीयं ॥ जे प्राणी (विणीयं के०) विनयवंत होय, तथा (अचंमं के०) सौम्यपरिणामी होय, तेने (बुद्धी के०) विद्या. ते (जयए के०) जजे, एटले सेवे. अर्थात् जे प्राणी विनयवंत सौम्यपरिणामी होय, तेने विद्या सेवे. अकषायी विनयवंतने ज्ञान आवे. ॥ इति जावः ॥ इहां अकषायी उपर जवराज रुषिनो दृष्टांत कहे छे.

विशाला नामें नगरी अनेक जैनप्रासादें मंमित महा रुद्धियें जरेली छे. त्यां जवनामें राजा महान्यायवंत, प्रजानो पालनार, डुष्टनो निग्रह करनार, शिष्टने पालनार, एवो छे. तेने गर्दजिल्ल नामें पुत्र छे, अणुल्लिका नामें पुत्री छे, दीर्घपृष्ठ नामें महा अमात्य सर्व मंत्रीमां मुख्य छे. एक दिवसें राजा पाछली रातें जाग्यो, चित्तमां चिंता उपनी के, में पूर्वें दानादिक शुज करणी करी छे, तो समुद्रपर्यंत महारी आज्ञा अखंम पणें चाले छे. चतुरंगी सेना महारे शोजायमान छे. महारा देश मध्ये डुर्जिक्ष, इति, उपद्रव, रोग, एमनो जय नथी. सर्व लोक देवतानी पेरें सुखिया छे, पण ए सर्व पूर्वेनी पूंजी वावरुं बुं. ते माटे हवे आगल्या जवनुं संबल करुं. एम विचारतां प्रातःकाल थयो तेवारें सजामध्ये जइ कचेरी जरी बेठो छे.

ते अवसरे वनपालकें आवी विनंति करी के, हे राजन् ! बहार उद्याननें विषे सद्गुरु पधार्या छे. ते सांजली राजा हर्ष पाम्यो, मुकुट टाली बी

जा सर्व आभूषण वधामणियाने आप्यां. नगरमां उद्घोषणा करावी के, राजा गुरुने वंदना करवा जाय छे, ते माटे सहु आमंबर करी वंदना करवा निकलजो. लोक पण हर्ष पाम्या. मन गमतुं ने वैद्यें कह्युं. राजा पट हस्तिउपर बेसी, सहु लोकथी परिवर्यो, याचकादिकने दान देतो, जिनशासन प्रभावतो, केटक मिथ्यात्वीने विषे धर्मबीज वावतो, चालतो हवो. अनुक्रमें पंचाभिगम साचवीने गुरुने वंदना करी, उचित स्थानके बेठो. सद्गुरुयें मोक्षमार्गनी देखाडनारी धर्मदेशना दीधी. जेम के राज्यलक्ष्मी ते पत्र छे, स्वर्गादिकनां सुख ते फूल छे, मोक्ष सुख ते फल छे, एवो धर्मरूप कल्पवृक्ष जयवंतो छे. संसार समुद्र जन्मजरामृत्युरूप कल्लोलें सहित छे, तेमां जहाजरूप धर्म ते पुण्ययोगें पामियें. ते धर्म साधुश्रावकयोग्य द्विविध कह्यो छे. ते बेमां यद्यपि साधुपणुं दुष्कर छे, तथापि ते निर्वाणसुख शीघ्र आपे जेमाटे भुजायें समुद्र तरवो, एक हाथें मेरुपर्वत तोलवो, एकलायें कर्म शत्रुनुं महासैन्य जीतवुं, खड्गधारा उपर चालवुं, वेलुना कोलिया भरवा, एवी दीक्षा पालवी कठण छे. अने श्रावकधर्म ते समकितमूल द्वादश व्रतरूप छे. एवी देशना सांभली राजा पण हाथ जोडी गुरुने विनंति करतो हवो के, हे भगवन्! हुं पुत्रने राज्ये थापीने तमारी पासे चारित्र लेइश. गुरु बोल्या के, प्रमाद न करो. भाग्य होयतो एवा मनोरथ थाय.

राजायें पण गुरुनुं वचन प्रमाण करी घेर आवी पुत्रने राज्ये थापीने शिखामण दीधी के हे पुत्र तमें प्रजाने पुत्रनी पेठें पालजो, जे माटे दान भोगादिकें करी लक्ष्मी क्षय पामे नही. पण प्रजाने संताप उपजाववतां तेना शापें राजानी लक्ष्मी क्षय पामे. वली अन्याय टालजो, न्याय पालजो, निरंतर धर्म चूकशो नही, तमे महारी पेठें अंते राज्य छांमी चारित्र लेजो, अन्यथा ए राज्य नरके पहोचाडशे. ए रीतें शीखामण देइ, प्रजानी आज्ञा मागी, शासननी प्रभावना करीने दीक्षा लीधी ॥ यतः ॥ स्वर्णाद्रिस्तावदुत्तुंग; पारावारश्चदुस्तरः ॥ कष्टा कार्यगतिर्यावत्, न धीर प्रतिपद्यते ॥ १ ॥ पछी गर्दभिल्ल राजा तथा अमात्य अने नगरना लोक वंदना करी स्वस्थानके गया.

हवे जवराजऋषि गुरु साथें विहार करतां घणो विनय, वैयावृत्य करता, महा तपस्या करता विचरे. सर्व सिद्धांतनुं सार एवो जे पंचपरमेष्ठि नमस्कार तेने संभारतां अप्रमत्त थकां रहे छे, पण भणे नही तेमने गुरुयें

कह्युं हे वत्स ! तमे जाणो. मोक्षमार्ग देखाडवाने ज्ञान ते त्रीजुं नेत्र छे, त्या रें जवऋषि बोल्या. हे स्वामिन् ! महाराथी वृद्धावस्थायें जणातुं नथी मा टे तमारा चरण कमलनी सेवा करीश. अने दुस्तर तप करीश. एम करतां केटलेक कालें ज्ञानवंत गुरुयें लाज जाणी आज्ञा करी के, विशाला नगरी यें पुत्रने प्रतिबोधवा निमित्ते जाउ. त्यां बीजा प्राणीने पण पुण्यनो लाज थशे. ते गुरुवचन प्रमाण करी चाल्या. जे गुरुनी आज्ञा तेमुख्य मार्ग छे.

हवे जवऋषि मार्गे विहार करतां चित्तमां .चिंतवे छे के, मुजने कांइ आ वडतुं नथी, माटे पुत्रने श्यो उपदेश देइशुं ? उपदेश विना बीजा प्राणी पण केम प्रतिबोध पामशे ? एवा अवसरने विषे एक जवनुं खेतर छे, त्यां एक गर्दन छे, ते अरही परही दृष्टि क्षेपवतो जव खावानुं मन करे छे, ते देखीने क्षेत्ररक्षकें एक गाथा कही. जे माटे 'पूर्वकृत कर्मे करी विजाती यने पण विद्या होय ॥ गाथा ॥ उहावसी पोहावसी,ममं चेव निरिखसी ॥ लखिउ ते अजिप्पाउ, जवं पछेसि गद्दहा ॥ १ ॥ व्याख्याः–(उहावसी पोहाव सी के०) अरहो आवे छे, अने परहो जाय छे. (ममं के०) मनेज देखे छे. (तेअजिप्पायो के०) ए तहारो अजिप्राय (लखिउ के०) उलख्यो. (गद्दहा के०) हे गर्दन ! तुं (जवं पछेसि के०) जवनी प्रार्थना करे छे. इति ए गाथा सांजलीने जवराजऋषि विस्मय पामीने ते गाथा जणवा ला ग्या. जाणे अमोघ शास्त्र पाम्यो एम मानता हवा. विद्या पाम्यानी पेरें मार्गमां ते गाथाने गोखता आगल चाल्या. एवामां नहानां बालक मोइ दांमियें रमे छे, तेमां एक छोकरें काष्ठखंम रूप अणुल्लिका मोई उछाली. ते क्यांक जती रही, घणीयें खोली पण न जडी. त्यारें पूर्वजवना अज्यास थी एक बालकें गाथा कही ॥ यथा ॥ अउ गया तउ गया, जोइज्जंती न दीसई ॥ अम्हे न दिछा तुम्हे न दिछा, अगडे बुढा अणुल्लिआ ॥ २ ॥ व्याख्याः–(अउगया के०) इहांथी गइ, (तउगया के०) तिहांथी गइ, (जोइज्जंती के०) जोतां थकां पण नथी देखाती. (अम्हे के०) अमें .न दीठी, तमें पण न दीठी. (अगडे के०) ते माटे कूआमां नांखी. अणु ल्लिका शब्दें काष्ठखंम रूप मोइ कहिये. ते सांजलीने जवराजऋषीश्वर सा धु ते गाथा पण जणवा लाग्या. विचार्युं के, जेवुं तेवुं पण जणवुं ते सर्व रूडुं छे. एम करतां केटलेक दिवसे विशाला नगरीयें पहोता. त्यां कुंजार

नी शालायें उतस्या. एवामां त्यां कुंनारनी शालामां उंदरडा वारंवार घणो खडखडाट करे छे, ते सांनली कुंनारें पण एक गाथा कही ॥ यथा ॥ सुकुमाल कोमल नद्दलया, तुम्ह रात्ति हिंमणसीलणया ॥ अम्ह पसाउ नत्थि न यं, दीहपीठाउ तुह्म नयं ॥३॥ व्याख्याः-(सुकुमाल के०) सुकोमल सुंवालुं नश्वंत रूडा (रात्ति के०) रात्रे चालवानो शील एटले आचार छे जेने एवा तुमने (अम्ह के०) अमारातपसायथी नय नथी, पण (दीहपिठाउ के०) दीर्घपृष्ठ जे सर्प तेथकी तुमने नय छे. ते गाथा सांनलीनें मुनियें विचार्युं के, कामधेनु चिंतामणि अने कल्पवृक्ष ए त्रण हुं पाम्यो.

एवा अवसरें त्यां राजानी बेहेनने, दीर्घपृष्ठ मंत्रीश्वरें छानी लावीने नूमिगृह मध्ये राखी छे. तथा हरकोइ उपाय करी ए राजाने मारीने महारा पुत्रने राज्ये बेसारीशुं, अने राजानी बहेन महारा पुत्रने परणावीशुं. एवो दीर्घपृष्ठ मंत्रीयें निश्चय कस्यो छे. जे कारण माटे डुर्जन अने सर्प ए बे कांइ कोइनु उपगार करेलो जाणे नही.

राजायें पोतानी नगिनी शोधवाने माणसो मूक्या. तो पण जडी नही. प्रधाने सांनल्युं के,कुंनारने घेर जवराज ऋषीश्वर आव्या छे,ते डुस्तर तप करीने ज्ञान पाम्या छे,माटे एमने मुखें वृत्तांत सांनलीने जो महारी वात राजा जाणशे. तो मने कुटुंबसहित यमने घेर पहोचाडशे. तो हुं तेनो आगलथी उपाय करुं ! पापी होय ते पोताने पापें पोतेंज शंका पामे.

हवे मंत्री राजा पासे गयो. तेने राजायें पूछ्युं. तमे आ रात्रीनी वेलायें केम आव्या ? मंत्री पण छलवेला जाणी बोल्यो के, तमारा पिता नग्नव्रत परिणामी थइ कुंनारने घेर आव्या छे. ते प्रनातें तमारुं राज्य लेशे. त्यारें राजा बोल्यो. जो पिता राज्य ले, तो महारुं महोटुं नाग्य ! हुं चाकर थइने पितानां चरणकमल सेवीश. तेने मंत्रीयें कह्युं. हे राजन् ! राज्यतो बलात्कारें लइयें पण पाम्युं राज्य केम खोइयें ? ते माटे आज कुंनारने घेर जइने पिताने मारो. पछी निर्विघ्नपणें राज्य नोगवो. ते राजायें साचुं मान्युं. जे माटे राजाने कांइ विचार होय नही. कारण के पाणीनी नीक अनें राजा ए बे ज्यां वालियें त्यां वले.

हवे रात्रे सर्व लोक सूता, ते वेलायें राजा एकलो हाथमां खड्ग लइने कुंनारने घेर गयो. तिहां पिता सूता छे के,जागे छे,एवुं छिद्रं करी जोवा

मांमयुं, एटले मुनियें खेत्रपालक पासें सांनलेली प्रथम गाथा गणी. ते गाथामां त्यां जव शब्दें धान्य हतुं, अने इहां जव शब्दें जवराजा समज्यो, तथा त्यां गद्दहा शब्दें गर्दन हतो अने इहां गर्दनिल्ल एवो अर्थ समजाणो, ते गाथा सांनलीने राजा विचारवा लाग्यो के, पिताने ज्ञान उपन्युं देखाय ले. जे माटे में क्रूर पणें आडुंअवलुं जोयुं. ते एमणें जाणी लीधुं तो पण ए खरा ज्ञानी त्यारें मनाय के, ज्यारें महारी बहेननी खबर कहे एम राजा चिंतवे ले! एटलामां तो वली.मुनियें बीजी गाथा कही. तेमां अणुल्लिका शब्दें ते कुमरीनुं नाम ले, ते जणायुं. तथा अगड शब्दें नूमिगृह जाण्युं. ते सांनली राजायें विचार्युं के, ए ज्ञानें जाणीने जे विचारुं बुं, तेनोज जबाप दे ले. अहो! ज्ञान ते महोटी वात ले माटे हवे जे शत्रुयें महारी बहेन ढानी राखी ले, तेनुं नाम कहे तो रुडुं थाय. एटले गुरुयें त्रीजी कुंनार वाली गाथा कही. ते गाथामां दीहपिठ एटले दीर्घपृष्ठ नामें प्रधान तेथी तुऊने नय ले. एवुं समजायुं. ते सांनली राजायें जाण्युं जे महारा पिता अतिशय ज्ञानवंत ले. महारा मनना संदेह सर्वे जाणे ले, अने ते संदेह टाले पण ले.

एम विचारीने राजा द्वारमां पेठो. आंखे आंसु रेडतो मुऊने धिग् धिग् हो?? जे माटे एकतो पिता बीजो संयमी अने त्रीजो ज्ञानवंत तेने हुं मारवा आव्यो बुं? एम पोतानी निंदा करतो पगे लागीने वली कहेतो हवो के, हे पिताजी! पुत्र कुपुत्र थाय, पण पिता कुपिता न थाय. जो डुध पाइयें तो पण जे सर्प ले ते ऊेर मूके नही. ते सर्प्प सरखो हुं थयो. अने . तमेतो रागद्वेषरहित ढो ॥ यतः ॥ शत्रौ मित्रे तृणे स्त्रैणे, स्वर्णेऽश्मनि मणौ मृदि ॥ मोक्षे नवे निदा नास्ति, निर्विशेष मनः सताम् ॥ १ ॥ तमे तो ज्ञानवंत ढो, अनुक्रमें मोक्ष पामशो. पण हुं तमारो पुत्र थइने धिक्कार थाउं मने के, हुं डुष्ट थयो!! अथवा दीपथकी.पण धूम होय ले. एम राजायें कहे थके पण मुनि बोल्या नही. जे कारण माटें परमार्थ अजाणताने मौनपणुं करवुं तेज रूडुं ले. राजा पण महात्माने खमावतो,आत्मनिंदा करतो, शेष रात्रि त्यां काढीने प्रनाते स्वस्थानके गयो. प्रातःकाले दीर्घपृष्ठ प्रधाननुं सर्वत्र घर खोलतां त्यां नूंइरामांथी राजा

ने पोतानी भगिनी जडी. तेवारें राजायें प्रधाननां घरबार लूंटी लइने ते ने देश बाहिर काढी मूक्यो. लोकोयें पण प्रधानने धिक्कार कस्यो.

पछी राजा समस्त परिवार लेइ मुनिने वंदना करवा आव्यो, अने सर्व सभामध्ये स्तवना करतो हवो के, हे स्वामिन्! तमे गाथा कहे ते थकी मुजने कुमंत्री थकी राखीने उपगार कस्यो. पछी मुनियें धर्म कह्यो. ते सां भली घणा जीव प्रतिबोध पाम्या, शासननी प्रभावना करीने, मुनि पाछा गच्छ मध्ये आव्या. पछी मुनियें विचार्युं के, क्षेत्रपालक तथा छोकरा तथा कुंभारनी गाथायें हुं ज्ञानीनी पेठें मानीतो थयो, तो ते प्राणीने धन्य छे के, जे प्राणी निरंतर श्रद्धायें करी श्रीसिद्धांत भणता हशे! एम चिंतवी ने पोतें निर्माथी थका भणवा मांड्युं, जेम जेम भणे तेम तेम आत्मा ने कृतार्थ मानता हवा. वस्त्र, पात्र, अशनादिकनो लोभ तजीने एक स्वा ध्याय विनयादिकने विषे तत्पर थया थका भणवा मांड्युं, घणुं भण्या तो पण भणवानी इच्छा निवर्त्ति नही. ए रीते घणुंज तप तपी,घणी समता करी, सज्झायरूप अमृत पान करी,गुरुनी सेवा वेयावच्च करी, अनुक्रमें का ल करी देवलोकने विषे देदीप्यमान देवता थया. एम जे क्रोधरहित हो य, तेने विद्या आवे. ते उपर ए जवराज ऋषीश्वरनो दृष्टांत कह्यो.

हवे विनयवंतने विद्या भजे ते उपर बे विद्याधरनो दृष्टांत कहे छे.

॥ कोइक सिद्धपुत्रना बे शिष्य हता ते निमित्त भण्या, एक दिवसने वि षे तृणकाष्ठ निमित्ते बहार निकल्या छे, एवामां हाथीनां पगलां दीठां. ते मां एक बोल्यो. ए हाथणीनां पगलां छे. बीजायें कह्युं तें केम जाण्युं ? ते णें कह्युं में लघुनीतियें करीने जाण्युं. वली कह्युं. के ए हाथणी काणी छे. बीजायें कह्युं तें केम जाण्युं ? तेणें कह्युं के एणें एक दिशिनां तृणां खाधां छे. ते उपरथी जणाय छे के,बीजी आंखें देखती नथी. वली कह्युं के,ए हा थणीउपर स्त्री अने पुरुष बेठो छे. बीजायें कह्युं तें केम जाण्युं ? तेणें कह्युं. बेहु जणे हेठा उतरीने लघुनीति करी छे. ते भिन्न भिन्न जणाय छे ? वली बोल्यो के, ए स्त्री गर्भवती छे. बीजायें पूछ्युं. तें केम जाण्युं ? तेणें कह्युं के, हाथनो टेको देइने उठी छे, तेथी जाण्युं. वली कह्युं के, गर्भमां पुत्र छे. बीजायें पूछ्युं ते केम जाण्युं ? तेणें कह्युं के, जमणो पग भारे छे. वली

कह्युं के, राता वस्त्र पहेर्यां छे. बीजें पूछ्युं के, तें केम जाण्युं, तेणें कह्युं ते वस्त्रना दशिया वडवृक्षें लाग्या छे, तेथी जाण्युं.

एम करतां आगल नदीने कांठे गया. त्यां एक मोशीनो दीकरो परदेश गयो छे, तेनी चिंतायें मोशीयें पूछ्युं के, म्हारो दीकरो क्यारें आवशे ? एम पूछतांज मोसीनो घडो पडी गयो. ते घडो भांग्यो, त्यारें एक बोल्यो ॥ यतः ॥ तज्जायण तज्जायं, तन्निभेण य तन्निभं ॥ तारूवेण य तारूवं, सरिसं य विणिद्दिसे ॥ १ ॥ ए रीतें चूडामणि ग्रंथमां कह्युं छे. ए श्लोकनो अर्थ चिंतवीने बोल्यो के, तम्हारो दीकरो मरण पाम्यो छे. एम कह्युं, त्यारें बीजो बोल्यो. रे मोशी ! तम्हारो दीकरो घेर आव्यो. ते सांभली मोशी घेर गइ. दीकरो आव्यो दीठो. तेवारें तेज वेलायें बे रूपैया लेइने मोशीयें आवी सिद्धपुत्रनो सत्कार कर्योः ते'जोइ पहेलाने बीजायें पूछ्युं. तें केम जाण्युं के, मुउ ? तेणें कह्युं के, घडो फूट्यो माटे जाण्युं. वली बीजाने पहेलायें पूछ्युं के, तें केम जाण्युं के, घेर आव्यो ? तेणें कह्युं के, " तज्जायेण " ए श्लोकनो अर्थ विचार्यो. जे भूमिथकी घट थयो अने फूटीने भूमिने मल्यो, तेथी ते दीकरो पण मोशीने मल्यो जोइये. त्यारें तेणें गुरुने जइने ठबको दीधो के, मने ए अर्थ केम न भणाव्यो ? गुरुबोल्या. विनीतने यथार्थ परिणमे अने विनयरहित होय, तेनें यथार्थ न परिणमे. तेमां म्हारो शो दोष छे ? इति आवश्यके ॥ माटे विनयवंतने बुद्धि भजे.

हवे विनयी होय ते अचंम एटले अक्रोधी होय एम कह्युं माटे
तेथी विपरीत तो क्रोधी तथा कुशील होय ते कहे छे.

अर्थः–(कुद्धं कुसीलं भयए अकित्ती ॥ (कुद्धं के०) क्रोधीने तथा (कुसीलं के०) कुशीलियाने (अकित्ती के०) अकीर्त्ति (भयएं के०) भजे. एटले क्रोधी अने कुशीलियानो अपजस थाय. तेमां प्रथम क्रोधी उपर कुलवालुकनी कथा छे. ते पूर्वें एज ग्रंथमां लोभ इच्छक प्राणीना दृष्टांतें कोणिक राजानी कथा आवी छे तेनी अंतरभूत ए कथा छे त्यांथी जोइ लेवी.

हवे कुशीलियाने अपकीर्त्ति भजे, ते उपर मुंजराजानी कथा कहे छे.

धारा नगरीयें भोजराजाना भाई मुंजराजा चौदशे चुम्मालीश हाथीनी ठकुराइ भोगवे. तेने अनुक्रमें कोइक प्रत्यंतर राजायें संग्राम करतां बांधी लइने नजरकेद राख्यो. तेने जमवा सारुं नित्य दासीनी साथें भात

पाणी मोकले. एम करतां मुंजराजा ते दासीनी साथें विषय सेववा लाग्यो.
पछी नोजराजायें सुरंग देवरावीने मुंजराजाने जणाव्युं के, आ ठेकाणे बारणुं छे ते मार्गे थइने आपणा नगरमां आवो त्यारें मुंजें दासीने जणाव्युं के, आ सुरंग मार्गे थइने हुंतो जइश. तहारे आववुं होय तो तुं पण चाल्य. त्यारें दासीयें कह्युं हुं आनरण लेइ आवुं. त्यां सुधी तमे रहो. एम कही आनरण लेवा गइ. तेने कांइक वार लागी तेवारें मुंजें विचार्युं के दासीने घणीवार थइ माटे कोइने खबर पडी जाशे, एम चिंतवीने पोतें जवा मांड्युं. एटले दासी पण आवी तेणें मुंजने जतो देखी विचार्युं के मने मूकीने गयो. एम जाणीने पोकार कर्यो के, मुंज जाय छे. ते सांनलीने राजाना माणसो आव्या. तेणें मुंज राजानुं उपरथी माथुं पकडयुं अने नीचेथी पोताना माणसें पग पकड्यो. एम ताण खेंच थइ. तेवारें मुंजें पोताना पुरुषोने कह्युं के, तमे पग खेंचशो एटले ते वैरी उपरथी मस्तक कापी लेशे. ते माटे तमे मुजने मूकी द्यो. एवुं सांनली ते माणसो जता रह्या. पछी मुंजने पकडीने गाम मध्ये नीख मागवा फेरव्यो. एवामां कोइक घेरमां कोइक स्त्री रहेंटीयो कातती हती, ते रहेंटीयो चरड चरड बोलतो हतो. त्यां जइने मुंजें कह्युं के, हे माता! निक्षा आपो. एम कह्युं, तो पण ते स्त्रीयें काततां सांनल्युं नही. तेथी पाछो जवाब दीधो नही. त्यारें मुंजें एक श्लोक कह्यो ॥ यतः ॥ रे रे यंत्रक मा रोदी, यँदहं न्रामितोऽनया ॥ राम रावणमुजाद्याः, स्त्रीनिः के के न न्रामिताः ॥१॥ एम कही वली आगल चाल्यो. बीजे घेर कांइक प्रकरण छे, तेणे मांमा तैयार कीधा छे. त्यां जईने कह्युं के, निक्षा द्यो. त्यारें स्त्रीयें पण अर्धो मांमो फाडीने धीयें टीपां पडतां लावीने आपवा मांड्यो, त्यारें मुंजराजा बोल्यो ॥ यतः ॥ रे रे मंमक मारोदी, यँदिहं त्रोटितोऽनया ॥ रामरावणमुंजाद्या, स्त्रीनिः के के न त्रोटिताः ॥ १ ॥ एम कही वली आगल चाल्यो. तिहां तेने घेर, स्त्री छांण पूंजो करे छे, कोइक पशुने छोडे छे. कोइक पशुने बांधे छे. एवामां मुंजें जइने कह्युं, निक्षा द्यो. त्यारें ते स्त्री बोली. निक्षा क्यां छे? हाथ नवरा नथी? ते सांनली मुंज बोल्यो ॥ गाथा ॥ रे नोली मम गव करी, देखवि गम्हरीआंहिं ॥ चउदहसें चउआलसा, मुंज गइंद गयाइं ॥ ॥ १ ॥ वली आगल चाल्यो. एवामां कोइक धनवंती स्त्री मुंज राजाने नी

ख मागतो देखीने हसवा लागी. त्यारें मुंजराजा बोल्यो ॥ काव्यं ॥ आप
ज्ञतं हससि किं द्रविणांधमूढे, लक्ष्मीःस्थिरा न नवतीति किमत्र चित्रम् ॥
दृष्टं सखे नवति यज्जलयंत्रमध्ये, रिक्तो नृतश्चनवति नरितश्च रिक्तः ॥ १ ॥
ए रीतें नगरमां फेरवी लोक मुखें अपजस बोलाते मुंजने मारी नांख्यो. इति
॥ एनो विस्तारें संबंध मुंज प्रबंधथी जाणजो, ते माटे कुशीलियाने अप
कीर्त्ति नजे. हवे ए कुशीलनुं चित्त स्थिर न होय माटे आगल पद कहे बे.

अर्थः–संनिन्नचित्तं नयए अलढी ॥ (संनिन्नचित्तं के०) नग्नचित्तवा
लाने (अलढी के०) अलक्ष्मी एटले निर्धनपणुं (नयए के०) नजे. ए
टले अस्थिरचित्तवाला प्राणीने दरिद्रपणुं आवे. ते उपर शूर ब्राह्मणनी
कथा एज ग्रंथमां त्रीजी गाथानी आद्यमां क्रोधेंव्याप्त जीवना दृष्टांत
उपर कही बे, त्यांथी वांचवी. आहीं फरी लखी नथी.

हवे अलक्ष्मी नजे एम कह्युं, माटे तेनी प्रतिपक्षी लक्ष्मी नजे ते कहे बे.

॥ सच्चे ठियंसं नयए सिरी य ॥ (सच्चेठियंसं के०) सत्यने विषे रहेला
पुरुषने (सिरीय के०) लक्ष्मी (नयए के०) नजे, एटले सेवे. अर्थात्
सत्यनाषकने लक्ष्मी नजे. ते उपर मकरध्वज राजानी कथा कहे बे.

आज जंबुद्वीपने विषे दक्षिण नरतार्द्ध मध्य खंमने विषे कांति नामें
नगरी बे. त्यां वैरिदमन नामें राजा राज्य करे बे. ते राजाने घणा पुत्र
बे, तेमां मकरध्वज नामें लघु पुत्र बे. ते विनय, औदार्य, गांनीर्य, आर्ज
व, सौनाग्यादि गुणें करी महोटो बे. एक दिवसने विषे वनमां वसंतऋतु
फूली बे. त्यारें वनपालकें आवी राजाने विनंति करी के, हे महाराज! व
संत फूल्यो बे: तेनी शोना जोवाने पधारो. एवामां राजायें पोताने मस्तकें
धोलो वाल दीगे. तेथी विचार्युं के, हुं तो हवे धर्म करवा योग्य थयो. ते
माटे महारे जवुं न घटे. एम चिंतवीने पुत्रोने मोकलतो हवो. ते पुत्रोयें
वसंतोत्सव करतां याचकने कोइयें लाख आप्या, कोइयें बे लाख, कोइयें
त्रण लाख, कोइयें चार लाख सोनैया आप्या. अने मकरध्वज कुमारें तो
महा उदार थइने कोडीसोनैया दान दीधुं. बीजा सहु कुमरें मलीने प
चाश लाख सोनैया आप्या. ए स्वरूप नंमारीयें राजाने कह्युं. राजायें म
करध्वज कुमारने पूठ्युं, रे कुमर! एवडा सोनैया दानमां आप्या तो ज्या
रें डुर्निक्ष होय अथवा कोइ साथें संग्राम करवो पडे, त्यारें नंमार विना

केम निर्वाह् थाय. जे माटें मह्यरा देशमां त्रीश क्रोड सोनैया वर्षें वर्षें उ पजे छे. तेमां सोल क्रोड अंतेउरना खरचमां वपराय छे, अने चार क्रोड सो नैया घरखरचें व्यय थाय छे. एक क्रोड सोनैया हाथीउनुं खरच थाय छे. बे क्रोड सोनैया गाय घोडा प्रमुखना खरचमां वपराय छे. याचकना दान मां चार क्रोड सोनैया वपराय छे. त्रण कोडि सोनैया नंमारमां आपुं छुं. माटे तुं एकलोज जेवारें एक दिवसमां एक कोटि सोनैया खरच करी आ वीश, तेवारें थोडा दिवसमां मह्यरो नंमार खाली थइ जाशे.

ते सांनली मकरध्वज कुमर बोल्यो! जेने पुण्यप्रबल छे, तेने दान देतां पण नंमार वृद्धि पामे. जो नाग्यहीन होयतो नंमार खाली थाय. ते सां नली राजा बोल्यो. जो तह्यरे पुण्यज प्रमाण छे, तो क्रोड सोनैया जे दा नमां तुं आपी आव्यो ते पाछा लाव्य, नहि तो तह्यरुं मस्तक छेदीने आ प्य. एवुं राजायें क्रोधें वचन कह्युं. ते सांनली मकरध्वज कुमार अनिमान आणी सनामांथी उठीने पूर्व दिशिने दरवाजे गयो. एटले जमणो खर थयो, तेवारें दक्षिण द्वारें गयो एटले जमणो घूहड थयो. पछी पश्चिम दिशायें आव्यो. त्यां घोर शिवारुत सांनल्युं. त्यांथी उत्तर दिशायें आव्यो, एटले माबी नैरव थइ. ए सर्व अपशकुन जाणीने पाछो वल्यो. ते वेला दरवाजाने मुखे रह्यांज शिवाशब्द थयो. ते शिवाशब्दें वंशजालमां चार रत्न वंशयष्टिमां रह्या छे. एवुं शकुन ज्ञानें जाणी वंशजाली छेदी वंशने नेदीने तेमांथी चारे रत्न लीधां. अने ए सर्व पुण्यप्रनाव छे, एम मनमां विचारीने घरतरफ चालवा मांमयुं. एवामां दिव्य गीतध्वनि सांनली ते शब्दने अ नुसारें चाल्यो. आगल एक यक्षनुं देहरुं दीतुं. त्यां एक मुनिराजनी आगल दिव्य नाटक थाय छे. तेनें जेटले कुमार जुए छे, तेटले तो देवतायें ना टक संह्युं. पछी कुमरें मुनिने प्रणाम करीने पूछयुं. ए देवता कोण छे?

मुनि बोल्या. हे कुमर! ए देवतानो पाछलो नव हुं कहुं छुं, ते तुं सां नल्य. ए पूर्वें कोइक नगरने विषे शेठ हतो. तेणें साधुना परिचयें करीने मृषावाद बोलवानुं पच्चरकाण कर्युं. पछी एकदा लोनें परानव्यो थको पा रकी थापण उलवी. ते पापें करी अल्पऋद्धिवालो यक्ष थयो छे. जो व्रत नंग न करत तो वैमानिक देवता थात. ते माटे हे कुमर! प्राण जते प ण जूतुं न बोलियें. ते सांनली मकरध्वज कुमारें बीजुं अणुव्रत अंगीकार

कह्युं. पछी संतोषें करी तुष्टात्मा थको कुमर घर नणी चाल्यो. त्यार पछी यक्षें साधुने पूछ्युं. हे महाराज ए मकरध्वज कुमार पण महारी पेठें व्रत खंमशे किंवा राखशे? साधु बोल्या. हे यक्ष! ए कुमर प्राणांते पण व्रत नहि खंमे. ते सांनली तेनी परीक्षा करवा माटे ते यक्ष,कापडीनो वेष लइ राजद्वारें आवी तृणनो पूलो लेई पोकार करवा लाग्यो. नो राजन्! महारां चार रत्न वंशनी जालमां मूक्यां हतां ते कोइक चोर लेइ गयो. माटे जे कोइ ते चोरी कबुल करे तेनो निग्रह करो. पण बीजानुं नाम लेशो नही. ते सांनली राजायें ढंढेरो फेरव्यो. ते पडह सांनली कुमरें आशंका आणी चारे रत्न आणी आप्यां. लोकोयें घणो समजाव्यो के, जुतुं बोल तो पण प्राणांते जूतुं न बोल्यो. त्यारें देवतायें प्रकट थइने कुंमरनी पूजा करी नमस्कार कस्यो सुवर्णनी वृष्टि करीने चार रत्न पाछां आप्यां. पुण्यप्रनाव प्रकट थयो. सर्व लोक चमत्कार पाम्या. देवता ठेकाणे गयो. वैरिदमन राजा पण मकरध्वजनो पुण्यातिशय देखीने अपराध खमावतो हवो. अने कह्युं के हे कुमर, तें जे पुण्यनी वात कही ते साची जाणवी. पछी मकरध्वज कुमरने राज्यें थापी राजा पोतें दीक्षा लेइ तेने रुडीरीतें पालीने स्वर्गें पधास्यो.

मकरध्वज राजायें अनेक जीर्णोद्धार कराव्या. नवा जिनप्रासाद पण कराव्या. महाधर्मिष्ट न्यायें राज्य पाली सद्गुरु समीपे दीक्षा लीधी ते राजा, उग्र तपस्या करी आठमे देवलोके देवता थया. त्यांथी मनुष्यावतार पामीने दीक्षा अंगीकार करशे. अनंतज्ञान अनंतदर्शन अनंतवीर्य अनंतसुखमयी थशे. ते माटे सत्य वचन बोलवुं ॥ यतः ॥ नेंदुरश्मिनिचयोऽन नंदनं, नो सुधापि न च हारयष्टयः ॥ निर्वृतिं मनसि तन्वते तथा, सत्यवादिवचनं श्रुतं यथा ॥ १ ॥ पुनः ॥ विश्वासायतनं विपत्तिदलनं दैवैः कृताराधनं, मुक्तेः पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंनननम् ॥ श्रेयः संवननं समृद्धिजननं सौजन्यसंजीवनं, कीर्त्तेः केलिवनं प्रनावनवनं सत्यं वचः पावनम् ॥ १ ॥ इति श्रीमकरध्वजनृपकथा ॥ इति श्रीसकलसनाजामिनीनालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे पंचमगाथायां षडुदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे छठी गाथा कहे छे. तेनो पूर्वली गाथा साथें ए संबध छे के, पूर्वगाथामां एम कह्युं के, जे सत्य बोले तेने लक्ष्मी आवे, अने तेथीविपरीत एटले असत्य बोलनार प्रायें कृतघ्न होय, माटे कृतघ्ननुं लक्षण कहेवाने संबंधें आवी जे छठी गाथा ते कहे छे.

चयंति मित्ताणि नरं कयग्घं, चयंति पावाइ मुणिं जयंतं॥ चयंति सुक्काणि सराणि हंसा, चएइ बुद्धी कुवियं मणुस्सं ॥ ६ ॥

अर्थः—चयंति मित्ताणि नरं कयग्घं ॥ (कयग्घं के०) कृतघ्न एटले कर्या गुणना हणनार एवा (नरं के०) पुरुष तेने (मित्ताणि के०) मित्र होय ते पण (चयंति के०) छांमे छे त्यजे छे. एटले कृतघ्न पुरुषने मित्र होय ते पण दीर्घराजानी पेठे छांमे छे. ते दीर्घराजानी कथा कहे छे.

कांपिल्लपुर नामें नगरमां ब्रह्म नामें राजा राज्य करे छे. तेन चुलणी नामें राणी तेनो पुत्र ब्रह्मदत्त नामें बारमो चक्रवर्त्ती छे. ते कुमरपणे छतांज तेनो पिता मरण पाम्यो. त्यारें ब्रह्मराजाना चार मित्र हता ते वाराफरती तेनुं राज्य संभालवा लाग्या. एम करतां ते चार मांहेलो एक दीर्घराजा चुलणीराणीथी लुब्ध थयो. तेनी साथें विषय भोगववा लाग्यो. एम ते कृतघ्न थयो. त्यारें बीजा त्रण मित्रोयें तेने उवेखी मूक्यो. इहां तो एटलीज वातनुं प्रयोजन छे ए कथा विस्तारें सातमी गाथाना अर्थमां ब्रह्मदत्त चक्रीने अधिकारें आवशे त्यांथी जोइ लेवी.

हवे इहां त्यजवाना अधिकार माटे वली कहे छे.

॥ चयंति पावाइ मुणिं जयंतं (जयंतं के०) यत्नवंत (मुणिं के०) मुनिने (पावाइ के०) पाप जे छे ते (चयंति के०) तजे छे, एटले यतनावंत मुनि जे होय तेने पाप त्यजे छे. ॥ यतः ॥ जयं चरे जयं चिट्ठे, जयं मासे जयं सए ॥ जयं भुजंतो भासंतो, पावं कम्मं न बंधइ ॥१॥ ते उपर मेतार्य मुनिनो दृष्टांत जाणवो ते कथा आगल त्रीजा भागमां उपशमने अधिकारें पृष्ठ २०७ मां सविस्तर आवी छे त्यांथी वांचवी पण तेमां मेतार्यजीना पूर्वला पुरोहितना भवमां एटलुं विशेष छे के दीक्षा लीधा पछी दुगंछा क

रतां तपस्या करी बे,पण चारित्र डुक्कर पाल्युं बे. आंही संक्षेपे लखीयें बैयें.

जेमने सोनीयें लीलुवाधर मस्तके बांधी वचमां कीलिका घाली ते वाधर सूकायां तेथी मुनिनां नेत्र तडतडाट करी त्रुटी पड्यां. मुनि पण ते वाधरने फूलनी मालासरखुं मानता एम ध्यावता हवा के, हे आत्मन्! तें घणुं सुकृत काम कर्युं. जे माटे तें पंखीने अजयदान दीधुं. प्राणतो जव जवने विषे पामवा सोहिला बे, पण परप्राण उगारवा दोहिला बे. सहेजे दया पालवी तो सोहिली बे, पण पोताना प्राण जते दया पालवी दोहिली बे ॥ यतः ॥ जवंति शतशो मर्त्याः, सुस्थावस्थाः सुकृत्कराः ॥ द्विश्रास्त एव ये प्राण, प्रयाणेऽपि कृपालवः ॥ १ ॥ धनधान्यादिकना देनारा सुलज बे, पण अजयदान देनारा थोडा बे. ते माटे रे आत्मा! तें आ जीवदया करी तेथी तें शुं सुकृत न कर्युं? इत्यादिक मैत्रीजावना जावतों क्षपकश्रेणी मांमी घातिकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्या. अने आउखुं पण पुरुं थयुं, त्यारे मोक्षे पधार्या. ए कथा प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तिमां बे. ते माटे मेतार्य मुनिनी पेठे यतनावंतने पाप त्यजे बे ॥ ४४ ॥

वली तजवाना अधिकार माटे दृष्टांतें करी त्यजवुंज बतावे बे.

॥ चयंति सुक्काणि सराणि हंसा (सुक्काणि के०) सुकाइ गयेला (सराणि के०) सरोवरोने (हंसा के०) हंस पक्षिउ (चयंति के०) त्यजे बे. एटले सुकायेला सरोवरोने हंस पक्षी त्यजे बे. इहां दृष्टांत रूपें ए पद जोडियें. जेम हंस सूका सरोवरने त्यजे बे, तेम इहां (हंस के०) आत्मा जाणवो ते सर शब्दें शरीररूप तलाव तें आउखारूप पाणी खूटवाथी जे वारें सूकाय तेवारें तेने आत्मारूप हंस त्यागीने गत्यंतरे जाय इति जावः ॥ एटले आउखुं अस्थिर बे, माटे धर्म करो. एम सूचव्युं ते उपरं समुद्दत्तादिकनीकथा कहे बे. ए कथा एज पुस्तकनां पहेला जागमां गौतमपृछा ग्रंथमां आठमा प्रश्ने आल्पायुबांधवाना अधिकारें पृष्ठ २४० मां आवी बे. तो पण तेमां अने एमां फेरफार होवाथी पाछी आहीं पण लखियें बैयें.

आज जरतक्षेत्रने विषे उक्कयणी नगरीयें समुद्दत्त नामां वाणियो वसे बे, तेने धारणी नामें स्त्री बे, अने शिव नामें पुत्र बे. ते वाणियाने एक यक्षदत्त नामें चाकर बे. प्रायें ते सर्वेमां दयानुं नाम नथी. एकदा ते समुद्दत्त मरण पाम्यो. तेना दीकरायें मरणकार्य कर्युं. तेनी स्त्री धारणीयें

तो केटला एक दिवस गया पछी यज्ञदत्तचाकरने महारूपवंत जाणीने भ तार कस्यो. लोकमां घणो अपवाद थयो. शिवें पण जाण्युं ॥ यतः ॥ चंद कलाकुरिमुन्दितं, चोरिअरमियं चथी जणेमंत ॥ ए एगोविङ्कंता, जंति दि णे पायडा हुंति ॥ १ ॥ एक दिवस धारणीयें एकांतें यज्ञदत्तने कह्युं के, तुं शिवने मार. आगलजतां ए महारो पुत्र वधतो थको आपणने दुःख दायी थशे. जे कारणे वैरी अने रोग ए बेहुने वधवा देश्यें नही.

यज्ञदत्त बोल्यो. ए कुमर तहारो पुत्र थाय, अने महारो स्वामी थाय एने प्रसादें आपणे सर्व सुख जोगवियें छियें. माटे विचारो के, ए अनर्थ केम करीयें ? फरी धारणी बोली. रे मूढ ! जो मुजने तथा पोताने कुशल इछे तो एने मार. अहो ! स्त्रीना चित्तनी वृत्ति ॥ यतः ॥ मारेइ पियजत्ता रं, हणइ सुअं तह विणासए अछं ॥ नियगेहंपि पलीवइ, नारी रागाउरा पावा ॥ १ ॥ एम घणे कष्टें तेने हाकारो जणाव्यो. अनें तेणें अंगीकार कस्युं के, एने हुं मारीश. स्त्रीयें प्रेस्यो पुरुष शुं शुं न करे ? ॥ यतः ॥ अन श्रा यत्र हेषंते, पर्वणि मुंन्दितं शिरः ॥ तत्किं न कुर्यात्न किं हन्यात्, स्त्री जिरत्यर्थितो नरः ॥ १ ॥ सुवंशजोप्यकृत्यानि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्ने हलं दधि मथ्नाति, पस्य मंथानको न किम् ॥ २ ॥

अन्यदा धारणीने रडती देखी शिवें पूछयुं. हे माता ! तमे रुदन केम करो छो ? ते बोली हे वत्स ! शुं करियें कोइ गायोनो संजाल करनार नथी. ते माटे सकल गोकुल विनाश पामशे. ते सांजली शिवें विचार्युं. अहो ! स्त्रीना कपटनी खबर न पडे. स्त्री वीजली थकी पण अत्यंत चपल होय; वंशजालनी पेठें अतिवक्र हृदयवाली होय. माटे एनो कोण विश्वास करे ? तोपण हुं स्वात्मरक्षा करीश एम चिंतवी शिव बोल्यो. हे माता ! हुं पण जाणुं छुं. पण शुं करुं ? गोवालिया गायो संजारता नथी. सामो क्लेश उ पजावे छे. तेवारें माता बोली. रे वत्स ! ए तें साचुं कह्युं; तो पण तुं यज्ञ दत्त साथें गोवालीया पासे जा. त्यारें शिव अने यज्ञदत्त बेजण हाथमां तरवार लेइ चाल्या. मार्गमां आगल पाछल चालतां एक खाड आवी त्यां छाया वधती देखीने शिवने आशंका उपनी. तेवारें उतावलो चाल्यो. तेथी यज्ञदत्त मारी न शक्यो. अनुक्रमें बेहुजण गोकुलमां पहोंच्या. तेने आव्या जाणी गोवालीया हरख्या, तथा तेनी आज्ञामां तत्पर थया. बे

हु जणने दधि दूधें जमाड्या. रात्रें पाडामां लावी बेहु जणने सूवा माटे जुदी जुदी शय्या आपी. तेनी उपर बेहु सूता. एवामां शिवने बुद्धि उप नी तेथी जेवारें गोवालिया सर्वेने निद्रा आवी, तेवारें शिवें उठीने पोता नी देह प्रमाणे एक काष्ठ लावीने पोतानी शय्या उपर मूक्युं. तेनी उपर एक वस्त्र ढांक्युं. अने पोताना हाथमां तरवार लेइने कोइक स्थानकें जइ छानो बेसी रह्यो. एवामां यक्षदत्त जाग्यो. तेणें शिवनी शय्या पासें आ वीने विचार्युं के ए तो उंघ्यो छे. तेवारें खड्ग काढीने जेटले तेने मारवा ने धायो तेटले शिवें तत्काल आवीने तेनुं मस्तक खड्गें करी छेदी ना ख्युं, पछी काष्ठखंभ बीजे स्थानके मूकीने पोतानो अपजस टालवाने पो कार कर्यो के, अरे रे! गोपो उठो. कोइक चोर मारी जाय छे. ए रीतें सोर बकोर कर्यो. ते सांभली गोवालिया पण चोरने सोधवा माटे तेनी साथें थोडीशी भूमियें गया पण चोर नही मलवाथी पाछा वल्या.

प्रातःकाले यक्षदत्त मुउ देखी शिव बोल्यो अहो! ए शुं थयुं!! एम मायाकपटें लगारेक विलाप करी तेनुं मरणकार्य करीने कहेवा लाग्यो. रे रे! गोपालो! यक्षदत्त विना हुं रही शकतो नथी. ते माटे हुंतो म्हारे घेर जाउं छुं. एम कहीने घेर आव्यो तेवारें तेनी मातायें विचार्युं के, ए तो हजीसूधी जीवतो खेमकुशलें घेर आव्यो. यक्षदत्त मूर्खायें एने मार्यो नही, एम विचारीने पुत्रने कहेवा लागी हे वत्स! यक्षदत्त गोकुलमांथी के म न आव्यो? त्यारें शिव बोल्यो. हे माता! यक्षदत्त आवतां थकां पछ वाडेथी पाछो वल्यो. एम कहीने शिव विचारवा लाग्यो. अहो! आ दैवनो शो विलास छे जे कारणे माता पण म्हारा प्राणलेवा सारुं सावधान थइ छे! एवामां धारणीनी दृष्टे तरवार पडी. ते उपर कीडियो पेसती नीकलती दीठी. त्यारें आशंका आवी, अने विचार्युं जे यक्षदत्त एने मारीने आवशे ए म्हारो मनोरथ निष्फल गयो! एम चिंतवी म्यानमांथी तरवार कहा डी जोइ तो रुधिरें खरडी दीठी. ते वेलायें रोषें करीने तेना रक्तनेत्र थयां. विचार्युं जे एणें म्हारा स्वामीने मार्यो. तो हुं एने मारुं. पछी तेज तर वारें करीने पुत्रनुं मस्तक छेद्युं. ते जोइने शिवनी धाव मातायें स्नेहें करी तेज वेलायें एक मुसलुं लइने धारणीने मार्युं. तेथी ते पण तत्काल मर ण पामी. अने धावमाताने वली एक दासीयें तरवार मारी तेथी ते पण

मरण पामी. वली ते दासीने बीजा कोइयें मारी नाखी. एम ते बधा मर
ण पाम्या. ते जोइ आउखुं अस्थिर जाणी त्यां घणा धर्मिलोकोयें चारित्र
लीधां. ए कथा प्रश्नोत्तररत्नमालानी वृत्तिमां छे. इति समुइदत्तादिकथा
॥ ४५ ॥ ए कथा पहेला नागमां गौतम पृछामां पण आवेली छे.

वली पण तजवाना अधिकार माटेज तजवुं बतावे छे.

॥ चएइ बुद्धी कुवियं मणुस्सं (कुवियं के०) कोपवंत थयेला (मणु
स्सं के०) मनुष्य प्रत्ये (बुद्धी के०) बुद्धि (चएइ के०) तजे छे. एटले कषा
यवंत मनुष्यने पक्षिघातक राजानी पेठें बुद्धि पण तजे छे. ते कथा कहे छे.

कोइक नगरनो राजा, एकदा रयवाडीयें रमवा नीकल्यो. ते वक्र शि
क्षित अश्व उपर बेसीने चाल्यो. तेथी जेम जेम राजा लगाम खेंचे, ते
म तेम अश्व दोडे, पण उनो रहे नही. एम करतां महाअटवीमां लेइ ग
यो. त्यां राजा थाक्यो, लगाम मूकी दीधी. त्यारें घोडो पण उनो रह्यो. रा
जा पण तरष्यो थयो छे, तेथी नली छायावंत एवा एक महोटा वृक्ष हेठल
विसामो ले छे, एवामां ते वृक्षना कोटरमां एक अजगर रहेलो छे, तेना
मुखथकी गरल पडतुं देखीने पाणीनी भ्रांतियें राजायें पत्रनो दडियो क
रीने नीचें धर्यो. अनुक्रमें ते अजगरनी गरलथी नराणो. ते दडियो लेइने
जेवारें राजा पीवाने तत्पर थयो तेवारें ते वृक्षनी उपर एक पंखी बेठो
हतो, तेणें ते सर्व व्यतिकर जाण्यो, अने विचार्युं के, ए राजा घणा लोक
नो आधारनूत छे, ते ए पाणी पीशे, अने मरण पामशे. एम चिंतवीने
राजाने हित वांछतो झापट मारीने राजाना हाथमांथी दडियो ढोलावी
नांख्यो. एमज वली बीजीवार पण राजायें तेज गरलथीं दडियो नर्यो,
अने ते पंखीयें पण तेमज बीजीवार ढोलावी नांख्यो. एमज त्रीजीवार
पण ढोलावी नांख्यो. त्यारें राजा रूठोथको अकारण डुष्टपणुं जाणी ज
लपानांतराय कर्त्ता पंखीने खड्गें करीने मारतो हवो. पछी राजानुं सैन्य
त्यां आव्युं. तेवारें राजायें पाणी पीधुं, आहार कर्यो, स्वस्थ थयो, पछी
राजा वडना कोटर मध्ये जोवा लाग्यो. त्यां अजगरना मुखथकी निकल
तुं गरल देखी विचार करवा लाग्यो के, अरे ! एतो विष देखाय छे. अहो !
पंखी निःकारण उपकारी, महारा जीवितनो दातार, अने हुंतो कृतघ्न थ
यो. जेमाटे विचार कर्या विना पंखीना प्राण लीधा. माटे हुं महापापी

थयो. ए रीतें पश्चात्ताप करतो, महा शोक धरतो, चंदनना काष्ठें करी ते पंखीना शरीरने संस्कार करतो हवो. अनुक्रमें नगरे आव्यो, ते कालांत रे शोकरहित थइने राज्य पालतो हवो. ए रीतें कषायीने बुद्धि ढांके, ते माटे बुद्धिना अर्थियें कषाय न करवो. इति पक्षिघातक राजानी कथा ॥ ४६ ॥ इति श्रीसकलसज्ञानामिनीनालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्त मविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रक रणे षष्ठगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे सातमी गाथा कहे छे. तेनो छठी गाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्वनी गाथाना अंते जे कह्युं के, क्रोधीने बुद्धि ढांके, अने बुद्धिविना जे करवुं ते विलापतुल्य जाणवुं. ते माटे सातमी गाथामां विलाप देखाडे छे.

अरोइ अछं कहिए विलावो, असंपहारे कहिए विलावो॥ विक्खित्तचित्तो कहिए विलावो, बहू कुसिसे कहिए विलावो ॥ ७ ॥

अर्थः—अरोइ अछं कहिए विलावो (अरोइ के०) अरुचिवालाने (अछं के०) परमार्थनी वात (कहिए के०) कहेवी, ते (विलावो के०) विलापरूप एटले निरर्थक जाणवी, अर्थात् अरुचीवालाने परमार्थनी वात कहेवी ते विलापरूप जाणवी. ते माटे सांजलनारने रुचि होय तो ज कहेवुं. नहि तो ब्रह्मदत्त अने चित्र मुनिनी पेठें. विलाप सरखुं निरर्थक थाय इति नाव ते ब्रह्मदत्तनी कथा कहे छे.

साकेत नगरने विषे चंद्रावतंसक राजा हतो. तेनो पुत्र मुनिचंद्र नामें हतो ते कामनोग थकी विरम्यो थको पुत्रने राज्ये थापीने पोतें, सागर चंद्र मुनिराज पासे दीक्षा लेतो हवो. एक दिवसें उग्र तपस्या करतां गुरु साथें विचरतां कोइक गामें गोचरीयें गया. साथ हतो ते जतो रह्यो, गुरुने पण वीसरी गयुं. तेथी गुरु पण साथ साथें चाल्या गया. पाछल थी सागरचंद्र पोतें एकला अटवीमां आव्या, क्षुधातृषायें बाधा पामता थका त्रीजे दिवसे होठ, कंठ, तालु सूकाइ गया. तेथी मूर्छा पामी वृक्ष

नीचें पड्या. एवामां गोवालियाना चार बालकें आवी तेमनी सेवा करी. ते चारे बालकें मुनिनी देशनायें प्रतिबोध पामी. दीक्षा लीधी. तेमां बे जण तो चारित्रनी डुगंछा करी अणआलोइ समकेत गुणें करी देवलोकें गया. तथा बीजा पण बे जण देवलोके गया. पण तेनो अधिकार इहां नथी.

अन्यदा दशपुर नगरें संम्छिन्ननामा ब्राह्मणनी जसमती नामें दासी तेने कूखे पहेला बे जण पुत्रना जोडला पणें आवी उपना. ते अनुक्रमें यौवन पाम्या. एकदा खेत्रनी रखवाली करवा अटवीमां गया त्यां रात्रें एक वड हेठल सूता छे. एवामां वडना कोटरमांथी एक सर्प निकल्यो तेणें ते बेमांथी एकने डंश्यो. त्यारें बीजायें सापने खोलवा मांड्यो. एटले बीजाने पण तेज सापें करड्यो. त्यां बेहुजण मरण पामीने कालिंजर नामा पर्वतने विषे मृगलीनी कूखें युगलपणें आवी उपन्या. अनुक्रमें पूर्वनी प्रीतियें पासें पासें ढूकडा चरता जोइ त्यां कोइ व्याधें आवीने एकज बाणें ते बेहुने मार्या. मरीने गंगाने कांठे बेहुजण एक हंसीनी कूखे उपन्या. एटले हंस थया. तेने पण एक मछबंधकें पासमां नांखी कोट मरडीने मारी नांख्या. मरीने वणारशी नगरीयें महाधनवंत भूतदिन्न नामें चंडालना घेर पुत्र पणें जइ उपन्या. त्यां पण पूर्वनी पेठें परस्परें बेहु जणने प्रति थइ. एकनुं नाम चित्र अने बीजानुं नाम संभूति थयुं. एज समये तेज वणारशी नगरीने विषे शंखनामें राजा राज्य करे छे. तेने नमुचि नामें मंत्री छे. एक दिवस मंत्री अपराधी होवाथी राजायें भूतदिन्न चंडालने हुकम कर्यो के, ए मंत्रीनें छानो मारजे. चंडालें पण मारती वेलायें मंत्रीने कह्युं के, जो तुं भूंयरामां रहीने म्हारा पुत्रने भणावे तो हुं तुजने जीवतो राखुं. मंत्रीयें पण जीवितव्यना लोभें भणाववानी हा कही.

हवे ते छोकराने भणावतां केटलोएक काल गयो. त्यां ते मंत्री भूतदिन्न चंडालनी स्त्री साथें लपटाणो. ते वात भूतदिन्नें जाणी, तेवारें तेने मारवा मांड्यो, पण चित्र अने संभूति ए बे भाइयोयें पोताने भणाववानो उपकारी जाणीने तेने नसाडी मूक्यो. त्यांथी निकली हस्तिणाउर नगरने विषे सनत्कुमार चक्रवर्त्तिने जइ मल्यो. तिहां ते मंत्रिपद पाम्यो.

हवे ते चित्र संभूति चंडाल पुत्रोयें पण रूप, यौवन, लावण्य, गीत, नाटकनी कला प्रमुखें करी तथा वीणा वजाववे करी वणारसी नगरीना

लोकनां चित्त हर्यां. एक दिवस वसंतऋतुने विषे नाना प्रकारना लोक, युवान स्त्रीयोनां नाटक थते थके क्रीडा करवा प्रवर्त्या छे. तेवामां चंमाल पण पोताना परिवार सहित क्रीडा करवा नीकल्यो. तिहां चित्र संभूति पण गीत गान करवा लाग्या. ते मनोहर स्वर सांभलीने सर्व नगरीना लोक एने जोवा मल्या. तेमां वली स्त्रीयोतो विशेषें भेगी थइ. ते देखीने चतुर माह्या लोकें राजाने विनंति करी के, हे देव! सर्व लोक ए चंमालें विटाल्यो. ते सांभली राजायें पण चंमालने नगरीमां प्रवेश करवो निवार्यो. वली केटलोक काल गयो अन्यदा कौमुदीमहोत्सव आव्यो, त्यारें पूर्वेली शीखामण वीसारी पोतानी भूमिका अणगणीने बेजण नगरीमां पेठा. त्यां कौतुकरसें गीत गान सांभलीने पोतें पण एक देशे रही गावा लाग्या. ते जोवा सर्व लोक भेगा थया. तेमणें पूर्वेली वात जाणीने मारमार करतां प्रहार देता काढी मूक्या. तेवारें उद्यानमां जइ आमण डुमणा थइ विचारवा लाग्या के, अमारुं रूप, यौवन सौभाग्य, लावण्य, कला तथा कुशलपणाने धिक्कार छे! जे माटे एक चंमालनां कुल कलंक मात्रें सर्व फोक थयां. त्यां घणुं वैराग्य पाम्या, स्वजन कुटुंबने वगर कहे मारवानो निश्चय करीने दक्षिण दिशे चाल्या. त्यां दूर थका एक पर्वत दीठो. ते उपर चढतां एक शिला उपर डुर्बल शरीरें ध्यान करता, आतापना लेता, काउस्सग्गे रह्या एवा एक मुनि दीठा. ते देखी हर्षें करी पासे जइ वंदना करी. मुनियें पण ध्यान संपूर्ण थये धर्मलाभ देइ पूछ्युं के, तमे क्यांथी आव्या? तेणें पोतानुं सर्व वृत्तांत निवेदन करीने कह्युं के, हवे अमे आ पर्वत उपरथी पडीने मरीशुं. त्यारें ऋषि बोल्या. एम पामरनी पेरें मरवुं तमने न घटे. तमोने तो शारीरिक अने मानसिक एवा बे प्रकारना डुःखनो क्षयकारक एवो श्रीजिनेश्वरनो प्ररूप्यो धर्म करवो घटे छे.

तेणें मुनिवचन अंगीकार करी दीक्षा लीधी. अनुक्रमें गीतार्थ थया. छठ, अठम, दशम, डुवालस, मास अने अर्धमासादिक विचित्र तपस्यायें आत्माने भावता, ग्रामानुग्रामें विचरता, अन्यदा हस्तिणाउर नगरना उद्यानने विषे आवी रह्या छे. एकदा मासखमणने पारणे संभूति मुनि, ते नगरमां गोचरीने माटे इर्यासमिति सहित भमे छे. तेवा समयें राजमार्गे भमतां तेने नमुचि प्रधानें दीठो. अने उलख्यो. जे ए चंमालनो दीक

रो छे, ते राजा प्रमुखने महारी वात जणावशे. एम पोताने भयें पोताना माणस मूक्या ते यष्टिमुष्टिना प्रहारें मुनिने कदर्थना करीने काढता हवा.

ते अवसरे मुनिने निरपराध मारे छे, ते माटे कोप थयो. तेणें करी मुखमांथी तेजोलेश्या निकलवा मांमी, धूमना समूहें नगर व्याप्युं; धूमाडाना गोटेगोट नीकल्या, तेथी आकाश छवाइ जता साथें अंधकार थइ गयो, ते भय अने कौतुकें करी नगरना लोक आव्या, मुनिने देखी वंदना करी प्रसन्न करवा लाग्या. सनत्कुमार चक्री पण आव्या. वंदना नमस्कार करी हाथ जोडीने कहेवा लाग्या के, हे भगवन्! अमारा सरखा अज्ञान प्राणीयें जे अपराध कस्यो ते खमो. तप तेज संहरो. अमनें जीवितव्य देवेंकरीने प्रसाद करो. फरी एवुं काम नही करियें. तोपण प्रसन्न न थया.

हवे ते धूमादिकं देखी लोकने मुखें पण सांभलीने चित्र साधु त्यां आव्या, अने कहेवा लाग्या. हे संभूति मुनि! कषाय अनल समावो, समता करो, समताप्रधान मुनिराज होय, अपराधी उपर पण मातुं न चिंतवे, क्रोध ते अनर्थनुं मूल छे, क्रोध ते संयमनो घातक छे, क्रोध ते दुर्गतियें लेइ जाय, क्रोध ते पूर्व कोडीनुं चारित्र बाली भस्म करे, ते वचन सांभली संभूतिमुनिनो क्रोधानल उपशम्यो. वैराग्यमां व्याप्तथइ पाछा उद्यानमां आव्या, लोक सहु सहुने ठेकाणे गया, मुनियें विचार्युं के, संलेषणातो अमे करी. हवे अणसण करीयें. एम चिंतवी अणसण कर्युं.

हवे सनत्कुमारें नमुचीनो सर्व व्यतिकर जाण्यो. त्यारें नमुंचीने दृढरज्जु बंधनें बांधीने मुनि पासे लाव्या. मुनियें तेने मूकाव्या. तें समयें सुनंदा नामें चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्न ते संभूति मुनिने पगे लागी. तेवामां तेनी वेणीनो फरस संभूतिमुनिने थयो. तेथी संभूतियें नियाणुं करवा मांड्युं, त्यारें चित्र मुनियें विचार्युं के, अहो! दुर्जयेंद्रिय! अहो विषय उन्माद! जे कारणें एवो तपस्वी, जिनवचननो जाण छतां स्त्रीना वालाग्र फरसवाथी एवा अध्यवसायवालो थयो! एम चिंतवीने तेने प्रतिबोधवाने अर्थे कहेता हवा के, हे संभूति! एवा अशुभ अध्यवसायथी निवर्त्य. ए कामभोग असार छे, परिणामे दारुण छे, संसार भमवाना हेतु छे, परमार्थें दुःखरूप छे, सुखनो अभिमान मात्र छे ॥ उक्तंच ॥ जह कछ्छो कछु, कंमूअमाणो दुहं मुणइ सुरकं ॥ मोहाउरा मणुस्सा, तह कामदुहं सुहं बिंति ॥ १ ॥ केवल

अशुचियें नर्युं मनुष्यनुं शरीर निरंतर अशुचि द्वारें वहेतो, विष्ठानो कोथलो एमां शी नलीवार ठे ? वली प्रधान वस्त्र, प्रधान फुल, प्रधान गंध विले पन होय ते पण शरीरना संगें विणशी जाय. वली उल्लीदांतने विषे दुर्गंध, मुखने विषे अशुचि रस, नासिकामांथी नित्य अपवित्र पदार्थ वहे, वली रोगनुं घर एवा शरीरने विषे हे मुनिराज ! तमे मुंजाउ नही. जेमाटे नियाणाथी घोर तप अनुष्ठान कस्या होय ते पण तेवां फलवंत न थाय. इत्यादिक वचन कह्या पण तेने प्रतिबोध न लाग्यो. अने नियाणुं कस्युं के, जो ए तपनुं फल होय तो जन्मांतरे हुं चक्रवर्त्ती थाउं. अनुक्रमें मरण पामी सौधर्म देवलोके बेहु नाई देवता थया. त्यांथी चित्रनो जीव च्यवीने पुरिमताल नगरें शेठनो पुत्र थयो, अने संनूतिनो जीव च्यवीने कंपिल्लपुर नगरने विषे ब्रह्मनामें राजा तेनी चुल्लणी नामे राणीना उदरने विषे चौद सुपनें सूचित पुत्र थयो, तेनुं ब्रह्मदत्त एवुं नाम पाडयुं, ते अनुक्रमें महोटो थयो, बहोत्तेर कला नण्यो.

हवे ब्रह्मराजाने चार राजा उत्तम वंशना उपना मित्र ठे. तेमां एक तो काशी देशनो धणी कनक नामें राजा ठे, बीजो गजपुरनो धणी कणे रदत्त नामें राजा ठे, त्रीजो कोशल देशनो धणी दीर्घनामें राजा ठे, चो थो चंपानो धणी पुष्पचूल नामें राजा ठे. ते चारें मांहोमांहे स्नेहें करी एकबीजाना विरहने असहता अनुक्रमें एकेक वर्ष नेगा रहे. विचित्र क्री डा करतां काल गमावे ठे. अन्यदा ते चारे ब्रह्मराजाने घेर रह्या ठे. एक दा ते ब्रह्मराजाने मस्तके रोग ऊपन्यो, त्यारे तेणें पोतानो पुत्र चारे मि त्रने खोले मूक्यो. पठी ब्रह्मराजा मरण पाम्यो. तेना मृत्युकार्य करीनें चा रे जणें विचार कस्यो के, ज्यांसुधी ब्रह्मदत्त राज्य चलाववाने समर्थ थाय त्यां सूधी राज्यनो निर्वाह आपणने करवो. एम निरधारी चार जणमांथी दीर्घ राजाने राज्य सोंपीने त्रण राजा पोताने स्थानके गया. पठी ते दीर्घ राजा सकल सामग्रीसहित राज्य नजरें जोइ नंमारमां पेठो. अंतेउर पण जोयुं. हवे इंद्रियो दुर्निवार ठे, माटे ब्रह्मनी मित्राइ पण न गणी, लोक मां निंदा थशे; ते पण न गणी अने चुल्लणी राणीथी लाग्यो. केटलोएक काल गयो, तेवारें धनुनामें प्रधाने ते वृत्तांत यथार्थ जाणीने पोताना व रधनु नामें पुत्रने कह्युं के, चुल्लणी कुशीलिणी थइ ठे. माटे ए वात कुमर ने जणावो. तेणें पण तेमज कस्युं.

ब्रह्मदत्तपण मातानुं दुश्चरित्र सही न शक्यो. माटे कागडो अने कोयल बे पक्षियोने पकडी अंतेउरमां जइ तेमनो संयोग करावतो जाय, अने कहेतो जाय के, कोइ आ रीतें करशे तेनो हुं निग्रह करीश. इत्यादिक चेष्टा करतो देखीने दीर्घराजायें, चुल्लणीने कह्युं, जे कागडो अने कोयलनो संयोग करावीने बालकनी पेठे जेम तेम बोलतो बोलतो आपणने समजाववा माटे मुजने कागडो अने तुजने कोयल ठेरावे छे. एम निश्चय जाणजे. ते माटे एने मारेतो निर्विघ्नपणें आपणाथी सुख नोगवाय, अने हुं छुं, तो तुजने दीकरा घणाय आवशे. ते सांनली स्नेहना परवशें एवी अनार्य वातनी पण हा नणी ॥ उक्तंच ॥ मारइ पियनत्तारं, हणइ सुयं तहय नासए अत्रं ॥ नियगेहं पि पलीवइ, नारी रागाउरा पावा ॥ १ ॥ पछी मारवा माटे कुमरनो विवाह मांम्यो. अनेक स्तंनसहित लाखनुं घर कराव्युं. त्यारें वरधनु प्रधानें गंगाने कांठे दान देवाने मिषें दानशाला मंमावी. त्यांथी विश्वासी पुरुषो पासे सुरंग खोदावीने लाखना घर सूधी लाव्यो. हवे विवाह थया नंतर लोक सहु घेर गया. वर वहु लाखना घरमां आव्या. वहु वर अने वरधनु नामे प्रधान पुत्र ए त्रण बेठा छे. बे पहोर रात्री गइ. एटले चारे तरफ आग लागी. हाहाकार थयो. कुमरने कांइ सूजे नही. त्यारें मंत्रिपुत्रने पूछवा लाग्यो के ए शुं थयुं? ते बोल्यो के, जे राजकन्या परणवानी हती तेने तो अमें पत्री लखीने निषेध कस्यो हतो. ते माटे आतो कोइ अन्य स्त्री मोकली छे. तेथी ए स्त्री उपर प्रतिबंध करशो नही. तमे आ स्थानके प्रहार करो. जेम आपणे निकली जइयें. कुमरें पण तेमज कस्युं. बेहुजण सुरंगने मुखें बाहेर निकल्या. त्यां पूर्व संकेतित विश्वासी बे पुरुष अश्व लेइ उना छे. ते अश्व उपर चढी आगल चाल्या. इहां ब्रह्मदत्तनी हींमी कहेवी. अनुक्रमें चौद रत्न, नव निधान, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ अने छन्नु क्रोड पायदल, चोशठ हजार अंतेउरी इत्यादिक सर्व चक्रवर्त्तिनी सामग्रीसहित कंपिल्लपुर नगरे आव्या. तेवारें चुल्लणीयें नयें करी चारित्र लीधुं, अने दीर्घराजायें संग्राम कस्यो. ब्रह्मदत्तें चक्र मूक्युं तेथी दीर्घराजा मरण पाम्यो. पछी सर्व राजायें मली चक्रवर्त्तीपदे अनिषेक कस्यो. कंपिल्लपुरें राज्यें बेठा. एम चक्रवर्त्तीपणुं नोगवतां रहे छे. इहां विस्तारना अर्थियें ब्रह्मदत्त चरित्र जोवुं.

हवे अन्यदा ब्रह्मदत्तनी हजूर नाटकीयें नाटक मांम्युं बे, पाबलो प होर बे, एवामां एक दासी फूलनी माला तथा दडा प्रमुख लावी राजा पासे मूकती हवी, ते कुसुम तथा नाटक जोतां राजाने विकल्प थयो, के, एवुं नाटक क्यांक में दीतुं बे, एवो फूलनो दडो पण क्यांक में सुंघ्यो बे. एम विचारतां जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, नूंइ पड्यो, मूर्बा आवी, सामंत प्रमुखें चंदन प्रमुख बांट्यां, शीतल वायु नांख्या, एटले चेतन वल्युं. त्यारें पाबले नवे पद्मगुल्म विमाने पोतें सौधर्म देवलोके हतो, त्यांना नाटक सुगंध फूल प्रमुख सांजर्यां, पण नाइ क्यां उपनो बे तेनी खबर न पडी. माटे तेनी खबर काढवा सारु दोढ श्लोक गुप्त करी वरधनु प्रधानने आप्यो. तेनी मारफत नगरमां उद्घोषणा करावी के, कोइ पबवाडाना बे पद पूरे तेने अर्द्धुं राज्य चक्रवर्त्ती आपे. ते सांजली सहु दोढ श्लोक नणे पण कोइथी पाबला बे पद पूराय नही. ते दोढ श्लोक ए बे॥ दासा दसन्ने आसी, मिया कालिंजरे नगे ॥ हंसा य गंगतीरा इंसोवागा कासिनूमिए ॥ १ ॥ देवा य देवलोएसु, आसी अम्मे महाड्डिया ॥ इति ॥

एवा अवसरें पुरिमताल नगरें पूर्वला नवें ब्रह्मदत्त राजाना नाइ चित्र नामें हता, ते इन्यपुत्र थया बे, ते जातिस्मरणज्ञान पामी चारित्र लेइ ब्रह्मदत्तना नगरमां मनोरम उद्याने आवी काउस्सग्गें रह्या बे, त्यां कोइ अरहट्टनो खेडू पूर्वोक्त दोढ श्लोक नणे बे, ते सांजली ज्ञान उपयोगें नाइनुं सर्व स्वरूप जाणीने मुनियें बीजा श्लोकनुं पश्चार्द्ध पूर्युं. यथा ॥ इमाणे बठिआ जाइ, अन्नमन्नेण जाविणा ॥ ते सांजलतांज अरहट्ट खेडू, सर्व काम पडता मूकी हर्ष पामतो राजा पासे गयो. जइने संपूर्ण बे श्लोक कह्या. ते सांजलीने राजा, नाइना स्नेहें मूर्बा पाम्यो. ते वेला राजसजा क्षोजना पामी, पासें उजेला सेवकोयें अरहट्ट खेडूने चपेटायें हणवा मांम्यो, मारता थकां ते बोल्यो. ए बे पद में नथी पूर्यां पण वनमां रहेला मुनियें पूर्यां बे. एम विलाप कर्यो तेवारें मूकी दीधो. ते पोताने ठेकाणे गयो. चक्रवर्त्तिने पण मूर्बा वली, तेवारें वृत्तांत सांजलीने जाण्युं के, नाइ आव्या देखाय बे. ते स्नेहें करी ब्रह्मदत्त चक्री परिवारसहित उद्यानमां वांदवा निकल्या, त्यां मुनिने देखी तेने वंदना करी बेठा, मुनियें पण देशना दीधी, संसारनी निर्गुणता देखाडी, कर्मबंधना हेतु देखाड्या, मो

क्षमार्ग वर्णवी देखाड्यो, ते सांजलीने पर्षदाने वैराग्य उपन्युं. ब्रह्मदत्ततो अजावित थकां बोल्या हे जगवन्! जेम तमें पोतें मुझने मलवाथी आनंद उपजाव्यो, तेम हवे महारुं राज्य अंगीकार करीने हर्ष उपजावो. महारे आवास छे; गीत, नाटक, वाजिंत्र स्त्रियो प्रमुख छे, तेना तमे जोग जोगवो, प्रव्रज्या, तो महाडुःख छे, में तप कर्युं तेनुं फल हुं पाम्यो छुं अने तमे तो तेवाने तेवाज छो. मुनि बोल्या हे राजन्! तें नियाणुं कर्युं हतुं ते विपाकें आपणो बेहुनो वियोग थयो. वली हे राजन्! तहारे जेम राजऋद्धि छे, तेम महारे घेर पण घणी ऋद्धि हती. पण में जिनवचन सांजलीने तेनो त्याग कर्यो. वली हुं तो गीत ते विलाप जाणुं छुं, नाटक ते विटंबना जाणुं छुं, सर्व आजरण ते जार जाणुं छुं. कामजोग तो बालकने मीठा लागे छे, पण पंमितनें तो महाडुःखदायी छे, जे कोइ मुनिराज कामजोगथी विरम्या, तपोधन थया, शील गुणमां रंगाणा, ते मुनिने जे सुख छे. ते तहारा कामजोगमां सुख नथी ॥ यतः ॥ सव्वं विलवियं गीयं, सवं नट्टं विमंबणा ॥ सवे आजरणा जारा, सवे कामा डुहावहा ॥ १ ॥ बालाजिरामेसु डुहावहेसु, न तं सुहं कामगुणेसु राया ॥ विरत्तकामाण तवोधणाणं, जं जिरकुणो सीलगुणे रयाणं ॥ २ ॥

ते माटे हे राजन्! आपणे सर्वथी नीच निंदनीक एवी चंमालनी जातिमां हता. अने इहां एवा कामजोग पाम्या. ते सर्व संयम तप कर्या तेनां फल छे. एवुं जाणी प्रमाद न करो, ए अशाश्वता जोग छांमीने घर मांथी चारित्र लेवा नीकलो, ए जीवित अशाश्वतुं छे, तेमां जे प्राणी पुण्य न करे, ते प्राणी धर्म कर्या विना मरण ढूकडुं आवे त्यारें परलोकने विषे घणो शोच करे. जेम सिंह होय ते मृगने लेइ जाय, तेम अंतकाले मृत्यु आवी प्राणीने लेइ जाय. ते वखत माता पिता जाइ प्रमुख कोइ पण सखाइ न थाय. वली स्वजन, मित्र, पुत्र, बांधव प्रमुख कोइ डुःख पण वहेंची लिये नही, एकलो जीव पोतेज जोगवे. जे माटे कर्म ते कर्त्तानी साथें जाय, ए सर्व द्विपद, चतुष्पद, खेत्र, धन, धान्यादिक मूकीने परजवे पोतानां कर्यां शुजाशुज कर्म लेइने जाय, वली पोतें मरे, त्यारें तेनी जार्या, पुत्र प्रमुख तेना शरीरने बालीने लोकानुयायी केटलाएक दिवस शोक करीने वली पोतानो स्वार्थ पोते पूरो पाडे, ते माटे हे राजन्! तुं जारे कर्म न कर्युं.

चक्री बोल्या. हे मुनीश ! तमे कहो छो ते हुं पण जाणुं छुं. पण ए जोग संग कारी अमारा सरखाने घणा डुर्जय छे. में पूर्वे हस्तिणाउर नगर ने विषे चक्रवर्त्तिनी रूद्धि देखीनें कामजोगमां गृद्ध थइने अशुज नियाणुं कर्युं, ते पडिक्कम्युं नही, तेनां ए फल छे. जे माटे धर्मने जाणतो पण कामजोगमां मूर्छाणो छुं. जेम हाथी होय ते घणो कचरो अने थोडुं पाणी जे स्थले होय तेमां पेठो थको थलने देखे खरो पण कचरामां खूत्यो होय तेथी कांठे आवी न शके. एम हुं पण कामजोगमां मग्न थयो थको साधुनो मार्ग लेइ शकुं नहीं. मुनि बोल्या जोग अनित्य छे. तेने जो तुं छांमवा असमर्थ छो, तो पण गृहस्थावासमां रह्यो थको आर्यकाम करजे. जो धर्मने विषे रही सर्व जीवनी अनुकंपा करीश, तो पण वैमानिक देवता थइश ॥ यतः ॥ जइतंसि जोए चइउं असत्तो, अज्जाइकम्माइकरे हि रायं ॥ धम्मे ठियं सवहियाणुकंपी, तहो हि सी देवइउवि उवि ॥ १ ॥ तुऊने जोग छांमवानी बुद्धि थती नथी, अने आरंजपरिग्रहमां गृद्ध छे. तेथी एटलीवार विप्रलाप में कर्यो ते फोक थयो. माटे हे राजन् ! हवे हुं जाउं छुं ॥ यतः ॥ न तुष्न जोगे जइऊण बुद्धि, गिद्धोसि आरंजपरिग्गहेसु ॥ मोहो कउ एत्तिउ विप्पलावो, गच्छामि रायं अममातिउंसि ॥ १ ॥ एम कहीने मुनियें विहार कर्यो. अनुक्रमें उग्र चारित्र पालीनें तेज जवें सिद्धि वर्या. ब्रह्मदत्तें पण कामजोग न छांमया, ते उत्कृष्टा कामजोग जोगवीने सातमी नरकें नारकीपणें जइ उपन्यो. ते माटे अरुचिवंतने जे कहेवुं ते सर्व विलाप जाणवो. इति ब्रह्मदत्त कथा. श्रीउत्तराध्ययने.

हवे कोइक प्रतमां " अईय अछे कहिए विलावो " एवो पाठ छे. त्यां एम अर्थ करवो के, (अईअ के०) गइ छे (अछे के०) वस्तु जेथी ते अतीतार्थ कहीये. तेनी पासे (कहिए के०) कह्युं एटले माग्युं. ते पण विलाप जाणवो. एटले जे पोतानी पासे नथी ते परने शुं आपे ? ॥ यतः ॥ योगशास्त्रे ॥ परिग्रहारंजमग्ना, स्तारयेयुः कथं परान् ॥ स्वयं दरिद्रो न पर, मीश्वरीकर्त्तुमीश्वरः ॥१॥ इहां श्रीकृष्ण अने वीरासालवीनो दृष्टांत कहे छे.

द्वारिका नगरीयें श्रीनेमिनाथजी समोसर्या. कृष्ण प्रमुखें वंदना कर्या नंतर प्रजुजीयें देशना दीधी. देशनाने अंते श्रीकृष्णें पूछ्युं के, हे स्वामिन् ! साधु चोमासामां विहार केम न करे ? प्रजु बोल्या. हे कृष्ण ! चोमासा

मां जीवनी उत्पत्ति घणी होय ठे तेथी विहार करतां जीवविराधना था य. माटे वर्षाकालें एक स्थानके अंगोपांग गोपवीने रहे. ते सांनली श्री कृष्णें प्रतिज्ञा करी के, सोल हजार मुकुटबंध राजाउने जतां अवतां घणी हिंसा थाय, माटे चोमासामां कचेरी नहि जोडुं. एम कहीने घेर आ व्या. अने सहुने निषेध कस्यो के, चोमासा मध्ये कोइ सनामां आवशो न हिं. ते दिवसथी लोकोमां देवसूती अगीयारश कहेवाय ठे.

हवे कृष्णनो नक्तिवंतो एक वीरो एवे नामें सालवी ठे. ते कृष्णनुं मुख जोया विना जमतो नथी. माटे नित्य बारणे आवी पूजा करीने जाय. एम चार मास नूख्यो रह्यो. चोमासुं व्यतिक्रांत थयुं त्यारें वीरो आव्यो. तेने कृष्णें पूठयुं के, तुं डुबलो केम देखाय ठे, त्यारें पासें बेठेला लोकें वृ त्तांत कह्युं. ते सांनली श्रीकृष्णें विचार्युं के, एनी म्हारा उपर आवडी न क्ति ठे! तो हुं सर्वेने कही मूकुं जे एने आवतां कोइ रोकशो नहिं. एवुं निर्धारी ते प्रमाणें श्रीकृष्णें सहुने संनालाव्युं.

हवे कृष्ण महाराजने प्रतिज्ञा ठे के, पोतानी कन्याने परणाववी नहीं. तेवामां जे कन्याने शणगार करावीने तेनी माता राजसनामां मोकले, ते कन्याने कृष्ण पूठे जे तमे राणी थशो के, दासी थशो? त्यारें कन्या कहे राणी थइशुं. तेनें श्रीकृष्ण कहे के, राणी थवानी इछा होय तो प्रनुजी पासे जइ चारित्र अंगीकार करो. त्यारें तें वात प्रमाण करीने चारित्र लि ये. एम करतां एक दिवस एक राणीयें पोतानी दीकरीने शीखवी मूक्युं के. ज्यारें कृष्ण पूठे जे, राणी थशो के, दासी थशो? त्यारें तुं दासीपणुं मागजे. एवुं सांनली ते कुमरीयें पण तेमज कह्युं. त्यारें कृष्णें चिंतव्युं के, हवे हुं एवुं करुं के, फरी बीजी स्त्री ए काम न करे. एम विचारी वीरासा लवीने एकांते तेडी पूठयुं के, तें तहारा नवमां शी करणी करी ठे? त्यारें ते बोल्यो के, बोरडी उपर बेसीने में पथरें करी काकिंमो मार्यो हतो, त था पांजणी करवानी घेंशनी कलशीमां माखीउ नरी हती त्यारें में तेनी उपर हाथ दीधो हतो, तेथी मक्षिका गणगणाट शब्द करवा लागी. व ली चोमासामां रथ चालवाना मार्ग मध्ये पाणी चाल्युं जतुं हतुं, त्यारें में आडो माबो पग दीधो हतो, तेथी पाणी रोकाइ रह्युं.

ते सांनली श्रीकृष्णराजा तखते बेसी सनामां कहेवा लाग्या के, सां

नलो, वीरो सालवी एवो बलियो छे ॥ यतः ॥ जोय रत्तफणो नागो, वसं
तो बदरीवणे ॥ (पाठांतरे) आहउ पुढवीसछेणं ॥ पछरसछेण हउ, वेइम
इ णाम खत्तिउ ॥ १ ॥ जेण घोसवइ सेणा, वसंति कलुसी उरइ ॥ धा
री वामहछेणं, वेमई णाम खत्तिउ ॥ २ ॥ जेणे चरकुरकया गंगा, वहं
ती कलु सोदयं ॥ धारिया वामपाएणं, वेमई णाम खत्तिउ ॥ ३ ॥
माटे हुं एने आ कन्या आपुं छुं. एम कही श्रीकृष्णें कन्या आपी. वीरा
सालवीयें तेने घेर लावी. तखते बेसारीने सेवा करवा मांमी. एम केटला
एक दिवस गया नंतर कृष्णें पूछ्युं. रे वीरा! घरनां काम करावे छे के, न
थी करावतो? वीरो बोल्यो, हे महाराज! हुं चाकरनी पेरें सेवा करुं
छुं. कृष्ण बोल्या, जो घरनां सर्व काम एनी पासें नहि करावे, तो तहारी
वात तुं जाणें. ते सांजलीने वीरो घेर आवी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, उ
ठ घेंश रांध्य, पांजणी कस्य. ते स्त्रीयें कह्युं, रे कोलिक! पोतानी जाति वि
चार! एवुं सांजलीने वीरोसालवी ताडना तर्जना करवा लाग्यो. त्या
रें ते रोती थकी माता पासे आवीने कहेवा लागी. मने महारो धणी
मारे छे. ते सांजली राणीयें जइ कृष्ण आगल कह्युं. कृष्ण बोल्यो, हे स्त्री,
महारो शो वांक छे? एणें पोतें दासीपणुं मागी लीधुं छे. ते सांजली रा
णीयें कह्युं जवाब्यो. हवे ए दीक्षा लेशे. कृष्णें कह्युं के, वीरासालवीने पूछि
यें. एम कही वीराने पूछी उत्सव महोत्सवथी तेने दीक्षा लेवरावी.

वली एकदा श्रीनेमिनाथ समोसस्या छे. तेमने कृष्णवंदना करवा
आव्या. त्यां द्वादशावर्त्त वंदनायें अढारहजार साधुने वंदना करवा मांमी.
त्यारें बीजा पण घणा राजायें कृष्णनी साथें वंदना करवा मांमी अनुक्रमें
सहुये थाक्या, पण वीरा सालवीयें कृष्णने अनुजाइये अढारे हजार मुनिने
वांद्या. पछी कृष्णें प्रजुजीने पूछ्युं. हे स्वामिन्! आज थाक घणो लाग्यो.
पूर्वे घणा संग्राम करतां पण क्यारें एवो थाक लाग्यो नथी. तेने प्रजुजीयें
कह्युं के, हे कृष्ण! एतो तमारो थाक उतस्यो, जाणो. जे माटे सातमा न
रकना दलीया त्रोडी त्रीजी नरकनाकस्या, जिननामकर्म उपार्ज्युं; तथा क्षायि
क समकित कस्युं. ते सांजली कृष्ण बोल्या, फरीथी वंदना करुं. जेम शेष त्रण
नरकना दलिया त्रुटे. परमेश्वरें कह्युं, ते जाव हवे न आवे. त्यारें कृष्णें
पूछ्युं. हे स्वामिन्! वीराने श्यो लाज थयो? प्रजुजी बोल्या. एकतो तें रूडुं

मान्युं, अने बीजुं कायक्लेश थयो. ए बे शिवाय बीजो कांइ लाभ वीरासा लवीने थयो नथी. इत्यादिक सर्व अधिकार श्रीआवश्यकनिर्युक्तिमध्ये छे. वीरासालवीयें कृष्णनी घणी सेवा भक्ति करी. पण फल कांइये न पाम्यो. केम के, कृष्ण पोतेंज आरंभ परिग्रहें मग्न हता, पोतानी पासे चारित्र धन न हतुं, तो वीराने संसारथी केम पार उतारे? एम उपनय जोडवो ॥ ४७ ॥

॥ असंपहारे कहिए विलावो (असंपहारे के०) अनिश्चित अर्थ एटले परमार्थ समज्या विना जे अर्थ (कहिए के०) कहेवो, ते गामडीया पुरुषनी पेठे (विलावो के०) विलापतुल्य जाणवो. तेनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे कोइक मूर्ख हतो, ते दैवयोगें समस्त राग रागिणीनी जाण एवी कन्या परण्यो. पछी ते स्त्रीने आणु करवा गयो. तिहां सासरें ते मूर्खना साला हता, तेमणें विचार कर्यो के ,आपणे प्रभाते पंचम राग करीशुं. ते विचार तेनी भगिनीयें सांभल्यो. तेणीयें भरतारने कह्युं के, तमने मह्यारा भाइयो रागनी वात पूछे त्यारें कहेजो के, ए पंचम राग थयो. पछी प्रभाते सालायें तेमज पूछ्युं, त्यारें मूर्खें कह्युं के, ए पंचम राग छे, ते सांभली सालायें मनमां विचार्युं कें, एतो शृंग पूंछ विनानो पशु छे. पण कांइक घरनो भेद मल्यो, जणाय छे. एम चिंतवी नगर बहार जइने चारे काने विचार कर्यो के, आपणे प्रातःकालें धन्याश्री राग करवो ॥ यतः ॥ षट्कर्णो भिद्यते मंत्र, श्चतुष्कर्णो न भिद्यते ॥ द्विकर्णस्य तु मंत्रस्य, ब्रह्माप्यंतं न गच्छति ॥ १ ॥ एम करी प्रातःकाले धन्याश्री राग करीने पूछ्युं के, ए शो राग ? तेवारें मूर्ख बोल्यो ए छठो राग. ते सांभली साला ताली देइने मांहोमांहे हसवा लाग्या. मूर्ख बोल्यो. रे मूर्खो ! हसो छो शुं ? काले तमे पंचम राग कर्यो हतो. माटे आज छठोज राग युक्त छे. जे कारणे पांच पछी छ एम तो बाल गोपाल पण जाणे छे. ते सांभली वली साला घणुंज हास्य करवा लाग्या. त्यारें तेनी स्त्रीयें जणाववा माटे धान्यनी हांभली देखाडी. ते देखी मूर्ख बोल्यो. जाण्युं जाण्युं ए तोडड राग छे. त्यारें वली अत्यंत हांसी योग्य थयो ॥ ए कथा एज गौतम कुलकनी वृत्तिमां छे ॥

॥ विक्खित्त चित्ते कहिए विलावो (विक्खित्तचित्ते के०) व्याक्षेपवंत चित्तवालाने जे (कहिए के०) कहेवुं, ते सर्व (विलावो के०) विलापतुल्य जाणवुं. ते उपर बटुकनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे एक ब्राह्मण कथा कहेवा बेठो. तेने ज्यारें बे घडी थइ, त्यारें ब्राह्मणें पूछ्युं के, कांइ समज्या ? त्यारें एक बटुक बेठो हतो, ते बोल्यो. समज्या. विप्र कहे शुं समज्या ? बटुक बोल्यो. तमारो हरडियो (गलानी नीचेनो नाग) हालतो हतो. विप्र बोल्यो. आते तें शुं धार्युं ? कांइ कहुं बुं तेमां प्रमाण कर. बटुक बोल्यो. फरी कथा कहो तो प्रमाण करुं. त्यारें विप्रें फरी कथा कहेवा मांमी. वली बे घडी थइ एटले पूछ्युं के, प्रमाण कर्युं ? त्यारें बटुक बोल्यो. आ दरमांथी ७०७ कीटिकाउ नीकली, अने सातसे सात पेठी. विप्र बोल्यो. मूर्ख ! एमां शुं प्रमाण कर्युं ? हुं कहुं ते वात धार्युं. बटुक बोल्यो, फरी कथा कहो. विप्रें फरी कथा कहेवा मांमी. वली विप्रें बे घडी पढी पूछ्युं. कांइ धार्युं ? बटुक बोल्यो. हा में धार्युं. विप्र बोल्यो, शुं धार्युं ? बटुक बोल्यो के, तमने कथा कहेतां घणी वार थइ. हवें क्यारे मूकशो ? त्यारें विप्रें कह्युं. में फोगट विलाप कर्यो ! माटे विक्षिप्तचित्तवालाने न कहेवुं. ए कथा उपदेशरत्नाकरमां ढे ॥ ५० ॥

॥ बहू कुसीसे कहिए विलावो (कुसीसे के०) कुशिष्यने (बहू के०) घणुं (कहिए के०) कहेवुं ते युगप्रधान कालिकाचार्यना शिष्योनी पेठें (विलावो के०) विलाप जाणवो. तेनी कथा कहे ढे.

कालिकाचार्यने सर्व शिष्य आलसु मल्या हता. गुरु घणी शिक्षा दीये तो पण वेलाये पडिक्कमणुं पडिलेहण न करे. आंखो चोलता थका असुरा उठे. एक दिवस आचार्यें विचार्युं के, हुं एमने केटली शिक्षा देउं ! जे कहुंबुं ते सर्व अलेखे जाय ढे. एम चिंतवी प्रातःकाले प्रतिक्रमण तथा पडिलेहण करीने एक शय्यातर श्रावकने जणाव्युं के, हुं अमुक ग्रामे सागराचार्य पासे जाउं बुं, कदाचित् अति आग्रहे महारा शिष्यो पूढे तो, महारुं ठेकाणुं बतावजो. एम कही गया. पढी केटलीएक वेलाये चेला उठ्या तेणें गुरुने दीठा नही. खोलतां पण जड्या नही. त्यारें विचार्युं के, ज्यां गया हशे ? त्यां शय्यातरी श्रावकने कहीने गया हशे. माटे शय्यातरी श्रावकने घेर जइ पूछ्युं के, गुरुजी क्यां गया ? ते बोल्यो, फिट मूर्खो ! पांचशें शिष्य मलीने एक गुरुने जालवी न शक्या ? गुरुने खोइ बेठा. तेने शिष्योयें कह्युं तमने कही गया हशे, माटे अमने बतावो. शय्यातरी बोल्यो. तमारा दुःखेंज गया ढे, गुरुजी नित्य तमने ठबको देता हता, पण

तमे मानता नथी. त्यारें गुरुजी शुं करे ? हारीने जता रह्या. ते सांभली चेला बोल्या. हवे फरी एवुं न करियें. पण हमणा अमने बतावो. शय्यात रीयें कह्युं के, सागराचार्य पासे गया छे. ते सांभली सर्व शिष्योयें विहार कर्यो. लोक पूछे कोण साधु जाय छे ? त्यारें ते कहे कालिकाचार्य जाय छे.

हवे पूर्वें कालिकाचार्य पण सागरचार्यने उपाश्रये जइ जग्या मागी ए कांते उतर्या छे. ते सागराचार्य, कालिकाचार्यना शिष्यना शिष्य छे, पण तेणें पोताना दादा गुरुजीने नजरे दीठा नथी. माटे उलख्या नही. पण लोकनें महोडें सांभल्युं छे के, कालिकाचार्य इहां आवे छे. तेथी मनमां घणी होंश छे के, दादा गुरुजी आवशे तेमनें वांदीशुं. एम करतां साधुनो संघाडो पूछतो पूछतो त्यां आव्यो. अने पूछवा लाग्या के, हे सागराचार्य ! इहां गुरुजी आव्या छे ? सागराचार्य बोल्या. गुरुजी तो आव्या जाण्या नथी. पण एक भोसो प्राहुणोतो आव्यो छे. त्यारें ते बोल्या, अरे भला आदमी ! एज गुरुजी छे. ते सांभलीने सागराचार्य घणुं लाजी गया. जे माटे एकतो दादा गुरुजी थाय, अने वली उलख्या नही, बीजुं वली प्राहुणा जाणीने व्याख्यान प्रमुख उत्कर्षथकी घणुं लटकाथी कर्युं. वली शिष्योने वाचना आपी. ते पण घणोज पोतानो उत्कर्ष जणाय एम आपी. वली एम पण पुछ्युं हतुं के, हे भोसा ! व्याख्यान तथा वाचना प्रमुख अवल रीतें थाय छे के, नही ? ते वखत भोसायें पण कह्युं हतुं, जे घणुं रूडी रीतें थाय छे. एवी वातो करीहती माटे घणा लाज्या. अने पश्चात्ताप करवा लाग्या के, अहो ! ए ज्ञानना समुद्रनी आगल में महारो एटलो उत्कर्ष कर्यो ? ए महोटा खेद जेवी वात थइ. एम विचार करतां सहुये आव्या. गुरुने वंदना करी. आहार करीने बहार भूमिकायें गया. त्यां चेलाउने कह्युं के, भाजनमां वेलु भरी लावो. ते पण वेलु भरी उपाश्रये लाव्या. त्यां चालणी मंगावी. ते वेलु चालणीयें चाली तेमांथी कचरानो ढगलो अलगो कर्यो. पछी ते झीणी वेलु चेलाउ पासे उपडावीने बीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. वली त्यांथी उपडावीने त्रीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. एम करतां थोडी थोडी वेलु उछी थतां थतां बधी वेलु खपी गइ. त्यारें चेलायें पूछ्युं स्वामि ! ए शुं करो छो ? आचार्य बोल्या, हे शिष्यो ! पूर्वें श्रीसुधर्मास्वामीयें जंबूने श्रुत आप्युं. जंबूस्वामीयें प्रभवाजीने आप्युं. प्रभवास्वामीयें

सय्यंभवसूरिने आप्युं. एम एकना कोगथी बीजाना कोगमां आवतां सू क्ष्मज्ञान तो उछुं थतुं गयुं. एम जतां जतां स्थूल कांकरा सरखुं आज ज्ञा न रह्युं छे. तेमां वली अहंकार करवो ते शा लेखे? ते सांभलीने सागरा चार्यें विचार्युं के, अहो! गुरुजीयें मने शीखामण दीधी. एम चिंतवी गुरु जीने खमाव्या. इत्यादि. माटे घणा कुशिष्य करवा ते विलाप जाणवो. एम श्रीउत्तराध्ययन सूत्र मध्ये गर्गाचार्यना शिष्य पण जाणवा. इति श्री सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे सप्तमगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥ ७ ॥

हवे आठमी गाथा कहे छे. तेने पूर्व गाथासाथें ए संबंध छे. पूर्वें हीणा शिष्यादिक मले, ते विलाप जाणवा. ते माटे इहां कहे छे. जे हीणा राजा होय, ते दंम करवाने तत्पर होय. ए संबंधें आवी जे आठमी गाथा ते कहे छे.

दुठाहिवा दंमपरा हवंति, विज्ञाहरा मंत परा हवंति ॥ मुरका नरा कोवपरा हवं ति, सुसाहुणो तत्तपरा हवंति ॥ ८ ॥

अर्थः—दुठाहिवा दंमपरा हवंति (दुठाहिवा के०) दुष्टराजा होय ते (दंम के०) प्रजाने दंमवाने विषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय. एटले दुष्ट राजा प्रजाने दंमवा माटे तत्पर होय. अर्थात् हीन राजा होय ते प्रजाने दुःख आपे ते उपर बलराजानी कथा कहे छे.

क्षितिप्रतिष्ठित नगरें बल नामें राजा राज्य करे छे. ते शत्रुने विषे बल देवनो लघु भाइज होय नहिं, एवो बलीयाना पण बलने टालनारो छे. अन्य दा घणो वर्षाद आव्यो. तेणें करी नगर बहार नदी छे, त्यां पूर आव्युं. ते पूर जोवा सारु नगरना घणा लोक आव्या छे. त्यां कोटवाल पण जो वा आव्यो छे. ते पूरमां एक महोटुं बीजोरुं तणातुं आव्युं. तेने कोटवालें दीतुं. तेवारें नदीमां पेसी ते बीजोरुं काढी लेइने बलराजाने जइ आप्युं. ते बीजोरानो वर्ण पण घणो सुंदर, सुगंध पण घणी, स्वाद पण घणो,

पौष्टिकता पण उत्कृष्ट, एवुं बीजोरुं आस्वादन करीने राजा घणो हर्ष पा म्यो. कोटवालने आदर देइने पूछवा लाग्यो. ए बीजोरुं क्यांथी पाम्या. कोटवाल बोल्यो, नदीना पूरमां तणातुं आवतुं मल्युं. राजा बोल्यो ए बीजोरानी मूल उत्पत्ति खोली काढो. त्यारें ते पण नदीने खोलवा ला ग्या. त्यां आगल जतां एक वन दीठुं. ते वनमां पेसवा मांड्युं, एटले पासे गोवालिया हता ते बोल्या रे जाइउ! जे कोइ एमांथी फल ले छे, ते निश्चें मरण पामे छे, माटे विचारी काम करजो. ते सांजली कोटवाल पाछो वल्यो. जे कारण माटे "मरण समं नत्थि जयं" तेणें आवीनेराजा ने कह्युं. राजा पण सर्व मर्यादा मूकीने एम कहेतो हवो के, आपणा नगरमां वारो बांधो. नित्य एकेकुं मनुष्य जइने बीजोरुं लावे. ते सांजली ने कोटवाल पण नित्य सर्व लोकना नामनी चीठी लखी. एक घडामां नाखीने कुमारी कन्या पासे चिठी कढावे. तेमां जेना नामनी पत्री नीक ले, ते जमराजानी दूती सरखी लोकने लागे, अने ते पुरुष बीजोरुं त्रो डे, एटले मरी जाय, ते बीजोरुं कोटवाल लावीने निरंतर राजाने आपे. ए रीतें लोकोनो क्षय थतो हवो. सर्व नगरना लोक जयभ्रांत थता रह्या के, आज मरवानो वारो आवशे, के काल आवशे.

हवे एक दिवसें जिनदास नामें श्रावकनी चिठी नीकली. त्यारें तें श्रा वकें, घरदेरासरमां पूजा करी, घरमां स्वजन कुटुंबने खमावीने सागारी प च्चरकाण कर्युं के, जो ए उपसर्गथी जीवतो आवीश, तो आहार पाणी लेइश. अन्यथा जावज्जीव सूधी पच्चरकाण छे. पछी ते श्रावक अदीन मन थको जाणियें लीला वनमांज पेसतो होय नहि!!! तेम वनमां बीजो रुं लेवा जतो हवो. त्यां ते महाबुद्धिवंत, धीर पुरुष, गाढे स्वरें, 'नमो अरिहंताणं' कहेतो थको वनमां पेठो. ते समये ते वननो अधिष्ठाय क कुइ व्यंतरदेव पूर्वजवे व्रत विराधीने उपन्यो छे, ते नमस्कार सांजल वाथी तेने पाछलो जव सांजर्यो. तत्काल प्रतिबोध पाम्यो. हाथ जोडी प्रत्य क्ष थइ श्रावकने नमस्कार करी घणी जक्ति पूर्वक कहेतो हवो के, हे जिन दास! तमेंज महारा गुरु छो, सदा पूजवा योग्य छो, तमे मने धर्म पमा ड्यो, पापथकी वार्यो, माटे आजथी घेर बेठां हुं तमने बीजोरुं पहोचाडीश.

जिनदास श्रावक कृतकृत्य थइ पाछा आव्या. राजाने सर्व व्यतिकर

कह्यो. हवे ते व्यंतर बीजोरुं आपे, ते लइने शेठ आवी राजाने निरंतर आपे. राजा जिनदासनी घणी स्तवना करे, जैनधर्म वखाणे, एम शासननी उन्नति थइ. शेठ राजाने घणुं मानीतो थयो, सकल नगरना लोकने हर्ष थयो, लोक सर्व नवो जन्म मानता घेर घेर उत्सव मांमता हवा. ए कथा वृंदारवृत्तिमां छे. राजायें एक रस इंद्रीयनो लोलुपी थइ सर्व नगरनी हत्या पण हिसाबमां न गणी. नगर दंमघुं. माटें दुष्टराजा एवा होय.

॥ विज्जाहरा मंतपरा हवंति (विज्जाहरा के०) विद्याधर होय, ते मेघरथनी पेठें (मंतपराहवंति के०) मंत्रसाधवाने तत्पर होय ते कथा कहे छे.

आ जरतक्षेत्रने विषे वैताढ्य नामा पर्वत ते जेम बेहु पांखे पंखी फरशी रहे, तेम बेहु पाखें जरतने फरशी रह्यो छे. त्यां उत्तरश्रेणीने विषे आजूषण सरखुं देवताने पण वल्लज एवुं नगर होतुं हवुं. त्यां बे विद्याधर सगा जाइ तरुणवयवाला, मांहोमांहे प्रीतिवंता एवा मेघरथ अने विद्युन्माली नामें होता हवा. ते बेहुजणें नीचकुलनी उपनी कन्या परणीने एक वर्ष सूधी ब्रह्मचर्य पालवुं. ते विधिप्रमाणे विद्या साधवा माटें गुरुनी आज्ञा मागीने विचार करता हवा के, आपणे ए विद्या साधवा सारु जूचर मनुष्य पासे जइयें. त्यां आपणी विद्या सिद्ध थशे. पछी दक्षिण जरतमां वसंतपुर नगरें चंमालनो वेष करी चंमालना पाडामां आव्या. त्यां बुद्धिप्रपंचें करी कोइक महाबुद्धिनिधान एवा चंमालनी साथें प्रीति मांमी. एकदा मातंग बोल्यो. तमनें आव्यां घणा दिवस थया. माटे तमे क्यांथी आव्या, अने केम आव्या, ते वात कहो. तेवारें ते बेहु विद्याधर पण पोतानो सद्भाव गोपवीने बोल्या. अमे क्षितिप्रतिष्ठित नगरथी आव्या. अमने अमारा मातापितायें कुटुंबबहार करी काढी मूक्या. तेम अमे पण रीसें करी नीकल्या. ते फरतां फरतां इहां आव्या. मातंग बोल्या सुखें सुखें इहां रहो. जो तमारी इच्छा होय तो एक एक कन्या पण देइयें. पण अमारी कन्यानुं पाणिग्रहण करो तो, अमारुं उचित अनुष्ठान सर्वे करवुं पडशे. विद्याधरोयें कह्युं के, एमज करीशुं. ते वेला चांमालें पण पोतानी एक काणी अने दंतुर एवी बे कन्याउ तेमने परणावी दीधी.

हवे विद्युन्माली तो चंमालनी कन्या उपर घणो राग धरे. कुरूपिणीनी उपर पण मोही रह्यो, तेथी विद्यासाधन करे नहीं. एम करतां अनुक्रमें ते

विद्युन्मालीनी स्त्री गर्भवती थइ. अने वर्षपण संपूर्ण थयुं. एटले मेघरथ तो साधवा मांमेली विद्याने सिद्ध करीने सिद्ध विद्यावंत थयो, तेवारें प्रीतियें करीने भाइने कहेवा लाग्यो. हे भाई! आपणने विद्या सिद्ध थइ. आपणे हवे चंमालकुल मूकी वैताढयमां जइ विद्याधरनां सुख भोगवियें. तुं चंमालणीने तजीदे, हवे आपणने विद्याधरी कन्याउ स्वयंवराये आवशे. ते सांभलीने विद्युन्माली पण लज्जाथी नीचुं मुख करी बोल्यो. हे भाइ! तमे तो कृतकृत्य थया. व्रत राखीने सिद्ध विद्या करी. ते माटे तमे तो सुखें जाउ. हुंतो अधम सत्वनो धणी होवाथी में नियमरूप वृक्ष भांग्टें. माटे मुजने विद्या सिद्ध क्यांथी थाय? वली तमे सुविद्यावंत अने हुं अविद्यावंत माटे साथें आवतां पण लाज उपजे छे. वली हमणा महारी स्त्री सगर्भा छे, ते केम तजाय? ते माटे तमने कल्याण थाउ. तमे विद्यावंत थका सुखें जाउ. हुं विद्यारहित थको कुटुंबने मुख केम देखाडुं? में प्रमादे करी पोताना आत्माने पोतें छगाव्यो. हवे उद्यमवंत थइने विद्या साधीश. एक वर्ष पछी महारा उपर स्नेह राखीने तेडवा आवजो. हुं तमारी साथें आवीश. एम मेघरथ पण चंमालणीनो स्नेह विद्युन्मालीने मूकावी न शक्यो. तेथी पोतें एकलोज वैताढयें गयो. तेने कुटुंबें पूछ्युं. एकला केम आव्या? तमारो भाइ क्यां छे? त्यारें तेणें कुटुंबने विद्युन्मालीनी कथा कही संभलावी.

हवे विद्युन्माली पण कुस्वप्ननी पेरें विद्याधरनां सुख वीसारी मूकीने चंमालणीयें पुत्र जण्यो ते देखी हर्ष पामतो हवो. वली पण विद्युन्मालीनी स्त्रीयें फरी गर्भ धर्यो. हवे मेघरथथी पण भाइनो वियोग खमातो नथी, माटे विचारवा लाग्यो. हुं देवांगनासरखी विद्याधरीयोंने भोगवुं छुं. अने महारो भाइ तो काणी दंतुर चंमालणीने भोगवे छे. हुं सात भूमिया आवासने विषे रहुं छुं. अने भाइ तो हाडका प्रमुखें सहित मसाण सरखा घरमां रहे छे. हुं विविध विद्यासहित मनोवांछित करुं छुं. अने भाइ तो जुनां वस्त्र पहेरे छे. कदन्न आहार खाय छे. एम चिंतवतो केमे करी एक वर्ष काढीने वली विद्युन्माली पासें आवी कहेवा लाग्यो. के भाइ! चालो जइ वैताढय पर्वतें, विद्याधरनां सुख भोगवीयें.

ते सांभली विद्युन्माली विलखो थइ बोल्यो. हे भाइ! महारी स्त्री, वली गर्भवती थइ छे. ते हुं चालुं तो तेने कोण आधार थाय? हुं तहारी पे

ठें कठोरहृदयवंत नथी. ते माटे जाइ तमे जाउ. वली अवसरें दर्शन दे जो. हमणांतो हुं इहांज रहीश. मह्‌रारा उपर रीस करशो नही. ते मेघ रथ जाइने प्रतिबोध देतो ठेवट थाकीने पोताने ठेकाणे गयो. जे माटे जडने गमे तेवो उपदेश द्यो, पण लागे नही. हवे ते विद्युन्मालीने बीजो पण दीकरो आव्यो. तेवारें तो ते स्वर्गथी पण अधिक सुख मानतो वस्त्र जोजननुं दुःख जोगवे. बेहु बालक खोलामां बेठा. वडीनीत लघुनीत करे, तो पण ते तेने गंगा स्नाननी पेठें मानतो हवो, चंमालणी तर्जना करे, ते पण दासनी पेठें खमे, स्नेहबंधें करी मेघरथ पण वारंवार तेनी पासें आवीने कहे के, हे कुलवंता! तुं चंमाल कुलें म रहे. जें मानस सरोवरनो हंस होय ते कांइ घरनी खालकुंमीमां रति न करे. माटे तुं पोतानुं कुल शुं मलिन करे ठे? एम आलिंगन देइने कहे तो पण विद्युन्माली माने नहीं. ठेवटे हुं नही आवुं. एम कहीने ते मेघरथ पोताने ठेकाणे पहोतो. त्यां पोताना पिता संबंधी राज्यने घणा काल सूधी पाली अवसरे पोताना पुत्रने राज्यें थापी सुस्थित नामा अणगारनी पासें चारित्र लेइ तप तपीने स्वर्गे गयो. एम जे विद्याधर होय, ते मेघरथनी पेठें मंत्र साधवा तत्पर होय. ॥ ए थका परिशिष्टपर्वणीमां जंबुस्वामीअधिकारे ठे.

अर्थः—मुरका नरा कोवपरा हवंति (मुरका नरा के०) मूर्खनर जे होय ते (कोवपरा के०) कोप एटले क्रोध करवाने विषे तत्पर एवा (हवंति के०) होय ठे. ते उपर अहिर अने आहिरीनो दृष्टांत कहे ठे.

कोइक आहिर पोतानी जार्याने साथें लेइने घीनुं गाडुं जरीने वेचवा माटे पासेना नगरमां चौटामध्ये आव्यो. घी वेचवानुं मूल्य ठेराव्युं. ते घीने उतारवा माटे जरतार गाडीउपरथी घडो आपे, ते आहिरणी हेठल उन्नी रही ले. एम करतां किमेक आपतां अथवा लेतां अणउपयोग थकी एक न्हानो घडो आहिरणीना हाथमांथी जूंइ पड्यो. ते जांगी खंमो खंम थयो, त्यारें घीनी हाणी थइ. आहेरनुं मन डुहवाणुं. माटे उलंजा देवा सारु जार्याने कर्कश वचन कहेवा मांमयां. जे हे पापिणी, दुःशीला! कामें विमंबना पामी थकी, कोइ रूपवंत तरुण पुरुष सामु जोती थकी रूडी रीतें घडो लेती नथी. त्यारें स्त्री पण कठोर वचन सांजलीने महा कषाय प्रकट थते होठ फफडावती, स्तन कंपावती, जांपण चढावती, का

लां कटाक्ष महा विकराल नेत्र करीने पाबुं बोली रे अधम गामडिया ! घीनो घडो आपे ढे, तेमां चित्त राखतो नथी ? पण मदोन्मत्त कामिनी नां मुखकमल जोतो रहे ढे. अने सामां मने कठोर वचन कहे ढे ? ते सांजलीने आहिर पण अत्यंत कोपानलें बलतो, जेम तेम असंबंध बोल वा लाग्यो. स्त्री पण तेमज असंबंध, असमंजस बोलवा लागी. एम करतां परस्पर वलग्या, फूमा फूमी थइ, केशे केश पकड्या, मारा मारी आव्या, एटले पग आघो पाबो पडतां घडामांहेलुं घीतो प्रायें सघलुं नूंइयें ढली गयुं. तेमां केटलुंक धरतीयें शोषी लीधुं. कांइक रह्युं ते कूतरां चाटी ग यां. कांइक गाडीमां बाकी रह्युं हतुं, ते ताकी रहेला चोरप्रमुख लेइ गया.

हवे एनी सार्थें बीजा आहिर गाडीयो नरीने घी वेचवा आव्या ह ता, ते सर्व वेचीनें परिवस्या. घेर जवाने उजमाल थका सहु कोइ पोता ने घेर गया. अने ए आहिरने स्त्री साथे लडतां शेष स्वल्प दिवस बाकी रह्यो, त्यारें युद्ध शम्युं. कांइक प्रथमथी घृत वेच्युं हशे तेनुं ड्व्य लेइने स्त्रीनर्त्तार पोताना गामनणी चाल्या. मार्गमां सूर्यअस्त थयो, दशे दिशा यें अंधकार व्याप्यो. त्यारें चोर आवीने वस्त्र, बलद अने ड्व्य लेइ गया. एम जे मूर्ख क्रोध करे ते डुःख नोगवे. ए कथा उपदेशरत्नाकरमां ढे ॥

॥ सुसाहुणो तत्तपरा हवंति (सुसाहुणो के०) नला उत्तम जे साधु मुनिराज ढे, ते (तत्तपरा के०) तत्त्व जे परमार्थ तेने विषे तत्पर एवा (हवंति के०) होय ढे. ते उपर आर्यसुहस्ति, आर्यमहागिरनो दृष्टांत कहे ढे.

श्रीथूलिनद्रजीना एक आर्य महागिरि अने बीजा आर्य सुहस्ति ए बे हु शिष्य दश पूर्वना धणी थया. ते पृथ्वीतलने विषे नव्य जीवने उपगार करता विचरे ढे. एमने बालक थका यक्षा आर्यायें मातानी पेरें पाल्या. ते माटे आर्य पद आगलथी प्रसिद्ध पाम्युं ढे. अनुक्रमें जगद्बंधु महागि रि अनेक वाचनायें करी घणा शिष्य निपजावी पोतानो गब्रपरिवार आ र्य सुहस्तिने सोंपी पोतें जिनकल्प विब्रेद गयो माटे गब्रनी निश्रायें रहे ता थकांज जिनकल्प वृत्तियें मन थकी एकाकीपणें विचरे ढे. एकदा पा टलिपुरें आव्या. त्यां वसुनूति नामें शेठने आर्यसुहस्तियें प्रतिबोध देइने जीवाजीवादिक तत्त्वनो जाण एवो श्रावक कर्यो ढे. ते शेठ पण आचार्य ने अनुसारें कुटुंबने धर्मदेशना दे, पण कोइ प्रतिबोध पामे नही. ते शेठें

गुरुने कह्युं, महाराज! महारो प्रतिबोध लागतो नथी, माटे तमे प्रतिबोध द्यो. ते सांजली आर्य सुहस्तिजी शेठने घेर देशना दीये छे. एवामां आ र्य महागिरि पण जिक्षाने अर्थें त्यां आव्या. तेमने आर्य सुहस्तिजीयें उ जा थइने नमस्कार कस्यो. ते जोइ श्रेष्ठी बोल्या. तमे जगत्ने वांदवा यो ग्य छो. तो तमारो पण कोइ गुरु छे? जे माटे तमे पण नमस्कार करो छो? आर्यसुहस्ति बोल्या. ए आचार्य महारा गुरु छे. ए सर्वदा नांखी दे वातो आहार लइने आहार करे छे. ए निरंतर उपवासी छे. एमना पग नी रज, ते पण महारा सरखाने पगे लागवा योग्य छे. एम आर्यमहा गिरिनी स्तवना करी, शेठना कुटुंबने प्रतिबोध देइ पोताने स्थानकें आ व्या. शेठें पण महा जक्तिवंत थइने कुटुंबने कही मूक्युं के, ए गुरुराज ज्यारें जिक्षा लेवा आवें त्यारे अन्न पाणी नांखी देवानो आग्रह देखाडीने एमने वहोरावजो तो महाफल थशे.

बीजे दिवसें वली आर्यमहागिरिजी पधास्या. तेवारें तेज रीतें शेठना कुटुंबें रूडुं अन्न नांखतो देखाडी देवा मांम्युं, अने विनंति करी के, आ आ हार अमारें कोइ खातो नथी, माटे तमे ल्यो. गुरु पण उपयोग देइ, अकल्प जाणीने ते आहार लीधा विनाज पोताने स्थानकें आवी आर्यसुहस्ति ने कहेवा लाग्या के, तें महारो विनय कस्यो, तेथी बधुं अशुज कर्युं. त हारा उपदेशें मने श्रावकें जिक्षा आपवा मांमी. ते अशुद्ध हती. ते सांज लीने आर्यसुहस्ती बोल्या. फरी एवुं नहिं करुं. एम कही आर्यमहागिरि ना पग वच्चे माथुं घालीने अपराध खमाव्यो.

एकदा उज्जयणीने विषे ते बेहु मुनि पधास्या. त्यां जीवितस्वामीनी र थयात्रा छे, तेथी यद्यपि परिवार घणो होवाथी जिन्न जिन्न स्थानके उतास्या छे, तो पण यात्रामां सर्व जेगा नीकल्या छे. एवामां राजमार्गें संप्रति राजायें तेमने दीठा. त्यारें राजायें विचास्युं के, एवुं में क्यांएक दीठुं छे. एम उहा पोह करतां राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें गुरु पासे आवी पगे लागी राजा, कहेतो हवो. हे जगवन्! जैनधर्मनुं शुं फल? गुरु बोल्या, स्वर्ग तथा मोक्ष. फरी पूछ्युं, स्वामिन्! अव्यक्त सामायिकनुं शुं फल? गुरु बोल्या, अव्यक्त सामायिकनुं फल राज्यादिक पदवी जाणवी. एम सांजल्युं, एटले राजाने प्रतीति उपनी. तेवारें राजा बोल्यो. मने उंलखो छो? महारुं शुं

नाम ? गुरु पण उपयोग देइ बोल्या. हुं रूडी रीतें उलखुं बुं. ताहारो पा छलो भव सांभल. एकदा अमे बेहु गुरुभाइ कोसंबी नगरीयें आव्या. त्यां वस्ती सांकडी हती, अने अमारो परिवार घणो हतो, ते माटे अमे जुदा जुदा स्थानकें उतस्या हता अने वली ते काले डुकाल हतो, पण लोकने आहार पाणी आपवानी भक्ति अमारा उपर घणी हती.

एक दिवस एक शेठना घरमां साधु गोचरीयें पेठा. पछवाडेथी एक रांक पण पेठो. साधुने तो इछा प्रमाणे ते श्रावकें आहारादि वहोराव्या. ते रांकें दीठा. भिक्षा लइने साधु वल्या. त्यारें रांक केडे आवीने भिक्षा मा गतो हवो. साधु बोल्या. अमाराथी तो न अपाय. अमारा गुरु पासे माग्य, त्यारें तेणे पण साधुउनी साथें साथें आवी अमारी पासे आहार माग्यो. साधुयें पण कह्युं के, अमारी पासे एणें आहार माग्यो हतो, त्यारें अमे पण ज्ञानना उपयोगें करी तेने भावि शासननो उद्योतक जाणीने कह्युं के, जो तुं दीक्षा ले, तो तुजने अमे आहार आपियें. ते सांभली रांकें वि चास्युं के, कष्टतो हमणा पण निरंतर सहन करुं बुं. तो ते करतां व्रतनुं कष्ट सहन करुं तो घणुंज रूडुं. अने भोजननो लाभ पण छे. एम चिंत वीने दीक्षा लीधी. भूख्यो हतो माटे मोदक पण यथारुचियें स्वाद करीने पेटभरी खाधां के, जेम श्वासोश्वासनो वायु पण पेसी न शके ! तेथी तेज रात्रियें मध्यस्थ परिणामें काल कस्यो. मरीने कुणाल राजाना पुत्रपणें तुं उपन्यो छे ! ते वात सांभलीने राजा बोल्यो. तमारा पसायें हुं राज्य पा म्यो. तमें दीक्षा न दीधी होत, तथा जैनधर्म न फरश्यो होत, तो मह्वा री शी गति थात ? ते माटे आ भव अने परभवना तमे उपकारी छो. तो हवे मुजने आज्ञा करो जे आप कहो ते करीने हुं कांइक अरूणी थाउं. गुरु बोल्या. आ लोक अने परलोकने विषे सुखदाइ एवो जैनधर्म छे ते तुं अंगीकार कर्युं. राजा बोल्यो. अरिहंत ते देव, सुधासु ते गुरु, अने अरिहं तें भाष्यो तें धर्म, ए मह्वारे प्रमाण छे, पछी पांच अणुव्रत, सात शिक्षाव्रत धरतो संप्रति राजा श्रावक थयो. त्रिकाल जिनपूजा करे, साहामी वात्स ल्य करे, जीवदयामां तत्पर थको वर्षोवर्ष संघसहित श्रीजिनेश्वरने पूजे, रथयात्रा करे, तेम दीन अनाथने दान देतो, त्रण खंमनो भोक्ता थइनें, भरतक्षेत्रने जैनप्रसादें मंमित करतो हवो.

आर्य सुहस्तीजी त्यांज रहेतां कोइक वर्षे संघसहित देहेरानो यात्रोत्स वमांमयो छे, त्यां निरंतर संघ यात्रा करवा नीकले. त्यारें आर्यसुहस्तीजी आवीने मंमप मध्ये बेसे. तेमना मुख आगल संप्रति राजा लघुशिष्यनी पेठें बेसे. ते चैत्य यात्राने अंते संघे रथयात्रा करवा मांमी. जे कारण माटे यात्रानो उत्सव ते रथयात्रायेंज संपूर्ण थाय. ते वखत सुवर्ण, माणिक्यमय सूर्यना रथ सरखो दशे दिशायें अजुवालुं करतो एवा रथमां श्री अरिहंतनी मूर्ति थापीने नीकल्या. तिहां पूजाविधिना जाण, एवा श्रद्धावंत श्रावक स्नात्र जणावतां, सुगंधी द्रव्यें प्रतिमाने विलेपन करतां, मुखे मुखकोश बांधीने मालती शतपत्रादिकनी मालायें पूजा करतां, कृष्णागुरु प्रमुखना धूप उवेखता, आरति उतारता, श्री अरिहंतने नमस्कार करी, आगुआनी पेठें आगल थइ रथने खेंचता हवां. अनेक प्रकारनां वाजिंत्र वाजते, घणी सोहागणी स्त्रीयो धवलमंगल गाते, ए रीतें हाट हाट प्रत्यें घर घर प्रत्यें नित्य पूजा थते, घन सार कुंकुमने उत्तम पाणीयें धरती सिंचते, अनुक्रमें संप्रति राजाने मंदिरे रथ आव्यो. त्यारें रोमराजी विकस्वर करी, अष्टप्रकारी पूजा करी, घणा आनंदपूर्वक राजायें सर्व सामंतने बोलावीनें कह्युं. जो तमे सार पदार्थनी इछा राखताहो, तो सम्यक्त्व ग्रहण करो. जो मने स्वामीपणें मानो छो,तो श्रमणना उपासक थाउ. महारे तमारा द्रव्यनुं प्रयोजन नथी. मात्र में कह्युं ते प्रमाणे करो. एटले महारुं सर्व मनोवांछित कर्युं, एम कही सर्वने पोत पोताना देश प्रत्ये विदाय कस्या. तें पण स्वामीनी नक्ति साधुनी सेवा घणी करता हवा. ते सर्व राजाउयें पोतपोताना देशने विषे रथयात्रा प्रवर्त्तावी. ए रीतें जे प्रांत देश हता, तें पण साधु विहारयोग्य थया. एकदा रात्रियें संप्रतिराजायें विचार्युं के, अनार्य देशमां साधुने विहार करावुं. पछी अनार्य देशना राजाउने बोलावीने कह्युं के, जेम मने कर आपो छो, तेम महारा जे पुरुष आवे, ते कहे तेम करजो, एम कही पोताना पुरुषोने साधुनो वेष पहेरावीने अनार्य देशमां मोकल्या. ते त्यां जइ अनार्य लोकोने कहेवा लाग्या के अमने बेतालीश दोष रहित वस्त्र पात्र अन्न पाणी आपो. तथा जैनना शास्त्र नणो. इत्यादिक अमारुं कह्युं करशो, तो संप्रति राजाने रीझ उपजशे. अन्यथा नहि उपजे. ए रीतें ते पुरुषोयें कह्युं. ते प्रमाणे ते सर्व करता हवा.

पछी राजायें गुरुने पूछ्युं. आर्य देशनी पेठें अनार्य देशमां विहार केम नथी करावता ! गुरु बोल्या, अनार्य देशमां अज्ञानें करी रत्नत्रयीनो वधारो थाय नही. राजा बोल्या अनार्य देशने विषे साधुने विहार करावो तो तेनी चतुराइनी मालम पडे. एम राजाना आग्रहथी केइक साधुने आंध्र द्रविड प्रमुख देशों विहार कराव्यो. त्यां ते लोको पण ए संप्रति राजाना पुरुष आव्या छे, एम जाणी तेमने अशनपानादिक शुद्धमान आपता हवा. एवुं अनार्य देशमां निरवद्य शुद्धमान आहार मलतो देखी ते साधुउ गुरुनी आगल आवी विस्मयनी वात संजलावता हवा. ए रीतें संप्रति राजायें अनार्य देशने पण साधुने विहारयोग्य कस्या. वली राजायें पाछला नवनुं रांकपणुं संजारीने गामने चारे दरवाजे दानशाला मंमावी. त्यां पोतानो परनो वहेरो वंचो नथी, त्यां सहु रांक प्रमुखने जोजन करावतां जे उगरे, ते रांधणिया तथा चाकर वहेंची ले. एक दिवस राजायें पूछ्युं. उगर्युं जोजन कोण ले छे ? रांधणिया प्रमुख बोल्या. अमें लेइयें छैयें. राजा बोल्यो जे अन्न पाणी वधे ते निरवद्य आहारना लेनारा मुनिने आपजो. तेनुं तमने द्रव्य आपीशुं. ते पण राजाना कह्या मुजब मुनिने आपता हवा. मुनि पण शुद्ध जाणी लेता हवा. वली राजायें कंदोइने, तेलना वेचनाराने, दहिंना वेचनाराने तथा वस्त्रना वेचनाराने बोलावीने कह्युं के, जे कांइ साधुने जोइये, ते आपजो तेनुं मूल्य हुं आपीश. कांइ पण शंका लावशो नही. तेवारें ते पण घणा हर्ष पामता तेमज करता हवा. जेमाटे वाणियाने तो वस्तु वेचाय, एटले घणो हर्ष थाय.

ए सर्व वात आर्य सुहस्तीजी सारीपेठें जाणे छे, पण शिष्यनो राग बलवत्तर छे, माटे बोले नही. त्यारें आर्यमहागिरि बोल्या. अरे अशुद्ध जाणतां थकां शुं आहार ल्यो छो ? सुहस्तिजी बोल्या "यथा राजा तथा प्रजा" जेम राजा रागें नक्ति करे छे, तेम लोक पण तेने अनुयायीपणें नक्ति करे छे. ए वात सांजलीने महागिरिजी, आर्यसुहस्ति उपर कोप्या, अने केहताहवा के, तुं माया करे छे माटे आजथी महारे असांजोगिकपणुं छे, आहार पाणीनो संबंध नथी, आपणी जिन्न सामाचारी थइ,तेथी तहारो महारो पंथ पण जूदो जाणजे. ते सांजलीने आर्यसुहस्तिजी कंपता थका बालकनी पेठें पगे लागी हाथ जोडीने कहेवा लाग्या. हे न

गवन् ! हुं अपराधी छुं. मने मिछामि डुक्कडं हो. मह्हारो अपराध खमो. फरी एवुं नही करुं. आर्यमहागिरिजी बोल्या. तह्हारो शो दोष छे ? पूर्वे श्रीमन्महावीरस्वामी कही गया छे के, मह्हारा शिष्यनी परंपरामां श्रीस्थूलिभद्रजी पछी सामाचारी हानि पामशे. अने श्री स्थूलभद्रजीनी पछवाडे तो तीर्थना प्रवर्त्तावनार आपणे बेहु थया. ते माटे तें प्रभुनुं वचन खरुं कर्युं. एम कही भिन्न सामाचारी असांभोगिकपणुं थापी, उज्जयणीने विषे जीवितस्वामीनी यात्रा करीने, गजाग्रपद पर्वतने विषे अनशन लइ स्वर्गे पधार्या. संप्रति राजा पण श्रावक व्रत पाली देवता थयो. अनुक्रमें मोक्ष जशे. आर्य सुहस्तीजी पण अनुक्रमें अवंतिसुकुमालने प्रतिबोधी, प्रधान शिष्यने गछ सोंपी, अनशन करीने स्वर्गे पधार्या. ए कथा परिशिष्ट पर्वमां छे. एरीतें साधु होय, ते तत्त्वने विषे तत्पर होय ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थल तिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकबालावबोधे अष्टमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे नवमी गाथानो प्रारंभ करियें छियें. तेने पूर्व गाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्व गाथाने अंते कह्युं के, जे सुसाधु होय ते तत्त्वने विषे तत्पर होय, ते सुसाधु तपस्यावंत पण होय, ते तप करीने क्षमा करे तो शोभा थाय. ते माटे शोभानी वात नवमी गाथामां कहे छे.

सोहा भवे उग्गतवस्स खंती, समाहिजोगो पसमस्स सोहा ॥ नाणं सुझाणं चरणस्स सोहा, सीसस्स सोहा विणए पवित्ति ॥ ९ ॥

अर्थः—सोहा भवे उग्गतवस्स खंती (उग्गतवस्स के०) उग्र तपस्यावंतने (खंती के०) क्षमाथकी (सोहा भवे के०) शोभा होय. एटले उग्र तप करे तेनी शोभा शी ? एम शिष्यें पूछे थके गुरु बोल्या के, जो क्षमा सहित तप करे, तोज शोभे. ते उपर सुकोसलमुनिनी कथा कहे छे.

अयोध्या नगरीयें श्रीऋषभदेवस्वामीना वंशमां कीर्त्तिधर नामें राजा थयो. ते एकदा महोलमां बेठां सूर्यनुं ग्रहण थतुं देखीने वैराग्यभावनायें विचारवा लाग्यो के, जेम सूर्यनी क्षणेकमां आ अवस्था थइ, तेम

सर्व जगत् एज रीतें अनित्य छे. माटे चारित्र लेवुं ते सारुं. ए विचार चिंतवी ते पोतानो अनिप्राय मंत्रीने कह्यो. मंत्री बोल्यो, पुत्रने राज्यें थापीने संयम ल्यो. ते राजायें मान्युं. अनुक्रमें सुकोसला राणीने सुकोस ल नामा पुत्र आव्यो. तेने राज्यतिलक करीने, कीर्त्तिधर राजायें चारित्र लीधुं. ते मुनि श्रुताभ्यास करतां बहुश्रुत थया. अनुक्रमें एकल विहारी थइ तप संयम पालता, ग्रामानुग्रामे विचरता, छठ अठम दशम, मासख मण चारमासी प्रमुख तप करता, गिरिगुफाने विषे रहेता, अनुक्रमें अयो ध्या नगरीयें पधास्था. मासखमणने पारणे नगरी मध्ये गोचरीयें नीकल्या.

ते अवसरे सुकोसला राणीयें नर्त्तारने आवता देखीने मनमां विचा र्युं के, जो म्हारो कुमर एने देखशे, तो एना कुलनी रीत प्रमाणें ए पण कदापि पोताना बाप साथें जतो रहे! एम चिंतवी सुन्नटो मोकल्या. ते सुन्नटें जइ गलुं पकडीने मुनीने काढवा मांम्या. ते जोइ कुमरनी धाव्य माताने मूर्छा आवी, धरतीयें पडी, तेने शीतल उपचारें करी कुमरें सज्ज करी. तेवारें ते आंसु रेडवा लागी. एटले सुकोसल राजा विनंति करवा लाग्यो. रे माता! एवडुं डुःख तमे शामाटे करो छो? तमने केणें डुहव्यां? त्यारें ते बोली. हे वत्स! नगरमां म्होटुं पाप थाय छे. तेथी मने डुःख लाग्युं. जेम पहाड त्रुटी पडे. अथवा समुद्र पृथ्वीने रेल छेल करे. एवुं पाप नगरमां वर्त्ते छे. कुमर कहेवा लाग्यो. हे मात! एवुं शुं पाप वर्त्ते छे? धाव्य माता बोली. तहारो पिता कीर्तिधर राजर्षि आ नगरमां गोचरी करवा आ व्या हता. तेने देखीने राणी उपद्रव करीने कढावे छे. एवा धाव्यनां वचन सांनलीने सुकोसल राजाना मनमां घणो खेद उपन्यो. तेज वेलायें आंख मांथी आंसु रेडतो उघाडे पगें चालतो नगर बहार जइ मुनिने मल्यो. त्यां सुन्नटोने हांकी काढ्या. ते पण जेम सिंह देखी शीयाल नासे तेम नाग. साधुनो उपसर्ग टाल्यो. पछी सुकोसल राजा विनंति करवा लाग्यो. हे स्वा मिन्! नगर मध्ये गोचरीने अर्थें पधारो एम कह्युं. परंतु मुनियें तो बीजुं मासखमण कर्युं. तेथी वहोरवा आव्या नही, पण पुत्रने धर्मदेशना दीधी. ते सांनली पुत्रनेपण वैराग्य उपन्युं. तेवारें पोतानी स्त्रीने गर्न हतो, तें ग र्न्नेनेज राज्यें थापीने पोतें चारित्र अंगीकार कर्युं.

ते पिता पुत्रनी जोडी संयम मार्ग पालतां, उग्र तपस्या करतां, मोह

नट साथें संग्राम करता, कहेणी तथा करणी बेहु सरखी राखता, ईर्या समिति शोधतां, पगलां देइ धरतीने पवित्र करता, विचरे छे. मुनिमार्गें सावधान रहे छे. एवा अवसरें जे वेलायें सुकोसलें चारित्र लीधुं, ते वेलायें रागें करीने तेनी माता सुकोसलायें उपरथी झंपापात कस्यो. ते अशुनध्यानें मरण पामीने वाघण थइ. मुनि पण विचरता चित्रकूट पर्वतें आवी घोर तप करता चोमासुं रह्या. अनुक्रमें पारणाने माटे नगर उद्देशीने बेहु गोचरी नणी चाल्या. ते समयें ते वाघणें पण तरत अपत्य प्रसव्यां छे. माटे नूखी थकी विकराल थइ चार दिशें नजर फेरव्यां करे छे. एवामां ते बे मुनिने आवता दीठा. मुनियें पण वाघण दीठी. त्यारें कीर्तिधर राजर्षि सुकोसल मुनिने कहेवा लाग्या. हे वत्स ! ए वाघण उछलती फाल मारती आवे छे. ते उपसर्ग अमारे सहेवो छे. माटे तमे पछवाडे रहो. अमे आगल थइशुं. सुकोसल मुनि बोल्या. हे तात ! तमे उना रहो. ए महारा उपर कृपा करो तो हुं महारुं कार्य साधुं. त्यारें कीर्त्तिधर मुनि बोल्या, हे वत्स ! तमे बाल छो, वाघण विकराल छे, माटे ए परिसह तमे केम जीती शकशो ? सुकोसल मुनि बोल्या के, नहाना महोटानुं शुं कारण छे. मन दृढ करवुं जोइये. ते कारणे पारणामां ए सुखडी मने आपो. एम कहीने पोतें आगल नीकल्यो. वाघणी पण नूखी थकी फाल देती आवी. ते वेलायें सुकोसल मुनियें चार आहारनां पच्चरकाण करीने चोराशी लाख जीवाजोनी खमावी. जेम शूर सुनट संग्राममां चढे, तेम परिसहनी फोजने महोडे जइ अड्या. वाघणी पण मुनिने थापो देइ हेग पाडी चटचट चमडी चूंटवा लागी, तड तड नसाजाल त्रोडवा लागी, फटफट हाडकां फूटवा मांड्या, रुधिर वहेवा लाग्युं. त्यां सुकोसल मुनि परम संवेग समतायें परिणम्या. पोतानां कर्म अहियासता हवा. कीर्त्तिधर पिता पण निकामता हवा. अनुक्रमें सुकोसल मुनि शुक्लध्यानें करी, क्षपकश्रेणी मांडी, घनघाति कर्मनो क्षय करी, केवलज्ञान पामी, योगारोध करी, चौदमे गुणठाणे शैलेशीकरण करीने परमानंद पद पामता हवा. एकथा रामचरित्रमां छे.

हवे वाघणी पण मुनिमांस नक्षण करती घणुं घणुं राचती माचती, मुनिना मुख सूधी खावा आवी. त्यां सोनानी रेखा दांते झलकती दीठी. ते पूर्व परिचित देखीने जातिस्मरण पामी, त्यारें पश्चात्ताप करवा लागी

के, हा हा ! में ए कुकर्म कर्युं ? जेमाटे में म्हारा पुत्रने मार्यो. मार्थुं पट कवा लागी. हे हे ! ए कर्मथी हुं केम छूटीश ! ! ! एम चिंतववा लागी. ते अनुमानें कीर्त्तिधर मुनियें जाण्युं के, ए कोइक जाति स्मरणादिकें समजी देखाय छे. एम जाणीने मुनि बोल्या. रे वाघणी ! एम करे शुं थाय ? हवे चार शरणां करी चारे आहारनां पच्चरकाण करय के, जेथी कर्म छूटे, ते सांजली वाघणी पण अनशन करीने अनुक्रमें देवलोके गइ. कीर्त्तिधरजी पण अनुक्रमें केवलज्ञान पामी मोक्षे गया. ते माटे उग्रतपनी शोजा ते क्षमा छे.

॥ समाहिजोगो पसमस्स सोहा के०) समाधियोग जे छे तेज, उपशमनी शोजा छे. ते उपर सुव्रतमुनिनुं उदाहरण कहे छे.

सुदर्शनपुर नगरें सुजाग नामें गृहपति वसे छे. तेने सुजसा नामें जार्या छे. ते स्त्रीजर्त्तार बे श्रावक छे. ते स्त्रीयें सुव्रत नामें पुत्र प्रसव्यो. अनुक्रमें म्होटो थयो. ते यौवन अवस्थायें कोइ मुनिनी देशना सांजलीने प्रतिबोध पाम्यो. त्यारें वगर परणेज माता पिताने पूछीने घणा आग्रहथी दीक्षा लीधी. अनुक्रमें गीतार्थ थयो, घणो समतावंत थयो; एकल विहार पडिमा अंगीकार करी. एवा महा समतावंत, धैर्यवंत मुनिने देखी सौधर्मेंद्रें देवतानी सजामध्ये प्रशंसा करी के,सुव्रतमुनि पोताना समाधि योगथी कोइना चलाव्या चले नही. ते सांजलीने बे देवता अणमानता परीक्षा करवा आव्या. तेणें प्रथमतो अनुकूल उपसर्ग करवा मांड्या. तेमां एक देवता बोल्यो. धन्य छे सुव्रत अणगार ! जे तमे कुमार थका ब्रह्मचारीपणें दीक्षा लीधी. बीजो देवता बोल्यो. एने शुं वखाणे छे. एणें तो कुलसंताननो उच्छेद कर्यो. माटे ए अधन्य छे. एवुं सांजल्युं तो पण ते मुनि समाधियोगमां रह्या. वली देवतायें ते मुनिनां माता पिताने विषयने विषे आसक्त रहेला देखाड्या. तोपण समाधियोगमां रह्या. वली देवतायें मातापिताने मारवा मांड्यां, त्यारें मातापितायें करुणस्वरें रोवा मांड्युं, तोपण मुनि समाधीमां रह्या. पछी दिव्य स्त्री विकुर्वीने विभ्रम विलास सहित मुनिने जोवा मांड्युं. दीर्घ निसासा नांखीने मुनिने आलिंगन देवा मांड्युं. तो पण पोताना समाधियोगथी चल्या नही. एम समाधियोगमां रहेता केवलज्ञान पाम्या. अनुक्रमें मोक्षे गया. इति आवश्यकनिर्युक्तौ योगसंग्रहे कथा ॥

॥ नाणं सुझाणं चरणस्स सोहा (नाणं के०) ज्ञान तथा (सुझाणं के०)

शुनध्यान, तेज पुष्पनूति आचार्यनी पेरें (चरणस्स के०) चारित्रनी (सोहा के०) शोना छे. ते पुष्पनूति आचार्यनी कथा कहे छे.

सिंधुवर्धन नगरने विषे मुंम्विक नामें राजा हतो. त्यां पुष्पनूति नामा आचार्य बहुश्रुत महागुणवंत होता हवा. ते आचार्यें राजाने प्रतिबोधीने श्रावक कस्यो छे. ते आचार्यने पुष्पमित्र नामें शिष्य छे. ते बहुश्रुत छे पण क्रिया व्यवहारें शिथिल छे. ते माटे आचार्यथी जूदो रहे छे. सुखमां काल गमावे छे. एक दिवसें ते आचार्य, सूक्ष्मध्यानमां पेसवानी इछा करे छे. पण ते महाप्राण ध्यान सरखुं छे. ते ध्यानमां रह्या थकां चेतना छे के नथी एवुं पण जाणवामां न आवे, एवुं ते प्रबलध्यान छे. वली ते आचार्यनी पासे जेटला शिष्य छे, ते सघलाये अबहुश्रुत छे. तेमाटे आचार्यें पुष्पमित्र शिष्यने बहुश्रुत जाणीने बोलावीने कह्युं के, महारे ध्यानमां प्रवेश करवो छे. माटे तुं पासे रहेतो प्रवेश करुं. ते चेलें पण अंगीकार कर्युं. पछी एकांते उरडामां बेसी आचार्यें ध्यान करवा मांम्ह्युं. जे कोइ आवे तेने ते पुष्पमित्र मांहे आववा न दीये, अने कहे के, तमे इहां रहीनेज आचार्यने वंदना करो. आचार्यजीतो कार्यमां व्याकुल छे. एम केटलाक दिवस गये थके साधु मांहोमांहि विचारवा लाग्या के, पूज्यजी शुं करतां हशे ? तेमां एक साधुयें जइने जोयुं पण आचार्य अंशमात्र चले नही, अने बोले पण नही. ते जोइ तेणें आवी सर्व साधुने संनलाव्युं. ते सर्व रुष्टथका पुष्पमित्रने कहेता हवा के, नो नो ! आचार्य तो काल पाम्या छे. तेम छता तुं अमने केम नथी कहेतो ? पुष्पमित्रें कह्युं आचार्य काल पाम्या नथी, पण ध्यानध्याय छे. माटें आचार्यने ध्यानमां व्याघात न करो. त्यारें ते बोल्या, ए तहारुं धूर्त्तपणुं छे. जे माटें आचार्य लक्षणवंता छे. तेने तुं वेताल साधना करनारो मल्यो छे. अने अमने तुं ठगे छे. ए रीतें सर्व साधु ते पुष्पमित्र साथें क्लेश करवा लाग्या. अनुक्रमें राजाने तेडी लाव्या. अने कह्युं के, हे राजन् जूउ आचार्य काल पाम्या छे तेने परठववा देता नथी. राजायें पण आचार्यने रूडीरीतें जोया अने निर्धार कस्यो के, आचार्य काल पाम्या छे. तेवारें पुष्पमित्रनी अवज्ञा करीने शिबिका बनावी. हवे आचार्यें पूर्वे पुष्पमित्रने कही मूक्युं छे के, अग्निप्रमुखनो महा उपइव थयो जाणे तो महारो अंगूठो स्पर्शजे. ते संकेत संनारीने आचार्यनो

अंगुठो फरश्यो. एटले आचार्य जाग्रत थइ बोल्या. मनें ध्यानमां व्याघात केम कस्यो ? पुष्पमित्र बोल्यो. तमारा शिष्योयें व्याघात कस्यो ठे. त्यारें ते आचार्यें शिष्योने ठबको दीधो. जे ए तमें रूडुं न कर्युं. इत्यादि कथा आवश्यक निर्युक्तिमां ठे, ते माटे चारित्रनी शोना ते ज्ञानध्याने ठे.

॥ सीसस्स सोहा विणए पवित्ति (विणिए के०) जे विनय गुणमां (प वित्ति के०) प्रवृत्ति करवी तेज (सीसस्स के०) शिष्यनी (सोहा के०) शोना ठे. एटले विनयने विषे प्रवर्त्तवुं, तेज शिष्यनी शोना जाणवी. माटे श्री उत्तराध्ययन मध्ये प्रथम विनय अध्ययने उदाहरण कह्युं ठे. ते कहे ठे.

उज्जेणी नामा नगरीने विषे अंबकृषि नामें ब्राह्मण वसे ठे. तेने मालुंगा नामें नार्या ठे ते बेहु श्रावक ठे. तेने निंबक नामें पुत्र ठे. अनुक्रमें मालुंगायें काल कस्यो. ते जोइ पिता पुत्र बेहुने वैराग्य उपन्युं. तेवारें बेहु जणे कोइक आचार्य पासे दीक्षा लीधी. पण तेमां ठोकरो डुर्विनीत ठे. माटे समाधि लइ बेठेलानी जगाने कांटें करी खोदे, कालग्रहणनी क्रिया करतां ठींके, एम काल गमावे, सर्व सामाचारी विपरीत आचरें. त्यारें सर्व साधुयें मली आचार्यने विनंति करी के, तमे ए निंबकने राखो, अथवा अमने राखो. जे माटे निंबक रहेशे तो, अमे सर्व चाल्या जइशुं. ते सांनली आचार्यें निंबकने काढी मूक्यो. पिता पण पुत्रना रागें साथें नीकल्यो. ते बेहु कोइ बीजा आचार्यनी समीपे जइने रह्या. त्यां पण ठोकराने अपलक्षणो जाणी काढी मूक्यो. एम उज्जेणीमां पांचसें संघाडामां ते बेहु पिता पुत्र फस्या, पण क्यांहि टकी शक्या नही. एक दिवस पिता पुत्र बहारनूमिकायें गया ठे, त्यां पिता रुदन करवा लाग्यो. त्यारें पुत्र बोल्यो. शा माटे रडो ठो ? तमेज महारुं नाम निंबक दीधुं ठे पिता बोल्यो. में सार्थक नाम दीधुं, तहारा डुष्कृतें करी हुं पण क्यांय स्थानक पामतो नथी.

हवे आचार्य पासे पण जइ न शके, त्यां पण कोइ विश्वास न करे. त्यारें पुत्र बोल्यो. हे पिता हवे एकवार कोइक स्थानके जग्या गवेषो. ते सांनली बाप बोल्यो. जो तुं विनीत थाय तो हुं जग्या खोलुं. निंबक बोल्यो. हवे हुं विनीत थइश. ते सांनली वली मूल आचार्य पासें आव्या. एटले सर्व साधु क्षोनना पाम्या. तेमने तेना पितायें कह्युं हवे ए महारो पुत्र अन्याय नही करे. तो पण ते साधु माने नही. त्यारें आचार्य बोल्या. हे

आर्यो ! एम न करो. हाल तो ए आपणी पासें प्राहुणा थका रहेशे. ते आजकाल बे दिवस रहीने जशे. एम करीने बेहु जण रह्या.

हवे ते चेलो पडिलेहण वेलायें पडिलेहण करे, उच्चारप्रस्त्रवणभूमिका बहार पडिलेहे, इत्यादिक सर्व सिद्धांतोक्त सामाचारी करतो सर्व साधुने रीझ उपजावी, अनुक्रमें उज्जयणी नगरी मांहेला पांचसें उपासराना सर्व साधुउ मलीने ते निंबकने अमृतना आंबा सरखो माने. ज्यां जाय त्यांथी नीकलवा न दीये. एवो महर्ष्य थयो, महाविनयवंत थयो, घणी यश कीर्त्ति वृद्धि पामी. एम शिष्यनी शोभा ते विनयमां प्रवृत्ति करवाथी थाय इति निंबककथा आवश्यकवृत्तौयोगसंग्रहे इति सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकबालावबोधे नवमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ ए ॥

हवे दशमी गाथानो प्रारंभ करियें बैयें. तेने पूर्वगाथासाथें ए संबंध बे. जे पूर्वे चार प्रकारनी शोभा कही, अने इहां पण जे गुणें करी शोभे, ते गुण बतावे बे. ए संबंधें करी आवी जे दशमी गाथा ते कहे बे.

अभूसणो सोहइ बंभयारी, अकिंचणो सोहइ दिरकधारी ॥ बुद्धीजुउ सोहइ राय मंती, लज्जाजुउ सोहइ एगपत्ति ॥ १० ॥

अर्थः–" अभूसणो सोहइ बंभयारी (बंभयारी के०) जे ब्रह्मचारी बे, ते (अभूसणो के०) भुषण एटले आभरण तेणें करी रहित होय तो पण (सोहइ के०) शोभे बे. एटले ब्रह्मचारी पुरुष आभूषण विना पण शोभे बे. ते उपर हरिकेशी अणगारनुं उदाहरण कहे बे.

मथुरा नगरीना शंख नामे राजायें धर्म सांभली चारित्र लीधुं. ते एकदा विहार करतां गजपुर नगरें गया. नगरीना मार्गनी वचमां आव्या. त्यां स्वभावेंज धरती अत्यंत उष्ण बे. जेथी चाली न शकाय, पण ते साधु अजाणतां सोमदेव नामे पुरोहितनें मार्ग पूबता हवा. त्यारें पुरोहितें हांसीमां तेज मार्ग बताव्यो. साधु ते मार्गे चाल्या. साधुना तपना प्रभावें

मार्गे शीतल थयो. ते व्यतिकर पुरोहितें गोखे बेठां जोयुं, तेवारें विचारवा लाग्यो. केमें साधुनी आशातना करी. पछी उद्यानमां जइ साधुने कहेवा लाग्यो, स्वामिन्! में पापकर्म कर्युं तेथी केम छूटीश? साधु बोल्या, दीक्षा ल्यो, ते सांभली दीक्षा लीधी, दीक्षा पाली, परंतु जातिमद कर्यो. तेथी मरण पामीने देवलोकें गयो. त्यांथी च्यवीने, मृतगंगा कांठे बलकोटें हरिकेशी चंमालनो स्वामी छे, तेने गोरी तथा गंधारी नामें बे भार्या छे, तेमां गोरीनी कूखे उपन्यो. तेणीयें स्वप्नमां वसंतमास दीठो. फल्यो फूल्यो आंबो दीठो. प्रभाते स्वप्न पाठकोने तेनुं फल पूछ्युं. ते बोल्या. तहारे महात्मा पुत्र थशे. अनुक्रमें पुत्र आव्यो. पूर्वभवना मदने दोषें करी शरीरे कालो महा विरूप थयो. बल एवुं नाम दीधुं. भंमणशील क्लेश करे. कोइनुं कह्युं खमे नही.

एकदा वसंतनो कांइक उत्सव छे, तेथी सहु भेगा थइ जमे छे, मदिरा प्रमुख पिये छे, बलने तो उछंठ जाणीने वेगलो काढी मूक्यो छे, ते पण वेगलो बेठो जुए छे. एवामां सहसात्कारें एक सर्प नीकल्यो. तेने सर्वें मलीने मार्यो! एवामां वली बीजो भेरुंम सर्प नीकल्यो. तेने सहुयें निर्विष जाणीने जीवतो मूक्यो. ते देखीने बलने चिंता उपनी के, अहो! पोताना दोषें करीने जीव क्लेशनो भागी थाय छे!! ते माटे भइक थवुं, तेज रूडुं छे. जे भइक होय ते भइ पामे. जे कारणे विषसहित सर्प्प हतो ते हणायो. अने ए बीजो सर्प्प निर्विष हतो तो तेने जीवतो मूकी दीधो. ॥ यतः ॥ भद्दए ऐव होयव्वं, पावइ भद्दाणि भद्दउ ॥ सविसो हम्मइ सप्पो, भेरुंमो तत्र मुच्चइ ॥ १ ॥ एम विचारतो पोतानी मेलें प्रतिबोध पाम्यो. जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, तेवारें दीक्षा लीधी. विहार करतां वणारशी नगरीने विषे तिंडुक नामे उद्याने पहोता. त्यां छठ अठमादिक तप करता मंमिक नामे यक्षने देहेरे रह्या, तपने प्रभावें ते यक्ष अत्यंत मुनिनो रागी थयो. एकदा त्यां बीजो प्राहुणो यक्ष आव्यो. तेणें मंमिकने कह्युं, महारा वनने विषे तमे हमणां केम नथी आवता? मंमिक यक्ष बोल्यो, हुं मुनिनी सेवामां छुं. एमना गुणें आवर्ज्योथको बीजे ठेकाणे जइ शकतो नथी. ते सांभलीने प्राहुणो यक्ष मुनिनो रागी थयो. प्राहुणा यक्षें मंमिकने कह्युं. एवा मुनितो महारा वनमां घणा उतर्या छे. चालो त्यां जइने सेवा करियें. एम कहीने बेहु जण त्यां गया. त्यां रहेला मुनिने वि

कथा करता तथा प्रमादने विषे तत्पर थका दीठा. ते कारणे ते मुनिथी विरक्त थइने ते यक्ष पाछो फरी हरिकेशी बल मुनि पासे आवी प्रणाम करीने निरंतर सेवा करतो रह्यो. एकदा वणारशीना धणी कौशलिक राजानी नद्रा एवे नामें दीकरी छे, ते अनेक परिवारें परिवरी, पूजानी सामग्री लेइने त्यां आवी. तेणें ते यक्षनी प्रतिमाने पूजीने पछी प्रदक्षिणा देतां जेनुं शरीर मलिन अनें वस्त्र पण मलिन एवो, महाकुरूपी मुनि दीठो. ते देखीने थुथुकार कस्यो. यक्षें विचास्युं के, मुनिने तिरस्कार करे छे. ते माटे एने शिखामण देवी जोइयें. पछी तेजवेला यक्ष तेना शरीरमां पेठो. तेथी ते कन्या असमंजस बोलवा लागी. तेने दासीउयें उपाडीने घेर लावी. राजायें घणाज मंत्रवादी तथा वैद्य बोलाव्या. तेणें आवी अनेक औषधोपचार कस्या, पण गुण विशेष कांइ न थयो. .

हवे तेने मुखे यक्ष संक्रमीने स्पष्टपणें बोल्यो. एणें महारा देहेरामां रह्यो जे मुनि तेनी निंदा करी छे. ते माटे ते साधुनुं पाणिग्रहण करे तो एना शरीरमांथी नीकलुं. राजायें विचास्युं के, रुषिपत्नी थइने पण जो जीवती रहे तो सारुं. तेथी राजायें ते वचन अंगीकार कस्युं. त्यारें कुमरी राजी थइ. हवे राजा पण कुमरीने सर्व अलंकार पहेरावी विवाहनां उपकरण लेइ घणा आडंबरसहित यक्षने देहेरे लाव्या. त्यां मुनिने पगे लगाडीने विनंति करवा लाग्या के, हे मुनि ! महारी कन्यानुं पाणिग्रहण करो. मुनि बोल्या हे नद्र ! ए निंदित वातें सखुं ! साधु तो स्त्री साथें एक वसतीमां पण वसे नही. वली सिद्धिरूप नारीनो रागी. एवो जे साधु ते अशुचियें पूर्ण शरीर वाली एवी स्त्रीने केम इछे ? एम कह्युं..

पण ते यक्षें रुषिनुं शरीर ढांकीने नवुं शरीर विकुर्विने कन्यानुं पाणिग्रहण कस्युं. संपूर्ण रात्रि त्यां रही. प्रजातें यक्ष दूर थयो. त्यारें स्वनाविकरूपें कन्या देखी ते प्रत्यें मुनि बोल्या, रे नद्र हुं संयमी मन वचन कायायें स्त्रीनो संग न करुं. में तहारुं पाणिग्रहण पण नथी कस्युं. पण महारो नक्तिवंत जे यक्ष ते तने विडंबना करे छे. तें यक्ष हमणां दूर गयो छे, ते माटे तुं वेगली रहे. ते सांनलीने ते नद्रा परणवानी वातने स्वप्ननी पेठें मानती खेद करती घेर गइ. राजाने सर्व व्यतिकर कह्यो. ते वेलायें राजा पासे रुद्रदेव नामें पुरोहित बेठो हतो ते बोल्यो. हे राजन् ! ए रुषि

पत्नी यतियें मूकी माटे ब्राह्मणनें आपो. त्यारें राजायें पुरोहितनेंज आपी. ते साथें विषयसुख नोगवतां केटलोक काल गयो. हवे यज्ञकरवानो इछक थइ पुरोहितें तेने यज्ञपत्नी करी. ते यज्ञमंमपे देशांतर थकी घणा विप्र नेगा थया ठे. तेने माटे नोजनसामग्री तैयार करी ठे. ते अवसरें ते मुनि पण गोचरीयें नमता यज्ञ मंमपे आव्या. त्यारें पुरोहितें,हरिकेशी बलने कह्युं. रे तुं इहां क्यां आव्यो ? अति बीहामणो, वर्णें कालो, देखातो, विकराल धुलें खरड्युं शरीर,दर्शन करवा अयोग्य, ते शी आशायें इहां आव्यो ठे ? जा न जर आगलथी ! केम उनो रह्यो ठे ? त्यारें ते यक्ष नक्तियें करी मुनिना शरीरमां पेसीने बोल्यो. हुं श्रमण संयति, ब्रह्मचारी,परिग्रहथी निवर्त्त्यो, रांधवुं प्रमुख न करुं,परने अर्थें जे अन्न नीपन्युं होय, तेमां वध्युं होय तेनी निक्षा लेउं. ते अन्नने अर्थें इहां यज्ञवाडामां आव्यो छुं. वली दीन अनाथने आपो ठो. घेबर,शालि, दाल प्रमुख प्रत्यक्ष पणें तयार ठे. अने हुं याचवेज आजीविका करुं छुं. एवुं जाणीने अंतप्रांत आहार मने तपस्वीने आपो. त्यारें विप्र बोल्या. आ अवल सुंदर नोजन ब्राह्मणें पोताने अर्थें रांध्युं ठे. ते मात्र ब्राह्मणनेंज आपियें, पण बीजाकोइने न आपियें तो ते उत्तम अन्न तुजने केम अपाय ? तेमाटें केम उनो ठे. तुं तहारे मार्गें जा. साधु बोल्यो. कर्षणी धान्य वावे ठे. ते नीची धरतीयें पण वावे, अने उंची धरतीयें पण वावे. तेम तमे जोपण नीची धरतीसरखा ठो. तोपण मने उंची धरतीसमान जाणीने आपो. अने पुण्यक्षेत्र जाणीने आराधो. ब्राह्मण बोल्या. पुण्यक्षेत्र अमे जाणियें ठियें. ज्यां वाव्युं थकुं घणुं नीपजे. ते तो जे ब्राह्मणजाति विद्यायें करी सहित ठे तेज क्षेत्र घणुं मनोहर ठे. तेने आप्यां घणुं उगे. त्यारें वली मुनि बोल्यो. जेने क्रोध होय, मान होय,हिंसाहोय, तथा जे जूठुं बोले, वगर आप्युं ले, परिग्रह राखे, ते ब्राह्मणजाति विद्याहीन जाणवा, ते ब्राह्मणने पापक्षेत्र जाणवा. नो ब्राह्मणो ! तमेतो वेदनो मात्र नार वहो ठो, अर्थ नथी जाणता,अने वेद नणो ठो. ते माटे उंच नीच घेर फरीने जे निक्षा ले ठे, ते मुनि उत्तम क्षेत्र जाणजो. त्यारें विद्यार्थी ब्राह्मण बोल्या. अरे अमे पासे रह्या थकां पण तुं अमारा उपाध्यायना सामुं बोले ठे ? ते माटें ए अन्न पाणी सर्व विणशी जाउ. पण तने नहि आपियें. मुनि बोल्या, हुं पांच समितें समितो, त्रण गुप्तें गुप्तो, समा

धिवंत,पांच इंद्रिय जीतनारो छुं तेने जो तमे ए दोषरहित अन्नपाणी नहि आपो तो आ यज्ञनुं फल शुं पामशो ?

हवे उपाध्याय बोल्यो. अरे कोइ छात्र अध्यापक अग्निपासे बेठो होय ते ए यतिने वांसनी लाकडी कोरड प्रमुख फलें करी मारीने गले पकडीने काढी मूको. एवां अध्यापकनां वचन सांजलीने घणा कुमरो जुवान छात्र दंमें करी, वेत्रें करी, कोरडें करीने ते यतिने ताडना करवा लाग्या. एवा अवसरें जड़ा नामें राजकुमरी ते मुनिने मारता देखीने क्रोधमां आवेला कुमरोने उपशमाववा माटे कहेवा लागी के, मुजने, देवताने बलात्कारें रा जायें एने आपी हती, पण एणें मने छांमी दीधी. इछी पण नही. एवो ए रूषि छे. ए उग्रतपनो धणी महात्मा जितेंद्रिय,संयमी,ब्रह्मचारी, महाय शवंत, महामहिमावंत, घोरव्रती, डुक्करव्रतवंत, घोर .पराक्रमी, कषायादि कनो जीतनार एवो छे. एनी हेलना न करो. अपमान न द्यो. रखे तम ने तप तेजें करी बालीने राख करे ! एवां जड़ानां वचन सांजलीने ते य क्ष रूषिनुं वैयावृत्य करवाने अर्थे घणा देवताने परिवारें परिवर्यो उपसर्ग ना करनारा कुमरोने निवारतो हवो. ते यक्षना किंकरदेवो आकाशमां बिहामणे रूपें रह्या थकां कुमरोने लोही वमता करता हवा. ते देखीने जड़ा, ब्राह्मण प्रत्यें कहेती हवी के, अरे ! तमे नखें करीने पर्वत खणो छो. दातें करीने लोढुं चावो छो. पगेंकरी अग्निने हणो छो. आ जिक्षुने अपमान देता एटलावानां करो छो. वली ए आशीविष सर्पसरखा छे, जेथी मरण पामियें. जेम पतंगियानी श्रेणी अग्निमां झंपापात करे, अने मरण पामे, तेम तमे जिक्षुने जोजन अवसरे दंड करो छो. तेथी मरण ढूकडुं करो छो. ते माटे जो धन अने जीवितव्यनी इछा करो छे, तो स र्व परिवार सहित मस्तक नमावीने ए रूषिनुं स्मरण करो. नहिं तो ए को प्यो थको सर्व लोकने बालीने राख करशे. हवे त्यां सघला कुमर,वांका चुंका थइ. हाथ पहोला करी, पड्या छे, आंखो फटकारी करे छे,मुखें लोही व मे छे, मुख उंचा रही गया छे, जीज तथा आंखो बहार नीकली छे, बां हो लांबी करी पड्या छे, हालता चालता नथी. एवा कुमरोना हाल दे खीने ते ब्राह्मण चिंतावंत, विमनस्क, महाखेदवंत थयो. अहो ! ए केम साजा थशे ! एम विचारीने जार्यासहित रूषिने संतोष उपजावतो हवो.

ऋषिने कहेवा लाग्यो, हे नगवन्! ए छात्र सर्वे बाल छे. एमणें मूढपणें करी तथा अज्ञानपणेंकरीने जें तमारी हेलना करी, निंदा करी ते खमो. ऋषीश्वर तो महाप्रसादवंत होय, पण क्रोध करवा तत्पर न होय. ते सांनलीने मुनि बोल्या. पूर्वें पण महारामां क्रोध न हतो,अने हमणा पण न थी, तेम हवे पछी पण क्रोध करीश नही, परंतु महारी वैयावृत्य करनारा यक्षें ए कुमरोने हण्या छे. ते सांनली उपाध्यायप्रमुख बोल्या. तमे शास्त्रार्थना जाण तथा रुडी रीतें यतिधर्मना पालक थका कोप करो नही, तमे महाप्रज्ञावंत छो. ते कारणथी तमारा चरणे अमे सर्व मलीने शरणे आव्या छीये. तमे पूजवा योग्य छतां अमे तमने पूज्या नही. माटे अमारो अपराध खमीनें शालि,सालणां प्रमुख अमारे घणुं अन्न छे. ते अमारा उपगारने अर्थे वहोरो. एवो तेनो आग्रह जाणीनें मासखमणने पारणे ते महात्मा नात पाणी लेता हवा. ते वेला सुगंध पाणीनी तथा सुगंध फूलनी वृष्टि थइ. वली वसुधारा (सोनैयानी) वृष्टि थइ. देवतायें देव डुडुंनी वगाडी. आकाशने विषे "अहो दाणं महा दाणं" एवा शब्द थया. ते जोइ ब्राह्मण हर्ष पामीने कहेता हवा के, ए साक्षात् तपनो महिमा देखाय छे. जातिनो विशेष कांइ देखातो नथी. जे माटे हरिकेशी बल चंमालनो पुत्र तेनी एवी साक्षात् ऋद्धि देखियें छैयें.

हवे मुनि कहे छे. हे ब्राह्मणो! तमारे यज्ञ करतां अग्निनो आरंन करवो युक्त नथी. तथा पाणीयें करी शुद्ध थाउ छो, ते बाह्य शुद्धि छे. ते बाह्य शुद्धिने तत्त्वना जाण नथी मानता. वली मान, यज्ञनो थंन, तृणां, काष्ठ जे नेगां करो छो, सांजे अने प्रनाते पाणीना कोगला करो छो, ते सर्व प्राण नूतनी हिंसा करो छो,एम करता फरी पाप करो छो,ते सांनली ब्राह्मण पूछे छे के, त्यारें अमो यज्ञने अर्थे केम चालियें? अमे पापथकी वेगला केम थइयें? हे यक्षपूजित मुनि! तत्त्वना जाण! तमे रूडो यज्ञ केवीरीतें थाय ते कहो? मुनि बोल्या. जे छकायनो आरंन न करे, मृषा न बोले, अदत्त न लिये, स्त्रीनो संग न करे, परिग्रह न राखे, क्रोध मान माया अने लोन न करे,इंद्रियो दमीने यज्ञने अर्थे प्रवर्त्ते,वली सर्व आश्रवने संवरे, जीववानी आशा अणकरता जे पोतानी कायाने वोसिरावे, उप

सर्गसहित शुश्रूषा अणकरता कर्मरूप शत्रु तेज महोटो छे यज्ञ जेने एवो यज्ञ ते उत्तम यज्ञ छे, ते यज्ञ तमे करो.

त्यारें ते विप्रो मुनिने पूछता हवा के,तमारे ए यज्ञमां अग्नि कयो छे? तथा अग्नि थापियें ते स्थानक कयुं छे? तमारे होम करतां चाटुडीथी घी प्रमुख सिंचवाने चाटुडी प्रमुख कयी छे? तमारे अग्नि संधूकवाने बाणा नो गोर कयो छे? तमारे खीजडा प्रमुखनां इंधणां कयां छे? तमारे शांति कोण छे? के जेणें करी उपद्रव टले. तमारे होमवानो विधि शो छे? ते सर्व कहो?

मुनि उत्तर कहे छे. अमारे बारनेदनुं तप ते अग्नि छे. अग्निनुं स्थानक ते जीव छे. मन वचन कायाना योग ते चाटुडी छे. शरीर ते गोर छे. कर्म ते इंधण छे. संयम योग ते शांति छे. ए विधियें अमे यज्ञ करियें छैयें.

वली ब्राह्मण अभ्यंतर स्नान शुद्धि पूछे छे. हे मुनि! तमारे स्नान कर वानो द्रह कोण छे? तमारे संसार समुद्र तरवाने तीर्थ कोण छे? पाप उ पशमावे एवुं पुण्यक्षेत्र शांतितीर्थ कोण छे? शाने विषे नाह्या थका कर्मरूप रज परिहरो छो? ए वात अमे सांजलवा इच्छियें छियें माटे कहो.

मुनि उत्तर कहे छे. हिंसारहित धर्म ते अमारे द्रह छे, ब्रह्मचर्यरूप शांति ते तीर्थ छे, ते तीर्थ केवुं छे? तो के, मिथ्यात्वादिकें मलोलुं नथी, जीवने विषे जे निर्मल लेश्या तेणें करी ते निर्मल छे, जेनेविषे न्हायो थ को जीव, निर्मल विशुद्धियें कलंकरहित परम शीतलनूत थइने सर्व दोषने छांमे, ए स्नान तीर्थंकरें कह्युं छे. मुनिने ए स्नान घणुं प्रशस्त छे. एने विषे स्नान करी महाऋषि शुद्ध निर्मल थइने उत्तम स्थानने विषे पहोता. एट ले सिद्धि वर्या. ते माटे ए हरिकेशी मुनिने रूप पण न हतुं, नूषण पण न हतां, परंतु ब्रह्मचारी पुरुष होवाथी घणुं शोनता हवा. ए कथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना बारमा अध्ययने छे.

॥ अकिंचणो सोहइदिरकधारी (दिरकधारी के०) जे दीक्षाधारी साधु, ते (अकिंचणो के०) अकिंचन एटले परिग्रहरहितपणें करीने (सोहइ के०) शोने छे. ते उपर करकंडू प्रत्येक बुद्धनी कथा कहे छे.

॥ यतः ॥ करकंडू कलिंगेसु,पंचालेसु य डुम्मुहो ॥ नमिराया विदेहेसु,गं धारेसु य निग्गइ ॥ १ ॥ वसने य इंदकेक, वलए अंबेय पुप्फिए बोही ॥ करकंडू डुम्मुहसा,नमिस्स गंधार रस्सो अ ॥२॥ एनो अर्थ कथा जाणवो.

॥ चंपानगरीनो दधिवाहन राजा तेनी पद्मावती नामें राणी ठे. ते चेडा महाराजानी पुत्री ठे. एकदा तेने गर्भने प्रभावें दोहलो उपन्यो के, राजानां वस्त्र हुं पहेरुं. राजा मने ठत्र धरे, अने उद्यानमां क्रीडा करुं. राजा ते दोहोलो पूरवा माटे राणीने हाथी उपर बेसाडीने उद्यानमां चाल्यो. एवामां वर्षानो प्रारंभ थयो ठे, तेना योगें माटीनी गंध आववाथी, हाथी मदोन्मत्त थयो थको वनभणी दोडतो हवो, तेनी पठवाडे कोइ पहोंची शक्यो नही. हाथी घणो दूर अटवीमां गयो. एवामां वेगलेथी एक वड देखीने राजा राणी प्रत्यें कहेतो हवो के, हाथी वडतलें थइने जशे. माटे वडनी शाखा पकडी लेजो, जेवारें वड आव्यो तेवारें राजायें तो शाखा पकडी लीधी पण राणी शाखाने पकडी शकी नही, तेथी राणीने ज्यां कोइ मनुष्य पण न मले तेवी अटवीमां हाथी लेइ गयो. एवामां ते हाथीयें एक द्रह दीठो. त्यारें तृषावंत थयो थको जलकेलि करवा लाग्यो. राणी पण हलवे हलवे उतरीने मार्ग अजाणती थकी सागारी पच्चरकाण करीने एक दिशि भणी चाली. आगल जतां राणीने एक तापस मल्यो. ते बोल्यो रे वत्स! तुं कोण ठो? राणी बोली. हुं चेडामहाराजानी पुत्री ठुं. अने दधिवाहन राजानी भार्या ठुं. मने हाथी अपहरी लाव्यो ठे. ते तापस चेडामहाराजानो गोत्रिउ हतो, माटे राणीने घणी आश्वासना करीने वनफल खावाने आणी आप्यां. केटलाक दिवस त्यां रह्या पठी तापसें राणीनी साथें चालीने ते अटवी उलंघावीने तापस बोल्यो. हवे हलें खेडेली धरती आवी माटे महाराथी चलाय नही ए अमारो आचार नथी, माटे तमे ए मार्गें चाल्या जजो, आगल दंतपुर नगर आवशे. ते सांभलीने राणी दंतपुरे गइ, त्यां साध्वी पासे दीक्षा लीधी, पण गर्भनी वात साध्वीने कही नही. परंतु साध्वीजीयें उधाननी वात जाणीने राणीने एकांत जगामां राखी. अनुक्रमें पुत्र आव्यो. त्यारें रात्रियें ते बालकना कंठे नामांकित मुद्रा थापी रत्नकंबलें विंटीने स्मशाने मूक्यो. ते बालकने स्मशानना रखवाला चंडालें लेइने पोतानी स्त्रीने आप्यो. राणीयें साध्वीजीने कह्युं के, पुत्र मुएलो आव्यो, माटे परठव्यो ठे, एम समजावीने पोतें चंडालणी साथें सखीपणुं करीने नित्य पुत्रने जोवा जाय.

ते बालक वधतो थको बालको साथें रमतां रमतां एम कहे के, हुं त

मारो राजा बुं, माटे मने कर आपो. ते दंमनमां जे मने खरज आवे ते खरज खणो. तेथी करकंमू एवुं नाम पडयुं. साध्वीनो ते बालकनी उपर राग घणो हतो, तेथी सुंदर मोदक निक्षामां लावीने बालकने आपे. एम करतां ते जुवान थयो. एटले स्मशाननी रखवाली करवा जाय.

एवामां एक दिवसे बे साधु त्यां आवी चढया. तेणें त्यां वंशनी जालीमां एक वंश उन्नो दीठो. त्यारें ते बेमां एक सामुद्रिक लक्षणनो जाण बे, ते लघु साधुने कहेवा लाग्यो के, जो ए बालक आ वंशना दंमने चार आंगल वधवा देइने पबी ले, तो राजा थाय. ते वचन करकंमूयें सांजल्युं. तथा एक ब्राह्मणें पण सांजल्युं. ते ब्राह्मण मुनिनुं वचन सत्य मानतो उतावलो चार आंगल धरती खोदी दंम कापीने लेइ गयो. ते देखीने करकंमूयें पण ते ब्राह्मणपासेंथी लाकडी ऊंटावी लीधी. तेवारें ते ब्राह्मण नगरीमां पंचातीयाने एकठा करीने कहेवा लाग्यो के, महारी लाकडी चंमाल पुत्र पासेथी अपावो. बालकें कह्युं महारी स्मशान नूमि बे, माटे हुं नहिं आपुं. पंचातीयें कह्युं, हे विप्र तुं बीजी लाकडी ले. विप्रें कह्युं महारे तो एज लाकडीनो खप बे. कारणिया बालकने पूबवा लाग्या. तुं लाकडी केम नथी आपतो? बालक बोल्यो. ए दंमना प्रनावथी हुं राजा थइश. ते सांजली कारणिया हसीने बोल्या के, ज्यारें तुऊने राज्य मले, त्यारें ए ब्राह्मणने एक गाम आपजे. ते वचन बालकें अंगीकार कर्युं. पबी ब्राह्मणें बीजा ब्राह्मणो एकठा करीने कुमरने मारवानो उपाय कर्यो, ते वात चंमालें सांजली. तेवारें तेना मा बाप बोकराने लेइने त्रणे जण नाठां. अनुक्रमें कांचनपुरे गयां. नगरनी बाहेर ते चंमालपुत्र सूतो बे, हवे त्यां अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो बे, तेथी पंचें मली अश्व अधिवास्यो बे. तेणें ज्यां बालक सूतो बे, त्यां आवीने हेषारव कर्यो, त्यारें लक्षणना जाण पुरुषें आवीने जोयुं तो लक्षणवंतो बालक जाण्यो. जय जय शब्द थयो. बालक उठ्यो. तेने घोडा उपरें बेसार्यो. पण चंमाल जाणीने ब्राह्मणोयें नगरमां पेसवा अटकाव्युं. तेवारें करकंमूयें वज्रनी पेठें ते वासना दंमने हाथमां लीधो. एटले ते दंम अग्निजेवो जाज्वल्यमान दीसवा लाग्यो. ते जोइ सर्व ब्राह्मण बीहीना थका नाशी गया. करकंमूने सहुयें मली राज्यें बेसाड्यो. त्यां वाडवस्थानकवासी जे चंमालो हता, ते सर्वेने राजा

यें ब्राह्मण कस्या. जे मार्ग राजा चलावे, ते चाले ॥ यतः ॥ दधिवाहनपुत्रे ण, राज्ञा च करकंमूना ॥ वाटस्थानकवास्तव्या, श्वंमाला ब्राह्मणीकृताः ॥ १ ॥

हवे करकंमू राज्य पाम्यो ते सांजली ब्राह्मण आवी गाम मागवा ला ग्यो. राजा बोल्यो, तहारी इछा आवे ते गाम माग्य. विप्र बोल्यो महारुं घर चंपानगरीयें छे, माटे त्यां एक गाम आपो. त्यारें करकंमू राजायें चं पापुरीनो राजा पोतानो पिता हतो तेने लख्युं के, ए ब्राह्मणने महोटुं गाम तमारी धरतीमां आपजो. अने तेने बदले तमे कहो ते एक गाम अथवा नगर महारी धरतीमांथी तमने आपुं. जे कारणे देतां लेतां स्नेह घणो व धे. ॥ यतः ॥ ददाति प्रतिगृह्णाति, गुप्तमाख्याति जल्पति ॥ नुंक्ते नोजयते चैव, षड्विधं प्रीतिलक्षणम् ॥ १ ॥ ते लेख वांचीने दधिवाहन राजा को प्यो थको बोल्यो, जे ए चंमालने पोताना आत्मानी खबर नथी. अने म हारी उपर कागल लखे छे. ते सांजली दूत पाछो जइने करकंमूने संजलावतो हवो. करकंमू पण सर्व लश्कर लेइ अहंकारे जइने चंपा नगरी वींटतो हवो.

वेहु राजाने घोर युद्ध थवा लाग्युं तेवारें साध्वी करकंमू पासे जइ ए कांते तेडीने कहेवा लागी के, ए राजा तहारो पिता छे. ते सांजली कर कंमूयें चंमाल मावापने पूछ्युं, तेणें पण यथार्थ वात कही. नामांकित मुद्रा तथा रत्नकंबल देखाड्युं, ते जोइने साध्वीनें कहेवा लाग्यो, हे माता! हुंतो अहंकारथी पाछो न वलुं. त्यारें साध्वी चंपापुरीयें राजाना महोल मां गयां, तेमने सहुयें उलख्यां. नमस्कार कस्यो, दासीउं रोवा लागी, ते सांजलीने राजापण त्यां आव्यो, साध्वीनें गर्जनी वात पूछी, साध्वी बो ल्यां, जेणें आ नगरीनो रोध कस्यो छे, ते तहारो पुत्र छे, ते सांजली रा जा हर्षित थइ पुत्रने मल्यो, महोत्सव कस्यो, पछी राजा, बेहु राज्य कर कंमूने आपीने पोतें चारित्र लेतो हवो.

ते करकंमू राजाने प्रायें गोकुल घणा प्रिय हतां. एक दिवस शरत्कालें एक वाछडो घणो सुंदर उज्ज्वलवर्णे दीठो. ते वेलायें हुकम कस्यो के, ए वाछडानी माताने दोहोशो नही. सर्व दूध वाछडाने पीवा देजो. तेम बीजुं दूध पण एने पीवरावजो, गौरखवालें पण तेमज कस्युं. अनुक्रमें ते बलद घणो डुर्धर थयो. राजा देखीने घणो हरख्यो. एकदा घणा काले गोकुल जोवा गयो. त्यां ते वृषनने बीजा पाडा परानव करता देखीने राजायें गोवालने

पूछ्युं के, ते वृषन्न क्यां छे ? गोपालें ते वृषन्न देखाड्यो. घणो घरडो थयो दीठो. ते देखीराजाने वैराग्य उपन्युं. जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. यदाह नाष्य कारः ॥ सेयं सुजायं सुविहित्तसंगं, जो पासिया वसन्नं गोठमझे ॥ रिद्धि अ रिद्धि समुपेहियाणं, कालिंगराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥ गोठंगणमझेढं, कि य सद्देण जस्स नवंति ॥ दित्ता वि दरिय वसना, सुतिरकसिंगा समडा वि ॥ २ ॥ पोरायण गयदप्पो, गलंतनयणो चलंतवसुतुठो ॥ सो चेवइ मो वसन्नो, पठुय परिघट्टणं सहइ ॥ ३ ॥ अर्थः—श्वेत, उज्वल, सुजात, ग र्नदोषें रहित, रूडां वहेंच्या बरोबर शीगडां छे जेनां, एवो जे वृषन्न तेने गोष्ठ मध्ये, गोकुल मध्ये देखीने राजा चिंतवणा करे छे के, जेना टंकित शब्द (नांकार शब्द) सांनलीने बीजा दर्पवंता. तीक्ष्णशृंगवाला एवा स मर्थ बलद पण नासता हवा. ते बलीवर्द पुराणिक घरडो गतदर्प एटले गयो छे मद जेनो, तथा नेत्र गलतां छे, अने होठ चलतां छे, एवो थ को पाडाना परानव सहे छे. ए रीतें ऋद्धि पण विपरीत छे. धिक्कार पडो संसारने ! सर्व प्राणीनी एज स्थिति छे. ते माटे ए संसारें सर्युं. एम वि चारीने करकंडू प्रतिबोध पाम्या. दीक्षा लेइने विहार करता हवा ॥ १ ॥

हवे बीजा द्विमुख प्रत्येकबुद्धनी कथा कहे छेः—

॥ पांचालनामा देशने विषे कांपिल्लपुरे द्विमुख नामें राजा हतो. तेणें ए कदा, लोके पूजिजतो एवो इंद्रध्वज अनेक लघु ध्वजायें परिवर्यो दीठो. वली तेज इंद्रध्वज पड्यो थको तेना उपर लोक लघुनीति वडीनीति कर तां दुर्गंध सहित दीठो. तेथी द्विमुख राजाने पण वैराग्य उपनुं, जातिस्मर णज्ञान पामी दीक्षा लेइने विचरता हवा ॥ २ ॥ यदाह नाष्यकारः ॥ जो इंदकेउ सुअलंकियंतं, दट्ठुं पडंतं पविलुप्पमाणं ॥ रिद्धिं अरिद्धि समुपेहिया णं, पंचालराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥

॥ हवे त्रीजो प्रत्येकबुद्ध नमि नामें राजा हतो, एकदा तेना शरीरें महा दाह रोग उपन्यो. ते दाहनी उपशांतिने अर्थें राणीयो चंदन घसवा लागी. घसतां थकां तेनां कंकणनो खडखडाट थाय. ते राजाने काने खमाय न ही. त्यारें राणीयोयें वलय उतारीने मात्र एकेकुं वलय राख्युं. तेथी खड खडाट मटी गयो. राजायें पूछ्युं के, हवे खडखडाट केम नथी थतो ?

त्यारें पासें बेठेला जनोयें कह्युं के, महाराज ! राणीयोयें एकेकुं वलय रा
खीने बीजा वलय सर्व उतारी मूक्यां छे. ते सांभलीने राजाने एकत्वभाव
ना आवी. विचार्युं के, एकाकीपणामांज सुख देखाय छे ! ! ! बहुमां खड
बड देखाय छे. एम चिंतवतां जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. वैराग्य पामी दी
क्षा लेइने विचरता हवा. यदाह भाष्यकारः ॥ बहुयाण सद्दयं सुच्चा, एक
स्सय असद्दयं ॥ वलयाण नमीराया, निरकंतो महिलाहिवो ॥ ३ ॥

हवे चोथा प्रत्येकबुद्धनी कथा कहे छे.

॥ गंधार देशने विषे सिंहपुर नामे नगरे निग्गइ नामें राजा हतो. ते एक
दा राजपाटियें नीकल्यो छे. त्यां एक फल्यो फूल्यो आंबो दीठो. तेमांथी
एक मांजर राजायें लीधी. पछवाडे लश्कर आव्युं. तेणें पण कोइयें पत्र
कोइयें मांजर लीधी. एम अनुक्रमें पछवाडे ठुंठो लाकडो रह्यो. रयवाडी
थी पाछा वलतां राजायें सेवकोने पूछ्युं के, ते आंबो क्यां गयो ? मंत्री बो
ल्यो. हे राजन् ! तमे एक मांजर लीधी. त्यार पछी सेनाना लोकोयें पत्रा
दिक लेतां लेतां एवो काष्ठना थंभभूत आंबो रह्यो. राजा विचारवा ला
ग्यो. राज्य पण ए रीतनुं छे. ज्यां सूधी ऋद्धि त्यां सूधी शोभे. एम वैराग्य
पामी व्रत अंगीकार करी निर्मम थका विहार करता हवा, तथाचाह भाष्य
सुधांभोनिधिकारः ॥ जो चूअरुरकं तु मणाभिरामं, समंजरीपल्लवपुप्फचित्तं
॥ रिद्धिं अरिद्धिं समुपेहियाणं, गंधारराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥

ए रीतें चारे साधु विहार करता क्षितिप्रतिष्ठित मगरे चार द्वारनुं देव
कुल छे, त्यां आवी चढ्या. पूर्वदिशिद्वारे करकंडू पेठा. दक्षिणदिशि द्वारे द्वि
मुख पेठा. पश्चिम दिशि द्वारे नमिराजर्षि पेठा अने उत्तर दिशि द्वारे निग्गइ
पेठा. देवतायें विचार्युं के, एके ऋषिने पुंठ केम देउं ? एम विचारीने चार
मुख कर्या. हवे ते करकंडूने बाल अवस्था थकी खरज घणी छे, माटे तेने
खणवाने अर्थें एक पंजो राख्यो छे. तेणें करी कान खणी पाछो गोपव्यो. ते
देखीने द्विमुख, साधु करकंडूने कहेता हवा ॥ यतः ॥ जया रज्जं परिचज्जं,
पुरं अंतेउरं तहा ॥ लब्वमेयं परिचज्ज, संचयं किं करेसिमं ॥ १ ॥ अर्थः—
जो राज्य, पुर, अंतेउर सर्व छांड्युं तो आ संचय शो करो छो ? ते सां
भलीने करकंडूयें जवाब दीधो नहीं. एटले नमिराजऋषी, द्विमुख प्रत्ये बो
ल्या ॥ यतः ॥ जया ते पेइए रज्जे, कया किच्चं करा बहु ॥ तेसिं किच्चं प

रिचक्कं, अक्क कक्कपरो नव ॥ १ ॥ अर्थः—ज्यारें पिता संबंधियो राज्यने विषे कामना करनारा घणा, चाकर कर्या ते सर्वनो त्याग करीने आज निरर्थक अन्यदोषचिंतक तमे शामाटे थाउ बो ? इति ॥ त्यारें गंधारदेशना वासी निग्गइ नामे मुनि, नमिराजरूषि प्रत्ये बोल्या ॥ यतः ॥ जया सवं परिचक्क, सुखाय घडसी नवं ॥ परं गरीहसी कीस, अत्तनिस्स सकारए॥ ॥ १ ॥ अर्थः—जो सर्व तजीने मोक्षने अर्थे उजमाल थया बो, त्यारें आत्माने निःश्रेयस जे मोक्ष तेना कारक एवा जे तमे ते पारकी गर्हा जे निंदा ते कां करो बो ? ए त्रणे मुनिना वचन सांनलीनें करकंमूजी बोल्या ॥ यतः ॥ मुरकमग्गं पवन्नेसु, साहूसु बंनयारिसु ॥ अहियब्ंं निवारंते, न दोसं वत्तुमरिहसि ॥ १ ॥ अर्थः—मोक्ष मार्गने पाम्या एवा साधु ब्रह्मचारीने विषे अहित अर्थने निवारतां दोष कहेवा योग्यं नथी. ॥ रुसउ वा परो मा वा, विसं वा परियत्तउ ॥ नासियवा हिया नासा, सपरकगुणकारिया ॥ १ ॥ अर्थः—अन्य रुसो अथवा न रुसो अथवा विष परावर्त्त थाउ; पण हितकारी, आत्माने गुणकारी एवी नाषा कहेवी. इत्यादिक कहेतां करकंमूयें पण सर्व परठव्युं. एम गुरु मुखें सांनलियें बियें. माटे कांइ न राखवुं ए साधुनी शोना बे ॥ इति श्री आवश्यक निर्युक्तौ योगसंग्रहे ॥

॥ अर्थः—बुद्धीजुउ सोहइ रायमंती. (रायमंती के०) राजानो मंत्री एटले प्रधान, ते (बुद्धीजुउ के०) बुद्धियें करी युक्त होय, त्यारेंज (सोहइ के०) शोने बे. एटले बुद्धियुक्त प्रधानें करी राजा शोने बे. ते उपर अनयकुमारादिक अनेकनी कथाउ बे, ते प्रसिद्ध बे, माटे इहां कल्पकनो दृष्टांत लखियें बियें.

पाटलिपुर नगरने विषे उदायी राजा राज्य करे बे. पण ते वर्षोवर्ष कटकाइ करे, तेवारें सर्व राजाने तेडावे ते माटे सर्व राजा खेद पाम्या थका मनमां विकल्प कर्या करे के, केमे करी उदायी राजा मरे तो ठीक थाय. एवा अवसरे कोइक राजानो कांइक अपराध थयो, एटले उदायी रायें तेनुं राज्य हरी लीधुं. तेवारें ते राजानो दीकरो नासतो उज्जयिणीयें जइ चंडप्रद्योत राजानी सेवा करतां ते कुबुद्धिनो धणी राजाने कहेवा लाग्यो के, उदायीने हुं मारुं; पण तमे सखाइ थजो. चंडप्रद्योतनें अंगीकार कर्युं. त्यारें ते पण पाटलिपुर नगरे गयो. मारवाना घणाये बिड जुए पण बिड पामे नहि. परंतु साधुने राजानी पासे जता देखीने ते पण कपटी

साधु थयो. तेणें सर्व साधुना विनयादिक करवे करी सर्वने वश कस्या.

उदायी राजा पण आठम चौदशे पौषध करे ठे, आचार्य पण धर्म कथा संजलाववा राजा पासे जाय. एक दिवस संध्या समयें आचार्यें चेलाने कह्युं. उपधि ल्यो. राजा पासे जवुं ठे. ते सांजलीने तत्काल तेणें उपधि लेइने कंकलोहनी पाली पण साथे ठानी लीधी. आचार्य राजकुले गया. धर्मकथा कही. अनुक्रमें पोरिसी जणावीने आचार्य तथा राजा सहुए सूता ठे, ते वखत चेलो उठीने राजाने गले ठरी मूकी बहार नीकल्यो, चोकीयातें पण साधु जाणी रोक्यो नही. तेथी ते कपटी यति जतो रह्यो.

अनुक्रमें उदायी राजाना शरीरनुं रुधिर, गुरुना संथारे आव्युं. गुरुयें उठीने राजाने जोया. राजा मरण पाम्या जाणीने गुरु विचारवा लाग्या के, हुं जीवतो रहुं तो लोकमां कहेवाशे के, गुरुयें राजाने मरावीने चेलाने नसाडी मूक्यो. एम शासनमां उड्डाह थशे. ते वेला गुरुयें आलोइ पडिक्कमी सर्व जीवने खमावी तेज पाली पोताने गले मूकी. प्रातःकाले राजा तथा गुरु बेहुजण मरण पाम्या देखीने लोक विचारता हवा के, कोइक घातक पुरुष ठले करी बेहुने मारी गयो. पठी बेहुनो संस्कार कस्यो. राजा अपुत्रियो ठे, माटे राज्ययोग्य पुरुष पामवा अश्वने अधिवासना करीने नगरमध्ये तथा नगरबहार फेरवे ठे. ते अवसरें एक नापितें प्रातःकालें एवुं स्वप्न दीठुं. जे मह्वारे आंतरडें करी पाडलिपुर नगर वींटयुं ठे. तेणें ते स्वप्ननुं फल स्वप्नना जाण उपाध्यायने पूठयुं. उपाध्यायें पण तेने पोताने घेर लावीने न्हवराव्यो. पठी पोतानी दीकरी परणावी दीधी.

हवे ते अश्व पण जमतो जमतो ज्यां नापित ठे, त्यां आव्यो. नापित सामो रहीने हेषारव करवा लाग्यो. त्यारें प्रधान लोको ते नापितने दीपतो देखीने राज्यने विषे थापता हवा. पण राजलोक तेने नापित जाणीने अमर्षे करी तेवो तेनो विनय न करता हवा. ते जोइ ते नापित नंद, सुजटोने कहेवा लाग्यो के अहो सुजटो ! ए लोकने पकडो. एवुं सांजलीने ते सुजटो परस्पर सामु जोइने हसता हवा. तेवारें नंद नापित राजायें लेप्यमयी एटले जीतें चित्रित पुरुषोनी साहामुं जोयुं. के तत्काल ते लेप्यमय बे पुरुष हाथमां खड्ग लेइ धावता हवा. तेने जोइ केइक नाशी गया. केइकने मास्या. ते देखीने सर्व प्रधान पागीया राजाने खमावीने वि

नय बहुमान करता हवा. हवे ते राजाने प्रधान कोइ नथी, तेने खोळे छे.

एवा अवसरे ते नगरने बहार एक कपिल नामें ब्राह्मण वसे छे. एक दिवसें सांक समयें कोइ साधु विहार करता त्यां आव्या. असुर वेळा हो वाथी गाममां जवाय नही. एम जाणी ते साधु कपिल अग्निहोत्रना घर ने विषेज रह्या. त्यां ब्राह्मणें विचार्युं के, कांइक प्रश्न पूछुं, जे ए कांइ स मजे छे? एम जाणी जे जे प्रश्न पूछ्यां ते ते सर्वेना उत्तर साधुयें कह्यां. त्यारें कपिल श्रावक थयो. एम केटलाक दिवस गया. पछी साधुयें विहा र कर्यो. एकदा बीजा साधु एने घेर चोमासुं रह्या. एवामां कपिलने एक पुत्र आव्यो. तेने जन्मतांज व्यंतरी वळगी छे. एवामां साधु पात्राने का प देता हता, ते पाणीना छेडल कपिलें, छोकरो लावीने धर्यो. तेना प्रजा वें व्यंतरी नाठी. ते जोइ कपिल पण धर्ममां थिर थयो. पछी जे कारणे पि ता धर्में थिर थया ते ते कारणे करी ते पुत्रनुं नाम कल्पक एवुं दीधुं. अनु क्रमें तेनी माता पिता काळधर्म पाम्या. कल्पक महोटो थयो. चौद विद्या नो जाण थयो. एवामां त्यां एक ब्राह्मण वसे छे. तेने एक पुत्री छे ते ज लोदर रोगिणी छे. तेथी तेने वर मळतो नथी. ते ब्राह्मणें कोइक उपायें कल्पकने ते कन्या आपवामाटे आंगणे कूउ खोदी तेमां कन्याने मूकी.

एवामां कल्पक मार्गमां चाल्यो जाय छे, तेने जोइ ब्राह्मणें पोकार क र्यो. जोकल्पक! कन्या कूआमां पडी छे, माटे जे काढे तेनी ए कन्या. ते सांजळीने कल्पक दयायें करी दोडतो आवीने ते कन्याने खेंची काढतो हवो. तेवारें ब्राह्मणें कह्युं ए कन्या तमारी थइ, माटे तमे परणो. कल्प क पण लोकना अपवादथी बीहीतो थको ते कन्याने परणीने पछी औष धने योगें रूपें रतिसरखी नीरोगी ते कन्याने करी मूकी.

हवे कल्पक महा संतोषी, कोइनुं दान इछे नही, विद्यार्थी आवे तेने ज णावे, एम अनेक छात्रें परिवर्यो चाले. ते वात राजायें सांजळी के, कल्प क महाबुद्धिवंत छे. माटे तेडावीने कह्युं के, तुं मंत्रीपदवी ले, कल्पकें कह्युं, मंत्रीने तो लोजने वशें पाप करवा पडे, अने हुं तो जोजन तथा वस्त्र टाळी अधिक परिग्रह पण राखतो नथी. ए वात सांजळीने राजायें विचार्युं के, ए कांइक वांकमां आवे तो महारी वात मानशे. पछी राजा तेना छिद्र जोवा लाग्यो, पण प्रायें महोटा पुरुषने छिद्र होय नही. मा

टे छिद् जडयुं नही. त्यारें राजायें कल्पकना वस्त्रनो धोनारो धोबी हता, तेने बोलावीने कह्युं के, कल्पकनां वस्त्र धोइने पाछा आपीश नही. ते धोबी पण राजानी आज्ञा प्रमाण करीने घेर गयो. एकदा कौमुदीमहोत्सव ढूकडो आव्यो. त्यारें कल्पकनी स्त्रीयें कल्पकने कह्युं. राजाना धोबी पासे महारुं वस्त्र धोवरावी आपो. जेम ते चोखां वस्त्र थाय. ते धूपीने कौमुदीमहोत्सवना पर्वमां पहेरुं. ते सांजली कल्पकें विचार्युं के, धोबी जाडाने लोचें, कौमुदीमहोत्सव ढूकडो छे माटे मने वस्त्र नही आपे, तो हाथें करीने क्लेश वेचातो लेवो पडशे. एम चिंतवी स्त्रीनुं वचन उवेखी मूक्युं. जे पंमित लोक होय ते स्त्रीने आधीन होय नही. तथापि स्त्रीयें अति आग्रह करवाथी कल्पकें ते धोबीने वस्त्र धोवा आप्यां. कारण के, स्त्रियोनो, बालकनो, राजानो, अनें मूर्खनो, कदाग्रह पण बलवंत छे.

हवे पर्वदिवस आव्यो, त्यारें कल्पक, धोबीने घेर वस्त्र लेवा आव्यो, पण धोबीने राजानी आज्ञा नथी, माटे आपे नही. केहे के, आजतो जाउ काल आवजो. ए रीतें वायदा करे. एम जेम लहेणीयात देणीयातने घेर जाय, तेम नित्य धोबीने घेर वस्त्र लेवा जाय, एम करतां बे वर्ष वही गयां, पण धोबी वस्त्र आपे नही. जे माटे अतिक्रमा ते पराजवनुं स्थानक थाय. जय विना प्रीति न होय. एम विचारीने त्रीजे वर्षे धोबीने घेर जइने कल्पक बोल्यो. तुं चोर छो. महारां वस्त्र तुजने जड्यां पण जो तहारा रुधिरें वस्त्र रंगीने लेउं, तो हुं कल्पक खरो जाण जे. अन्यदा रातना समयने विषे ते कल्पक विद्यासाधक पुरुषनी पेठें साहसिक थको गुप्त छरी राखीने धोबीने घेर गयो. भ्रुकुटी चढावी महा कोपवंत थइने धोबीने कहेवा लाग्यो. रे दुष्ट ! तहारे घेर में चाकरनी पेठें फेरा खाधा. हवे वस्त्र आपे छे के नही ? ते धोबी पण कल्पकने राक्षससरखो जयंकर देखीने पोतानी स्त्रीने कहेवा लाग्यो. एनां वस्त्र आप्य. तेम धोबणें पण वस्त्र प्रकट करी देखाड्यां. त्यारें कल्पकें छरी काढीने धोबीना पेटमां मारी. जेम कोशें करी धरतीने विदारीयें तेम धोबीनुं पेट विदार्युं. तेना रुधिरें करी वस्त्र रंगी लीधा. ते जोइ धोबण बुंबारव करती बोली. रे शुं अमने मारे छे ? राजानी आज्ञायें एटला दिवस तुजने वस्त्र नही आप्यां, ते सांजलीने कल्पक संभ्रांत थको विचारवा लाग्यो. अहो! राजानुं वचन

में न मान्युं, माटे ए श्यो प्रपंच राजायें कर्यो छे? हवे में धोबीने मार्यो. ए अपराधें राजाना पुरुष मने लेइ जशे. माटे तेथी पहेलांज हुं राजानी पासे जाउं. एम निरधारीने राजानी पासें गयो. तेने नंदराजायें पण घणा आनंदसहित आदर आप्यो. राजा इंगिताकारनो जाण होवाथी कल्पकने अभिलाषसहित जाणीने प्रार्थना करी के, तमे अमात्यपदवी ल्यो. कल्पकें पण पोताना अपराधनुं औषध जाणीने, राजानुं वचन मान्युं. जे माटे बुद्धिवंत होय ते अवसरना जाण होय.

हवे नंदराजा पोताने कृतकृत्य मानतो, कल्पक सार्थे वातो करतो थको, संदेहनी वातो पूछेछे. कल्पक पण राजाना सर्व संदेह भांगेछे. ए वामां तिहां धोबीयो सर्व एकठा थइने पोकार करता आव्या. तेणें कल्पकने गौरवता सहित राजानी पासे बेठेलो दीठो. ते जोइ धोबी पोत पोताने घेर गया. राजायें पूर्वेला सर्व अमात्य टालीने एक कल्पकने महामंत्री कर्यो. कल्पक पण अनेक उपाय करीने नंदराजाने धरती अने लक्ष्मी अपावतो हवो. राजानो पण जसवाद घणो होतो हवो. हवे पूर्वेला मंत्री कल्पक उपर घणो द्वेष धरे, कल्पकनां छल खोले. ते दुष्टमंत्रियोयें कल्पकना घरनी दासीने वस्त्रादिक आपीने वश करी लीधी. तेने कल्पकना घरनी खबर नित्य पूछे. दासी पण लोभे करीनें कल्पकना घरनी सर्व वात तेमने कहेती रहे.

हवे कल्पकने घणा पुत्र छे. जे माटे जैनशासनीने प्रायें घणा पुत्र होय. एकदा कल्पकने पुत्रनुं विवाहमंगल करवुं छे, माटे राजाने अंतेउर सहित घेर तेडवानी इच्छा करे छे. ते राजाने आपवा सारु मुकुट छत्र चामरादिक करावववा मांड्या छे. बीजी पण राजाने योग्य वस्तु करावे छे. ते सर्व वात दासीयें पूर्वेला मंत्रीयो आगल कही. तेणें पण छल पामीने राजाने कह्युं, हे स्वामिन्! तमारा लेखें अमे कशा कामना नथी. तो पण अमे स्वामिना भक्तिवंता छियें, हितवांछक छियें, कुलवंत छियें, माटे हितनी वात कहियें छियें. तमारो वहालो मंत्रीश्वर जे कल्पक, तेणें जे वात मांडी छे, ते सांभलो. तेणें पोताने घेर छत्रचामरादिक राजालंकार करावववा मांड्या छे. एटली वाततो अमें कही. तेनो आशयतो तमे महाराज जाणो. जे माटे बुद्धिवंत पुरुषने एक सिद्ध जोवामां आवे तो सर्व रांध्यानी खबर पडी जाय. अमे महाराजनुं लूण खाइने सर्व महोटा थया छियें, ते माटे कहियें छियें,

पण कल्पकनी ईर्ष्यायें नथी कहेता. कदाचित् आपएम जाणो के, ए म
त्सरें करी कहेछे, तो चरपुरुष मूकीने खबर करावो.

ते सांजली राजायें पण चरने जोवा मोकल्या. तेणें तेमज दीठुं. आ
वीने राजाने सर्व कह्युं. तेवारें राजायें पण कल्पकने कुटुंबसहित अंधारा
कूआमां उतार्यो. तेने खावा माटें एक सेइ कोइवा अनें एक नेकरवो पा
णीनो कूवामां मूक्यो. त्यारें थोडुं अन्न देखीने कल्पक बोल्यो. आपणने ए
क सिछ सिछ जागे आवशे, परंतु कोलियानी तो वात शी ? अने कवल
तो शत संख्यायें होय त्यारें उदर पूर्ण थाय. अने सिछ प्रमाण खातां तो
सर्व मरी जइशुं. ते माटे जे कोइ मंत्रिपदनुं वैर वालवा समर्थ होय, ते
एकज जण ए अन्न पाणी वावरो. त्यारें सर्व कुटुंब मलीने कहेवा लाग्युं
के,वैर वालवातो तमे समर्थ छो,बीजो कोइ नथी. ते माटे तमे एकला वा
वरो. ते सांजली कल्पक ते अन्न वावरे. बीजा सर्व कुटुंबना माणसतो अ
नशन करी देवलोके गया. ते अवसरें सामंत राजायें जाण्युं के कूपमां रहेतां
कल्पकनो अजाव थयो हशे, माटे नंदने उपाडी पाडलिपुर लेइ मूकीयें.
एम विचारी पाडलिपुर नगरने सर्व सामंत राजायें मली वींटी लीधुं. नंद
राजायें दरवाजा बंध कस्या. लोक पण महा जयच्रांत थया. नंद राजा प
ण ते शत्रु साथें लढवा असमर्थ थयो थको बेसतां, सूतां, खातां, पीतां
कोइ स्थानकें पण दाहज्वर पीडितनी पेठें रति न पामतो हवो. त्यारें वि
चारवा लाग्यो के, ज्यां सूधी कल्पक मंत्रीश्वर हतो; त्यां सूधी सिंहनी गु
फानी पेठें कोइ पाडलिपुर सामुं जोइ न शक्युं. अने कल्पक विना नगरी
नी आ अवस्था थइ ! रखवाल विना उपवनने पंथी लोक पण पराजव
करे. ते माटे जो कल्पक जीवतो होय, तो सर्वने उडाडी मूके. बीजा सर्व
मंत्रीतो जोइ रह्या छे, पण कोइने कांइ सूझतुं नथी. जे माटे प्रायें हाथी
नो जार ते हाथीज उपाडे. एम विचारी कारागारना अधिकारीने तेडीने
पूछ्युं. त्यारें ते बोल्या. स्वामिन् ! आज सूधी कोइक कोइवा तो ले छे, ए
म कही तेज वखतें कूआमां मांची मूकी. ते मांची उपर बेसारीने जेम
निधान काढे, तेम कल्पकने बहार काढयो. कल्पकने सर्व हकीकत कही
संजलावी. कल्पक बोल्यो, मने कोटनी रांगें चारे दिशि फेरवीने, शत्रुनी
नजरें पाडो. त्यारें राजायें कल्पकने शिबिका उपर बेसाडीने पाका वृक्षनां

पत्र सरखो चारे दिशि कोट उपर फेरव्यो. ते देखीने वैरी विचारवा ला ग्या, जे नंदराजा घणो निर्मल छे. ते कारणथी आपणने कूटकल्पक देखा डीने बीवरावे छे. एम चिंतवी वली घणो उपद्रव करवा लाग्या. ते जाणीने कल्पकें दूत मोकली वेरीउने कहेवराव्युं के, तमो सर्वने मान्य एवो मंत्री प्रमुख जे होय तेने नावमां बेसारीने तमे गंगामध्ये आवो. हुं पण ना वमां बेसीने आवुं बुं. आपणे विचार करी जेम तमने गमशे, तेम करीशुं.

एवुं दूतनुं वचन सांभलीने ते संधि करनारा पुरुषो, नावमां बेसीने आव्या. कल्पक पण नावमां बेसीने गंगामां सामो आव्यो. तिहां कोइक ना हाथमां शेलडी हती, ते देखीने कल्पकें आंगलीनी संज्ञायें बताव्युं के, ए शेलडीनुं मूल अने छेडो कापी नांखिये, त्यारें शेष शुं रहे ? एम कहे थके ते संधिविग्रहिक पुरुष यद्यपि घणाये बुद्धिवंत हता, घणाये माह्या हता, पण कल्पकना बोलवानो आशय न समज्या. कल्पकनो आशय ए हतो के, जेम शेलडी मूले वधे, अथवा प्रांते वधे, तेम बेहु संधि सरखी होय, त्यारें क्षत्रियनी संतति वधे. पण एक सत्य संधिवालो होय, अने बीजो मायासंधिवालो होय, ते केम चाले ? ते माटे सत्यसंधिवंत नंद छे, अने मायासंधिवंत तमे छो, तेथी तमारुं कांइ नही चाले. वली ते स्थान के एक आहीरणीने माथे दहिंनी हांमी देखीने कल्पकें हस्त संज्ञायें देखा डीने कह्युं के, आ दंभें करी जो ए हांमी भागी नांखियें, तो शुं थाय ? ए आशय पण संधिविग्रहिक पुरुष न समज्या. परंतु कल्पक अमात्यनो ए आशय हतो के, तमारुं लश्कर ते हांमीसरखुं छे. ते महारा वीर्यरूप दं भें हण्युं थकुं, तमारुं सर्व बल दहिंनी पेठें वेराइ जशे. फोदे फोदा थइ जशे. वली कल्पकें पोतानुं नावडुं शत्रुना नावडानी वचमां घालीने, त्रण प्रदक्षि णा दीधी. तेनो अभिप्राय पण ते संधिविग्रहिक पुरुषें न जाण्यो. पण ते कल्पकनो अभिप्राय ए हतो के, जेम महारी नावें तमारी नावने आवरी, तेम महारुं तेज तमने आवरशे. ए त्रण संज्ञा करी, पण एके संज्ञानो भावार्थ अणजाणतां ते संधिकारको, विचार समुद्रमां पड्या. जेम काग डानुं बालक मुख विकस्वर करी रहे, तेम रह्या. कल्पकतो वगर बोले पाछो वली पोताने स्थानकें आव्यो. संधिविग्रह पुरुषतो भावार्थ अणजाणतां विलखा थइने पोताना लश्करमां गया. तेमने सामंत राजायें पूछ्युं. कल्प

कें तमने शुं कह्युं ? ते कहेवा लाग्या के, कल्पकतो असंबंधप्रलापी लबाडी छे. तो पण संधी करवानो जवाब न मलवाथी सामंत राजा फरी फरी तेमने पूछवा लाग्या. त्यारें ते लाज पामीने बोल्या के, अमे तो कल्पकनो अभिप्राय समजी शक्या नही. ते सांभली सर्व वैरी राजायें विचार्युं के, कल्पकें एने पण कांइक द्रव्यादिकने लोभें लपटाव्या देखाय छे. नहिंतो साचुं केम बोले ! तो रखेने ए मांहेला भेद थइने आपणने मरावे ! तेथी आपणने हवे इहां रहेवुं घटतुं नथी. एम जाणीने ते सर्व लश्कर सहित नासवा लाग्या.

ते जोइ कल्पकें नंदराजाने कह्युं. हवे असवारी करीने जेम तमने गमे तेम लूंटो. कोइ आडा हाथ करनार नथी. ते सांभलीने नंदराजायें पण चढाइ करी ते राजाउना हाथी, घोडा, रथ, रत्न भंडार प्रमुख घणां लूटी लीधां. नंदराजानुं राज्य स्थिर थयुं. नंदराजा पण पूर्वेला दुष्ट मंत्रीने कल्पकने दुःख दायक, अनर्थकारक जाणीने निग्रह करतो हवो. ते कल्पक न्याय नीतियें करी द्रव्य उपार्जीने राजानो भंडार भरतो हवो. ए कल्पकनी कथा परिशिष्ट पर्वणीमां छे. ते माटे कल्पकजेवा मंत्रि होयतो राजा शोभे. अभयकुमारें करी जेम श्रेणिक राजा शोभतो हवो. तेम सकल कलामां कुशल एवा कल्पक मंत्रियें करी ते नंदराजा शोभतो हवो.

अर्थः–लज्जाजुउ सोहइ बंभयारी. अथवा लज्जाजुउ सोहइ एगपत्ति. (लज्जाजुउ के०) लज्जायुक्त (एगपत्ति के०) पतिव्रता स्त्री एटले शीयलवंती स्त्री (सोहइ के०) शोभे छे. अथवा सती होय ते लाज मूकीने जेम तेम न बोले, तो घणुं शोभे. इहां जिनमतीनो दृष्टांत कहे छे. यथाः–

एक अद्भुत नगर हतुं. त्यां प्रबल शत्रुने मर्दन करे एवो, जनार्दन नामें राजा राज्य करे छे. त्यां राजाने घणुं मानीतो, महाजनमां मुख्य, परोपकार करवा तत्पर, एवो वसुमित्र नामें शेठ वसे छे. ते शेठने निर्मल गुणवंती यशोमती नामें भार्या छे; ते स्त्री भर्त्तारने समस्त मनोरथ पूर्ण थते काल जाय छे. पण पुत्र नथी. तेनुं घणुं दुःख धरे छे. ते शेठें कुलदेवता आराधी. तेणें तुष्टमान थइ वर आप्यो, तेथी पुत्र आव्यो. वधामणां कर्यां, वरदत्त एवुं नाम दीधुं. ते अनुक्रमें महोटो थयो, सर्व कला भण्यो, यौवन अवस्था पाम्यो. तेने एक सागर नामें बालमित्र छे. पण ते वक्र छे, अने वरदत्त पोतें सरल छे. अन्यदा कोइ एक कन्याने पोताना घरनी नीचे

कंडुकक्रीडा करती देखीनें वरदत्तें विचार्युं. अहो ! जुउ एनुं रूप, लावण्य अने कांति केवी ने ? एम चिंतवी पोताना सागरनामे मित्रने पूछ्युं. ए कोनी पुत्री ने ? मित्र बोल्यो एज गामनो वसनारो बंधुदत्त नामें शेठ तेनी बंधुमती नामें जार्या, तेनी ए जिनमती नामें पुत्री ने. ते सांजलीने वरदत्त रीझ्यो. एवामां जिनमतीयें पण तिर्छी दृष्टियें तेने दीठो.

वरदत्त पोताना मित्रसहित घेर तो आव्यो. पण बीजो सर्व व्यापार मूकी ते स्त्रीने चित्तमां ध्यातो शय्यायें सूतो. त्यां तप्तशिलातले जेम मत्स्य तडफडे, ते रीतें तडफडे ने, लांबा निशासा नांखे ने, ते वात तेना पितायें जाणीने सागरने पूछ्युं के, वरदत्तने शी अशाता ने ? त्यारें सागरें सर्व वात कही. वसुमित्र शेठें बंधुदत्तने याचना करी के, तमारी पुत्री महारा पुत्रने आपो. बंधुदत्त बोल्यो, तमे युक्त वात कही, तमाराथी बीजो उत्तम कोण ने ? पण महारो नियम ने के, श्रावक विना बीजाने पुत्री आपवी नही. ते सांजली शेठें घेर आवीने पुत्रने सर्व वात कही. वरदत्तेंपण कन्या परणवानी इञ्जायें मुनि पासे जइने श्रावकपणुं अंगिकार कर्युं. ते तेने जावथकी परिणम्युं पण खरुं. ते वात बंधुदत्तें जाणीने पोतानी पुत्री वरदत्तने परणावी. ते स्त्रीजर्तारने मांहोमांहे घणो राग थयो, विश्वास थयो, बेहु विषयसुख अनुजवतां काल गमावे ने.

अन्यदा वरदत्त बहार गयो जोइने सागर, जिनमती पासे आव्यो. जिनमतीने कहेवा लाग्यो के रुद्रदेव शेठनी वहु साथें तमारो जर्तार एकांते कांइक विचार करता हता. ते तमे जाणो गे के नहि ? ते सांजली, सरल स्वजाववाली जिनमती बोली,ते वात तो तेउ जाणे, अथवा तमे तेमना मित्र गो माटे तमे जाणो. सागर बोल्यो, हुं जाणुं बुं; पण पूछ्या विना केम कहुं ? जिनमती बोली, तमे कहो शुं कार्य हशे ? सागर बोल्यो, जे महारे तमारी साथें काम ने ते काम तमारा जर्तारने तेनी साथें ने. जिनमती बोली, महारी साथें तमारे शुं काम ने ? सागर बोल्यो तहारो जर्तार मूढ ने, जे तहारा सरखी स्त्रीने मूकीने बीजी स्त्री पासे जाय ने, पण विषयरसना आस्वादनो जाण होय, तेने तो तहारो खप केम न होय ? एवुं घणुंज डुर्वचन ते जिनमतिने कर्णकटुक लाग्युं, त्यारें कोपे जराणी थकी तिरस्कार करती कहेवा लागी. रे निर्लज्ज ! रे अनार्य ! तुं एवुं पाप चिंतवे ने ! ! अथवा जेवुं चि

नमां चिंतव्युं होय तेवुं वचनपण नीसर्युं जणाय ठे माटे धिक्कार हो तने! अने तहारां चरित्रने पण धिक्कार हो! तें महारा नर्त्तारने पण कलंक दीधुं. माटे आहींथी दूर जा. तहारुं दर्शन पण महापापनणी थाय.

ते सांनलीने ते सागर चोरनी पेठें त्यांथी निकलतो साहामो आवतां वरदत्तें दीठो. गौहत्याकारकनी पेठें मलिनमुख थको देखीने तेने वरदत्तें पूब्युं, तमने शो उद्वेग ठे? श्या कारणे आमण डुमणा देखाउ हो? सागर निसासा नांखी बोल्यो. शुं उद्वेगनी वात पूबो हो! ए वात प्रकाशी न शकियें. तेम गोपवी पण रखाय नही. जेम कुस्थानकें गुंबडुं थयुं होय, तेनी पेठें ए जाणजो. एम कहेतो आंसुनी धार रेडतो कपटें करी ठानो रह्यो. ते सांनली वरदत्तें विचार्युं के, एना मनमां कोइ महोटो उद्वेग देखाय ठे. वरदत्त बोल्यो. कहेवा जेवुं होयं ते उद्वेगनुं कारण कहो. हुं डुःखनो संविनाग करीने तमारुं डुःख उबुं करीश. सागर बोल्यो, तमे महारा परम मित्र हो माटे तमाराथी महारे शुं ठानुं होय? तमे जाणो हो जे, नारी अनर्थनुं कारण ठे. जेम हिंसा सर्वडुःखनुं कारण ठे, जेम अंधकारनुं कारण रात्री ठे तेनी पेरें स्त्रीपण सर्व डुःखनुं कारण ठे. वरदत्त बोल्यो के, आज महाक्रैरवंती सापणी सरखी एवी कोइ स्त्रीना संकटमां तमे पड्या हता के, केम ठे? सागर बोल्यो. जिनमतियें मुजने निर्लज्ज कर्यो. घणा काल सूधी कंदर्पना विकार असमंजस पणें मुजने एणीयें देखाड्या. तेम मुखथी पण विषय सेववा कह्युं खरुं. तथापि में जाण्युं. ए आज काल पोतानी मेलें ठेकाणे आवशे. एम विचारीने एटलो काल उवेखी मूकी. पण नित्य नित्य अधिकअधिक असतीना चाला करती वचन कहेवा लागी. परंतु कहेती रही नही. आज हुं तुजने जोवा माटे घेर आव्यो हतो, त्यारें तेणें राक्षसणीनी पेठें ठल जोती मने रुंधी राख्यो. जेम हरिण वाघरी पाराधी थकी बूटीने नाशे, तेम जिनमतिथकी हुं महारा आत्माने मूकावीने नयें बीहीनो थको नाठो. एवामां तमे मल्या. में मनमां विचार्युं जीव आपवाविना मने बूटको नथी. तेमाटे मरुं तो रूडुं. वली विचार्युं जे, मरवुं तो युक्त नथी. वली जिनमती नर्त्तारने आगल कांइक कहे. ते कदापि परोक्षने माटे महारो मित्र साचुं पण माने. अथवा मित्रने सर्व वात यथार्थ संनलावुं. जो एनां चरित्र मित्र जाणेतो एनो विश्वासतो न करे! रखे मित्रने कांइक आपदामां नांखे! वली

में विचार्युं के, ए पण न घटे जेमाटे एक तो में एनी आशा पूरी नकरी. बीजुं वली एनुं कुशीलपणुं प्रगट करवुं एतो चांदा उपर खार चोपड्या सरखुं थाय. एवी विचित्र चिंता चिंतवतो थको मुजने तमे दीठो. माटे हे मित्र! महारुं उद्वेगनुं कारण जे हतुं ते में तमने कह्युं.

एवां ते पापी मित्रनां वचन सांभलीने वरदत्तने घणो रोषनो भर थयो. ते घेर गयो एटले जिनमती तेनां पग पखालवा पाणी लावीने तेना मुखआगल आवी उभी, तेवारें तेणे रीसें करी छरी लेइने जिनमतीनुं नाक छेद्युं, तेथी हाहाकार थइ गयो, सर्व सगा कुटुंबी भेला थया, सहुयें वरदत्तने ठबको दीधो, रे पापी, निःकरुण! कुलमां कलंक पण न विचार्युं? सज्जनस्नेहपण न गण्यो? आ लोकने विषे अने परलोकने विषे दुःखदायी पणुं पण न विचार्युं! तें ए शुं काम कर्युं? ए जिनमती समस्त गुणवंती छे. तिलतुष मात्र पण जेमां दोष नथी. जे कारणे एनुं उत्तम कुल, उत्तम जाति, मनोहर रूप, मधुर वाणी, विनयवंती, पर पुरुष सामुं जुए पण नही, लज्जावती, एना गुणेंकरी सकल कुटुंब एने वश थइ रह्युं छे, एनुं चंद्रमा सरखुं निर्मल शील छे; तेने तें शुं कर्युं? एवो कोलाहल सांभलीने राजपुरुष आवी वरदत्तने पकडी राजा पासे लाव्या. राजायें पूछ्युं, रे भद्र! ए स्त्रीयें तहारो शो अपराध कर्यो, जे माटे राजकुले जणाव्या विना तें तहारें हाथेंज निग्रह कर्यो! वरदत्त बोल्यो, महारो सागर मित्र छे. ते एनो सर्व अपराध जाणे छे. राजायें अनुचरोने कह्युं के, जाउ सागरने तेडी लावो. ते सांभली कोटवाल तेने खोलवा गयो. खोलतां थकां कोइ वननी कुंजमां नासतो पकड्यो. बांधीने राजा पासें लाव्यो. राजायें पूछ्युं. रें दुराचार! ए महासतीयें शो अपराध कर्यो? सागर ध्रुजतो थको कांइ बोल्यो नही. त्यारें कोरडाना प्रहारें मार दीधो. पछी जेवो हतो तेवो वृत्तांत कह्यो. राजायें बेहुने अन्यायना करनार जाणी बंदीखाने नांख्या.

कुलवंती स्त्रीने भरतार गमे तेवी पीडा दे, तो पण ते भर्त्तार उपर मातुं न चिंतवे. जेम शेलडीने पीले तो पण मधुर रस आपे. तेम जिनमती भर्त्तार उपर अथवा सागर उपर द्वेषनो लेश पण हैयामां न धरती, वली जैन मतनी वासनायें वासित थकी एम विचारे छे के, में भवांतरे दुष्ट कर्म कर्यां छे, तेनां ए फल मने उदय आव्यां छे ॥ यतः ॥ सव्वो पूव्वकयाणं, कम्माणं पावए फलविवागं ॥ अवराहेसु गुणेसु य, निमित्तमित्तं परो होइ

॥ १ ॥ वळी विचारे छे के, म्हारी नासिका छेदाणानुं तो कांइ दुःख नथी. जे माटे कर्मने वशें जीव शी शी विटंबना नथी पामतो? पण म्हारा निर्मळ कुळने में कलंक लगाव्युं. बीजुं जैनधर्मनी में लघुता देखाडी. ए मुजने महादुःख लागे छे. एम कहेती घरना देहेरासर मध्ये जइने जिन प्रतिमा आगळ एकाग्र मनें काउस्सग्गें रही. एवा समयें जिनमतीनुं अखंम शीळ देखी शासन देवता घणुं रीझ पाम्यां थकां जिनमतीनी नासिका सुंदर सरळ स्वरूप वाळी निपजावता हवा. आकाशथी फूलनी वृष्टि करी, देवदुंदुभी वागी, जैनशासन जयवंतुं छे, ज्यां जिनमती सरखी सतीयो वसे छे, एवा घोष कर्या. ए सर्व सतीनुं अद्भुत स्वरूप सांभळीने राजा पोतें त्यां आवीने जिनमतीना गुण वर्णव करवा लाग्यो के, हे सति! तुं धन्य, तुं कृत पुण्य, तहारो जन्म सफळ छे, तहारा शीळनो महिमा अद्भूत छे.

हवे जिनमतीयें हाथ जोडीने कह्युं. हे राजन्! म्हारा भर्त्तारने तथा भर्त्तारना मित्रने मूको. त्यारें राजायें तेना वचनथी ते बेहुने मूक्या. जिनमती पण संसारस्वरूप असार जाणीने दीक्षा लेती हवी. तीव्र तप चारित्र सेवीने सद्गतियें गइ. वरदत्त पण लोकनी निंदा सांभळी कोइने मुख पण देखाडी न शक्यो, पश्चात्ताप पण घणो थयो. ए रीतें एक पत्नी लज्जावंत थकी शोभे छे. इति जिनमती कथा श्री सुमतिनाथचरित्रे प्राकृतप्रबंधे पूर्वभवे० ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमान पंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते गौतमकुलकप्रकरणबालावबोधे दशमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि.

हवे अगीयारमी गाथा कहे छे. तेने पूर्वली गाथा सार्थे ए संबंध छे. जे पूर्व गाथाने अंते एम कह्युं के, एक पत्नी सती लज्जावंत होय, ते शोभे. ते सतीपणुं तो जो आत्मा स्थिर होय तो थाय, अने स्थिरनुं प्रतिपक्षी अस्थिरपणुं छे, माटे एमां अस्थिरपणुं कहे छे. ए संबंधें करी आवी जे अगियारमी गाथा ते कहेछे.

अप्पा अरी हो अणवठियस्स, अप्पा जसो सीलमउ नरस्स ॥ अप्पा दुरप्पा अणवठियस्स, अप्पा जिअप्पा सरणं गईय ॥ ११ ॥

अर्थः—अप्पा अरी हो अणवठियस्स (अणवठियस्स के०) अनव स्थितस्य एटले जेना मनादिक योग्य ठेकाणे न होय, तेने पोतानो (अ प्पा के०) आत्माज (अरी हो के०) वैरी समान होय. एटले चपल चित्त वालाने शेठनी स्त्रीनी पेठें पोतानो आत्मा तेज वैरी जाणवो. ते कथा कहे छे.

श्रीपुरनगरने विषे वसुनामें शेठ वसे छे. तेने गोमती नामें स्त्री छे. अने धनपाल नामा पुत्र छे. अनुक्रमें पिता मरण पाम्यो. तेना मृतकार्य कर्यां. कालें करी शोक टल्यो. पछी गोमती, पुत्रनी वहू साथें निरंतर क्लेश करे,पु त्रें कह्युं. हे माता ! तमारे घरसंबंधि चिंता करवानुं शुं प्रयोजन छे, तमे बेठां थकां धर्म करो, हुं तमारो आज्ञाकारी छुं, तमे आज सुधी घरना व्याक्षेपें करी धर्म सांजल्यो नथी, अवधार्यो नथी, माटे धर्म सांजलो. ए म कहीने कोइक शास्त्रना वांचनारने घेर तेड्यो, तेणें शास्त्र वाचवा मां ड्युं, गोमती सांजलवा बेठी ते वांचनार जेटले बोल्यो, जीष्म उवाच. ए टले खडकीमां अरधो पेठो कूतरो दीठो. त्यारें दूरथी हाड हाड एम कहे ती ते गोमती उठी ऊजी थइ. खडकीना रखवाला उपर रुठी, तेने कांइ क ठबको दीधो, थोडीक वारें आवीनें वली सांजलवा बेठी. वली वांचनार बोल्यो, जीष्म उवाच. एटलुं कह्युं एटले रसोडाने ढूकडी बिलाडी दीठी, त्यारें वेगलेथी छिरि छिरि एम कहेती उठी. रांधणीया उपर रूठी रीस क री वली पाछी बेठी. वली पुस्तकनो वांचनार बोल्यो, जीष्म उवाच. एट ले वाछडो छूट्यो ते जोइ उठीने पोकारवा लागी के, अरे वाछडो छूट्यो रे वाछडो छूट्यो. एम करती वाछडाना पालक उपर रीस करती वली सांज लवा बेठी. वली वांचनार बोल्यो, जीष्म उवाच, एटले कागडा काउ काउ करवा लाग्या, त्यारें मुख वांकुं करीने चाकर उपर रीस करवा लागी. ए म याचक प्रमुखना आववाथी वारंवार उठवे करी एक पहोर थयो. एट ले पुस्तकनो वांचनारो घेर गयो. वली बीजे दिवसे प्रातकाले वांचनार आव्यो. त्यारें पण सांजलवानी जे रीत हती, तेनी तेज रीत हती. वांच नारो थाकीने घेर गयो ॥ यतः ॥ अणवठियस्स धम्मं, मा हु कहिज्जा सुठु वि पियस्स ॥ विछायं होइ मुहं, विष्णाय ग्गिंधमंतस्स ॥ १ ॥ पुनः ॥ अप्युल्लसद्बुद्धिनिधिः प्रबोधयेत्,बहूपदेशैरपि कोऽनवस्थितम् ॥ जेत्तुं तडिद्वह्निमलं न पुष्करा, वर्त्तोऽपिधाराशत लक्षकोटिजिः ॥ २ ॥ इत्युपदेशरत्नाकरे.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा जसो सीलमंत नरस्स (सीलमंत के०) शीलवंत (नरस्स के०) जे पुरुष होय, तेनो (अप्पा के०) आत्मा तेज सीलवतीनी पेठें (जसो के०) जस पामे.

आहीं शीलवतीनी कथा मूल ए ग्रंथमां लग नग (२२५) श्लोक जेटली संक्षेपथी लखेली छे, परंतु ए पंदर नागमांहेलो चोथो नाग छपाइ बहार पडी चूको छे. तेमां चोथा शीलव्रतनी उपर दृष्टांतरूपें पृष्ट १९८ मध्ये श्लोक ९०० जेटली एकथा छपाइ गयेली छे. माटे आहीं लखी नथी. त्यांथीज वांची लेवी, ए कथा श्री सुमतिनाथ चरित्रमां विस्तारें छे. तथा ए शीलवतीनो रास पण माहारी पासें श्लोक ३००० ने आसरेनो छे.

वली शीलवतीनी सासुनुं नाम यशश्री छे. तेने बदले चोथा नागमां श्री एवुं नाम छपाइ गयेलुं छे. तेमज शीलवतीना श्वशुरने पहेलां जेंवारे पुत्र न हतो, तेवारें यशश्रीयें पुत्र प्राप्तिने माटे पोताना भरतारने कह्युं छे के, हे आर्यपुत्र ! आपणा नगरना उद्यानने विषे अजितनाथ स्वामीना देरासरना द्वारदेशें अजितबला नामें देवी छे. ते अपुत्रियाने पुत्र, निर्धनियाने धन, राज्यरहितने राज्य, अविद्यावंतने विद्या, दुखियाने सुख, आंधलाने आंखो, अने रोगीयाने निरोगीपणुं आपे छे, माटे तमे पण उद्वेग करवो पडतो मूकीने ते देवीनी याचना करो तो मनोवांछित पूर्ण थाय. तेवारें शेठ बोल्यो, हेस्त्रि ! तें नली याद आपी. एम कही नाही उज्वल वस्त्र पहेरी, पूजाना उपकरण लइने, जिनेश्वरने देहेरे गया. श्रीअजितनाथस्वामीनी प्रतिमानी पूजा बावना चंदन,बरास, कस्तूरी, अगर,फूल,स्नात्र अर्चायें करी पछी अजितबला देवीनी आगल आव्या. तेनी पूजा पण तेज रीतें करीने शेठ बोल्या. हे नगवति ! तमारा पसायें महारे पुत्र थशे, तो हुं जैनधर्मने विषे तत्पर थयो थको तमारी महोटी नक्ति करीश. तथा पुत्रनुं नाम पण तमारा संबंधी देइश. एम कही घेर आव्या. एटली वात मांहेलो केटलोक नाग तेमां छपायो नथी, परंतु बीजी वात तो आ प्रत करतां चारगुणी विस्तारें तेमां छपाइ छे. ते जाणवी.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा दुरप्पा अणवछियस्स. जेनुं चित्त धर्मने विषे (अणवछियस्स के०) अनवस्थित एटले अस्थिर छे, तेने पोतानो (अप्पा के०) आत्माज (दुरप्पा के०) दुरात्मा जाणवो. एट

ले जेनो आत्मा गंगापाठकनी पेठें धर्मने विषे न रह्यो, मोहें मूझ्यो थको वस्तुतत्त्व न समजे. अने वस्तुनुं स्वरूप कोइ कहे तो माने पण नही. तेज दुष्टात्मा जाणवो. ते गंगा पाकनी कथा कहे छे.

लाटदेशने विषे नरुअच्च नगरें गंगानामे पाठकें, घणा बालक निशालियाने नणावी नणावीने घणुं धन एकतुं कर्युं. पछी वृद्धावस्थायें परण्यो. ते स्त्री तरुण होवाथी तेने विषय समाववुं विषम थइ पड्युं, तेथी नर्मदा नदीने पहेले कांठे कोइक पुरुष साथें रंगाणी छे. माटे निरंतर रात्रीयें घडायें करी नर्मदा नदी उतरीने पार जाय. त्यां विषय सेवीने पाछी आवे. घणी माया केलवीने नर्त्तारनुं मन रीझवे. दिवसें कागडाने बलि नांखवा जाय. त्यारें नर्त्तारने कहे के, हुं कागडाथी बीहुं छुं. नर्त्तार पण सत्य मानतो तेनी रक्षा करवा पोताना छात्रोने मोकले. कोइक अवसरे तेने नर्त्तारें कह्युं के अमुक मनुष्यने अमुक कार्यमाटे नित्य तेडी आवजे, स्त्रीयें कह्युं के, हुं पुरुष साथें बोली जाणुं नही. त्यारें पाठक पोते बोलावी लावे. ते देखी एक छात्रें विचार्युं के, ए सरलनां लक्षण नही ॥ यतः ॥ अत्याचारमनाचार, मत्यार्जवमनार्जवम् ॥ अतिशौचमशौचं च, षड्विधं कूटलक्षणम् ॥ १ ॥ एम विचारीने एनां चरित्र जोवा लाग्यो, ते जोतां जोतां रात्रीयें नर्मदा नदी उतरती दीठी. एवामां सामा आवता चोर कुतीर्थें उतर्या, ते चोरने मगरें पकड्यो ते देखीने स्त्री बोली कुतीर्थें शुं करवा उतर्या ? तोपण नलुं थयुं. हजी कांइ गयुं नथी. तमे ए मगरमत्स्यनी आंख्यो ढांकी मूको. एम कह्युं ते छात्रे सांनलीने विचार्युं के, अहो ! जूउ स्त्रीनुं साहसपणुं केवुं छे ! ॥ यतः ॥ अनृतं साहसं माया, मूर्खत्वमतिलोनता ॥ अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वनावजाः ॥ १ ॥

वली एक दिवस बलि नांखवा अवसरें कागडाथी रक्षा करवा माटे पाठकना आदेशथी तेज छात्र स्त्रीनी सार्थे आव्यो छे. बलि नांखतां ते छात्र बोल्यो ॥ उक्तंच ॥ दिया कागाण बीहेसी, रत्तिं तरिसि नम्मयं ॥ कुतित्थाणि य जाणासि, अच्छीणं ढंकणाणि य ॥ १ ॥ ते सांनलीने स्त्रीयें विचार्युं के, महारी वात ए जाणतो देखाय छे. तेवारें ते बोली के लोकस्वनाव एवोज देखाय छे. माटे मौन करो. आजथी नर्मदा तरवुं मूक्युं. त्यार पछी चंचलपणें करी तेज छात्र साथे संयोग थयो.

एक दिवस देशांतर जवा माटे तेज छात्रने घर भलावी पाठक देशांतर गया. पाछलथी घरमां एक मृत कलेवर लावी रातें अग्नि लगाडीने ते छात्र संगाथे स्त्री नीकली गइ. प्रातःकाले पाठक घेर आव्यो. घर बल्युं ते संबंधी सर्व स्वरूप जाण्युं. त्यारें हा प्रिया ! मरी गइ,एम घणो खेद करतो मृतकारज करी ते स्त्रीनां हाडकां लेइने गंगाभणी मार्गे चाल्यो जाय छे. ते स्त्रीने पण छमास पर्यंत छात्र साथें रम्या पछी कोइक वातने लीधे रुसणुं थयुं छे. त्यारें ते स्त्रीने पश्चात्ताप उपन्यो, के भर्त्तार मूकीने हुं इहां क्यां आवी? एवुं पोतानुं सर्व स्वरूप,भर्त्तार त्यां आवी पहोंच्यो, तेने कह्युं. त्यारें पाठक बोल्यो. तुं म्हारी स्त्री सरखी देखाय छे खरी, पण तेतो तुं नथी. तेनां अस्थितो आ म्हारी गांठे बांध्यां छे. त्यारें स्त्रीयें तेने पूर्वली अनेक प्रकारनी निशानीयो बतावी, तो पण ते हाडकां बतावे पण माने नही. त्यारें स्त्रीयें छात्र देखाड्यो, तेने जोइ पाठकें कह्युं के, ए म्हारा छात्रसरखो देखाय छे,पण ते स्त्रीनां हाडतो म्हारी पासे छे. त्यारें ते स्त्री खेद पामीने भर्त्तारने तजती हवी. एवा पाठकसरखा पुरुष कोइनुं कह्युं सांभले नही, धर्मने विषे उजमाल थाय नही. तेनो आत्मा दुरात्मा जाणवो. ए कथा आवश्यकनिर्युक्ति तथा उपदेशरत्नाकरमां छे.

॥ हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा जिअप्पा सरणं गईय (अप्पा के०) आत्मा ज्यारें इंद्रियो जीती मनने वश करे, त्यारें (जिअप्पा के०) जितात्मा थाय,एवो जे आत्मा, तेज (सरणं गईय के०) संसारथी बीहीता एवा प्राणीयोने आश्रय भूत थाय. एटले ते थावच्चा मुनिनी पेरें दुःखी प्राणीने सुखने अर्थे थाय ते थावच्चा मुनिनी कथा कहे छे.

ते काले ते समयने विषे द्वारिका नामें नगरी होती हवी. ते पूर्वपश्चिम बार योजन लांबी अने उत्तरदक्षिण नव योजननी पहोली छे. धनदें निपजावी छे, सुवर्णनो कोट छे, नानाविध पंचवर्णमणिना कोशीशा छे, धनदनी अलका नगरी सरखी छे,जेमां हर्षवंत क्रीडावंत लोक वसे छे,ते नगरी प्रत्यक्ष देवलोक सरखी छे. ते द्वारिकाने बहार ईशान कूणे गिरनार पर्वत छे,ते उंचो गगनथी वातो करतो, अनेक प्रकारनी वनस्पतियें मंडित,हंस, मृग,मयूर,क्रौंच,सारस अने चक्रवाक प्रमुख पक्षीयोवडें शोभित छे. अनेक देवता तथा देवांगनाना मिथुन,चारण,विद्याधर एणेंकरी संकीर्ण छे. ते गि

रनारने ढूकडुं नंदनवन नामें उद्यान छे. ते सर्व रुतुना फल फूलें सहित घणुं रमणीक छे. ते उद्यानने मध्यनागे सूरप्रिय नामें यक्षनुं देउल छे. ते द्वारिकामां कृष्ण नामें वासुदेव वसे छे, ते समुद्रविजय प्रमुख दशे दसार, बलदेव प्रमुख पांच महावीर पुरुष, उग्रसेन प्रमुख सोल हजार राजा, प्रद्युम्न प्रमुख साडात्रण क्रोड कुमर, साम्ब प्रमुख साठहज्जार डुर्दांत कुमर, वीरसेन प्रमुख एकवीश हजार वीर पुरुष, छप्पन्न हजार बलदेवना पुरुष, रुक्मिणी प्रमुख हजारो स्त्रीउ,अनंगसेना प्रमुख अनेक हजार गणिकाउ,इत्यादिक तथा वैताढ्यगीरि पर्यंत त्रण खंम नरतार्द्धनो अधिपतिपणुं करतां विचरे छे. ते नगरीने विषे थावच्चा नामें गाथापतिणी वसे छे. महा रुद्धिवंत कोइने परानवनीय नथी. तेने थावच्चा नामें पुत्र थयो. ते आठ वर्षनो थयो जाणीने उत्तम मुहूर्त्त जोइनें कलाचार्य पासे नणवा मूक्यो. अनुक्रमें महोटो थयो त्यारें सर्व नोग समर्थ जाणीने एके दिवसें बत्रीश कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं. ते साथेपांचे इंद्रियनां विषय सुख नोगवतो विचरे छे.

एकदा दश धनुषनी काया, श्यामवर्णें शोनित, संयमतपस्यावंत एवा अरिहा श्री अरिष्टनेमि, अढार हजार मुनिराज, चालीश हजार आर्याजीने परिवारें परिवस्या यथाप्रतिरूप अवग्रह ग्रहीने द्वारिकाने बहार गिरनारनी पासे नंदनवन उद्यानने विषे सूरप्रिय यक्षना देहेराने ढूकडुं अशोक वृक्ष छे, त्यां समोसस्या. संयमने विषे आत्माने नावता थका विचरे छे. पर्षदा परमेश्वरने वंदना करवा नीकली. ते प्रज्जुजीने आव्या जाणीने वासुदेवनीसुधर्मा सनामध्ये कौमोदिकी नामे नेरी रहे छे. ते वजडावता हवा. ते शब्द द्वारिकाने मांहे तथा बहार सघले व्यापतो हवो. ते सांनलीने सर्वे लोक हर्ष पाम्या, सहु लोक न्हाइ, बलिकर्म करी, वस्त्र आनूषण पहेरी, केइ हाथीउपर, केइ घोडा उपर, केइ रथने विषे, केइ शिबिकायें बेसीने, केइ हिंमता थका, पुरुषना समूहें परिवस्या थका कृष्ण पासे आव्या. त्यारें कृष्ण वासुदेव सर्व सामग्री सज्ज थइ जाणीने चतुरंगी सेना तैयार करावी, विजया नामे गंधहस्ति शणगारी, अनुक्रमें प्रज्जुजीने वांदवा नीकल्या. पंचानिगम साचवी प्रज्जुजीने वंदना करी. थावच्चा पुत्र पण ते वात सांनली वांदवा आव्या. अनुक्रमें प्रज्जुजीयें धर्मदेशना दीधी. ते धर्मदेशना सांनली हर्ष पामी थावच्चा कुमर बोल्या, हे स्वामिन्! जेम तमें कह्युं तेम

ज छे. म्हारे तमारी पासे चारित्र लेवानुं मन छे,पण मातानी आज्ञा लइ आवुं. प्रभुजी कहे जेम सुख उपजे तेम करो; ए वातमां प्रतिबंध करशो नही.

अनुक्रमें माता पासे आवीने कह्युं, हे माता ! में नेमप्रभुजीनी देशना सांभली ते मने रुची. माता कहे तुं धन्य कृतार्थ थयो. त्यारें माताने कह्युं जो तमारी आज्ञा होयतो हुं चारित्र अंगीकार करुं. ते सांभली माता मूर्छा पामी, चित्त वल्या पछी मातायें घणा विषयना अनुकूल प्रतिकूल वचन कहीने चारित्रनी डुक्करता देखाडी, पण थावच्चा पुत्र ते वचनमां न मूंझाणा. मातानी इच्छाविना दीक्षानी आज्ञा मागी. तेवारें थावच्चा गाथा पतिणी, म्होटाने योग्य म्होटुं नेटणुं लेइने सज्जनें परिवरी थकी कृष्णवासुदेव पासे आवी. मुख आगल नेटणुं मूकी एम कहेवा लागी. हे देवाणुप्पिय ! म्हारे थावच्चा नामें एकज पुत्र छे, घणो इष्ट छे, ते संसारना नयथकी उद्वेग पाम्यो छे, अरिहा श्रीअरिष्टनेमिपासे प्रव्रज्या लेवा उजमाल थयो छे, तेमाटे दीक्षा महोत्सव करवानुं मन छे, तेथी छत्र चामर मुकुट प्रमुख आपो, तो महोत्सव करुं. त्यारें कृष्णवासुदेव बोल्या. ए वातनी तमे फिकर करशो नही. तमे सुखशातामां रहो. हुं पोतें थावच्चा पुत्रनो दीक्षामहोत्सव करीश. एम कही कृष्णजी चतुरंगीसेनासहित विजय नामें हस्ति उपर बेसीने थावच्चा गाथापतिणीने घेर आवी थावच्चा पुत्रने एम कहेता हवा. हे देवाणुप्पिया ! तमे दीक्षा न ल्यो, म्हारी बाहुछायायें सुखें रहो, एक तमारा शिर उपर वाउकाय स्पर्शे तेने तो हुं वारी न शकुं, पण बीजो कोइ तमने जो बाधा पीडा उपजावे. तो ते सर्व उपद्रव हुं निवारीश. त्यारें थावच्चापुत्र बोल्यो. जो तमे जीवितव्यना अंतनो करनार एवो जे मृत्यु, तेने निवारो, अथवा रूप रंगनी हाणी करे, एवी जे जरा, तेने आवती निवारो, तो तमारी बाहुछायाये रहीने मनुष्य संबंधि विपुल कामनोग नोगवतो हुं विचरुं. त्यारें कृष्णवासुदेव बोल्या. हे देवाणुप्पिया ! एतो डुर्गतिक्रमणीय छे. एने तो महाबलिया एवा देव दानवपण निवारी शके नही, एक पोतानां कर्मक्षय थाय,तोज जरा मरण टले. त्यारें थावच्चापुत्र बोल्या. हे देवाणुप्पिया ! एटलाज माटे हुं अज्ञान मिथ्यात्व अविरत कषायें करीने संचेलाजे कर्म संचय तेनो क्षय करवाने इछुं छुं.

ते सांभलीने कृष्णवासुदेव कौटुंबिक पुरुषने बोलावीने एम कहेता हवा

के, द्वारिका नगरी मध्ये शिंगोडाने आकारें मार्ग होय, त्रण मार्ग होय, चार मार्ग पडता होय इत्यादिक मार्गने विषे, तमे हाथी उपर बेसीने ढंढेरो फेरवो, अने एम कहो के, थावच्चा पुत्र संसारना तापथी उद्वेग पाम्या छे; जन्म जरा मरणथी बीहीना छे, ते अरिहा अरिष्टनेमि पासे चारित्र लेवा उजमाल थया छे, ते माटे हे देवाणुप्पिय! राजा अथवा अथवा युवराज ना कुमर, ईश्वर, तलवर, कौटुंबिक, मार्डबिक, इन्य, शेठ, सेनापति सार्थवा ह प्रमुख जे कोइ थावच्चापुत्रनी साथें प्रव्रज्या लीये, तेने कृष्ण महाराजा आज्ञा आपे छे. तेने पछवाडे मित्र ज्ञाति प्रमुख जे आतुर होय, इव्यवा न न होय, तो तेनो घरनो निर्वाह श्रीकृष्ण करशे. एज रीतें कौटुंबिकें उ द्घोषणा करी त्यारें हजार पुरुष, उपाडे एवी शिबिका उपर प्रत्येक प्रत्ये कें बेसीने एक हजार पुरुष दीक्षा लेवामाटे थावच्चा पुत्रने घेर आव्या. ते देखीने कृष्णवासुदेवें महोटे विस्तारें दीक्षामहोत्सव कस्यो. अनुक्रमें अ रिहा अरिष्टनेमिना छत्रातिछत्र देखीने सर्व शिबिकाथी हेठा उतस्या. पछी कृष्णवासुदेव थावच्चापुत्रने आगल करीने प्रभुजी पासे आव्या. त्यां थाव च्चापुत्रें आभूषण उतास्या, ते थावच्चा गाथापतिणी हंसलक्षण पट्ट साडी मां लइ, छिन्न मुक्तावलीना हारसरखा आंसु मूकती एम कहेती हवी. हे वत्स! संयमने विषे यत्न करजो, पराक्रम फोरवजो, ए अर्थने विषे प्रमा द न करवो, एम कहीने जेम आव्यां हतां तेम पाछां गयां. त्यार पछी थावच्चापुत्र हजार पुरुष साथें पंचमुष्टि लोच करी. अनुक्रमें अणगार थ या. स्थविर पासे सामायिक आदे देइ चौद पूर्वना जाणनार थया. घणा च उछ छठ अठमादिक तप करता विचरे छे. प्रभुजीयें ते हजार पुरुष थाव च्चापुत्रने शिष्यपणें सोंप्या.

एकदा प्रभुजीने वंदना नमस्कार करीने थावच्चा पुत्र कहेता हवा. हे भगवन्! तमारी आज्ञायें सहस्र अणगारसहित बीजे देशे विहार करवा इछुं छुं. प्रभुयें कह्युं, हे देवाणुप्पिय! जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारें था वच्चापुत्र अणगार बहार देशने विषे विहार करता विचरे छे.

एवा अवसरने विषे सेलंगपुर नामें राजा तेनी पद्मावती नामें राणी छे. तेनो मंडुक नामें कुमार युवराज छे. ते सेलंग राजाने पंथक आदे देइ ने चार बुद्धिना जाण, राज्यधुराना चिंतवनारा एवा पांचसें मंत्री छे.

त्यां थावच्चापुत्र अणगार समोसख्या. राजा वंदना करवा निकल्यो. गुरुयें धर्मकथा कही. ते सांजली राजा तथा पांचशे मंत्रीश्वर सर्व श्रावकपणुं अंगिकार करता हवा. त्यांथी थावच्चापुत्र अणगार, विहार करता हवा.

एवा अवसरने विषे सौगंधिका नामें नगरी होती हवी, त्यां नीलाशोक नामें उद्यान हतुं. त्यां सुदर्शन नामें नगर शेठ वसे बे. ते महाऋद्धिवंत बे.

एवा अवसरें एक शुकनामें परिव्राजक,चार वेदनो पारंगामी,पांच यम पांच नियम सहित शौचमूल दश प्रकारनो परिव्राजकधर्म पालतो तथा दान धर्म करवो,तीर्थविषे स्नान करवुं एवुं प्ररूपतो एकदा नगवां वस्त्र पहेरी,दंम कुंमिका, बन्नालय अंकुश, अंगुठी प्रमुख राखतो, हजार तापसें परिवख्यो थको, सौगंधिका नगरीनेविषे ज्यां परिव्राजकनी वसति बे, त्यां आवी, सर्व उपकरण मूकी सांख्य समयमां आत्माने नावतो थको विचरे बे. ते वात नगरीमां प्रसिद्ध थइ. अनुक्रमें लोक सर्व तेने पगे लागवा नीकल्या, सुदर्शन पण नीकल्यो, ते सुदर्शन तेने सांख्यमतनो धर्म संनलावतो हवो के, हे सुदर्शन ! अमारे शौचमूल धर्म कह्यो बे. ते शौच बे प्रकारें बे. एक इव्यशौच अने बीजुं नावशौच. त्यां इव्यशौच ते पाणी अने मृत्तिका, तथा नावशौच ते मान पाणी मंत्री करीने थाय. तेणें जे कांइ अपवित्र होय ते पवित्र करियें. एम करतां निर्विघ्नपणें स्वर्गे जइयें. ते सांनलीने सुदर्शनशेठें शौचमूल धर्म अंगीकार कस्यो. अनुक्रमें शुकपरिव्राजक पण सौगंधिका नगरी थकी नीकली बीजे गामे विचरंतो हवो.

अन्यदा ते थावच्चापुत्र अणगार पण सौगंधिका नगरीयें समोसख्या, पर्षदा वांदवा आवी, सुदर्शनशेठ पण आव्या, वंदना करीने एम पूबता हवा. हे स्वामिन् ! मूलधर्म कयो ? त्यारें थावच्चापुत्र बोल्या. विनयमूल धर्म कह्यो बे. ते विनय बे प्रकारनो बे. एक गृहस्थविनय अने बीजो मुनि विनय. तेमां गृहस्थविनय ते पांच अणुव्रत, सात शिक्षाव्रत अने श्रावकनी अगीयार प्रतिमारूप कह्यो बे. तथा मुनिविनय ते पांचमहाव्रतरूप कह्यो बे. वली अढार पापस्थानकनुं वोसिराववुं, दश प्रकारना पच्चरकाण, करवा, बार निकु प्रतिमा आराधवी, एवो विनयमूल धर्म आराधीने अनुक्रमें आठ कर्म खपावीने जीवलोकना अग्रनागे सिद्धि वरे.

पछी थावच्चापुत्र अणगारें, सुदर्शन शेठने पूछ्युं. तमारो शो मूलधर्म छे? शेठ बोल्यो. अमारो शौचमूल धर्म छे. यावत् एथी स्वर्गे जइयें.

त्यारें थावच्चापुत्र बोल्या. हे सुदर्शन! रुधिरें खरडयुं वस्त्र होय तेने रुधिरें धोइयें, तो शुद्ध थाय? सुदर्शन बोल्या. शुद्ध न थाय. थावच्चापुत्र बोल्या. तेम तमारे पण प्राणातिपातप्रमुख अढार पापस्थानक सेवतां शुद्धि न थाय.

वली हे सुदर्शन, रुधिरें खरड्या वस्त्रने साजीखारें लीपी अग्नीयें चढावी पछी शुद्ध पाणीयें धोइयें त्यारें ते वस्त्र शुद्ध थाय? सुदर्शन बोल्या. हा शुद्ध थाय. ए रीतें हे सुदर्शन! अमारे प्राणांतिपातनुं विरमण प्रमुख अढारे पापस्थानकना विरमण थकी शुद्ध थाय. ते सांभली सुदर्शन शेठ बूझ्या. थावच्चापुत्रने वंदना नमस्कार करे. थावच्चापुत्रें धर्म संभलाव्यो. अनुक्रमें बारव्रतधारी श्रावक थया. जीव अजीवना जाण थया. इत्यादिक तेणे श्रावकना गुण सर्व अंगिकार कस्या माटे ते सर्व इहां वर्णववा.

एम सुदर्शन शेठें शौचमूल धर्म छांमीने विनयमूल धर्म आदस्यो. ते सांभलीने शुकपरिव्राजकें विचास्युं के, हुं पाछो जइने शौचमूल धर्म अंगिकार करावुं. एम चिंतवी वली पण एक हजार परिव्राजकसहित सौगंधिका नगरीने विषे आवी, परिव्राजकनी वसतीमां उपकरण मूकी, धाउडुं वस्त्र पहेरी, थोडा परिव्राजकने साथें लेइने सुदर्शन शेठने घेर आव्यो. सुदर्शन शेठ पण शुक परिव्राजकने आवतो जाणीने उभा न थया, वंदना पण न करी, सामा पण नगया, मौनपणें बेशी रह्या.

त्यारें शुकपरिव्राजक बोल्यो. आगल हुं आवतो त्यारें तुं उभो थतो, सामो आवतो, अने हमणांतो उभो पण थतो नथी. एवो विनयमूल धर्म तें क्यां अंगिकार कस्यो छे. त्यारें सुदर्शन शेठ उभा थइने एम कहेता हवा के, हे देवाणुप्पिय! अरिहा अरिष्टनेमिना अंतेवासी थावच्चा नामें अणगार इहां आव्या छे. ते नीलाशोक उद्यानमां विचरे छे. तेमनी पासें में विनयमूल धर्म अंगिकार कस्यो छे. त्यारें शुक बोल्यो. हे सुदर्शन! चालो थावच्चापुत्रनी पासे जइयें. हुं अर्थ हेतु प्रश्न पूछुं. तेनो जो मुझने खरो उत्तर आपशे, तो हुं पण वंदना नमस्कार करीश. तथा जो मुझने खोटो उत्तर आपशे, तो हुं तेमने हेतु प्रश्ने निःपृष्टव्याकरण करीश. एम कही ते शुकपरिव्राजक एक हजार परिव्राजक संघाते सुदर्शन शेठने ते

डी थावच्चापुत्र अणगारनी पासें आवीने पूछतो हवो के, तमारे यात्रा छे ? यापनिका छे ? अव्याबाध छे ? प्राशुक विहार छे ?

थावच्चापुत्र बोल्या. ए चारे वाना मह्हारे छे. जे ज्ञान, दर्शन, चारित्र, तप,संयमादिकना योगें मह्हारे यतना वर्त्ते छे. ते मह्हारे यात्रा छे ॥ १ ॥

तथा यापनिका बे प्रकारनी छे. एक इंद्रिययापनिका अने बीजी नोइं द्रिय यापनिका. तेमां इंद्रिययापनिका ते पांचे इंद्रियो मह्हारे वशवर्त्ति छे. अने नोइंद्रिययापनिका ते क्रोध, मान, माया, लोभ ए चारें क्षीण उप शांत छे. ए मुजने उदय आवता नथी ॥ २ ॥

तथा अव्याबाध ते मुजने वात, पित्त, श्लेष्म,सन्निपात, विविध प्रका रना रोगातंक ते पण हमणा उदीराता नथी ॥ ३ ॥

तथा प्राशुक विहार ते आरामने विषे, उद्यानने विषे, देवकुलने विषे, सभाने विषे, स्त्री पशु पंमक रहित वसतीने विषे, पाडिहार पीठ फलक शय्या संथारो ग्रहीने विचरुं छुं ॥ ४ ॥ एम चारे उत्तर वाल्या.

एटले वली शुकपरिव्राजकें पूछ्युं के, प्राकृत भाषायें " सरिसवया " ए तमारे भक्ष्वा योग्य छे के, अभक्ष्वा योग्य छे ? थावच्चापुत्र बोल्या. स रिसवया ते बे प्रकारना छे. तेमां एक मित्ररूप अने बीजा धान्यरूप छे. त्यां मित्र सरिसवय ते त्रण प्रकारे छे. एक साथें जन्म्या, बीजा साथें म होटा थया, त्रीजा साथें धूलमां रम्या, ए त्रणे तो साधुने भक्ष्वा योग्य नथी. अने बीजा धान्य सरिसव जे छे ते बे प्रकारना छे. तेमां एक तो शस्त्रें परिणमेला होय छे, अने बीजा शस्त्रें परिणम्या न होय तेमां जे श स्त्रें नथी परिणम्या ते तो साधुने अकल्प छे. अने जे शस्त्रें परिणम्या छे, ते वली बे प्रकारना छे. तेमां एक तो प्राशुक अने बीजा अप्राशुक होय. ते अप्राशुक तो साधुने न कल्पे, अने जे प्राशुक छे ते वली बे प्रकारना छे. एक याचना करी लावेला अने बीजा अयाचित् होय छे. तेमां अयाचे ला तो साधुने अभक्ष्य छे. अने जे याचेला छे ते वली बे प्रकारें छे. एक शुद्धमान अने बीजा अशुद्धमान तेमां जे अशुद्धमान ते न कल्पे, अने जे शुद्धमान छे, ते बे प्रकारें छे. एक दातारें आपेला, अने बीजा दातारें नथी आप्या. तेमां जे दातारें नथी आप्या, ते खावा योग्य नथी. अने जे दातारें आप्या छे. ते श्रमण निर्ग्रंथने खावा योग्य छे.

इहां पूछनार परिव्राजकनो ए आशय छे के, जो ए सरिसवय खावा योग्य कहेशे, तो हुं एने छलमां नांखीने कहीश के,तमारे मित्र पण खावा योग्य देखाय छे. परंतु एमतो थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारें वली शुकपरिव्राजक, छल करीने पूछे छे के, तमारे कुलछी खावा योग्य के, न खावा योग्य छे? थावच्चापुत्र बोल्या, कुलछी बे प्रकारें छे, एक कुलवंती स्त्री ते कुलछी कहेवाय छे, अने बीजुं कुलछी जे धान्य विशेष छे, ते जाणवुं. तिहां कुलछी स्त्रीना त्रण भेद.छे.एक कुलपुत्री, बीजी कुलमाता,अने त्रीजी कुलवधू, ए त्रण तो खावा योग्य नथी,अने जे धान्य कुलथी छे,ते सरिसवनी पेठे जाणवी. ए प्रश्नमां पण थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारें वली छल करीने शुकपरिव्राजक प्रश्न पूछे छे के, तमारे मांस खावा योग्य के, नहि खावा योग्य? थावच्चापुत्र बोल्या. मास त्रण प्रकारना छे. एक कालमास, बीजो अर्थमास, अने त्रीजो धान्यमास. तेमां कालमास तो श्रावणथी मांमी अषाढ सूधी बार प्रकारना छे, ते साधुने खावा योग्य नथी. बीजा अर्थमास ते एक मासो, बे मासा प्रमुख जेथी सोनुं रूपुं तोलाय, ते अर्थमास कहियें. ते पण साधुने खावा योग्य नथी, त्रीजा धान्य मास, ते अडद कहेवाय छे. ते सरशवनी पेठे खावा योग्य न खावा योग्य कहेवा. ए प्रश्नमां पण थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारें वली प्रश्न पूछे छे के, तमे एक छो के, बे छो? अक्षय छो के, अव्यय छो? के अवस्थित छो? के अनेकभूतभाविभावस्वभाव छो? थावच्चापुत्र बोल्या, हुं एक पण छुं अने बे पण छुं, यावत् अनेकभूतभाविभावस्वभाव पण छुं. त्यां असंख्यात प्रदेशनी अपेक्षायें अक्षय छुं, अव्यय छुं, अवस्थित छुं, उपयोगनी अपेक्षायें अनेकभूतभाविभावस्वभाव हुं छुं, एटले नित्यानित्य बेहु पक्ष सूचव्यां. कोइ रीतें खलाया नही. त्यारें शुक परिव्राजक बूझ्या. थावच्चापुत्र अणगारने वंदना करी, नमस्कार करी, एम कहेता हवा के, स्वामिन्! हुं तमारी पासे केवलीनो प्ररूप्यो धर्म सांभलवानी इछा करुं छुं. थावच्चापुत्रें धर्मकथा कही. ते सांभली घणो हर्ष पाम्या थका थावच्चा पुत्रने एम कहेता हवा के, हुं तमारी पासे सहस्र परिव्राजक साथे मुंम थइ प्रव्रज्या लेवा इछुं छुं. थावच्चापुत्र बोल्या, जेम सुख उपजे तेम करो. ते वेलायें ईशान कूणे दंम प्रमुख एकांते मूकी,

पछी पोतानी शिखा उपाडी अनुक्रमें सहुयें प्रव्रज्या लीधी. सामायिक आ दि देइ चौद पूर्वना जाणनारा थया. थावच्चापुत्रें, ते हजार परिव्राजक, शुकने शिष्यपणें सोंपीने पोतें सौगंधिका नगरीथी विहार कस्यो, अनुक्रमें सिद्धाचलजीने विषे आवी, एक मासनुं पादपोपगमन अनशन पाली, केवलज्ञान पामीने, हजार पुरुष संघाते सिद्धि वस्या.

त्यार पछी शूकपरिव्राजक विहार करता, सेलंगपुर नगरने विषे समोसस्या. पर्षदा वांदवा नीकली, सेलंगराजा पण वांदवा नीकल्या, धर्म सांभलीने सेलंग राजा बोल्या. हे स्वामिन्! हुं पंथकप्रमुख पांचसे प्रधानने पूछी, मंडुक कुमारने राज्यें थापीने तमारी पासे चारित्र लेइश. शुक मुनि बोल्या. जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारें सेलंग राजायें घेर आवी, पांचसे मंत्रीने बोलावीने पूछ्युं, हे देवाणुप्पिय! में शुक मुनि पासे धर्म सांभल्यो, ते गम्यो, रूच्यो, संसारना भयथकी उद्वेग पाम्यो छुं, माटे दीक्षा लेवानुं मन छे. तमे शुं करो छो? तमारे हित इच्छित शुं छे? ते सांभली मंत्रि बोल्या. जो तमे दीक्षा ल्यो छो, तो अमारे बीजो कोण आधार आलंबन छे? अमे पण संसारना भयथी उद्वेग पाम्या छियें. माटे तमारी साथें दीक्षा लेइशुं. जेम अमारे संसारमां तमे वडेरा छो, तेम दीक्षा लीधां पछी पण अमारा तमेज वडेरा छो.

त्यारें राजायें मंत्रीश्वरोने कह्युं. तमे तमारा वडा पुत्रोने कुटुंबनो भार सोंपीने, सहस्र पुरुष उपाडे एवी शिबिकायें बेसीने, मद्दारी पासे आवो. ते मंत्रियो पण तेमज अनुक्रमें राजा पासे आव्या. राजा पण मंडुक कुमरने राज्याभिषक करीने, सेलंगपुर शणगारावीने, पांचसे मंत्रि साथें दीक्षा लेइ, अनुक्रमें अगीयार अंगना जाणनारा थया. सेलंगराजऋषिने पांचशे मंत्रिने शिष्यपणें सोंपीने अन्यदा शुक अणगार अन्य देशने विषे विहार करता हवा. अनुक्रमें हजार मुनिने परिवारें परिवस्या थका श्रीसिद्धाचल उपर अनशनकरी मोक्ष पधास्या.

हवे सेलंग राजऋषिने पण, तुछ,लूखा, अरस,विरस, टाढाडा, उन्हा, कालातिक्रांत, प्रमाणातिक्रांत एवा आहार पाणी करतां; सुकोमल शरीरें रोग प्रगट थयो. घणी वेदना कंडू, दाघ, पित्त, ज्वर, शरीरें व्याप्यो शरीर घणुं सुकाइ गयुं. अन्यदा विहार करता थकां सेलंगपुरें पधास्या, मंडुक रा

जा वंदना करवा नीकल्यो, वंदना करीने पिताना शरीरे रोग उपन्यो दे खीने सेलंग रुषिने एम कहेता हवा के, तमे महारी यान शालायें आवी उतरो, हुं वैद्यने तेडीने तमारा रोगनी चिकित्सा करुं. सेलंग अणगारें ते वचन मान्युं, मंडुक राजा पोताने स्थानकें आव्या. सेलंग पण बीजे दिव से प्रातःकाले पांचसे अणगारनी साथें मंडुक राजानी यानशाला मध्ये प्राशुक पीठफलकादिक याचीने रह्या. वैद्य तेडावीने प्राशुक एषणीक औ षधें करी तथा मद्यपानें करी साजा थया. त्यार पछी अशनादिकमां मद्य पानमां मूर्छाया, गृद्ध थया, पासछा थया, उस्सन्नां थया, कुशील थया, संस त्ता थया, पीठ फलक शय्या संथारामां प्रमत्त थया, ते पीठफलकादिक जे मनीपासें याची लाव्या होय तेने पाछां आपतां मन चाले नही.

अन्यदा पांचसे प्रधान शिष्यमांहेलो एक पंथक टालीने बीजा अणगा रोने पाछली राते धर्म जागरिकायें जागतां एवो विकल्प उपन्यो जे सेलंग राजायें राज्य छांमी दीक्षा लीधी, पण हवे प्रमादमां पड्या थका रस गृद्धि छांमी शकता नथी, ते साधुने न कल्पे. माटे प्रातःकाले सेलंगराजर्षिने पूछी, पीठफलादिक आपीने, एक पंथक मुनिने वैयावचमां थापीने, आपणे बहार उग्रविहार करवो कल्पे छे. एम चिंतवी अनुक्रमें सहुये विहार कर्यो.

हवे पंथक मुनि पण शय्या, संथारो, उच्चार, खेल, औषध, भेषज, भात पाणीयें करी, अगिलानपणें वैयावच्च करे. एम करतां एकदा कार्त्तिक चो मासाने दिवसे सेलंगराजरुषि विपुल अशनादिक आहार करी मद्यपान करी पाछले पहोरे सुखें सूतो छे. तेवामां पंथक मुनियें चोमासी प्रतिक्रम ण करवा मांम्युं. विचाले चोमासी खामणा खामतां गुरुने मस्तकें पग फ रश्यो, ते थकी सेलंग कषायमां आव्या, रीस चढी, उठीने बेठा थया, अ ने एम कहेवा लाग्या के, कोण आ अप्रार्थ्यानो प्रार्थनारो, हीणी चौदशनो उपन्यो, जे मुजने सुखें सूताने संघटे छे ? ते वचन सांभलीने पंथकजी भय पाम्या, त्रास पाम्या, हाथ जोडी कहेवा लाग्या, हे स्वामिन् ! हुं पंथक, दे वसिक पडिक्कमणानो काउस्सग्ग करीने चोमासी खामणा खामुं छुं. तेमां हे देवाणुप्पिय तमने वंदना करतां तमारा पगने मस्तक फरश्युं. ते महारो अपराध खमो. तमे खमवा योग्य छो. एम वारंवार खमावे छे.

पंथकजीनां एवां वचन सांभलीने सेलंगराजर्षिने एवो विकल्प उपन्यो

के,में राज्यभार छांड्यो. हवे इहां अशनादिकमां गृद्ध थइने विचरुं बुं ते न घटे. माटे प्रातःकाल मंडूक राजाने पूछीने,पडिहार पीठ फलग शय्या संथारो पाछां आपीने, पंथक अणगार संगाथें उग्र विहारे बहार विहार करीशुं. पछी जेम विचार्युं तेमज करीने विहार करता हवा. ते वात चारशेनवाणु अणगारें सांभली, तेवारें मांहोमांहे कहेवा लाग्या, रे साधुउ! सेलंगराज ऋषियें पंथक मुनि साथें बहार देशे विहार कस्यो, तो हवे आपणे पण सेलंगराज ऋषिने अंगिकार करीने तेमनी साथें विचरवुं घटे छे! एम विचारी, सेलंगराजऋषि पासे आवीने, साथें विचरता हवा. घणा वर्ष सूधी घणा तप जप करतां, अनुक्रमें श्रीसिद्धाचलजी उपर पादपोपगमन अनशनें केवलज्ञान पामीने सिद्धि वस्या. इति श्री ज्ञातासूत्रे पंचमाध्ययने ॥

इहां थावच्चा मुनिने प्रसंगे बीजो अधिकार पण कह्यो. आ श्रीज्ञातासूत्रमां श्रीशत्रुंजय महातीर्थनुं नाम आव्युं. माटे ए तीर्थवंदनीक पूजनीक छे, ऋषभकूटनी पेठें शाश्वतुं छे,इहां ग्रंथ वधे माटे चर्चा लखी नथी. जो थावच्चा अणगार जितात्मा थया तो पोतानो आत्मा तेहज गति तथा बीजा प्राणीने शरणभूत पण थयो. इति श्री थावच्चा पुत्र अणगार कथा॥ इति श्री सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंडितपद्मविजयगणिकृतं श्रीगौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे एकादशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ए अगीयारमी गाथा कही ॥ ११ ॥

हवे बारमी गाथा कहे छे. तेने पूर्व गाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्वे गाथाने अंते जितात्मा ते गति शरण थाय एम कह्युं, तो इहां जे धर्मी होय तेज जितात्मा थाय. ते अधिकारे आवी जे बारमी गाथा ते कहे छे.

न धम्मकज्जा परमत्थि कज्जं, न पाणिहिंसा परमं अकज्जं ॥ न पेमरागा परमत्थि बंधो, न बोहिलाभा परमत्थि लाभो ॥ १२ ॥

अर्थः—न धम्माकज्जा परमत्थि कज्जं (धम्मकज्जा के०) धर्मकार्य समान बीजुं (परमत्थि के०) परम अर्थ एटले उत्कृष्ट (कज्जं के०) कार्य

(न के०) नथी. एटले ए नाव के, जगत्ना जीवोयें खावुं, पीवुं, पहेरवुं, उढवुं, घरबार, स्वजन, कुटुंब परिवार, छैया, छोकरां धणीयाणी प्रमुखनुं कार्य, ते पोतानुं करी मान्युं छे. पण ते अज्ञानपणानो विलास छे. परंतु परमार्थें तो एक धर्मकार्य करवुंज योग्य छे. ते उपर मुग्धनट्टनो दृष्टांत कहे छे.

कौशांबी नगरीने ढुकडुं शाली नामें गाम छे. तेमां दामोदर नामें नट्ट रहे छे. तेनी सोमा नामें नार्या छे. तेने मुग्धनट्ट नामें पुत्र छे. तेने सुलक्षणा नामें नार्या छे. ते स्त्री नर्त्तारने सुखें रहेतां केटलोक काल गयो. अनुक्रमें माता पिता मरण पाम्या, अ नंतर पितानी लक्ष्मी क्षय गइ ॥ यतः ॥ इंदिरा मंदिरेऽन्यस्य, कथं स्थैर्यं विधास्यति ॥ या स्वसद्मनि पद्मेऽपि, संधावधि विजृंनते ॥ १ ॥ त्यारें नाना प्रकारनी आपदानुं स्थानक एवुं दरीद्रिपणुं आव्युं ॥ यतः ॥ निर्द्रव्यो ह्रियमेति ह्रीपरिगतः प्रभ्रश्यते तेजसा, निस्तेजाः परिनूयते परिनवान्निर्वेदमागच्छति ॥ निर्विन्नः शुचिमेति शोकसहितो बुद्धेः परिभ्रश्यति, निर्बुद्धिः क्षयमेत्यहो निधनता सर्वापदामास्पदम् ॥ १ ॥ ते मुग्धनट्ट, लज्जायें करी स्त्रीने पण वगर पूछे रात्रिने विषे छानो नगर बहार नीकल्यो. धननो अर्थी थको बार वर्ष सूधी परदेशे नमतो पाछो घेर आव्यो. त्यारें पोतानी स्त्रीने अत्यंत विनयवंत देखीने पूछवा लाग्यो. रे स्त्री ! तें बार वर्ष सूधी एकली थकी केम निर्वाह कस्यो? त्यारें स्त्री बोली. हे प्राणप्रिय ! विमला नामें जैनमती प्रकृतें परउपकारणी छे. तेणीयें विशिष्ट तत्त्व रसनो उपदेश कस्यो. तेमां मग्न थइ थकी में बार वर्ष ते बार दिवसनी पेठें काढ्या. ते सांनलीने ब्राह्मण घणो विस्मय पाम्यो. हसते मुखें कहेवा लाग्यो के, ते तत्त्वनी वात मुजने पण कहे. जेम हुं पण सुखी थाउं त्यारें तेणीयें पण जीवाजीवादिक नव तत्त्व रूडी रीतें कही समजाव्या. तेवारें ते विप्र पण सुश्रावक थयो.

हवे ते गामना वसनारा अन्य ब्राह्मणो ते स्त्रीनर्त्तारने घणो आक्रोश करे. पण ते जैनधर्ममां दृढ थकां न चले. जाणे के, जैनधर्म उपरांत बीजुं कांइ पण नथी. एकदा माह मासनी टाढ वहाते थके पुत्रने लेइने तापवाने अर्थे अंगीठी करीने ज्यां सर्व ब्राह्मण तापे छे, त्यां मुग्धनट्ट पण आव्यो. एटले सर्व ब्राह्मणें मली तेने तिरस्कार कस्यो. रे पापिष्ठ दुष्ट ! इहांथी उसर ! उसर दूरजा ! ते सांनलीने नट्ट विलखो थको बोल्यो. नाइ

एक जिनधर्म तेहज सत्य छे. बीजुं सर्व असत्य छे. जो जिनधर्म असत्य होय तो आ महारो पुत्र बली जाजो. एम कहीने सहसात्कारें धैर्य धरीने सल गेली अंगीठीमां पुत्रने मूक्यो, ते जोइ सर्व ब्राह्मण हाहाकार करवा लाग्या, त्यां तत्काल उपयोगवंत शासन देवतायें पासे थकां अग्नि शीतल करी नांख्यो. ते शासनदेवता प्रकट थइने जिनधर्मनी प्रशंसा करवा लाग्या. ते शासन देवतायें पाछले भवें चारित्र लेइने विराध्युं हतुं. तेथी मरीने व्यंतरी थई छे ते व्यंतरीयें केवलीने पूछयुं हतुं के, हुं सुलभबोधी छुं के, दुर्लभबोधी छुं ? केवली भगवानें कह्युं. तें पूर्व भवे संयम विराध्यो छे, तेथी आ भवमां कोइने कष्ट पडयुं होय तो तेने सहाय्य करी शासनप्रभावना करीश, तो सुलभबोधी थइश. ते सांभलीने ते देवी पण गाम गाम जिनशासननी प्रभावना करती त्यां आवी चढी. तेणें मुग्धभट्टनुं पण सहाय्य कर्युं. ते महिमा देखी ब्राह्मण विस्मय पाम्या, श्रीजिनधर्मनी प्रशंसा करता हवा, पछी मुग्धभट्ट घणो हर्ष पामतो पोताने घेर आव्यो. पोतानी स्त्रीने वात कही. त्यारें स्त्रीयें उलटो ठबको दीधो. के, तमे ए भोलापणुं केम कर्युं ? कदाचित् देवतानुं सहाय्य न थयुं होत तो, पुत्र बली जात, अने तमे पण धर्मभ्रष्ट थात, लोकमां धर्मनी अपभ्राजना थात, ते माटे एम न करियें अनुक्रमें ते स्त्रीभर्त्तार श्रीअजितनाथ परमेश्वर पासे चारित्र अंगिकार करीने, संयम तप पाली, केवलज्ञान पामीने मोक्षें गयां. ब्राह्मणप्रमुख पण प्रतिबोध पाम्या ॥ इति आचार प्रदीपे मुग्धभट्ट कथा ॥ ते माटे धर्मकार्य उपरांत बीजुं कोइ पण उत्कृष्ट कार्य नथी.

॥ हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. न पाणिहिंसा परमं अकज्जं (पाणिहिंसा के०) प्राणीनी हिंसाथी कोइ पण (परमं के०) उत्कृष्टुं (अकज्जं के०) अकार्य (न के०) नथी. एटले जीवहिंसा उपरांत कोइ पण अकार्य नथी. ते उपर देवप्रसाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा कहे छे.

आज जंबुद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे पंचाल देशे कांपिल्लपुर नामें नगर छे. त्यां जयवर्म नामें राजा राज्य करे छे. तेनेज बावली नामें राणी छे. तेनी सार्थे विषयसुख भोगवतो राजा काल गमावे छे. एकदा राणीयें एवुं स्वप्न दीठुं. जे कोइक दुष्टें रत्नजडित मुकुटेंकरी देदीप्यमान एवुं राजानुं मस्तक छेद्युं, ते मस्तक महारा खोलामां पडयुं. राणी संभ्रम पामीने

जागी. राजायें जाण्युं त्यारें पूछ्युं के, शुं छे ? राणीपण शोकें करी रोवा लागी. राजायें तेनी आश्वासना करी. वली अवसरे पूछ्युं. तेणीयें जेम हतुं तेम कह्युं. राजा बोल्यो. ए शोक करवें सर्युं. मुकुटनो धर नार महाराजा तहारे पुत्र थशे. वली राजायें चित्तमां चिंतव्युं के, महारुं मरण पण ढूकडुं छे. एवुं ए स्वप्ने सूचवाय छे. तोपण उद्यम मूकवो नही. एम केटलोएक काल गयो. हवे राणीने तो गर्न रह्यो छे.

एवा अवसरें शूरसेन नामें एनो गोत्रियो प्रधान हतो, तेणें सामंत प्र मुखने वश करीने तेमनी साथें आवीने नगर रोक्युं. त्यारें राजायें पोतानुं निर्बलपणुं जाणीने राणीना घरथी सुरंग खोदावीने स्मशानसुधी काढी. ते राणीनें देखाडीने कह्युं के,वैरी प्रबल छे,कार्यनी गति विषम छे,कोण जाणे शुं थशे,माटे अवसर जाणोतो आ सुरंगमांथी नीकलजो. एम करतां शत्रुयें नगरनंग करवा मांड्युं. त्यारें जयवर्म्म राजा लडवाने सामो नीकल्यो. यु द्धमां मरण पाम्यो. कोलाहल थयो ते सांनलीने सुरंगे थइने राणी नाठी. एवामां नयें करी राणीने प्रसव थयो ते बालकने राजानी मुद्रा सहित कं बल रत्नें वींटीने मसाणमां मूक्यो. पोते वेगली लताने अंतरे जइ बेठी.

एवा अवसरें तेज नगरमां नद्रनामें शेठ रहेछे, तेनी सुनद्रा नामें ना र्या छे, पण ते मुआ बालक जणे छे, तेथी शेठें कुलदेवी आराधी. तेणें तुष्टमान थइने कह्युं के, तुं ज्यारें मुआ बालकने परठववा जाय त्यारें त्यां कोइ बालकने देखेतो उपाडी लेजे. एज रीतें शेठें बालक लीधो. ते लेतो देखीने राणी आगल चालती थइ. मनमां घणुं वैराग्य धरती तापसणी थइ.

हवे शेठें पण ते वात पोतानी नार्याने न कही; परंतु आपणो बालक तो जीवतो छे,एम कहीने पाछो पोतानी स्त्रीने आप्यो. एक मास थयो त्यारें वधामणुं कर्युं. देवप्रसाद एवुं नाम दीधुं, महोटो थयो, कलाउ नण्यो,यौव न पाम्यो. घणा शेठोनी कन्या आवे पण कुमर सरखी न होवाथी शेठ परणावे नही. एकदा एक निमित्तियो आव्यो. लोकोना मुखथी वखाण सांनलीने तेने शूरसेन राजायें बोलाव्यो. मुष्टिप्रश्नप्रमुख प्रश्ने रूडो जा ण्यो. त्यारें राजायें एकांते पूछ्युं. ए राज्य महारा वंशमां रहेशे के, नही? निमित्तियो बोल्यो, खेद करशो नही, हुंतो शास्त्रमां कह्या मुजब कहीश. राजा बोल्यो, खेदनो शो अवसर छे ? निमित्तियो बोल्यो. तमारा वंशमां तो

नहि रहे, राजायें पूछ्युं. तो कोण राज्य करशे ? निमित्तियो बोल्यो. आज थी पंदर दिवसें गायना गोकुलने भिल्ल लेइ जतां देखी जे पुरुष ते गोकुल ने पाछुं वालशे, तथा तमारा पुत्रनी आज्ञा नही मानशे, तथा रत्नपुरनो धणी पूर्णचंद्र राजा छे तेनी दीकरियोने जे परणशे, ते तमारुं राज्य भोगवशे. ते वचन राजायें मान्युं, अने निमित्तियानें कह्युं के, कोइ आगल ए वात कहेशो नही. एम कही पूजीने निमित्तियाने विसर्ज्यो. शूरसेन राजायें पोताना पुत्रोने गोकुलमां मूक्यां, अने शीखव्युं के, एक मास सूधी त्यां रहीने गोकुल जालवजो. तेपण अनादर थकी परिवार विना त्यां गयां. अर्धमास गयो ते सघला राजकुमर प्रमादमां रह्या, अने भिल्लें गोकुल हर्युं. एवामां देवप्रसाद सज्जनना विवाह कार्यें गयो हतो, तेणें मार्गनी वचमां गोकुल हरीजतां भिल्लोने देखीने पराक्रम फोरवी गोकुल पाछुं वाल्युं. ए व्यतिकर सांभलीने राजायें जाण्युं के, राज्यनो धणी शेठपुत्र देवप्रसाद थशे.

हवे राजपुत्रें पण नगरमां पडह वजडाव्यो. जे युवान पुरुष रमवा नीकलशे, तेने तो राजकुमर प्रसाद करशे. अने जे रमवा नही नीकले तो राजकुमर तेनो अपराध खमशे नही. एम सांभली नगरना घणा कुमर नीकल्या, पण देवप्रसाद न नीकल्यो. मातापितायें कह्युं,हे वत्स ! राजपुत्रनो उत्सव जुउ, राजानी आज्ञा ते विषम छे, कुमर बोल्यो,महारुं माथुं दुखे छे, तें माटे बोलशो नही, स्नेहें करी मावित्र पण न बोल्या.

एवामां देवप्रसादें वचन सांभल्युं के, रत्नपुर नगरने विषे पूर्णचंद्र राजानी लक्ष्मीवती अने कांतिमती नामें बे दीकरीयो छे. ते गंध द्रव्यना संयोग रूडा जाणे छे. ते एम कहे छे के,अमे गंधद्रव्य भेगा करियें. तेनो विशेष जे जाणे तेने परणवुं, पण बीजाने न परणवुं. एम निर्धारी ते गंधद्रव्य भेगा करीने घणा राजपुत्रोने दासीने हाथें देखाडे छे, पण कोइने विशेष मालम पडती नथी. ए व्यतिकरें राजा घणो दुःखीयो छे. तेथी नगरमां पडह फेरव्यो छे के, जे पुरुष कुमरीना गंधनो विशेष कहे, तेने हुं अर्धुं राज्य अने ए कन्याउ परणावुं. ते सांभलीने .देवप्रसाद त्यां जवानी चिंतासहित उद्यानमां आव्यो. एवामां उत्सवमां न आव्यो ए वांक काढीने राजायें देवप्रसादने तेडवा पुरुष मोकल्या. पुरुषें आवीने शेठने कह्युं के, देवप्रसाद क्यां गयो ? राजानी आज्ञानो लोपक दुष्ट, महा पापी, क्यां

छे ? राजानी आज्ञायें अमारे तेने मारवो छे, शेठ बोल्या, एतो गइकाले रत्नपुर नगरे मामाने घेर प्राहुणो गयो छे. माटे हुं राजा पासे आवुं छुं एम कही शेठें, एक पुरुषने शीखवी कुमरपासें मोकल्यो. तेणें जइने कुमरने कह्युं के, तमारा पितायें कहेवराव्युं छे, जे रत्नपुर नगरें मामाने घेर जजो.

पछी शेठ पण राजा पासे गयो, राजाने सर्व हकीकत कही, राजायें विचार्युं के, निमित्तियानुं वचन साचुं छे; तोपण मीठुं वचन बोलीने उपाय करवो ते श्रेष्ठ छे. एम चिंतवी शेठने कह्युं, पुत्रने वहेलो बोलावो. शेठें कह्युं आपनुं वचन प्रमाण छे. एम कही शेठ पोताने घेर आव्यो. कुमर पण रत्नपुर नगरे बंधुदत्त नामें मामाने घेर पहोच्यो. त्यां उचित कृत्य करी मामाने कह्युं, मने ते गंध देखाडो. मामायें कुमरीनी दासीने तेडावी गंधद्रव्य देखाड्युं. देवप्रसाद कुमरें पण, परीक्षा करीने सर्व द्रव्य जूदा जूदा कही देखाड्या. अनुक्रमें सर्व प्रतीत करावी. ते जाणीने कुमरीउ हर्ष पामी, राजाने जणाव्युं. पूर्णचंद्र राजायें विचार्युं के, धनवंत तो खरो पण वाणियो छे, अने एवो उदार विज्ञानवंत वाणीयो न होय, तेम राजकन्याने पण ए वाणिया उपर राग केम होय ? एवो विचार करे छे. एवामां देवप्रसादनो कृत्रिम मामो कंबलरत्न तथा जयवर्म राजानी नामांकित मुद्रा लेइने राजा पासें आव्यो. राजाने कह्युं, हे राजन् ! म्हारा बनेवीयें कंपिल्लपुर थकी माणस मोकल्यो छे, ते माणसें मुजने एम कह्युं के, शूरसेन राजायें तमारा बनेवीने वगर वांकें पकड्या छे, ते आपदामां कहेवराव्युं छे, जे ए देवप्रसाद जयवर्म राजानी नामांकित मुद्रासहित मसाणमांथी लीधो छे. ते मुद्रायें अमे जाण्युं के, ए जयवर्म राजानो पुत्र छे, पण भयें करी अमे कोइने कह्युं नही, अने म्होटो कर्यो. बीजुंतो अमे कांइ जाणता नथी. वली बीजी वात कहुं छुं, ते सांभलो. शूरसेन राजाने ए कुमरनी उपर घणो द्वेष छे. एने पकडतां जूठुं मिष करीने में तमारें त्यां मोकल्यो छे. माटे एने शूरसेन राजाना द्वेष रूप भयथी राखजो, एवी वात कहीने मुद्रा तथा कंबल रत्न राजाना मुख आगल मूक्यां. राजायें विचार्युं, अहो ! जयवर्मनो पुत्रतो म्हारो भाणेज छे. एम जाणी हर्ष पाम्यो थको शेठने कहेवा लाग्यो, रे शेठ ! तमारा बनेवीने कहेवरावो के, तमे रूडुं कर्युं. जे कुमरने इहां मोकल्यो, अने समाचार जणाव्यो, हवे शूर सेननी

अंशमात्र पण बीक राखशो नही. एम कही देवप्रसादने बोलाव्यो. राजायें तेनुं मुख जोइने कह्युं के,अहो ! एतो जयवर्म राजा सरखो छे. एम आनंद पामीने सर्व लोकने ते वात संभलावी. बेहु कन्याउ परणावी दीधी.
एकदा शूरसेन राजायें मारनारा पुरुष मूक्या. ते आवी कुमरने मल्या. कुमरें तेमने पाड्या. कुमरने जमणी भुजायें प्रहार आव्यो. ते सांभलीने राजा त्यां आव्यो. तेणें ते अर्द्धमुवेला मारनाराने पकड्या. कुमर बोल्यो. ए मुआने मारवुं ते घटतुं नथी, एम अभयदान देवरावीने पूछ्युं जे खरुं कहो तमने केणें मूक्या छे ? ते बोल्या, शूरसेन राजायें मूक्या छे, कुमर पोताना बापनो वैरी जाणीने कोपायमान थयो थको, पूर्णचंद्र राजाने विनंती करतो हवो के, मने तमारुं लस्कर आपो तो, हुं महारा पितानुं वैर लेउं. राजा बोल्यो. लस्करनुं शुं काम छे ? हुं साथें आवुं बुं, एम कही राजा पोतें नीकल्यो. ते निरंतर प्रयाणें करी कंपिल्लपुर नगरे पहोच्यो. दूतमुखें कहेवरावी मूक्युं के, हे शूरसेन! तुं हवे राज्य मूकीने धर्म कर ! ते वचन शूरसेनें न मान्युं अने संग्राम कस्यो,त्यां घणा उद्यमें शूरसेनने जीत्यो, तेने गाढा प्रहार लाग्या,तेथी अनुक्रमें मरण पाम्यो. देवप्रसाद राज्यें बेगे. पूर्वेनी नीतियो थापी. प्रजालोक सर्व आनंद पाम्या. सहु सामंत राजा वश कस्या. देवप्रसाद महाराजा थयो. स्वभावेंज दयावंत कोइ जीवनी हिंसा न करे.
एक दिवसें देवप्रसाद राजायें, उगता सूर्य सरखुं ईशान कूणें अजुआलुं दीठुं. राजायें खबर काढवा प्रतिहारने मोकल्यो. प्रतिहार आवीने कहेवा लाग्यो. हे महाराज ! आज कुसुमकरंमक नामा उद्यानने विषे दमसार मुनिने केवलज्ञान उपन्युं छे. देवता उत्सव करवा आव्या छे. तेनुं ए अजुवालुं छे. राजायें विचास्युं के, प्रभाते केवलीनां चरण कमल वांदीशुं. एम चिंतवतां रात्री गइ. सवारमां राजा हाथीउपर बेसी छत्र धरावते, चामर विंजावते, वंदना करवा बहार नीकल्यो. एवामां जे चाली शकतो नथी, मेष सरखो कालो छे,भूखे कूख पण उणी छे,दांत बहार नीकल्या छे,हाथ पग सूण्या छे, कोढें करीने कीडा पड्या छे, शरीर विणशी गयुं छे, अगणित माखीयें शरीर ढांक्युं छे, एवा प्रत्यक्ष पापना पुंज सरखा एक भीखारीने देखीने राजाने करुणा आवी. विचारवा लाग्यो के, अहो ! पूर्वभवें पाप कस्यां. तेनुं फल ए रांक भोगवे छे. अनुक्रमें उद्यानमां पहोच्यो.छत्र, छरी

प्रमुख राज चिह्न मूक्या, केवली जे नमस्कार करी उचित स्थानके बेशीनें राजायें पूछ्युं, हे नगवन्! में मार्गमां एक नीखारी दीठो तेनो पूर्वनव शीरीतें छे ते कृपा करीने मुजने कहो. तेवारें केवली बोल्या.

धनपुर नगरें, जयपाल नामे राजा, त्यां सामदेव अने वामदेव नामे बे नाइ वसे छे. एकदा डुकाल पडे थके वामदेवें, सामदेवने कह्युं, नोजन मलतुं नथी तो डुकाल केम उतरीशुं? माटें आपणे आहेडो करीने आजीविका करीयें, एम निर्धारी बेहु अटवीमां गया, पारधी कर्म करवा लाग्या. एक हरणने देखी वामदेवें बाण मूक्युं, ते बाण हरणने न लाग्युं, पण नवितव्यताना योगें एक जाडने अंतरे नासिकाग्रें दृष्टि थापी, लंबायमान हाथ करीने एक मुनिराज काउस्सग्गें रह्या छे, तेमना मुख आगल पड्युं. ते बाण खोलतां खोलतां त्यां पडेलुं दीठुं. ते देखीने सामदेवनुं श्याम मुख थइ गयुं विचारवा लाग्यो के, अहो! में अकार्य कर्युं, जो साधुने ए बाण लाग्युं होत तो मने नरकमां पण रहेवाने ठेकाणुं न मलत. पछी मुनिने पगे लागीने खमावतो हवो, मुनि पण योग्यता जाणी काउस्सग्ग पारीने धर्मकथा कहेता हवा के, जीवनी हिंसा करवी ते महादुःखदायक छे, एथी नरकें जइयें ॥ यतः ॥ सव्वे जीवा वि इछंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा पाणवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंति णं ॥ १ ॥ जो कुणइ परस्स दुहं, पावइ तं चेव सो अणंतगुणं ॥ लप्नंति अंबयाइं, न हु निंब तरु मियवियंमि ॥ २ ॥ जो जीववहं काउं, करेइ ण खणमित्तमत्तणो तित्तिं ॥ छेयणनेयणपमुहं, नरयदुहं सो चिरं लहइ ॥ ३ ॥ जं दोहग्गमुदग्गं, जं जणलोए डुहावहं रूवं ॥ जं अरस्ससूलरकय, खास सासकुगाइणो रोगा ॥ ४ ॥ जं कन्ननासकरचलण, कत्तणं जं च जीवियं तुछं ॥ तं पुव्वारोविय जीव, डुरक रुरकस्स फुरइ फलं ॥ ५ ॥ नवजलहीतरितुल्लं, महल्लकल्लाणडुमअमअकुल्लं ॥ संजणियसिवसुरकं, समुदयं कुंणह जीवदयं ॥ ६ ॥ इत्यादिक उपदेश सांनलीने सामदेव गुरु पासे निरपराधी जीवने हणवो नही, एवी विरति लेतो हवो. पछी गुरुयें कह्युं ए व्रत रूडी रीतें पालजो. जे माटे व्रत नंग करवुं ते महाअनर्थ नणी थाय छे. ते स्पष्ट समजाववा माटे इहां कुंदनामा कर्म करनुं उदाहरण कहुं छुं ते सांनलो.

सोरठ देशमां अणुमंजीपुर नगरें एक कुंदनामें कर्म्मकर वसे छे. तेनें

मंजरीआ नामें भार्या छे. कुंद प्रकृतियें घणो भद्रक विनीत छे. एकदा मे घघोष नामें आचार्य वनने विषे पधास्या छे, निरवद्य स्थानके उतस्या छे, एवामां कुंद पण काष्ठादिक लेवा निमित्तें वनमां जाय छे, तेणें वचमां आचार्यने दीठा. त्यारें अहो ! धन्य छे एमने एवुं बहुमान आचार्यनी उ पर उपन्युं. ते वखत भक्तिसहित वंदना करी, गुरुयें पण योग्यता जाणी तेने धर्मदेशना दीधी. ते सांभली कुंद प्रतिबोध पाम्यो. कांइक व्रत लेउं, एवी इच्छायें मद्यमांसनी विरति करीने पोताने घेर गयो. त्यां पोतानो सा लो प्राहुणो आव्यो छे, तेने माटे मांस रांध्युं छे,ते एने पण पीरस्युं, त्या रें एणें निषेध कस्यो. तो पण पोतानी स्त्रीना आग्रहथी घणो विकल्प क रतां मांस खाधुं. पछी घणो पश्चात्ताप करे छे, एवामां रात पडी. स्त्रीयें पूछ्युं, निसासा केम नांखो छो ? तेवारें एणें व्रतभंगनुं वृत्तांत संभलावीने कह्युं के, मुजने एनो महोटो संताप छे. हे भूंमी ! तें महारा व्रतनो भंग कराव्यो. ते वचन सांभलीने तेनी स्त्रीने पण उद्वेग उपन्यो. ते बोली तमे मने केम न संभलाव्युं. अहोहो ! तमे मने पण पापमां नांखी हवे प्रभाते गुरुने पूछीने जे युक्त हशे ते करीशुं कुंदें पण युक्त वचन जाणीने मान्युं.

प्रभाते लज्जावंत छे तो पण स्त्रीने सार्थे तेडी गुरु पासें आवी बेठो,पण लाजें करी बोले नही. गुरु बोल्या, ए रीतें आमण डुमणो केम थयो छो ? ते बोल्यो, हे भगवन् ! हुं पापी छुं, हुं बोलवा योग्य नथी, गुरु बो ल्या, श्या माटे ? त्यारें तेनी स्त्रीयें गुरुने प्रणाम करीने सर्व वृत्तांत कह्युं. गुरुयें विचास्युं ए घणा रूडा छे के, जेना एवा परिणाम छे. एम चिंतवी ने बोल्या तमे खेद शाने करो छो ? शुं त्रुटो तंतु न सांधियें ? शुं विष्ठायें खरड्यो पग न धोइयें ? तेम घणा पश्चात्तापें करी अल्पबंध थाय. इत्या दिक देशना दीधी. तेथी बेहु जणने वैराग्य उपन्युं, मदिरा मांसनां व्रत लीधां ते भावथकी पालीने आउखाने क्षये मरीने श्रीकंठनामा देशने वि षे जयंती नामें नगरी त्यां कुरुचंद्र नामें राजा तेने मंगला नामें राणी ते नी कूखे कुंदनो जीव पुत्रपणें आवी उपन्यो. तेज रात्रीने विषे राजहंस मुखमां पेसतो स्वप्नमां राणीयें दीठो. जागी त्यारें भर्त्तारने विधिपूर्वक सं भलाव्यो. राजा बोल्यो, हे सुंदरी ! तहारे राजहंस पुत्र थशे. राणीयें प ण तहत्ति कही अंगीकार कस्युं. अनुक्रमें जिनेश्वरनी तथा मुनिनी सेवा करुं.

एवो दोहलो उपन्यो, राजायें दोहलो पूर्ण कस्यो. अनुक्रमें पुत्रनो जन्म थयो, वधामणां थयां, शकुनने अनुसारें राजहंस एवुं नाम दीधुं, निमित्तियें कह्युं ए महोटा राज्यनो धणी थशे. अनुक्रमें पिता मरण पाम्यो. त्यारें राजहंसने बालक जाणीने तेनो काको श्रीचंद नामें हतो ते राज्यें बेठो, राजहंसने युवराज पदवी दीधी. एवामां पूर्वभवें व्रत भंग कस्युं छे, ते दोषें करी तेनी उरमान माता रक्षा नामें हती तेणीयें विचास्युं के, ए महारा पुत्रनो वैरी छे, जे माटे ए जीवतां महारा पुत्रने राज्य न मले. एम विचारीने तेणें राजहंस कुमरनी उपर कामण कस्युं. तेथी थोडा दिवसमां तेने जलोदर रोग थयो. राजायें औषध उपचार घणा कस्या, पण रोग न गयो. एवामां शत्रु राजायें पोतानो देश पराभव्यो जाणीने राजा धाड लेइने ते उपर चडी गयो. पण ते डुर्गभूमिबलें जीताणो नही. तेथी तेनो काको श्रीचंद राजा त्यांज विनाश पाम्यो.

हवे उरमान राणीना बलें करी परिवार पण राजहंसने कायर करे. त्यारें राजहंसें विचास्युं के, महारे घेर ते परदेश जाणवा माटे परदेश जवुं रुडुं छे. एम चिंतवीने घेरथी छानो नीकल्यो, महाकष्ट सहेतो, ग्रामानुग्रामे भमतो, उज्जयणी नगरीयें गयो. रोगें अत्यंत ग्रहवाणो, चाली पण शके नही एवो थको एक देवकुलने विषे रह्यो. त्यां दयायें करी लोक खावाने आणी आपे, एम महाकष्टें दिवस काढे छे. ए अवसरें तेनी पूर्वजन्मनी भार्या मंजरी नामें हती ते पण आउखाने क्षये मरण पामी थकी उज्जयणी नगरीमां महासेन राजानी सेनानामें राणी छे तेनी कूखने विषे देइणी नामें पुत्री थइ. तेने पण पूर्वना व्रतभंगदोषें करी रोग उपन्यो, छे ते औषधादिकें करीने पण न गयो, अनुक्रमें यौवन पामी, एवामां कांइक रोग पोतानी मेले पातला पड्या. ए अवसरें महासेन राजा सेवकोने पूछे छे के,तमे कोना पुण्यें ऋद्धि विलसो छो ? ते बोल्या. हे स्वामिन्! तमारापुण्यें करीने विलसियें छैयें. ते सांभली राजायें सर्व सेवकोने आदर पूर्वक विसर्ज्या.

ते वात सांभलीने देइणी हसती थकी बोली के, जूउ राजा लोकने मुग्धतायें ठगे छे. एवुं बोली ते तेनी सोक मातानी दासीयें सांभल्युं. त्यारें दासीयें देइणी कुमरीने पूछ्युं, हे स्वामिनी ! एमां शुं खोटुं छे ? देइणी बोली पारके पुण्यें लक्ष्मी कोइ भोगवे नही. ते व्यतिकर दासीयें जइ राजाने

कह्यो, राजा कोप्यो,देइणीने बोलावी कह्युं, तुं कोने पुण्यें लक्ष्मी नोगवे ले? देइणी बोली हे राजन् ! परमार्थें पोताना पुण्यें नोगवुं छुं. जे कारण माटे सर्वे प्राणी पोताना कर्यां सुख दुःख नोगवे ले. पर तो निमित्तमात्र ले. ए वुं वचन सांनलीने राजाने अधिक कषाय जाग्यो, तेवारें कोटवालने तेडा वीनें कह्युं के, तमे कोइ अत्यंत दुःखीयो पुरुष दीठो होय तो तेने इहां वहेलो तेडी लावो. कोटवाल पण राजानुं वचन प्रमाण करीने नगरमां खोलवा लाग्यो. तेणें देवकुलमां राजहंसकुमरने महादुःखीयो दीठो, तेने राजा पासे लाव्यो. राजायें पण अवज्ञायें करी तेने देइणी परणावी दीधी ते वहुवरने देश निकालो देइने वली देइणीने विशेषें कह्युं के, हवे तमे पो तानुं पुण्य नोगवो, कुमरीयें कह्युं प्रमाण ले. पछी क्लेशें नगरी बहार नी कल्या,मार्गमां उत्तरापथ गामी साथ दीठो. देइणीयें सार्थवाह पासें जइने पोतानुं वृत्तांत संनलाव्युं, अने कह्युं के, हुं महारा पितानो देश मूकुं, त्यां सूधी महारा नर्त्तारने लेइ चालो. ते सार्थवाहें अंगीकार कर्युं, एक पाम्हो बेसवा आप्यो, अनुक्रमें एक देश मूकी बीजा देशें पहोच्या, साथ अटवी मां उतर्यो, देइणीयें पण नर्त्तारने लेइने पासेना काडतले वृक्षना पत्रनो साथरो कर्यो. त्यां राजहंस अने देइणी पण नर्त्तारनुं शरीर जोती थकी बेठी ले.

एवामां कुमरनी माता मंगला राणी मरण पामीने ते स्थानके व्यंतरी थइ ले. तेणीयें राजहंसने दीठो. तेनी उपर राग उपन्यो. त्यारें दिव्य श क्तियें इंइजाल विकूर्वी,तेथी उदेहीना शिखरमांथी एक कालो सर्प्प निकल्यो, अने कुमरना मुखमांथी एक उज्वल सर्प नीकल्यो. ते सर्प एक बीजाना म र्म बोलवा लाग्या तेमां कालो सर्प्प बोल्यो,अरे दुरात्मा,तुं आ राजकुमरना उदरमां रहीने श्यामाटे एनो विनाश करे ले ? जे माटे इहां कोइ जाण पु रुष नथी. नहीं कां राइ वाटी तक्र साथें एने पीवरावशे तो तुं मरण पामी श. त्यारें मुखमांथी निकलेलो उज्वलो सर्प बोल्यो, रे कृस्नसर्प ! तुं जे द्रव्य ने अधिष्ठीने रह्यो लो, ते जो कोइ जाणशे तो तारो बिल्ल खोदीने द्रव्य लइ जाशे. ते सर्व वात देइणीयें सांनली. आ राजपुत्र ले, एम जाणी देइणीनें घणो हर्ष उपन्यो. चिंतववा लागी के,अहो ! एणें सत्य कह्युं ले ॥ यतः ॥ परस्परं च मर्माणि,ये रक्षंति मानवाः ॥ त एव निधनं यांति,वल्मीकोपरि

सर्प्पवत् ॥ १ ॥ ते माटे मने रोग क्षय थवानो उपाय मळ्यो. पण तात नो देश मूक्यो, तो हवे इहांज रहीने कांइ क्रिया करुं.

हवे खोळतां खोळतां एक गोकुळ जडयुं. ते गोकुळना स्वामीने वात कहीने प्रार्थना करी. तेणें पण अंगिकार करी देइणीने दीकरीपणें राखी. त्यारें सार्थवाहने पूछीने त्यां रह्या. राइ वाटी तक्र साथें आपवाथी कुमर थोडा दिवसमां साजो थयो. विद्याधर सरखो अन्य स्वरूप थयो. देइणी ह र्षे पामी. विशिष्ट गोरसें करी शरीरे पुष्ट थइ. एकदा देइणीयें पूछ्युं. तमे कोण अने क्यांना वासी छो? राजहंसें पण यथार्थ वात कही दीधी. ते सांभळीने, देइणीयें विचार्युं के, एनो विधाता अनुकूळ थयो, माटे पोताने देश जवुं युक्त छे. पछी भर्त्तारने कह्युं. आपणे पोताने देश जइयें. राजहंस बोल्यो, जइयें तो खरा पण गोकुळना धणीने उपगार कर्या विना जवुं युक्त नथी. देइणीयें विचार्युं ए महासत्त्ववंत पुरुष देखाय छे. माटे संपदा पात्र थशे, पछी निधाननो व्यतिकर संभळाव्यो, तेणें पण सर्प्पनुं स्थानक खोदीने मांहेथी द्रव्य काढ्युं, ते गोकुळपतिने आपीने अनुक्रमें जयंती नगरीयें पहों च्या. बहार उद्यानमां आंबानी छांयडीये बेठा छे. त्यां राजहंसने निद्रा आवी छे. एवा अवसरें ते नगरीनो श्रीचंदनामें अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो छे, नवो राजा शोधवाने पंचदीव्य अधिवासना करीने नीकळ्या छे, फर तां फरतां नगरबहार राजहंस पासे आव्यां. जुए तो आंबानी छाया चळी नथी. कुमरने मस्तकें कळश ढाळ्यो, हर्षे करीने नगरमां लाव्या, सर्वें मळी राज्याभिषेक कर्यो, पुण्यना बळें सामंतादिकनो मान्य थयो. एम त्यां राज्य भोगवतां केटलोक काळ गयो.

एकदा उज्जयिणीना महासेन राजायें सांभळ्युं के, राजहंस चंपानगरी नो राजा थयो छे. त्यारें दूत मोकलीने कहेवराव्युं के, सर्व धन भंडार म हारीपासें मोकली देजे, नहितो युद्ध करवा सज्ज थजे. ते सांभळीने राज हंस बोल्यो, हे दूत, तहारो स्वामी महोटो छे, ते माटें प्रथमथी तो हुं कां इ नही करुं. अने युद्ध प्रारंभ्या पछी तो वगर बोल्यो तत्काळ जे उचित हशे ते करीश. एम कही दूत विसर्ज्यो, दूत उज्जयिणीयें गयो, सर्व व्यति कर महासेन राजाने संभळाव्यो, राजा सांभळीने कोपायमान थयो, तेज दिवसे प्रयाण कर्युं, अनुक्रमें देइणी ए वात सांभळीने राजहंस राजाने

कहेवा लागी के, तमे पण सामा नीकलो. एम सांजली राजहंस पण बमणे प्रमाणें पोताना देशनी सीमा मूकीने महोटासैन्यनी सामग्रीसहित जइने पडाव कस्यो. बीजे दिवसे संग्राम थयो, घणा संग्रामें महासेन राजाने पाडीने बांधी लीधो. पढी देइणीने बोलावी पूब्युं के, हवे शुं करवुं युक्त ठे ? देइणी बोली सत्कार करीने विसर्जवुं ए सज्जनने युक्त ठे. राजायें पण एमज अंगिकार कस्युं, प्रहार जगाव्या, व्रणने विषे पाटा बांध्या, ते अवसरें देइणीयें आवी प्रणाम करीने राजाने कह्युं, हे तात ! तमे प्रसाद करीने मुजने जर्त्तार आप्यो, ते महारुं पुण्य जुउ ? ते सांजली राजायें देइणीने उलखवी, पण बीजो जर्त्तार कस्यो जाणीने राजा लाज्यो, देइणीयें सर्व वृत्तांत कह्युं, ते सांजली सामंतादिक सर्व हर्ष्या, जे ए कुरुचंद्र राजानो पुत्र राजहंस कुमर ठे, अने कुमरी पण महासेन राजानी पुत्री ठे, माटे सरखो योग मल्यो ठे. राजा पण विचारवा लाग्यो के, अहो ! में रूडुं न कस्युं! जेमाटे सर्व कोइ पोतानुंज पुण्य जोगवे ठे, एम देइणीयें जे कह्युं हतुं ते सर्व सत्य ठे. हवे राजाने व्रण रुजाया एटले विसर्जन कस्यो. ते राजा एम कहेतो गयो के हुं, वनमां जाउं बुं. महारा पुत्र तमारा चाकर ठे, तेनी संजाल करजो. ए रीतें राजहंस, राजाधिराज थयो. अनुक्रमें देइणीने पुत्र थयो, तेनुं राजमृगांक एवुं नाम दीधुं.

एकदा राजाने एवी चिंता थइ के, मने शा कर्मना विपाक हशे ? ए अवसरे प्रतिबोधवानो समय जाणीने चार ज्ञानना धरनार श्रीज्ञानजानु आचार्य त्यां पधास्या, पुरोहितें आचार्यनुं आगमन कह्युं. राजा पण देइणी संघातें वंदना करवा गयो, धर्म सांजल्यो, पूर्व योगें करी धर्म परिणम्यो. सूरीने पूब्युं, में पूर्वे शा पुण्यपाप कस्यां हतां के, जेथी हुं सुख तथा डुःख पाम्यो ? तेने गुरुयें पाबलो सर्व संबंध कह्यो, ते सांजली राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें कहेवा लाग्यो के, हे जगवन् ! जेम तमें कह्युं तेमज ठे. परिजनने पण संजलाव्युं. व्रतजंगना अधिकार सांजलीने घणा लोक प्रतिबोध पाम्या. सिद्धांत सांजलवानी इच्छा थइ. अणुव्रत अंगिकार कस्यां. धर्मना अधिकार घणा कस्या. घणा काल सूधी श्रावकपणुं पाल्युं. पुत्रने राज्यें थापीने, देइणी तथा प्रधान परिजननी साथें राजहंसें चारित्र लीधुं. साधुपणुं पालीने स्त्रीजर्त्तार बेहु ब्रह्मदेवलोके देवता थया, अनुक्रमें सिद्धि वस्या.

एम व्रतभंगना विपाक सांभळीने सामदेव बोल्यो, हे भगवन् ! हुं प्राण जतां पण व्रतभंग नही करुं. एवो नियम लेइ घेर गयो. वामदेवतो कर्म ना दोषें करी गुरुवचन पडिवज्जीने पण प्राणीना वध करवामां प्रवर्त्त्यो, मांसभक्षण करवा लाग्यो, एवुं देखीने सामदेव तेनाथी जूदो रह्यो, तेवारें वामदेव,सामदेव उपर कोप्यो थको जयपाळ नामें राजा पासे गयो. ते रा जाने पारधी कर्म वहालुं छे. तेने वामदेव कहेवा लाग्यो के, हे राजन् ! सामदेव कहे छे के, जे पुरुष पारधी कर्म करे, ते महापापी जाणवो. ते सांभळी राजा कोप्यो, सामदेवने बोलावीने पारधी कर्म कराववा साथें लेइ गयो, राजायें कह्युं,जो पारधी कर्म करे तो हुं पसाय करुं. सामदेव बोल्यो, जे प्राणिनीहिंसायें ऋद्धि पामीयें ते ऋद्धियें सर्युं ! ते सांभळी राजायें चा कर पुरुषोने कह्युं के,एना हाथमां शस्त्र आपो,जो ए हरणादिकने न मारे तो एने मारो, चाकर पुरुषो पण तेमज सामदेवनें मारवा लाग्या, तोपण तेणें कोइ प्राणीनो घात न कर्यो. त्यारें राजायें विचार्युं. जे ए लोभथी किंवा भयथी पण जीव नथी मारतो ? ते माटे ए अंगरक्षक घणोज रूडो छे. एम चिंतवतो अनुक्रमें राजा पण जीववधथी वेगळो थयो.

ए रीतें निरतिचार व्रत पाळीने सामदेव सौधर्म देवलोके देवतापणें उ पन्यो. वामदेवें पण पारधी कर्म करतां कोइक काळें निरपराधी सूअरने मार्यो. सूअरें पण रोषें रातो थइने वक्र दाढायें करी तेनी जंघाउ छेदी नाखी. एटले भूमियें पड्यो. सूअरें तेनुं पेट विदार्युं. ते वामदेव रौद्रध्या नना वशें मरण पामीने प्रथम नरके नारकी थयो. सामदेवनो जीव देव लोकथी च्यवीने हे राजन् ! तुं इहां राजापणें उपन्यो. अने वामदेवनो जीव पण नरकमांथी नीकळीने ए डुमक थयो छे. ए माटेज एने देखीने तने ल गार पण स्नेह न उपन्यो,एना अति उत्कृष्ट पापें करीने तें एनो कांइ पण उपचार न कर्यो. हजी पण ते पापने प्रभावें दीर्घ संसार रझळशे. तथा तें पूर्व भवें हिंसानी विरति करी, तेथी सैकडोगमे आपदाउ उलंघीने राज्य पाम्यो. ते सांभळी राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें कहेवा लाग्यो. हे मुनीश्वर ! जे तमें कह्युं ते तेमज प्रत्यक्षपणे में दीठुं. हवे पसाय क रीने मुझने सर्व जीवना वधनी विरति करावो. ते सांभळी गुरु बोल्या, हे श्रावक ! सर्व जीवनी विरति तो चारित्र अंगिकार करो त्यारें थाय. रा

जा बोल्यो. हे स्वामिन्! राज्य स्वस्थ करीने दीक्षा लेइशुं. त्यार पछी रा जायें,जय कुमरने राज्यें थापीने विजय कुमरने युवराज पदवीयें थाप्यो. अने पोतें दमसार केवली पासे दीक्षा लीधी. तीव्र तपस्या करीने स्वर्गें गया. अनुक्रमें मोक्षपण गया ॥ ए हिंसानी उपर देवप्रसाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां छे.

॥ हवे त्रीजुं पद कहे छे. न पेमरागा परमत्थि बंधो (पेमरागा के०) प्रेमराग एटले स्नेहराग उपरांत कोइ (परमत्थि के०) उत्कृष्ट (बंधो के०) बंधन (न के०) नथी. एटले स्नेहराग ते महोटुं बंधन छे. ते उ पर आर्द्रकुमारनो संबंध कहे छे.

समुद्रमध्ये आर्द्रपुर नामें नगर छे. त्यां आर्द्रनामें राजा राज्य करे छे. तेने आर्द्रा एवे नामें राणी छे. तेने आर्द्रकुमार नामें पुत्र थयो. ते राजा ने एक दिवस श्रेणिक राजायें नेटणुं मोकल्युं छे, ते नेटणुं देखीने आ र्द्रकुमरें पूछ्युं. ए नेटणुं कोनुं आव्युं छे ? राजा बोल्या. महारा मित्र श्रे णिक राजा छे. तेणें मंत्रि साथें नेटणुं मोकल्युं छे. त्यारें कुमरें ते मंत्रि ने पूछ्युं के, तमारा राजाने कोइ गुणवंत पुत्र छे ? मंत्रि बोल्यो. अनय कुमार नामें पुत्र छे. ते सांनलीने अनय कुमारने योग्य नेटणुं जोइ आ प्युं. तेनी साथें पत्र पण लखी आप्युं. अने कह्युं के, आ नेटणुं अनय कुमारने आपजो. तेणें पण राजगृहियें जइने राजानुं नेटणुं राजाने आ प्युं, अने कुमरनुं नेटणुं तथा पत्र अनयकुमारने आप्युं. अनय कुमारें विचार कर्यो के, ए महारी साथें मित्राइ करवा इछे छे, अने महारी सा थें जे मित्राइ करे, ते तो अवश्य समकित पामे. एम प्रनुजीयें कह्युं छे. ते माटे ए कोइ आसन्नसिद्धियो लघुकर्मी जीव देखाय छे. पण पाछले नवे व्रत विराधीने आव्यो छे, तेथी अनार्य देशमां उपन्यो छे. इत्यादिक विचारीने आनरण उपकरण सहित एक श्रीरुषनदेवस्वामीनी प्रतिमाने पेटीमां घालीने पोताना पुरुष साथें प्रतिबोध देवाने माटे आर्द्रकुमरने मोकली. आर्द्रकुमारें पण एकांते जइ अपूर्व नेट जाणीने पेटी उघाडी. त्यारें जिन प्रतिमा देखीने विचारवा लाग्यो. आ केवुं आनरण हशे ? एम करी काने, कोटे प्रमुख पोताने अंगें मांमी जोइ, पण शोने नहीं. छेवटे थाकीने मुख आगल मांमी. त्यारें शोनवा लागी. वारंवार सामुं जोतां इहा

पोह करतां जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं पाछलो नव दीठो. ते आवी रीतेंः—

वसंतपुर नगरें सामायिक नामें कुटुंबी हतो. तेने बंधुमती नामें जार्या छे. एक दिवस धर्म सांजलीने स्त्री जरतार बेहुयें दीक्षा लीधी. जिन्न जिन्न विहार करतां एक नगरमां जेगा गया. जार्याने आर्यापणें देखीने राग उपन्यो. ते वात आचार्यें जाणी प्रवर्त्तिनीने कहेवराव्युं के, बंधुमती आ र्याने ऊाकुं बहार निकलवा देशो नही. ते कारण बंधुमतीयें जाण्युं, त्यारें विचार्युं के, अहो ! धिक्कार पडो महारा रूपने. के. जे देखीने जत्तारना चा रित्रमां परिणाम बगड्या ! एम चिंतवी आर्यायें अनशन कर्युं. अनुक्रमें काल करी देवलोके गइ. ते वात सामायिक नामा साधुयें सांजलीने तेणें पण अनशन कर्युं. काल करी देवलोकें देवता थयो. त्यांथी च्यवी हुं अ नार्य देशे उपन्यो छुं. एवुं ज्ञानमां देखीने अहो ! अजयकुमार विना मने अनार्य देशमां कोण प्रतिबोध आपे ? एम घणो उपकारी जाण्यो; पण अ जयकुमारने मलवा माटे पितायें आज्ञा आपी नही. पितायें तेने वैराग्यवं त जाणीने, पांचसे सुजटने रखवाला मूकीने कह्युं के,कुमरने नजरमां राख जो. एम करतां बहार रमवा जाय, घोडा दोडावतां एक पाटी पोतानो घोडो आगल काढे. एम करतां कोइ वेला एक घडीपछी आवे. कोइवेला बेघडियें पण आवे. एम विश्वास पमाडीनें एक दिवस सहुने वंचीने दरि याने कांठे गयो. त्यां जहाज उपर बेसीनें बीजां सर्व जहाज सार्थे हंकारीने पारकांठे लेइ गया. कांठे उतरीने त्यांथी आर्यक्षेत्रें आवी दीक्षा लेवानुं मन कर्युं. देवतायें वार्यो के, हजी तहारे जोगकर्म बाकी छे. तोपण न मानतां दीक्षा लीधी. विचारतां वसंतपुर नगरे पहोंच्या. त्यां कोइ यक्षने देहेरे काउस्सग्गे रह्या छे, एवा समयमां पूर्वजवनी जार्या देवलोकथी च्य वीने ए नगरमां शेठने घेर श्रीमती नामें पुत्री थइ छे, ते सखीयोनी सार्थे विहार क्रीडा करवा आवी छे. त्यां सर्व कुमरीयो पोतें पकडेला थांजाने जत्तार करी माने छे, एवी क्रीडा करे छे. तेमां श्रीमतीना हाथमां मुनिनो पग आव्यो. तेणें सहसात्कारें कह्युं के, आ महारो वर. ते वेला देवतायें सोनैयानी वृष्टि करी. मुनितो पग छोडावीने जता रह्या. ते इव्य राजायें लेवा मांड्युं. देवतायें निषेध कर्यो. ते सर्व इव्य देवताने वचनें शेठने घेर अनामत राख्युं. कन्या पण बोली के, महारे आ जवमां तो एज वर

वरवो. पण बीजो नही. पछी ते वर पामवा माटे दानशालायें दान देतां बार वर्ष वहीगयां. तेवारें ते मुनिपण दैवयोगें तेज नगरें आव्या. मुनियें जाण्युं के, नगरीतो तेज छे, तथापि विचाखुं के, ते वातने बार वर्ष वही गयां, माटे हवे कोण उलखशे ? एम जाणी नगरमां गोचरी फरतां तेनेज घेर आव्या.

त्यां ते स्त्रीयें पण मुनिने पगें पद्म फलकतुं धारी मूक्युं छे, ते नीशा नीयें उलख्या. अनुक्रमें राजा अने शेठ प्रमुखें घणो आग्रह कखो. त्यारें मुनियें विचाखुं के, अंगीकार न करुं तो कन्या मरण पामे. तथा देवता यें पण दीक्षा लेवानी ना कही हती. एवुं जाणीने पाणिग्रहण कखुं. अनु क्रमें पुत्र आव्यो, तेने निशाले नणवा मूक्यो.

हवे आर्द्रकुमार दीक्षा लेवाने उजमाल थया, ते सांनलीने श्रीमती रें टीयो लेइने कांतवा बेठी. निशालेथी पुत्र आव्यो. तेणें पूछ्युं, रे माता ! आ शुं मांफ्युं छे ? माता बोली, रे वत्स ! तुं लघु छे, अने तहारो बाप दीक्षा ले छे, तो हवे महारे ए रेंटीयोज आधार छे.त्यारें पुत्र बोल्यो,हे मा ता ! महारा पिताने हुं नहिं जवा देउं, बांधी राखीश. तमें चिंता न करो. एम कहीने सूत्रनी कोकडी ताणी हती ते लेइने पिताने पगें वींटवा ला ग्यो. कोइक ग्रंथे खाटला उपर बेठा हता तेमाटे खाटलाने चारे पासे सूत्र नो तांतणो वींटतो जाय अने कहेतो जाय के, पिताने बांधी रांखु छुं.

एवा मर्मनां वचन सांनलीने आर्द्रकुमारें विचाखुं के, जो जइशुं, तो बालक डुहवाशे, दिलगीर थशे, माटे नलुं, जेटला तंतु हशे तेटला वर्ष र हिशुं. एवामां सूत्र वींटी रह्या पछी बालक बोल्यो, तमने बांधी राख्या छे. हवे क्यां जशो ? त्यारें तंतु गण्या तो बार थया. आर्द्रकुमारें स्त्रीने कह्युं हुं हजी बारवर्ष रहीश. ते पण अनुक्रमें पूर्ण थयां. एटले वली पाछुं चारित्र लीधुं.

हवे रखवाली करनारा पांचसें सुनटोयें विचाखुं के, आपणे राजाने शुं मुख देखाडीयें ? एम चिंतवी आर्यक्षेत्रे आवी चोरी करी, वाटपाडु थइ पेट नराइ करता रह्या छे. त्यां आर्द्रकुमार आवी चढ्या. तेने उलखीने ते पांचसे आवी पगे लाग्या. ऋषियें धर्मदेशना दइ, पांचसेने प्रतिबोधी दीक्षा दीधी. ते पांचसेने परिवारें परिवख्या थका राजगृही नगरीयें प्रनुने आव्या जाणीने त्यां जवा लाग्या. मार्गमां जतां गोसालो मल्यो. ते कहेवा लाग्यो के, क्यां जाउ छो ? मुनि बोल्या. श्री महावीर पासे जइशुं. गोसालो बोल्यो.

ते वीर नथी. जे उग्र तप करता, वनमां एकांते रहेतां, कोइ साथें बोल ता नही, ते सर्व लोकने ठगवा माटे करता हता, ते सर्वेने ठग्या. हवे तो नित्य आहार करे छे, स्त्रीयोना ऊकुंमामां बेसे छे, लाखोगमे लोकोने एक ठा मेलवे छे, चामर विंजावे छे, छत्र धरावे छे, रूपुं सोनुं तथा रत्नना गढ मां सिंहासने बेसे छे. माटे तुं जाणतो होइश के, ते वीर छे, पण ते वीर नथी. मुनि बोल्या. वीर तेवाज छे. पूर्वें करता तेज करें छे. जे माटे पूर्वें एवां कर्म हतां के, तपस्या करीने मौन रहेता, एकांते वनवास सेवतां, त्यारेंज ते कर्म खपे, अने हवे एवां कर्म छे के, छत्र चामर धरावे, देवता मनुष्यनी पर्षदा मध्ये बेसे, देशना दीये, त्यारें कर्म खपे. इत्यादिक युक्ति यें गोसालाने निरुत्तर करी आगल चाल्या. त्यां हस्ति सांकलें बांध्यो हतो, ते मुनिने देखीने सांकल नांगीने बूट्यो, सर्व लोकं नाठा, हाथी आर्द्रकुमार ने पगे लागीने वनमां चाल्यो,गयो ते यशवाद नगरमां विस्तार पाम्यो, ते वात राजा श्रेणिकें तथा अनयकुमारें सांनलीने मंत्रिप्रमुख परिवारसहित त्यां आव्या. नमस्कार करी मुनिने पूछवा लाग्या, हे नगवन् ! हाथीने बं धनथी केम मूकाव्यो. मुनि बोल्या, ए सांकल त्रोडवी कांइ कठण न ला गी, पण सूत्रनां बार तंतु त्रोडवा घणा डुक्कर लाग्या. राजायें पूछ्युं. ते के म ? मुनियें आद्यथी पोतानुं वृत्तांत कह्युं. ते सांनलीने राजाने घणो हर्ष उपन्यो. अनय कुमारने पण हर्ष उपन्यो, अने विचार्युं के, में प्रतिमा मो कली तेनुं आ फल थयुं छे. इत्यादिक हर्ष पामता घेर गया. मुनि पण श्री वीरस्वामी पासे जइ, नमस्कार करी, उग्र तप करी. क्षपकश्रेणि मांमी केव लज्ञान पामी मोक्षें गया ॥ इति श्री सूत्रकृतांगनिर्युक्तौ आर्द्रकुमारकथा ॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. न बोहिलाना परमत्थि लानो. (बोहि लाना के०) समकितरूप बोधिबीजसमान बीजो कोइ (परमत्थि के०) उ त्कृष्ट (लानो के०) लान (न के०) नथी॥ यतः ॥ जह चिंतामणि मणिणं, कप्पतरू तरुवराण जह पवरो ॥ तह सम्मत्तं वुत्तं, पवरं सव्वाण वि गुणा णं ॥ १ ॥ पक्खीण पक्खिराउ, सुराण इंदो गहाण जह चंदो ॥ तह सम्मत्तं पवरं, नणियं सव्वाण वि गुणाणं ॥ २ ॥ अमयं सव्वरसाणं, नरवराण च क्की मुणीण गणनाहो ॥ तह दंसणपसत्थं, जाणह सव्वाण वि गुणाणं ॥ ३ ॥ जं संमत्तविउत्ता, निरवज्जं पालिऊण जइ किरियं ॥ गेविज्जं पि हु पत्ता, पुणो

वि नमिरा नवमपारं ॥ ४ ॥ नरयाइसु डुस्काइ, सहंति अइडुस्सहाइं इह जीवा ॥ न य तेसिं सिवगमणं, मोत्तुं सम्मत्तसंपत्ति ॥ ५ ॥ सम्मत्तं पुण पत्ता, अंतमुहुत्तं पि जंति मुस्कंमि ॥ आसायण बहुला वि हु, अवढ्ढपरियट्टमष्ठंमि ॥ ६ ॥ तो अइयारविमुक्कं, धन्ना पालंति केइ सम्मत्तं ॥ धन्नाण वि धन्नयरा, जे तं जणयंति अन्नेसिं ॥ ७ ॥ इहां चंपकमालानुं उदाहरण कहे छे.

जंबुद्दीपना नरतक्षेत्रमां विशाला नामें नगरीनो ललितांग नामें धर्मवंत राजा हतो. तेने शीलवंती अने धर्ममां उजमाल एवी प्रीतिमती नामें नार्या हती. तेने पांच पुत्र उपर एक चंपकमाला नामें पुत्री थइ. ते पुत्रीने कुमुदचंद पाठक पासे नणवा मूकी. अनुक्रमें लक्षण, साहित्य, ज्योतिष प्रमुख शास्त्र नणी. एकदा राजा, सामंत अने मंत्रिमंमल प्रमुख कचेरी मेलवी बेठो छे. तेवामां प्रतिहारें आवीने कह्युं, हे स्वामिन्! कुणाला नगरीनो स्वामी अरिकेसरी नामें राजाधिराज तेनो अमरगुरु नामें प्रधान पुरुष इहां आव्यो छे. ते सांजली राजायें कह्युं, तेने वहेलो मोकल. तेणें पण तत्काल मोकल्यो. राजायें पण उनो थइ आलिंगन देइने तेने उचित स्थानकें बेसाड्यो. अने अरिकेसरी राजानुं क्षेमकुशल पूछ्युं.

एवा अवसरमां चंपकमाला पण सखीयोयें परिवरी अध्यापकसहित राजा पासें आवी. राजायें तेनें खोलामां बेसाडीने पूछ्युं. रे वत्स! तुं शुं नणी छो ते कहे. त्यारें कुमरी कांइ बोली नही. ते जोइ कुमुदचंद उपाध्याय बोल्या हे राजन्! ए बोली नही पण घणा शास्त्रना परमार्थ जाणे छे. त्यारें अमरगुरुयें विचार्युं. के, जो ए अरिकेसरी राजानी स्त्री थायतो घणुं रूडुं थाय. एम विचारीने अमरगुरु बोल्या रे राजपुत्री! तें चूडामणी ग्रंथनो अन्यास कर्यो छे? कुमरी बोली कांइक कर्यो छे. त्यारें अमरगुरु बोल्या कहो, तमारो नर्त्तार कोण थशे? क्यारें थशे? केटला पुत्र थशे? अने केटली पुत्रीयो थशे? ते सांजली कुमरी लाजथकी बोली नही. उपाध्याय बोल्या. तुं लज्जायें नथी बोलती पण विद्यानी हेलना थशे. त्यारें विचारीने कुमरी मधुर वचन बोली. अरिकेसरी राजा एक वर्ष पछी महारो नर्त्तार थशे. बार वर्ष सूधी राग रहेशे. पछी छमास सूधी राग उतरशे. पछी वली राग थशे. बे पुत्र थशे. एक पुत्री थशे. एटली वात तो पूछी ते कही. पण हवे कांइक वगर पूछ्युं कहुं छुं, ते सांजलो.

तमारो पुत्र आजथी दशमा दिवस उपर मरण पाम्यो छे. तेज रात्रीयें तमारी स्त्रीयें बीजो लक्षणवंत पुत्र प्रसव्यो छे. ते सांभली हर्षविषाद सहित मंत्रि पूछवा लाग्यो. पुत्रने परलोके जवानुं कोण हेतु थयुं ? त्यारें कुमरी चूडामणी ग्रंथना परमार्थें विशेषें विचारीने बोली. ज्यारें तमे राजानी आज्ञायें म्हारा पिता पासें आववाने चाल्या, त्यारें तमारो पुत्र पण तमारी साथें नीकल्यो. वाटमां थाक्यो तेथी तमें मूक्यो, तेवारें मनमां अपमान धारतो पाछो गयो. पोताना मित्रो साथें क्रीडा करतो काल गमावतो एक दा मंत्रिमंडल साथें तमारा पूर्व पुरुषनो खड्गं लेइने उजाणीयें जवा मांड्युं. त्यारें मातायें कह्युं, रे वत्स ! ए खड्गरत्न पूजवा योग्य छे. एने हलावियें नही. माटे एने मूकीने जाउ. ते सांभलीने पोताना आत्माने अपमानतो राते सर्व परिवारसहित माता सूतेथके, कुमर हलवे हलवे घरमांथी नीकलीने उपवनमां जइ वाव्यमां पड्यो के, तेज वखत प्राण जता रह्या. माता प्रमुखें सर्वत्र खोल्यो, पण जड्यो नही. तेथी तमारी पासे माणस मोकल्यो छे. ते हमणां आव्यो छे. एवी वात करे छे, एटले ते माणस पण आव्युं. तेणें जेम कुमरीयें कह्युं, तेम सघलुं समाचार कह्युं. अमरगुरु बोल्यो. हे राजन् ! तमारे घेर आ प्रत्यक्ष सरस्वती अवतरी छे. आस्थान सभाना लोक सर्व, कुमरीनी घणी प्रशंसा करवा लाग्या.

हवे कुमरीयें ज्यारें उठवा मांड्युं, तेटले राजायें अंगलग्न आभूषण कुमदचंदने आप्यां. बीजा सभालोकें पण आप्यां. बीजुं लाख सोनैयानुं आसन आप्युं. चंपकमाला अने अध्यापक पोताने ठेकाणे पहोता. राजा अमरगुरुने कहेवा लाग्या के, राजायें संदेशो कह्यो होय, ते संक्षेपें कहीने उतावला घेर जाउ. त्यारें अमरगुरु बोल्या, तमारा देशनी सीमायें गढ छे, ते अमने आपो. त्यारें ललितांग राजा बोल्यो. सर्व राज्य अरिकेसरी राजानुं छे. गढनो शो भार छे ? अमरगुरु बोल्या. तमारा सरखा सज्जन कोण हशे ? के, जेणें गढ आप्यो. एम कही कुणाला नगरीयें गया. अरिकेसरी राजाने ललितांग राजानुं भेटणुं आप्युं. सर्व वृत्तांत संभलाव्युं. कुमरीनुं पण सर्व वृत्तांत कह्युं. त्यारें राजा बोल्यो, तहारो एटलो प्रमाद थयो. जे कारणे ते बाला तें मागी नही. तेथी जो ते कोइ अन्य राजाने आपशे तो मने नेत्र आपीने उलाली लीधां एवुं थशे. त्यारें अमरगुरु बोल्यो. ते

कन्यायेंज एक वर्ष पढी तमे वरशो, एम कह्युं छे. राजा बोल्यो, तोपण न जरें दीठा विना मने तृप्ति न थाय. ते माटे वली प्रार्थना करवाने मिषें त्यां जा. हुं पण माहारो वेष बदलावीने तहारी साथें बचकानो झालनार थइने आवीश. एम निर्द्धारी अमरगुरु प्रधान पोतानी साथें लश्कर लेइ त्यां गयो. राजा पण साथें गयो. ललितांग राजाने अमरगुरु मल्यो. राजायें उचित आसने बेसाडी तरत पाछा आव्या, माटे अरिकेसरी राजानुं कुशल पूछ्युं फरी शीघ्र आव्यानुं कारण पूछ्युं. त्यारें अमरगुरु बोल्यो. महारे मुखें तमारी पुत्रीना गुण सांजलीने अरिकेसरी राजाने घणो राग उपन्यो. एक वर्षनी ढील जाणी तो पण जोवाने मन घणुं उत्सुक थयुं. जो राजा कुमरीने न देखे, तो प्राणत्याग करे. ते माटे जेम तमने घटे तेम करो. एवी वात करतां कुमरी पण सरखी वयवंती सखीयोनी साथें पिताने पगे लागवा सारु त्यां आवी. राजायें खोलामां बेसाडी पूछ्युं, रे वत्स! ए अमरगुरु शे कारणे आ व्या छे ? कुमरी बोली एना बचकानो झालनार ते राजा पोते छे. ते सांजली ने विस्मय पामी. ललितांग राजायें आसन थकी उठीने बचका झालना र अरिकेसरी राजाने प्रणाम कस्यो. अपर आसने बेसाड्या. पछी कुमरीने तातें पूछ्युं. तहारा पाणिग्रहणनो वर्ष दिवसनो विलंब शा माटे छे ? कु मरी पोताना पगना अंगुठा सामुं जोइने बोली नही.

त्यारें पितायें ज्योतिषीने बोलावीने पूछ्युं, कुमरीनुं लग्न जोइने कहो. ज्योतिषी बोल्यो, आ वर्षमां रूडुं लग्न नथी. जे कारणे सूर्यक्षेत्रें बृहस्प ति आव्यो छे ॥ यदुक्तम् ॥ गुरुक्षेत्रगते जानौ, जानुक्षेत्रगते गुरौ ॥ विवा हादि न कुर्वीत, वांछन् शुजपरंपराम् ॥ १ ॥ तेरस मासे अहिए, गुरुस्स एगंमि होइ रासिम्मि ॥ जं जुत्ति तो वरिसे, गयंमि वइसाह मासस्स ॥ २ ॥ एटले वैशाख शुदि अगीयारश उत्तराफाल्गुनीने पहेले पाइयें ह र्षण योगें सूर्य नक्षत्रथी दशमे नक्षत्रे शुद्ध लग्न छे. जे कारणे पांच ग्रह ने बलें युक्त सूर्य तथा शुक्र उंच स्थानक पाम्या छे. लतापातादिक दोष रहित छे. ते लग्नदिवस लखावीनें पुरोहितने आप्यो. ज्योतिषीने आदर सत्कार करी विसर्जन कस्यो. त्यार पछी अरिकेसरी राजाने लक्षपाक तेलें मर्दन करावी, नवरावीने, वस्त्रादिक पहेरावी. देहेरासरने विषे लावीने फू लगंधादिक आप्या. ते राजायें पण व्यवहार थकीज पूजा प्रणाम कस्यो.

पछी भोजनशालायें लावीने परिवारसहित भोजन कराव्युं, घणुं आदर स न्मान देइ हाथी, घोडा, रथ, रत्न, आभूषणें पहेरामणी करी सिंहासने बेसाडीने ललितांग राजा एम कहेतो हवो, हे राजन्! मारवाडनी धर तीयें फरतो हंस क्यांथी आवे ? अने आवे तो केटली वार रहे ? तेम अ मारे घेर तमे आव्या. माटे ज्यारें घेर पधारशो त्यारें चंपकमाला तमारी साथें आवशे. ते सांभली राजा बोल्यो. उचितना जाण, कालना जा ण, धीर, वीर, सज्जनमां धोरी एवा तमारा. सरखा बीजा कोण थशे ? तमारुं लावण्य, तमारो स्नेह, तमारो विनय देखीने हुं तृप्ति पामतो नथी. पण चंपकमाला साथें न आवे त्यां सूधी जे जाण्युं कार्य ते अधुरुं छे. ते सां भलीने तरत चंपकमालासहित राजाने विदाय कर्यो. ललितांग राजा ते अ रिकेसरी राजाने वोलावीने पोताने स्थानके आव्यो. अरिकेसरी राजा पण पोताने नगरे पहोच्यो. चंपकमालाने एवो प्रासाद आप्यो के, पोताने स्थान के बेठां चंपकमालानुं दर्शन राजाने थाय. निरंतर चंपकमालाने आवासे जाय.

एक दिवस राजा अमरगुरुने साथें लेइने राणीपासें गयो. अमरगुरु बोल्यो कांइक कलाविचार कहो. ते बोली. विविध प्रकारनां दर्शन छे, तेमां तमारें कयो धर्म मान्य छे ? अमर बोल्यो. ए प्रस्ताव विनानी शी वात कहो छो ? ते बोली. प्रस्ताव विनानी केम कहो छो ? जे कारणे सर्व कलामां प्रधान आ लोक अने परलोकनो साधनारो तो धर्म छे ॥ यतः॥ बावत्तरी कला पं, डि या वि पुरिसा अपंडिया चेव ॥ सव कलाणं पवरं, जे धम्मकलं न जाणं ति ॥ १ ॥ अमरगुरु बोल्यो इहां कोइ विचार करवो नथी. जेना पूर्व पुरुषें जे धर्म सेव्यो ते तेनो धर्म जाणवो. जेम माता दुःशील होय, अथवा सुशी ल होय, तेना विचारनुं शुं प्रयोजन छे ? तथा रोगीने औषध साथें प्रयो जन पण वैद्य गमे तेवो होय. तेनो प्रयोजन नथी. तेम पोताना गुरु प्रमुखें यज्ञ प्रमुख धर्म जेम कह्यो ते प्रमाण. बीजी चिंता करवानुं शुं प्रयोजन छे ?

एम अमरगुरु बोली रह्यो. त्यारें चंपकमाला बोली. तमें कह्युं ते खरुं हशे, परंतु तमारा सरखा पंडितने एम बोलवुं घटे नही. जे कारणे धर्म, अर्थ अने काम ए त्रण पुरुषार्थमां धर्म पुरुषार्थ ते परम पुरुषार्थ छे. जे माटे धर्मथी अर्थ अने अर्थथी काम निपजे छे. ॥ यतः ॥ धर्मादर्थोऽर्थतः कामः, कामात्सुखफलोदयः ॥ आत्मानं हंति तौ हत्वा, यो युक्त्या न निषे

वते ॥ ते माटें धर्मनो विचारतो करवोज घटे छे. वली तमें कह्युं के, पूर्व पुरुषनो क्रमागत आव्यो ते धर्म, ते युक्ति पण घटे नही. कारण के, पूर्व पुरुष दरीद्रि होय अथवा रोगिष्ठ होय, त्यारें तेना पुत्र थाय ते पण शुं रोगीपणुं तथा दरीद्रिपणुं न छांमे ? तेम मातानो दृष्टांत दीधो ते पण अयुक्त छे. जो माता दुःशील होय, अने पुत्र तेनो त्याग न करे, तो ते माता पुत्रने मारे. तथा औषधनो दृष्टांत दीधो ते पण युक्त नथी. इहां वैद्य स्थानीय गुरु लेवो; तेपण रागद्वेषरहित, परमार्थनो जाण एवो होवो जोइये. तेवा गुरु तो अरिहंत पोतें छे अथवा तेमनी आणाये चालतां कालोचित यतनायें वर्त्तता मत्सररहित एवा गुरु सुसाधु छे अथवा रागादिकें रहित एवा पोतें श्री अरिहंत देव छे. तेवा बीजा देव नथी. ते सांभली राजा बोल्यो. इहां शुं प्रमाण देखाडो छो ? कुमरी बोली, सर्व शास्त्रमां जे देव कह्या छे तेमां देखीये छीयें के, पूर्व सृष्टिनो संहार करवो, नवी सृष्टि उपजाववी, वली स्त्रीने पासे राखवी, शस्त्र धरवां, जपमाला धरवी, इत्यादिक सर्व राग द्वेषनां लक्षण छे. माटे ते देव नही. इत्यादिक युक्तियें करी निरुत्तर कर्यां. त्यारें अमरगुरु अने अरिकेसरी राजा सम्यक्त्व पाम्या. निश्चलचित्त थया. अमरगुरु बोल्या तें अमने जैनधर्ममां थाप्या माटे संसार समुद्रमां तुं अमने जहाजसरखी थइ.

एम करतां एक वर्ष ते एक युगसरखुं कष्टें गमाव्युं. पछी लग्नदिवसें राजा परण्यो. ते स्त्री सार्थे देवतानी पेठें विषयसुख भोगवतां गयो काल पण जाणतो नथी ! एकदा रात्रीना प्रथम पहोरे ऊंट उपर चढीने दक्षिण दिशे जाउं छुं एवुं स्वप्न देखीने अमरगुरु जाग्या. पछी विचार्युं के, जो ए साचुं स्वप्न हशे तो हवे महारुं आयु अल्प जाणवुं. एम चिंतवीने राजाने कह्युं के, राणीने महारुं शेष आउखुं पूछो. त्यारें राजा अमरगुरुने राणी पासे लेइ आव्या. गुरुयें राजाने कह्युं के, तमे पूछो. एवामां राणीयें वगर पूछे सर्व व्यतिकर संभलावीने कह्युं के, दश महिना आउखुं बाकी छे. ते सांभलीने फरी पूछ्युं हे धर्ममाता ! महारा धर्मगुरु क्यां छे ? राणी बोली. इहांथी सो योजनें पुराणपुर नगरें छे. ते सांभलीने अमरगुरुयें राजा राणीने खमाव्या. राजा बोल्यो. जे इहलोक तथा परलोकना सुखनुं कारण एवी चंपकमालाने देशांतरथी तमे लाव्या. ते तमारो वियोग दुःख महाराथी कोइरीतें नही खमाय एवो छे. ते वेला राजायें अमरगुरुना पुत्रने तेडावीने अमरगुरुना पदें

थाप्यो, अमारीनो पडह वजडाव्यो, बंदीखानां छोड्यां, दीन अनाथने दान दीधां, अमरगुरुपण साधर्मिकने सन्मान देइ, जिनमंदिरने विषे पूजा रचावी, अठाइ महोत्सव करावी, धर्मकार्यें घणुं द्रव्य व्यय करी, शूर वीर सुनटने सखाइ लेइ, राजाने पूछीने दीक्षा लेवा चाल्या. राजा वलावीने पाछा वल्या. अमरगुरुयें श्री समयजलधि नामें केवलीनी पासे चारित्र अंगीकार कर्युं. चारित्र पाली केवलज्ञान पामी मोक्ष पधार्या.

हवे राजानी जे पूर्वली पटराणी छे, तें चंपकमालानी उपर द्वेष धरती रहे छे. तेणीयें सुलसा नामें परिव्राजिकानी घणी सेवा करीने कह्युं के, हे नगवती ! चंपकमालाने कांइक कलंक थापो, जेथी राजा विषमिश्रित अन्ननी पेठें एनो त्याग करे. परिव्राजिका बोली. ए राजा, चंपकमालाना ज्ञानगुणें रीझ्यो थको एने बहुमान दे छे. वली राजा मूढ आत्मा थको विचारे छे, जे परम पदनो हेतु जैनधर्म छे. ते धर्म एणें मुझने पमाड्यो. एवुं जाणी एने बहुमान दीये छे. ते माटे हुं ए चंपकमालाने धर्मथी भ्रष्ट करुं, त्यारें राजा पोतानी मेलें चिंतवशे के, ए जेम मुखथी कहे छे, तेम करती नथी. तेथी एनो त्याग करशे. माटे पहेलां एने धर्मथी भ्रष्ट करवानो उपाय करीने पछी कलंक देवानो उपाय करीश. एम राणीने कहीने ते परिव्राजिका पोतानी मेडिये गइ. चंपकमालाने जैनधर्मथी भ्रष्ट करवानो निरंतर उपाय विचारतां चिंतवतां जाण्युं के, एने पुत्र नथी. माटे प्रनाते जइने एने पुत्रनो उपाय कहुं, एम चिंतवी प्रनाते चंपकमालाना वासनुवनें गइ. आशीष देइने बेठी. एकांते चंपकमालाने कहेवा लागी के, तमारे पुत्र नथी अने पुत्रविना जो नर्त्तारनुं घणुं प्रेम होय तोपण पातलुं पडे, वली पुत्रविना सद्गति न होय, माटे पुत्रप्राप्तिनो उपाय हुं कहुं ते करो. आ मूली तथा मंत्रेंपवित्र रक्षा लेइने स्नान करो, तथा तर्प्पण करीने कालीदेवीनी पूजा करो, काली देवीपासें पुत्र मागो, एम करतां तमारे पुत्र आवशे.

ते सांनलीने चंपकमाला सम्यक्त्वमां दृढचित्त राखीने बोली. रे धूर्त्त! एम बीजा लोक धूताय. पण जे धर्मैं नावित होय, जेणें संसारने दुःखरूप जाण्यो होय, ते धूताय नही. पुत्रविना नरतारनुं प्रेम पातलुं पडे एम जे तें कह्युं ते मूर्खनुं वचन जाणवुं. जे माटे चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्नने पुत्र क्यां थाय छे ? अने स्नेहतो आखा नवपर्यंत रहे छे. वली तें कह्युं के, अपुत्रियाने

सन्तति न होय, तें पण अज्ञानविलास बे. पुत्रतो अब्रह्मनो हेतु बे. माटे ब्रह्मचर्य ते धर्म बे. अने धर्मथी सन्तति बे. तथा पुत्रथी जो स्वर्ग होयतो नूंन्द, शूकरी, कूतरी अने कूकडी प्रमुखने सन्तति थवी जोइये. 'तथा रक्षा प्रमुखें पुत्र थतो होयतो, जगत्मां कोइ अपुत्रियो न रह्यो जोइये. वली कालीदेवीनी पूजा करो, इत्यादिक जे तें कह्युं ते कालीदेवी कोण बे ? ते जो मदिरामांसमां गृद्ध होय तो तेमां देवपणुं पण जे मूर्ख होय ते माने. ते माटे एक जिन अने ते जिनमतमां रहेला जनो तेने टालीने बीजाने हुं पगें न लागुं. हे नूंन्दी ! हाथी उपर चढीने गर्द्दननी असवारी कोण करे ? एम युक्तियें निवारी तोपण ते धूतारी उठी नही.

त्यारें प्रतिहारीपासे बाह् जालीनें काढी मूकावी. तेथी ते परिव्राजिका, कषायें धमधमती थकी पूर्वसाधित विद्या संनारती हवी. एटले ते विद्या आवी. विद्या बोली मुऊने केम संनारी बे ? परिव्राजिका बोली. ए पापणी चंपकमाला पोताना ज्ञानें गर्ववंती थकी मह्वारी पण अवज्ञा करे बे ! माटे ए जीवती थकीज शारीरिक तथा मानसिक दुःख नोगवती रहे, अने राजा एनो त्याग करे, एवुं कुशीलनुं कलंक चढावो. हवे जेटले चंपक मालाना वास नवनमां राजा आव्यो, एटले विद्या देवीयें एक पुरुष देखाड्यो तेने जेवामां राजा रूडीरीतें जोवा लाग्यो. एवामां ते पुरुष अदृश्य थयो. त्यारें राजा सहसात्कारें विस्मय पाम्यो थको चिंतववा लाग्यो. जे एना रूपें मोह्यो थको कोइक विद्याधरें प्रार्थना करे थके तेने एणीयें अंगीकार कर्यो देखाय बे ! ! माटे धिक्कार पडो स्त्रीना स्वनावने ! स्त्रीने कोइ रीतें हाथ मां लेवाय नहीं. पण जे तेना मनमां गम्युं ते खरुं. ए जिन वचनें वासित, निर्मल कुलनी उपनी, वली धैर्यवाली बतां पण जो कुशीलता सेवे बे, तो बीजी स्त्रीनी शी वात कहेवी ! एम विचारीने राजा विरक्तमन थको चिंतवे बे के, हवे ए स्त्री नोगयोग्य तो नथी; तोपण एणीयें मुऊने जैनधर्म पमाड्यो. ए महोटो उपगार कर्यो बे. जेनो लाखो नवसुधी पण प्रत्युपकार करी न शकीयें. माटे एनी साथें नित्य आलाप संलाप तो करवो परंतु कागडें विटाल्युं नोजन खावा कोण इच्छे ? ए रीतें ते साथे नोगनुं मन गोपवीने इंगित आकार गोपवीने राणी पासे गयो. राणी पूर्वनी पेठें उनी थइ. राजा पोतें पण क्षणेक शय्या उपर बेसीने उठ्यो. एम राजा निरंतर जाय, वात वि

गत करीने उठे, पण जोगनी वात करे नही. त्यारें राणीयें विचार्युं के, राजा मंदस्नेही शा कारणे थयो हशे ? जेमाटे क्षणेक आवीने जतो रहे छे. त्यारें शब्दना अक्षर लेइने चूडामणि ग्रंथनो उपयोग दीधो तेथी जाण्युं के, ए परिव्राजिकानो विलास छे. तोपण परिव्राजिकानी उपर लेश मात्र खेद धर्यो नहीं. जाण्युं के म्हारे छ महिना सूधी जोगांतराय छे. ते का ढवाने ए निमित्त थइ छे. तथा एमां अंतराय पण शो छे ? एतो अज्ञानी जीव मोहवशे अनादि कालनो अभ्यास सेवे छे, माटे विशेषें धर्मने विषे उद्यम करवो घटे छे. ते धर्म सकल सुखनुं कारण छे.

पछी ते राणी, कोइक दिवस मधुर कंठें सञ्चाय करे, कोइक दिवस सु गंधी फूलें देवपूजा करे, कोइक दिवस संसार स्वरूप जावे, कोइक दिवस देवगुरुना गुणग्राम करे. एम दिवस गमावे छे वली सखियो सहित सा मायिक प्रतिक्रमण करे. एम अरतिरहित रात्रिदिवस गमावे छे. एक दिव स महर्द्धिक सखीयें राणीने पूछ्युं. तमारा उपर राजानो मंदस्नेह केम दे खाय छे ? चंपकमाला बोली, चंद्रमानी कलानी पेठें स्त्रीनें जर्त्तारनो स्नेह घटे पण खरो, अने वधे पण खरो. वली हे सखी ! वात सांजलो, विषय नां सुख किंपाक वृक्षनां फल सरखां छे. देखातां तो रूडां पण अंते प्राण हरे, एवा अने वली पोतानी मेलें न संपजे तो तेमां शुं अयुक्त छे ? सखी बोली. एमज हो. पण लोकमां पर पुरुषना संगमनो अपवाद चाल्यो छे. ते सांजलीने सज्जनोनां हृदय बले छे. चंपकमाला बोली, लोकमां शी रीतें वात चाले छे ? सखी बोली. कोइक विद्याधर तमारी साथें रमे छे. चं पकमाला बोली तें साचुं कह्युं. में पण चूडामणि ग्रंथें करी जाण्युं, लोक मां अपकीर्त्ति पण परिव्राजिकायें करी. तथापि हवे एवो उपाय करीशुं के, जेम तमारा सरखां सज्जनोनां मुख उज्वल थशे. एम सांजलीने सखी उ ठी. एटलें राजा आव्यो. चंपकमाला बोली हे राजन् ! तमे नरमां चूडामणि रत्नसरखा छो. तमारा गुण कोण गणी शके ? जेणें प्रत्यक्ष दोष देखीने पण म्हारी उपर एटलो राग राख्यो. तथा छांडया जोजननी पेठें तमे म्हारायी जोग छांड्यो. ते में चूडामणीग्रंथना उपयोगें जाण्युं. शय्याने विषे म्हारी साथें रमतो पुरुष तमे दीठो. तथा लोकमां पण अपकीर्त्ति थइ. ते पण में ज्ञान उपयोगें जाण्युं. ते कारणे लोक प्रत्यक्ष तमे मुजने आकरुं धीज

करावो. जेथी महारुं अपजस टले. राजा बोल्यो, क्यारें करावियें ? ते बोली प्रजातें करावो. राजा बोल्यो. शुं धीज करशो ? ते बोली, नगरना महर्द्धिक लोक कहेशे ते करीशुं. राजायें हाकार मान्यो. राणीनें पूछीने उठ्यो. राजा अन्य स्थानकें जइ सूतो. पाछली राते जाग्यो, त्यारें विचारवा लाग्यो. के, राणी धीज करशे, अने जो कदाचित् शुद्ध थशे नहि त्यारें अमने बमणी अशाता थशे. इत्यादिक मोलायमान हृदयथका प्रातःकाल थयो, राजा सजा मध्ये आव्यो. परिजनने तथा नगरना लोकोने तेडाव्या. राजा बोल्यो, चंपकमाला कुशीलणी छे, एवो लोकमां पडघोष चाल्यो छे, ते राणीयें सांजल्युं. हवे कहे छे के, धीज करीने शुद्ध थइश, तो जोजन करीश. ते माटे तप्तमाषनुं धीज करावीयें, तेनी सामग्री तैयार करो. त्यारें ते बोल्या. पामरलोकना वचन मात्रें एवडुं करवुं घटे नही. राजा बोल्यो. जे अवर्णवाद विस्तर्यो ते महोटा पुरुषनो महिमा हणे. गामना मुखें गरणुं बंधाय नही. ते सांजली लोक बोल्या, जेम आपने गमे तेम करो. त्यारें राजायें दिव्य स्थानके जइने राणीने तेडवा मोकली. राणी पण पौषध पारी, विधिपूर्वक देवपूजा करी, शिबिका उपर बेसीने त्यां आवी. डुन्नह देवी प्रमुख अंतेउर पण जवनिकाने आंतरें राजानी आज्ञायें जोवा बेठा, लोकमां कोलाहल थइ रह्यो. जे आज देवी शुद्ध थशे.

हवे कारणीया पुरुषें जाज्वल्यमान अग्नि तैयार करी तेमां प्रचुर तेल घालीने कढा चढावी. पछी जेटले मांहि माष (अडद) नांख्या एटले सहसात्कारें प्रलयकालनी अग्नि सरखी अनलज्वाला उठी, तडतड करी आकाश विवर पूरी काढया, खडहडाट करतां प्रासादनां शिखर त्रुटी पड्यां, माता पुत्रने मूकी नासती हवी, पुत्र माताने मूकीने नासवा लाग्या, प्रासादने अग्रे, कोइ कोट उपर चढे छे, कोइ पोकार करे छे, कोइ विलाप करे छे, कोइ हाहाकार करे छे, रे पुत्र ! रे माता ! रे पिता ! इहां अमारी शी गति थशे ? अमने राखो, इत्यादिक लोकनो शब्द विस्तार पाम्यो. एवामां आकाशें रही शासन देवतायें कह्युं. ए हजी थोडुं छे? परंतु चंडकला सरखी निर्मल स्त्रीनुं अपजस बोलता एवा तमे पोताना आत्माना वैरी छो. माटे जुउ हवे शुं थाय छे ? ते सांजलीने लोक जयें बीहीता थका चंपकमालाने पगे लागीने बोल्या, रे देवी ! बलती एवी आ अनाथ नगरीने तुं

राख! राख!! अविनीत लोकने पण महोटा पुरुष उवेखे नही. यतः॥ उ पजीविकेषु विमुखाः, सुजना न जवंति दुर्विनीतेषु ॥ वत्सव्यथितेऽप्युरसि, सुरजिर्न संहरेत् क्षीरं ॥१॥ राजा बोल्यो, रे राणी! स्फटिक सरखुं उजलुं तहारुं शील तेने मूढ लोकें कलंक चढाव्युं. तेज पापरूप विष वृक्षनां फूल अनुजवे छे. पण तेने तहारो पसाय टालीने बीजुं कोइ शरण नथी. ते सांजली चंपकमाला बोली, जो अरिकेसरी राजा मूकीने बीजो कोइ महारा मनमां न वश्यो होय, तो ए अग्नि उलवाइ जाउ. आ सर्व लोक बलुं बलुं करे छे. ते स्वस्थ थाउ. एवुं कह्युं, एटले शासन देवतायें तेमज कर्युं. वली जे देवता कौतुकना लीधा जक्ति जावथकी आव्या हता, तेणें जयजय शब्द कर्यो, कुसुमनी वृष्टि करी,देवडुंडुनि वगाडी,आकाशे देवांगनाउ नाटक करवा लागी, लोकपण पृथ्वीने विषे नगरमां कुंकुमना छांटा देव रावता हवा, चंदनमालानां तोरण बंधाव्यां, सर्व बाल,वृद्ध, स्त्री पुरुष एम कहेता हवा के, चंपकमाला चिरंकाल जीवती रहो.

एवुं अति अद्भुत कौतुक देखीने जयथकी बीहीनी एवी परिव्राजिका विचारवा लागी के,अहो! ए अनर्थनुं मूल हुं थइ! माटे हवे मने मरण तेज शरण छे. लाखो पापनी करनारी एवी हुं पापिणीने हवे लाखो गमे डुःख सहेवां पडशे. ए महापापनो निस्तार तो जिनमतना निपुण पुरुषो अप्रतिष्ठान नगर कहे छे, त्यां जाउं. त्यारें थाय तो पण महारुं जे डुष्टच रित्र छे ते सर्वलोक प्रत्यक्ष कहीने ए महासतीनां चरण कमलने पगे लागुं. एम करवाथी हुं पापजरें जराणी छुं, तेथी हलकी थइने जो त्यां कदाचित् मुजने मरण आवशे तो पण रूडुं. एम धैर्य अवलंबी,परिव्राजिका त्यां दिव्य जूमिकायें आवी, वेगलेथी जुजादंम ऊंचा करीने कहेती हवी के, जिनशासन जयवंतु वर्त्तो. ए महासतीने प्रजावें दिव्य प्रातिहार्य प्रत्यक्ष आज पण देखाय छे. एम कहीने चंपकमालाने पगे लागीने. कहेवा लागी, हे देवी! तहारुं शील जयवंतु वर्त्तो,तुं समकितने विषे निश्चल छो,आजथकी तहारा पसायें मने पण समकित हो,जावज्जीव सूधी जे तहारा देव ते महारा देव, तहारा गुरु ते महारा गुरु,एम समकित अंगीकार करीने चंपकमालानुं कलंक विशेषें टालवाने लोकोमां पोतानुं डुष्ट चरित्र कही देखाडती

हवी. के ए देवी सतीमां शिरोमणि छे. में विद्याशक्तियें करीने एनी साथे रमतो पुरुष देखाड्यो. में नगरना सर्व लोकमां एनुं अपजस कहेवराव्युं.

तेने राजा पूछवा लाग्यो, ए तुझने शा माटें करवुं पड्युं? परिव्राजिका बोली. कूडकपटनी भंमार हुंज छुं. बीजुं कोण कारण होय? राजा बोल्यो, जेम तमारुं डुष्कृत तमें कह्युं तेम तेनो हेतु पण कहो. नहि क होतो तमारो विनाश थशे. परिव्राजिका बोली, ए दुःख ते केटलुं थशे? हजी मने तो आगल नरकनां दुःख घणां भोगववां छे. राजा बोल्यो, रे रे सुभटो! एनी उपर उष्ण तेल सींचो. जेटले ते काम करवा सुभट ऊठ्या, तेटले चंपकमाला बोली, रे स्वामी! वारो वारो! ए काम न करो, तमारा सरखा दयावंत पुरुष एवुं काम केम करे? ए परिव्राजिका पोताना प्राणत्यागें करी परना प्राण उगारे छे. वली पोतानुं डुष्कृत लोकमध्ये प्रत्यक्ष पणें कहेवुं ते डुष्कर छे, ए तो जेने जिनवचन चित्तमां रम्युं होय, तेज कहे. ते एणें कह्युं माटे एनी पूर्व अवस्थातो गइ. हवे ए तो तमारी साधर्मिक थइ, माटे एनुं वात्सल्य करवुं घटे छे. यतः ॥ साधर्मिकवत्सलता, कल्पलता संपदां प्रसवे ॥ यस्मात्तस्मात्तत्रै, व कृतधियः कुर्वते यत्नम् ॥ १ ॥ राजा बोल्यो, ए युक्तायुक्त तमे जाणो. पछी राजा चंपकमालासहित पोताने घेर आव्यो, परिव्राजिका पण शांत थइ थकी, पश्चात्ताप सहित निरंतर चंपक माला पासे जइने गृहस्थयोग्य धर्म सांभलती हवी.

हवे डुल्लह देवीयें पण पोताना प्राण त्याग करवा धार्युं. ते वात चूडामणीना बलें जाणीने चंपकमाला त्यां गयां, अने पूछवा लाग्यां. शुं काम करो छो? राणी बोली, तमाराथी शुं अजाण्युं छे? चंपकमाला बोली, ए अपजसनो ए प्रतीकार नथी. हमणां तमे धर्म करतां दिवस कहाडो. पछी अवसरे उपाय बतावीशुं. डुल्लहदेवी बोली हे अपकार करे ते उपर उपकारिणी, छिद्रनी ढांकनारी, कुलवंती, तुझ तने नमस्कार थाउ. एम कही धरणीयें मस्तक नमावीने फरी कहेवा लागी, हे सती! तमारा चरण ते शरण छे ॥ यतः ॥ निर्गुणेष्वपि सत्त्वेषु, दयां कुर्वंति साधवः ॥ नहि संहरति ज्योत्स्नां, चंद्रश्चंमालवेश्मसु ॥ १ ॥ ए रीतें चंपकमाला साथें घणी प्रीति धरती रहे. राजा पण ते देखीनें चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको चिंतववा लाग्यो के, चंपकमाला सुकुमार उपनी छे. माटे ए उपर मत्सर कर

वो घटे नही ॥ यतः ॥ वरं ज्वालाकुले वन्ही, वन्हाय निहितं वपुः ॥ न पुनर्गुणसंपन्ने, कृतः स्वल्पोऽपि मत्सरः ॥ १ ॥ ए रीतें राजा तेना गुणो नो बहुमान करतो, जिनधर्मने विषे विशेषें प्रवर्त्ततो, गाम गामने विषे, नगर नगरने विषे, जिनश्वरनां देहेरां करावतो हवो. तेमां पण पोताना देशमां विशेषें करावतो हवो. सुविहित जननी, नक्ति बहुमान वसती प्र दानादिक करे, घणां सामीवच्छल करे, बहुमानपूर्वक सिद्धांत सांनले, सघ ले अमारी पडह वजडावे, श्रावकलोकना व्यापारमां दाण मूकी दे, राज्य कार्यमां अनवद्य पणें प्रवर्त्ते, एम करतां शुनलग्न शुनमूहूर्त्ते चंपकमाला यें पुत्र प्रसव्यो. प्रियंवदा दासीयें राजाने वधामणी दीधी. राजायें एक मु कट टाली अंगलग्न सर्व आनूषण दासीने आपी तेनुं दासपणुं टाल्युं. वधाम णी दीधी, जिनेश्वरनी पूजा प्रमुख करी. नगरमां पण घर घर गीत गान करावतो ध्वज तोरण प्रमुखें शोनित करे ! एम एक मास पर्यंत उत्सव क रीने ते बालकनुं नुवनानंद एवुं नाम पाडता हवा. अनुक्रमें कलाप्रमुख नणीने प्रवीण थये थके युवराज पदे थापता हवा. अनुक्रमें करसिंह ना में बीजो पुत्र थयो. पढी जयसुंदरी नामें एक पुत्री आवी. एम काल ज ते थके एक दिवस चंपकमालायें नर्त्तारने कह्युं. रे राजन् ! हवे आपने म होटा पुरुषोनो मार्ग आदरवो घटे ढे. राजा बोल्यो, तमे युक्त वात कही, पण हुं कर्मवशे करीने हजी तमारुं मुखकमल जोवाने तृष्णावंत बुं. राणी बोली, एवुं वचन म कहो, अने हुं कहुं ए रीतें पोताना आत्माने शिखाम ण आपो. जेम के,रे आत्मा ! तुं मनुष्यनो नव डुर्लन पामीने स्त्रीने माटे केम हारे ढे ? स्त्रीना शरीरमां तुं शी मनोहरता देखे ढे ? जो आ शरीरनी बहार ढे ते मांहे करियें, अने मांहे ढे ते बहार करियें. तो ए शरीरने का गडा कूतरा चूंथे एवुं ढे. वली स्त्रीनुं शरीर,तो चर्म, हाड, रुधिर,मूत्र, वि ष्टामय महा डुर्गंधी ढे. जेवुं तहारुं स्त्रीने विषे चित्त रंगाणुं ढे, तेवुं जिन धर्मने विषे चित्त रंगायतो तुं तेज न संसारनो क्षय करे. वली जेनो स्नेह ते वीजलीनी पेठें चपल ढे. माटे ते पुरुषनी रेखा पण नूंशी नाखो, ते पं मितनी जिव्हा पण शतखंम थाउ. चंचापुरुषसरखा ते पुरुष जाणवा के, जे स्त्रीने वर्णवे ढे. रे रे आत्मा ! तुऊने शुं कहियें ! तुं महाकष्टें जिनशासन पाम्यो, ते फोकट हारे ढे, मदोन्मत्त हाथीनी पेठें विषयने विषे राचे ढे,

सुशील रूप वनराजीने नांजे छे, जिनवाणीरूप अंकुशप्रहार मानतो नथी, अमृतसरखुं. जिनमत पामीने विषयरूप हालाहल पीये छे, ते धत्तुरो खाधो छे, जे माटे जाणतो थको पण, अज्ञान मोहेंकरी विषयरूप विषने सुख करी माने छे. रे आत्मा! धिक्कार पडो!! तहारी महोटाइने! तथा कलाना महिमाने, जे कारणे तुं विवेक पामीने विषय नोगववा इछे छे! जीवित तो इंद्रधनुषसरखुं चपल छे, माटे तुऊने विषयनी शी तृष्णा रहे छे? एम जाणीने निरंतर नवस्वरूप ध्यावो के, जेणें करी जन्म जरा अने मरणनाडुःखनुं हरनार एवो संवेग रसायन पामो.

एवां चंपकमालानां वचन सांनलीने ते राजा संवेग रसें नावित थको चंपकमालाने स्नेहें करी कहेवा लाग्यो के, तें मुऊने मिथ्यात्वरूप कचरा मांथी उद्धस्यो. जेणें करी आनवने विषे अने परनवने विषे सुखनुं कारण एवो धर्मनो उद्यम थयो. जो राज्यनार धरवाने समर्थ एवुं बीजुं पुत्ररत्न मुऊने थयुं. तो पण हुं पूर्वनवना अन्यास थकी रागदावानलें विधुर थयो छुं. माटे हवे आत्महित करवाने शीघ्र उद्यम करुं.

एवा अवसरमां चारज्ञानना धणी श्रुतजलधि नामें आचार्य बहु शिष्यें परिवस्या थका अवसर जाणीने नंदनवन उद्यानमां समोसस्या. उद्यानपालकें वधामणी दीधी. तेने प्रीतिदान देइने, सात आठ पगलां सामा जइने, वंदना करी पछी मंत्रिश्वर राणी अने कुमरोना परिवारें परिवस्यो थको, पंचानिगमन साचवतो, ते राजा, आचार्य पासे पहोतो. चंपकमाला तथा कुलदेवीयें परिवस्यो थको. आचार्यने नमस्कार करी उचित स्थानके बेठो. आचार्यें पण गंनीर स्वरें देशना दीधी. ते नवस्वरूप देशना सांनली राजा हाथ जोडीने विनंती करतो हवो के, हे स्वामिन्! मुऊने दीक्षारूप नावायें करी नव समुद्रनो पार पमाडो. गुरु बोल्या. विलंब न करो. पछी ते राजायें, पोताना कुमरने सिंहासने बेसारी सर्व समक्ष राज्यें थापीने मंत्रीप्रमुखने कहेतो हवो के, ए नुवनानंद कुमारने महारी पेरें देखजो. एम कहीने पोताना कंठथी हार उतारी कुमरना कंठे नांखी वली कुमरने कहेवा लाग्यो के, जेम प्रजा अने परिवारने एटला दिवस में राख्यो तेम तमे राखजो. पछी परिजनने कह्युं के, जेम तमे महारी आणा मस्तके वहेता हता, तेम हवे ए राजानी आणा वहेजो. हवे चंपकमाला पुत्रने क

हे छे के, हे जात! ए राज्य पामीनें सम्यक् रीतें निर्वाह करजो, हे पुत्र लौकिक शास्त्रे धर्म अर्थ अने काम ए त्रण पुरुषार्थ कह्या छे, तेमां धर्म थकी अर्थ तथा काम पामीयें परमार्थें मोक्षनुं कारण ते धर्मज छे, पण बीजुं नथी, अर्थ काम सेव्या थकांतो केवल भवदुःखनांज हेतु थाय. ते माटे रे वत्स! अर्थ काम ते पुरुषार्थ नही, धर्म तेज पुरुषार्थ छे, एम रागद्वेषरहित एवा श्रीजिनेश्वरें कह्युं छे. ते माटे अप्रमादी थइने आत्माने धर्मने विषे प्रवर्त्तावजो. तेम लोकने पण जिनधर्मने विषे प्रवर्त्तावजो. जो पण तुं सकल कलामां कुशल छो, तो पण हुं अपत्यना स्नेह माटे तुज ने जैनधर्मनो उपदेश देउं छुं, भुवनानंद राजायें पण ते उपदेश अंगीकार करी उठीने माता पिताने प्रणाम कर्या पछी राजा चंपकमाला प्रमुख राणीयोयें परिवर्यो थको चारित्र अंगीकार करतो हवो. परिव्राजिकायें पण गुरुचरणे चारित्र लीधुं. आचार्य पण चंपकमाला प्रमुख आर्याउने आनंदश्रीनामें आर्याने सोंपता हवा. भुवनानंद राजा पण, मुनिराजने वंदना करीने हर्षविषादसहित घेर पहोतो.

जे नगरी, जे घरना प्रदेश जे कांइ पितायें शोभित हता, ते सर्व नही देखवाथी भुवनानंद राजा शोकातुर थयो, अनुक्रमें कालांतरे शोक छांमीने, रूडी रीतें राज्य पालतो, रिपु समूहने आक्रमतो, विचरे छे. अरिकेसरी राजऋषि पण रात्र दिवस सूत्राभ्यास करता अनुक्रमें गीतार्थ थया. तेमने आचार्यें आचार्यपदे थाप्या. बीजो तेनो परिवार जे साधु साधवीनो हतो ते पण एमना परिवारपणें सोंप्यो. अनुक्रमें अरिकेसरी ऋषि, घनघाती कर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. भव्य जीवनें प्रतिबोध देइ, शैलेशीकरण करी, आउखाने अंते परम पद पाम्या. अव्याबाध सुखी थया. चंपकमाला पण साध्वीयें परिवर्यां अगीयार अंग भण्यां. गुरुणीयें प्रवर्त्तिनी पदे थाप्यां. विविध तपस्या करतां पृथ्वीने विषे विचरे छे. घणां भव्य प्राणीने नरकनां दुःख निवारती, गुरुसेवा वैयावच्चादिकें अपूर्वकरण करी क्षपकश्रेणी आरोही, दुस्तर मोहसमुद्र तरीने निर्मल केवलज्ञान पामती एक मासनुं अनशन करीने सुसाध्वीयें परिवर्यां थकां चंपकमाला सिद्धि वर्यां. शाश्वता सुखनां भोगी थयां. एम समकितना लाभ उपरांत लाभ नथी, ते उपर चंपकमालानी कथा कही ए कथा सुपार्श्वचरित्रमां छे ॥ इति

सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपं मितपद्मविजयगणिविरचते श्रीगौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे द्वादशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे तेरमी गाथा कहीयें बीयें. तेने पूर्व गाथानी सार्थे ए संबंध बे. जे पूर्व गाथायें चार वस्तु उत्कृष्ट देखाडी. हवे चार वस्तु जघन्य अधम बे. ते माटे तेनो त्याग करवो, ते देखाडवाने संबंधें आवी जे तेरमी गाथा ते कहेबे.

न सेवियव्वा पमया परक्का, न सेवियव्वा पुरिसा अविद्या ॥ न सेवियव्वा अहिमानहीणा, न सेवियव्वा पिसुणा मणुस्सा ॥१३॥

अर्थः—न सेवियव्वा पमया परक्का (परक्का के०) पारकी (पमया के०) प्रमदा एटले स्त्री ते (न सेवियव्वा के०) न सेववी. ते उपर वीरकुमरनी कथा कहे बे.

श्री निलय नामा नगरें रिपुमर्द्दन नामें राजा राज्य करे बे. तेने कमलश्री नामें भार्या हती. अने वीरकुमर नामें महारूपवंत पुत्र हतो. पण ते शूर, वीर, धीर, वादी, कला गुणनो जाण, विनयवंत, कलानुं घर, कलंक रहित बे. ते कुमर एकदा महा अटवीने विषे आहेडे गयो. पण ससलो के मृग प्रमुख कोइ जनावर नजरे न आव्युं. त्यारें विस्मय पामतो परिवारसहित आगल चाल्यो, एटले एक स्थानकें ससला, मृग, महिष, गज, वृषभ, वाघ, चितरा, प्रमुख सर्व तीर्यंच भेगा बेठेला दीठा. ते परस्परे वैरी पण मित्रनी पेठें वैर ठांमीने रह्या बे. वली मेघनी पेठें गंभीर शब्दें करी कर्णने विषे अमृत सरखो लागे एवो सप्ताय ध्यान करता एवा मुनिउनो शब्द सांभल्यो. एटले कुमरना परिवारें नाना प्रकारनां शस्त्र तिर्यंच उपर नांख्यां, पण तिर्यंचना शरीरें एके न लाग्युं. त्यारें कुमरें विचार्युं के, जनावरनां वैर शम्या. बे. अने एके शस्त्र न लाग्युं. ते सर्व मुनिनो प्रभाव बे. एम जाणी मुनिना चरणकमलें नमस्कार कर्यो. उचित स्थानके बेठो. ते देखीने तेना परिवारें पण तेमज कर्युं. मुनिवर पण धर्मलाभ देइने देशना देता हवा के, जे प्राणी जीवहिंसा न करे, ते सौजन्यता पामे. सर्व पा

पमां जीवहिंसानुं पाप महोटुं छे. परम नरकनुं कारण छे. सर्व जीवने सदा काल पोतानुं जीवितव्य वहालुं छे. जेम मरण पोताने अनिष्ट छे, तेम सकल जीवने मरण अनिष्ट जाणवुं ॥ यतः ॥ अमेध्यमध्ये कीटस्य, सुरेंद्रस्य सुरालये ॥ समाना जीविताकांक्षा, समं मृत्युभयं द्वयोः ॥ १ ॥ दुर्वचन, गाल, घात, पराभव, भवबंधन तथा मरवुं ए जेम पोताने अनिष्ट छे, तेम परनेपण अनिष्ट जाणवुं. माटे जेने जे वहालुं होय, तेने ते देवुं ते परभवनुं शंबल छे. तथा वली एक जणने कोइ एक एक छत्रं राज्य आपे, तथा कोइ एक जीवित आपे, ते बेहुमां जीवितनो आपनार वधे. वली धन, बांधव, स्वजन, पुत्र, कलत्र, सर्व करतां पोतानुं जीवित घणुं इष्ट छे. एतो सहुने अनुभवसिद्ध छे. वली जो मनुष्यथको पण मांस खाय, रुधिर पीये, तो कागडा कूतरा करतां तेमां शो विशेष? ते माटे जीवता अशरण अनाथ जीवोने मारीने जे तेनुं मांस खाय, रुधिर पीये, ते नरक टालीने बीजुं स्थानक नहि पामे. वली प्रवर, स्वादवंत जे सूखडी प्रमुख भोजन छे. तेने मूकीने जे अशुचि अपवित्र वस्तु एवुं मांस छे, तेने ते निःशुक निःकरुण पणें खाय, तेमां शी अधिकाइ देखे छे? इत्यादिक गुरुनी देशना सांभलीने कुमर समकित पाम्यो. संकल्पीनें स्थूल निरपराधी प्राणीने हणवुं नही. तथा परस्त्री सेववी नही. तथा मांस भक्षण करवुं नही एवा नियम लीधा. तेम कुमरना परिवार पुरुषोयें पण जेने जे गम्युं तेणें ते नियम लीधो. मुनि पोताने स्थानकें गया. कुमर पण घेर आव्यो.

हवे एकदा राजा, बुद्धिनी परीक्षा करवाने अर्थें सर्व कुमरोने भेगा करीने पूछे छे के, पंचालदेशने विषे फोजदार मूकियें छियें. तेमां एक तो घणो निपुण अने प्रकृतियें अवंचक छे, ते एम कहे छे. के हुं दश लाख सोनैया एक वर्षमां उपजावी आपीश, अने बीजो कहे छे के, हुं पन्नर लाख सोनैया उपजावी आपुं. ते हकीकत अमे दश लाखना उपजावनारने कही, त्यारें तेणें कह्युं के, महाराथी तो दशलाखथी वधु न उपजे, पछी राजाने गमे तेम करो. ते माटे हे कुमरो! तमे कहो के एनुं शुं करवुं? ते सांभली सघला कुमर बोल्या के, जे घणुं द्रव्य उपार्जी आवे तेने मोकलो. त्यारें वीर कुमरनें राजायें कह्युं. तुं केम नथी बोलतो? वीर कुमर बोल्यो, ए वात मुझने गमती नथी. मने तो जे तमे प्रथम पुरुष कह्यो जे अवंचक, निपु

ए, तातने हितकारी, प्रजाने पीडे नही, माटे तेने मोकलवो योग्य लागे छे. कारण के, प्रजा पीडाय नहि त्यारें व्यापारी व्यापारादिक सुखें करी शके, तेथी राजाने न्यायनो दोकडो घणो आवे अने वली न्यायें चालवाथी धर्मनी पण वृद्धि थाय छे. ते माटे जे थोडुं पण न्यायें धन उपार्जे. तेने अधिकारी करवो योग्य छे. बीजो पुरुष पन्नर लाख अन्यायें उपार्जे ते अन्यायथी तमने पण अधर्म थशे. तथा अपयश थशे. वली एक वर्ष तो पन्नरलाख आवशे. पण पछी बीजे त्रीजे वर्षे एक लाख पण नहि उपजे. ॥ यतः ॥ अत्युपादानमर्थस्य, प्रजाभ्यः पृथिवीभुजां ॥ दुग्धमादाय धेनूनां, मांसाय स्तनकर्त्तनम् ॥ १ ॥

ते सांभलीने राजायें विचार्युं के ए कुमर वयें तो लघु छे, पण बुद्धियें करी सर्वथी गुरु छे, मांटे राज्यभारनी धुरी ए वहेशे. तेथी यद्यपि हुं एना गुण प्रकट नहि करुं, तो पण नगरमां एना गुण छाना नहि रहे. अने सर्व कुमरथी ए विपरीत बोल्यो छे, एटले सहु एना उपर मत्सर धरशे, ते माटे इहांथी एने देशांतर मोकलुं. एम चिंतवीने राजा बोल्यो, हे कुमर ! तहारा गुण घणा छे, माटे तहारे बापनी ऋद्धि भोगववी युक्त नथी, तेथी तुं ए ऋद्धि अने आ देश मूकीने परदेश जा. ते सांभली ते कुमर, राजाने प्रणाम करीने मतिसागर प्रधाननो पुत्र विमल नामें हतो, तेने साथें लेइने निकल्यो. तेनी रखवाली माटे राजायें पंथीलोकने मिषें छाना सुभट मूक्या. तेणें परिवर्यो कोसलपुरना परिसरे जइने विश्राम कर्यो. एहवामां घणो कोलाहल सांभल्यो. घणां वाजिंत्र सांभल्यां त्यारें प्रधानपुत्र विमलनी मारफत कुमरें पूछाव्युं के, इहां शो महोत्सव छे ? विमलें पण कोइकने मुखें सांभलीने कुमरने कह्युं. के इहां रणधवल राजाने पोताना प्राणथकी पण अतिवहाली. एवी पुरुषद्वेषिणी कुरुमती नामें एक कन्या छे. तेने परणाववा माटे तेना पितायें कुलदेवीनुं आराधन कर्युं त्यारें कुलदेवीयें कह्युं, तमारो पट्टहस्ति, जेनाकंठमां फूलनी माला आरोपे, ते पुरुष, कुमरीनो भर्तार थशे, अने कुमरी पण ते उपर राग धरशे. ते सांभलीने राजायें पट्टहस्ती शणगारी तेने पूजीने, तेनी उपर कुमरीने बेसाडीने, अंकुश रहित छूटो मूक्यो छे. ते हाथीयें मालीने हाटेथी सूंढमां माला लीधी छे. हमणा ते सर्व राजकुलीसाथें नगरमां भमे छे. एवी वात करे छे, एवामां

त्यां पट्टहस्ती पण आव्यो, तेणें कुमरने कंठे माला घाली. वीरकुमरने सूंढे करी पोताने खंधे आरोपतो हवो. ते कुमर रूपेंकरी कंदर्पावतार जेवो देखीने, राजा घणो हर्ष पाम्यो. कुमरी पण देखीने घणो आनंद पामी. ते वेलायें कुमरना शरीरथी धूल झटकावणीने माटे दश हाथी, एक लाख सोनैया, अने एक हजार घोडा राजायें आप्या. ठाया लग्नेज कुरुमती नुं पाणिग्रहण कराव्युं, करमोचन वेलायें राजायें एक हजार गाम आप्यां. रहेवाने प्रासाद आप्यो. कुमर त्यां रह्यो. विलास करे ठे,ए सर्व वृत्तांत कुमरना पितायें जे ठाना पुरुष पंथीने वेषें कुमरनी पठवाडे मूक्या हता,तेणें जइने कुमरना पिताने संजलाव्युं. राजाने घणो आनंद उपन्यो.

हवे विवाह दिवसे मांसादिकवर्जित जोजन कुमरें कर्युं. त्यारें राजायें तेनो हेतु कुमरने पूठयो. कुमर कहेवा लाग्यो, पंचेंद्रियनो वध कस्या विना मांसजक्षण थाय नही. अने पंचेंद्रियनो वध, ते नरकें जवानुं परम हेतु ठे. इत्यादिक देशना देतां मांसना घणा दोष देखाड्या. त्यां प्रसंगे साधुनो तथा गृहस्थनो धर्म पण कह्यो. वली पोतें श्रावकनो धर्म अंगीकार कस्यो ठे, अने मांसप्रमुखनो परिहार कस्यो ठे, ते पण कह्युं. ते सांजली राजाने धर्म उपर बहुमान उपन्युं. परम विश्वास थयो. राजायें मांसजक्षण वर्ज्युं. वली देव, गुरु अने धर्म ए त्रण तत्व अंगीकार कस्या.

एक दिवस संध्यासमयें एक स्त्री आवीने कहेवा लागी. हे कुमर ! राजानी जार्या, मंत्रिनी जार्या, शेठनी जार्या, अने प्रतिहारनी जार्या, ए चार जणीयें तमने दीठा, तेथी चारे कंदर्पें विह्वल थइ ठे. जूदी जूदी चारें जणीयें मुजने मोकली ठे. ते चारे पण मांहोमांहे जेम न जाणे तेम तमारो संगम थाय,तेवी करुणा करो. ते सांजलीने कुमर पोताना चित्तथी निश्चय करीने बोल्यो. के आवती राते पहेले पहोरे प्रतिहारीने मोकलजे, बीजे पहोरें शेठाणीने मोकलजे, त्रीजे पहोरे मंत्रिनी जार्याने मोकलजे, अने चोथे पहोरे राणीने मोकलजे. ते स्त्री पण सांजलीने हर्ष पामती, कार्य सिद्ध मानती, स्थानके जइ सहुने वात जणावती हवी.

हवे कुमर राजाने कहेवा लाग्यो. हे राजन् ! जो दीठुं अणदीठुं करो तो हुं कांइक वात देखाडुं. राजा बोल्यो, तुं महारे पुत्रसरखो ठो, वली तें मुजने धर्म समजाव्यो, आ महारो जन्म सफल कस्यो, ते माटे तहारे ग

मे त्यां अमने जोड. त्यारें कुमर बोल्यो, आज संध्यासमयें मह्वारा आवा सने विषे छाना आवजो. राजा बोल्यो हुं आवीश.

ह्वे संध्या समये राजा छानो आव्यो, कुमरें पोताना पल्यंकनी पासे ना पल्यंक उपर राजाने बेसाड्यो. ह्वे ह्रकोइ मिष करीने प्रतिह्वारी घरथी नीकली, कुमर पासे आवीने बेठी. कुमर कहेवा लाग्यो, रे स्त्री ! विषय जे छे. ते आलोकने विषे दुःखनुं हेतु छे, अने परलोकने विषे नरकनुं कारण छे ते माटे कागडानुं मांस अने कूतरें बोटयुं,ए उखाणो साचो छे. तथापि जो तृप्ति थती ह्वोय तो विषय पण जोगवीयें,जो मिष्ट जोजन ह्वोय तो तृप्तियें छांमीयें, पण विषय जोगवे तृप्ति न ह्वोय. अने परलोकें नरकनुं कारण ए बे दंम केम सह्वीयें ? वली ए जीवें विषय तो देवताना जवमां सागरोपमनी संख्याना काल सूधी जोगव्यो. तोपण तृप्ति न थइ. तो थोडो काल मनुष्य ना जवनो तुछ जोग जोगवें केम तृप्ति थशे ? यद्यपि विषय आपातमात्र मनोह्र लागे, तोपण किंपाक वृक्षनां फलसरखां परिणामे दुःखदाइ छे. ते माटे विषयने छांमी इंद्रिय मनने दमीने मोक्षमार्ग समजीने तेने विषे उद्यम कर. तथा मोक्षनो मार्ग ते सम्यक्ज्ञान, सम्यक्दर्शन, सम्यक्चा रित्ररूप रत्नत्रयीनुं स्वरूप विस्तारें समजाव्युं. तेथी प्रतिह्वारी प्रतीबोध पामी.

बीजे पह्वोरें शेठाणी आवी त्यारें, प्रतिह्वारीने जवनिकाने आंतरें बेसा डीने शेठाणीने प्रतिबोध दीधो. त्यारें तेपण तेमज प्रतिबोध पामी.

त्रीजे पह्वोरें मंत्रिनी जार्या आवी, तेने पण प्रतिबोधी रूडे मार्गे थापी ने तेने पोतानी पूंठे जवनिकाने आंतरे बेसाडी.

चोथे पह्वोरें राजानी राणी आवी. त्यारें कुमरें आसनथी उठीने प्रणा म कर्यो. राणी बोली, हे नाथ ! ए शुं करो छो ? ह्मणां उजा थवानो शो अवसर छे? तथा प्रणामनो शो अवसर छे ? पोताना अंगसंगरूप अमृतें करी मने शीतलता उपजावो.

विरहानलरूप अग्नियेंकरी बलती एवी मुफने क्षणमात्र पण उवेखशो नह्वी. जो उवेखशो तो मह्वारुं ह्रदय फाटी जशे. ते सांजलीने कुमरें तेनी सामुं पण जोयुं नह्वी. अने विचार्युं के, ह्जी ए मदोन्मत्तपणाथी उपदेश योग्य नथी. राणी बोली, जे सत्पुरुष ह्वोय ते सत्य प्रतिज्ञावंत ह्वोय ॥ यतः ॥ सकृदपि यत्प्रतिपन्नं, तत्कथमपि न त्यजंति सत्पुरुषाः ॥

इत्यादिक मुऊने एकांते तेडीने हवे उपरांठा केम थइ रह्या छो ? त्यारें कुमर बोल्यो. तमने बोलावीने जिनधर्मने विषे थापीने परलोकने विषे दुःख आपनारां एवां दुष्ट चरित्रथी दूर राखीशुं. राणी बोली तेमज करो. पण एकवार तमारा अंगनो संग कस्या पछी जेम कहो तेम हुं करुं. कुमर बोल्यो, पाणिग्रहणना दिवसथी मांमीने आज दिवस सूधी कंदर्पावतार राजानो निरंतर संगम करतां तमोने तृप्ति न थइ ? तो महारो संगम ते पण वली चोरीयें करवो. तेथी तृप्ति केम थाय ? माटे ए दुर्बुद्धि त्यागीने निरपराध सन्मार्ग सेवो. इत्यादिक पूर्वोक्त युक्तियें करी घणुये राणीने समजावी पण समजी नही, अने कहेवा लागी के, हुं सर्व तमारुं कह्युं करीश, पण तमे महारी दूतीने जे वचन कह्युं छे तें पालो. कुमर बोल्यो, जे में दूतीने कह्युं ते न करो, तमारे आ जन्ममांतो मनोवांछित पूरुं नहि पडे.

एवुं ते कुमरनुं असाधारण सत्त्व देखीने अने पोताना दुरध्यवसाय जोइने, वैराग्य पामी थकी कुमरना चरणे प्रणाम करीने राणी बोली, हे बांधव ! हुं पापी जगिनी ! तेणीयें तुऊने पराजव कस्यो. हवे ए पापथी हुं क्यां छूटीश. हुं तमारी उरमान मातानी पुत्री लघु बहेन छुं. तमे पोताना कुलरूप आकाशमां चंद्मासरखा थया. तमे परनारीने जगिनी करीने गणी छे. अने हुं कलंकें सहित प्राण केम धरी शकुं ? माटे महारे तमारी आज्ञा तेज शरण छे. पछी कुमरनी आज्ञायें पोताने स्थानकें गइ. बीजी त्रणे स्त्रीयो पण परपुरुषनो नियम करी समकित पामी कुमरने प्रणमीने कुमरनी शिक्षा सांजलीने पोताने स्थानकें गइ. राजा पण कुमरने कहेवा लाग्यो, रे महाजसना धणी ! आ संसार नाटक देखाडवे करीने तमे महारी उपर घणो उपगार कस्यो. हवे आज्ञा करोतो महारे स्थानके जाउं. त्यारें कुमर राजानें पहोचावीने पाछो आव्यो.

हवे प्रातःकाले कुमर तथा राजा बेहु साथें बेठा छे. एवामां सहसाकारें ईशानकूणे अति अद्भुत तेजनो विस्तार दीठो. प्रतिहारने पूछ्युं, आ शुं छे ? तेणें खबर करीने कह्युं. इहां एक केवली जगवान् समोसस्या छे. तेमने देवता वंदन करवा आवे छे. तेनी ए कांति देखाय छे. ते सांजलीने राजा पण कुमरने साथें तेडीने अन्य कार्य सर्व मूकीने सर्व ऋद्धि सहित वंदनानिमित्ते गया, त्यां विधिपूर्वक वंदना करीने परिवारसहित पर्ष

दामां बेठा. कुमर पोताना धर्मदायक जाणीने बोल्यो. हे वीतराग ! तमें मने पवित्र कस्यो. घणो प्रसाद कस्यो. जे कारणे पोताना चरणकमलनुं मुऊने दर्शन कराव्युं. राजा बोल्यो मने पण पवित्र कस्यो. सर्व पर्षदा उठी त्यारें राजायें परिवारसहित कुमरने लेइने अवग्रह बहार आवी मुकुटादिक सर्व अलंकार कुमरने आप्या. पठी पोताना परिवारने एम कहेतो हवो के, ए तमारो राजा, परिवारसहित कुमरने प्रणाम करीने केवली पासे जइने दीक्षा अंगीकार करे छे. एमकही दीक्षालीधी. तेमज कुमर तथा राजा बेहुने पूठीने पोताना पापनी शुद्धि करवा माटे राणी पण दीक्षा लेती हवी. बीजी पण घणी राणीयो चारित्र लेती हवी. कुमर पण वंदना करीने पोताने स्थानकें आव्यो.राजाने पाटे बेठो, केवली पण केइक दिवस रहीने विहार करता हवा. राजा पण न्यायें राज्य पालतो,जिनशासन प्रनावतो थको मंत्रिश्वरने पण सर्व कार्यमां आगलकरीने पोताना सरखो करतो हवो.

हवे रिपुमर्दन राजायें कागल मोकल्यो, ते वेलायें विमल मंत्रिने राज्यें थापीने श्रीनयपुर नगरे पहोतो. ते वीर कुमारें पोताना पिताने धर्म संजलाव्यो. राजायें पण धर्मतत्त्व समजीने पुत्रने राज्यें थापी चारित्र अंगिकार कस्युं. पाछलथी वीर राजा पण घणा काल सुधी राज्य पाली, अंते रणधवल राजऋषिनी पासे चारित्र लेइ, नाना प्रकारना देशने विषे विचरी, घनघाती कर्म क्षय करी, केवलज्ञान पामीने अक्रियपदने वरता हवा. एम कंदर्प्पनो मद नांगीने लोकोने चमत्कार देखाडीने वीरकुमर, कल्याणनी परंपरा पाम्यो. ए रीतें परस्त्री न सेववी. इति श्रीवीरकुमर कथा सुपार्श्व चरित्रेः ॥

॥ हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. न सेवियव्वा पुरिसा अविद्या (अविद्या के०) अविद्यावंत एटले विद्यारहित एवा (पुरिसा के०) पुरुष जे होय तेने (न सेवियव्वा के०) न सेववा. ते उपर अगीतार्थनी कथा कहे छे.

वसंतपुर नगरने विषे एक अगीतार्थ संवेगीसरखो आचार्य हतो. तेनी साथें गछ विचरे छे. ते गछमां एक संविज्ञसरखो साधु रहे छे. ते निरंतर पाणी प्रमुख खरडे हाथें आदिक दोषसहित अशुद्धमान आहार पाणी लेइ आवीने, नित्य आवश्यक वेलाये संवेगीनी पेठें घणो खेद धरतो, गुरु पासे आवीने सर्व पाप आलोवे. गुरु पण नित्य तेनुं प्रायश्चित्त आपे. ते आलोयण आपतां गुरु पोतें अगीतार्थ होवाथी नित्य एम कहे के,अहो !

ए शिष्य जूउ कहेवो धर्मश्रद्धावंत छे! ए महाभाग्यवान् छे. धर्म तो सुखें सेवाय; पण आलोववुं ते घणुं डुक्कर छे. ते माटे शुद्ध छे. ते देखीने बीजा मुग्ध साधु विचारवा लाग्या के, अहो! आलोववुं तेज श्रेय छे. ते माटे अकृत्य करवामां कांइ दोष नथी पण अकृत्य करीने तेने आलोववुं जोइ यें, एम सर्वे साधुयें धार्युं; पछी ते सर्वे साधु एमज प्रवर्तवा लाग्या. एम केटलोएक काल गयो, एकदा कोइ गीतार्थ साधु त्यां प्राहुणा आव्या. ते मणें ए सर्वविधि दीठो, त्यारें विचारवा लाग्या.के, अहो! ए अगीतार्थें स र्वेगछ नाश पमाड्यो. एम चिंतवीने पछी ते गीतार्थें साधुयें पहेला अगीतार्थ आचार्यने कह्युं के, हे आचार्य! तमे अकृत्य सेवी साधुनी प्रशंसा करतां गिरिनगरना राजा तथा त्यांना निवासी लोक सरखा थाउ छो.

ते कथा हुं कहुं बुं, एक गिरि नामें नगर हतुं त्यां एक कोटीश्वर वाणि यो वसे छे. ते वैश्वानरनो (अग्निनो) नक्तिवंतो छे. ते वर्षोवर्ष एक उरडो रत्ने नरीने तेने अग्नि लगाडे. ते देखीने राजा तथा नगरना सर्व लोक मली ते शेठनी प्रशंसा करे के, जूउ,ए शेठ वैश्वानरनी केवी नक्ति करे छे? जे अग्नि नामा नगवानने वर्षोवर्ष रत्ने करीने संतोषे छे. एम प्रशंसा करता रहे. ते शेठपण हर्षे करीने प्रतिवर्षें रत्ननो उरडो अग्नियें बालीने अग्नि देवनी नक्ति करे. एक वर्ष जेवो शेठें अग्नि लगाड्यो के, तेज वेलायें नावि नावथी प्रचंम वायरो पण वाह्यो, तेणे करी अग्नि विस्तार पाम्यो. तेथी राजाना महोल प्रमुख सर्व नगर बलीने राख थयुं. त्यारें राजा तथा नगरना लोकें विचार्युं के,पूर्वे एने निषेध कर्यो होततो घणुं सारुं थात. आपणें ए नी फोकट प्रशंसा करी. एवो पश्चात्ताप करी दंमीने ते वाणियाने काढी मूक्यो.

ए रीतें हे आचार्य! तमे पण अविधियें प्रवर्त्तता, एवा साधुनी नित्य प्रशंसा करतां, पोताना आत्मानो तथा गछनो नाश करो छो. ते माटे म थुरा नगरीनो राजा तथा तन्निवासी लोकसरखा थाउतो अनर्थना ना गी न थाउ. तेनी कथा हुं तमने कहुं बुं, ते सांनलो.

मथुरा नगरीने विषे एमज पूर्वोक्तरीतें वैश्वानरनो नक्त एक वाणियो रहेतो हतो, तेणे रत्ने घर नरीने अग्नि लगाडवा मांम्यो, एटले राजायें तथा नगरना लोकें तेनो तिरस्कार कर्यो, दंम्यो, सहु कहेवा लाग्या के, अटवीमां जइ घर करीने अग्नि केम लगाडतो नथी? एम कहीने तेने न

गरमांथी काढी मूक्यो. एम हे आचार्य ! तमे पण करशो तो आत्माने तथा गछने अनर्थथी राखशो. एवी युक्तियें शीखामण दीधी. तो पण अ गीतार्थपणा माटे ते आचार्यें पोतानो कदाग्रह न मूक्यो. तेज रीतें प्रव र्त्तवा लाग्यो. त्यारें प्राहुणा साधुयें गछना साधुने कह्युं के, एवा मूर्ख गुरु नी सेवा करवें करी तमारो उद्धार केम थशे ? माटे एनें तजो. नहितो तमने ए अनर्थ नणी थशे. ते सांजलीने गछना साधुयें गुरूने ठांम्यो. ए रीतें अविद्यावंत पुरुषने न सेववा, ए कथा विशेषावश्यकमां छे.

॥ हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. न सेवियव्वा अहिमानी हीणा (अ हिमानी के०) अनिमानी पुरुष तथा (हीणा के०) हीन एटले नीच पुरुष जे होय तेने (न सेवियव्वा के०) न सेववा. ते उपर श्रीवीरस्वामी अने गोसालानुं उदारण कहे छे.

गाम गाम गोसालाने कुलक्षणें करीने केइक लोक प्रजुजीने मारवा आव्या. कोइए प्रजुने बेडीमां नांखवा मांम्या. इत्यादिक कथा श्रीकल्पसू त्रादिकने विषे प्रसिद्ध छे, त्यांथी जाणवी. ए गोसालो अनिमानी छतां नीच पुरुष हतो. अथवा आज नरतक्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामे नगरमां दुष्टबुद्धि अने सुबुद्धि नामें बे वाणिया वसे छे. पण ते बेनुं जेवुं नाम तेवाज परिणाम छे. एम लोकमां प्रसिद्धि पाम्या छे. बे निर्धन छे, पण कर्म संयोगें बेहुने मित्राइ थइ छे, ते बेहु कांइक क्रियाणां लेइने परदेशे धन उपार्जवा गया. अनुक्रमें कोइक पुरातन गामने विषे केटला एक दिवस लोनें करी रह्या.

एक दिवसें सुबुद्धि देहचिंताये गयो छे, एवामां कोइ जुना खंमेरमां थी कांइक निधान जड्युं. ते दुष्टबुद्धिने देखाड्युं. हजार सोनैया थया, ते लेइने पोताने नगरे आव्या. ते वारें ते दुष्टबुद्धि, सुबुद्धि साथें विचार करवा लाग्यो के, ए धन जो आपणे बेहु अर्धो अर्ध लेइने गाममां जइ शुं, तो लोकमां आपणो नार वधशे. त्यारें राजा जाणशे के, एमने नि धान जड्युं छे. माटे लूंटी लेशे. पछी जेवा हता तेवाज दरीद्र थइशुं. माटे सो सो द्रव्य लेइने वीजुं द्रव्य जो तमारी हा होयतो वडतले दाटीयें. ते वात सुबुद्धियें पण मानी; पछी राते दाटीने प्रातःकाले बेहु घेर गया.

हवे दुष्टबुद्धि तो अणविचार्युं खरच करतां थोडा दिवसमां द्रव्य खाइ गयो. त्यारें सुबुद्धिने साथे लेइने वली सो सो द्रव्य काढी लाव्या. एक दिवस दुष्ट

बुद्धियें विचार्युं के, शेष द्रव्य जे रह्युं छे, ते एने ठगीने हुंज लइ आवुं. एम चिंतवीने रात्रीने समयें ते धन पोतें लाव्यो. प्रातःकाले सुबुद्धिने कहेवा गयो के, हवे आपणे दाटेलुं द्रव्य घेर लावीयें, तो चित्तमांथी चिंता टले. ते वात सरल आशयना धणी सुबुद्धियें मानी. प्रजातें बेहु जण ते स्थानके गया. त्यां जोयुं तो निधान न दीठुं. तेवारें कूड कपटनुं घर एवो ते दुष्टबुद्धि बूंब पाडीने कहेवा लाग्यो के, अरे हुं ठगाणो ! ! कोइक धन लेइ गयो ! ! ! पत्थर लेइ माथुं कूटवा लाग्यो, अने सुबुद्धिने कहेवा लाग्यो के, ए धन तें लीधुं छे. जे कारणे आपण बेहुविना बीजो कोइ ए स्थानक पण जाणतो नथी. ते सांभली सुबुद्धि बोल्यो. जो मने ए द्रव्य तहाराथी गुप्तपणें लेवुं होत, तो प्रथमथीज तने शुं करवा देखाडत ? माटे तुं पोतेंज जेम ठग छो, तेम बीजाने पण ठग जाणें छे. एमं बेहुजण क्लेश करता राजद्वारे गया. राजा आगल ते दुष्टबुद्धि कहेवा लाग्यो. हे महाराज ! अमने निधान जड्युं हतुं, ते अमे तमारी बीहीके बहार दाट्युं. ते एणें मुजने वंचीने एकलें लीधुं. माटे हवे जे युक्त होय ते करो. राजा बोल्यो, ए वातमां कोइ साक्षी छे ? दुष्टबुद्धि बोल्यो के, महोटा वृक्षने हेठल दाट्युं छे, ते वृक्ष साक्षी छे, बीजुं तो कोइ नथी. 'ते महावृक्ष जो एम कहे के, अमुक पुरुषें लीधुं, तो तमे मने सत्य वचननो धणी जाणजो. राजा बोल्यो, जो एम करशो तो तमे सर्व लोकमां सत्यवादी कहेवाशो, ए परीक्षा काले करीशुं, एवुं दुष्टबुद्धियें कहे थके राजायें बेहुने विसर्ज्या, बेहु जण घेर गया, सुबुद्धि मनमां विचारे छे के, अहो ! ए दुर्घट वात केम बनशे ? पण धर्मथी सदा जय छे. दुष्टबुद्धि पण घेर जइने नइ नामे पोताना बापने कहेतो हवो के, हे पिता ! द्रव्यतो हुं लाव्यो छुं, मांटे राते हुं तमने वडना कोटरमां घालीश. लोक नेला थाय, त्यारें कोटरमांथी एम कहे जो के, सुबुद्धियें द्रव्य लीधुं छे. ते बोल्यो, रे दुष्ट ! तें ए दुष्ट काम कर्युं, छे पण हुं तहारा आग्रहें ए काम करीश. तेणें पण तेमज कर्युं.

हवे प्रातःकाले राजा तथा नगरना लोक साथें दुष्टबुद्धि सुबुद्धि प्रमुख सर्व त्यां आव्या. वडनी पूजा करीने पछी दुष्टबुद्धि बोल्यो, हे वृक्ष ! तमें कहेशो ते साचुं ठरशे. ते माटे सत्य कहो के, ए धन कोणें लीधुं छे ? त्यारें वडना कोटरमां रह्यो डोसो बोल्यो. ए धन सुबुद्धियें लीधुं छे. ते

सांजली सर्व लोक चमत्कार पाम्या. राजा सुबुद्धिने कहेवा लाग्यो के, अपराध तमारो उस्रो. माटे धन आपो. सुबुद्धियें विचार्युं, कदापि कालें वृक्ष बोले नही. ए सर्व डुष्टबुद्धिनी कूट गूढ रचना देखाय ले. वडना कोटरमांथी वाणी नीकली तेथी कोइक पुरुष संकेत करीने मांहे घाल्यो ले. एम निर्धारी पली सुबुद्धि राजाने कहेतो हवो. हे राजन्! अवश्य म्हारे ए धन आपवुं. पण म्हारे कांइक कहेवुं ले, ते आप सांजलो. राजा बोल्यो. जे कहेवुं होय ते कहो. सुबुद्धि बोल्यो. धनतो में लीधुं पण घेर लेइ गयो नथी. में लेइने वडना कोटरमां मूक्युं हतुं. पली बीजे दहाडे लेवा आव्यो. त्यारें फणाटोप मांमी रह्यो एवो जयंकर सर्प दीगे. तेथी में विचार्युं के, ए धन देवाधिष्ठित थयुं देखाय ले. ते माटे हे राजन्! तमारी आज्ञा होय तो ए सर्पने कोइक उपायें हुं मारुं. राजा बोल्यो, एमज करो. तेवारें सुबुद्धियें पण बहार अने मांही बांणां प्रमुख जर्यां, पली अग्नि लगाड्यो, ते गांणांनो धूमाडो आव्यो तेथी आकुल व्याकुल थयो थको नइशेठ प्रथ्वीयें पड्यो, लोकोयें उलख्यो, कौतुकथी लोक पूलवा लाग्या. अरे नइशेठ! ए शुं? ते बोल्यो ए डुष्टें मने कूटसाखीयो कर्यो, अलीक वचननुं फल मुजने हमणाज मल्युं, ते माटे कोइ जूतुं बोलशो नही. ते सांजली राजायें नइ शेठने राख्यो. अने सर्व धन लेइ डुष्टबुद्धिने नगरमांथी काढी मूक्यो. तथा सुबुद्धिने वस्त्रालंकारादिकें पूज्यो. सत्यवादी माटे लोकमां घणी प्रशंसा थइ. डुष्टबुद्धि तो प्रथमथीज लोकमां मानहीन हतो, तेनी संगतें सुबुद्धिने आपदा थइ. माटे मानहीननी संगत न करवी ॥ ए कथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां ले.

॥ हवे चोथापदनो अर्थ कहे लेः—न सेवियव्वा पिसुणा मणुस्सा (पिसुणा के०) पिशुन एटले चाडिया (मणुस्सा के०) मनुष्य जे होय, तेने (नसेवियव्वा के०) ने सववा. ते उपर चक्रदेवनी कथा कहे ले.

महाविदेह क्षेत्रने विषे चक्रवाल नामें नगर ले. त्यां अप्रतिहतचक्र एवे नामें सार्थवाह वसे ले, तेनी सुमंगला नारीनी कूखनो उपन्यो चक्रदेव नामें पुत्र ते घणो विनयवंत ले. एवामां एज नगरमां सोमशर्मा नामें पुरोहित वसे ले. तेनी नंदीवर्द्धना नामें स्त्री ले. तेने यज्ञदेव नामें पुत्र थयो. ते चक्रदेव तथा यज्ञदेवने घणी मित्राइ थइ; पण तेमां चक्रदेवने

तो सद्भावें प्रीति छे अने यज्ञदेव तो कपटें प्रीति राखे छे, ते यज्ञदेव एनां छिद्र जोया करे, एनी संपदा देखी खमाय नही ॥ यतः ॥ खलः सत्क्रिय माणोऽपि, ददाति कलहं सताम् ॥ दुग्धधौतोऽपि किं याति,वायसः कलहं सताम् ॥ १ ॥ तो पण छिद्रतो न जड्युं, त्यारें मनमां विचार्युं के, ए तो छलातो नथी, माटे हवे कोइ एवो उपाय करुं के, जेथकी ए आ गाममांज रंही शके नहि ! जे माटे एज नगरनो रेवासी चंदन नामा सार्थवाह छे, तेना घर थकी द्रव्य चोरी लावुं, ते एने जइ सोंपुं, ए पण म्हारी मित्रा इ दावे राखशे, पछी हुं राजाने संजलावीश त्यारें राजा एने दंमशे, मार शे, कूटशे, अने एनां घर पण लूंटी लेशे. पछी जेम विचार्युं तेमज कर्युं. द्रव्य चोरी लावीने चक्रदेवने कहेवा लाग्यो. हे मित्र ! ए म्हारुं द्रव्य प्र छन्नपणें राखजो. परंतु कुवेलाये लाव्युं माटे चक्रदेव न राखतो हवो, तो पण घणो आग्रह करतां दक्षिणतायें ना न कही शक्यो. अने धन गुप्त करी राख्युं. एवामां लोकमां वात प्रसिद्ध थइ के, चंदन सार्थवाहनुं घर कोइक मुशी गयो. ते वात चक्रदेवें सांजली, एटले मनमां शंका उप नी, त्यारें यज्ञदेवने पूछवा गयो. यज्ञदेव बोल्यो, रे मित्र ! ए शुं कहो छो? हुं तमने केम दुःखमां नाखुं, ए द्रव्य तो म्हारा पितानी बीकें में तमारे घेर मूक्युं छे. त्यारें चक्रदेवने शंका हती ते टली गइ.

हवे चंदन सार्थवाह राजानी पासे फरियाद गयो, त्यारें राजा बोल्यो, तमारुं शुं शुं द्रव्य गयुं ? शेठें पण राजाना दफतरमां लखाव्युं. राजायें त त्काल ढंढेरो फेरव्यो. रे लोको ! सांजलो. चंदन सार्थवाहनुं घर कोइ मूशी गयो छे, ते जो कोइयें लीधुं होय तो ते आवीने राजाने कहे, राजा ते नो गून्हो माफ करशे. तथा कदापि जो जाहेर नही करशे,अने पछी रा जा जाणशे तो राजा तेने आकरो दंम देशे, तेना प्राण लेशे. ते ढंढेरो फेरव्या पछी पांच दिवस गया, एटले यज्ञदेव राजा पासे जइने कहेवा लाग्यो, हे राजन् ! वात कहेवी युक्त नथी, मित्रनुं छिद्र केम कहेवाय ? तो पण राजद्वारे तो जेवुं जाणीयें तेवुं कहीयें ए नीति छे. वली यद्यपि जो मित्र छे, तो पण आलोक अने परलोकनो विरुद्धाचारी पोताना आ त्माने पण दुःखदायक ते मित्रने शुं करुं ? राजाने केम उवेखुं ? जे नज रें दीठुं ते तमने कहुं छुं. राजा बोल्यो जेवुं होय तेवुं कहो, पण न्याइने

अन्याइ कहेशो नहि. यज्ञदेव बोल्यो, हे राजन्! में कानें सांभल्युं छे, जो चक्रदेव न माने तो एनुं घर प्रछन्नपणें जुउ, में परिजन पासे सांभल्युं छे ते खरुं छे, पछी मन माने तेम करो, तमे महोटा छो, माफ करो तो घणुं सारुं, महारो महोटो भाइ छे. राजा बोल्यो, ए वात केम मनाय? यज्ञदेव बोल्यो तमे कह्युं ते साचुं छे, परंतु रूडा माणसनुं मन पण लोभें काचुं थइ जाय छे. एमां कुलनो पण शो वांक छे? जे माटे फूल घणुं उत्तम होय; अने सुगंधी होय तो पण तेमां कीडो निपजे छे. छांणामां वींछी थाय छे, तो तेमां कुल शुं करें? ते माटे कोइक प्रकारें आप एनुं घर जोवरावो. राजायें पण ते वात युक्त जाणीने पंच बोलाव्या, वली घणा न्यायवंत महाजन भेगा करीने कह्युं के, चंदन सार्थवाहना भंमारीने साथें लइने चक्रदेवनुं घर जुउ. त्यारें कारणिया विचारवा लाग्या के, राजा शुं बोले छे? कांइ पण तोल करतो नथी! चक्रदेवने धर्मनो रंग चोल जेवो छे. वली विचारे छे के, आपणे शुं करियें, आपणेतो आज्ञाकारक थया, एम करी आंखमां आंसु ऊरतां सर्व भेगा मलीने त्यां गया. पाछलो पहोर दिवस रह्यो, त्यारें आव्या. तेने चक्रदेवें घणुं आदर सन्मान देइ बेसवाने आसन आप्यां. कारणिया बोल्या, हे शेठ! कोइ व्यापार करतां कांइ वस्तु लाव्या होय तो कहो. चक्रदेव शंकारहित पणें बोल्यो. हुं कांइ जाणतो नथी. कारणिया बोल्या, तमे कोप न करशो, राजानी आज्ञा तमारुं घर जोवानी छे. चक्रदेव बोल्यो, इहां कोपनो शो अवसर छे? जे राजा होय ते न्यायें अन्यायें जुए एतो रीतिज छे.

हवे कारणिया पण नगरना वृद्धपुरुषोने साथें लेइने राजपुरुषोने हाथें जोयुं, जोतांथकां विविध प्रकारनुं धन दीठुं, ते भांम पण चंदनना नाम सहित दीठां. मांहेथी उपाडी सर्व बहार लाव्या, चंदन शेठना भंमारीने देखाड्या, ते पण देखीने हैयामां दुःख धरतो बोल्यो, संभवेतो छे पण चित्तमां संशय आवे छे. कारणिया बोल्या, पत्र लख्युं छे ते वांचो, तेमां ए दागीना छे के नहि? पत्र जोयुं तो सर्व ते प्रमाणें दीठुं. त्यारें सहुयें थरहस्या. कारणियायें चक्रदेवने पूछ्युं तमारे घेर ए ऋद्धि क्यांथी आवी? त्यारें चक्रदेवें विचार्युं के, मित्रनुं नाम केम देवाय? जो एने माथे चोरी आवेतो महारी सज्जनता केम रहे? वली महारा प्राण उगारीने परना

प्राण केम हणुं ? एम चिंतवीने कह्युं के, ए नांम म्हारा घरना छे. कारणि या बोल्या, ए नांमनी उपर चंदन सार्थवाहनुं नाम केम छे ? तेणें कह्युं तेतो खबर नथी, कोण जाणे फेरफार थयो हशे ! कारणिया बोल्या, शी संख्यायें तमारां नांम छे ? चक्रदेव बोल्यो,सांभरतुं नथी. पछी कारणियायें पत्र वंचाव्युं, तो दश हजारनो माल थयो. ते पत्रमां लखेलां नांम बरा बर मल्यां, नगरना लोक तथा कारणिया विस्मय पाम्या के, युगांते पण चक्रदेव पारकुं धन न ले. फरी पूछवा लाग्या, हे चक्रदेव ! जे होय ते प्रक ट वात कहो के, ए केम छे ? एम फरी फरीने पूछे, पण चक्रदेव तेज जवा ब आपे. वली फरीने पूछयुं, कांइक विचारीने कहो. तोपण चक्रदेवें कांइ न कह्युं. त्यारें कोटवाल कोपीने राजा पासे लाव्यो. राजाने सर्व वात संभ लावी. राजा बोल्यो, ए उत्तय लोकनो जाण ते आवुं हीणुं काम केम करे? चक्रदेवने राजायें पूछयुं, जे परमार्थ होय ते कहो. त्यारें चक्रदेवें, आंख मां आंसु लावीने पूर्वनी पेठें कह्युं. राजाने चक्रदेव उपर शंका उपनी, प ण चक्रदेवना बापनो आदर जाणीने कांइ कह्युं तो नहि; परंतु नगरथी बाहेर काढी मूक्यो. राजाना चाकरें नगरनी पासे वन छे त्यां जइ मूक्यो. त्यां चक्रदेवें मनमां विचार्युं के, मुजने आवडो पराजव थयो, लोकमां अप यश थयुं माटे हवे म्हारे जीववुं घटे नही. एम चिंतवीने त्यां देवलनी पासे एक वड छे, तेमां गलेफांसो दीधो.

ए अवसरे वनदेवीयें अवधिज्ञानें जोयुं तो वात घणी विपरीत थती दीठी. चक्रदेव उपर करुणा आवी, तेथी ते वनदेवीयें राजानी माताना दिलमां आवीने जेवी वात हती तेवी कहीने कह्युं के, नगरना बहार च क्रदेवें मरवाने फांसो घाल्यो छे, ते जइने वारो, अने घणा आदरथी नग रमां तेडी लावो. ते सांभलीने राजा दुःखथी टलवलतो बोल्यो के, दुरा चारी यज्ञदेवने पकडी लावो. एम हुकम करीने पोते उतावलो छोडे साथे नगर बहार जतां थकां दूरथी चक्रदेवने फांसो खातो देखीने सोर करतो आवीने फांसो दूर करीने पोतानी पासे बेसाड्यो. चित्तमां घणो आनंद उपन्यो. राजा बोल्यो,हे जूंमा ! में तने फरी फरीने पूछयुं पण तें कांइ वात कहीज नही. तुं साचो छे, तहारुं सर्व स्वरूप वनदेवीयें म्हारी माताना दि

नमां आवीने कह्युं. तेणें यज्ञदेवने जूठो कह्यो, अने तने साचो कह्यो. ते सांजलीने चक्रदेवें विचार्युं, अहो ! ए काम मावुं थयुं. राजा बोल्यो, तहारी अवज्ञा करी ते हुं खमावुं बुं, तुं खमजे, में परमार्थ जाण्या विना क्रोधें करी तने घणी कदर्थना करी ने कष्टमां नांख्यो. चक्रदेव विचारे छे, जे ए महोटो अनर्थ थयो जे माटे यज्ञदेवने आपदा आवी. ते वारें राजाने कहेवा लाग्यो. हे राजन् ! तमे प्रजाना पालक छो, यज्ञदेवनी खरी खबर काढो, राजा बोल्यो, अमे खरी खबर काढी छे, ए महाडुष्ट छे, सज्जनने डुःख दायी छे. चक्रदेव बोल्यो, ए महारो मित्र एम करे नही. राजा बोल्यो, देवी खोटुं बोले नही. चक्रदेवें विचार्युं महारो नाइ छे, तेमां ए वात केम संनवे ?

एटलामां यज्ञदेवने बांधीने राजा पासे आण्यो. राजायें कह्युं, एनी जीन कापो, एनी बे आंखो उपाडो, एनुं घर लूंटी लावो, एने यष्टिमुष्टि प्रहारें मारीने पछी देशमांथी काढी मूको. त्यारें चक्रदेव राजाने पगे पडी घणी घणी उलग करी कहेतो हवो के, महारे बीजुं कांइ जोश्तुं नथी, यज्ञदेवने मूको. जो यज्ञदेव आपदा पामे तो मने खामी आवे. राजा बोल्यो, ए वाततो युक्त नथी, ए साते धातें डुष्ट छे, विश्वासघाती छे, एने राखे शुं थाय ? माटे बीजुं कांइ माग, बीजी जे वात कहे ते हुं मानुं, तुं कहेतो तुजने सर्वनो शिरदार करी थापुं, पण यज्ञदेवने तो नहि मुकुं. फरी चक्रदेव बोल्यो, एने जीवितदान द्यो, एटले तमे मने सर्व आप्युं. राजा बोल्यो, तहारे वचनें मूक्यो. चक्रदेवें कह्युं, ए तमें महारी उपर महोटो प्रसाद कर्यो, एम कही राजाने पगे लाग्यो. राजायें चक्रदेवने घणो आदर दीधो. घणी रीतें बोलाव्यो. लोक कहेवा लाग्या. राहनुं पाणी रहे गयुं. यज्ञदेव महाजघन्य थयो. एतो जीवतोज मुउ जाणवो. चक्रदेवतो नंना कुवानी पेठें महागंनीर जाणवो. सवैयो ॥ बहिरें गीत नहु सुण्यो, नमरे चंप नहु दीठो, सोलकला संपूर्ण चंद अंधलें न दीठो, करहीणें पांगुलें कठिनको बाण न ताण्यो, जुवती कंठ विलग्ग मुग्धें रसनेद न जाण्यो, कूणही पूत कपूत गीत नाद चित्त नवि धार्यो, कवि गद्द कहे रे ठकुरो तो गुणवंताहि गुण ग्रह्यो ॥ १ ॥ चक्रदेवने वैराग्य उपन्युं, अहो ! मित्रने पण एवडो खेद, अहो कर्मनी विचित्रता, अहो संसारनी असारता, पर

चित्तनो पार न पामीयें, जो मित्रज एम द्रोही थाय तो कोनी साथें चित्त मेळवीयें ! जो एनो त्याग करीयें तो सुख पामीयें ॥ यतः ॥ वरं न राज्यं न कुराज्यराज्यं, वरं न मित्रं न कुमित्रमित्रम् ॥ वरं न दारा न कुदारदारा, वरं न शिष्यो न कुशिष्यशिष्यः ॥ १ ॥

एवा अवसरने विषे अग्निभूति नामा गणधर उद्यानने विषे अवग्रह जाचीनें रह्या छे. तेमने चक्रदेव उद्याने गयो हतो, तेणें दीठा, त्यारें घणो राग उपन्यो, जइने प्रणाम कर्यो, गुरुयें धर्मलाभ दीधो, चक्रदेवें धर्म पूछ्यो, गुरुयें पण खंति प्रमुख दश प्रकारनो मुनिधर्म वखाण्यो, ते सांभळीने घणी शाता उपनी, कर्में विवर दीधुं, त्यारें मिथ्यात्व त्याग कर्युं, समकित पाम्यो, वधते परिणामें देशविरति फरश्यो, वळी चढते अध्यवसायें संवेग वध्यो, पुण्योदयें करी कर्म गळ्यां, वीर्य उल्लास वध्यो, कर्म स्थिति घणी त्रुटी, दीक्षाना परिणाम थया, गुरुने कहेवा लाग्यो, तमे मने उपगार कर्यो. हवें जे कहो ते करुं. गुरु बोल्या, तुं योग्य जीव छो माटे चारित्र अंगीकार कर. ते गुरुनुं वचन सांभळी चक्रदेवें चारित्र आदर्युं, आउखा पर्यंत पाळ्युं, काळ करीने पांचमे देवलोके नव सागरोपमना आउखें देवता थयो.

यज्ञदेव मरीने बीजी नरके नारकी थयो. हवे आगळ ए चक्रदेव यज्ञदेवना पूर्वभवनी वार्त्ता घणी छे. ते सर्व समरादित्य चरित्रथी जाणजो. इहांतो चाडियानी संगत न करवी, ते उपर ए भवनुं प्रयोजन हतुं, ते कह्युं. चाडियानी संगत मूकी त्यारें सुखिया थया. अनुक्रमें चक्रदेव त्रण चार भवे मोक्ष जशे. यज्ञदेवतो अनुक्रमें छठी नरके जइ. पछी अनंतो काळ संसारमां रझळशे. इति चक्रदेव कथा ॥ ७६ ॥

इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितश्रीपद्मविजयगणिविरचिते गौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे त्रयोदशगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे चौदमी गाथा लखीयें छियें. तेने पूर्वगाथा सार्थे ए संबंध छे के पूर्व गाथायें न सेववा योग्य अधम पुरुष देखाड्या, अने आ गाथा मां तेना प्रतिपक्षी, सेवा करवा योग्य उत्तम पुरुष देखाडे छे.

जे धम्मियां ते खलु सेवियव्वा, जे पंमिया ते खलु पूछियव्वा ॥ जे साहुणो ते अभिवंदियव्वा, जे निम्ममा ते पडिलाभियव्वा ॥१४॥

अर्थः—जे धम्मिया ते खलु सेवियव्वा (जे के०) जे पुरुष (धम्मिया के०) धर्मि एटले धर्मवंत होय, (ते के०) ते पुरुष (खलु के०) निश्चयें (सेवियव्वा के०) सेववा, एटले अंगीकार करवा. ते उपर श्रीऋषभदेव स्वामीनो पाछला वैद्यना नावनो दृष्टांत कहे छे.

जंबुद्वीपें महाविदेह क्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामें नगर छे. त्यां सुविधिनामें वैद्य तेनो जीवानंद नामें पुत्र हतो. ते कालेज बीजा चार बालक उपन्या. ते जाणियें दान शील तप अने नावनानी मूर्त्तियोज होय नहि ! तेमां एक प्रसन्नचंद्र राजानी कनकावती नार्या तेनो महीधर नामें पुत्र थयो, बीजो सागरदत्त सार्थवाहनी अनयमती नार्या तेनो पूर्णनद्र नामें पुत्र थयो. त्रीजो शुनासीर नामा प्रधाननो सुबुद्धि नामा पुत्र थयो, चोथो धननामा शेठनी शीलवती नार्यानो गुणाकर नामें पुत्र थयो. अनुक्रमें महोटा थता हवा. सार्थे पांसुक्रीडा करे. कलाना कलाप सार्थे नणे. तेज नगरमां इश्वरदत्त नामें शेठनो केशव नामें पुत्र छे, ए छ जणने मांहो मांहे आकरी मित्राइ थइ. ते पंचेंद्रिय अने छतुं मन तेनी पेरें, विरहरहितपणें रहे. जीवानंद पोताना पितानी विद्या आयुर्वेद संपूर्ण नण्यो, अष्टांग औषधी रसनी वातोनुं फल सर्व जाणे, हाथीमां जेम ऐरावण, ग्रहमां जेम सूर्य, तेम सर्व वैद्यमां शिरोमणि थयो. छ जण सार्थे क्रीडा करतां एक दिवस एकने घेर रहे, बीजे दिवसें बीजाने घेर छए नेला रहे, एम सदा सघलाये नेगा रहे. एकदा जीवानंद वैद्यने घेर सघला नेगा मलीने रह्या छे, एवामां पृथ्वीपाल राजानो पुत्र गुणाकर नामें

छे, तेमणें अंगना मेलनी पेठें राज्य छांमीने चारित्र लीधुं छे, ते जेम उष्णकालना तापें नदी डुबली थाय, तेम तपस्यायें करी डुर्बल थया छे, तेमने अकाले अपथ्य नोजनें करी कोढ नीकल्यो छे, तेमां सर्व अंगे कृमि उपन्या छे, तो पण औषध जाचता नथी, जे माटे मुनिराज होय ते शरीरनी अपेक्षा न करे. ते मुनि छठने पारणे घर घरने विषे न मता जीवानंद वैद्यने घेर आवता मित्रोयें दीठा. त्यारें महीधर कुमारें वैद्य पुत्र जीवानंदने हांसीमां कह्युं, जगत्मां वैद्य शिरोमणी तुं कहेवाय छे, तुजने रोगनुं ज्ञान छे,तहारी पासे औषध पण घणा छे, चिकित्सामां पण माह्यो छो, पण तहारामां कांइ दया नथी. जे सदा आर्त्त होय ते तुजने प्रार्थना करे तो पण तुं वेश्यानी पेठें द्रव्य विना तेनी सामुं पण न जुए. माटे एकांतें द्रव्यना लोनी न थइयें, कांइक धर्म आश्रयीने पण चिकित्सा करीयें, तहारी वैद्यविद्या, तहारो परिश्रम तेने धिक्कार पडो, जे माटे एवुं रोगवंत पात्र आव्युं,तेने उवेखे छे ! ते सांजलीने जीवानंद पण सकलविज्ञानरूप रत्नने रत्नाकर छे ते बोल्यो. हे महानाग ! तें नलुं संनाख्युं जे माटे ब्राह्मण अद्वेषी न होय, वाणियो अवंचक न होय,शोक्य अन इर्ष्यावंत न होय. शरीर नीरोगी न होय. पंमित, धनवंत तथा गुणवंत ए त्रण निरहंकारी न होय. स्त्री अचंचल न होय. राजपुत्र सुचरित्रना धणी न होय. ए सर्व प्रायें न होय, माटे ए महामुनि चिकित्सा करवा योग्य छे. पण औषधनी सामग्री महारी पासें पूरी नथी. ए वचमां अंतराय नडे छे. जे माटे एक लक्षपाक तेलतो महारीपासें छे, पण गोशीर्ष चंदन अने रत्न कंबल ए बे वस्तु नथी. ते सांनलीने पांचे मित्र बोल्या. ए बे वस्तु अमे लावीशुं. एम कहीने पांचे जण हाटनी श्रेणीयें गया. साधु पण पोताने ठेकाणे गया. हाटवाला वाणियाने पांचे जणें कह्युं. मूल्य लेइने अमने बे वस्तु आपो. एम कहे थके वाणीयो बोल्यो. ए बे वस्तुनुं प्रत्येके लाख द्रव्य मूल्य थाय छे. पण तमे ए वस्तुने शुं करशो ? जे प्रयोजन होय ते कहो, ते बोल्या. तमे मूल्य लइने अमने गोशीर्ष तथा रत्न कंबल आपो, अमारे साधुनी चिकित्सा करवी छे. ते सांनलीने वाणियो विस्मय पामीनें विकस्वर लोचन करी रोमराजि विकस्वर करीने चिंतववा लाग्यो. एनुं उन्माद प्रमाद मदननुं स्थानक एवुं यौ

वन क्यां ? अने महारी विवेकनुं स्थानक एवी वृद्धवस्था क्यां ? जरायें जर्जरित शरीरवालो हुं बुं तेथी ए कार्य मने करवुं घटे, ते ए करे बे. एम चिंतवीने वृद्ध वाणियो बोल्यो, नो नइ ! ए बे वस्तु मूल्य दीधा विनाज ल्यो. तमने कल्याण थाउ. एनुं मूल्य सर्वथा नहिं लेउं. तमे मने नाइनी पेठें धर्ममां संविनागी कस्यो. एम कही ते शेठें बेहु वस्तु आपीने पोतें चारित्र लइ तेने निरतिचारपणें पाली केवलज्ञान पामी मोक्षे गयो.

ते पांचे सत्पुरुष पण औषध सामग्री लेइने जीवानंद वैद्यने साथें तेडीने मुनि पासें गया. मुनि वडना वृक्ष हेठल निश्चलपणें काउस्सग्गें रह्या बे. तेमने उये जण प्रणाम करीने बोल्या, हे नगवन् ! तमारी चिकित्सा करवे करीने धर्ममां विघ्न करीशुं. पण अमने आज्ञा करो. तथा पुण्यनो अनुग्रह करो. एम मुनिनी अनुज्ञा लेइने एक गायनुं मडुं लेइ आव्या.

हवे मुनिने अंग प्रत्यंगे ते तेलें मर्दन कस्युं. जेम नीकें करीने पाणी क्यारामां आवे, तेम शरीरमां तेल संचारता हवा. ते तेलनुं वीर्यउष्ण बे, तेथी मुनि अचेतन थया. जे माटे उग्रव्याधी शमाववाने उग्र औषध जोइये, हवे तेलें करीने कृमिया कलेवरमां आकुला थया. पडी मुनिने शरीरें रत्नकंबल लपेटी लीधुं. ते रत्नकंबल शीतल बे,तेथी त्वचागत कृमी हता ते सर्व बाहार नीकल्या. तेने रत्नकंबलमां लेइने हलवे हलवे गायना शबमां खंखेस्या. कारण के, सत्पुरुष होय ते सर्वनी दया पाले. पडी जीवानंदें गोशीर्ष चंदनें करी मुनिना शरीरे विलेपन कस्युं. तेथी आश्वासना उपनी. वली तेलें चोल्युं तेथी मांसगत कृमी नीकल्या. पडी रत्नकंबल आछादन कस्युं. तेथी ते कृमि रत्नकंबलमां आव्या. ते पण गायना शबमां खंखेस्या. उपर गोशीर्ष चंदन चोपडयुं. तेथी मुनि शीतल थया. अहो ! वैद्यनुं कुशलपणुं जूउ कहेवुं बे ! वली तेल चोल्युं तेथी हाडगत कृमी नीकल्या. वली रत्नकंबले लेइने गोशबमां परठव्यां. वली गोशीर्ष चंदनें विलेपन कस्युं. ज्यारें बलीयो रुपे त्यारें वज्रपंजरमां पण रहेवानुं स्थानक नमले. मुनि निरोगी थया. पडी संरोहिणी औषधियें नवी कांतिसमान मुनिनुं देह थयो. सुवर्ण सरखी काया थइ. त्यारें मुनिने खमावीने बए जण पोताने स्थानके गया. मुनि पण अन्यत्र गया. पडी गोशीर्ष चंदन रह्युं. ते तथा रत्नकंबल वेचीने सुवर्ण लीधुं. ते सुवर्ण अने पोतानुं सुवर्ण नेली म

होटुं मेरुना टुंकनी पेठें एक चैत्य करावी, तिहां जिनप्रतिमानी पूजा करतां, गुरुसेवामां तत्पर थकां काल गमावता हवा. ते बये जण एकदा वैराग्य पामीने चारित्र लेइ ग्रामानुग्रामे विचरता, बठ अठमादिक तपस्या करता, मधुकर वृत्तियें आहार लेता, सुनटनी पेठें परिसिंह सहेतां, क्षमादिकें करी चार कषायनो जय करता, इव्य नावथी संलेषणा करता, अनशन करीने पंच परमेष्ठिनुं ध्यान करता, बारमा देवलोके वीश सागरोपमने आउखे इंइना सामानिक देवता थया. इहां एटलुं प्रयोजन हतुं माटे एकज नव कह्यो बे. बीजा नव श्रीहेम ऋषन चरित्रथी जाणवा ॥ ७७ ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे बे. जे पंमिया ते खलु पूबियव्वा (जे के०) जे पुरुष (पंमिया के०) पंमित होय, (ते के०) ते पुरुष (खलु के०) निश्चें (पूबियव्वा के०) पूबवा योग्य जाणवा. ते उपर तुंगिया नगरीना श्रावकनो दृष्टांत कहीयें बीयें.

ते काले ते समयने विषे, तुंगिया नामें नगरी हती. तेनुं वर्णन करवुं. ते नगरीनी बहार पूर्व अने उत्तर दिशिना वचमां, ईशान कूणे पुष्पवती नामें उद्यान हतुं. तेनुं वर्णन करवुं. ते नगरीमां घणा श्रमणोपासक वसे बे. ते केवा बे ? तो के, धन धान्यादिकें परिपूर्ण अने प्रसिद्ध बे, अथवा पोताना धर्ममां दर्पवंता बे, घणा विस्तारवंत एवा नवनशयनासनवाहनें करी नर्यां बे, घणां अणिमादिक धनवंता बे, जेने घणुं सुवर्ण, घणुं रूपुं, घणां धन.बमणी वृद्धियें अथवा व्याज वृद्धियें वधारता बे. जेणें विपुल विविध प्रकारनां अशन पान नात पाणी बहुलोकना जमवाथी बांमयां बे, नांखी दीधां बे, जेने घणा दास दासी गाय पाडा गामर प्रमुख बे. जे घणा लोकोने अपरानवनीय बे. जीव अजीव जाणे बे. पुण्य पाप उलखे बे. आश्रव संवर अने कायिकी प्रमुख क्रिया, अधिकरण गाडी यंत्र प्रमुख बंध मोक्ष तेना हेय उपादेयमां कुशल तथा स्वरूपना जाण बे. आपदा प्रमुख आवे पण देवता प्रमुखनी साहाय्य नथी इबता. पोतानां कस्यां कर्म पोतें नोगवें, एम विचारीनें अदीनमन थका विचरे बे. अथवा पाखंमी प्रमुख समकितथी चलाववा आवे तो पण परनी साहाय्य नथी इबता, पोतेंज तेनो प्रतिघात करवा समर्थ बे. जिनशासनमां अत्यंत नावित बे, ते माटे नवनपति व्यंतर, ज्योतिषी, वैमानिक देवता

पण तेमने धर्मथी चलावी शके नही. निर्ग्रंथना प्रवचनमां निःशंकित,निः कंपित, निर्विचिकित्सावंत, अर्थ सांभलीने लाधा छे अर्थ जेणें, अर्थने अ वधारण कस्या छे, संशय उपने अर्थ पूछ्या छे, ते पूछ्या अर्थना निश्चय कस्या छे, पर्याय अर्थ पण जाण्या छे, एटलाज माटे तेने अस्थि मिंजायें सर्व ज्ञ वचननी प्रीतिरूप रंग लाग्यो छे. कसुंबादिकना रंगें रंग्यानी पेठें रंगाणा छे. तेज देखाडे छे. ते श्रावको, पोताना पुत्रादिकने बोलावीने एम शिक्षा दे छे के, हे पुत्रादिको ! हे आउखावंतो ! ए निर्ग्रंथ प्रवचन जे अर्थ छे, तेज परमार्थ छे. बीजुं धनधान्य, पुत्र, कलत्र, मित्र कुप्रवचन ते सर्व अनर्थ छे, उन्नत छे एम कहे. जेनुं चित्त स्फटिकनी पेठें निर्मल छे. निर्ग्रंथ प्रवचन पामवें करी जेनां मन परितुष्ट छे. भुंगलो उंची मूकी छे. बारणां उघाडां मूक्यां छे. अतिशय उदारता छे. माटे अतिशयवान दाता छे. जे भिक्षु आवे तेने कोइ निषेध न करे. जेणें परघर प्रवेश छांड्यो छे. अथवा अंतेउरमां तथा परघरमां प्रवेश ते प्रीतकारी छे. एटले अतिधर्मीपणें करी कोइने शंका उपजे नही. द्वादश व्रतना धरनारा, पोरिसी प्रमुख पच्चरकाण पर्व दिवसे उपवास प्रमुखना करनारा, वली पौषधना करनारा, श्रमण निर्ग्रंथने प्रा शुक एषणीक अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंबल, पाय पुछ्रण, पीठ, फलक, शय्या, संथारो, औषध, भैषज्य पडिलाभता थका विचरे छे, तथा यथाप्रतिपन्न तप करता थका विचरे छे.

ते काल ते समयने विषे श्री पार्श्वनाथ स्वामीना संतानिया घणा स्थ विर, जातिसंपन्न, कुलसंपन्न, बलसंपन्न, रूपसंपन्न, विनयसंपन्न, ज्ञानसंप न्न, दर्शनसंपन्न, चारित्रसंपन्न, लज्जासंपन्न, लाघवसंपन्न, औषधप्रमुखें हलका, उर्यंसी, तेयंसी, वच्चंसी, मनें धैर्यवंत, शरीरें तेजस्वी, वचनें आदेय वंत, ए त्रणे पदने जोडीयें. जस्संसि क्रोध, मान, माया अने लोभ जी त्या छे. निद्रा जीती छे. इंद्रिय जीत्यां छे. परिसह जीत्यां छे. जेनें जीव वानी आशा तथा मरणनो भय नथी. तपप्रधान, गुणप्रधान, करणप्र धान, चरणप्रधान, इहां चरणकरणशब्दें चरणसित्तरी तथा करण सित्तरी लेवी. निग्रहप्रधान, निश्चयप्रधान, मार्दवप्रधान, आर्यवप्रधान, लाघवप्रधानं, क्षांतिप्रधान, मुत्तिप्रधान, विद्या, मंत्र, तप, ब्रह्मचर्य नयनियम, सत्य तथा शौच प्रधान, चारुप्रज्ञा, सर्व जीवना मित्र, नियाण रहित, उच्छकतारहित,

तेजोलेश्या बहार न काढे, श्रमणपणाने विषे राता, जेनां प्रश्न उत्तर दूषण रहित, कुत्तियावण जूत ले. एटले स्वर्ग मृत्यु अने पातालमां जे वस्तु ले, ते सर्व कुत्तियावणना हाटमां मले. ते रीतें अणगारमां पण इच्छित अर्थ नि पजावे, एवी लब्धिवंत ले. तथा सम्यक्त्वगुणवंत ले. माटे उपमा दीधी. एवा पांचसे अणगारें परिवस्था ग्रामानुग्रामे विचरता ज्यां तुंगिया नामें न गरी, ज्यां पुष्पवती चैत्य ले, त्यां आवता हवा. यथां प्रतिरूप अवग्रह ग्रहीनें संयम तपस्याने विषे आत्माने जावता थका विचरे ले.

त्यारें तुंगिया नगरीमां एक दिशियें लोक जता देखीने ते श्रमणोपास कने जाण थये थके परस्परें तेडावीने जेगा थइ एम कहेता हवा के, हे देवाणुप्पिय ! श्रीपार्श्वनाथस्वामीना अपत्य स्थविर जगवान पूर्वे वर्णव्या तेवा पधास्था ले. हे देवाणुप्पिय ! तथा रूपस्थविरं जगवाननां जो नाम गो त्र सांजलीयें तो महाफल थाय, तो सामा जइयें, वंदना करीयें, नमस्का र करीयें, प्रश्न पूलीयें, सेवा करीयें, अर्थ गृहियें तेना फलनुं तो कहेवुंज शुं ! ! ! ते कारण माटे हे देवाणुप्पिय ! आपणे जइयें, वंदना करीयें, न मस्कार करीयें, यावत् सेवा करीयें. ते आपणने आजवने विषे, परजवने विषे, सुखकारी, क्षेमकारी, यावत् साथें आवशे. एम मांहो मांहे वात कबूल करी, पोत पोतानें घेर गया.

पली घेर जइ न्हाइने पोताना घर देहेरासरनी पूजा प्रमुख करी, गुरुवंद नायें पहेरवा योग्य मांगलिककारी वस्त्र पहेरीने, जेनुं बहुमूल अने जार थोडो एवां आजूषण पहेरीने पोत पोताना घरमांथी नीकलीने एकठा म ली पगे चालतां थका पुष्पवती चैत्यने विषे आवी सचित्तद्रव्यनो त्याग करे, अचित्त पासे राखे, एक साडी उत्तरासंग करे, मुनिराजने नजरें दीठा हाथ जोडी अंजलि करे, मन एकाग्र करे, ए पांच अजिगम जालवता स्थ विर जगवंत पासें आवी, त्रण प्रदक्षिणा देइ सेवा करे. त्यारें ते स्थविरें श्रमणोपासकने चार महाव्रतरूप धर्मदेशना दीधी. त्यारें ते श्रमणोपासक देशना सांजलीने हर्ष पाम्या. त्रण प्रदक्षिणा देइने एम पूलता हवा. हे ज गवन् ! संयमनुं शुं फल ? तथा तपनुं शुं फल ? स्थविर बोल्या, हे आर्यो ! संयमनुं अणह्नय फल. (अह्नणय के०) अनाश्रव नवां कर्मनुं अणलेवुं. तपनुं फल ते वोदाण (वोदाण के०) पूर्वकृत कर्मरूप वन गहननुं लूण

वुं. अथवा कर्मरूप कचरानुं शोधन करवुं. त्यारें श्रमणोपासक बोल्या, हे नगवन् ! जो संयमनुं अणह्नय फल ने अने तपनुं वोदाण फल ने, तो देवता देवलोकने विषे शा निमित्तें उपजे ने ?

त्यारें कालियपुत्र नामा स्थविर एम कहे. हे आर्यो ! पूर्व तपें देवता देवलोकने विषे उपजे ने. (पूर्वतप के०) सराग अवस्थानावी तप अने वीतराग अवस्था नावी तप, ए बे अपेक्षायें सराग तप ते पूर्व तप कहीयें.

त्यारें मेहल नामा स्थविर एम कहेता हवा, हे आर्यो ! पूर्व संयमे देवता देवलोकने विषे उपजे ने. पूर्व संयम ते अयथाख्यात चारित्र एटले सराग संयम कहीयें. रागनो अंश ते कर्मबंधनुं हेतु ने.

वली आणंदरक्षित नामा स्थविर एम कहे, हे आर्यो ! कर्मे करी देवता देवलोकने विषे उपजे ने. कर्म ते शेष कर्म क्षय न थयां तेथी, उपजे ने.

वली कासव नामा स्थविर एम कहे, हे आर्यो ! संग पणें देवता देवलोकने विषे उपजे ने. संग ते इव्यादिकने विषे संग तेणे करी उपजे ने जे कारणे संयम सहित होय. तोपण संग ते कर्मबंधनुं हेतु ने इति ॥ हे आर्यो ! ए अर्थ साचो ने. अमे अमारी बुद्धियें नथी कहेता. त्यारें श्रमणोपासक एवा प्रश्न उत्तर सांनलीने हर्ष पाम्या. संतोष पाम्या. स्थविर नगवानने वंदना नमस्कार करी प्रश्न पूठी तेना अर्थ ग्रही स्थविरने विषे त्रण प्रदक्षिणा देइने वंदना नमस्कार करीने पोत पोताने घेर गया. ते स्थविर पण बीजा देशने विषे विहार करता हवा.

ते काल ते समयने विषे राजगृह नगरे नगवंत श्रीवीरस्वामी समोसर्या. यावत् पर्षदा वांदवा आवी. देशना दीधी. यावत् पर्षदा पाठी गइ. ते काल ते समयने विषे श्रमण नगवंत श्रीमहावीरस्वामीना वडा अंतेवासी इंइनूति नामा अणगार तेनुं वर्णन करवुं. यावत् जेणें विपुल तेजोलेश्या संक्षेपी ने, अने निरंतर ठठ ठठनां पारणां करतां संयम तपस्याने विषे आत्मा नावता थका विचरे ने. त्यारें ठठने पारणे पहेली पोरिसीयें सप्नाय करे, बीजी पोरिसीयें ध्यान करे, त्रीजी पोरिसीयें मुहपत्ति पडिलेहीने नाजन वस्त्र पडिलेहे, पूंजे, प्रमार्जे, पठी नाजन अवगाहीने प्रचु पासे आवे. वंदना नमस्कार करीने एम कहे के, हे नगवन् ! तमारी आज्ञायें राजगृह नगरमां गोचरी जवा इछुं छुं. त्यारें प्रचुयें आज्ञा दीधे

थके उतावला नही, चपलपणें नही, इर्यासमिति शोधता, धूंसरा प्रमाण दृष्टि देइ, राजगृहमां गोचरी फरे छे. तेमणें फरतां थकां एम सांनल्युं, जे तुंगिया नगरीने बहार, यावत् श्रमणोपासकें एम पूछ्युं. तथा तेनें स्थविरोयें जे उत्तर दीधुं. ए वात केम मनाय? एवी लोक वातो करे छे. ते गौतमस्वामीयें सांनल्युं. पछी गोचरी करीने पाछा प्रजुपासें आव्या. इरियावहि पडिक्कमी गोचरी आलोवी नात पाणी देखाडी एम कहेता हवा के, हे नगवन्! तमारी आज्ञायें हुं गोचरी गयो. ते गोचरी फरतां लोक एवी वात करवा लाग्या, ते में सांनली. हे स्वामिन्! ते स्थविर, श्रमणोपासकने ए अर्थ कहेवा समर्थ के नहि? ते अविपरितपणें कहे के, न कहे? ते उपयोगी, ज्ञानी, खरा के नहि? ते समस्त प्रकारें जाणे के नही? प्रजुजी बोल्या, हे गौतम॥ ए अर्थ कहेवा समर्थ छे. अविपरीतपणें कहे, ते उपयोगी ज्ञानी छे, समस्त प्रकारें कहे. गौतम बोल्या, हे स्वामिन्! तथा प्रकारना मुनिराजनी सेवानुं शुं फल? प्रजु बोल्या, विज्ञान एटले हेय उपादेयनो विवेक आवे, सिद्धांत सांनलीयें, ए फल. विशिष्ट ज्ञानथी पाप त्याग करेज. गौतम बोल्या, पच्चख्काणनुं शुं फल? प्रजु बोल्या, संयम फल. पाप पच्चख्युं एटले संयम थायज. गौतम बोल्या, संयमनुं शुं फल? प्रजु बोल्या, अणएहय फल. संयमवंत थाय एटले नवां कर्म न ग्रहे. एम अणएहयनुं तप फल. अनाश्रव थयो थको तप करेज. तपस्यानुं वोदाण फल. तपस्यां करतां पूर्वकर्म निर्झरे, ते वोदाणनुं अकिरिया फल. अक्रिया ते योगनिरोध. कर्मनिर्झरा थाय, त्यारें योगनिरोध थायज. अक्रियानुं सिद्धिपर्यवसान फल. तेथी आगल फल नथी॥ इति श्रीनगवतीसूत्रे बीजे शतके पांचमे उद्देशे. ते माटे जे पंमित होय ते पूछवा योग्य जाणवा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे.जे साहुणो ते अनिवंदियव्वा. (जे साहुणो के०) जे साधु मुनिराज छे, (ते अनिवंदियव्वा के०) ते समस्त रीतें वांदवा योग्य जाणवा. ते उपर विजयसेन आचार्यनो दृष्टांत कहे छे.

जंबुद्दीपना पश्चिम महाविदेह क्षेत्रने विषे गंधार नामें देश त्यां गंधार नामें नगर छे. त्यां लक्ष्मीसेन नामें राजा तेनो विजयसेन नामें पुत्र छे. तथा सुवसु नामें पुरोहित. तेनो विन्नावसु नामें पुत्र छे. ते राजकुमरने तथा पुरोहित पुत्रने घणी मित्राइ थइ. एक दिवस पुरोहित पुत्रने रोग

थयो, तेथी ते मरण पाम्यो एवा अवसरने विषे त्यां विहार करतां गंधार पर्वतने विषे चार मुनि पधाखा. ते त्यां चोमासुं रह्या. त्यारें चर पुरुषें आवी राजकुमरने कह्युं. ते राजकुमरने मुनि घणा वहाला बे. माटे वांदवा गयो. मुनिनेप्सझाय करतां दीठा. वांदतां घणो आनंद पाम्यो. गुरुयें धर्मलाज दीधो. कुमरें सुखशाता पूछी. पछी वांदीने घेर गयो. एम निरंतर वांदवा जायं, मुनि पण चारे मास मासखमणनुं पारणुं करे. चरिम दिवसे पाबली राते कुमरें विचाखुं, अहो ! प्रातःकाले मुनि विहार करशे ! त्यारें शुं करीशुं ? एम विचारी पाबली चार घडी रात लेइने नीकल्यो. थोडी नूंइ गयो एटले सुगंधि वायरो वायो. आकाशें अजुआलुं थयुं. गंधार पर्वत गाजवा लाग्यो. जयजयकार शब्द सांजल्यो तेथी कुमरना मनमां घणो हर्ष थयो. आगल गयो एटले पृथ्वी समी करेली दीठी. तृणादिक सर्व दूर करेलां दीठां. सुगंधी पाणीनी तथा सुगंधी फूलनी वृष्टि दीठी. थोके थोके देवता मलीने एम स्तवना करे बे के, अहो ! धन्य तमारो अवतार ! तमे राग द्वेष क्षय कखा ! कर्म सैन्य जीत्युं ! जव समुड़ शोषव्यो. एवा वचन सांजलीने कुमरें विचाखुं के, गुरु केवलज्ञान पाम्या देखाय बे. जन्म जरा मरणनां डुःख कापीने, शाश्वता सुख पाम्या. पछी देवतायें सिंहासन रच्युं. त्यां मुनि बेठा. कुमरें केवल ज्ञाननो निश्चय कखो. वंदना करी. केवलीयें देशना दीधी. देव मनुष्य पोत पोताना संदेह पूछवा लाग्या. कुमरपण पोतानो संदेह पूछे बे. हे स्वामिन् महारो मित्र विजावसु क्यां उपन्यो बे ? काल कखां घणा दिवस थया. महारुं हृदय घणुं बले बे. हमणां शुं अनुजवे बे ? केवली बोल्या, एना जव तमे सांजलो तो ते महा डुःखदाइ बे. जे माटे धर्म कखाविना सुख न होय.

आज नगरमां उसुदिन नामें धोबी वसे बे. ते धोबीने घेर मधुपिंग नामें कूतरी तेना पेटनो उपन्यो कूतरो थयो बे. ते कूतरो रासडीयें बांध्यो थको तेनी पासें एक गर्दजी बांधी बे. तेना पाटु प्रहार खमतो बुंबारव करतो रहे बे. एवुं अनुजवे बे. पण तहारे जे पूर्वनी प्रीति बे ते सांजल.

पुष्करार्द्धना जरत क्षेत्रें कुसुमपुर नगरने विषे तुं कुसुमसार नामें शेठ हतो. ए मित्रनो जीव तहारी सिरिकांता नामें स्त्रीपणें हतो. तेनी सायें स्नेह घणो हतो. ए प्रीति जाणजे. ते सांजलीने कुमरें, उसुदिनने घेर चा

कर मोकली कूतराने मूकावीने अन्नपाणी आणी आप्युं. त्यां लेइ आव्या. घणां चांदां पड्यां छे, कीडा पड्या छे, लोही झरे छे, शरीर क्षीण थयुं छे, चाली पण शकतो नथी, जीन बहार काढे छे, सघला दांत नजरे आवे छे, ते देखीने कुमरने संवेग उपन्यो. कूतरो पण राजकुमरने देखीने पूंछडुं ह लावतो आंखमां आंसु नराते उन्हावा लाग्यो. त्यारें कुमर, केवलज्ञानी ने पूछे छे, ए कूतराने कांइ ज्ञान छे? ज्ञानी बोल्या. ज्ञानतो नथी पण सामान्यें प्रेम छे. वली पूछयुं, शे कर्मे ए एम दुःखी थयो? ज्ञानी बोल्या. एणें जातिमद कस्यो हतो. तेथी दुःखी थयो छे. फरी पूछयुं श्यो मद क स्यो हतो? ज्ञानी बोल्या. ए अनंतर नवे गणिका हती. ते गणिकाना वृं दमां तरुण पुरुषें परिवरी थकी वसंतनी क्रीडा करवा नीकली. एवामां धोबीना समूह मुखआगल नीकल्या. वेश्यायें जातिमदें करी विचाखुं के, ए नीचजाति अमारा मुख आगल केम नीकले! एम करीनें उसदिन धो बीमां मुख्य हतो, तेथी उसदिनने घणी कदर्थना करी. जकड बंधनें बां धीनें बंदीखाने नंखाव्यो. ते मदना परिणामथी तेणीयें अशुन आउखुं वांध्युं. पछी नगरना लोकें मलीने उसदिनने मूकाव्यो. ते वेश्या ए कर्म थी कूतरी थई. ते सांनलीने कुमरें विचाखुं, अहो! संसार ते महादुःखदाइ छे!

पछी कुमरें हाथ जोडीने पूछयुं, हे स्वामिन्! एने ए कर्मनो अंत क्या रें आवशे? तथा ए नव्य छे के, अनव्य छे? ए बीज पाम्यो छे के, न थी पाम्यो? त्यारें ज्ञानी बोल्या, ए कर्मनो अंत थशे ते सांनलो. उस दिन आश्रीने मद कस्यो तेथी ए कूतरो थयो. हवे ए धोबीनीज रासनीने पेटे गर्दनपणें उपजशे. घणो नार वहेतो घणो क्लेश खमतो, त्यांथी काल करीने उसदिनना घरनो माइदिन नामें चंमालनी नार्या अणंगा छे तेनी कूखे नपुंसक चंमाल थशे. रूपें महादुर्नागी थशे, ते सिंहना हाथें मरीने एज चंमालणीनी कूखे पुत्रीपणें आवी उपजशे, तेने बालकालमांज सर्प करडशे, तेथी ते मरीने उसदिन्नने घेर दत्तिया नामें दासीनी कूखे जाति अंध नपुंसकपणें उपजशे. शरीरें वामणो, सहु परानव करे एवो थशे. ए वामां नगरमां दाह लागशे. तेमां बली मरण पामीने तेज दासीनी कूखे स्त्रीपणें उपजशे, ते एक दिवस राजद्वारमां हाथीयें मारी थकी काल करी ने तेज धोबीनी कालंजणी नामें स्त्रीनी कूखे पुत्रीपणें उपजशे.

ते यौवन पामशे त्यारें उसरक्षित नामें दरिद्री धोबीने परणावशे. अ नुक्रमें गर्नवंती थशे त्यारें प्रसव समये तेनी वेदनायें मरण पामीने पढी ए नीज कूखे पुत्र पणें उपजशे. ते बाल्न कालमांज रमतो रमतो गंधार न दीने कांठे जशे. तै नदीमां पाणी घणुं ऊंडुं छे. एवा समयने विषे उसदि ननो शत्रु चिलात एवे नामें त्यां आवशे. ते बालकने गले शिला बांधीने नदी मां नांखशे. त्यां मरण पामशे. एणें जातिमदें कर्म बांध्युं तेनो ए अंत आव्यो.

वली ए सन्नव्य छे, सिद्धिगामी छे, पण बीज नथी पाम्यो. जीवने क र्म बांधतां तो खबर न पडे, पण नोगवतां महाडुःखें नोगवे. फरी कुमरें पूठ्युं, हे नगवन्! जलमरणथी आगल क्यां उपजशे? अने समकित क्या रें तथा कया ठामे पामशे? ते कृपा करी कहो. केवली बोल्या, जलमां म रण पामतां रूडा परिणाम थशे. तेथी मरीने व्यंतर देवमां उपजशे. ते नवमां आणंद नामें तीर्थंकरनी पासे मोक्षरूप कल्पवृक्षना बीजनूत स समकित पामशे. त्यार पढी चार गतिरूप संसारमां संख्याता नव न्रमण करीने गंधार देशमां राजा थशे. त्यां अमरतेजा नामें आचार्यनी पासे चा रित्र अंगीकार करशे. ते शुद्ध चारित्र पाली अनुक्रमें क्षपकश्रेणी मांमी घा तियां कर्म क्षय करी केवलज्ञान पामीने मोक्षे जशे.

ए वात सांनलीने कुमरने वैराग्य उपन्यो. तेणें संसार असार जाण्यो, अने माता पिताने पूठीने इंद्रदत्त गुरुपासे चारित्र अंगीकार कर्युं. अनुक्रमें परम क्षमावंत शुद्ध चारित्र पालता सूत्राभ्यास करता गीतार्थ थया. गुरुयें आचार्यपदे थाप्या. तेणें ग्रामानुग्रामे विचरतां अनेक नव्य जीवने प्रतिबोध करीने शिष्यपणें कर्या. तेने अनेक शिष्यना परिवारथी विचरता शुद्ध अ ध्यवसायें चोथुं मनःपर्यवज्ञान उपन्युं. अनुक्रमें मोक्ष गया. ए साधुने वंद ना करवा गया, तेथी एवा गुण प्रगट्या. ते माटे साधु मुनिराज ते वंदन करवा योग्य छे, इति श्रीसमरादित्य चरित्रे विजयसेन आचार्य कथा.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. जे निम्ममा ते पडिलानियव्वा. (जे के०) जे साधु (निम्ममा के०) निर्मम एटले निरहंकारी होय, अथवा जे मुनि शरीरने विषे ममत्व नथी राखता, (ते पडिलानियव्वा के०) तेवा मुनियोने प्रतिलानवा. एटले अशनादिक वहोराववा. ते उपर सुदत्तनी कथा कहे छे.

साकेतपुर नगरमां घणा धनवंत पुरुष वसे छे. त्यां प्रकृतीयें घणोज ज्ञ इक एवो सुदत्त नामें कर्मकर वसे छे. पण तेने दाननी घणी इच्छा रहे छे. तथापि पोते द्रव्यरहित छे, तेथी घणो खेद पामे छे. ॥ यतः ॥ हयविहिणो डुविलसिय, डुगंपि एयं विमंबणावीयं ॥ किंविन्नाण धणं तह, निद्धणाण दाणं मि जं वञ्चा ॥१॥ हवे ते सुदत्त, नित्य वनमां काष्ठ लेवाने घणो दूर जाय, जोजन पण सार्थे लेइ जाय. दाननुं व्यसन छे, माटे दान आपीने जमे.

एम करतां एकदा तेणें प्रतिमा प्रतिपन्न मुनिराजने वनमां दीठा. काउस्सग्ग करी उजा छे. मुनि उपर बहुमान उपन्युं. मुहूर्त्त प्रमाण विसम्यो. एवामां ऋषि काउस्सग्ग पारीने जिक्षाने माटे चाल्या. सुदत्तें जिक्षानी निमंत्रणा करी. मुनियें पण घणो लाज जाणी उपयोगपूर्वक जिक्षा लीधी. सुदत्त घणोज आनंद पाम्यो. आत्माने कृतार्थ मानतो घेर आव्यो. धणियाणी आगल वात कही. स्त्रीपण हर्ष पामीने अनुमोदना करती हवी के, हे स्वामी! आज जीवितव्यनुं फल पाम्या. एवी जावनामां केटलोक काल गयो.

हवे सुदत्त मरण पामीने एज साकेतपुरने विषे श्रीतेज नामें राजानी जानुमती नामें सहेजें सौजाग्यवंती स्त्री छे तेनी कूखने विषे छीपमां मोतीनी पेठें उपजतो हवो. तेज राते राणी सुपनमां रत्ननी राशि देखती हवी. जागे थके जर्त्तारने सुपन संजलाव्युं. जर्त्तारें कह्युं तहारे महातेजवंत पुत्र थशे, राणीयें ते वचन अंगीकार कर्युं. तेज दिवसे राजाने निधाननी प्राप्ति थइ. अनुक्रमें राणीने मोहलो उपन्यो. जे हुं राजा सार्थे नदीने कांठे दान देती क्रीडा करुं. ते मोहलो राजायें पूरो पाड्यो. पुण्यवंत प्राणीने कांइ डुक्कर नथी. ते नदीने कांठे राजा राणी क्रीडा करतां नदीनी जेखड पडी. तेमांथी मणिरत्नें पूर्या कलशना समूह निकल्या. गर्जनो प्रजाव जाणी लोक विस्मय पाम्या. अनुक्रमें जेनुं सूर्य सरखुं तेज छे एवो पुत्र प्रसव्यो. जन्ममहोत्सव कर्यो. मास पूरो थये राजायें सर्व लोकने सन्मान देइ तेनुं वसुतेज एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमें सर्व कलाउ जण्यो. यौवन पाम्यो.

हवे पूर्वजवनी स्त्रीपण कोसंबी नगरीने विषे जुगबाहु राजानी विमलमंती नामें स्त्रीनी कूखे पुत्रीपणें उपनी. अनुक्रमें जन्म थये तेनुं मदनमंजरी एवुं नाम पाड्युं. ते समस्त कलाउनो समूह जणी. यौवन अवस्था पामी.

एवामां जयमंगल राजानो मंगल नामें पुत्र तेणें कोइक पंथी लोकने

पूछ्युं के, तमे देशांतर नमो छो, पण त्यां कोइ कन्यारत्नादिक दीठी होय तो कहो. पंथी बोल्या, हे कुमर! कोसंबी नगरीने विषे जुगबाहु राजानी पुत्रीने मिसें इंडाणी अवतरी छे. तेना विरहें बल्यो जे इंड ते सहस्त्रनेत्रना छलें कमलपत्र जाणीयें टांढकने अर्थे लगाव्या छे. के शुं! ते सांनली मंगल कुमरने राग उपन्यो. पोताना पुरुषोने मागवा मोकल्या. पण ते मागतां अपशकुन थया. तेथी कन्याना पितायें निषेध कस्यो. पुरुष पाछा वली आव्या.

हवे मदनमंजरी नर्त्तारने अर्थे रोहिणी देवीने आराधे, नियम उपवास करे, नूमिकाये सूये, तेनो मंत्र पण नित्य जपे, नागरवेलीयें सोपारीना वृक्षने आलिंगन दीधुं होय, ते तलें शयन करे. एम करतां केटलाएक दिवस गया.

अन्यदा साकेतपुर नगरे एक मंत्रसाधक पुरुष छे. ते बीलां प्रमुख नेगां करी नगरने बहार उद्यानमां विद्या साधे छे. एवामां वसुतेज कुमर घोडो खेलाववा नीकल्यो छे, ते त्यां आवी चढ्यो. तेणें मंत्रसाधकने पूछ्युं, तुं आ शुं करे छे ? तेणें विद्या साधवानी वात कही. कुमरें चाकरने हुकम कस्यो के, मंत्रसाधनमां एने जे वस्तु जोइयें ते आणी आपो. तेणें पण तेमज कस्युं. वली एक वर्ष पछी कुमर त्यां आव्या. जूएतो हजी विद्या साधे छे. कुमरें विचास्युं. हजी एने विद्या सिद्ध थइ नथी. त्यारें कुमरें आवी नमस्कार करीने पूछ्युं, रे नइ! शुं साधो छो? ते बोल्यो, यक्षणी साधुं छुं. कुमर बोल्यो, एटले कालें पण केम सिद्धि न पाम्या ? साधक बोल्यो, उत्तम वस्तुनी तरत सिद्धि थाय नहीं. वसुतेज बोल्यो, त्रण बीलां मने आपो. साधकें त्रण बीलां आप्यां. ते लइ एने घणो संक्लेश थाय छे एम कहीने कुमरें, तेमांथी एक बीलुं होम्युं. वली एनुं दुःख देखी महाराथी खमातुं नथी, एम कहीने बीजुं बीलुं होम्युं. एटले जाज्वल्यमान कुंमकांथी देदीप्यमान दशे दिशि उद्योत करती यक्षणी प्रगट थइने, कहेवा लागी के हे कुमर! तुं कहे हुं शुं कार्य करुं? वसुतेज बोल्यो, हे देवी! आ साधक पुरुष जे कहे ते करो. एम कहीने कुमर जतो रह्यो. ॥ यतः ॥ उवयरि उण्ह परेसिं, जं पच्चुवयारनीरुणो गरुया ॥ तत्तो हुंति निरीहा, तं ते संचरिय मच्चरियं ॥ १ ॥ यक्षणीयें साधकने कह्युं. जें काम होय ते कहे तो हुं करुं, त्यारें साधक बोल्यो. कार्य तो हमणां रह्युं पण मने कहो के तमे एटले कालें पण मने दर्शन केम न दीधुं? तथा कु

मरने क्लेश विना पण केम सिद्ध थया? यक्षणी बोली, एने निश्चय हतो. जो हुं प्रगट न थइ होत तो ए पोतानुं मस्तक पण होमत! साधकें विचार्युं, ए महानुभाव ए महासत्त्वनो धणी एतो कांइ इच्छतो नथी, पण हुं कौतुक निमित्तें रूपपरावर्त्तिनी विद्या एने आपुं. एम विचारी कुमरने आदरमानसहित बोलावी रूपपरावर्त्तिनी विद्या आपी. कुमरें पण जाण्युं के, एवा पुरुष ते मानवा योग्य छे. एम विचारी विद्यां लीधी.

हवे मदनमंजरीने पण तेज दिवसे रोहिणी देवीयें तुष्टमान थइने तेने सुपनमां वसुतेज कुमर देखाड्यो. अने कह्युं के, रे भद्रे! ए तहारो भर्त्तार थशे. तथा वसुतेज कुमरने पण सुपनमां मदनमंजरी देखाडी, अने कह्युं के, ए तहारी घरणी थशे. बेहु जणने नाम गाम कुलप्रमुख बताव्यां. एम करीने आरोग्योदनामें समुद्रथी उपन्यो.एवो मुक्ताफलनो समूह तेथी निपन्यो एवो एकावली हार मदनमंजरीने दीधो, अने कह्युं के ए हारने एकवीश वार पाणीमां पखालीने ते पाणी जेने छांटशो, तेने शस्त्रादिकना प्रहार तत्काल रुझाइ जशे. तमे स्त्री भर्त्तार बे जण टालीने ए हारने योग्य बीजो कोइ नथी. एम कही देवी अदृश्य थइ गइ.

हवे प्रातःकाले जेटले मदनमंजरी जागी, एटले जाणियें तारामंडल गलीने हेठलज आव्युं होय नहीं! एवी साक्षात् मोतीनी माला पोताना हाथमां दीठी. त्यारें विचार्युं जे वसुतेज कुमर मुजने परणशे. एवुं जाणी भव सफल मानती. थकी सर्व वात सखीने संभलावती हवी. सखीयें कुमरीनी माताने कह्युं. मातायें पोताना भर्त्तारने कह्युं. अनुक्रमें कुमरीना पितायें वसुतेज कुमरने ते कन्या दीधी, अने कुमरना पितायें ते वात अंगीकार करी. ए वात मंगलराजायें जाणी. तेवारें कंदर्पे पीडा पामतो थको चिंतवतो हवो के, कुमरीने परणवा जतां मार्गमाथी पकडी लइश. एम विचारीने धाड तैयार करी.

हवे पितायें कुमरीने महा विस्तारें परणवा मोकली, दैवयोगें मार्गमां मंगलराजानी धाड भेगी थइ हती, तेणें पोतानी योग्यतानो विचार कर्या विना संग्राम करीने कुमरीने हरण करी. मार्गमां तापसना आश्रम पदे उतारा कर्या. तिहां मदनमंजरीयें तापसणीने देखी, एकांते तेडी तेने पोतानुं वृत्तांत कह्युं. पछी एकावली तापसणीने हाथे आपीने कह्युं के, आ

हार योग्य पुरुषने आपजो. तापसणीयें माला लीधी, ते दिवस गयो, दै वयोगें बीजे दिवसे घोडें अपहरयो वसुतेज कुमर पण त्यां आव्यो. तेने तापसणीयें दीठो. त्यारें जाण्युं के, ए महानुभाव छे, माटे एकावलीने योग्य छे. पछी घणो आदर करीने एकावली आपी. ते कुमरें अंगीकार क रीने वात पूछी, जे ए माला क्यांथी आवी ? तेणीयें पण दुःखसहित सर्व व्यतिकर कह्यो. ते सांभलीने वसुतेज कहेवा लाग्यो, अरे ते दुष्ट चरित्रनो धणी मंगल! क्यां छे? एम कहेतो तेनी पछवाडे चाल्यो, ते अटवीमां भेगो थयो. कुमर विचारवा लाग्यो. जे एकवार कुमरीनुं चित्त जोउं. पछी घटती वात करीश. एम चिंतवी रूपपरावर्त्तिनी विद्यायें वामणानुं रूप कर्युं. कौ तुक जाणी दासीयें कुमरीने देखाड्यो. कुमरीने पण पूर्वभवना अभ्यासथी हर्ष उपन्यो, माटे पूछ्युं के, तमे क्यांथी आव्या ? वामणो बोल्यो. हुं साके तपुरथी आव्यो, ते सांभली तेने पोताना ससराना कुलथी आव्यो जाणी मदनमंजरी चित्तमां हरखी. वली भर्त्तारना वियोगनुं दुःख सांभर्युं, तेथी संताप करती हवी. वामणो बोल्यो, रे कुमरी ! तहारुं चित्त विषादवंत दे खाय छे. त्यारें राजकन्या दीर्घ निसासो नांखी बोली, ए महारा विषादनी कथायें सर्युं ! रे महाभाग्य ! हुं मंदभाग्यनी धणियाणी छुं. एवुं कहेतां गद्गद्वाणी थइ गइ. ते जोइ वामणें विचार्युं, ए महारे माटे एटलो वि षाद करे छे ! तो पण पारखुं जोउं, जे माटे कंदर्प दुर्जय छे. एम विचा री बोल्यो, रे राजकुमरी ! विषाद मकर, में पण तहारो व्यतिकर सांभल्यो छे, तहारा मातापितायें तने वसुतेज कुमरने दीधी हती; परंतु वचमा तु झने मंगल राजायें अपहरी, ते पण हुं जाणुं छुं. पण हवे ए वात युक्त छे. जे माटे मंगल राजा पण सामान्य पुरुष नथी. हवे ए वातमां बीजो उपाय नथी. तथा अवश्य जे भावि होय तेज थाय. पुराणमां पण एवी कथा सांभलीयें छीयें. जे ए रीतें पण स्त्री परणे छे. वली ते वसुतेजने पण में दीठो छे. ते करतां आ मंगलराजा घणो सुंदर छे. अने विवेकी प्राणी ने सुंदर पुरुषनो लाभ थाय तेमां शो खेद करवो. ते माटे हे कुमरी ! ह वे तुं हर्ष कर. एवां वामणानां वचन सांभलीने ते कुमरी रीसें करी होठ फडफडावती बोली, रे वामणा ! तुं साकेतपुरथी आव्यो छो. माटे में ए महारा कानमां ए ताहारा कहेला कडुआं वचन सांभल्यां तो पण हुं

बोली नहीं, परंतु तें कह्युं के, ए सामान्य पुरुष नथी. पण हुं एम कहुं बुं के, ते रूडो पुरुष होय तो एवो अनाचार आचरेज नहीं. अने वली तें कह्युं के, ए वातमां उपाय नथी. ते केम उपाय नथी? तुं जोतो खरो हुं क्षणेकमां तरणानी पेठे एनो जीव काढी नाखुं. त्यारें केम उपाय नथी? तथा तहारा कहेवा प्रमाणें अवश्य नाविनाव ते वली शुं थशे? जे माटे पुरातन कथामां एथी विपरीत वात पण सांनलीयें डीयें के, बलात्कारें लेइ जतां स्त्रीयो प्राणत्याग पण करे छे, अने. वली हुं एम जाणुं बुं के, तें कंदर्पावतार जेवा वसुतेज कुमरने दीठाज नथी, तेथीज तुं मंगलराजाने वखाणे छे, तथा सुवर्णथकी पीतल रूडुं छे, एम कहेनारो तुं हवे इहांथी जतो रहे.

ते सांनली वसुतेज कुमरें विचार्युं. अहो! ए स्त्रीनुं मन केवुं छे? माटें हवे प्रगट थाउं के, नहि थाउं? वली विचारे छे के प्रगट थइशतो, एकलो जाणी दुःख धरशे. एम चिंतवीने बोल्यो, रे सुंदरी! तहारुं चित्त में न उलख्युं, ते माटे हुं एम बोल्यो, ते महारो अपराध खमजो. तहारुं वांछित काम सिद्ध थाउ, हुं पण तहारा नर्त्तारनो मित्र बुं, तहारी खबर जोवा आव्यो हतो. माटे हवे जाउं बुं एम कही त्यांथी वामणो निकल्यो.

एवा अवसरने विषे त्यां लश्कर आव्युं जाणीने कोलाहल थयो. कोइकें पूछ्युं, के कोनुं लश्कर छे? बीजो बोल्यो, वसुतेजनुं लश्कर छे. ते सांनलीने वामणो बोल्यो, रे राजकुमरी! तुं धीरी थजे, ते वसुतेजनुं लश्कर आव्युं छे, हवें ते लश्कर थोडुं जाणीने, मंगलराजा वसुतेज कुमरना लश्कर सामो थयो. ते यद्यपि वसुतेजनुं अल्प लश्कर हतुं, तो पण सिंहनी पेठें प्रबल शत्रुने जीतीने बांधी लीधो. जे माटे ज्यां धर्म त्यां जय छे.

हवे वसुतेजने पण प्रहार लाग्या छे, ते देखीने मदनमंजरी हर्ष विषादें ग्रहेवाणी थकी कहेवा लागी, अरे! ढूकडुं तपोवन छे. त्यां हे नाथ! तापसणीने हाथें एकावली हार देवतानो आपेलो आव्यो छे. तेनुं पाणी पखालीने छांटो इत्यादि ते हारना सर्व गुण कह्या. एटले राज कुमरीनी धाव माता त्यां जइने ते पाणी लेइ आवी, तेवारें कुमर बोल्यो, प्रथम मंगल राजाने साजो करो, कुमर महाप्रनावनो धणी छे. एम विचारती मंगलराजाना शरीरे ते पाणी छांट्युं. तेथी क्षणेकमां तेना प्रहार रुजा

णा. साजो थयो जे माटे सज्जन पुरुष ते अपकारना करनारने पण उपकारज करे ॥ यतः ॥ अवयारपरे वि परे, कुणंति उवयारमुत्तमं नूण ॥ सुरहेइ चंदणडुमो, परसुमुहं बिज्जमाणोत्ति ॥ १ ॥ त्यार पठी ते पाणीयें करी वेढु दलनां सुनटोने सज्ज कस्या, पठी तेज पाणीयें करी वसुतेज कुमरने सज्ज कस्यो. मंगल राजाने पण घणो आदर देइने मूक्यो. वसु तेज पण मदनमंजरी लेइने साकेतपुरें आव्यो. घणा आमंबरें मदनमंजरी परण्यो. अनुक्रमें मदनमंजरी साथे विषयसुख नोगवतां एक पुत्र आव्यो.

हवे श्रीतेज राजा, वसुतेजने राज्ये थापीने, तपोवने गया. वसुतेज पण महाराजा थयो, घणा राजाउने पोतानी आज्ञा मनावी, सूर्यनी पेठें तेजवंत थयो. एकदा सुवर्णमय गोखने विषे बेठा राजाना मस्तकना केश राणी जुए ठे. एवामां एक पलित दीठो त्यारें राणी बोली दूत आव्यो. ते सांनली वसुतेज राजायें चपलदृष्टियें दशे दिशायें जोवा मांमयुं, त्यारें मदनमंजरी बोली हे नाथ ! तमें घणा संग्राममां जय कस्या, अने आ दूतनी वातमां केम थरहस्या ? राजा हसीने बोल्यो. हुं दूतनी वातें नथी थरहस्यो. पण तुं ते दूतने देखे ठे, अने हुं नथी देखतो. तथा वली पूर्वें मुजने खबर क स्या विना द्वारपाल पण ते दूतने मांहेली कोरें केम पेसवा दे. बीजुं महा री दृष्टि करतां तहारी दृष्टि निर्मल पण नथी. ए वातना कौतुकथी हुं चप ल दृष्टियें जोउं बुं. राणी बोली, हुं मनुष्य दूत नथी कहेती. में तो पलि यो देखीने धर्मदूत कह्यो ठे. एम कही राणीयें राजाना मस्तकमांथी प लियो काढीने हाथमां आप्यो, ते देखीने राजानुं मन कुमलाइ गयुं, नेत्र मांथी आंसुनी धारा चाली. ते आंसुने राणी वस्त्रना ठेडें लूंबती थकी हसीने बोली. हे राजन् ! तमे जराथी लाज्या ? तो हवे नगरमां हुं पडह वजडावुं के, जे कोइ महाराजाने घरडा कहेशे, तेने चोरनो दंम देवाशे. राजा बोल्यो, रे सुंदरी ! निर्विवेकीने तो ए वात खरी ठे, जे माटे जीव जरा थकी लाजता यौवन आणवाने अनेक प्रकारना रसायन सेवे ठे, व ली केश धोला टालवाने निमित्तें मर्दन औषध प्रमुख करे ठे, तरुण स्त्रीना मुख आगल युवाननी पेठें लीलायें चालवा जाय ठे, कोइ पूठे तो घणां वर्षने स्थानकें थोडां वर्ष मुजने थयां ठे एम बतावे ठे, यौवनावस्था गये

थके पण यौवन विकार देखाडे छे, ए सर्व अविवेकी पुरुषो करे छे, पण हे राणी! महारा पूर्व पुरुषोयें तो पलीत दीठा विनाज पुत्रने राज्यें थापी बलता तृण पूलानी पेठें राज्य छांमीने परलोक साधवा उजमाल थता. अने हुं एटला काल सूधी बेसी रह्यो छुं. माटे हवे ए राज्यें सर्युं! हुंए सर्व नो गनो त्याग करीने परलोकनुं हित करीश. एवा कानने विषे कडुआं वचन राजानां सांजलीने राणी मूर्छा खाइने धरतीये पडी. ते शीतल उपचारें क री स्वस्थ थइ थकी बोलवा लागी के, हे राजन्!. पलित देखाडवाने मिषें में हांसी करी, ते में पोताने असवारें करी पोतानी नगरी उपर धाड करावी! अथवा पोताने हाथें अंगारानुं आकर्षण कर्युं, हवे हे राजन्! तमे प्रसाद करीने राज्य म छांमो, हांसीनी वात साची करी मानवी ए तमने घटे नही. राजा बोल्यो, रे देवी! जन्म, जरा अने मरण प्रमुखना डुःखेंकरी जर्यो ए वो जे संसार तेमां हवे महारी मति रमती नथी. ते माटे हवे हुं राज्य छांमीने अवश्य आत्महित आचरीश. जेनुं आलोक अने परलोकने विषे हित थाय, ते मनुष्यनो नव प्रशंसनीय छे.

एवा समयने विषे प्रतिबोधनो अवसर जाणीने चार ज्ञानना धणी अ मरतेज नामें आचार्य तिहां पधार्या. ते वात पुरोहितें राजाने कही. ते सां नली हर्षना वशें राजानी रोमराजि विकस्वर थइ. मदनमंजरी साथें वंद ना करवा निकल्यो, गुरुयें धर्मदेशना दीधी, ते सांनलतांज ग्रंथिनेद थयो, वैराग्यना अतिशयें चारित्रपरिणाम थयो, पछी जिननुवन तथा संघपूजा करी पोताना पुत्रने राज्यें थापीने राणी साथें राजायें गुरुचरणे दीक्षा लीधी, रूडी रीतें साधु पणुं पाली, घोर तप करी स्वर्गे गया. अनुक्रमें अ प्रतिपातित धर्म थका राणी सहित देवता मनुष्यनां सुख नोगवीने वसु तेज राजा सातमे नवे मनुष्यावतार पामी शिवगति पाम्या. ए सुदत्तना नवमां निर्ममत्व मुनिने पडिलाभ्या, तेनुं फल उग्युं ॥ इति सुमति चरित्रे सुदत्तकथा ॥ इति श्रीसकलसनाजामिनीनालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउ त्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृते गौतमकुलकप्रकरणे बालाव बोधे चतुर्दशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ १४ ॥

हवे पन्नरमी गाथा कहे छे. तेनो पूर्व गाथा साथें ए संबंध छे के, पूर्व गाथाने अंते एम कह्युं जे, निर्ममने पडिलाजवा. त्यां मुनि सर्व वातें निर्मम छे, तोपण शिष्यादिकनी वृद्धि तो अवश्य करे. ते माटे लोकोत्तर मार्गें शिष्यादिकनी वृद्धि करवी, अने संसार मार्गें शिष्य तथा पुत्रादिक ए बेहु सरखा छे. एवी सरखासरखी देखाडतो पंदरमी गाथा कहे छे.

पुत्ता य सीसा य समं विन्नत्ता, रिसीय देवाय समं विन्नत्ता ॥ मुरका तिरिरका य समं विन्नत्ता, मुआ दरिद्दा य समं विन्नत्ता ॥१५॥

अर्थः—पुत्ता य सीसा य समं विन्नत्ता. (पुत्ता य के०) पुत्र अने (सीसाय के०) शिष्य, ए बेहु (समं के०) सरखा (विन्नत्ता के०) जाणवा. एटले लौकीकपक्षें पुत्र, अने लोकोत्तरपक्षें शिष्य, ए बेहु सरखा कह्या. ते उपर आचार्यनो शिष्य तथा राजानो पुत्र तेनुं दृष्टांत कहे छे.

कोइक राजा तथा कोइक आचार्य एक दिवस भेगा हता. तेवामां ते बेहुने वाद थयो तिहां राजा बोल्यो. राजपुत्र विनीत होय, अने आचार्य बोल्या साधुना शिष्य ते विनीत होय. पछी ते बेमां प्रथम राजपुत्रनी परीक्षा करवानो ठराव कस्यो. एम सांजलीने राजायें विनीत पुत्रने बोलाव्यो, अने कह्युं के, गंगा किये मुखें वहे छे ? ते जोइ आवो. राजकुमर बोल्यो, एमां शुं जोवुं छे ? गंगा पूर्वाभिमुखें वहे छे, एतो प्रसिद्ध छे. एमां शुं जोवाजवा जेवुं छे. तोपण घणी मेहेनत करी तेने मोकल्यो. पछी वाटें जतां तेने मित्र पुरुष मल्या, तेणें पूछ्युं क्यां जाउ छो? राजकुमर बोल्यो. राजायें वेठ जलावी छे. ते वेठ करवा जाउं छुं. अनुक्रमें वचमांथी पाछो आव्यो. अने राजाने कहेवा लाग्यो. हुं त्यां जइने जोइ आव्यो. जे गंगा पूर्वाभिमुखें वहे छे.

हवे आचार्य, साधुने कहेता हवा के जाउ, गंगा किये मुखें वहे छे ? ते जोइ आवो. साधु विचारवा लाग्या, गंगा तो पूर्वाभिमुखें वहे छे, ते हुं जाणुं छुं, अने गुरु पण जाणे छे. तेम छतां मने जोवा मोकले छे, त्यारें कांइक कारण हशे. एम विचारीने जाणतां थकां पण गंगायें गया. गंगा पूर्वाभिमुखें वहे छे. एवुं पोतें जोइने निर्धार कस्यो. वली लोकने पूछ्युं तेणें

पण एमज कह्युं. एवी रीतें निश्चय करी गुरु पासे आवीने कह्युं के,गंगा पूर्वा भिमुखें वहे छे. मह्यरी नजरें तो एम आवे छे. एनुं तत्त्वतो गुरुजी जाणे. हवे बेहु जणनी पछवाडे चर पुरुष मूक्या हता, तेणें आवी बेहुना समाचार कह्या, राजायें पण गुरुनुं वचन अंगीकार कर्युं. ए रीतें राजानो पुत्र तथा आचार्यनो शिष्य ए बे बरोबर.॥ इति आवश्यक टिप्पनके.॥ वली श्री सिज्जंभव आचार्यने मनक नामें पुत्र अने तेज शिष्य थया ए बराबर जाणवा.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. रिसी य देवा य.समं विभत्ता (रिसी य के०) ऋषि एटले मुनि, अने (देवा य के०) देवता, ते (समं के०) सरखा (विभत्ता के०) जाणवा. एटले ए भाव के, ऋषि पण जे, कोइ धर्म न पामतो होय, तेने हरकोइ उपायें धर्म पमाडे. तेम देवता पण हरकोइ उपायें धर्म पमाडे. इहां प्रथम ऋषि धर्म पमाडे, ते उपर उदाहरण कहे छे.

॥ अजमेरनी पासे हर्षपुर नामें नगर छे, तेनो सुभटपाल नामें राजा छे, त्यां त्रणशें जिनभुवन छे, चारसें लौकिक प्रासाद छे, अढारसें ब्राह्मणनां घर छे, छत्रीसें वाणियानां घर छे, नवसें आराम छे, सातसें वाव्यो छे, बस्सें कूवा छे, सातसें दानशालाउ छे.

ते नगरने विषे एकदा प्रियग्रंथ नामें आचार्य पधार्या. त्यां एक दिवस ब्राह्मणोयें यज्ञमां बकरो मारवा मांड्यो, ते वृत्तांत श्रावकोयें प्रियग्रंथ आचार्यने कह्युं, आचार्यें वास अभिमंत्रीने श्रावकने आप्यो, अने कह्युं के, ए बकराने मस्तके नांख जो. ते श्रावकें तेमज कर्युं. तत्काल बकराना शरीरमां अंबिका आव्यां, तेथी बकरो आकाशे जइने बोलवा लाग्यो. तमे मने अग्निमां होमशो तो आवो मने बांधो, मारो, जोउं तो खरो. पण जो हुं तमारा सरखो निर्दय थाउं, तो तमने सर्वेने क्षणेकमां मारुं. जो मह्यरा चित्तमां दया न होय तो जेम कांइक कषायमां आवीने हनुमंतें लंकामां कर्युं तेम हुं आकाशमां रह्यो करुं. इत्यादिक वचन सांभलीने ब्राह्मण बोल्या. तुं कोण छो ? त्यारें ते आत्मा प्रकट करी बोल्यो, हुं पावक छुं. ए मह्यरुं वाहन छे. तेने तमे फोकट केम मारो छो ? इहां प्रियग्रंथ नामा आचार्य पधार्या छे, तेमनी पासे जइने धर्म पूछो. तथा ते धर्म अंगीकार करो. ते आचार्य, जेम नरेंद्रमां चक्रवर्ती, जेम धनुर्वादीमां धनंजय, तेम सर्व सत्यवादीमां शिरोमणि छे. ते सांभलीने ते ब्राह्मणोयें पण आचार्यने धर्म पूछ्यो.

ते धर्म सांभळीने सर्व तेमज आचरता हवा ॥ इति कल्पसूत्रस्थविरावल्यां,

॥ वळी बीजुं उदाहरण कहे छे. आभीर देशने विषे अचलपुर नगर. तेने ढूकडी कन्ना अने बेन्ना एवे नामें बे नदी छे. तेनी मध्ये ब्रह्मद्वीप छे. त्यां पांचसे तापस हता. तेमां एक तापस पगे लेप करीने भूमिकानी पेठें जल उपर चाले छे. ते पाणीयें अणखरडे पगें बेन्ना उतरीनें पारणुं करवा जाय. त्यारें लोक प्रशंसा करे के, जूउ आ तापसनी तपशक्ति कहेवी छे? एवो जैनमां कोइ प्रभाविक नथी. ते सांभळीने श्रावकोयें श्रीवयरस्वामीना मामा आर्यसमित आचार्यने माणस मोकली तेडाव्या. अने ते स्वरूप आचार्यने कह्युं. आचार्य बोल्या, एमां थोडीशी पादलेपशक्ति छे. बीजुं कांइ नथी. त्यारें श्रावकोयें तापसने पारणुं कराववानी निमंत्रणा करी. ते जोइ बीजा लोकोयें जाण्युं के, आपणा गुरुपासें श्रावक आवता नही ते पण एमना तप प्रभावें आव्या. तापसें पण पारणानो हाकारो कर्यो.

हवे पूर्वरीतें बेन्ना उतरीने श्रावकने घेर पारणुं करवा तापस आव्यो. श्रावकें पण तापसना पग झोमरें करी उष्ण पाणीयें धोइने चोखा कर्या. पावडियो पण धोइने चोखी करी. पछी भोजन कराव्युं. ते तापसें पण मनमां फिकर सहित भोजन कर्युं. अनुक्रमें सर्व श्रावक तथा बीजा पण घणा लोकोनी सायें तापस नदीने कांठे आव्यो. धिठाइ अवलंबीने नदीमां पेसवा मांड्युं, एटले बूडवा लाग्यो, तेथी ते तापसनी घणी अपभ्राजना थई, कोलाहल थइ गयो. त्यारें पूर्व संकेतें आर्यसमितजी त्यां आव्या. आवीने लोकने प्रतिबोधवा माटे योगचूर्ण बेन्ना मध्ये नांखीने आचार्य बोल्या हे! बेन्ना अमें पेलेपार जइशुं. एवुं कहे थके नदीना बेहु तट मळी गया, ते जोइ लोकने घणो चमत्कार थयो. पछी आचार्य तापसने आश्रमे जइ, तेमने प्रतिबोधीने पांचसेने दीक्षा दीधी ॥ इति कल्पसूत्रस्थविरावल्यां आर्यसमितकथा ॥ एम रुचि होय ते उपाय करीने पण प्रतिबोध दीये.

हवे धर्ममां स्थिर करे, ते उपर उदाहरण कहे छे.

॥ श्रीवीरस्वामीने मोक्ष गया पछी बशें ने अठावीश वर्षे पांचमो निह्नव थयो. तेनी कथा कहे छे. उल्लुका नामें नदी. तेथी उलखाणो माटे ते देशनुं नाम पण उल्लुक छे. ते नदीने एक कांठे धूलना कोट सहित गाम छे, माटे तेने खेड कहीयें. बीजे कांठे उल्लुका नामें नगर छे, त्यां महागिरि

आचार्यना शिष्य धनगुप्त नामा आचार्य अपर तटे रहे छे. तेना शिष्य आर्यगंग नामा आचार्य हता ते पूर्व तीरे रहे छे. ते अन्यदा शरत् काल ने विषे आचार्यने वंदना करवा माटे गंगानदी उतरे छे. तेने माथे टाल छे. तेणें करीने तडके माथानी ताल तपे छे. तथा पगें नदीना पाणीयें शीतलता अनुनवे छे. ते अवसरें कोइक मिथ्यात्वमोहिनीना उदयथी ते शिष्य चिंतववा लाग्यो के, सिद्धांतमां तो एक समये समकाले बे क्रिया नुं अनुनववुं निषेध्युं छे. अने हुं तो एक समये शीतता तथा उष्णता ए बे क्रिया साथेंज अनुनवुं छुं. ते माटे अनुनवविरुद्ध होवाथी आगममां कह्युं ते रूडुं नथी लागतुं. एम विचारी गुरुपासे आवीने ते वात केहतो हवो. गुरु बोल्या, तुं कहे छे के, हुं एक समये बे क्रिया अनुनवुं छुं. पण ते अनुक्रमेंज निपजे, परंतु समकाले न निपजें. जे माटे समय आवलि कानो काल सूक्ष्म छे. मति अतिचपल छे. जे कालें जे इंडियसंयुक्त मन थाय, ते कालें ते ज्ञाननुं हेतु थाय. ते माटे पाद अने मस्तक ए बे दूर अवयव छे तेनो उपयोग एके काले केम होय ? जे कारणे सकल असंख्या ते समयें एक वस्तुनो उपयोग थयो पछी बीजी वस्तुना उपयोग थवामां जीवनो कयो अंश बाकी रह्यो ? के,जेथी बीजो उपयोग थाय ! ते माटे काल सूक्ष्म छे तेथी अनुक्रमें उपयोग थतो छतां पण छद्मस्थपणा माटे तुं जाणे छे के, हुं समकाले बेक्रिया अनुनवुं छुं.

जेम कोइ जुवान् पुरुष कमलनां शतपत्र उपरा उपर मांमीने वींधे, पछी ते एम जाणे के, में समकाले वींध्यां, पण एक वीधाणां विना बीजुं न विंधाय. जे माटे पहेलुं पत्र वींधवानो काल जुदो छे, अने बीजुं पत्र वींधवानो काल पण जुदो छे. ते पछी त्रीजुं पत्र वींधाय तेनो काल पण जुदो छे. एम तुं पण अनुक्रमें उपयोग जाणजे. पण युगपत् न होय. तथा वली जेम उंबाडियो करीने फेरवे छे, ते चक्रसरखुं देखाय छे. पण ते उंबाडियो ज्यां छे त्यां एक दिशे छे. परंतु चक्रनी पेठे सर्व दिशायें नथी. तथापि भ्रमणकाल शीघ्रपणा माटे चक्र जेवुं देखाय छे. तेम इहां पण जाणजे. तथा वली जेम लांबी अने फली तथा पापडने कोइक खातां थकां चक्षुयें रूप देखे छे, तथा नासिकायें तेनी गंध पण आवे छे, रसनेंडियें स्वाद पण आवे छे, फरसइंडियें तो, ते हाथमां थया छे माटे स्पर्शज्ञान

पण थाय ठे. तथा खातां थकां शब्द उठे ठे, ते श्रोत्रेंद्रियें सांजले ठे. ए पांचे ज्ञान, सर्व अनुक्रमें केडावेडें थाय ठे. पण काल सूद्मपणा माटे तथा मन शीघ्रचारी ठे, ते माटे समकाले पांचे अनुजवुं बुं, एम जासे ठे, तेम तुं पण जाणजे. जो एम न होय तो जेम देवदत्त उघाडी आंखें बेठो होय,अने तेनुं मन बीजामां होय,तो मुख आगलथी हाथी चाल्यो ज तो होय तेने पण न देखे. एम गुरुयें कह्युं.त्यारे गंग आचार्य बोल्या. जो एम ठे तो समकाले केम ग्रहण कस्या? आचार्य बोल्या. ग्रह्यानीना कोणें कही ठे ? अमे तो बे उपयोगनी ना कहीयें बैयें. स्कंधावारादिकनो सामा न्य उपयोग एक थाय,पण हाथी घोडा प्रमुखनो विशेष उपयोग समकाले बे न होय, इहां घणी वक्तव्यता ठे, पण ग्रंथ वधवाना जय माटे नथी लखता. विशेषना अर्थी जे होय ते विशेषावश्यक ग्रंथ जो जो. एम कहे थके पण गंग आचार्यें पोतानो कदाग्रह न मूक्यो. त्यारें गुरुयें तेने गब बहार कस्या, संघबहार कस्या, ते विहार करता राजगृह नगरें आव्यो. त्यां मणिनाग नामा नागनुं चैत्य ठे. ते चैत्यनी समीपे रह्यो. त्यां पर्षदा मली त्यारें गंग आचार्यें देशना देतां एक समये बे क्रियानो उपयोग था य एवुं प्ररूप्युं. ते मणिनागें सांजल्युं. त्यारें मणिनाग कहेवा लाग्यो. अरे डुष्ट शिष्य! तुं एम शुं प्ररूपे ठे ? जे कारण माटे एज स्थानकें श्रीम न्महावीरस्वामीनुं समवसरण थयुं हतुं. ते समवसरणमां प्रजु श्री वर्द्ध मानस्वामीयें एक समये एक क्रियानुंज वेदवुं प्ररूप्युं हतुं. ते इहां थकां में पण सांजल्युं ठे. ते प्रजुजी करतां पण तुं प्ररूपनारो 'अधिको थयो के केम? जे माटे समकाले बे उपयोग प्ररूपे ठे? माटे ए हठवाद मूकी दे. जो ए खोटी प्ररूपणा नहि मूकेतो हुं मारीश. तुं नाश पामीश. इत्यादिक जय वचन सांजलीने तथा पूर्वोक्त युक्तियें पण प्रतिबोध पाम्या. मिछामि डुक्कडं पण दीधुं, पठी गुरु पासे जइ आलोइ पडिक्कमीने रह्या. इत्यादि अधिकार श्रीविशेषावश्यके, पंचम निन्हवाधिकारें ठे. ए रीतें देवता पण प्रतिबोधीने ठेकाणे लावे. ए अपेक्षायें रुषि तथा देवता सरखा जाणवा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. मुरका तिरिरका य समं विजत्ता (मु रका के०) मूर्ख अने (तिरिरका य के० तिर्यंच ए बेहु (समं के०) स

रखा (विज्ञत्ता के०) जाणवा. एटले मूर्ख अने तिर्यंचने सरखा कह्या छे. तेनी उपर मरुकनो दृष्टांत कहे छे.

एक गच्छने विषे एक साधु लब्धिवंत हतो. पण ते कोइ बाल अथवा गिलाननुं वैयावच्च न करे. एक दिवस तेने आचार्यें कह्युं. के, तुं वैयावच्च केम नथी करतो ? त्यारें साधु बोल्यो, मने कोइ साधु कहेतो नथी, जे मारुं वैयावच्च करो ? ते सांजली आचार्य बोल्या, तुं साधुनी प्रार्थनावांछे छे ए तहारी जूल छे. ते उपर तुजने मरुकनी कथा कहुं छुं ते सांजल.

एक मरुक नामें ब्राह्मण ज्ञानमदें करी मत्त हतो. ते कार्त्तिक पूर्णिमाने दिवसे देशने विषे राजा दान देवा उजमाल थयो छे. त्यारें सहु कोइ दान लेवा जाय छे पण मरुक न जाय. पछी नार्यायें प्रेर्यो के तुं दान लेवा जा. मरुक बोल्यो, एक तो शूद्रना हाथनुं दान लेवुं अने बीजुं वली तेने घेर सामुं जाउं. ए केम बने ? माटे जेने सात पेढी सूधी गरज होय ते आहीं आवीने मने आपी जाय. एम करतां जावज्जीव सूधी ते ब्राह्मण दरिद्री रह्यो. एम मरुकनी पेतें हे साधु ! तुं पण चूके छे. जो बाल वृद्धनी वैयावच्च करेतो निर्जरा थाय. तथा वैयावच्चना करनारतो बीजा साधु घणाये छे,पण तहारे लब्धि छे ते यम नियम सर्व विलय जाय छे. एम गुरुयें कहे थके ते साधु बोल्यो. जो वैयावच्च करवुं तमे रूडुं जाणो छो, तो तमें पोतेंज वैयावच्च केम नथी करता ? त्यारें आचार्य बोल्या. तुं वानरानी पेतें मूर्ख छे. ते वानरानी कथा हुं कहुं छुं. सांजल.

कोइक झाडने विषे एक वानरो रहेतो हतो. ते वर्षाकाल आव्यो. त्यारें ताढ वायरो अने वर्षायें झुकलाइ जाय छे. तेने जोइ सुग्रीवपंखिणी बोली. रे वानर ! तुं पुरुष सरखो छे. बे हाथ फोकट धारे छे जे माटे रहेवाने घर केम नथी करतो ? ताढें मरे छे, डुःख खमे छे, ते सांजली वानरो बोल्यो नही. वली सुग्रीवें बीजीवार त्रीजीवार कह्युं. त्यारे वानरो रूठो थको उछलीने सुग्रीव पंखिणीनो मालो चूंथी नांखतो हवो. सुग्रीव जइने बीजे झाडे बेठी. त्यारें वानरो बोल्यो ॥ यतः ॥ सुचीमुखी डुराचारे,रंमे पंडितवादिनी ॥ असमर्थो गृहारंने, समर्थो गृहनंजने ॥१॥ तेम तुं पण मुजने वैयावच्च करवा कहे छे. पण महारे निर्जराद्वार घणा छे तेथी निर्ज्जरा घणी छे. जो वेयावच्च करवा जाउं तो ते लाजथी चूकुं. इत्यादिकथा आवश्यक

निर्युक्तिमां छे. ते माटे मूर्ख साधु अने वानरो तिर्यंच ए बेहु बराबर जाणवा.

हवे चोथा पदनों अर्थ कहे छे. मुआ दरिद्दा य समं विन्नत्ता (मुआ के०) मरण पामेला अने (दरिद्दा य के०) दरिद्री ए बेहु (समं के०) सरखा (विन्नत्ता के०) जाणवा. ते उपर सारण जुवटियानी कथा कहे छे.

उज्जयणी नगरीने विषे सारण नामें एक जुआरी वसे छे. ते रमतां रमतां एक दिवस सर्व धन हार्यो. घरमां एकवखत जमवा जेटलुं पण कांइ रह्युं नही. पछी ते जुआरी रात्रीने विषे घेर घेर नमतां एक वाणियाने घेर पिता पुत्र वातो करे छे. ते सांनलवा उनो रह्यो.

पितायें कह्युं, रे पुत्र ! आपदा मटाडवाने अर्थें कांइक धन राखीयें, तो ठीक. पुत्रें हाकारो नण्यो. पितायें कह्युं. दश हजार सोनैया मसाणमां दाटी मूकीयें. ते वात जुआरीयें सांनली त्यारें आगलथीज मसाणमां जइ ज्यां अनाथ मृतक पड्यां हतां तेनी नेगो जइने सूतो. एवामां बाप दीकरो बेहु जण द्रव्य लेइने आव्या. द्रव्य धरतीयें मूक्युं. शेठें पुत्रने कह्युं. रे वत्स ! रूडी रीतें चारे दिशे जोइने आव्य. रखे कोइ कपटचरित्रवालो होय ! ते आपणुं दाटेलुं देखशे, तो काढी लइजशे. पुत्रें जोयुं, त्यारें अनाथ मडा मध्ये सारणने दीठो. मडुं जाणीने शंकायें रूडी रीतें जोयो. मुख तथा नाकनो पवन जोयो. ते वायु पण निकलतो न दीठो. वली हलावी जोयो त्यारें मुएलो जाण्यो. पछी पिता पासें आवी सर्व वात कही देखाडी. पिता बोल्या, रे वत्स ! रखे कोइ मायावी कपटी पड्यो न होय ! ! माटे फरी जइने रूडी रीतें निर्धारीने जो. तेवारें बीजी वार पण त्यां गयो उठाली जोयो. वली टांटीयो खेची घसरडीने वेगलो पणं नांख्यो. पछी आवीने पिताने कह्युं के, ते तो मुउ पड्यो छे. तेने पितायें कह्युं के तुं जइने तेनुं नाक अने कान कापी लाव. पछी जणाशे. पुत्रें जइने नाक अने कान पण काप्यां, तोपण ते धूतारो बोल्यो नही ! ! !

हवे ते पिता पुत्र द्रव्यने धरतीमां घालीने पोताने घेर गया. पछी धूर्त्त पण निधान लेइ नगरमां पेठो. यथा इछायें विलास करवा लाग्यो, अन्यदा शेठें पुत्रने कह्युं. जाउ निधान जोइ आवो. पुत्र पण जोइने पाछो आव्यो. निधान न दीठुं. शेठने कह्युं द्रव्यतो कोइक लइगयुं छे. शेठें कह्युं आपणे द्रव्य गोपवती वखतें जेनां नाक अने कान कापेलां छे,तेणे लीधुं छे.

पछी ते नगरमां बाप दीकरो बेहु जण खोळवा लाग्या. त्यारें तेने शे ठें दीठो. प्रधान वस्त्र पहेर्यां छे, आजूषण पण पहेर्यां छे, चाकर हाथमां पाननुं बीडुं झालीने पासे उनो छे, नाक तथा कान बेहु काप्यां छे, एवो जुवटुं रमतो एक पुरुष दीठो. त्यारें शेठें निश्चय कस्यो के, एज चोर छे; प छी शेठ पछवाडेथी आवीने जमणा हाथनी आंगळियें फरश्यो. सारणें प ण पछवाडे जोयुं, तो शेठने दीठा. शेठें संज्ञा करी एकांते तेड्यो. शेठ ल गारेक हसीने बोल्या. अहो ! तमें डुष्कर कस्युं ? सारण बोल्यो. प्रयोजनें कस्युं ? पण कोइयें पराणें नथी कस्युं. शेठ बोल्या, खाधा पीधाथी शेष रह्युं ते लाव्य. तेमांथी पण कांइक तुऊने आपीश. पण जो कजियो करीश तो सर्वे राजद्वारे जशे. ते सांजली जुआरी पण समज्यो. शेष द्रव्य रह्युं हतुं ते शेठने पाछुं आप्युं. शेठें पण तेमांथी कांइक द्रव्य तेने आपीने मूकी दीधो. ए रीतें दरिद्रीने मडुं ए बे बराबर जाणवा. दरिद्री हतो ते मडुं थइ पड्यो. इत्यादि सहस्रमल्लकथायाम् ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिल कायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते गौत मकुलकप्रकरणे बालावबोधे पंचदशगाथायां षडुदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे सोळमी गाथा कहे छे. तेनें पूर्वली गाथा साथें ए संबंध छे के,पूर्व गाथायें पुत्रने शिष्य, ऋषिने देवता, मुर्खने तिर्यंच, अने मुआने निर्द्धन द रिद्री ए सरखा बताव्या. ए जेम सरखा तेम कोइकथी कोइक वस्तु अधि क पण होय. ते माटे सम देखाडीने हवे आ गाथामां अधिक देखाडे छे.

सवा कला धम्मकला जिणाइ, सवा कहा ध म्मकहा जिणाइं ॥ सवं बलं धम्मबलं जि णाइं, सवं सुहं धम्मसुहं जिणाइं ॥ १६ ॥

अर्थः—सवा कला धम्मकला जिणाइं, (सवा कला के०) पुरुषनी बों तेर कला अने स्त्रीनी चोशठ कला, ए सर्वे कलाथी (धम्मकला के०) धर्म नी कला, ते (जिणाइं के०) जीतनारी छे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा कहे छेः—

आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे वछनामा देशमां कोशांबी नामा न

गर। त्यां सहस्रमल्ल नामें कुलपुत्र वसे छे. ते अनेक कूड कपट छलनेद करतो, परने ठगवामां तत्पर, विषना कांटानी पेठें सर्व लोकनो क्षयकारी, लोकोने घेर चोरी करीने ड्व्यनी हाणनो करनार, महासाहसिक एवो छे. तेनो पिता मरण पाम्यो छे, मदिरानो प्रसंगी छे, लोकनुं ड्व्य व्याजें काढीने विलसे, अने लोक मागे त्यारें कहे के, महारी पासें कांइ नथी, तेथी लोकोयें छांड्यो. कोइ पासें कांइ मागे तो पण ते न आपे. पछी व्य सनें पराजव पाम्यो थको चोरी करवा जाय. चोरनी सर्व कलाउं शीख्यो. वाणिया ब्राह्मण प्रमुखनो वेष करवाने घणोज कुशल छे. नाना प्रकारनी देशजाषामां विचक्षण छे. जमी जमीने निर्धन अने धनवाननां घर जुए.

एम करतां एक दिवस रत्नसागर नामें वाणियाने रत्ननो व्यापार कर तो दीठो. त्यारें पोतें वाणियानो वेष करीने तेनां हाटे गयो. रत्न कढावी ने जोयां. फरी पूछ्युं एटलांज छे के, बीजां पण कांइ छे? रत्नसागर बो ल्यो, बीजां पण छे. ते बोल्यो, ते पण देखाडो. वाणियें हाटमां पेशीने खा ड खोदीने रत्ननो झाबडो उघाड्यो, तेमांथी रत्न काहाडीने तेने देखा ड्यां, अने मूल्य पण कह्युं. ते बोल्यो, आ रत्न हुं लेइ जउं छुं. मूल्य प्रजाते आपीश. वाणियो बोल्यो, हुं कोइने उधार आपतो नथी, एम कही रत्न पाछां लइने राख्यां. ते चोर पण रत्न राखवानुं स्थानक जोइने पोताने घे र गयो. राते चोरनो वेष करी वाणियाने हाटें आव्यो. त्यां खातर पाडी ने प्रथमथी पग घाल्या. एटले शय्यामां रह्यो रत्नसागरनो दीकरो तेनें फ रश्यो. तेणें पण चोरनो प्रवेश जाण्यो त्यारें शय्याथी उठी चोरना बे पग पकड्या. त्यां खेंचाताण करतां चोरनुं शरीर घसाणुं. वाणियाने दीकरे मूकी दीधो. नाशीने पोताने घेर गयो. सर्व वात माताने संजलावी. बीजे दिव से वेदनायें करी कणमणतां मातायें कह्युं, रे पुत्र! जे पारकुं धन लेवा जाय ते सारण जुआरीनी पेठें सर्व सहे. ते सारणनी कथा पाछला पद मां कही आव्या छीयें, ते तेने मातायें कही सांजलावी. ते माटे पारकुं धन ले ते सर्व सहे. अनुक्रमें ते साजो थयो.

तेवरें वली चोरी करवा मांमी. पुरोहितने घेर खातर पाड्युं. सार ड्व्य काढ्युं. लावीने माताने आप्युं. मातायें पूछ्युं. रे वत्स! ए धन तुं क्यांथी लाव्यो? ते बोल्यो, तहारे ए चिंतानुं शुं काम छे? पण लोकवाक्य सांज

लीने मने कहेजे. प्रातःकाले नगरमां गइ पण कांइ माताने तेवी वातनी खबर पडी नही. त्यारें नगर बहार नीकलीने पणघटने मार्गे बेठी. क्षणेक थइ एटले पुरोहितनी पुत्री जल जरवा निमित्ते आवी, तेने कोइक स्त्रीयें पूछ्युं जे पुरोहितनुं घर चोर मूशी गयो, ए वात साची छे ? ते बोली हा साची छे. फरी पूछ्युं कांइ शुद्धि मली ? ते बोली महारा पितायें राजाने संजलाव्युं छे, राजायें कोटवाल पण बोलाव्यो. एवा समयें धनसार नामा शेठ अने नापित ए बे जण कांइ कार्यविशेषें राजा पासे आव्या हता, त्यां शेठ बोल्या, एणें घणुं धन लीधुं छे माटे प्रधान वस्त्र पहेरशे. ते वस्त्र महारे हाटें लेवा आवशे. तेम वली नापित बोल्यो, महारी पासे पण नख उत राववा मुंमन कराववा आवशे. त्यारें पकडीने तमने सोंपीशुं.

ए वात पुरोहितनी पुत्रीना मुखथी सांजलीने चोरनी माता घेर गइ. जेवुं सांजल्युं तेवुं पुत्रने कह्युं. ते पण वाणियानो वेष करी नापितने घेर गयो. नापितें महोटुं आसन आप्युं, नख उतरया, वाणियानो वेष देखी ने नापितना मनमां घणो आनंद उपन्यो, विश्वास उपन्यो, तस्करसं ज्ञा गइ, चोरें पण उठती वेलायें कह्युं के, कोइकने महारी साथें मोकलो तो तेने पैसा अपावुं. नापितें पोताना छोकराने मोकल्यो, चोर धनसार शे ठने हाटे गयो, शेठें आसन आप्युं ते उपर बेठो. शेठ बोल्या, शे प्रयोजनें आव्या. चोर बोल्यो, घणा अवल सुंदर वस्त्र देखाडो, शेठें वस्त्र देखाड्यां, ते मांथी प्रधान वस्त्र लेइने उठ्यो. शेठ बोल्या, एनुं मूल्य कोण आपशे ? चोर बोल्यो, हुं इव्य लेइने हमणा आवुं छुं. त्यां सुधी आ छोकराने मूकी जाउं छुं. शेठें कह्युं सुखें जाउ. तेवारें चोर घेर गयो. वस्त्र माताने सोंप्या.

वली माताने कह्युं के, लोकनी वात सांजली आवो. माता सांजलवा गइ. सांजलीने पुत्रने कहेवा लागी के, हे पुत्र ! शेठ अने नापित बेहु ज णें राजा आगल फरियाद करी के, हे राजन् ! अमने चोर मूशी गयो. ए वामां पासे सोदागर बेठो हतो ते कहेवा लाग्यो. हे देव ! ए धणीने घोडा विना नहिं चाले. अने प्रधान घोडा महारा विना कोइने घेर नथी. ते मा टें महारीपासें घोडा लेवा आवशे, तेवारे एने पकडीने महाराजनें सोंपी श. बीजी कामपताका गणिका बेठी हती ते बोली, हे महाराज महारा घ र विना ए बीजे क्यां नहि वसे. माटे हुं सोध काढीने तमने सोंपीश.

राजा बोल्यो एमज करो, ए वात मातायें पोताना पुत्रने कही ते सांभलीने ते चोर सार्थवाहनो वेष करीने नगर बहार नीकल्यो. सोदागर पासे आव्यो. सोदागरें आसन आप्युं. फूल तंबोलादिक आपीने प्रतिपत्ति करी. क्षणेक वातो करी सोदागरने पूछ्युं, तमे नगर बहार केम उतर्या छो ? ते बोल्यो, अमारे इहां घर नथी. सहस्रमल्ल बोल्यो, महारे घेर केम नथी आवता ? आवो तो त्यां तमारा घोडापण वेचाशे. सोदागर बोल्यो,परघर प्रवेशे महारुं मन नथी चालतुं. ते बोल्यो, सज्जनने घेर जवुं तेमां सज्जनने शी शंका ? ए पोतानुं घर जाणजो. अने ज्यां प्रेम थयो त्यां कपट शुं ? सोदागरें विचार्युं. अहो ! एनी महानुभावता ! अहो ! एनुं विशालचित्तपणुं ! अहो ! एनुं गिरुआपणुं ! अहो ! एनुं गम्भीरपणुं ! अहो ! एनुं धीरपणुं, अहो ! एनुं विचक्षणतानुं वचन ! ते माटे एनी प्रार्थना भंग न थाय. एम विचारीने सोदागर बोल्यो, जे तमे कहो ते करीयें. ते बोल्यो, महारे घेर आवो. सोदागरें ते वचन मान्युं. त्यारें सहस्रमल्ल आगलथी उठीने कामपताका वेश्याने घेर गयो. प्रथम तेनी दासी मली तेने कह्युं. तहारी स्वामिनीने पूछ के, तमारुं घर महोटुं जाणीने सोदागर उतरवा इछे छे. दासीयें वेश्याने पूछ्युं. वेश्या पण लोभमां आवीने बोली सुखें आवो, तमारुं घर छे. तेणें तेज वखतें घरनुं आंगणुं लींपी गुंपी चोख्खुं कर्युं. सहस्रमल्ल पण सोदागरनें तेडी लाव्यो. तेना घोडा वेश्याने आंगणे बंधाव्या.

कामपताका पासे गयो. तेणें आसन आप्युं. पग धोवा पाणी लावी. सहस्रमल्ल बोल्यो. हमणां पग धोवानुं काम नथी. हुं हजी राजाने मल्यो नथी. महारी पासे आभूषण नथी. माटे क्षणेकवार तमारां आभूषण आपो तो हुं राजाने मली आवुं. तेणीयें पण सोदागर जाणी आभूषण आप्यां. ते लइ सहस्रमल्ल पण सोदागर पासे गयो, अने कहेवा लाग्यो. हमणां रूडुं मुहूर्त्त छे. तमारा घोडानुं स्वरूप कहेवा माटे शीघ्र राजा पासे जावुं. माटे एक अवल घोडो आपो तो तरत जइ पहोचुं. सोदागरें पण घरधणी व्यवहारियो जाणी सुंदर घोडो आप्यो. ते घोडा उपर बेसी पोतानें घेर गयो. केटलिक वेला थइ त्यारे वेश्याने शंका उपनी. तेणें सोदागरना माणसनें पूछ्युं. जे हजी सूधी सोदागर केम न आव्या ? ते बोल्यो,बारणे बेठा छे. वेश्यायें तेनी पासे जइने पूछ्युं के,सोदागर

तमे छो ? ते बोल्यो हा हुं छुं. वेश्या बोली. महारां आभूषण लेइ गयो ते कोण हतो ? सोदागर बोल्यो. शुं ते घरधणी नही हतो ? वेश्याबोली, अहो मने मूसी महारां आभूषण लेइ गयो. सोदागर बोल्यो, मने पण ठगीने महारो घोडो लेइ गयो छे. पछी ते बेहु जण राजापासे गया. राजाने सर्व व्यतिकर संभलाव्यो. राजा कोप्यो थको कोटवालने बोलावीने तिरस्कार करी कहेतो हवो के, अरे ! पांच दिवसमां चोरने खोली काढो. कोटवालें ते वचन अंगीकार कर्युं.

सहस्रमल्लें वली पण माताने कह्युं. के लोकनी वातो सांभलीने मुझने कहो. तेणीयें पण सांभली आवीने पुत्रने कह्युं. रे पुत्र ! आज कोटवालने, क्रोध करीने राजायें कह्युं, कोटवालें पण बीडुं ठव्युं छे. ते माटे सत्व राखीने काम करजे. ते बोल्यो, तमे बीहो नही. जुउं शुं बने छे ?

हवे ब्राह्मणनो वेष करीने नगरमध्ये पेठो. भमतां भमतां एक देवकुलने विषे कोटवालने जुवटें रमतो दीठो. चोरपण विप्रनेवेषे त्यांज बेठो. कोटवाल साथें रमवा लाग्यो. कोटवालें पोतानुं नामांकित मुद्रारत्न रमतां रमतां आप्युं. एणें पण साटे कांइक आप्युं. एवामां राजानो द्वारपाल आव्यो. तेणें आक्षेप करीने कोटवालने कह्युं तमने राजा बोलावे छे माटे शीघ्र चालो. कोटवाल तेनी साथें गयो. सहस्रमल्ल पण कोटवालने घेर गयो. कोटवालनी नारीने कह्युं. घरमां जे सार सार वस्तु होय ते आपो. ते बोली, तुझने कोणें मोकल्यो छे ? ते बोल्यो, कोटवालें मोकल्यो छे. स्त्री बोली कोटवाल क्यां छे ? ते बोल्यो, तेने तो राजपुरुष बांधीने राजा पासे लेइ गया. त्यारें कोटवालें मने कानमां कह्युं के, तमे महारे घेर जइने सार सार वस्तु बहार काढो, में निशानी मागी त्यारें मने पोतानुं मुद्रारत्न आप्युं छे, ते आ महारीपासे छे. तमे जूओ. ते जोइ तेणीयें पण प्रतीत आणीने सार सार द्रव्य आप्युं. ते लेइने चोर पोताने घेर गयो.

केटलेक कालें कोटवाल घेर आव्यो नारीयें पूछ्युं. केम मूकाणा ? कोटवाल बोल्यो, केणें बांध्यो हतो, के जेथी तुं मूकवानुं पूछे छे. स्त्री बोली, राजायें बांध्यो हतो. कोटवाल बोल्यो, तने कोणें कह्युं ? ते बोली, तमारा चाकरें कह्युं. तेने तमें निशानीमां पोतानी मुद्रा आपी हती. ते नीशानीयें में घरमांथी सार सार द्रव्य आप्युं. कोटवाल बोल्यो, में तो

कोइने मोकल्यो नथी. पण तुजने कोइक ठगी गयो देखाय छे. पछी कोट वाल राजा पासे गयो. प्रणाम करीने विषादसहित कहेवा लाग्यो, हे दे व ! ते चोरें मने पण ठग्यो. ते संबंधि सर्व वृत्तांत कह्युं. त्यारें गर्व धरीने राजा बोल्यो, तमे सर्व बेठा रहो. हवे हुं पोतेंज एने खोली काढुं छुं. जो आकाशमां जाशे अथवा पातालमां जाशे अथवा समुद्रमां पेसशे. ज्यां हशे त्यांथी लावीश. कोटवाल बोल्यो, तमे लावो एमां शो संदेह छे !

चोरें पण माताने कह्युं. के लोकवात सांभलीने मुजने कहो. तेणें पण सांभली आवीने पुत्रने कह्युं. रे वत्स ! हवे तहारा प्राणनो पण संशय छे. कारण के, राजा कोप्यो छे ते पोतें प्रतिज्ञा करीने नीकलशे. चोरें प ण गर्वसहित कोट उंची करीने माताने कह्युं. हे अंबे ! तमे अंशमात्र पण भय राखशो नही. सहस्रमल्लनुं साहस कोइ उपाडी शके एवुं नथी.

पछी ब्राह्मणनो वेष करीने राते राजद्वारें गयो, द्वारपालने कह्युं. राजा ने जइने कहो के, विज्ञानमां घणो माह्यो एवो एक देशांतरथी अंगमर्द नियो ब्राह्मण बारणे आव्यो छे. तेणें पण जइ राजाने कह्युं. राजा बोल्यो, एने रूडी रीतें महारीपासें मोकलो. पोलीयें जइने तेनें मोकल्यो. राजानुं अं गमर्दन करवा मांड्युं. राजानां आभरण लेइने एक स्थानके मूक्यां. रा जाने उंघ आवी गइ, त्यारें रूडी रीतें सूता जाणीने आभरण उपाडी बाहार नीकल्यो. अंगमर्दनियो जाणीने कोइयें निवार्यो पण नही. तेथी कुसलें पोताने घेर गयो. प्रभाते राजा जाग्यो, त्यारें अंगमर्दनियाने दीठो नही. तथा आभूषण पण न दीठा. त्यारें राजानुं मन विलखुं थयुं. आ मण डुमणो थको राजा प्रभातनुं कृत्य करीने आस्थान सभामां आवी बेठो. सामंत मंत्री प्रमुख कचेरी मली. मंत्रीश्वरें पूछ्युं हे राजन् ! आज तमे आमण डुमणा केम देखाओ छे ? राजायें यथार्थ वात कही दीधी. मंत्री बोल्यो, ए कोइ गुप्त खबर काहाडनार धणी देखाय छे. ए चोरनी मालम पडती नथी. ते माटे कोइ बीजो उपाय करीयें. राजा बोल्यो,शो उपाय ? मंत्री बोल्यो, सर्व पाखंमीने अनुक्रमें बोलावीयें. पछी मंत्रें करीने अथवा होरायें करीनें अथवा केवलिकायें ज्योतिष ग्रंथ करीने तेओ चोरनी शोध करशे. पछी आपणने आवी कहे शे. राजा बोल्यो, एमज करो.

मंत्रियें पण जिनचंदन नामें श्वेतांबर मुनिने बोलाव्या. ते मुनि पण

समृद्ध नामें श्रावकना जिनरक्षित नामें पुत्र छे, तेने साथें लेइने राजा पासे आव्या ॥ यतः ॥ जीवदया दइआई, निच्चंचि य समवगूढदेहाणं ॥ अरिहंताणं पणमिमो, तिहुअणसुपइठिअजसाणं ॥ १ ॥ एम तीर्थंकर ने प्रणाम करीने पछी राजायें आपेला आसननी उपर बेठा. मंत्रीश्वरें मुनिने कह्युं, चोर गूढ आचारनो धणी छे. नगरने ठगे छे. ते माटे तमारी केवलिकायें निर्द्धार करी देखाडो. मुनि बोल्या, ए आचार मुनिनो नथी. प्रधान बोल्यो ए तमने अकल्प छे तो पण राजाने वचने करो. एटलें जि नरक्षित श्रावक बोल्यो, में केवलिकानो अन्यास कर्यो छे. माटे जे कहो छो ते जोइने कहीश. मंत्री बोल्यो, अमारे चोर मल्यानुं प्रयोजन छे, माटे तमारे जोइयें एम करो. ते सांजली जिनरक्षितें पाननुं बीडुं ली धुं. राजायें तेने विसर्ज्यो. ते पोताने ठेकाणे गयो. ए वात चोरें जाणी के, मने जिनरक्षित केवलिकायें जाणशे. त्यारें ते चोर, कपट श्रावक थइ, श्वेतवस्त्र पहेरी, धोतीनुं उत्तरासंग करी फलनी छाबडी हाथमां राखी, अ नुक्रमें चैत्यवंदना करतो, श्रीमहावीरस्वामीने देहेरे गयो, त्यां जिनरक्षित पण बेठा छे. ते चोरने विधिपूर्वक चैत्यवंदना करतो जिनरक्षितें दीठो. त्यारें साधर्मिकना रागें जिनरक्षित बोल्या, हे महानाग ! तमें क्यांथी आव्या ? कोण छो ? क्यां जशो ? ते बोल्यो, चंपानो वासी जिनदास नामें श्रावक छुं, दीक्षा लेवानो निश्चय करीने तीर्थयात्रा करवा नीकल्यो छुं. तमे पण सिद्धाचलजी, गिरनारजी, समेतशिखरजी, मथुरा, आयोध्या, तक्ष शिला, कलिकुंमजी अने बीजां पण घणां चैत्योने वंदना करो. जिनरक्षितें पण त्यां बेठा नक्तियें करीने चैत्य वांद्या. पछी ते चोरनी प्रशंसा करी क ह्युं के, धन्य छे तमने. जे माटे तमारा एवा उत्तम परिणाम होवाथी म नुष्यनो नव लेखे कर्यो. आज हवे तमे महारा घर चैत्य वांदो.

कपटी श्रावकें पण चैत्य वांद्या. पछी नीकलतां थकां जिनरक्षितें तेने नोजननी निमंत्रणा करी, ते बोल्यो ए घटे नही, जिनरक्षित बोल्या, म हारा जीवने शाता उपजावो तो, नोजन करवा रहो. चोर बोल्यो, नलुं, तमे कहो छो, तो नोजन करीशुं, पछी परम विनयथी नोजन कर्युं. व ली जिनरक्षित बोल्या, ज्यांसूधी इहां रहो, त्यांसूधी नोजन महारे घेर करजो. हे महानाग! आ घर तमारुं छे. अमेतो रखवाला छीयें. चोरें पण

तेनुं वचन मान्युं. रात पडी त्यारें जिनरक्षित बोल्यो, तमे आज मह्वारे घेर सुउ. एम कहीने घरमां ढोलीयो देखाड्यो. अने कह्युं के, आज रात्रे चोरनी खबर काहाडवा सारुं मह्वारे मंत्र जाप करवो बे, जे माटे राजा नी आज्ञा केम उलंघाय ? चोर बोल्यो, तमारा मनोरथ सिद्ध थाउ. पढी जिनरक्षित जाप करवा बेठा, सर्व परिजन सूता, अवसर पामीने कपट श्रावक घरनुं सार मूसीने नाठो. वहाणुं वायुं, त्यारें जोयुं तो घरनुं सार सर्व लेइ गयो दीठो. ते जिनरक्षितें राजाने संनलाव्युं के, कोइ धूतारें म ह्वारुं घर सर्व मूस्युं, ते संबंधी सर्व वृत्तांत कह्युं. राजाये मंत्रीने कह्युं के, एने विसर्जन करो, ए डुःखीयानी केवलीकायें सर्युं. मंत्रियें तेने विसर्ज्यो.

वली मंत्री बोल्यो के,हवे दिगंबरने बोलावो,राजायें कह्युं सुखें बोलावो. मंत्रियें पण विमलकीर्त्ति नामें दिगंबरने बोलाव्यो. ते राजा पासे आव्यो ते पण परमेश्वरने नमस्कार करीने बेठो. राजायें तेने प्रणाम कर्यो. मं त्रियें कह्युं, हे नगवन् ! तमारी केवलिका जोइने राजाने, चोर प्रकट करी आपो. तेणें कह्युं अमे रात्रे निरुपण करीने कहीशुं. राजायें तेने सन्मा न देइ विसर्जन कर्यो, ते पोताने स्थानके गयो. चोरें पण ते वात जाणी, विमलकीर्त्ति पासे जइ वंदन करीने "धम्मवुद्धि होउ" एवुं कह्युं. तेने रुषि यें पूढ्युं. तमे क्यांथी आव्या ? ते बोल्यो, हुं श्रीपुरपाटणथी आव्यो बुं, संसारना नयथी उद्वेग पाम्यो बुं, तमारी पासे दीक्षा लेवानुं मन.बे. त्या रें रुषि बोल्या, तमे केटलाएक दिवस बात्रपणें रहो. ते वचन तेणें अंगी कार कर्युं. रुषियें पण तेने कोइ रासल नामें पोताना पूर्वला बात्रने नला व्यो. अने कह्युं के, ए तमारो लघु नाइ बे. एनी सार्थें प्रीतिथी वर्त्तजो. ते बोल्यो, जे आप आज्ञा करो ते मह्वारे प्रमाण बे. पढी रात पडी. वि मलकीर्त्ति एकांते केवलिका जोवा बेठो, बेहु बात्र मठमां सूता, पढी मूल बात्रने निद्राधीन थयेलो जाणीने ते चोर नासी गयो. प्रनातें रासल बा त्र उठ्यो, त्यारें लघुनाइने दीठो नही, तेणे रुषिने जइ कह्युं के, हे नगव न् ! बात्र देखातो नथी, रुषिपण शंका पामीने मठमां आव्यो. रासलने कह्युं. तुं आपणुं मठ रूडीरीतें जो, ते पण मठ जोइने बोल्यो, हे नगवन्! औषधनी वर्त्तिका, जोगपट्टो, केवलिका अने पुस्तक प्रमुख सर्व देखातां न थी. रुषि बोल्या,मूश्या,नाइ मूश्या. हवे कमंमल पींबी लावो. तो कोटवा

लने सांजलावुं. गात्र कमंमल पीगी जोइने आव्यो. अने कह्युं हे जगवन्! कमंमल पण नथी. अने पींगी पण नथी. रुषि बोल्या. एणें आपणने व गोव्या, जेमाटे आपणो लिंग पण ए मूर्ख लेइ गयो. गात्र बोल्यो, श्रीशां तिनाथ पूज्य तमने प्रसन्न थाउ, आपणें वली बीजुं उपकरण करी लेशुं. वली ते रुषीश्वर, एकाग्र चित्त करीने क्षणेक पगी बोल्यो. अहो हो कष्ट! रे कष्ट! एम कहेतां मूर्छा आवी गइ, पगी मौन रह्यो, त्यारें गात्र, विनय करी हाथ जोडीने पूगवा लाग्यो. हे जगवन्! प्रसाद करीनें कहो के, तमे आवडो खेद करो गो तो वली बीजुं पण कांइ लेइ गयो गे के शुं? पगी जे वारें चेतना पाम्यो, तेवारें रुषि बोल्यो, रे रासल! औषधने निमित्तें वीश सोनैया राख्या हता, ते पण लइ गयो, ए धन हरतां पापीयें अमारुं कांइ न मूक्युं. ते सांजलीने गात्रें पण गुरुनो खेद उतारवा माटे परिग्रहनी गा थानो अर्थ पूग्यो. रुषि बोल्यो, हे वत्स! तें रूडो उपयोग दीधो के, जे थकी में विषाद मूक्यो, हवे राजद्वारे जउं बुं. त्यारें गात्र बोल्यो, राजाने पूजाना जाजन थाउ, जगवती चक्केसरी तमारुं सांनिध्य करो. पगी दिगं बर राजा पासे गयो, राजायें वंदन सन्मान कर्युं, आसन आप्युं, त्यां बे गा. मंत्री बोल्या, हे जगवन्! तमारी केवलिकानो ए कल्प गे के, कमंम ल अने पींगी विना पण राजद्वारे जवुं? रुषि बोल्या हे प्रधान,ए पापीनो क्षय थाउ, मने पण ते पापीयें ग्यो, कमंमल अने पींगी पण लेइ गयो, तेमज पोथीपांनां पण सर्व लेइ गयो. त्यारें मंत्री बोल्यो, केवलिका तो अ मने कहो. ते बोल्यो, हे प्रधान! अमारी केवलीकापण ते लेइ गयो. ते सांजली राजायें कह्युं हे प्रधान एमने वहेला विसर्जन करो, मंत्रियें पण तेमने विसर्जन कर्या, ते पोताने ठेकाणें गया.

हवे चौद विद्यानो पारगामी नारायण नामें ब्राह्मण गे तेने प्रधाने तेड्या, तेपण राजा पासे आव्यो ॥ यतः ॥ कमलासणो वेअमुहो, चउवयणो प उमगस समवन्नो ॥ सचराचरविस्सपिया, पयावइ जयई पयडो ॥ १ ॥ एम ब्राह्मणने नमस्कार करीने आसने बेगे. मंत्रियें कह्युं तमारी विद्यायें तस्क र खोलीने राजाने बतावो,ब्राह्मणें कह्युं, प्रातःकाले कहीश राजायें तेने स न्मान देइ विसर्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. हवे मरताने मुखें व्यतिकर सांजलीने सहस्रमल्ल पण, बटुआनो वेष करीने नारायण जट्टने घेर आ

व्यो, भट्टने पगे लाग्यो. नारायणें पूछ्युं तुं क्यांथी आव्यो, ते बोल्यो हुं सावत्थीनगरीनो वासी खंदिला नामें विप्र छुं, ते तमारी पासे वेद भणवा आव्यो छुं. नारायण बोल्यो,मने त्यां कोइ उलखे छे ? तस्कर बोल्यो तम ने त्यां घेर घेर सर्व कोइ उलखे छे, तमारी प्रसिद्धता सांजलीने मने पण आववानुं मन थयुं,ते माटे आदर करीने आव्यो छुं. विप्र बोल्यो, तुं बीजे ठेकाणे जइश नही, हुं तुजने वेदनो पारगामी करीश. सहस्त्रमल्लें कह्युं, हुं परमाणुसरखो छुं माटे मने पार उतारो. एम कही पगें लाग्यो, रात्र पडी त्यारें ब्राह्मणें कह्युं तुं घरमां सुइ रहेजे, हुं तो प्रयोजन वशें बीजे ठेकाणे रहीश. पछी रात्रे त्रीजे पहोरे ज्यारें सर्व निद्रामां आव्या, त्यारें घरमांथी सार द्रव्य लेइने सहस्त्रमल्ल नाशी गयो. प्रातःकाल थयो त्यारें लूटाणा, भाइ लूटाणा ! एवो शब्द घरना माणसें कर्यो. ते पोकार सांभलीने ब्राह्मण पण त्यां आव्यो ते राजानी पासे जइने पोकार करी कहेवा लाग्यो, के हे महाराज ! महारुं घर धूतारो लूंटी गयो. ते सांभली राजायें तेने विस र्जन कर्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो.

तेवार पछी राजाये शिवधर्मी शिवधर्मना आचार्यने बोलाव्यो. ते रा जानी सभामां आव्यो ॥ यतः ॥ केलासकयनिवासं, एगगवं चंदसे हरं सुदहं ॥ गंगागोरीसमागम, पमुदियमणसं सिवं नमिमो ॥ १ ॥ ए रीतें महादेवने नमस्कार करीने बेठो. मंत्री बोल्यो, हे भगवन् !. अलक्ष थको चोर नगर मूसे छे, तेने तमारी केवलिकायें प्रगट करो. शिवधर्मी बोल्यो, प्रभाते जाणीशुं. राजायें तेने सत्कार करी विसर्ज्यो, ते पोताने ठे काणे गयो,ए वात जाणीने "ते सहस्त्रमल्ल पण शिवधर्मी पासे गयो. त्यां ॐ नमः शिवाय" एम कहीने बोल्यो, हे भगवन् ! हुं तमारा व्रतने योग्य छुं, तो कालविलंब न करो, मने दीक्षा द्यो. तेणें पण अघोरशिव प्रमु ख चेलाने पूछ्युं. चेलायें कह्युं, हे भगवन् ! एने शीघ्र दीक्षा द्यो. जेमाटे "धर्मस्य त्वरिता गतिरितिवचनात्" त्यारें तेणे ते चेलाने दीक्षा दीधी. रात्रिस मयें केवलिका जोवाने शिवधर्मी एकांते बेठो, ते चोर पण चेलानी साथें सूतो. रात्रें मठ मूशीने नाठो. प्रभाते जाण्युं त्यारें शिवधर्मी राजा पासे पो कार करवा गयो,हे राजन् ! केवलिका महारे माथे पडी,तेने मंत्रियें पूछ्युं, ते केम ? तेवारें ते बोल्यो,केवलिका माटे मठ मूकीने हुं एकांते जइ सूतो.

एवामां कोइक तस्कर धूतारो मठ मूशीने नाशी गयो, राजायें कह्युं एने पण विसर्जन करो, प्रधानें तेनें काढी मूक्यो. ते पोताने ठेकाणे गयो.

हवे बौद्धमतनो धणी मंजुसिरि नामें भिक्षुने बोलाव्यो, ते पण आव्यो. पोताना बुद्धदेवने नमस्कार करी बेठो. मंत्रियें कह्युं तमारी केवलिका जोइने गूढ चोरने जाणीने राजाने कहो, ते बोल्यो, प्रभाते निश्चय कहीशुं. राजायें सत्कार दीधो, ते पोताने ठेकाणे गयो. सहस्रमल्लें पण ए वृत्तांत जाण्युं, त्यारें बौद्धना श्रावकनो वेष कर्यो. मंजुसिरिने विहारस्थाने जइ वंदना करी. मंजुसिरियें पूछ्युं, हे श्रावक! तमे क्यांथी आव्या? ते बोल्यो, हुं दक्षिण पंथथी आव्यो छुं, हे भगवन्! म्हारा उपर उपगार करो, जे माटे आज सर्व भिक्षुने भोजन म्हारे घेर आपवुं छे. मंजुसिरी बोल्यो, तमे परदेशी छो, तमारा घर नथी, माटे केम करशो? ते बोल्यो. इहांज रहीने करीश. ते वचन मंजुसिरियें कबूल कर्युं. तेणें पण बजारमांथी मोदक मांडा प्रमुख लावीने यथाइच्छायें सर्वने भोजन कराव्युं. सहु ते श्रावक उपर प्रसन्न थया, विश्वास पाम्या, मंजुसिरितो एकांते केवलिका जोवा बेठो, बीजा भिक्षुयें ते श्रावकने पूछ्युं, तमे क्यां सूइ रहेशो? ते बोल्यो, तमारां चरणकमले निद्रा लइश, भिक्षुयें कह्युं, सुखें सूइ रहो. पछी रात्रीने समयें ते तस्कर विहार मूशी नाशि गयो. विहार मूश्यो जाणीने भिक्षु सर्व खेद पाम्या, तेणें मंजुसिरीने कह्युं, ते पण राजा पासे जइ खेदसहित बोलवा लाग्यो, हे महाराज! धूतारो विहार मूशी गयो. ए हाथ केम आवे? राजा बोल्या, एने पण विसर्जन करो, मंत्रियें तेने विसर्ज्यो.

हवे कपिलनो भक्तिवंतो परमहंस नामा कापिलने बोलाव्यो, ते तत्काल राजा पासे आव्यो. मंत्रियें कह्युं, तमे तमारी केवलिकायें चोरनी खबर राजाने बतावो. परमहंस बोल्यो, प्रभाते कहीशुं. राजायें तेने आदर देइने विसर्ज्यो, ते वात चोरें सांभली, चोर पण परम हंसनो सेवक थइ तेनी पासे गयो, तेने बे गदियाणा सुवर्णें पूज्यो, पगे पड्यो, गोष्ठी करवा मांडी, चोर बोल्यो, हे भगवन्! मुझने ध्याननुं स्वरूप कहो, ते बोल्यो, तमे प्रथम अभ्यासी छो, माटे म्हारो हंसनामा शिष्य छे तेनी पासे अभ्यास करो, चोर तेनी पासे गयो. तेने हंसें कह्युं, रात्रे ध्यानमां निपुण थइयें. चोर बोल्यो, जो एम छे तो, हुं रात्रे इहांज रहीश. हंस बोल्यो रूडुं. पछी ज्या

रें रात पडी त्यारें परमहंसतो एकांते केवलिका जोवा बेठो. चोर पण हंस पासे ध्याननो लेश मात्र शीखीने सूइ गयो. पछी सहु कोइ सूइ रह्या एटले आश्रम मूशीने चोर जतो रह्यो. सूर्य उग्यो एटले हंसें आश्रममां कांइ दीठुं नही. त्यारें परमहंसने जइ समजाव्युं. तेणें पण राजाने कह्युं, हे राजन्! महारा आश्रमने गूढ चरित्रनो धणी चोर लूंटी गयो, माटे अमारी सार संभाल करो. मंत्रि बोल्यो, तमे जइने पोतानुं स्थानक शोभावो, फा फुं बोलशो नही. एम सांभली ते पण पोताने ठेकाणे गयो.

हवे सुरप्रिय नामे नास्तिकवादी पाखंमीने बोलाव्यो. ते राजा पासे आव्यो. ते बृहस्पति नामे पोताना देवने नमीने बेठो. मंत्रि बोल्यो, तमे तमारा ज्ञानें करी गूढ चरित्रवंत चोरने शोधीने कहो. ते बोल्यो, प्रभाते एनो निश्चय करीश. तेने प्रधानें विसर्ज्यो थको पोताने ठेकाणे गयो. ए व्यतिकर सहस्रमल्लें जाण्यो त्यारें ते गणिकावाडे गयो. त्यां प्रथम यौवन वयमां वर्त्तती, परम रूपवंती, अद्भुत वेषनी धरनारी, जाणें कंदर्पनी राजधानीज होय नहि!!! एवी अनंगसुंदरी नामें एक गणिका पासें जइ कर्पूरसहित तंबोल आप्युं. वेश्याने कह्युं, जो महारुं कार्य साधे तो हुं तुफने दश दीनार अने अवल प्रधान वस्त्र आपुं. ते वात सांभली वेश्यायें कह्युं सारुं, त्यारें चोर बोल्यो, आज तुं कांइ बोलीश नही, जे हुं कहुं ते मौनपणें करजे. ते वेश्यायें अंगीकार कर्युं, तेवारें वेश्याने लेइने सुरप्रिय पासे गयो. तेने नमस्कार करीने कहेतो हवो के,हे भगवन्! ए महारी भगिनीछे. ते नास्तिक मतमां वासित छे,माटे तमारे हाथें दीक्षा लेवा इछे छे. सुरप्रिय बोल्यो, बहु सारी वात, पण अमारी दीक्षानो ए आचार छे के, प्रथम दीक्षा लीधी एटले पोताने हाथें एक पशु मारवो, मदिरा पीवी, महारा साथें एक भाजनमां बेसी भोजन करवुं, भाइने पण धणीनी नजरें जोवो, चोर बोल्यो, ए सर्व करशे, वेश्यायें पण तेमज कर्युं. रात्री पडी त्यारें सूरप्रियें धूर्त्तने कह्युं. महारे तो कोइ प्रयोजन वशें एकांते सूवुं छे. माटे ए तहारी भगिनीने लइ तमे सहु महारा शिष्य साथें मदिरा पान करो. धूर्त्त बोल्यो, हे गुरु! जे आप आज्ञा करो ते प्रमाण. सुरप्रिय एकांते बेठो, तेणें पण मदिरापान प्रकट कर्युं, अनंगसुंदरीने वचमां बेसाडी ते पण घणा विकार प्रकट करती मदिरापान करती हवी, एम सहुयें

मदिरा पीधी,तेनी चेतना नाठी, विसंस्थल केश थया,सहु धरतीये पड्या, चोरें अवसर जाणीने सर्व सार लीधुं, सर्वनां वस्त्र पण लीधां, सर्वने य थाजात एटले जेवा माताना उदरथी जन्म्या तेवा करीने नागो, पोताने घेर गयो. प्रजात थयो एटले सर्वनो मद उतर्यो, सहुये उठ्या. ते मांहो मांहे लाज पामता मरमां पेठा. सहुयें वेश्याने पूछ्युं, ए तहारो जाइ ह तो के? वेश्या बोली ए महारो जाइ न हतो, सहुयें सुरप्रियने वात क ही, सुरप्रियें राजा पासे जइ पोकार कर्यो के, हे राजन्! चोरें महारो म ठतो लूंट्योज, पण महारो सर्व परिवार नग्न करीने गयो. माटे ए कोइ क महा धूतारो तस्कर छे. राजा लगारेक हसीने बोल्या, रे मंत्री! ए चो र धूतारें अमने एटलो तो गुण कर्यो के, अमारा वस्त्र लेइ गयो नही!!! ए नास्तिकाचार्य पण करुणा उपजे एवो विलाप करे छे, माटे एने का ढी मूको, ए दुःखीनां वचन सांजलवें सख्युं, प्रधानें पण सुरप्रियने विस र्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. ए रीतें छए दर्शनना ज्ञाननो अहंकार म र्दी नांख्यो. एवुं घर नथी, अथवा एवुं राजकुल नथी, अथवा एवुं देवकु ल नथी के, जेने ए धूर्त्तें कपटक्रिया करीने नथी लूट्युं! हवे राजा महा राज विषादवंत थयो, मंत्रीनी बुद्धि पण एमां न चाली, पांखंमी सर्वने ते धूर्त्तें विलखा कर्या, तेमज घणा जीवोनो संहार पण करे, यथा इच्छा यें परस्त्रीयो पण जोगवे, ते निर्दय पापीनी जूठाइनो तो पारज नही. ए रीतें तेनो काल जाय छे. पण ते मायावी मूढ चरित्रवंत राजा प्रमुख को इना हाथमां न आवे. नरक प्रायोग्य तीव्र कर्मनां आचरण करतो कर्म बांधे.

एवा अवसरनें विषे ग्रामानुग्रामे विहार करतां सुविशुद्ध नामें केवली जगवान त्यां पधार्या. राजा वंदना करवा गयो, नगरना लोक पण वंद ना करवा गया, ते चोर पण घणा लोक जेगा मल्या जाणीने चोरी कर वाने परिणामें गुटिका प्रयोगें वेष फेरवीने त्यां आव्यो. केवली जगवानें पण धर्मदेशना दीधी. ते आवी रीतें केः—प्राणीनी हिंसाथी, पारकी चोरी करवाथी, महा कडुआ विपाक आवे. इत्यादिक धर्मदेशना दीधी. ते सांज लीने कोइ समकित, कोइ देशविरति, कोइक जद्रकजावी इत्यादिक अंगी कार करीने सर्व पर्षदा पोताने ठेकाणे गइ. सहस्रमल्ल त्यां रह्यो, केवली ने वंदना करीनें कहेवा लाग्यो के, हे जगवन्! एवुं कोइ कुकर्म नथी के,

जे में नथी कर्युं ! में अघोर पाप कर्यां छे. हवे तमारां वचन सांजलीनें संसारवास थकी महारुं मन विरम्युं छे. महारामां योग्यता होय तो मुफ ने जैनदीक्षा देइने अनुग्रह करो. केवली बोल्या, हे देवाणुप्पिय ! निर्विघ्न थाउं, प्रतिबंध न करो, पण आगलथी मन वचन कायाना योगनी शुद्धि करो, आत्मा निर्मल करो, पछी निःशल्य थइनें दीक्षा ल्यो. सहस्रमल्ल बो ल्यो, हे जगवन् ! महा दुष्टकर्मनो कर्त्ता हुं छुं, इहांनो राजा महारी उपर घणो द्वेषी छे, ते माटे बीजे गामे जइने दीक्षा लेउं. केवली बोल्या, रे ज इ! तुं बीहीक न करीश, प्रजाते राजा वंदना करवा आवे, त्यारे तुं इहां आ वजे, सर्व रूडुं थशे, एम सांजली प्रमाण करी ते चोर पोताने घेर गयो.

प्रजाते राजा केवलीने वंदना करवा आव्या, नगरना लोक पण वंद ना करवा आव्यां, सहस्रमल्ल पण आवीने केवली पासे बेगे, धर्मदेशना प्रारंजी, अनेक जीवोना अतीत अनागत वर्तमान कालना संदेह छेद्या. राजायें केवली जगवानने पूछ्युं, हे जगवन् ! ते चोर कोण हतो ? अने हमणां ते क्यां छे ? केवली बोल्या, हे राजन् ! ते महारी पासे बेगे छे. पण ते उपर द्वेष करवो नही. जे कारण माटे एनुं मन हवे कुकर्म थकी निवर्त्युं छे; कर्मरूप पर्वतनुं उन्मूलन करवाने वज्राग्नि सरखुं एवुं जे चारित्र ते लेवाना एना परिणाम थया छे, ते माटे हे महाराज! ए मोक्षनुं अंग पाम्यो, तेने साहाय्य करवुं घटे छे. राजा बोल्यो, आपें जे आज्ञा करी ते प्रमाण. पछी राजाने तेडीने सहस्रमल्ल पोताने घेर आव्यो. जे धन चोर्युं हतुं ते सर्व उलखावीने धणी धणीने आप्युं, राजायें दीक्षानो महो त्सव कर्यो, सहस्रमल्लें केवली पासे चारित्र लीधुं, सहस्रमल्लनी मातायें पण चारित्र लीधुं, प्रथम दिवसेज केवली पासे अजिग्रह कर्यो के, महारे जावज्जीव सूधी मास मासखमणे पारणुं करवुं. गुरुयें तेनी घणी प्रशंसा करी. सहस्रमल्लें पण ग्रहण तथा आसेवन शिक्षा ग्रहण करीने पांच स मितें समिता त्रण गुप्तियें गुप्ता, मुनिराज थया. कोइ काले एक मास, कोइ काले बे मास, कोइ अवसरे त्रण मास, कोइ समये चार मास, कोइ वेला पांच मास अने कोइ वेला छ मास, एम डुक्कर तपस्या करतां अनेक वर्ष वही गयां, डुर्गति निबंधनकर्म क्षपितप्रायें थयुं, कोइकवेला शुज अध्यवसा य उलस्यां, तेथी क्षपकश्रेणी मांमी, अपूर्वकरण कर्युं. अनुक्रमें अवेदी

थया. पछी मोहक्षय थयो, एटले क्षीणमोही थया. त्यां ज्ञानावरणाया दिक कर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. केटलो एक काल केवल पर्यायें विचरीने योग निरोध करी,शैलेशीकरणे सकलकर्म क्षय करीने मोक्षे गया. इति सहस्त्रमल्ल कथा. जे माटे एमां बीजी घणीये कला हती, तथापि जो धर्मनी कला न आवी होत, तो दुर्गतियें जात. अने जो धर्मकला आवी, तो सिद्धि वरया. माटे धर्मनी कला ते सर्वकलाने जीतनारी छे ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. " सव्वा कहा धम्मकहा जिणाइ (स व्वा कहा के०) सर्व कथामां (धम्मकहा के०) धर्मनी कथा (जिणाइ के०) जितनारी छे. एटले ए अर्थ के, स्त्रीकथा, भक्तकथा, राजकथा अने देशकथा प्रमुख अनेक जातनी कथाउ छे, पण ते सर्व कथाउने ध र्मकथा ते चीतारानी पुत्रीनी पेठें जितनारी जाणवी. ते कथा कहे छे.

जंबुद्वीपना भरत क्षेत्रने विषे वसंतपुर नगरमां शत्रुमर्दन नामें राजा राज्य करे छे. एकदा राजसभायें बेठां एक बटुक आव्यो. राजायें तेने आसन आप्युं. ते उपर बेठो देश देशनो फरनार जाणीने राजायें पूछ्युं, रे विप्र ! बीजा राजानी पासे वस्तु होय तेथी म्हारी पासें जे वस्तु ओछी होय ते कहो. ते सांभलीने तेणें पण घणा डहापणें उत्तर वाल्यो के, हे राजन् ! बीजा राजानी वाततो वेगली रहो, पण इंद्रने एक उच्चैःश्रवा अ श्व छे. तथा एक ऐरावण हाथी छे. अने तहारे तो अनेक हाथी घोडा छे. महादेवने एक वृषभ छे अने तहारे तो लाखो गमे वृषभ छे. कृष्णने पण एकज लक्ष्मी छे. अने तहारे तो अनेक लक्ष्मी छे. कंदर्पने रति अ ने प्रीति ए बें स्त्रीयो छे, अने तहारे तो अनेक स्त्रीयो छे. स्वर्गमां एकज कामधेनु छे, अने तहारे तो क्रोडोगमे छे. राजा बोल्यो, रे बटुक ! तने म्हारी प्रशंसा करवा बोलाव्यो नथी. माटे जे पूछुं ते कहे. त्यारे बटुक बोल्यो, हे राजन् ! तमारे सर्व छे पण एक चित्रसभा नथी के, जे देखी स भालोकनां चित्त रीझे. ते सांभलीने बटुकने विसर्जन करी, चित्रकारने बो लावी, सहुने चित्र करवाने भींतना भाग करी वहेंची आप्या.

एवामां एक चित्रांगद नामें चितारो द्रव्यरहित अने वयें घरडो एक लो छे तेने एक अनंगसुंदरी नामें महारूपवंती पुत्री छे. ते निरंतर पिताने काजे जमवासारु भातुं लेइ आवे. एक दिवस राजपंथमां भातुं लेइने आ

वे छे, एवामां राजा पण घोडो दोडावतो सामो आवे छे. त्यारें रखे मने घोडो मारे! एम विचारी घणो यत्न करीने ते पुत्रीपण चित्रसभाये आवी. भातुं मूकीने एकांते रही. एटले तेनो बाप कार्यचिंताने अर्थे बहार गयो. ते कन्याने पण बीजुं काम नथी, तेथी भींतने विषे एक मोरनुं पींछुं चितर्खुं.

एवा अवसरने विषे राजा चित्रसभा जोवा आव्यो. चितारानां चित्र जोतां चितारानी कुमरीयें चितरेलुं मोरनुं पींछुं देखीने विचारवा लाग्यो: अहो! ए केवुं मनोहर छे? एम विचारीने हाथें लेवा गयो. राजा नखें दु खायों, एटले चितारी ताली कूटी हसीने कहेवा लागी. हे राजन्! मूर्ख ना त्रण पाइयानो मांचो हतो, तेमां चोथो पाइयो तमे थया. राजा बो ल्यो,रे स्त्री! त्रण पाइया तें कया कल्प्या छे? के,जेनीसाथें हुं चोथो थयो!! ते बोली. एकतो ते मूर्खनो शिरोमणी, के लोकें संकीर्ण राजमार्गेघोडो दो डावतो आवतो हतो. बीजो मूर्ख महारो बाप छे. जे निरंतर भोजन आवे ते वेलायें निहारने अर्थें जाय. त्रीजो ते मूर्ख के, जेने घणा दीकरा हता तेने अने महारा बापने बराबर जग्या चितरवाने वहेंची आपी. अने चोथा तमने जाण्या के, जे इहां पींछु सत्य के, असत्य समज्या विना ते लेवा गया. राजा पण विस्मय पामी विचारवा लाग्यो. अहो! चितारानी दी करीयें त्रण मूर्खना जेवो चोथो मनेज गण्यो? अहो! एनी मतिनो घणो विलास! अहो! वचन विलास! अहो! रूपनी अद्भुतता! माटे महारे एने परणवी ॥ यतः ॥ बालादपि हितं ग्राह्य, ममेध्यादपि कांचनम् ॥ नीचाद प्युत्तमां विद्यां, स्त्रीरत्नं दुष्कुलादपि ॥१॥ पछी ते चितारानें प्रार्थना करीने राजा परणतो हवो. ते स्त्रीने जुदो आवास आप्यो. त्यां सुखें वसे छे.

एकदा चितारीने घेर वारो आव्याथी संध्याकर्म करी तेने घेर गयो. ढोलीयें बेठो. एवामां चितारीयें दासीसाथें संकेत कर्यो छे, ते दासीयें चि तारीने पूछ्युं, हे स्वामिनि! रात्री महोटी छे. राजा जागे छे. ते माटे मन विनोदने माटे कोइक कथा कहो. राणी बोली, राजाने निद्रानो भंग थाय, माटे कथा कहेवी युक्त नथी. राजा उंघ्या पछी कहीशुं. राजायें विचार्युं के, महारी लाजे ए नहि बोले. माटे कपटनिद्रा करुं. एम विचारीनें कपटनि द्रा करवा लाग्यो. त्यार पछी राणी बोली.

कोइक गामने विषे उत्तम गुणवंत शेठ वसे छे. तेने यौवनवंती एक क

न्या छे. तेनो बाप, तथा भाइ तथा माता ए त्रण जणें अणजाणते जूदे जूदे ठेकाणे विवाह कस्यो. लग्न माटे जे दिवस ठराव्यो हतो, ते दिवसे त्रणे परणवा आव्या. माता पिता सहु चिंतातुर थया के, कन्या एक ने वर त्रण माटे हवे केम करी शुं? एवा अवसरमां कन्याने साप करड्यो, तेथी मरण पामी. तेवात त्रणे वरें जाणी, त्यां आव्या. तेमां एकतो कहेवा लाग्यो के कारिमो प्रेम शा कामनो? जे साथे प्रेम होय, तेनो वियोग केम खमाय? ते माटें एनी साथें हुं बली मरीश. बीजो अन्नत्यागी अनशन लइ बेगे. त्रीजो बुद्धिवंत हतो तेणें विचार्युं के, कायर थवुं नही, उद्यम करीयें तो सर्व सीझे. एम चिंतवी, देवता आराधवा बेगे तेणें तुष्टमान थइने संजीवन मंत्र आप्यो, ते मंत्रनी अचिंत्य शक्तिथकी कन्याने जीवती करी.

हवे परणवा माटे पहेलो बोल्यो में डुक्कर करणी करी छे. जेमाटे हुं ए साथें अग्निमां पेसतो हतो. बीजो बोल्यो, तें शुं डुक्कर कर्युं? में तो एनी पखवाडे आहार त्याग कस्यो. त्रीजो बोल्यो, तमारी सर्व महेनत फोगट छे, तमने तथा ए स्त्रीने में जीवता राख्या छे. एटली वात कहीने राणी बोली, हे दासी! कन्या एक अने वर त्रणे कन्या परणवाना अर्थी छे ते माटे ए कन्या कोने आपीयें? ते तुं कहे. दासी बोली, हे स्वामिनि! मने खबर नथी पडती, माटे तमे कहो के, ए कन्या कोनें आपवी? चितारी राणी बोली, रे सखी! निद्रामां महारी आंखो घूंमाय छे, माटे हमणातो उंघी शुं: काल एं वात कहीशुं. राजाने विस्मय उपन्यो, परमार्थ न जड्यो, ते माटे बीजे दिवसे पण राजायें एने वारो आप्यो, वली बीजे दिवसें राजा आव्यो त्यारें दासी बोली, स्वामिनी! कालनी कथा अधुरी छे ते कहो, ते नुं मने घणुं कौतुक छे, अनंगसुंदरी बोली, तेनों आगल राजा अने प्रधानें मलीने विचार कस्यो के, जेणें जीवाडी छे तेतो कन्यानो बाप ठस्यो, अने जे कन्यानी साथें बलवा तयार थयो हतो ते एनो भाइ ठस्यो, माटे जे अनशन करीने बेगे हतो तेने कन्या आपवी.

ते सांभलीने वली दासी बोली, बीजुं पण कोइक सुंदर दृष्टांत कहो, त्यारें चितारी कहेवा लागी. कोइक नगरमां राजानी आज्ञायें अंतेउरने माटे आभूषण घडाववासारु बे सुवर्णकारने भूंइरामां राख्या. ते मणिरत्नना अजुआलें काम करे. बहार निकलेज नही. ते बेहुमां एक बोल्यो, हे

जइ ! हमणां रात्री छे के दिवस छे ? बीजो बोल्यो, रात्री छे. एटली वात सांजलीने दासी पूछवा लागी के, हे स्वामिनी ! सदा उद्योतमय स्थानके रहेतां तेणें रात्री केम जाणी ? केमके त्यां चंद्र सूर्यनीतो खबर पडती न थी ? राणी बोली, हे सखी ! में आज दहिं घणु स्वादवंत हतुं ते अधिकुं पीधुं छे. माटे मने उंघ घणी आवे छे. तेने लीधे शेष कथा काले कहीश, एम कहीने सूइ गइ. राजायें विचार्युं के, ए आगल शुं कहेशे ? ते सांज लवा माटे त्रीजे दिवसे पण एने वारो आप्यो. त्रीजे दिवसें दासी बोली, हे स्वामिनी ! तमे कहोके तेणें रात्री केम जाणी ? त्यारें अनंगसुंदरी बोली, ते सोनी पोतें रात्र्यंधो हतो माटे तेणें रात्री जाणी ॥ २ ॥

वली दासी बोली,कांइक सरस कथा कहो. तमने हाथ जोडीने कहुं छुं. राणी कहेवा लागी कोइक राजाना नगरमां बे चोर रहे छे. तेणे एक दिवस विचार्युं के, कोइक धनवंतनुं घर फाडी धन लेइयें. एम चिंतवीने कोइक धनवंतना घरमां पेठा, त्यां बाप दीकरो व्यापारनुं लेखुं करे छे, तेमां एक कोडीनो मेल मलतो नथी, ते माटे बापें बेटाना मुख उपर खासडुं मार्युं, ते देखी चोरें निर्वेद पामीने विचार्युं ॥ यतः ॥ आजानुलंबितमलीमसशाटकानां, मित्रादपि प्रथमयाचितनाटकानाम् ॥ पुत्रादपि प्रियतमैकवराटकानां, वज्रं दिवः पततु मूर्ध्नि वराटकानाम् ॥ १ ॥ ते माटे वाणीयाने द्रव्य घणुं वहालुं होय, तेथी एना घरे चोरी करीशुं तो हृदयस्फोट थशे. ते माटे बीजे गामे ज्यां घणुं धन होय, त्यां जइयें. एम चिंतवी वेश्याने घेर गयो. त्यां वेश्या एक कोढी पुरुषने कहे छे. तुं मह्यारो स्वामी परमदेव बरोबर छे, आ प्राणपण तमारा छे, एम सांजली चोरोयें विचार्युं. के,ए पण महाकष्टें द्रव्य नेगुं करे छे,माटे एनुं द्रव्य लेवुं तेपण युक्त नथी, ते माटे कोइ राजानुं घर फाडीयें. एम चिंती राजानुं घर फाडीने तेमांथी द्रव्य लेइने निकलतां तस्कर जाणीने चोकीयातें पकड्या, राजा पासे लाव्या, राजायें पण धन लेइने चोरोने पेटीमां घाली ते पेटीने नदीमां तणाती मूकी दीधी, ते वहेती थकी केटलेक दिवसें कांठे आवी, ते पेटीने कोइकें दीठी, धननी आशायें कहाडीने उघाडी, त्यारें बे मनुष्य दीठा, तेने लोकें पूछ्युं, तमने पेटीमां केटला दिवस थया ? त्यारें तेमांथी एक बोल्यो, आज चोथो दिवस छे. एटली वात कहीने राणी बोली हे सखी ! तुं कहे

के, पेटीमां रह्या थकां सूर्य चंद्रतो देखातो नहीं त्यारें चोरें केम जाण्युं के, आज चोथो दिवस छे ? दासी बोली हे स्वामिनी ! ए वातमां अमे मूर्ख माणस शुं समजीये ? एतो तमेज कहो, त्यारें राणी बोली, हे सखी ! आजे मध्यान्ह समये हुं सूती न हती माटे उंघ आवे छे,तेथी काले क हीशुं, एम कहीने सूती. राजायें विचार्युं एनो उत्तर शो हशे ? ते लाज थी पूछी पण न शक्यो, त्यारें वली चोथे दिवसे उत्तर सांजलवाना कौतु कें वारो आप्यो. चोथे दिवसें दासी बोली, हे स्वामिनी ! कृपा करीने क हो के, ते चोरें चोथो दिवस केम जाण्यो ? राणी बोली एने चोथीयो ता व आवतो हतो तेना अनुमानथी जाण्युं ? ॥ ३ ॥

दासी बोली. वली बीजी कोइ चमत्कार उपजावे एवी कथा कहो के, जेथी चतुर लोकने जणतां सांजलतां दिवस जांय ॥ यंतः ॥ गीतशास्त्रवि नोदेन, कालो गछति धीमताम् ॥ व्यसनेन हि मूर्खाणां, निड्या कलहेन च ॥

राणी बोली, एक गाममां बे शोक्यो हती, तेमां एकनी पासे रत्न ह तां, ते बीजी शोक्योनो विश्वास न करे. त्यारें तेणें विचार्युं. जे ए रत्न पे सतां निकलतां म्हारी नजरें आवे एवुं करुं. पछी ते रत्न तेणें एक घडामां घाली ते घडानुं मोह्ोढुं लीपी मूक्युं. त्यारें बीजी शोक्यें अवसर पामी ते रत्न काढी लीधां. पाछो घडो तेमज लींपीने मूक्यो. पहेलीयें जतां आव तां रत्न न दीठां त्यारें जाण्युं के, कोइयें काढी लीधां. एटली वात कहीने राणी, दासीनें कहेवा लागी के, हे दासी ! तमे कहो के, घडो लीप्यो हतो तोपण रत्न गयां एवुं केम जाण्युं ? दासी बोली,ए तमेज कहो. राणी बो ली, आजे उंघ आवे छे माटे काले कहीशुं. वली राजायें बीजे दिवसे वा रो आप्यो. बीजे दिवसें दासीयें पूछ्युं, शोक्यें रत्न काढी लीधा एवुं तेणे के म जाण्युं ? राणी बोली ते घडो काचनो हतो तेनी आजायें जाण्युं ॥ ४ ॥

दासी बोली, वली पण बीजी कथा कहो. राणी बोलीः—एक नगरने विषे एक राजा तेने एक दीकरी तेनी मातायें एक दिवस तेने स्फार शृंगार पहेरावीने राजसजामां मोकली. राजायें खोलामां बेसाडी. एवामां आका शथी कोइ विद्याधर ते कन्याने अपहरी गयो. हवे राजाने चार पुरुष रत्न छे, तेमां एक निमित्तियो, बीजो रथकार, त्रीजो सहस्त्रयोद्धो अने चोथो वैद्य. ए चारेने राजायें कह्युं. जे म्हारी पुत्री लावे तेने अर्द्ध राज्य अने

पुत्री आपुं. एम सांभलीने निमित्तियो बोल्यो, कुमरीने विद्याधर पूर्व दिशायें लेइ गयो बे. ए हुं निमित्तने बलें कहुं बुं. त्यारें रथकारें आकाशगामी रथ बनाव्यो. तेमां चारे जण बेसीने विद्याधरनी पबवाडे चाल्या. अनुक्रमें संग्राम थयो त्यां सहस्त्रयोधीयें विद्याधरने प्रहार दीधो. विद्याधरें जाण्युं, ए स्त्री मह्वारे नोग्य न आवी. ते माटे एने हाथें केम जवा देइये? एम विचारी तेणे कन्यानुं मस्तक बेद्युं. ते मूइ देखीने सहुये खेद पाम्या. एटले वैद्यें संजीवनी औषधीयें तेने जीवाडी.

हवे ते परणवाने माटे परस्परे क्लेश करता राजा पासे आव्या. त्यारें राजकुमरी बोली,सहुये विवादक्लेश केम करो बो? हुं अग्निमां पेसुं बुं,माटे मह्वारी साथें जे अग्निमां पेसे ते मह्वारो नर्त्तार. एटली वात कहीने राणी बोली, हे दासी! तुं कहे के, कोण अग्निमां पेसे? दासी बोली, तमे कहो? राणी बोली आजे निड़ा आवे बे माटे काल कहीशुं. राजायें वली वारो आप्यो. वली ते दिवसें दासीयें पूब्युं. कोण अग्निमां पेठो? मने विचार करतां रात गइ पण खबर न पडी. राणी बोली, रे दासी! निमित्तियो टालीने त्रणे जणें विचार्युं के, ए अग्निमां पेसेतो सुखें पेसे पण आपणें तो नही पेसीयें. सोनानी बरी होय, तो पण पेटे मराय नही. जो जीवता रहीशुं तो घणीये कन्याउ मलशे. एम चिंतवी बेठा. अने निमित्तियें निमित्तमां कुशल दीठुं. त्यारें ते बोल्यो, हुं राजकन्यानी साथें अग्निमां प्रवेश करीश. राजकुमरीयें पण विश्वासी लोकना हाथें चयथी सुरंग खोदावी राखी बे, पबी सहु लोक देखतां इष्ट स्मरण करीने बेहु जण अग्निमां पेठां, काष्ठ नस्या, चय लगाडी, ते बेहु जण सुरंग मारगें नीकलीने पाबां त्यां आव्यां, लोक चमत्कार पाम्यां, राजायें निमित्तियाने कन्या परणावी.

वली दासी बोली, बीजी कथा कहो. राणी बोली, एक स्त्रीने विवाह प्रमुख कारण हतुं माटे बीजी कोइ स्त्री पासे कडां माग्यां, तेणीयें पण रूपैया बरावीने आप्यां, तेमां रूपैया पण थोडा घणा आप्या,एम करतां अनुक्रमें विवाहादिक कारण तो थइ रह्युं,त्यारें कडां आपनारीयें कडां माग्यां, पण ते पाबां आपे नही. एम करतां घणां वर्ष गयां. एक दिवस वली कडां माग्यां. त्यारें ते कहेवा लागी के, आपुं बुं. एम कहीने कडां काढवा मांड्यां पण शरीर स्थूल थइ गयुं तेथी हाथमांथी नीकल्यां नही.

त्यारें तेणीयें कह्युं, जे रूपैया ठेराव्या ठे तेमां जे अधुरा होय ते ल्यो. प
हेलीयें कह्युं. हुंतो कडां लेइश. ते बोली, हाथतो कपाय नही. ते माटे त
मने एवांज बीजां कडां करावी आपुं. तो पण तेणीयें न मान्युं. अने एम
कह्युं के, मह्हारां एज कडां आपो. एटली कथा कहीने राणी कहेवा लागी,
हे दासी ! तुं कहे एनुं केम थाय ? दासी बोली तमे कहो. राणीयें कह्युं
आज तो उंघ आवे ठे. फरी बीजे दिवसे दासीयें पूठवाथी. राणी बोली
ते कडां मागीलावनारीयें कह्युं के, जे रूपैया में तमने आप्या हता तेज
रूपैया तमे मने पाठा आपो. तो कडां पण तेज पाठां आपुं ! ए रीतें
अनेक कथाउ कहेतां, राजा सार्थे जोग जोगवतां ठ महिना वही गया.
त्यारें बीजी राणीयो शाकिनीनी पेठें द्वेष करती ठिड्र जोवा लागी. एक
दिवस चित्रकारपुत्री मध्यान्ह समये पोताना महोलनां कमाड देइने पू
र्वेलो वेष पहेरीने एम चिंतन करे ठे के,हे आत्मा ! तुं विवेक धर,तह्हारी
चित्रकारनी जाति ठे, तह्हारा बापें तो आ स्थूलशाडी प्रमुख आपी ठे.
आ पट्टकुलादिक वस्त्र प्रमुखतो सर्वे राजानां आपेलां ठे, आ आजूषण
पण राजानां ठे, वली उग्रकुलनी उपनी एवी घणी राणीयो ए राजाने
ठे, अने तेने मूकीने तुऊने राजा आदर दे ठे तो तेनुं रखेने तुं अहंकार
करती होय ? एम निरंतर कमाड देइने ते चित्रकार पुत्री आत्मनिंदा करे.
शोक्यो पण ते ठिड्र पामी राजाने कहे के, हे राजन् ! पोताना आत्माने
रूडी रीतें जोलव ज़ो, स्त्रीयोमां कपट घणुं होय, तेमां पण नीच जाति
नी स्त्रीनुं तो शुं पूठवुं!! ते माटे चितारीनो विश्वास करशो नही. ए नि
रंतर एकांते कांइक कामण करे ठे. ते सांजली राजा पण चिंतववा ला
ग्यो के, ए स्त्रीयोने शोक्य उपर द्वेष ठे. ते माटे बुद्धिवंतें काने सांजल्या
मात्र करवुं नही ॥ यतः ॥ माहोहसूयअगाही, मपत्तियं जं न दिठ्ठि प
च्चरकं ॥ पच्चरकंमि य दिठ्ठे, जुत्ताजुत्तं वियारिज्जा ॥ १ ॥ तें माटे हुं, ठा
नो रहीने ए चीतारीनुं स्वरूप जोउं, अने सांजलुं. एम विचारीने ठानो
कोइ न जाणे तेम जोयुं. चितारीनां आत्मनिंदानां वचन सांजलीने, रा
जा चमत्कार पाम्यो, तेने सर्वे राणीयोमां पट्टराणी करी ॥ इति आवश्य
क निर्युक्तौ ॥ ते माटे चितारीने कथा तो घणीये कहेतां आवडती हती,
पण आत्मनिंदा ए धर्मकथानो अंश हतो तेथी राजाने रीऊ थइ. ते न

होत तो कांइक अनर्थ थात. ते कारण माटे सर्व कथामां धर्मकथा ते जीतनारी छे. इति चित्रकारनी दीकरीनी कथा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. सव्वं बलं धम्मबलं जिणाइ. (सव्वं बलं के०) सर्व बलने (धम्मबलं के०) धर्मबल, ते (जिणाइ के०) जिंतनार छे. एटले हाथी, घोडा, रथ, पायक, स्वजन, कुटुंबपरिवार इत्यादिक सर्व बलने एक धर्मबल जिंतनार छे. ते उपर कोकाशनुं उदाहरण कहे छे.

नरतक्षेत्रने विषे कुंकण देशमां सोपारक नामा नगर छे. ज्यां जीवित स्वामी छे, त्यां विक्रमधर नामें राजा राज्य करे छे. ते नगरने विषे सोमील नामें रथकार वसे छे. ते राजाने परम प्रसादनुं कारण, त्रण जगत्मां असाधारण कलाकुशल छे. तेनी सोमा नामें नार्याने विमल नामें पुत्र छे. तेज रथकारनी दासीनो पुत्र ब्राह्मणथी उपन्यो कोकास नामें छे. हवे ते रथकार पोताना पुत्रने निरंतर उद्यम सहित कला ग्रहण करावे. ॥ यतः ॥ पितृनिस्ताडितः पुत्रः, शिष्यश्च गुरुशिक्षितः ॥ घनाहतं सुवर्णं च, जायते जनमंमलम् ॥ १ ॥ पण ते पुत्रनी तेवी बुद्धि नथी, तेवी हृदयशुद्धि पण नथी, तेवो उद्यम पण नथी, तेवो नाग्ययोग पण नथी, तेणेंकरी पिता घणोये उद्यम करे, पण ते पुत्र कांइ कला निपुण थयो नही. ते रथकार घणुंज यत्न करे पण अंधोपलनी पेठें ते निर्मल न थाय. परंतु त्यां दासीनो पुत्र कोकाश जे हतो, ते बुद्धियें बृहस्पतिसरखो निरंतर तेनी पासें ठानो बेसे. तेथी ते तत्काल समस्त कला शीख्यो, अनुक्रमें रथकारथी पण अधिक कलावंत थयो ॥ यतः ॥ स्थाने बीजं शुक्तौ, स्वातिजलं सति च सत्कृतिश्चैव ॥ पात्रे दानमति विद्या, वक्तरि वाच्यंच वृद्ध्यै स्यात् ॥

अने रथकारनो पुत्र तो शून्य हृदयवंत, कलारहित, राहुसरखो थयो. अनुक्रमें सोमिल रथकार स्वर्गे गयो. राजानी आज्ञायें तेना पदे कोकाश बेठो. जे माटे विद्या ते कामधेनुसरखी छे ॥ उक्तंच ॥ विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रछन्नगुप्तं धनं, विद्या नोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः ॥ विद्या बंधुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं, विद्या राजसु पूज्यते नहि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥ १ ॥ हर्तुर्याति न गोचरं किमपि शं पुष्णाति सर्वात्मना, प्यर्थिन्यः प्रतिपाद्यमानमनिशं वृद्धिं परां गछति ॥ कल्पांतेऽष्वपि न प्रयाति निधनं विद्याख्यमंतर्धनं, येषां तान् प्रति मानमु

ष्ठत जनाः कस्तैः सह स्पर्द्धते ॥ २ ॥ दासेरोऽपि गृहस्वाम्यमुच्चैः का म्यमवाप्तवान् ॥ गृहस्वाम्यपि दासेरः अहो प्राच्ये शुनाशुने ॥ ३ ॥

हवे ते कोकाशें एकदा गुरुनी पासे एवुं सांजल्युं के, धर्म ते दयामूल एक रूपें ठे, तथा ज्ञान क्रियायें करी बे रूपें ठे, ज्ञान, दर्शन अने चारित्रें करी त्रण रूपें ठे, दान शील तप अने जावनायें चार रूपें ठे, पांच महा व्रतें करी पांच रूपें ठे, ठकाय रक्षायें ठ रूपें ठे. सातनय नैगम, संग्रह, व्यवहार, रुजुसूत्र, शब्द, समजिरूढ अने एवंजूत ए सात नयें सात प्रकारें ठे, पांच समिति अने त्रण गुप्ति ए आठ प्रवचन मातायें आठ प्रकारें ठे. जीव, अजीव, पुण्य, पाप, आश्रव, संवर, निर्ज्जरा बंध अने मोक्ष ए नव तत्त्वे करी नव प्रकारें ठे. क्षमा, मार्दव, आर्जव, मुक्ति, तप, संयम, सत्य, शौच, अकिंचनत्व अने ब्रह्मचर्य ए दश प्रकारना यतिधर्में दश प्रकारें ठे. पण ए सर्व सम्यक्त्व रूप मूलें करी दृढता पामे. देव गुरु धर्मनी श्रद्धा ते समकित कहीयें. तेना प्रपंच " चउसद्दहणत्तिलिंगेत्यादि " सडसठ जेदें ठे. तेनुं व्याख्यान सर्व एज पुस्तकना त्रीजा जागमां ठापेला दर्शनशित्तरी प्रकरणथी जाणवुं. एम सांजलीने ते कोकाश जिनमतमां निपुण अने सम्यक्त्वमां दृढ मननो धणी थयो. सुखें काल गमावे ठे, तेनी उपर राजानो पण घणो प्रसाद ठे.

एवा समये उक्षयणी नगरे यथार्थनामवालो विचारधवल राजा राज्य करे ठे. तेने अंजुत चमत्कार कारी एवा चार पुरुष रत्न ठे. तेमां एक सूपकार, बीजो शय्यापालक, त्रीजो अंगमर्दक अने चोथो जंमारी. ते चारमां रांधणियो मनोवांठित एवी रसोइ निपजावे. जे रसोइ खाधाथी क्षणांतरे, तथा पहोरे, बे पहोरे, एम त्रण चार पहोरें, तथा एक बे दिवसे, त्रण दिवसें, चार दिवसें, यावत् पक्ष मासादिकें एम अवधिना प्रमाणें जूख लागे, पण तेथी आगल न लागे तेम पाठल पण न लागे. तथा शय्यापालक पण एवी शय्या पाथरे ठे के, जेनी उपर सूतां थकां परम पुरुष जोगवतां, इछित कालें घडी रात्रि दिवस प्रमुखें जागें. तथा अंगमर्दकने हाथें पण ब शेर, त्रण शेर, चार शेर, पांच शेर, ठ शेर, सात शेर अने आठ शेरादि प्रमाण अथवा घणुं पण तेल मसलावे, पाछुं पण कढावे, परंतु तेथी अंशमात्र डुःख न पामे, घणुंज सुख उपजे. तथा जंमारी एवो जंमार

रचे के, बीजाने ते नंमारनुं बारणुं तो जडेज नही, कोइ, खातर प्रमुखतो देइ शकेज नहि, कदाचित् कोइ नंमारमां पेसे तो पण देखाड्या विना सूक्ष्म दृष्टियेंपण कोइ चीज न देखे. एवो नंमार राखे. ए चार रत्न सहित ते राजा सुखें धर्ममां तत्पर थको राज्य पाले छे. पण पूर्वला दुर्दैववशें तेनी राणीने को इ पुत्र थयो नही. त्यारें राजा विरक्त थयो थको दीक्षा लेवानी इछायें को इ गोत्रीयाने जेटले राज्य आपवानी इछा करे छे, तेटले पाटलिपुरनो धणी जितशत्रु राजायें चार रत्नना लोनें करी " वीर नोग्या वसुंधरा. " एवो विचार करीने सैन्यसहित आवीने उज्जयणीने वींटी लीधी. जेटले मध्यपुरुषें युद्ध करवा मांड्युं तेटले दुर्दैवना वश थकी विचारधवल राजा ना पेटमां शूल उपन्युं, दाऊथा उपर शोटक प्राय महावेदना प्रकट थइ, राजा विचारे छे के, ॥ यतः ॥ धीरे णवि मरियवं, कायरिए णवि अवस्स मरियवं ॥ दुएहंपि हु मरियवे, वरं सुधीरत्ते ण मरिअवं ॥१॥ एम विचारतो धीर थइ अनशन करीने देव लोके गयो ॥ उक्तं च ॥ सूलविस अहिविससु इअ, पाणीयसबग्गिसंनमेहिं च ॥ देहंतरसंकमणं, करेइ जीवो मुहुत्तेणं॥१॥

त्यारें अमात्यादिकें नाथरहित सैन्य जाणीने दरवाजा उघाडा मूक्या, नगरना लोकें नेटणां प्रमुख करीने जितशत्रु राजाने नगरी सोंपी, ते रा जायें पण हर्षित थइने सर्वने पोत पोताना व्यापार सोंप्या, ते राजा चा रे रत्ननी परीक्षा करे. ते करतां, अंगमर्दकें अंगमर्दन करतां पंचकर्ष प्र माणें तेल एक जंघामां पोतानी कलायें समाव्युं, .वली सर्व शरीरमांथी तेल पाछुं काढ्युं. पण राजानी आज्ञायें जांघनुं तेल न काढ्युं. बीजो कोइ कलानो अनिमानवंत होय, ते तेल काढो, एवुं राजायें सनामां क ह्युं. ते सांनलीने कलामां पंमित, अनिमानवंत एवा घणा संवाहक पुरु ष ते तेल काढवाने बहु बहु उपाय करें, तो पण ते तेल असाध्य व्या धिनी पेरें न नीकल्युं. अंगमर्दक रक्षक पण ते दिवसेंज काढी शके, पण बीजे दिवसें काढी न शके. कूपनी गयानी पेरें ते तेल त्यांज रहे. एवो नियम हतो, माटे तेल निकल्युं नही, त्यारें तेना विकारथी राजानी जंघा कांइक स्थूल अने अतिकाली थइ. ते दिवसथी ते राजानुं काकजंघ एवुं यथार्थनाम विस्तार पाम्युं. महोटा लोक पण लोकोक्ति वारी न शके ? लोक बोकनुं मुख कोण बांधी शके ? ए वात प्रसिद्ध छे. माष तुष, कूरग

डू अने सावद्याचार्यनी पेठें, ते काकजंघ राजा परिक्षा करीने ते चारे क लावंतने घणो आदर सन्मान देतो हवो. ते चारे रत्न पुरुष पोताना स्वामीनी तेवी अवस्था देखीने वैराग्य पामता हवा ॥ यतः ॥ किं राज्ये न धनेन ध्याननिचयैर्देवर्द्धिसद्भूषणैः, पांमित्येन चुजाबलेन महता वा चापटुत्वेन च ॥ जात्याप्युत्तमया कुलेन शुचिना शुचैर्गुणानां गणै, रात्म येन न मोचितोऽतिगहनात् संसारकारागृहात् ॥ १ ॥ वरंमेका कला रम्या, ययाधः क्रियते नवः॥ बह्वीनिरपि किं तानिः, कलंको यासु वर्तते ॥ २ ॥ ते राजानो चारेनी उपर प्रीतिबंध हतो, तो पण घणां आग्रह थकी राजानी आज्ञा मागी दीक्षा लइ डुक्कर तप करी केवल ज्ञान पामी सिद्धि वया.

एवा अवसरने विषे कुंकण देशमां निर्धन लोकनो संहार करवा महा राक्षस सरखुं एवुं डुर्निक्ष थतुं हवुं. जे डुकालने विषे धनवंत पण निर्धननी पेठें आचरण करे, राजा ते रांकनी पेठें आचरे, साहसिक ते कायरनी पेठें आचरे, साधु शिरोमणि ते चोरनी पेठें आचरे, महा शेठ ते तुबनी पेठें आचरे, दानेश्वरी ते मठ्युं रांधे, सुधर्मी ते निर्धर्मीनी पेठें आचरे, शु नकर्मना करनार ते अशुनकर्मोनी पेठें आचरे, लज्जावंत ते निर्लज्जनी पेठें आचरे, स्नेही पण निस्नेहिनी पेठें आचरे, सशूक पण निःशूकनी पेठें आचरे, कोमलहृदयवालो पण कठोरहृदय वालानी पेठें आचरे. संतो षी पण असंतोषीनी पेठें आचरे, प्रतिष्ठावंत ते निःप्रतिष्ठावंतनी पेठें आ चरे, सुबुद्धि पण निर्बुद्धिनी पेठें आचरें, किंबहुना ! जे डुकालने विषे बु नुक्षारूप महा राक्षसीयें करी परवश चित्त थया थका पितादिक पण पो ताना घणा वल्लन एवा पुत्रादिकने चाकरनी पेठें वेची नाखे, मुआनी पे ठें निःशंकपणे बांमी दे, तेनां मांसनक्षणादिक असमंजसपणुं आचरे ॥ ॥ उक्तंच ॥ मानं मुंचति गौरवं परिहरत्यायाति दीनात्मतां, लज्जामुत्सृ जति श्रयत्यदयतां नीचत्वमालंबते ॥ नार्याबंधुसुहृत्सुतेष्वपकृतिंनानावि धैश्चेष्टितैः किं किं यत्न करोति निंदितमपि प्राणी कुधापीमितः ॥ १ ॥

सर्व उपद्रवथी अति बीहामणुं एवुं परचक्र आवे, अग्नि लागे, इत्या दिक उपद्रवमां कांइक पण उगरे. परंतु डुर्निक्षमां कांइ न उगरे. एवुं डु र्निक्ष वर्त्ततां कोकाश पोताना कुटुंबनो पण निर्वाह करी शके नही. त्या रें पोतानुं समस्त कुटुंब लेइने मालवदेशे उज्जयणी नगरीयें जतो हवो. प

ण त्यां साथें परिचित नथी, कोइ उलखीतो नथी तेने लीधे राजानें मली ने पोतानी कला देखाडी शके नही. तथा कलापात्रनो निर्वाह पण राजा विना थाय नही. यद्यपि ते कोकाश एवो कलापात्र हतो तो पण कोइ दृष्टेंकरी सामुं न जुए. तो स्थानक आपवुं तो वेगलुं रह्यो. त्यारें ते सर्व पंथीनुं उतरवानुं जे साधारण स्थानक हतुं तेमां रह्यो, त्यां तेणें शैकडो गमे काष्ठना पारेवा बनाव्या. कोइ खीली प्रयोग एवो कस्यो के, जेणें करी ते पारेवा राजाने कोठारे जइने जीवतानी पेठें चंचूयें करी कण चुंगे. ते शालिकणें पेट नरीने पांछां आवे, ते कणें पोताना कुटुंबनो निर्वाह करे.

एक दिवस शालिरक्षक पुरुषो तस्करने खोले बे. तो त्यां कणें पूर्यां पारेवां नजरे आव्यां. ते त्यांथी जहाजनी पेठें निसरतां दीठां. त्यारें चमत्कार पाम्यो थको पारेवां पूंठें चाल्यो. यावत् कोकाशने कण काढी लेतां दीठो. त्यारें चोर मल्यो. एम हर्षित थका ते कोकाशने राजानी पासे लेइ गया. राजायें तेने स्पष्टपणें पूछ्युं. कोकाशें पण पोतानुं सर्व वृत्तांत यथा थी कह्युं ॥ यतः ॥ सत्यं मित्रैः प्रियं स्त्रीभि, रलीकमधुरं द्विषा ॥ अनुकूलं च सत्यं च, वक्तव्यं स्वामिना सह ॥ १ ॥ राजा पण तेने सत्यवादी जाणीने तथा तेवा काष्ठना पारेवा नीकल्या जाणीने हर्ष पामीने पूछवा लाग्यो के, हे अतुलकलाविलास ! हे कोकाश तुं बीजुं शुं शुं चमत्कारी विज्ञान जाणे बे ? कोकाश बोल्यो, तमारा प्रसादें समस्त बीजा कलावंतनो गर्व हरे एवुं रथकारनुं सर्व विज्ञान जाणुं बुं. मनोवांछित स्थानके लेइ जाय एवो मनोहर काष्ठमय मयूर, गरूड, सूडा, कलहंस प्रमुख मनोवांछित सर्व विश्वकर्मानी पेठें करुं. जेणेंकरी कीलिकादि प्रयोगें मनोवांछित स्थानके जाउं. तथा प्रासाद घर प्रमुख मनोवांछित सर्व विश्वकर्मानी पेठें करुं. ते सांजलीने कौतुकप्रिय राजा बोल्यो, आकाशे गमनागमन करे एवो एक गरुड बनावो. जेणें करी सकल पृथ्वीमंमल मनोवांछित जोइयें. ते सांजलीने कोकाशें पण तत्काल गरुड निपजाव्यो. ते जाणे वासुदेवनो गरुडज होय नहि ! ! ! एवो महोटो गरुड देखीने काकजंघ राजा हर्षित थयो. तेना विस्मय थकी घणुं धनकनकरत्नादिक तथा निवासयोग्य आवास प्रमुख जे उपयोगी हता ते कोकाशने आप्या. त्यारें सकल नवी सामग्री पाम्यो थको राजाने मान्य एवी प्रसिद्धताने पाम्यो थको ते कोकाश

कुटुंबसहित सुखें त्यां रहे छे ॥ यतः ॥ लवणसमो नत्थि रसो, विन्नाणस मो अ बंधवो नत्थि ॥ धम्मस्स समो नत्थि निही, कोवसमो वेरिओ नत्थि ॥१॥

एक दिवस कौतुकयुक्त थको राजा पटराणी सहित जेम लक्ष्मी साथें कृष्ण निकले तेनी पेरें ते गरुड उपर कोकाश साथें बेसीने आकाश मार्गे नाना प्रकारनां वन, नदी, नगर, ग्राम, सीम, पहाड, पर्वत नजरें जोतां उल्लंघन करतां थोडी वारमां जरुअच्च नगरना माथा उपरथी जतां राणी राजाने पूछे छे, हे स्वामिन्! आ देवलोक सरखुं कियुं नगर छे? अने गं गा सरखी निर्मल एवी आ जलवाही कोण छे? ते सांजलीने राजा सम्य क् स्वरूप अणजाणतो थको मौन करी रह्यो. त्यारें कोकाश बोल्यो, हे स्वा मिन्! वीशमा तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रतस्वामीयें पोतानां चरणकमलें करी पवित्र कर्युं. एवुं आ जरुअच्च नामे नगर छें. अनें ए नगरना लोक ने सुखदाइ, हंस, चक्रवाक, सारस प्रमुखना युग्मनी क्रीडायें सहित, आ काशचारी विद्याधर किन्नर प्रमुखने पण कौतुक हास्य थाय, एवी ए न र्मदा नामें नदी छे. ते नगरने विषे सुरासुरसेवित केवलज्ञानी एवा श्रीमु निसुव्रतस्वामी पण दक्षिण दिशे रह्युं एवुं जे प्रतिष्ठान पुर नगर त्यांथी एक रात्रिमां साठ योजन उल्लंघीने आव्या. त्यां यज्ञमां होमातो स र्वांगसलक्षणवंत एवो पोताना पूर्वजवनो मित्र जे अश्व तेने पूर्वजव क थनादिकें करी जातिस्मरण ज्ञान उपजावीने प्रतिबोधता हवा. तेथी ते अश्व सर्व सचित्तनो त्याग करी, धर्मने विषे दृढ राग धरीने, सौधर्म देव लोकें सामानिक देवता थयो. ते देवता कृतज्ञपणा माटे त्यां स्वामीना समवसरणने स्थानके एक रत्नमयी अद्भुत महोटुं चैत्य बनावतो हवो. तेमां घणीज मनोहर जीवितस्वामी एटले श्रीमुनिसुव्रतनाथनी मूर्ति थाप तो हवो. वली पोताना पाछला जवनी अश्वमूर्त्ति थापतो हवो. ते दिव सथी इहां अश्वावबोध तीर्थ प्रसिद्ध थयुं छे, अने ते देवता पण आसन्नसि द्धिया माटे नित्य प्रजुपदपद्मनी सेवा करतो. जे यात्रायें आवे, तेना म नोवांछित पूरतो तीर्थनो महिमा वधारतो हवो.

वली कालांतरे एक वटनी समली हती तेनी उपर पाछला जवना वै रथी एक म्लेछें बाण मूक्युं. तेथी वींधाणी थकी पाछले जवें एक वार जि नवंदन अने साध्वीनी शुश्रूषा करी हती, ते पुण्यें करी अंतसमये साधुयें

तेने नवकार दीधो. तेथी शुनध्यानें मरण पामीने सिंहल द्वीपना राजा नी सात पुत्रनी उपर एक पुत्री थइ ते अनुक्रमें यौवन पामे थके एकदा एक शेठ नरुअच्चथी आव्यो. तेने राजसनामां ठींक आवी. त्यारें ते शेठें नमोअरिहंताणं ए पद कह्युं. ते सांनली ते पुत्रीने जातिस्मरण ज्ञान उ पन्युं. पढी माता पिताने आग्रह करी सातसें जहाज लेइने नरुअच्चे आ वी. त्यां चैत्यनो उद्धार प्रमुख करी घणुं पुण्य उपार्जती हवी. ते दिवस थी ते तीर्थनुं नाम समलिका विहार एवुं प्रसिद्ध पामतुं हवुं. अनुक्रमें वली अंबड मंत्रीश्वरें ए तीर्थनो उद्धार कस्यो. इत्यादिक घणो विस्तार छे. वली बीजां लौकिक तीर्थपण इहां घणां छे. एवो ते कोकाशने मुखें महि मा सांनलीने राजा, राणी तथा कोकाश ते तीर्थने नमतां हवां.

वली गरुड उपर बेसी आगल जतां दक्षिण दिशें एक महानगर उपर थइ जतां तेमज राणीयें पूछ्युं. राजा न बोल्यो, त्यारें कोकाश बोल्यो, हे स्वामिन्! ए घणुंज प्रसिद्ध एवुं पद्मपुर नामें नगर छे. इहां विद्यमान श्रीचं द्रप्रन स्वामीना वचनें सौधर्मेंद्र पासेथी लीधी एवी चंद्रकांतरत्नमयी श्रीचंद्र प्रनजीनी प्रतिमा ते आगल मांमी. तेवारे महायागनी सिद्धी थइ तेथी हर्ष पामीने त्यां श्रीचंद्रप्रन विहार करावतो हवो.

वली अनुक्रमें श्रीरामचंद्रजी पोताना पितानुं वचन पालवाने वनवास मां रह्यां थकां रावणनी नगिनी शूर्पनखा नो पुत्र बारवर्ष सुधी वंशनी जालिमां रह्यो हतो, तेनुं मस्तक छेद थयुं देखीने मारनारनुं पगलुं शोध ती थकी शूर्पनखा श्रीरामचंद्रजीनी पासें आवी. रामचंद्रने देखीने व्या मोह पामी थकी नोगनी प्रार्थना करती हवी, तेने रामचंद्रजीयें निषेधी थकी लक्ष्मणजी पासे गइ. तेणें पण नोजाइ जाणी निषेध कस्यो. तेथी क्रोधें नराणी एटले नाक काप्युं त्यारें ए नगरनुं नाम नासिक्यपुर कहेवाणुं.

वली रामें, रावणने मारीने सीताने लेइने पाछा वलतां इहां श्रीचंद्रप्रन चैत्यनो उद्धार कस्यो. वली पांमुराजानी पटराणी कुंतियें एकाग्रमनें जैनधर्म आराध्यो, ते महिमायें श्रीयुधिष्ठर आव्या. तेणें ए चैत्यनो उद्धार कस्यो. त्यां कुंतिविहार एवुं नाम थयुं. इहां गोदावरी नामें ए नदी देखाय छे.

वली आगल जतां समुद्रने विषे सुवर्णमय नगर देखीने तेमज राणी यें प्रश्न कस्युं तेने राजायें कांइ उत्तर न आप्यो त्यारें कोकाश बोल्यो, हे

राजन्! ए लंका नामें नगरी ले. कूट दुर्ग तथा महासमुद्रनी खाइ तेणें क री शत्रु एनी सामुं जोइ न शके, ए पुरीने विषे प्रकृतियेंज अहंकारी एवो रावणनामा प्रतिवासुदेव जेनी लाखो विद्याधर सेवा करता, तें पूर्वे राज्य करतो हतो. तेणें अहंकार धरते चंद्रसूर्यादि देवता तथा विद्याधरोने वि विध प्रकारनी सेवाद्वारें पोताना आत्माने इंद्रथकी पण अधिक मान्यो हतो. लौकिकमां तो एनी ऋद्धिनुं स्वरूप एम कहे ले.

रावणने नव ग्रहतो शय्याने पाये बंधाणा, मृत्युने बांधीने पाताले मू क्युं, वायुदेवतातो वाशीडुं वाले, बारे मेघ ते सुगंधं पाणी वरसावे, वनस्प ति पुष्पप्रकर करे, एमज पोताने पाडें करी जल लावे, साते समुद्र तेने म ज्जन करावे. साते माता आरती उतारे, विश्वकर्मा शृंगार करावे, शेष ना गेंद्र छत्र धरे, गंगा यमुना चामर वींजे, षट्ऋतु ते पुष्पकारक थया, सर स्वति वीणा वजाडे, रंजातिलोत्तमादिक नाटक करे, तुंबरु गायन करे, नारद ताल वजाडे, सूर्य रसोइ करे, चंद्रमा अमृत ऋरे, मंगल जेंश दूहे, बुद्ध आरिसो देखाडे, बृहस्पति घडियालां वजाडे, शुक्र मंत्रीश्वर थाय, शनिश्चर पृष्ठरक्षा करे, तेंत्रीश क्रोड देवता सेवा करे, अठ्याशी हजार ऋ षि पाणीनी पर्व चलावे, नारायण दीपिका धरे, चंद्र माला करे, ब्रह्मा पुरोहित थयो, जीमूत ऋषी छोकराने रमाडे, विश्वानर वस्त्र धोवे, कार्त्ति केय कोटवाल थयो, गणेश गधेडां चारे, लक्ष्मी वस्तुनी रक्षा करे, नारद ते दूतकर्म करे, धनद जंमारी थयो, इत्यादि घणा दर्शनीउ असत् प्रलाप करे ले. एवो ऋधिवंत पण परस्त्री लंपट पणायें करी दुर्बुद्धि उपनी, तेथी सीता ने हरी गयो. तें महापापथी तेनुं सर्व बल निष्फल थयुं. सम्यक् न्यायवंत रामचंद्र,लक्ष्मणें तेने लीलामात्रमां सकल परिवार सहित संहरीने परलोकें प होचाड्यो. ए लंकाने विषे विद्याधरनां इंद्रोयें तीर्थजूत घणा प्रासाद जव्य जनना मनने आनंददायक एवां कराव्यां ले. ते सांजली राजाराणी अने कोकाशे त्यां देव वांद्या. वली आगल चाल्या, अनुक्रमें पाछा वल्या.

वली एक दिवस कोकाशना मुखथी श्रीसिद्धाचलजी तथा गिरनारजी नो महिमा सांजलीने त्रणे जण देववंदना करवा जता हवा. एम उत्तर दिशे अष्टापद जेनुं बीजुं नाम कैलास पर्वत ले, ते नाना प्रकारना आश्चर्य मय, विशिष्ठ स्फटिक शिलामय, आठ योजननो उंचो ले, तेने विषे श्रीजर

तचक्रवर्त्तीयें कराव्यो एवो जे सिंहनिषद्या नामा प्रासाद तेने विषे चोवी शे परमेश्वरनां स्वस्वप्रमाण वर्णादिकसहित नवीन रत्नमय बिंब थापेलां छे. एवुं श्री अष्टापदतीर्थ प्रसिद्ध छे. तथा वली श्रीसमेतशिखर जे अ जितादिक वीश परमेश्वरना निर्वाण स्थानकने विषे दिव्यस्वरूप रत्नमय स्थूभें अलंकृत छे. वली आगल जतां शाश्वत चैत्य प्रमुख आश्चर्यें भर्यो एवो वैताढ्य पर्वत दीठो. त्यां श्रीरूषभदेवस्वामीनी सेवाथी धरणेंद्र तुष्ट मान थया तेथी अडतालीश हजार विद्या नमि अने विनमि ए बे भाइने आपी. ते बेहु भाइ दक्षिण श्रेणियें पचास नगर, उत्तर श्रेणियें साठ न गर वसावीने रह्या. इत्यादिक प्रबंध तेमने बुद्धिवंत कोकाशें कह्यो.

वली दिवसांतरे पूर्व दिशे श्रीअयोध्याने विषे रूषभादि पांच तीर्थंक रना जन्म कल्याणिकादिक महीमा वर्णव्यो. तेमज तिहांपण नमस्कार क र्यो. वली हस्तिणाउर नगरे आव्या. तेनुं वर्णन पण कोकाशें कर्युं. जेम के, शांति कुंथु अने अर ए त्रणे तीर्थंकर तथा सनत्कुमारादिक पांच च क्रवर्त्ती वली चरम शरीरी पांच पांडव प्रमुख अनेक उत्तम पुरुषनुं उत्प त्ति स्थानक ए छे. वली श्रीरूषभदेवस्वामीने वरसी तपनुं पारणुं करावबा श्रीश्रेयांसें प्रथम दान दीधुं, ते ए स्थानक छे. श्रीशांति, कुंथु अने अरनाथना एक मोक्ष कल्याणिक टाली शेष चार कल्याणक इहां थयां छे. श्री शां त्यादिक त्रण तथा मल्लीनाथ एमनां समवसरण इहां थयां छे. वली इहां विष्णु कुमारें लाख योजननुं रूप करीने साधुना द्वेषी नमुचीने शिक्षा क री छे. वली सौधर्मेंद्रना जीव कार्त्तिक शेठें राजाना आग्रहथी गैरिक ताप सने पीरसतां वैराग्य उपन्यो, तेथी शेठें एक हजार ने आंठ वाणोतर सा थें दीक्षा लीधी. इत्यादिक अनेक वृत्तांत इहां उपन्यां छे, इत्यादिक वर्णव तां शांत्यादिक चक्री इहां थयां. ए वात आमां कहेवाणी.

ते सांभलीने चमत्कार पामतो राजा चक्रवर्त्तिनुं स्वरूप कोकाशने पूछ तो हवो, त्यारें सर्व वातमां निपुण एवो जे कोकाश ते कहेतो हवो. हे रा जन्! सांभलो. चक्रवर्त्तिने भरतक्षेत्रना छ खंड, नव निधान अने चौद रत्न होय, त्यां प्रथम नव निधाननां नाम कहे छे. नैसर्पि, पांडुक, पिंग ल, सर्वरत्न, महापद्म, काल, महाकाल, माणवक अने शंख ए नवे निधा नमां शाश्वतां पुस्तक लख्यां छे. तेमां ते ते वस्तुनी उत्पत्ति तथा विश्व

स्थिति लखी छे. कोइक कहेछे के, साक्षात् ते वस्तु छे. प्रत्येकें ते आठ चक्रें अधिष्ठित छे. आठ योजन उंचां छे. मंजूषाने आकारें छे. सदा गंगा ने कांठे रहे छे. नव योजन विस्तारें छे. बार योजन पहोलां छे. तेने वैडू र्य मणिनां कपाट छे. चंद्रमा सूर्यनां लक्षण छे. समवदनें सहित छे. एक पल्योपमने आउखें प्रत्येक निधानने नामें एकेक देवता तेनो अधिपति छे. इत्यादिक निधाननुं स्वरूप प्रवचन सारोद्धार ग्रंथ छपायुं छे तेथी जाणवुं.

हवे सेनापति प्रमुख चौद रत्न कहीयें छीयें. तेमां एक सेनापति रत्न ते गंगा सिंधुने पहेलेपार विजय करवा समर्थ, अप्रतिहत शक्तिवंत छे. बीजुं गृहपति रत्न ते शाल्यादि सर्व धान्य, सर्व फल, सर्व शाक, तत्काल निप जावनार होवाथी चक्रिना सर्व सैन्यने पूरुं पाडे एवुं छे. त्रीजुं पुरोहित रत्न ते सर्व क्षुद्रोपद्रवने शांतिकर्म करनार होय. चोथुं हस्तिरत्न तथा पांचमुं अश्वरत्न अत्यंत वेग वाला पराक्रमवंत छे. छठुं वार्द्धिकरत्न ते सर्व सैन्यने तत्काल जे अवसरे जेवा जोइये तेवा सर्व जातना जवन करवा समर्थ तथा उन्मग्ना निमग्ना नामें नदियोमां सुगम पाज बांधवा समर्थ होय. सातमुं स्त्रीरत्न ते सर्वथी अतिशायी कामसुखनुं निधान होय. आठमुं चक्ररत्न ते हजार आरानुं, वाम प्रमाणें, सर्व आयुधमां मुख्य, छ खंड पृथ्वीनुं मार्ग देखाडे. तथा ए अमोघशस्त्र होय. नवमुं छत्ररत्न ते पण एक वाम प्रमा णें होय, ते स्वामीना हस्तस्पर्शेथकी बार योजन विस्तारवंत थाय, वली वैताढ्यथी उत्तर दिशाना जे म्लेछ राजा तेना आज्ञाकारी, मेघकुमार देव ता ते जेवारें मुसलधारायें वर्षाद वरसावे, त्यारें ते धारानो निवारनार थाय, नवाणुं हजार सुवर्ण शलाकायें ग्रथित, कांचनमयी दंडें शोभित, वस्तिप्रदेशें पंजरे विराजित, तथा जेनो पुंठनो भाग ते अर्जुन नामा उज्व ल सुवर्णना ढांकणेंकरी ढांक्यो छे, शीत, ताप, वायु, वृष्टि प्रमुख दोषोना नाशनुं करनार छे. दशमुं चर्मरत्न ते बे हाथ प्रमाणें होय, वैताढ्य पर्वत थी उत्तर दिशाना जे म्लेछराजा ते ज्यारें मेघनो अत्यंत उपद्रव करे, त्या रें ए स्वामीना हाथस्पर्शे बार योजन विस्तारवंत थाय, तेनी उपर छत्र रत्न धरे, एटले माबडा सरखुं थाय, तेमां रह्युं चक्रवर्त्तिनुं सैन्य तेने पृथ्वी नी पेरें आधारभूत थवाथी तेमां प्रातःकाले वावे,. अने पाछला पहोरे धान्य निपजे, एम एरत्न शाल्यादिक धान्य उत्पत्तिनुं निमित्त जाणवुं. अगी

यारमुं मणिरत्न ते चार आंगल दीर्घ अने बे आंगल पहोलुं. वैडूर्य रत्नम य त्र्यंस्र छहांसी छत्रने वस्ति प्रदेशे रह्युं उद्योत करे. अथवा हाथीने स्कं धे रह्युं थकुं बार योजन प्रकाश करे, कुद्र उपद्रव टाले, हाथमां मणिरत्न होय तो यौवन अवस्थित रहे, अथवा हाथीने स्कंधे रह्यो थको तेनुं यौवन अवस्थित रहे. तथा केश अने नख ए अवस्थित रहे. बारमुं कांगणीरत्न अष्ट सोनैया प्रमाण होय, चार आंगल समचोरस होय, सर्व विषने हरे, तथा तमिस्रा, खंम प्रपाता गुफामां बार योजन सूधी अंधकार हरे. चक्र वर्त्तीना सैन्यमां मूक्युं थकुं सूर्यनी पेरें प्रकाश करे. चक्रवर्त्ती तमिस्रा त था खंमप्रपाता गुफामां पूर्व पश्चिमनी नींत प्रत्यें योजन योजनने आंतरे पांचशे धनुषना पहोला चक्रनेमिनी पेरें गोल गोमुत्रिकाकारें एक नींते प च्चीश अने बीजी नींते चोवीश, एवां उगणपच्चाश मांमलां करे. ते एकेक योजन सूंधी उद्योत करे. कोइक एम कहे छे के, एकेक नींते ४ए मांम लां करे. ए मते ए८ मांमलां थाय एम श्रीजंबुद्वीपपन्नत्तिनी वृत्तिमां कह्युं छे, ते पण खडीनी पेरें सुखें लखता चाले. ते मांमलां नरतक्षेत्रना उत्त रार्द्धनो विजय करवा माटे ज्यांसूधी चक्री होय त्यांसूधी रहे, अने गु फा पण त्यांसूंधी उघाडी रहे. तेरमुं खड्गरत्न ते बत्रीश आंगल प्रमाण होय, तेनी संग्रामने विषे अप्रतिहत शक्ति होय. चौदमुं दंमरत्न रत्नमय पंचलताक वज्रसार, एक वाम प्रमाण होय. वैरीनी सेनानुं वित्रासक, उं ची नीची जग्याने सम करे, शांतिकारक, मनोरथपूरक, सर्वत्र अप्रतिहत शक्तिवालुं, ते दंम एक हजार योजन सुधी उंकुं जाय.

ए चौदे रत्न प्रत्येकें हजार यक्षें अधिष्ठित छे. ए चौदमां सेनापति प्रमुख सात पंचेंड्रिय रत्न छे, अने चक्रप्रमुख सात एकेंड्रिय रत्न छे ते पृथ्वी परि णाम छे. ते सातेने अनुयोगद्वार तथा ठाणांग ए बेहुनी वृत्ति तथा मलय ।गरिकृत बृहत्संग्रहिणीनी वृत्तिने अनुसारें प्रमाणांगुलें कह्युं छे. अने श्री अनुयोगद्वार सूत्रने अनुसारें उत्सेधांगुलें जणाय छे. तथा प्रवचन सारो द्धारनी वृत्तिमां आत्मांगुलें जणाय छे. ए त्रण मतमां निर्णय तो केवली जाणे. इति चौद रत्न स्वरूपम् ॥

वली चक्रवर्त्तिने शोल हजार देवता सेवा करे, तेमां चोदरत्नना चौद हजार अने बे हजार बे नुजाना जाणवा. तथा बत्रीश हजार मुकुटबंध

राजा सेवा करे, चोसठ हजार अंतेउरी, एक लाख अठावीश हजार वा रांगना, बत्रीश हजार देश, बहोतेर हजार महापुर, अडतालीश हजार पाटण, नवाणुं हजार द्रोणमुख, बत्रीश हजार वेलाउल, चौद हजार ज लमार्ग, एकवीश हजार संनिवेश, बत्रीश हजार महोटी नगरी, सोल ह जार रत्ननी खाण्यो, नवाणुं हजार सुवर्णादिकनी खाण्यो, वीश हजार सामान्य आगर, सोल हजार द्वीप, उप्पन्न अंतर्द्वीप, उन्नुं क्रोड ग्राम, उंगणपचास हजार उद्यान, उंगणपचास कुराज्य, सोल हजार म्लेछ रा जा, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ, छन्नुं क्रोड पाला, सर्व सैन्यमां अढार क्रोड अस्वार, चौद हजार मंत्री, एंशी ह जार पंमित, चोराशी हजार कोटवाल, चोराशी हजार सूत्रधार, चोराशी हजार आन्नरणधारक, त्रण क्रोड नियोगी, सांत क्रोड कुटुंबिक, त्रणसे साठ रसोइया ते तो एकज मात्र चक्रवर्त्तिना जोजनने माटे होय. बाकी तो उत्रीश हजार बीजा होय. चोसठ हजार कल्याण महाकल्याण कार क, बत्रीश क्रोड अंगमर्द्दक, त्रण लाख शस्त्रधर, पांच लाख दीवीधर, त्रण क्रोड वाजिंत्र, चोराशी लाख निशान, दश क्रोड ध्वजा, बत्रीश हजार बत्रीशबद्ध नाटक, त्रण लाख जोजन स्थानक, बत्रीस क्रोड कुल, एक क्रोड गोकुल, अढार श्रेणि प्रश्रेणि, बीजा पण घणा शेठ सार्थवाहादिक होय. तथा गंगा सिंधु ए बे नदीयोनी अधिष्टा बे देवियो खंमप्रपाता अने तमि स्रा गुफानी बे देवीयो, मागध, वरदाम, प्रनास तीर्थना त्रण देवता, हि मवंत पर्वत अने ऋषन्न कूटना अधिष्ठायक बे देवता, ए सर्व चक्रीने वश वर्त्ती होय. इति चक्रिस्वरूपम्.

ए रीतें निरंतर कौतुककारी नवी नवी वातो सांजलतां कोकाशने रा जायें पूछ्युं, हे महाजाग ! तुं ए तीर्थना महिमा प्रमुख केम जाणे छे ? कोकाश बोल्यो, हे राजन् ! सोपारक नगरने विषे वसनारा, जैनसिद्धांत रूप वनने विषे सिंहसरखा, एवा गीतार्थ आचार्यनी पासे आदरें करी ने में सांजल्युं छे. जे माटे देवता प्रमुखनी सेवा ते घणे कालें फलवंती थाय. अने साधुनी सेवा ते तत्काल फल आपे ॥ तडुक्तं ॥ सेविज्जइ सी हगुफा, पाविज्जइ मुत्तिया य गयदंतो ॥ जंबूअघरे लप्नइ, खुरखंमं च म्मखंमं च ॥१॥ एम साधुना गुण सांजलीने राजा अक्षय निधाननी पेठें

साधु संगम दोहिलो मानतो हवो. जैनमुनिनी उपर बहुमान धरतो हवो. संगतें करी अचेतननुं पण परिणमन तथा प्रकारें थाय तो सचेतननुं शुंज कहेवुं ? ॥ उक्तंच ॥ एके नेजुर्यतिकरगतास्तुंबिकाः पात्रलीलां, गायंत्यन्ये सरसमधुरं शुद्धवंशे विलग्नाः ॥ एके केचिद्ग्रथितसुगुणा दुस्तरं तारयंति, तेषां मध्ये ज्वलितहृदया रक्तमन्ये पिबंति ॥ १ ॥ एम कोकाशनी सा हाय्यें ते राजा, महाबलवत्तर राजाउने पण गगन मार्गे अकस्मात् ज इने बांधी लीयें, तेथी ते राजा घणोज बलीयो थयो.

एकदा उद्यानने विषे पांचसे मुनिने परिवारें परिवस्था महा महिमा वंत एवा धर्मानंद आचार्य पधारता हवा. तेमने वंदन करवाने कोकाश साथें घणा आमंबरें घणा हर्षे राजा जता हवा. परिवारसहित आचार्यने प्रणमी यथोचित स्थानके बेठा. गुरुयें साधुधर्म श्रावकधर्म विस्तारसहित धर्मदेशनामां कह्यो, तेथी प्रतिबोध पामीने राजायें पोतानी इच्छायें सम कितमूल बार व्रत यथाशक्तियें आदस्यां. तेमां पण बहा दिग्व्रतने विषे य द्यपि कोकाशनी सहाय्यें घणां शैकडो योजन पर्यंत एक दिवसमां जवा नी शक्ति बे. तो पण पवित्र चित्तनो धणी ते राजा एक दिवसे सो योजन थी उपरांत न जवानो नियम करतो हवो. ते धर्म अंगीकार कस्यो एटले पुराणा घणां डुकर्म खपावतो हवो. गुरु पण राजानी प्रशंसा करता हवा. वली गुरु राजाने कहेता हवा के, नो महानाग ! तुं चिंतामणिनी पेठें डु र्लननधर्म पाम्यो, एटले सार्थक थयुं एम जाणजे. किंतु अंगिकार करीने वि धियें आराध्यां सार्थकता थाय. जे माटे एकतो जीवने स्वनावेंज घणो प्रमाद होय. वली राज्यना व्यासंगमां विशेष प्रमाद थाय. ए प्रमाद ते अग्निसरखो बे. जे माटे थोडी वारमां व्रतनो संहार करे, ते माटे अप्रमादी थइने जेम व्रत लीधां बे, तेम निरंतर संनारीने सम्यक्रीतें आराधवां. थोडोये अती चार न लगाडवो. एम करतां गृहस्थपणें पण तमे मोक्ष सुख साधशो. एम शिक्षा सांनलीने राजा घणो संतोष पामतो हवो, अनुक्रमें घेर गयो.

हवे धर्म, अर्थ अने काम ए परस्पर बाधा न पामे, एम ते राजा, व्र तने सेवतो हवो. राजाने बीजी विजया नामें राणी बे. ते एम चिंतवती हवी के, राजा, निरंतर जसोदेवी राणीने बहुमानसहित कौतुक प्रमुख देखाडवा पासे राखे बे, पण मने अनिष्टनी पेठें कांइ कहेतो नथी. तो

राजाने महारी अवज्ञानुं फल देखाडुं. एम विचारीने एक अन्य रथकार ने बोलावीने गरुडने पाछो वालवानी कीलिकाने स्थानके बीजी कीलिका घडावी. पछी मूलगी कीलिका लेइने गुप्त स्थानके मूकी. अने तेने स्थान के नवी कीलिका घाली. एवुं कृत राणीयें कर्युं.

हवे एकदा राजा राणी सहित गरुड उपर बेसीने कोकाशनी साथें पूर्वेनी पेरें कोइक देशे चाल्या. यावत् थोडी वेलामांज नवनवां कौतुक जोतां ते कौतुकथी आक्षिप्त मन थइने राजायें घणो मार्ग उल्लंघन कर्यो. एटले राजाने दिग्व्रत सांजर्युं. कोकाशने पूछवा लाग्यो, रे प्रियमित्र! आपणें केटली धरतीयें आव्या? महाप्रज्ञावंत कोकासपण, निश्चय करीने बोल्यो, हे राजन्! बस्से योजन आव्या. एवुं करवतनी पेरें हृदयस्फाटन करतुं वचन सांजलीने राजा बोल्यो, रे रथकार! शीघ्र शीघ्र गरुड पाछो वालो. एम कहीने शोच करवा लाग्यो के, हे हे मुजने महोटुं पाप लाग्युं! अहो! महारुं व्रत कामकुंजनी पेरें फोगट जंग थयुं. अहो! प्राणीने अनुपयोगें वर्त्तवुं, ते अनर्थनुं मूल, छे. अहो! कुतूहलप्रिय प्राणी जे छे ते पोताना आत्माने अहित थाय ते पण न जाणे. हा! अपार संसारने विषे पूर्वे क्यारें पण न पाम्यो, एवुं जे धर्मरत्न तेने जव्यत्वना परिपाकें पामीने, मलिन कर्युं. इत्यादिक सर्व इव्य गयानी पेरें, राजा शोच करतो हवो, रथकारने आगल चलाववानो निषेध कर्यो, एटले रथकार पण गरुड पाछो वालवाने कीलिका लेवा गयो त्यां बीजी कीलिका दीठी, त्यारें चिंता करतो राजाने कहेवा लाग्यो के, हे राजन्! कोइक डुष्टें डुर्दैवना वशथी कीलिका फेरफार करी छे. जे माटे ए महारा हाथनी कीलिका नथी, अने महारी कीलिका विना गरुड पाछो फरे नही, माटे आगल आ ढूकडुं नगर देखाय छे. त्यां कोइक सूत्रधारने घेर जइने नवी कीलिका करुं. तो ते प्रयोगें पाछा विघ्न रहित आपणे स्थानके जइयें. हमणा एनो ए उपाय छे. नहीं कांतो इहांथीज नीचे पृथ्वीउपर जइ पडशुं इत्यादि अनर्थ थशे. जीवितनी पण शंका थशे.

ते सांजलीने राजा, जेम कुवैद्यें बतावेलुं जैषज्य ते मुखें तो मीठुं पण परिणामे डुष्ट होय तेनी पेरें हुंहुंकार करतो अरुचीनी पेरें बोल्यो, हे कोकाश! तुं शुं ए अयोग्य अवक्तव्य वात बोल्यो. तुं धर्म मर्मनो जाण छतां जो धर्मने ध्वंस करे, एवुं वचन बोले छे तो, धर्मव्यवस्थाकारी वच

न कोण बोलशे? कोण एवो मूढ होय के, जव जवने विषे पामवुं सुल ज एवुं आलोक संबंधी सुख ठे, तेने माटे अनंता जवमां डुःखें पामवा योग्य एवुं परलोकनुं परम शंबल जूत धर्म तेने मारवाडमां कल्पवृक्षनी पेठें उन्मूले. जे कारण माटे अजाणपणें जो नियमजंग थाय, तो व्रत मलिनतारूप अतिचार लागे. तथा जाणीने जो थोडुंये व्रतजंग करे, तो व्रत जांगे, माटे जे अतिचारें करी खंमित व्रत थयुं होय ते काचा कुंजनी पेठें सुखे सांधी शकीयें. परंतु व्रत जाग्युं ते पाका घटनी पेठें कोण सांधी शके? ते माटे जे थनार होय ते थाउ. परंतु प्राणांते पण आगलतो एक पगलुं जवुं तेपण म्हारे कबूल नथी. म्होटा पुरुषें जे अंगीकार कर्युं ते नोज निर्वाह करवो. ते माटे बीजी चिंता मूकीने गरुड पाठो वालवाने ए ज कीलिका घालो. कदाचित् पुण्ययोगें जो गरुड चाले तो चाले. एवां राजानां वचन सांजलीने कोकाश चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको विचारवा लाग्यो के, अहो! ए राजानी धर्मनेविषे दृढता कहेवी ठे के, जेने पोताना जीवितनी पण अपेक्षा नथी! कोकाशें आगल जवानो उपदेश कर्यो हतो माटे कोकाशने लज्जा उपनी, तेथी नीचुं जोयुं. पठी कोकाशें पण अनन्य गतिकने करवाने माटे, दैवने आलंबीने, पूर्वें प्रयुंजी जे गमनकीलिका तेने काढीने, गरुडने वालवाने बीजी कीलिका घाली. एटले बेहु पांख मली गइ तेथी त्रणे जण पुरातन पुण्यें करी नीचें सरोवरमां पड्या. अखंम शरीरे सरोवर तरीने कांठे आव्या ॥ यतः ॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महार्णवे पर्वतमस्तके वा ॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा, रक्षंति पुण्यानि पुराकृतानि ॥१॥ त्यां ढूकडुं एक नगर देखीने राजा कोकाशने पूठता हवा, हे मित्र! सर्वांगे शोजावंत एवुं ए कोण नगर ठे? त्यारें सर्व वातमां विचक्षण एवो कोकाश बोल्यो, हे राजन्! कलिंग नामा देशने विषे कंचनपुर नामें नगर ठे. त्यां कनकप्रज नामें राजा राज्य करे ठे. ते अतिशय मानवंत ठे. देवतायें पण असह्य एवा तेजवंत डुर्ग्रहने तमे वश कर्यो ठे. जेमाटे अजिमानीने अपमान थाय ते महा संतापनुं हेतु ठे ॥ यतः ॥ तरुणजनो निर्विजवः, तरुणी विधवा गुणी निरनुजावः ॥ अपमानितोऽजिमानी, यद्दुःखं वं हति तदनुपमेयम् ॥२॥ ते डुःखें डुजाणो थको कदाचित् तमने मित्रनी पेठें मले, तोपण तमारे एनो विश्वास न करवो. जे माटे हुं नगरमां जइने को

इकनां शस्त्र लेइने नवी कीलिका करीने हुं पाछो आवुं, त्यांसूधी तमारें सावधानपणें वृक्षने स्थाने तथा वाडीनें आंतरे देवीसहित जेम कोइ न जाणे तेम रहेवुं. ए रीतें अत्यंतपणे कहीने ते कोकास नगरमां निःशंकप णें गयो. त्यां कोइक सूत्रधार रथचक्र घडवाने उद्यमवंत थयो छे, पोताना घरनी बहार शालामां बेठो छे, त्यां जइने कीलिका घडवा माटे विशिष्ट उपकरण याच्यां, ते सूत्रधार उपकरण लेवा घरमध्ये गयो, एटले कोकाश घडवाना विज्ञाननो रसियो होवाथी ते रथचक्र क्षणेकमां निपजावतो ह वो. जे चक्र पोतानी मेलें उनुं रहे, हाथथकी मूक्युं थकुं दिव्यचक्रनी पेठें पोतानी मेलें फरतुं आगल जाय, नींत प्रमुखने विषे हणायु थकुं तेमज पाछुं आवे, अहो ! कलानी निपुणतानो रस केवो असमंजस छे के जेथी प्राणी पोताना हितनी वात पण न चिंतवे. हवें ते कोकाश परीक्षाने अ र्थे रथचक्र फेरवे छे. एटले ते सूत्रधार पण घरमांथी उपकरण लेइने बा हर आव्यो. त्यां ते अनुपम चक्र देखीने महापणपणें विचारवा लाग्यो के, निश्चयें ए असाधारण कलावालो कोकाश छे, एवो कलावंत पृथ्वी मंमलने विषे अन्य कोइ दीठो नथी, अने सांभल्यो पण नथी, माटे ए वात राजाने जणावुं. जेमाटे ए राजाना द्वेषीनो मित्र छे. तेथी राजा महारी उपर प्रसन्न थशे. एवुं दुर्ध्यान करीने पोताना पुरुषने कह्युं के, एने नजरमां राखजो, हुं आवुं, त्यांसूधी जवा देशो नही. एम कही राजा पासें जइने कह्युं. हे देव ! तमारा नाग्यनो आकर्ष्यो, सर्व सूत्रधारमां शिरोमणी महा कलावंत जे कोकाश ते क्यांकथी महारे घेर आव्यो छे. जेणें गरुड निपजाव्यो ते ना बलें काकजंघ राजा दुर देशांतरवर्त्ती राज्य संपदा पोताने वश करतो हवो. ते वात सांभलीने राजा साधु साधु एम बोलतो पोतानां पुरुषोने कोकाशने बांधवा मोकलतो हवो. तेणें पण कोकाशने बांधी आण्यो. तेने राजायें क्रौंच बंधने बंधावी अति कदर्थना करते पूछ्युं, हे कोकाश ! काक जंघ क्यां छे ? पुष्ट बुद्धिना धणी एवा कोकाशें पण कांइक चित्तमां चिंत वीने काकजंघ राजानुं स्थानक प्रमुख देखाडी दीधुं. अथवा शुद्ध बुद्धिवंत पुरुषनो आशय समुद्रनी पेठें कोण जाणी शके ?

हवे कनकप्रन राजा परम हर्षें करीने जाणवा लाग्यो के, आज हुं त्र ण नुवननुं राज्य पाम्यो. एम विचारी यम सरखा सुनट सार्थे लेइने नी

कह्यो. रे काकजंघ ! क्यां गयो ? क्यां गयो ? इत्यादिक बोलतो त्यां गयो. काकजंघ राजा पण ऊंचां वचन सांनलीने शुं थयुं ? एम आकुल व्याकुल थतां जेटलामां नासवा मांमे ठे, एटलामां तो सुनटो आवी तेने मयूरिका बंधनें बांधीने बंदीवाननी पेरें राजा राणीने कषायवशें नाना प्रकारनां कुवचन कहेतां अनेक विटंबनापूर्वक नगरमां लावीने काष्ठपंजरमां नांखता हवा. काकजंघ राजायें विचार्युं के, अहो ! ए रथकार खलथकी पण खल ठे. नहिंतर अमे ठाना रह्या हता तेने ए विटंबना केम आवे ? माटे एतो पाणीमांथी अग्नि ऊठी, चंद्रमंमलथी गरल ऊर्युं, अथवा एमां एनो शो वांक ? पोतानाज डुष्टकर्मनो ए विपाक ठे, नहि तो एवा सज्जननुं मन डुर्जननी पेरें केम थाय ? इत्यादिक चिंता करे ठे, जन्मथकी पण एवी आपदा तेणें नथी नोगवी, एम ते राजा वचनातीत मानसिक पीडा नोगवतो एवाने पण ते राजा अन्न मात्र न आपे. तेथी पासे रह्या जे लोक, ते करुणायें करी कनकप्रन राजानी बीहीकें वायसपिंमनी पेरें कांइक अन्न नांखता हवा. ते दिवसथी वायसपिंम प्रवर्त्यो. जेमाटे लोक कांइ परमार्थ जाणता नथी. ए रीतें वायस पिंमीयें राजा राणी बेहु पोताना प्राण धरेठे. जूठ के, महोटा पुरुषोने पण एवी अवस्था आवे ठे ! अथवा नवस्थिति सर्वत्र प्रसिद्धज ठे ॥ यतः ॥ को इह सया सुहिठ, कस्स य लढी थिराइ पिम्माइ ॥ को मिच्चुणा न गहिठ, को गिद्धो नेव विसएसु ॥ १ ॥

एक दिवस कनकप्रन राजायें विचार्युं के, सर्व अनर्थनुं मूल ते ए कोकाश ठे. माटे एने राखवो नही. एम विचारीने कोकाशने चोरनी पेरें मारवानो हूकम कर्यो. तत्काल सुनटो तेने विटंबना पूर्वक पशुनी पेरें वधस्थानके लेइ जतां पूर्वना शुनकर्मना वशें अनुकंपायें नगरना लोकोयें दीठो. त्यारें लोकोयें नेगा थइने घणो आग्रह करी राजाने विनंती करी के, हे महाराज ! हे महा निर्मल यशना धणी ! जे काम करियें ते विचारीनें करियें, तो परिणामे सुखदाइ थाय ॥ यतः॥ शल्यवन्हिविषादीनां, सुकरैव प्रतिक्रिया॥ सहसा कृतकार्योत्थानुतापस्य तु नौषधम् ॥ १ ॥ दैववशें एवो कलापात्र, कामकुंननी पेरें इच्छित अर्थनो साधक जे पंमित होय तेनो कोण विध्वंस करे ? जे कलावंत होय तेनी साधारण वृत्ति होय, तेने पोतानो तथा परनो एम न होय, ते सर्वने बहुमान करवा योग्य होय, माटे एवा कलावंतने

पोतानी पासे राखो,एना महिमाथी सर्व राजाथी अधिक तेजवंत तमे थाउ.

एवुं सांजलीने राजायें ते कोकाशने तेडावीने पूछ्युं के, तुं शुं विज्ञान जाणे छे ? ते बोल्यो, हे राजन्! समस्त सूत्रधारनुं अतिशय विशेष विज्ञा न हुं जाणुं छुं. त्यारें राजा बोल्यो, हे कलाकुशल! मह्वारे योग्य कमला कर नामा एक मंदिर बनावो. कमलनी पेठें सो पांखडी करी तेनी मध्य कर्णिका उपर मह्वारुं जवन, तथा सो पांखडी उपर सो पुत्र योग्य सो जवन निपजावो, एवी कलानो अतिशय करो, जेम सकल राजा थकी अधिक जवनऋद्धि मह्वारे थाय. एवो आदेश कोकाशें प्रमाण कर्यो. तेथी बंदिखानादिक परवशपणुं दूर थयुं. पछी ते जुवन नीपजाववा माटे राजा यें काष्ठ लेवानी आज्ञा करी.

हवे गूढ आशयनो धणी एवो जे कोकाश तेने जीववानी आशा थइ. महेल करवाने उजमाल थयो थको काकजंघ राजाने मलवाने अत्यंत इ ञा करे छे, पण कनकप्रज राजानी आज्ञा विना मली शके नही. त्यारें विचार्युं के, काकजंघ राजा मह्वारा उपर घणुं हीणुं मानता हशे, मनमां एम जाणता हशे जे, अमे राजा राणी बेहु जण गुप्त रह्यां हतां तेने को काशें बताव्यां, माटे ए कोकाश असमंजसनो करनार डुर्जन थयो, एवो तेमने संदेह थतो हशे. ते संदेह टालवाने कोकाश पोतानो अनिप्राय सूचक एक श्लोक लखी मोकलतो हवो. ते आ प्रमाणेः—" कर्कशकर्मणि निषजा, विहिते मा मंद डुर्मनायिष्ठाः ॥ सपदि गुणायैव तवै, तदविता निश्चिनुष्वेति ॥ १ ॥ अर्थः—वैद्यें अति कर्कश औषध दीधुं, तेथी रे मंद ! आमण डुमणो न थइश. जे कर्कश औषध छे ते तत्काल गुणमाटेज छे. एम निश्चय करजे. ते अन्योक्ति वांचीने राजा विचारतो हवो के, कोकाशें मने हित जाणीनेज नगरमां तेडाव्यो जणाय छे. अन्यथा कनकप्रज रा जा मने कोण जाणे ? मारत के, शुं करत ? ए उक्तियें जाणुं छुं के, को काश बंधुनी पेठें मह्वारी पासेज छे, मने ए क्लेशथकी मूकावशे, एम निश्च य करीने ते राजा त्यां काल गमावतो हवो.

हवे कोकाश पण पोताना स्वामीने मूकाववानो उपाय चिंतवतो चक्र वर्त्तिना वार्द्धिक रत्ननी पेठें विशिष्ट आवासनी रचना करे छे, तेवामां ते राजानो दीपिकाधारक प्रकृतियें घणो सत्य पुरुष छे, तेणें विचार्युं के, र

खे आ पुरुष रत्ननो विनाश थाय! एम विचारीने कनकप्रभ राजानो गू ढमंत्र जे हतो ते कोकाशने कह्यो के, हे विज्ञानीमां शिरोमणी! राजायें तुजने मारवानी इच्छा करी हती, पण न मार्यो. परंतु नवो प्रासाद निप जाव्या पछी ते घरप्रवेशनुं मुहूर्त्त करीने तेज दिवसे निश्चें तुजने तथा त हारा स्वामीनें मारशे. ते वचन सांभलीने कोकाश महा कषायवंत थइ कलिंगदेशना कनकप्रभ राजाने नगरसहित ध्वंस करवानो इच्छक थयो थको, तत्काल काकजंघ राजानो पुत्र जे विजय एवे नामें छे, तेनी पासें ए क पुरुषने प्रछन्न वृत्तियें मोकलीने कहेवरावतो हवो के, तमे सार सार परिवार लेइने प्रछन्नपणें आ देशनी सीमायें आवी रेहेजो. ते सांभलीने विजय राजा पण, पोताना पितानुं वैरनिर्यातन करवाने उजमाल थको जे थोडुं पण घणा लश्करनुं काम करे, एवुं सारसार सैन्य लेइने छानो कं चनपुरने ढूकडो दैत्यनी पेठें कोइ जाणे नही ए रीतें रहेतो हवो.

हवे कोकाशें पण विचित्र आश्चर्यकारी एवा तोरण द्वार प्रमुख ते प द्माकर नामा प्रासादने विषे निपजाव्यां, ते देखीने कनकप्रभ राजा घणो हर्षवंत थयो. शुभ मुहूर्त्तें महोत्सवपूर्वक ते राजा पोताना पुत्रो सहित प्रासादमां पेठो, त्यां सर्व घणो विस्मय पामता आकुल व्याकुल थका प्रासाद जोवा लाग्या, घणुं प्रशंसवा लाग्या, कोकाशने प्रासाददान दीधुं. अने कहेवा लाग्या के, अहो! कोकाश! अमें पूर्वें नथी दीठो, नथी सां भल्यो एवो ए प्रासाद न संभविये एवो तहारी विज्ञान चातुरीथी नीपज्यो छे. अथवा पृथ्वीने विषे शुं न संभवीयें? ॥ यतः ॥ दाने तपसि शौर्ये च, विज्ञाने विनये नये ॥ विस्मयौ नैव कर्त्तव्यौ, बहुरत्ना वसुंधरा ॥ १ ॥

हवे गूढ अभिप्रायवंत एवो जे कोकाश ते कनकप्रभ राजाने एम कहे तो हवो के, हे राजन्! ए महोटा एक स्तंभिया प्रासादने विषे एकज की लिका छे ते कीलिका जो रूडी रीतें प्रयुंजी होय तो, ए आवास, पोतानी मेलें विमाननी पेठें आकाशें चाल्यो जाय. ते सांभलीने कौतुक जोवानो र सियो एवो ते राजा ते यद्यपि कोकाशनुं बोलवुं जूठुं हतुं तथापि तेने भ्रांत चित्तथकी सत्य मानतो घणा सन्मान सहित कोकाशने एम कहेतो हवो के, हे विज्ञान रचना करवामां निपुण! तुं ए कौतुक अमने देखाड्य, के जे

थी करी अमे प्रवर महोटा नगर जोइये. कोकाश बोल्यो, तमारा पुत्र स हित तमने तत्काल अपूर्वेतर देखाडुं. माटे हे राजन्! तमे तथा तमारा पुत्र सहु पोतपोताना स्थानके बेसो, पछी हुं कीलिका प्रयोगें करी तमो ने अतुल कौतुक देखाडुं. ते सांजलीने जेम डुकालमां नूख्या रांकजनो होय ते जोजन करवा बेसे, तेनी पेठें शीघ्र शीघ्र ते राजा तथा राजाना शो पुत्रो मलीनें सहु ते प्रासादने विषे पोत पोतानी पांखडियें बेसी गया.

हवे ते कोकाश पण जेम कोइ बंदिखानाथी निकले तेनी पेठें प्रासाद मांथी बहार नीकलीने बोल्यो. के जो जो रे मूर्खो! तमे महारो प्रजु जे काकजंघ राजा तेने मारवानी इछा करी तेनुं किंपाक वृक्षनी पेठें महा दा रुण फल देखाडुं बुं एम कहेवाने समकालेज, उत्सुकपणें कीलिका प्रयूंज तो हवो. ते प्रयोगथकी तत्काल सर्व प्रासाद मली गयो. त्यारें जेम कमल मां ज्रमर रही जाय, तेना मनोरथनी पेठें तेमां रह्यो थको राजा पोता ना पुत्र सहित सोर बकोर करवा लाग्यो. ॥ यतः ॥ अन्योक्तिः ॥ रात्रिर्ग मिष्यति जविष्यति सुप्रजातं, जास्वानुदेष्यति हसिष्यति पंकजश्रीः ॥ इत्थं विचिंतयति कोशगते हिरेफे, हा हंत हंत नलिनीं गज उज्जहार ॥ १ ॥ एवा अवसरने विषे कोकाशने संकेतें विजय राजा पण प्रलय कालना मे घनी पेठें, कनकप्रज राजानो वध करवा माटे नगर बहार आव्यो. ते बे प्रकारनुं असमंजस देखीने हाहाकारें व्याकुल एवो सर्व नगरने विषे बुं बारव थतो हवो. एवुं देखीने कनकप्रज राजानो सेनानी नगर बहार नी कल्यो, तेणें विजय राजाने नगरमां पेसतां क्षणेक थोजाव्यो. अने त्यां पोतानुं घणुं पराक्रम फोरवीने विजय राजानी सार्थे अत्यंत युद्ध कर्युं. तेमां शरें शर, कुंते कुंति, दंमें दंमी, खड्गें खड्गी, शक्तें शक्ति, पट्टिशायें प ट्टिशी, मुजरें मुजरी, शल्यायें शल्यी, शूलियें शूली, चक्रें चक्री, यष्टियें यष्टी, मुष्टियें मुष्टी, केशें केशी, बाहुयें बाहु, कूर्परें कूर्परी, करायें करी, स्कंधा यें स्कंधी, शीर्षायें शीर्षि, पगें चालनारा सार्थे पगें चालनारो, पादें पा दी, ए रीते ते डुर्द्धर क्रोधें बेहु तरफना सुजटोयें संग्राम कर्यो. " परं हतं सैन्यमनायकं " ॥ इति वचनात् ॥ परंतु नायकविनानुं सैन्य हणायो त्यारें हलवे हलवे कनकप्रज राजाना सेनानीना लोक नाग. ते जोइ विजय राजानुं सैन्य गाममां पेसीने सर्व नगरनो ध्वंस करतुं हवुं. ते ध्वंसने अ

नंतर जेम कोइने नरकमांथी काढीयें तेम विजय कुमर काष्ठ पंजर मध्ये थी पोताना माता पिताने काढतो हवो. पछी संपूर्ण मनोरथवंत एवो वि जय राजा ते कोकाशने सार्थे लेइने निःप्रकंप मनथको नगरमांथी नीकली ने चतुरंगी सेनायें परिवर्यो शीघ्र क्षेम कुशलें पोताने नगरें पहोतो, माता पिता तथा कोकाश ते सर्व महामहोत्सवें पोताना नगरमां पेसता हवा.

हवे काकजंघ राजा ते, कृतज्ञ शिरोमणि, परोपकारी एवा कोकाश न णी, अगणित मणिसुवर्णादिक अति घणी, अति अद्भुत एवी विभूति देतो हवो. तथा सूर्य रथना अश्व सरखा हजारो अश्व, शैकडोगमें ऐरावण स रखा हाथी, घणा ऋद्धिवंत गाम, आपतो हवो. एम कोकाशने पोताना सरखो करतो हवो ॥ यतः ॥ कृतज्ञस्वामिसंसर्ग, मुत्तमस्त्रीपरिग्रहम् ॥ कु र्वन् मित्रमलोभं च, नरो नैवावसीदति ॥ १ ॥

यद्यपि विजयाराणीयें कीलिका परावर्त्तादिक हीणुं काम कर्युं. पूर्वे पण शोक्य उपर घणी इर्ष्या राखती, तेथी राजायें निश्चय कर्यो के, ए कीलि का परावर्त्तन राणीयें कर्युं. तेम राणी पण नित्य शंकाती रहे, परंतु राजा पोतें अति गंभीर छे माटे राणीनी कांइ पण वात प्रकट न करतो हवो. ॥ यतः ॥ अर्थनाशं मनस्तापं, गृहे दुश्चरितानि च ॥ वंचनं चापमानं च, मतिमान्न प्रकाशयेत् ॥ १ ॥ राणी सार्थे रोष सर्व निष्फल करतो हवो. राजायें मनमां एम विचार्युं के, प्रायें घणुकरी स्त्रीलोक ईर्ष्यालुज होय छे ॥. यतः ॥ अवंचको वणिग् विप्रः, संतोषी क्षत्रियः क्षमी ॥ वायुः स्थांस्नुरनुल्लोभि, र्योषानीर्ष्याभवेत् क्वचित् ॥ १ ॥

हवे कांचनपुरे पद्माकर नामा महोल हतो ते कीलिकायें करी संको चाइ गयो, तेने उघाडवाने मंत्री प्रमुख कोइ समर्थ न थया, त्यारें राजा तथा कुमरने काढवा माटे कुहाडाना घात नांख्या, एटले महोल मध्ये यंत्रें करी प्रयुंजेला जे एकसोने एक मनुष्य तेने काष्ठना घा मस्तक उपर पडे. पोतानी मेलें उछलीने माथा उपर टक्कर मारे. तेथी ते एकशो एक ज ण दुहवाणा थका पंजरमां पंखीनी पेठें पोकार करता आक्रंद करे. त्यारें कोइ पण उपायें पोताना स्वामीने राखवो, एम प्रधान लोकोयें विचारीने ते अनन्य गतिपणें उतावला उतावला उछायणीयें आवी, कोकाशने जइ ने पगें लाग्या. अने घणो आग्रह करी पोताना स्वामीने जीवाडवानी भि

ज्ञा मागी. त्यारें कोकाशें अवकाश पामीने, पोताना कनकप्रज राजाना घ रना दासनी पेठें ते सर्व सेवा करे. एवुं तेमनी पासें कबूल करावीने तत्काल ते नगरीयें जइने, प्रासादनी कीलिका काढी. त्यारे ते एकसो एकनी आशा सहित ते कमलाकर जुवन विकस्वर कर्युं. ते सर्व कंठगत प्राण थया हता, तेने जेम गर्जावासथी कोइने काढीयें तेम ते एकसोने एक जणने प्रा सादमांथी कोकाश काढतो हवो. ते पण सर्व नवा, अवतारमां आव्या. एटला माटे ते राजा पण, सूत्रधारने पितानी पेठें आराधतो हवो. चाकर नी पेठें सूत्रधारनी सेवा करतो हवो, पद्माकर नामें महोल पण काकजंघ राजाने आपतो हवो. राजायें विचार्युं के, अहो ! आ कोकाशनी कला के वी अतुल्य छे के, जेणें हिंसादिक कर्मविना पण पोतानो स्वामी बंधाणो हतो तेने मूकाव्यो! वैरीने स्वकला देखाडीने वश कर्यो. अथवा एनो रा जा पण धर्मी छे माटे धर्मीने जे कार्य विषम होय तेपण सम थइ जाय.

हवे एकदा चारज्ञानी मुनिराज पधार्या. तेमने राजायें वंदनादिक वि धियें वांदीने पछी पोताना अने कोकाशना पूर्वजव पूछ्या. मुनि बोल्या,

गजपुर नगरने विषे तुं जैनी राजा हतो, अने कोकाश जैनी ब्राह्मण ह तो. तुजने प्रसादनुं पात्र सूत्रधार हतो. ते जैनी ब्राह्मणने वचनें तें अ नेक जैनजीर्णोद्धार कराव्या, नाना प्रकारना रत्नमयी बिंब जराव्या. ॥यतः॥ जवणं जिणस्स न कयं, नय बिंबं नेव पूइआ साहु ॥ डुद्धर वयं न धरिअं; जम्मो परिहारिर्ठ तेहिं ॥ १ ॥ हवे सूत्रधार पण राजाना कह्या थकी वली अधिकतर नवी नवी रूप शोजानी रचनाने धर्मबुद्धियें चैत्यादि कर्मा करतो हवो ॥ यतः ॥ कला कलयतः सैवं, श्लाघनीया मनीषिणा म् ॥ यां श्रीसर्वज्ञसुखदां, हेतुत्वेनोपयुंजंते ॥ १ ॥

एकवार ते सूत्रधारें जातिमद कर्यो. वली एकदा कोइक राजाथी नाठो. तेवारें जैनमतधारक जैन सूत्रधार महा कलावंत त्यां आव्यो. त्यारें तेणें कलाना मात्सर्य माटे राजा आगल चाडी करीने ईर्ष्यायें कोइ बीजा साध र्मी सूत्रधारने बतावी दीधो ॥ यतः ॥ कलावान धनवान् विद्वान्, क्रिया वानपमानवान् ॥ नृपस्तपस्वी दाता च, स्वतुल्यं सहते नहि ॥ १ ॥ राजा कानना काचा होय, तेमाटे छ घडी सूधी तेने धरी राख्यो, पछी पश्चात्ताप करीने तेने मूकाव्यो, सत्कार कर्यो ॥ यतः ॥ साधर्मिकाणां सत्कार, स्तिर

स्कारः किलापदाम् ॥ तेषां पुन स्तिरस्कारः, पुरस्कारः सुडुर्गतेः ॥ १ ॥
ते राजा अने सूत्रधार बेहु जण अण आलोइने सौधर्म देवलोकें देव तानी ऋद्धि नोगवीने तमे इहां उपन्या. तें पूर्वें श्री अरिहंतनी नक्ति क री हती, माटे एटली ठकुराइ पाम्यो, तथा कोकाश अतुल्य कलामां कुश ल थयो, एक वार जातिमद कस्यो हतो, तेथी दासीपुत्रपणुं पाम्यो. फोकट ब घडी सूधी साधर्मिकने धरी राख्यो, माटे बमास सूधी बेहु जणने कनक राजायें धरी राख्या. पबी साधर्मिकने मूक्यो, माटे इहां पण बंदीखानाथी मूकाणा ॥ यतः ॥ वाचिकं कायिकं मान, सिकं कर्मपुराकृतम् ॥ अवंध्यबीज वहत्ते, स्वानुरूपं पुनः फलम् ॥ १ ॥ अनालोचितशल्यत्वे, विपाकोयं वि दन्नपि ॥ बालो नालोचयेब्बल्य, महोबाल्यविजृंनितम् ॥ २ ॥ एवां ज्ञानी नां वचन सांनलीने विचास्युं के, अणआलोयुं पाप ते घणा विपाकने आ पे. एम जाणीनें राजायें, दिग्व्रतमां जे अतिचार लाग्यो हतो ते रूडीरीतें आलोयो, गुरुयें जे प्रायश्चित्त आप्युं ते आचरीने बेहु पोताने ठेकाणे आव्या.

ए रीतें राजायें घणा काल सूधी राजऋद्धि नोगवीने, अवसरे पोता ना पुत्रने राज्य आपीने, बेहु राणी साथे प्रव्रज्या लीधी. ते राजा, चारि त्र पालीने सौधर्म देवलोकें देवता थयो, फरी मनुष्यावतार पामी राजा थइने सिद्धिनां सुख अनुनवशे. कोकाश पण राजा साथें चारित्र लेइ घ णा काल सूधी चारित्र पालीने माहेंद्र देवलोकें इंद्रनो सामानिक देवता थइने पबी मनुष्यावतार पामीने सिद्धि पामशे. ॥ ए.काकजंघ राजा तथा कोकाशनी कथा आचार प्रदीप प्रकरणमां बे.

ते माटे राजाने तथा कोकाशने बीजुं घणुयें बल हतुं तो पण जो ध र्मरूप बल हतुं, तो बंदिखानामांथी नीकल्या. तथा जो धर्मबल हतुं तो अंते सिद्धिने पाम्या. माटे धर्मबल ते सर्व बलने जीतनार बे. इति तृतीयपद.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे बे. " सव्वं सुहं धम्मसुहं जिणाइं. (सव्वं सु हं के०) सर्व सुखने (धम्मसुहं के०) धर्मसुख (जिणाइं के०) जीते. एटले सर्व सुखने धर्मसुख जीतनार बे. ॥ यतः ॥ तणसंथारनिसन्नो, मुणिवरो नठरागमयमोहो ॥ जं पावइ मुत्तिसुहं, कत्तो तं चक्कवट्टी वि ॥१॥ एटला माटे श्री नगवती सूत्रे बार मासनी दीक्षा पर्यायवंत मुनियें अनु त्तर विमानना सुखने पण उल्लंघ्या बे. ते उपर संयति राजानो दृष्टांत कहे बे.

॥ कांपिल्लपुर नगरने विषे संयति नामें राजा राज्य करे छे. ते एकदा स मये हाथी घोडा रथ पायक चतुरंगी सेनायें परिवस्यो मृगया करवा नी कल्यो. रसनो गृध्र थयो थको मृगने हणे छे, ते राजा, केसरी नामा उद्याने गयो. त्यां एक मुनिराज अणगार तपोधन सज्झाय ध्यानयुक्त धर्मध्यान ध्याय छे, वृक्षादिकें व्याप्त नागरवेली प्रमुखना मंरुपमां रह्या छे, पाप आ श्रव खपाव्या छे, एवा मुनिनी पासे एक मृग आव्यो. तेने संयति राजा यें हण्यो. ते वेलायें घोडो दोडावीने शीघ्र त्यां राजा आव्यो. मृगने मूउं देखीने अणगार दीठा. त्यारें राजा संभ्रांत थयो थको विचारे छे के, लगा रेक मुनिनें में हण्या. अहो! हुं घातक छुं, मने हणवानुं शील छे, हुं मंद पुण्यनो धणी छुं. एम चिंतवी, घोडाने विसर्जन करी, मुनिने विनयसहि त वंदना करीने, एम कहेतो हवो के, हे जगवन्! तमें महारो अपराध खमो. परंतु मुनि पण ध्यानमां रह्या थका राजाने बोलावे नही, त्यारें जयभ्रांत थको राजा विचारे छे के, आ मुनि रखे मुजने नीच जाणीने घ णो कोप करे!!! एवुं जाणीने बोल्यो, हे जगवन्! हुं संयति राजा छुं. मने बोलावो. जो साधु कोप करे तो क्रोडोगमें मनुष्यने बाली नांखे.

हवे मुनि बोल्या, हे राजन्! तुजने अजय छे. तुं पण सर्व जीवने अज यनो देनार थाउ. आ अनित्य जीवलोकमां हिंसा करीने शुं रीझ पामे छे? तथा शरीर अनित्य छे. सर्व छांमीने अवश्य जवुं छे, माटे राज्यमां शुं म ग्न थयो छो? जीवित तथा रूप तो वीजलीसरखुं चंचल छे, तेमां तुं मूं जाणो छो, अने परजवने अर्थे कांइ बूजतो नथी. स्त्री, पुत्र, मित्र, बांध व, ते सर्व पोतें जीवतो होय, त्यांसूधी सर्व खावा पीवा जोग जोगव वा मले, पण मुआ पछी कोइ केडे न आवे. मुआ पछी जो पिता मुउ होय तो छुःखीया थका तेना पुत्र तेने बालवा काढे. पुत्र मुउ होय तो पिता बालवा काढे, बांधव मूउ होय तो बांधव काढे. पछी जे ते जीव द्र व्य उपार्जी गयो होय ते, पछवाडाना लोक, हर्ष करी करीने संतोष पा मी पामीने, अलंकारादि जोग जोगवे. अने जे मुउ तेणें तो जे शुजाशुज कर्म बांध्यां, ते कर्म सहित परजवे जाय. ते माटे हे राजन्! शुजने हेतु यें तुं तप अंगिकार कर. ते सांजलीने राजा, महा संवेग निर्वेद पाम्यो. राज्य छांमीने गईजाली मुनिनी पासे जिनशासनने विषे परमसुख रूप

एवुं चारित्र लेता हवा. पछी अनियत विहार करतां थकां, तथाविध को इ गामने विषे आवता हवा. एवामां कोइ अनिर्दिष्ट नामा क्षत्रिय जाति नो उपन्यो राजा ते स्वर्गथी च्यवीने आव्यो छे. तेणें कोइ निमित्ते जाति स्मरण ज्ञान उपन्याथी वैराग्य पामी राज्य छांमीने दीक्षा लीधी छे. ते पण विहार करता त्यां आव्या. ते संयति मुनिने देखीने एम कहेता हवा के, हे मुनि! तमारुं नाम शुं? गोत्र शुं? माहणपणुं शाने अर्थे लीधुं छे? आचार्यनी सेवा केम करो छो? अने विनीत केम कहेवाउ छो? तेवारें संयति मुनि बोल्या, महारुं संयति एवुं नाम छे. तथा हुं गौतमगोत्री छुं. गर्दनाली नामें महारा आचार्य छे, हुं जीवघातथी निवर्त्यो छुं माटे मा हण छुं, मुक्तिने अर्थें क्रिया करुं छुं. अने ते आचार्यना हुकुम प्रमाणे ते मनी सेवा करुं छुं. एटलांज माटे विनीत कहेवाउं छुं.

वली वगर पूछेज क्षत्रिय मुनि बोल्या. हे मुनि! क्रियावादी, अक्रिया वादी, विनयवादी, अने अज्ञानवादी, ए चारेने जे नव तत्त्वना जाण पुरु षो छे ते कुत्सित कहे छे, हीणा कहे छे, एम तत्त्वना जाण क्षायक ज्ञानी श्रीमन्महावीरस्वामी कहे छे. तेनुं फल देखाडुं छुं के, जे पापकारी पुरुष होय ते, घोर नरके पडे छे. तथा जे शुद्ध प्ररूपणा रूप धर्म सेवे छे, ते प्राणी दिव्यगति पामे छे. ते माटे क्रियावादी प्रमुखनां जे वचन छे, ते मा यावी होवाथी परमार्थें शून्य छे. तेनी मृषानाषा छे, ते कारणे हुं तेनां व चन अण सांनलतो पोताने योग्य स्थानके वसुं छुं, गोचरी प्रमुख जाउं छुं. एवीरीतें ते क्षत्रिय मुनियें संयतिराज ऋषिने स्थिर करवा माटे तेणें एम कह्युं. हवे वली ते वादीना वचनथी सांनलतो तेनो हेतु कहे छे.

ते क्रियावादिप्रमुख मिथ्यादृष्टि, अनार्य सर्वेने में जाण्या छे, परलोक छतो छे, महारो आत्मा सद्योगरीतें जाणुं छुं, हुं पांचमे देवलोकें महाप्रा ण नामा विमानने विषे महा कांतिवंत उत्कृष्ट आउखें देवता हतो, त्यां थी च्यवीने मनुष्यना नवमां आव्यो, ए सर्व जातिस्मरण ज्ञानें करी हुं जाणुं छुं, वली विशेष ज्ञानेकरीने पोतानुं अने परनुं आउखुं जाणुं छुं. ते माटे अनेक वादीना मतनो जे अनिलाष ते पोतानुं स्वछंदपणुं छे जे अनर्थकारी संयमना. घात हेतु ते सर्व हे संयतिमुनि! तमे वर्जजो.

वली सांनलो हुं शुनाशुनसूचक प्रश्न, तथा गृहस्थना घर संबंधि

कार्यना जे विचार कहेवा तेथी निवर्त्त्यो बुं. माटे जे कोइ एवा मार्गे चा
ले, ते आश्चर्यकारी जाणवा. तथा में जे कह्युं के, हुं आउखा प्रमुख जाणुं
बुं, ते विज्ञान श्री जिनशासनमां बे, पण बौद्धादिकना शासनमां नथी,
ते माटे श्रीजिनशासनमां उद्यम करवो. उद्यम करवाथीज हुंपण जाणुं
बुं, तेम तमे पण जाणशो. ते माटे तमोने उपदेश देतां कहुं बुं के, तमे अ
स्तिस्वन्नाव अंगिकार करजो, नास्तिकस्वन्नाव तजजो, सम्यक्ज्ञानें संयुक्त
थयाथका कुःखें आचराय एवुं धर्माचरण करजो.

वली पण क्षत्रिय मुनि महापुरुषोनां उदाहरण देइने संयति मुनिने स्थि
र करतो कहे बे के, एवी पूर्वोक्त वातो सांन्नलीनें न्नरत राजायें न्नरत क्षेत्र
बांम्युं, सगर राजायें सागरांत पृथ्वी त्यागी, एम मघवा चक्रवर्त्तीयें, न्नर
तना ब खंम बांमी दीक्षा लीधी,सनत्कुमारें पण पुत्रने राज्यें थापीने तप
अंगिकार कस्यो, लोकने विषे शांतिना करनार श्रीशांतिनाथस्वामी पण न्नरत
क्षेत्रना ब खंम पृथ्वीनुं राज्य बांमी अनुत्तर गतिने पाम्या, एमज इक्ष्वाकु
कुलराजामां वृषन्न सरखा विख्यात कीर्त्तिना धणी कुंथु नामें राजाधिराज
सिद्धि वस्या, तथा श्रीअरनाथ पण ब खंम त्याग करीने शाश्वत सुख पा
म्या, तेमज महापद्म चक्रीयें उत्तम न्नोग बांमीने तप अंगिकार कस्यो, व
ली एक बत्री धरती साधीने श्रीहरिषेण चक्रीयें अव्याबाध सुख वस्युं, तेम
जय नामें चक्री एक हजार राजा साथें दीक्षा लेइने शाश्वत सुखना न्नोगी
थया, वली दशार्णन्नद्रराजा दशार्णे देशनुं राज्य बांमीने दीक्षा लेता हवा.
जेने साक्षात् इंद्र महाराजायें घणी ऋद्धि देखाडीने धर्मने विषे प्रेस्था,
तथा नमिराजा तो साक्षात् परीक्षा करतां पण न चल्या. त्यारें इंद्रें वारं
वार प्रणाम कस्यो. पण नमिराजायें पोताना आत्माने न नमाव्यो. वली
करकंमू कलिंगदेशने विषे उपन्या, डुर्मुख राजा पंचाल देशने विषे उपन्या,
नमिराजा विदेह देशने विषे उपन्या, निग्गइ राजा गंधार देशने विषे
उपन्या, ए सर्वे राजाउंमां वृषन्न सरखा थका पोताना पुत्रोने राज्यें था
पीने जिनशासनमां दीक्षा लेता हवा, वली सौवीर देशनो धणी उदाइ रा
जा राज्य बांमी दीक्षा लेइ अनुत्तर गति पाम्यो, तेम काशी देशना धणी
नंदन नामें सातमा बलदेवें संयम लेइ कर्मशत्रुने हण्या, तथा विजय ना

मा बलदेवें गुणसमृद्ध राज्य बांमी दीक्षा लीधी, वली महाबल राजर्षि उग्र तपस्या करीने माथा साटे सिद्धि वस्था.

एम ते क्षत्रिय मुनियें, संयति मुनिने महा पुरुषोनां उदाहरणें करी ज्ञान पूर्वक क्रियानो महिमा कहीने हवे उपदेश दे ने के, हे संयतिमुनि! ते माटे ते नरत राजा प्रमुखनां उदाहरण सांजलीने उन्मत्त प्रलाप सरखा क्रियावादी आदिकना नामने कोण अंगिकार करे? जेमाटे श्रीजिनमत अंगिकार करीने केइक संसार समुद्र तस्या, माटे जे बुद्धिवंत होय ते प्रमाद न करे. एटले एम कह्युं के, जिनशासन अंगिकार करवुं, ते अंगिकार करीने केइक संसारसमुद्र तस्या, केइ तरे ने, केइ तरशे. ए कहेवाथी सिद्धिरूप फल बताव्युं. अनुक्रमें क्षत्रिय मुनि तथा संयति मुनि बेहु सिद्धि वरशे, ॥ इति श्रीउत्तराध्ययंन सूत्रे ॥ एटले प्रस्तुत पदने एम जोडीये, जे सर्व सुखने जींतनार एक धर्मसुख ने, तेथी नरत राजा प्रमुखें ब खंमनां राज्य सुख बांमीनें चारित्र अंगिकार कस्यां ॥ इति श्रीसकलसनानामिनीनालस्थ ललितलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणे षोडशगाथायांचत्वार्युदाहरणानिसमाप्तानि॥

हवे सत्तरमी गाथा कहे ने. तेनो पूर्वगाथा साथें ए संबंध ने के, पूर्व गाथामां चार वाना थकी पण धर्म उत्कृष्ट ने एम कही देखाड्यो. ते माटे हवे सात वाना सेवतो धर्मनो प्रतीपक्षी अधर्म थाय ने. ते अधर्मना कार्यनूत जे धन प्रमुख ने तेनो नाश देखाडे ने. एसंबंधें आवी सत्तरमी गाथा कहे ने.

जूए पसत्तस्स धनस्स नासो, मंसं पसत्तस्स दयाइ नासो ॥ मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो, वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो ॥ १७ ॥

अर्थः—"जूए पसत्तस्स धणस्स नासो" जे प्राणी (जूए के०) जूवटुं रमवाने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीनुं (धणस्स के०) धननो (नासो के०) नाश थाय, एटले जूवटुं रमवामां आसक्त होय तेना धननो नाश थाय. ते उपर नलकूबरनो दृष्टांत कहेवो. तेनी कथा

एज पुस्तकना बीजा नागमां श्री नेमीश्वर नगवानना रासमां आवेली होवाथी इहां लखी नथी. तथा पांमव चरित्रमां पण बपाइ गइ बे.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे बे. " मंसं पसत्तस्स दयाइ नासो " जे प्राणी (मंसं के०) मांसने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीने (दयाइ के०) दयानो (नासो के०) नाश होय. ते प्राणी हिंसा करीने कडुआ विपाक नोगवे. ते उपर सोदामनो दृष्टांत कहे बे.

एकदा श्रीकृष्णना पिता वसुदेवजी फरता थका त्रण सोषक पुरने विषे आव्या, त्यारें रात्री हती तेथी बहार देवकुलमां जइने सूइ रह्या. एवामां एक राक्षस आव्यो, तेणें वसुदेवजीने उगाड्या. उपाडी लेइने जवा मांम्युं. एटले वसुदेवजीयें मुष्टिप्रहार कस्यो. एम करतां बेहु जणने युद्ध थयुं. प्रथम बाहुयुद्ध कस्युं, पढी शस्त्रयुद्ध कस्युं, पढी पकडीने जेम धोबी शिला उपर वस्त्रने पढाडे, तेम शिला उपर पढाड्यो. तेथी राक्षस मरण पाम्यो. एवामां वहाणुं वाह्युं, घणा लोक नेगा थया, ते घणुं आदरमान देइ, श्री वसुदेवजीने रथ उपर बेसारी घणां वाजिंत्र वाजते नगरमां लेइ गया. सहुए मली वसुदेवजीने पांचसे कन्या देवा मांमी. परणवानो आग्रह कस्यो. वसुदेवजी बोल्या, हमणां हुं पाणिग्रहण नही करुं. एक वार तमे मनें ए वात कहो के, ए अधम पुरुष कोण हतो ? जेनें मास्यां थकां तमने आवडो हर्ष उपजे बे ! ! त्यारें तेमांथी एक पुरुष बोल्यो.

कलिंग देशें कांचनपुर नगरने विषे जितशत्रु नामें राजा राज्य करे बे. तेने सोदाम नामें पुत्र थयो. पण ते सोदामने सहज स्वनावें मांस खाधानो ढाल पड्यो. ते घणो मांसनो लोलुपी थयो. जेनो जे स्वनाव पड्यो ते टाल्यो टले नही. जेम श्वान एक पग उंचो राखी मूतरे तेने श्यां चीर खरडाय बे के, जे माटे एने एक पग उंचो करवो पडे बे? तेमज दरजी कपडानो शिवनार पोतानी आंगली चाटे बे ते क्यां आंगली मधनी मीठासें खरडी बे? तथा मोची टांको मारे ने कराजे एटले मोची चामडाने टांको मारे अने घणो नार ताणनार जेवो आकार देखाडे बे ते क्यां चालीश मणने गाम्ले जोतस्यो बे? तथा कागडो पाणीयें नरेलुं सरोवर मूकीने कुंनने जइ विटाले बे ए सर्वे तेमनी टेव पडी गयेली बे ते कांइ मटे नही.

इत्यादिक दृष्टांतें सोदामने मांस खाधानो ढाल पड्यो ते मटे नही.

राजा पोतें तो घणो परोपकारी बे, पण दीकरो डुष्ट थयो तेथी बुटयुं जाय नही. माटे राजायें नित्य एकेका मोरना मांसनो हुकम कस्यो. ते वं शगीरि नामा पर्वतमांथी एकेको मोर, एने नक्षण करवा माटे आणी आपे.

एकदा रांधणियें मोरनुं मांस लावीने मूक्युं, अने पोते क्यांक आडो अवलो गयो. एवामां मांजार आवीने मांस लेइ गयो. त्यारें रांध णियें नय थकी कोइकनुं बालक मारीने रांध्युं, तेने सोदाम नक्षण कर वा बेगे. तेनो स्वाद घणो सारो लाग्यो, त्यारें रांधणियाने पूब्युं, ए केनुं मांस हतुं ? रांधणियायें सर्व हकिकत कही संनलावी. त्यारें सोदामें रांध णियाने कह्युं के, तुं निरंतर मोरने बदले मनुष्यनुं मांस लावीने रांधजे. पबी ते डुष्ट सोदाम, निरंतर लोकोनां बालक लेइ जाय. एम करतां ए कदा राजायें ते व्यतिकर जाण्युं. त्यारें राजा कोपें कलकल्यो थको ते सो दामने, नगरमांथी काढी मूकावतो हवो, ते पण पिताथी बीहीतो थको पर्वतमां जइने वश्यो. परंतु ते निरंतर आ नगरमांथी एकेकुं मनुष्य लेइ जतो हतो, तेने तमे यमपुरीयें पोचाड्युं ते काम घणुं रूडुं कर्युं. ए तमे घणा मनुष्यनी हत्या उतारी. ते सांनलीने वसुदेवजी घणो हर्ष पाम्या. त्यां पांचसे कन्यानुं पाणिग्रहण कर्युं. ए रीते मांसना खानारने दया न होय, ते माटे मांस नक्षण न करवुं. मांसना खानार प्रायें नरके जाय. एवुं श्री नगवतीजी सूत्रमां कह्युं बे. ॥ ए सोदामनी कथा श्रीनेमिचरित्रमां बे.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बेः—" मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो " ॥ जे प्राणी (मज्जं के०) मदिराने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय. ते प्राणीनुं (जसस्स के०) यश जे बे ते (नासो के०) नाश पामे. ते उपर राजाना पुत्रनी कथा कहे बे.

साकेतपुर नगरना राजानी मदनलता राणीनी कूखने विषे पुत्र आ व्यो, ते पुत्र अनुक्रमें महोटो थयो, राजाने घणो वहालो हतो, ते यौव नावस्था पाम्यो, एटले तेने मदिरा पीवानी टेव पडी. गइ तेणे कर्मदोषें करीने एकदा मदिरा पीधी बे तेथी मदोन्मत्त थयो, थको राजानी माता ने आक्रोश गालो ताडना तर्जना करवा लाग्यो. ते वृत्तांत राजायें जाण्युं. तेणें पुत्रने तेडीने घणो ठबको दीधो. त्यारें मदिराना परवशथी ते राजा ने पण आक्रोश करवा लाग्यो. तेथी राजाने घणो कषाय जाग्यो. राजायें

विचार्युं के, सुवर्णनी छुरी होय तोपण पेटमां मारवाने काम न आवे, ते माटे ए म्हारो पुत्र छतां पण जो म्हारी माताने आक्रोश करे, अने मने खातरमां न गणे, तो ते म्हारे शा काममां आवे? एम विचारी पुत्रनी जीभ कपावी. तेथी तेनो मद उतरी गयो. लोकमां घणुं लाज्यो. नगरीमां घणो अपयश थयो, पछी एक मासनुं अनशन करीने ब्राह्मणनो दीकरो थयो. इत्यादिक विशेष अधिकार श्रीसमरादित्य चरित्रथी जाणजो, इहां मदिरानुं प्रयोजन हतुं तेटलीज वात कही. एम वली सांबकुमर प्रमुखें मदिरा पीधी, तेथी अनर्थ थयो छे॥ यतः॥ शैवशास्त्रेऽपि ॥ मूलं समस्तदोषाणां, मद्यं यस्मादुदिरीतम्॥ मद्यपानं कथं कार्यं, नरेणाशुचिलक्षणम् ॥ ॥ १ ॥ इत्यादि ॥ दूहा ॥ अंब फले पति राखके, महुआ फले पत खोय ॥ ताको रस मुखमां पडे, क्युं न हीन बुद्धि होय ॥ १ ॥ इत्यादि ॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छेः—वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो" जे प्राणी (वेसा के०) वेश्याने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्तहोय, ते प्राणीना (कुलस्स के०) कुलनो (नासो के०) नाश थाय. एटले कुल वधे नही. ते उपर उज्झित कुमारनो दृष्टांत कहे छे. यथाः—

वाणिज्य गाम नगरने विषे ईशान कूणे द्युतिपलाश नामें उद्यान हतुं. तेमां सुधर्म यक्षनुं देहेरुं छे. त्यां मित्र नामें राजा राज्य करे छे. तेने श्री नामें देवी छे. ते नगरमां कामध्वजा नामें गणिका वसती हती. ते वेश्या बहोंतेर कलानी पंडित, चोसठ गणिका गुणें सहित, एकवीश रति गुणें प्रधान, बत्रीश लक्षणा पुरुषने वश करती, अढार देशनी भाषामां विशारद, महारूपवंती, हजारोगमे गणिकानुं अधिपतिपणुं भोगवती विचरे छे.

वली ते नगरने विषे महाऋद्धिवंत एवो विजयमित्र नामें सार्थवाह वसे छे. तेने सुभद्रा नामें भार्या छे. तेने उज्झित नामें पुत्र छे. एकदा भगवान श्री महावीरस्वामी समोसर्या. तेमने राजावंदना करवा नीकल्यो, धर्म सांभलीने पर्षदास्थानके गइ. पछी भगवंत श्री गौतमस्वामी छठ छठनुं, पारणुं करता पारणाने दिवसे वाणिज्य गाम नगरने विषे गोचरी पधार्या, राजमार्गमां आव्या, त्यां घणा हाथी घोडा सुभट संनद्धबद्ध थइ, हाथमां विविध प्रकारनां हथियार धर्यां छे, तेना वृंदमां मध्य भागे एक पुरुष छे, ते बंधनें बांध्यो छे, कान नाक काप्यां छे, वध्य मंडनें मंडित छे, गले

कणेरनी माला घाली बे, तिलनी पेठे बेदतां तेनुंज मांस तेना मुख मां खवरावता, कांकराना सेकडो तेणें मारी जतो, अनेक नरनारीयें परि वस्यो बे, राजपुरुष चोतरे चोतरे उद्घोषणा करे बे के, जे कोइ उज्ज्ञित कुमर नी पेठें अपराध करशे, तेने पोतानां कर्म अपराधी करशे. ते वात गौतम स्वामीयें सांनली, यथापर्याप्त आहार लेइने प्रनु पासे आवी, आहार दे खाडी, वंदना नमस्कार करीनें एम कहेता हवा के, हे नगवन् ! में नगर मां आज पूर्वोक्त वृत्तांत दीतुं, ते पुरुष पाठले नवे कोण हतो ? प्रनु बोल्या.

आ जंबुद्वीपना नरतक्षेत्रने विषे हस्तिणाउर नामें नगर हतुं. त्यां सुनंद नामा राजा राज्य करतो हतो, ते नगरने विषे एक महोटुं गोमंम्फल हतुं, त्यां घणां गोरूप अनाथ होय, सनाथ होय आदिक सर्व नगरीनी गायो, बलदिया, पाडा, वृषन सर्वेने चारोपाणी संपूर्ण मले, तेथी निरुपसर्ग थकां सुखें रहे बे. ते नगरमां एक नीम नामें कूटग्राह वसे बे, ते घणो अधर्मी बे, तेनी उत्पला नामें नार्या बे तेनें एकदा गर्न रह्यो. ते गर्न त्रण मासनो थयो त्यारें उत्पलाने, एवो दोहोलो उपन्यो के, जे स्त्रियो, गायो अने वृषन प्रमुखना कान, नाक, आंखो, जीन, होठ, गलकंबल, खांधां प्रमुख नां सोला करी तली नुंजी संस्कारी मदिरा प्रमुख सहित आस्वादन कर ती हशे, तेने धन्य बे. एवा पदार्थ जो होयतो हुं पण नोजन करुं. एम विचारती दिवसे दिवसे दूबली थाय, मुख कुमलाय, यथोचित पुष्प, वस्त्र, गंध, माल्य, अलंकार नोगवे नही, ते नीम कूटग्राहें जाण्युं. त्यारें उत्पलाने पूबेयुं के, तुं डुबली केम थइ बो ? त्यारें तेणीयें दोहोलानी सर्व वात कही. नीमें कह्युं, तहारो दोहलो हुं पूरो पाडीश, तुं डूबली न थइश. पठी एकदा नीम कूटग्राह मध्यरात्रे एकलो निर्बीकपणें संनद्ध बद्ध हथियार पडि हार लेइने गोमंम्फलमां जइने कोइना कान, कोइनी आंख, कोइना खांधा, इत्यादिक कापी कापीने लेइ आव्यो. उत्पलाने आप्यां. तेणें तेज रीतें वावर्यां. दोहोलो संपूर्ण थयो. अनुक्रमें नव मास पूरा थया, पुत्र आव्यो, ते महोटे महोटे शब्दें आरडवा लाग्यो, घणुं विरूप विस्वर आरड्यो. ते बोकरानो शब्द सांनलीने आखा हस्तिणाउर नगरनी गायो तथा गामनां वा बडां बलदिया प्रमुख त्रास पाम्या थका चारे तरफ नासवा लाग्या. तेमाटे तेना मातापितायें तेनुं गोत्रास एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमें ते महोटो थयो.

एवामां तेनो पिता जीम मरण पाम्यो. त्यारें तेना मित्र ज्ञाती स्वजन प्रमुखें घणुं रोतां आक्रंद करतां तेनुं मरणकार्य कर्युं.

एकदा सुनंद राजायें ते गोत्रासने कूटग्राहपणें थाप्यो. जे कोइ मार्ग प्रमुखमां हीणाचारी होय, तेने पकडे, दंम करे, त्यारें गोत्रास निरंतर अ र्द्धरात्रीसमये संनद्धबद्ध प्रमुख आयुद्ध लेइ, गोमंमल मध्ये जइने, कोइना नाक, कोइना कान, कोइना गलकंबल, बेदीने घेर लावे. तेना सोला प्रमुख निपजावीने जक्षण करे. एम घणां पापकर्म आचरी पांचसे वर्षनुं आयु पाली, आर्त्तध्यानें मरीने, बीजी नरके त्रण सागरने आउखें जइ उपन्यो.

हवे इहां विजयमित्र सार्थवाहनी सुजद्रा जार्याने बालक आवे डे, ते जी वतां रहेतां नथी, एवामां ते गोत्रास नारकीथी नीकलीने सुजद्रानी कूखें आवी पुत्रपणें उपन्यो, प्रसव्या पडी उकरडे नांखी देइ वली पाडो त्यां थी उपाडी लीधो. पडी अनुक्रमें महोटो कर्यो. बारमें दिवसें उकरडाथी लीधो माटे गुणनिष्पन्न उज्झितकुमार एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमें ते खीरधात्र्य, मज्जनधात्र्य, मंमनधात्र्य, खिलावणधात्र्य, अने अंकधात्र्य, ए पांच धात्र्यें पालीजतो महोटो थाय. एवा अवसरे विजयमित्र सार्थवाह गणिम धरि म मेज्ज पारिछेद्य ए चारे प्रकारनां जांम लेइने लवण समुद्रमां जहाजे चढयो. त्यां जहाज जाग्युं, सर्वजांम बूड्या, सार्थवाह अशरण थको मरण पाम्यो, त्यारें ते मुउ जाणीने, घणा ईश्वर, तलवर, मामंबिकादिक हता ते बाह्य-हस्तगत सर्व द्रव्य लेइ गया. सुजद्रा सार्थवाही पण जर्त्तारनुं मरण सांजलीने घणो शोक संताप करती आर्त्तरौद्र ध्यान धरती रोती आक्रंद क रती विलपती थकी रही. मित्र, ज्ञाति, स्वजनादिकें मली मरण कार्य कर्युं.

अन्यदा जद्रा सार्थवाही साथनो विनाश, जहाजनो विनाश, जर्त्तार नो विनाश चिंतवती थकी, कालधर्म पामी. तेने मरण पामी जाणीने को टवालें आवी उज्झित कुमारने घरमांथी काढी मूक्यो, अने ते घर बीजाने आप्युं. ते उज्झित कुमार पण पोताना घरमांथी नीकल्यो थको वाणिज्य गामने विषे जुवटुं रमतां त्यां वेश्याना घरने विषे फरतो रहे, कोइ वारना र नही तेथी स्वइछायें जोग जोगवतो थको विचरे. स्वछंदाचारी, मद्यप्र संगी, चोरप्रसंगी, द्यूतप्रसंगी, वेश्याप्रसंगी थको एकदा कामध्वजा गणि का साथें लाग्यो, ते साथें उदार विषय सुख जोगवतो विचरे डे.

एवा अवसरे इहां मित्रराजानी राणी श्रीदेवीने योनिशूल प्रकट थयुं. तेमाटे मित्रराजा पोतानी राणी साथें मनुष्य संबंधी नोग नोगवी शके न ही. त्यारें राजायें उज्झित कुमारने कामध्वजा गणिकाना घरथी काढी मू काव्यो, अने पोते ते कामध्वजागणिकाने अंगिकार करी.

हवे उज्झित कुमार ते वेश्या उपर गृद्ध थयो, तेमांज तल्लीन थयो थको मूर्छित थयो तेने बीजुं कांइ गमे नही. ए गणिकानोज अवसर ताकतो फरे. एकदा ते अवसर पामीने कामध्वजा गणिकाना घरमां गयो. का मध्वजा गणिका साथें नोग नोगववा लाग्यो. एवा अवसरे मित्रराजा स्नान करी, बलिकर्म करी, सर्वालंकारें विनूषित थइ, मनुष्यना वृंदें परि वर्यो ज्यां गणिकानुं घर छे, त्यां आव्यो. एटले उज्झित कुमारने गणिका साथें नोग नोगवतो दीठो. त्यारें कषायमां आवी, त्रिवली चढावीने उ ज्झित कुमारने पोताना पुरुष पासे पकडावी यष्टि मुष्टि ढींचण अने कू णीने प्रहारें करी मुवा सरखो कर्यो. पछी अवले बंधनें, बांधीने हे गौतम! जेम तमे जोइ आव्या एवी अवस्थायें पमाड्यो छे.

एम नगवाने कहे थके श्री गौतमस्वामी पूछे छे के, हे नगवन्! ए इहांथी काल करीने क्यां जशे? प्रनु बोल्या, ए उज्झित कुमार, पच्चीश व र्षनुं परम आउखुं पालीने रत्नप्रनायें नारकी थशे. त्यांथी नीकलीने वानर टोलामां वानरो थशे, ते यौवनमां तिर्यंचना नोगनेविषे गृद्ध थयो थको एक वानर साथें युद्ध करतां मरण पामीने एज नरतक्षेत्रें इंद्रपुर नगरमां गणिकाना कुलने विषे पुत्रपणें उपजशे. त्यां जन्मतांज तेना माता पिता वर्द्धित कर्म करी तेने नपुंसक कर्म शिखवशे. प्रियसेन कुमार नाम थापशे. ते नपुंसक, यौवनावस्था पामे थके, रूपलावण्य उत्कृष्ट पामशे. पछी ते प्रियसेन कुमार इंद्रपुर नगरने विषे राजा प्रमुख घणा लोकनी विद्या, प्र योग, मंत्र, चूर्ण, वशीकरण प्रमुखें मनुष्य संबंधी उदार नोग नोगवतो विचरशे. तेथी घणां पापकर्म उपार्जशे. एकवीशसें वर्षनुं परम आउखुं पालीने रत्नप्रनायें नारकीपणें उपजशे. त्यांथी च्यवीने अनुक्रमें तिर्यंच ना नव प्रमुखने आंतरे साते नरकमां उपजशे. पछी जलचर, थलचर, खे चर, उरःपरिसर्प, नुजपरि सर्प तेनी जेटली जाति जेटली कुलकोडी छे ते मां एकेकमां अनेक लाख वार उपजशे. तेमज चौरिंद्रियमां, तेइंद्रियमां,

बे इंडियमां एकेक जातिमां अनेक लाखवार उपजशे. एम कडवी वनस्पति प्रमुखमां तथा वाउ, तेउ, अप अने पृथ्वीमां अनेक लाखवार उपजशे. त्यांथी आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे चंपा नगरीमां पाडापणें उपजशे. ते पाडाने गोठील पुरुष मारशे. त्यांथी च्यवी एज चंपा नगरीमां शेठने कुले पुत्रपणें उपजशे. ते यौवनावस्था पामशे, त्यारें स्थविरनी पासे समकित पामी, चारित्र लेशे. पांच समितें समिता, त्रण गुप्तें गुप्ता थइ, घणां वर्ष सूधी साधुपर्याय पाली, आलोइ पडिक्कमी, समाधिमां काल करीने, सौधर्म देवलोकें देवता थशे. त्यांथी च्यवीने महाविदेह क्षेत्रे उत्तम कुलमां उपजी केवलज्ञान पामीने मोक्ष जशे. ए उज्झित कुमारनी कथा श्री विपाक सूत्रना बीजा अध्ययनमां छे, माटे विस्तारना अर्थियें त्यां जोवुं. ते उज्झित कुमार वेश्यासंगी थयो तो पुत्रसंतति न थइ, अने माठा विपाक पाम्यो. माटे वेश्यासंग तजवो ॥ इति श्रीसकलसजालामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणे सप्तदशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि.

हवे अढारमी गाथा कहे छे. तेनो संबंधतो पूर्वे मेलव्यो छे.

हिंसापसत्तस्स सुधम्मनासो, चोरीपसत्तस्सं सरीरनासो ॥ तहा परत्नीसु पसत्तयस्स, सव्वस्स नासो अहमा गईय ॥१८॥

अर्थः–" हिंसापसत्तस्स सुधम्मनासो " जे प्राणी (हिंसा के०) जीवहिंसाने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीना (सुधम्म के०) जला धर्मनो (नासो के०) नाश थाय. इहां गुरु प्रत्यें शिष्य पूछे छे के, ज्यारें हिंसा करतां धर्मनो नाश थाय, त्यारें दान देवपूजा प्रमुख करतां धर्म केम थशे ? कारण के, तेमां तो हिंसा थाय छे. हवे गुरु महाराज उत्तर आपे छे के, हे शिष्य ! श्रीसूयगडांग सूत्रमां अर्थदंमने अधिकारे नागने हेतें, जूतने हेतें, यक्षने हेतें, जो पूजा करे, तो हिंसा थाय, पण जिनपूजाने हेतें हिंसा नथी कही. एटले पूजा यज्ञ ए दयाना

नाम श्रीप्रश्नव्याकरण सूत्रमां कह्यां छे. तेमाटेज श्रीज्ञाता धर्मकथांग मध्ये द्रौपदीयें, तथा रायपसेणीमध्ये सूर्याभदेवतायें, श्रीजीवाभिगममध्ये विजय देवतायें, पूजा करी कही छे. तथा "ह्राया कयबलिकम्मा" एवा गाम गाम पाठ छे. त्यां बलिकर्म कहेतां पूजा कहीयें. ए ज्ञातासूत्र मध्ये मल्ली कन्या पिताने पगे लागवा गइ, त्यारें छ राजा उरडामां आव्या, त्यां एवो पाठ छे ॥ तएणं से मल्लिविदेह रायवरकन्ना एहाया जाव पायच्छित्त सवालंकारविभूसिया बहुहिं खुज्जाहिं जावपरिक्खित्ता इति ॥ ए बे गामे सरखो पाठ छे. ते माटे मल्लीयें बे वार देवपूजा करी. वली "अप्पणो पडिमं कारेइ" कहेतां मल्लियें पोतानी प्रतिमा भरावी. वली यतिना पडिक्कमणा सूत्रमध्ये॥ मंम्मी पाहुडियाए, बलिपाहुडियाए, (मंम्मीपाहुडियाए के०) नैवेद्यनुं धान्य लेवुं नही. कदापि अजाणतां वहोरीने खाधुं होय तो तेनुं मिच्छामि डुक्कडं. अढार नाम मालामां "पूजार्हणासपर्यार्चा उपहारबली समौ" (बलिपाहुडियाए के०) नैवेद्य जाणवुं. तथा महा निशीथ सूत्रमां धूप दीपने बलिपूजा कही. तथा आवश्यकनिर्युक्तिमां गाममां जे वडेरो होय ते दश शेर रांध्या चोखानो बलि उछाले. त्यारें तीर्थंकर व्याख्यान मूके. वली वास्तुकशास्त्र, ज्योतिषशास्त्रने विषे घर देवतानी पूजा करीने भूतने बलि देइने पेसवुं कह्युं छे ॥ यतः ॥ गृहप्रवेशं सुविनीतवेषः, सौम्येऽयने वासरपूर्वभागे ॥ कुर्याद्विधायालयदेवतार्चां, कल्याणदां भूतबलींक्रियां च ॥ १ ॥ एम भोजराजाने वारे आठसे वर्ष पहेलां कालिदासें मेघदूत मध्ये (बलि के०) नैवेद्य कह्युं छे. अने सूत्रमां तो गाम गाम बलि ते पूजा कहीछे. ते माटे पूजामां हिंसा नथी. ते हिंसा उंलखवा माटे हिंसाना त्रण प्रकार कहे छे. एक हेतुहिंसा, बीजी स्वरूपहिंसा, अने त्रीजी अनुबंधहिंसा. हेतुहिंसा जे अयतनायें प्रवर्त्तवुं ते, स्वरूपहिंसा जे जीवनी हिंसा थाय ते, अने अनुबंधहिंसा ते जेना कडुआ विपाक आवे ते. तेमां अयतना अने अनुबंध ए बे हिंसा न जोइयें. अने स्वरूपहिंसा जो थती होय तो पण तेथी सिद्धिवरे. जेम समुद्रमां पडता सिद्धि थाय तेनी पेरें जाणवुं. एटला माटेज हिंसा अहिंसा अनेक प्रकारें अहिंसाष्टकमां कही छे ॥ अविधायापि हि हिंसां, फलभाजनं भवत्येकः ॥ कृत्वाप्यपरो हिंसां, हिंसाफलभाजनं न स्यात् ॥ १ ॥ भावार्थः—केइक हिंसा न करे, अने हिं

सानां फल नोगवे. ते तंडुलमत्स्य तथा जमालीनी पेरें जाणवा. केइक हिंसा करे पण हिंसानुं फल नोगवे नही. जेम क्षीणमोही संयोगीने, इत्यादि ॥ १ ॥ ते माटे परमेश्वरनी आज्ञा सहित दया पालवी. ते आज्ञा विना हिंसा करेतो धर्मनो नाश करे, तेना उपर यमपाशनी कथा कहे छे.

आज जंबुद्वीपना नरतक्षेत्रमां वणारसी नामे नगरीने विषे डुर्मर्षण नामें राजा तेनी कमलश्री नामा राणी छे. ते नगरीमां यमपाश नामें चंमाल वसे छे, पण ते कर्मे चंमाल नथी. वली ते नगरीमां एक नलदाम नामें वाणियो वसे छे. तेनी सुमित्रा नामें स्त्री तेनें मम्मण नामें दीकरो छे.

एकदा कोइ सोदागर घोडा लाव्यो. राजा, तेनी परीक्षाने माटे एक घोडा उपर चढ्यो. एवामां कोइ वैरी राजानो देवता घोडाना शरीरमां पेशी राजाने आकाशे लेइ गयो. तेणें कोइक वनमां जइ मूक्यो. त्यां राजा घोडाथी हेठो उतस्यो, एटले घोडो मरी गयो. एवामां एक हरिण राजाने देखीने जातिस्मरण पाम्यो. ते हरिण नूमि उपर अक्षर लखीने एम कहेतो हवो के, हुं तमारो देवल नामा चाकर हतो. ते आर्त्तध्यानें मरीनें तिर्यच थयो छुं. तेणें आगल थइने राजाने पाणीनुं स्थान देखाड्युं. राजा पाणी पीने स्वस्थ थयो. एटले पोतानुं सैन्य आवी पहोच्युं. राजा कस्या गुणनो जाण होवाथी ते हरिणने नगरमां लइ आव्यो. राजायें नगरमां सर्व ठामे उद्घोषणा करावी के, कोइयें पण आ हरिणने मारवो नही. पछी निर्नयथको ते हरिण नगरमां स्वेच्छायें फरतो रहे.

एकदा ते हरिण नमतो नमतो मम्मणने हाटें आव्यो, कोइ पाछला नवना वैरथी मम्मणने कोप चढ्यो, बापने कहेवा लाग्यो के, ए मृग अपराधी छे, माटे एने मारो. त्यारें तेनो पिता नलदाम बोल्यो, वाणियाना कुलमां अपर जीव पण न मारवो, अने ए तो वली राजाने इष्ट छे,माटे नज मराय, तो पण पिता कांइक व्याक्षेपमां रह्यो, एटले मम्मणें ते मृगने मारी नांख्यो. पण वेगलां रह्यां कोटवालें अने यमपाशें दीठो, ते वृत्तांत कोटवालें राजाने कह्युं. राजा बोल्यो, ए वातनो साक्षी कोण? ते बोल्यो, एनो बाप साक्षी? राजायें एना बापने तेडावीने पूछ्युं, तेणें साचेसाचुं कह्युं के, महारा पुत्रें मास्यो तो खरो. राजायें तेने सत्यवादी जाणीने पूज्यो, अने मम्मणने मारवानो हुकम कस्यो, यमपाशने मारवा सोंप्यो,

एटले यमपास बोल्यो हे राजन्! हुं हिंसा नही करुं. राजा बोल्यो. तुं चंमाल थइने हिंसा केम न करे? त्यारें चंमाल बोल्यो, सांजलो.

हस्तिशीर्ष नगरने विषे दमदंत नामें वाणियो हतो, तेणें श्रीअनंतनाथ तीर्थंकर पासे धर्म सांजलीने चारित्र लीधुं. तपस्या करतां थकां अनेक लब्धिवंत थया. तथा गीतार्थ थया. ते दमदंतरुषि विहार करतां आ नगरे पाधाखा. स्मशानमां काउस्सग्ग करीने रह्या. एवामां महारो पुत्र अतिमुक्तक नामें छे तेने कोइ व्यंतर प्रमुखना उपसर्गें घणा रोग उपन्या हता. ते स्मशानमां गयो. मुनिने नमस्कार कस्यो, एटले मुनिनी शक्तियें निरोगी थयो. ते पुत्रें घेर आवीने मने सर्व वृत्तांत संजलाव्युं, हुं पण कुटुंबसहित रोगी हतो, ते कुटुंबने लेइ मुनिपासे गयो. अमे सहु रोगथकी मूकाणां, त्यारें हुं श्रावक थयो, में जावज्जीव हिंसा करवाना पच्चरकाण कस्यां, अने साधुने वैराग्यनुं कारण पूछ्युं, त्यारें ते साधुयें पोतानुं सर्व वृत्तांत मने प्रतिबोधवा माटे कही सांजलाव्युं, तेथी हुं जाणुं छुं. ते सांजलीने राजायें हर्ष पामी तेने पूज्यो. अने सर्व चंमालमां तेने वडेरो कस्यो. बीजे चंमालें मम्मणने मास्यो. यमपाश मरीने स्वर्गे गयो ॥ एकथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां छे.

अर्थः—" चोरीपसत्तस्स सरीर नासो " जे प्राणी (चोरी के०) चोरीने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीना (सरीर के०) शरीरनो (नासो के०) नाश थाय. ते उपर हुंमिक चोरनी कथा कहे छे

मथुरा नगरीने विषे शत्रुमर्दन नामें राजा राज्य करे छे. ते राजा सज्जन लोकने पितानी पेठें हितकारी छे. अने दुर्जनने यमसरखो छे. त्यां एक जिनदत्त नामें श्रेष्ठी श्रावकमां वडेरो छे. ते करुणारसनो समुद्र अने सत्वरूप रत्ननो सागर हतो. ते नगरने विषे क्यांथी पण एक हुंमिक नामा चोर आवीने कोइ न जाणे एवी रीतें चोरी करे. पण ते सर्वत्र प्रसिद्ध छे.

एकदा ते चोरें कोइ व्यवहारियानां घरमां खातर देइने सुवर्ण लीधुं. एवामां घरना लोक जाग्या. तेणें पोकार कस्यो एटले कोटवालें चारे तरफ वींटीने तेने धनसहित पकड्यो. खरुं छे के, बिल बिलने विषे गोधा न होय. प्रातःकाले सूर्यने उदये चोरनी वात राजाने कही. राजायें कह्युं, ए जगत्नो शत्रु छे, माटे एने विटंबना देइने मारो. त्यारें कोटवालें लींबडाना पत्रनी माला तथा कणेरनी माला, सरावलानी माला तेणे करी वध्य मंमनें

मंफित कर्यो, जुनां सडेलां सूपडानुं छत्र धर्युं, चोर्युं धन गले बांध्युं, गर्द्द भ उपर चढाव्यो, दंमेरानुं वाजुं वागते चोतरें चबुतरे एम कहेता के रे रे लोको ! सांभलजो. आ रीतें कुंभिक चोरें चोरी करी ते माटे एने मारवा लेइ जइयें छीयें. तेथी कोइ चोरी करशो नही. जे चोरी करशे, तेनो अ न्याय, राजा न्यायी छे माटे नही खमे. तेज़ वेला यष्टिमुष्ट्यादिक ताड नायें ताडी जतो. तिहां निर्दयपणें लोक एम कहेता हवा के, जूउ ए पोता ना पापनुं फल केवुं पाम्यो छे ? एम सज्जन लोक नजरें जोता, लांछिया लोक हांसी करता, मुनिराज कर्मनां फल विचारता कहे छे के, एवां पा पकर्म न करवां. चारे तरफ छुर्दंत छोकरें परिवर्यो कोइ दिशि सूझे नही, एम आडुं अवलुं जोतो, विटंबनापूर्वक बधा नगरमां फेरवीने कोटवालें वध स्थानके आण्यो, शूलीये आरोपीने चर पुरुष छाना.जोवाने मूक्या, के जो एने कोइ कांइ मदत करे तो तेनो पण निग्रह करीयें. एवी अवस्थाने विषे ते चोरने तडकानो ताप लागते, लोहीनी धार नीकलते, अत्यंत तृषा लागी. तेवारें जे कोइ मार्गें ढूकडो नाकले, तेनी पासे पाणी मागवा लाग्यो, पण राजानी बीहीकें कोइ पाणी आणी आपे नही.

एवा अवसरमां जिनदत्त श्रावक ते मार्गें आव्या. ते शेठ पासे तेणें पाणी माग्युं. त्यारें शेठ दयावंत थका बोल्या, तने हुं पाणी पाइश. पण पंच परमेष्ठिनो नमस्कार संभारे तो तुं स्वर्गें जाय. ते सांभलतांज तेणें पाठ संभलाववा विनंती करी, श्रावकें नमस्कार कह्यो, ते वारंवार संभार वा लाग्यो. श्रावक पण जेटले घेरथी पाणी लाव्या, एटले उतावलो उता वलो नमस्कार संभारतो मरण पाम्यो. मरीने महर्द्धिक यक्ष पणें उपन्यो.

एवा अवसरे चर पुरुषें राजाने जिनदत्तशेठनुं वृत्तांत संभलाव्युं. राजा यें शेठने पण मारवानो हुकम कर्यो. कोटवाल पण ते शेठने शीघ्र गर्द्दभे चढावीने जेटले विटंबना करवा तैयार थयो एटले ते यक्षराजें अवधिज्ञा नें जाण्युं के, अहो ! महारा गुरुने आवी अवस्था आवी ! एम विचारीने मायायें एक महोटो पर्वत रच्यो. पछी सहुने कहेवा लाग्यो, अरे ! राजा प्रमुख लोको, सांभलजो हुं आ पर्वतें सर्वने चूरीश, जे कारण माटे आ शेठ दयानो समुद्र, जगतनो हितवांछक छे, तेने तमें आरीतें विटंबना करो छो ? ए तो महारो प्रभु छे. ते सांभलीनें राजा संभ्रांत थको पुरना लोक सहित

फूल प्रमुखें ते देवतानी पूजा करवा लाग्यो. जे कारणे मरणनी बीहीक ते महोटी बीहीक छे. पछी राजा प्रमुखें ते यक्षराजने विनंति करी के, हे स्वामिन्! अमे अज्ञानथी जे अपराध कस्यो ते खमो, महोटा पुरुषने नम्या एटले ते अपराध खमे एवी नीति छे, त्यारें यक्ष बोल्यो, तमे ए श्रावकनुं शरण करो, अने पूर्व दिशायें म्हारुं देहेरुं करो, ते सांजलीने राजायें शेठने हाथी उपर बेसारीने उत्सवें सहित पुरमां प्रवेश कराव्यो. वारंवार शेठने खमावीने, वली पूर्व दिशे यक्षनुं देहेरुं कराव्युं. तेमां शूलियें चढावेलो चोर तथा तेनी पासे ते श्रावक एवी मूर्त्ति कराव्या ॥ इति हुंफिक कथा ॥ ए नवकारना प्रजावथी देवता थयो, पण चोरीथकी तो शरीरनो नाश थयो. इहां चोरी करतां शरीरनो नाश थाय, ए अधिकार छे.

हवे त्रीजा तथा चोथा पदनो जेगो अर्थ कहे छे. "तहा परत्नीसु पसत्तयस्स, सवस्स नासो अहमा गईय" (तहा के०) तेमज, जे प्राणी (परत्नीसु के०) परस्त्रीनें विषे (पसत्तयस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीने (सवस्स के०) सर्व इव्य अथवा सर्व गुणनो (नासो के०) नाश थाय. अने वली (अहमा गईय के०) अधम गति पामे. एटले दुर्गतियें जाय. ते उपर रावण प्रमुखना घणा अधिकार प्रसिद्ध छे. पण इहां परस्त्री सेवन करवाथी दुःख पाम्या, अने जेणें परस्त्रीनो त्याग कस्यो ते सुख पाम्या. ते उपर सुरप्रिय कुमरनो दृष्टांत कहे छे.

मगध देशने विषे राजगृह नगरमां प्रजास नामा श्रीवीरना अगियारमा गणधर तेना जाइ यज्ञप्रिय नामें ब्राह्मण श्रावक वसे छे. तेने यज्ञजसा नामें स्त्री छे, तेनी कूखे सुरप्रिय नामें पुत्र थयो. पण ते रूप सौजाग्यशीलादिक गुणें करीने देवताने पण घणो वल्लज छे.

अन्यदा धर्मरुचि मुनिने, प्रजास गणधरजीयें कह्युं हतुं के, तमें राजगृहनगरें, यज्ञप्रिय ब्राह्मणने धर्म्मोपदेश करजो. ते सांजली अनुक्रमें धर्मरुचि अणगार राजगृहे पधास्या. विचरता थका यज्ञप्रियने घेर आव्या, यज्ञप्रियें पण संज्रमसहित उजा थइने आसन आप्युं, ते आसने मुनि बेठा, मुनिने यज्ञप्रियें परिवारसहित वंदना करी, मुनि पण वीरप्रजुना गणधरनो परिवार होवाथी घणी प्रशंसा करीने कहेवा लाग्या के, प्रजास गणधरजीयें म्हारे मुखें कहेवराव्युं छे. जे मनुष्यजवादिक सामग्री दुर्लज पा

मीने धर्मकार्यने विषे लगारे प्रमाद करशो नही, ब्राह्मणें पण ते वचन त हत्ति पणें अंगिकार कखुं, वली मुनि बोल्या, तमारा व्रतनो सुखें निर्वाह थाय ठे ? विप्र बोल्या, तमारा पसायथी एटलो कालतो सुखें निर्वाह थ यो ठे, हवे आगलतो न जाणीयें के, केम बनशे. जे माटे सुरप्रिय कुमार सौजाग्यादिक अतिशयवंत ठे, तेने पगले पगले स्त्रीयो प्रार्थना करे ठे. ते माटे हे जगवन् ! जो ए निर्मल शील खंमशे, तो शरत्कालना चंद्रमा सर खुं अमारुं कुल ठे, तेमां कलंक लागशे. ते सांजलीने मुनि बोल्या, हे वि प्र ! तमे विषाद न करो, ए पुण्यानुबंधी पुण्यवालो ठे, माटे ते अकार्य केम करे ? ते वात सांजली मुनिने वंदना करीने यज्ञप्रियें पूछ्युं के, एणें पूर्वजवे शुं सुकृत कखुं ते कहो, त्यारें मुनि बोल्या, ए पाछला जवने विषे वणारसी नगरीना अरिमर्दन राजानो जयमालि नामें पुत्र हतो. ते एकदा वसंत तिलक नामा उद्याने क्रीडा करवा गयो. त्यां अशोकवृक्षतले चारण मु निने उजा दीठा. तेने जक्तियें नमस्कार करी तेमना मुख आगल बेठो.

एवामां अनंगकेतु नामें एक विद्याधर स्त्रीसहित त्यां आव्यो, ते मुनिने वंदना करीने बेठो, त्यारें मुनियें विद्याधरने पूछ्युं, हे विद्याधर ! ए रूपवं ती अबला कोण ठे ? त्यारें ते चारण मुनिने नमीने लज्जायें माथुं नीचुं करीने बोल्यो, ए ताराचंद्र नामा विद्याधरना स्वामीनी पुत्री ठे, एनो ज र्त्तार मातंगी सायें रक्त थयो, त्यारें ए जर्त्तार उपर विरक्त थइ, एवुं जाणी ने में एने अंगिकार करी ठे. मुनि बोल्या, हे जद्र ! परस्त्रीगमन ते पुरु षने पोताना कुलमां कलंक ठे, तथा वैर अने अपजसनुं कारण ठे, तेम परजवे नरकने विषे घोर दुःख आपे, परमाधामी बलती त्रांबानी पुतली सायें आलिंगन करावे, एवुं मुनि कहे ठे. एवामां ते स्त्रीनो जर्त्तार उघाडे शस्त्रें ते अनंगकेतुने अत्यंत तर्जना करतो त्यां आव्यो, अनंगकेतु पण लडवा माटे तेनी सामो थयो, अने कहेवा लाग्यो के, हे मातंगीना धणी ! आज तुं पोताने कर्में मुउ, एम आक्षेप करतो युद्ध करवा लाग्यो, ते बेहु जण घणी वार युद्ध करतां बन्ने मरण पाम्या. ते स्त्री पण अपरपति जे अनंगकेतु, तेनुं शरीर लेइ अग्निमां बली मुइ. त्यारें चारण मुनि शोक करवा लाग्या ते देखीने जयमालियें पूछ्युं. तमे शोकवंत केम थया गो ? मुनि बोल्या, ए विद्याधर संसारपणें महारो जाइ ठे, ते हमणा नवकारवर्जित अक

स्मात् पापें करी मरण पाम्यो, ते अमने शोकनुं कारण थइ पड्युं छे.

एवुं सांजली, नमस्कार करीने जयमालि एम कहेतो हवो के, हे जगवन् ! मने परस्त्रीगमन व्रत आपो, त्यारें मुनि बोल्या, प्रथम ए व्रत नुं स्वरूप हुं कहुं छुं ते सांजलो. पर स्त्री बे जेदें छे. एक वैक्रिय शरीरसं बंधी, अने बीजी औदारिक शरीरसंबंधी. तेमां पण औदारिक बे जेदें छे, एक मनुष्यसंबंधी, अने बीजी तिर्यंचसंबंधी. तेमां वली मनुष्यसंबंधी प ण बेहु जेदें छे, एक परणेली, अने बीजी संग्रह करेली. एटला जेदमां जे जांगे व्रत लेवुं तेनी विरति ते चोथुं व्रत छे. ए व्रतना पांच अतिचार छे, ते कहुं छुं. तेमां प्रथम अपरिगृहीतागमन, बीजुं इत्वर ते अल्पकाल सू धी कोइ स्त्रीने जाडे राखे, ए बे अतिचार सेवतां व्रत जांगशे, एवुं पोतें जाणतां छतां सेवे तो व्रतजंग थाय, तथा कदाचित् विधवागमन अथवा वेश्यागमन करवा गयो अने व्रत सांजख्युं के, मह्रारे तो परस्त्रीनां पच्च रकाण छे अने ए कोइ परनी स्त्री तो नथी. तो एथी मह्रारुं व्रत शामाटे जांगे ? तथा बीजे अतिचारें जाडे राखी होय तेमां एम विचारे के, ए म ह्रारी स्त्री छे, तेमां मह्रारुं व्रत शा माटे जांगे ? एम व्रतसापेक्षपणें अ ज्ञानपणें विचारी जोगवे तो अतिचार लागे. तथा जाणीने जागवे तो व्रतजंग थाय. त्रीजो अनंगक्रीडा अतिचार ते स्त्रियादिकने वलन चुंब नादि करे तो लागे. तथा पारका विवाह प्रमुख मेलवे, साटां करे, ए प रिविवाहकरण चोथो अतिचार. तथा तीव्र अनुराग राखे, रात्री दिवस कंदर्पमां चित्त राखे तो ए पांचमो अतिचार. ए पांच अतिचार वर्जवा.

ए व्रत पाल्यानुं फल कहे छे. आ लोकने विषे यश कीर्त्ति सौजाग्य वधे. पर लोकें स्वर्ग तथा अपवर्गनां सुख पामे. तथा जे प्राणी, ए व्रत ने ग्रहण न करे, अथवा ग्रहण करीने जांगे, ते प्राणी दुर्जागिया थाय, न पुंसक थाय, अने दुर्गतियें जाय. ते सांजली राजकुमरें पण विशेषें तत्त्व जाणीने मुनिपासें चोथुं व्रत अंगिकार कर्युं.

ते चारण मुनि पण आकाश मार्गें गरुडनी पेठें उडीने बीजे गामे ग या. राजकुमर पण पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो घेर आव्यो. ते कुं मरने सौजाग्यादिक गुणें करी अपरिगृहीता परस्त्रीयो घणी मले, तोपण ते कुमरें पोताना व्रतमां अतिचार न लगाव्यो. अने शील खंमित न कर्युं.

एकदा राजसन्नामां बेगां वर्णावर्णनी वात नीकली, तेमां एम कहेवा णुं के, सर्व वर्णमां क्षत्रिय वर्ण जे छे;ते सर्वने राखे छे; माटे क्षत्रिय वर्ण प्रधान छे. ते सांजलीने जयमालिने जातिमद उपन्यो. अनुक्रमें त्यांथी मरीने पहेले देवलोके देवता थयो. त्यांथी च्यवीने तमारो पुत्र थयो. ए रीतें पाछले जवे एणें चोथुं व्रत रूडी रीतें पाल्युं छे. तेथी ए सौजागी थ यो छे. सुरूपी थयो छे तथापि पोतानुं शील खंमन नही करे.

ते वात मुनिना मुखथी सांजलीनें सुरप्रिय कुमारने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारें पिताने कहेतो हवो के, हे पिता ! मने आज्ञा आपो, जेम हुं चारित्र अंगिकार करुं. त्यारें यज्ञप्रिय बोल्यो, हे वत्स ! केटला एक काल पडखो, अवसर पामीने श्री प्रजास गणधरजी पासे चारित्र लेइशुं. ते सांजलीनें धर्मरुचि मुनि पासे यद्यपि. यतिधर्मनो रागी छे, तथापि पिताना वचनथी सुरप्रिय कुमारें श्रावकनां व्रत अंगिकार कर्यां. मुनि पण शिक्षा देइ विहार करता हवा. सुरप्रिय कुमार पण शुद्ध बुद्धि यें श्रावक धर्म पालता हवा.

एकदा समयने विषे सुरप्रिय कुमार उद्यानने विषे केलिना घरमां सू ता छे, एवामां एक रूपवंत व्यंतरी आवी ते कुमरनुं रूप देखी मोह पामी. थकी कुमारिका स्त्रीनुं रूप करी विकारनां वचनो बोलवा लागी त्यारें कुमरें विचार्युं के, निश्चयें ए मनुष्यस्त्री नथी. जे माटे एने लाज नथी. तथा एनी आंखो मींचाती नथी. एम चिंतवीने पोताने घेर आव्या. ते व्यंतरी पण पोतोना जर्त्तार पासें जइ कहेवा लागी के, ए ब्राह्मणें मने घणी प्रार्थना करी, पण ते दुष्टथी धैर्य आलंबीने हुं नाठी. ते सांजलीने व्यंतर पण कोपायमान थयो. संध्या समये जेटले कुमरने मारवा आ व्यो, एटले कुमर पण पोताना वासजवनमां आव्या. स्त्रीने पूछवा ला ग्या. आज तुं वनमां केम आवी हती ? स्त्री पण कान ढांकीने बोली. अहो ! ए वात शुं बोल्या ? हे स्वामिन् ! बीजी स्त्री पण कुलवंती होय ते एकली न जाय. तो हुं श्रीप्रजासजीनी स्नुषा थइने एकली वनमां केम जाउं !!! पण मने साची वात कहो. जे ए वात पूछवानुं शुं कार ण छे ? त्यारें कुमरें पण व्यंतरीनी सर्वे वात यथार्थ कही. दीधी ते वात सांजलीने बाहेर रहेलो व्यंतर विचारवा लाग्यो. अहो ! म्हारी स्त्रीनुं दुष्ट

चेष्टित ! ए दुःशीलनुं घर छे, एवी नारीने धिक्कार पडो. पछी ते व्यंतर सुर प्रिय कुमारने पोतानी सर्व वात कहीने कहेवा लाग्यो. हुं तहारा शीलें करी तुष्टमान थयो छुं. कांइक वर माग्य. कुमर बोल्यो. हुं धर्म पाम्यो छुं. माटे म्हारे बीजुं कांइ प्रयोजन नथी. फरी व्यंतर बोल्यो, देव दर्शन खाली न जाय. माटे कांइक पण माग्य. त्यारें कुमर बोल्यो, कहो म्हारुं आउखुं केटलुं छे? व्यंतर बोल्यो, आउखुं ढुकडुं छे. एम कहीने कुमरनी घणी स्तवना करी एना घर आगल सोनैयानी वृष्टि करीने व्यंतर अदृश्य थयो.

कुमरें पण अरिहंतनी पूजा करीने संथारो कर्यो. एक मासनी सलेषणा करी समाधिसहित मरण पामीने बारमा अच्युत देवलोके देवता थयो. त्यां उत्कृष्ट बावीश सागरोपमनुं आयुः जोगवी मनुष्यावतार पामीने उत्कृष्ट व्रतना प्रजांवथकी उत्कृष्टुं शाश्वत स्थानक पामशे. एम अनंगकेतु विद्याधरने परस्त्री थकी सर्व द्रव्य नाश पाम्युं, अने जीवथी गयो, दुर्गतियें पहोंच्यो. ते माटे परस्त्रीनो त्याग करीने सुरप्रिय कुमरनी पेठें शील पालवुं ॥ ए कथा वृंदारवृत्तिमां छे ॥ इति श्रीसकलसनाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतम कुलकप्रकरणे अष्टादशगाथायां त्रीण्युदाहरणानि॥

हवे उगणीशमी गाथा कहे छे. पूर्वनी गाथाना अंते कह्युं के, जे परस्त्रीमां आसक्त थयो तेने सर्व द्रव्यनो नाश थाय. अने अधम गति थाय. हवे इहां कहे छे के, उत्तम गति केम थाय? तो के, दान देतां थाय माटे दान देवुं. अने जो शक्ति न होय ते दुक्कर वात छे. एम देखाडे छे.

दाणं दरिद्दस्स पहुस्स खंती, इछानिरोहो य सुहोइयस्स ॥ तारुन्नए इंदियनिग्गहो य, चत्तारि एयाणि सुदुक्कराणि ॥ १९॥

अर्थः–" चत्तारि एयाणि सुदुक्कराणि " (एयाणि के०) ए एटले आगल जे (चत्तारि के०) चार वांनां कहेशें ते उत्तम पुरुषोने तजवां, ते (सुदुक्कराणि के०) दुक्कर जाणवां. ते चार वांनां कयां कयां ते कहे छे.

"दाणं दरिद्दस्स" (दरिद्दस्स के०) दरिद्रने (दाणं के०) दान देवुं, ते दुक्कर. एटले पासे द्रव्य न होय अने दान देवुं ते दुक्कर छे. तेम छतां प ण जो दान दे, तो सद्गति पामे. ते उपर अमरसेन वयरसेननो दृष्टांत कहे छे.

आ जरतक्षेत्रने विषे रूषजपुर नामें नगर, त्यां अजयंकर नामें शेठ वसे छे. ते महाद्रव्य पात्र छे एनां आगल लोक वैश्रमणने श्रमण सरखो माने छे. तेने कुशलमति नामें जार्या छे. तेने घेर बे चाकर छे. ते चाकर शेठने जिन पूजाने विषे तथा मुनि दान प्रमुखने विषे रक्त देखीने चिंतववा लाग्या के, धन्य छे ए शेठने ! जे, ए रीतें धर्म करे छे ! ! ! अमे अपुत्रिया शुं करीयें ! एम करतां अन्यदा चोमासानो दिवस आव्यो. त्यारें शेठ पोताना बेहु चाकरने देहेरे तेडी गया. तेमने जिनप्रतिमा पूजवाने माटे शेठें फूल आ पवा मांझ्यां पण तेणें लीधां नही. अने कहेवा लाग्या के, जेना फूलथी पूजा करियें तेने धर्म थाय. अमारे तो केवल वेठ थाय. तेने शेठें घणुं समजाव्या तो पण ते समजे नही त्यारें शेठ गुरुपासें तेडी लाव्या. गुरु यें कह्युं. तमें फूलें करी परमेश्वरनी पूजा केम नथी करता ? ते बोल्या, अमे पोताना द्रव्यें फूल लेइनें पूजा करियें. अने द्रव्य तो अमारी पासे नथी. एक बोल्यो के, महारा पासे पांच कोडी छे, ते अति थोडी छे मा टे तेटला फूलें मन चालतुं नथी. गुरु बोल्या, पोतानी शक्तियें जो थोडुं दीये तो पण ते विपुल फल पामे. धर्मने विषे तो मात्र जाव तेज प्रधान छे. ते सांजलीने ते पांच कोडीनां फूल वेचाता लेइने जिनपूजा करतो ह वो. बीजायें मनमां विचार्युं के, एनी पासें तो एटलुं पण द्रव्य हतुं, परंतु महारामां तो एटली शक्ति पण नथी. ते माटे हुं शुं करुं ? एम विचारतां एक जणने पच्चरकाण करतो तेणे दीठो. त्यारें गुरुने पूछवा लाग्यो, हे जगवन् ! एम पच्चरकाण करतां पण शुं कांइ धर्म थाय छे ? गुरु बोल्या, एमां पण घणो धर्म थाय छे. ते सांजली तेपण उपवासनुं पच्चरकाण करीने घेर गयो, त्यां विचारवा लाग्यो के, जो आज साधु आवेतो महारी जुजायें उपार्ज्युं अन्न आपुं, अने घणुं फल पामुं. एम विचारतां एक मुनिराजें कोइ ग्ला न गुरुनुं वैयावच्च करवाने कारणे उपवास नथी कर्यो, ते त्यां वहोरवा पधार्या. ते मुनिने वधते परिणामें पोतानी पातीनुं अन्न जे शेठपासेथी खावा मले छे, ते पोतें तो उपवास कर्यो छे, माटे ते अन्न शेठपासेथी मा

गीने साधुने आप्युं. ते अवसरे शुनफलसहित परनवनुं आउखुं बांध्युं.

एवा समयने विषे कलिंग देशनो सुरसेन नामें राजा तेनुं राज्य गौत्रियें पडावी लीधुं छे. तेने लीधे ते राजा त्यांथी कुरुदेशे जइने गजपुर नगरना राजानी उलगमां रह्यो छे. ते गजपुरना धणीयें तेने चार गाम आप्यां. ते चार गाम मांहेला शालीशीर्ष नामा ग्रामें वास करीने रह्यो. तेनी विजया नामें राणी छे, तेनी कुखे ते बे नाइमांथी जे साधुने दान देनारो नाइ हतो ते प्रथम पुत्रपणें जइ उपन्यो. अने बीजो श्रीजिनपूजानो करनारो नाइ ते लघुपुत्र पणें जइ उपन्यो. अनुक्रमें बे पुत्रनो जन्म थयो. महोटा पुत्रनुं नाम अमरसेन अने न्हाना पुत्रनुं नाम वीरसेन दीधुं. पूर्व सुकृतने प्रनावें रूप लावण्यना गुणसहित थया. कलाना कलाप नण्या. अनुक्रमें यौवन अवस्था पाम्या. विविधप्रकारनी क्रीडा करतां आमा अवला आमबरथी फरता फरे. ते देखीने तेनी शोक्य माताने कषाय उपन्यो. उलगथी नर्त्तार आव्या. तेणें राणीने कोपमां बेठी दीठी. त्यारें नर्त्तारें आग्रह करीनें कोपनुं कारण पूछ्युं. राणी कहेवालागी के, जे दिवसथी तमे उलगे रह्या ते दिवसथी तमारा पुत्रें मने नोग निमित्ते उपसर्ग करवा मांमयुं छे, ते एटला दिवस सूधी तो में महारी दृढता राखी. हवे तो तुं तहारुं जाणे. ते सांनली राजायें कोपमां आवी चंमालने तेडावीने कह्युं के, तहारा मातंगोने लेइने गामनी सीमायें कुमरो क्रीडा करे छे, तेनां मस्तक लेइ आव्य.

ते सांनली मातंगें विचार्युं के, राजाने शुं नूत व्यंतर वलग्युं छे? के, एवी आज्ञा करे छे. अथवा रूडुं थयुं के, मने आज्ञा करी जो कदापि बीजा कोइने करी होत तो एमांथी अनर्थ थात एम विचारी राजानो आदेश प्रमाण करीने ते चंमाल कुमर पासे गयो. कुमरने कह्युं के, ताते तमोने मारवानी आज्ञा आपी छे. त्यारें कुमर बोल्या, तातनुं वचन प्रमाण करो. अमारा अपराध विना तात आज्ञा आपे नही. त्यारें चंमाल बोल्यो, महारी प्रार्थनायें तमे देशांतर जाउ. आहीं तमने कुटुंबसहित तमारो पिता अनर्थ करशे. हुं तमारे प्रनावें सर्व समाधान करीश? पण तमे जाउ. एम कहे थके कुमरो देशांतर गया. चंमाल पण कुमरोने बेसवाना बे घोडा लेइं चितारा पासे जइ कुमरनां मस्तक सरखां बे मस्तक करावीने राजाने संध्या समये दूरथी देखाड्यां. राजा बोल्यो, ए मस्तक गोपवी मूको, जेम को

इ देखे नही. चंमालें पण तेमज कर्युं. ते जोइने शोक्य माता घणो हर्ष पामी.

हवे कुमरने आगल जतां अटवीमां एक सरोवर आव्युं, त्यां सूर्य आ थम्यो. हाथ पग धोइने आंबाना वृक्ष हेठल पांनडांनो संथारो करीने बे हु नाइ बेठा. वयरसेनें महोटा नाईने पूछ्युं के, तातने रोष चढवानुं कार ण तमे कांइ जाणो छो ? महोटो नाई बोल्यो, हुं नथी जाणतो, पण ईर्ष्या यें शोक्य माता रूठी देखाय छे ! एवुं में इंगित आकारें जाण्युं. तेथी तातें ए काम कर्युं जणाय छे. स्त्रीना प्रेर्या रागांध पुरुष शुं शुं न करे ? अथवा ए माता उपगारणी थइ, नहिंकां आपणने देशदर्शन क्यांथी थात ? एम वात करीने महोटो नाइ सूतो, अने न्हानो नाइ चोकी करवा जागतो रह्यो.

एवा अवसरने विषे आंबा उपर एक सूडो अने सूडी रहे छे. तेमां सूडो सूडीने कहे छे के, आपणा वृक्ष हेठल बे पुरुष आव्या छे ते प्राहुणागती करवा योग्य छे, पण शुं करियें आपणी पासे कांइ नथी. सूडी बोली, त मने सांजरतुं नथी. आपणे सुकूट पर्वतने विषे गयां हतां, त्यारें विद्याधरें मंत्रीने बे आंबा वाव्या हता, ते वखत ते विद्याधरोयें परस्पर एम कह्युं के, एक आंबानुं लघुफल छे, ते खाधा पछी तेनुं फल गले अने ज्यां सू धी ते पेटमां रहे, त्यां सूधी निरंतर सूर्यने उदये पांचसे द्रव्य मुखमांथी पडे. बीजुं महोटा आंबानुं महोटुं फल छे. ते फल जे खाय ते सातमे दिव से राज्य पामे, ते माटे ते फल लावीने एकेकुं फल आपणे एने अर्पीयें. पछी ते शुकयुगलें तेमज ते फल आणी आप्यां. वयरसेनें बे फल पड्यां दीठां, ते लेइने छेडे बांध्यां अने विचारवा लाग्यो के, शुं ए वात साची हशे ? अथवा विद्यामंत्रनो प्रनाव अचिंत्य छे, माटे कांइ कही शकाय नही.

हवे महोटो नाइ निद्रा करी उठ्यो तेवारें लघुनाइ सूतो, प्रनातें बेहु नाइ आगल चाल्या, महोटा नाइने परमार्थ कह्या विनाज न्हाना नाइयें तेने महोटुं फल आप्युं, अने लघुफल पोतें गल्युं. पछी एकला थइने सरो वर पासे जइ मुखशुद्धि करी एटले मुखमांथी पांचसे द्रव्य हेठां पड्यां. ते लइने महोटा नाइ सार्थे मलीने नोजन वस्त्रादिक सर्व सुख नोगववा मां ते द्रव्य कामे लगाडे. महोटा नाइयें पूछ्युं. तहारी पासे द्रव्य क्यांथी ? लघु नाइ बोल्यो. आपणा पिताने दाणनुं द्रव्य आवतुं हतुं ते में नंमार मां मूक्युं नही, अने महारी पासें राख्युं छे. एम आगल जतां कंचनपुर

नगरे पहोच्या, त्यां अमरसेन आंबा तले सूतो, वयरसेन नोजन प्रमुख नी सामग्री करवा नगर मध्ये गयो. एवा समयने विषे त्यां अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो छे. पांच दिव्य प्रकट कस्या छे. ते ज्यां अमरसेन सूतो छे, त्यां आव्या, तेने हस्तियें पोताने खंधे बेसास्यो, छत्रधारकें मस्तकें छत्र धस्युं, बेहु पासे चामर विंजते. नगरमां लइ चाल्यो. वयरसेन पण ते वृत्तांत जाणी विचारवा लाग्यो के, पारका मुखसामुं जोवुं पडे ते रूडुं नही. एम चिंतवीने मगधा नामें. गणिकाने घेर गयो. त्यां विविध क्रीडा करतां दिवस गमावे छे. राजायें लघुनाइनी शोध करावी, पण जड्यो नही. त्यारें चिंतातुर थको राज्यचिंतामां आक्षेपें करी दिवस गमावे छे.

एकदा कुट्टिणीयें मगधाने कह्युं. एने पूछो के, एवडुं ड्रव्य क्यांथी लावे छे ? कांइ व्यापारतो करतो नथी. वेश्यायें पण एज रीतें पूछ्युं. त्यारें तेणें पण सरल स्वन्नावें जेवी वात हती तेवी कही दीधी. कुट्टिणीयें ते वृत्तांत जाणी कोइ ड्रव्य संयोगें तेना पेटमांथी वमन करावीने ते आम्र फल पोताना थालमां लेइने वयरसेनने घरमांथी काढी मूक्यो. ते पण चिंतातुर थको नमतो नमतो रात्रीने विषे नगर बहार देवकुलमां पहोंच्यो. त्यां चार चोर चोरी करी लाव्या छे, ते वहेंचण करतां पोत पोतामां क्लेश करे छे. ते जाणी कुमरें तस्करसंज्ञा करी. त्यारें चोरें जाण्युं, ए चोर देखाय छे. एम जाणी तेने नेगा थइ पासे बेसाड्यो. पोतानी वात संनलावी के, अमे एक कंथा, बीजी लकूट, अने त्रीजी पावडी, ए त्रण वस्तु लाव्या छीयें. कुमरें पूछ्युं एथी शुं कार्य थाय ? चोर बोल्या, जे एक सिद्ध पुरुषें छमास सूधी मसाणमां विद्यादेवी आराधी. ते विद्यादेवीयें तुष्टमान थइने ए त्रण वस्तु तेने आपीने तेना फल आ रीतें कह्या. एक तो निरंतर कंथा फ़ाटकीये तो पांचसे रत्न पडे. बीजी लकूट (लाकडी) जो मस्तक उपर नमाडीयें, तो प्रहार न लागे. त्रीजी पावडी पगमां पहेरीये तो आकाश मार्गें थइ इछित स्थानके पहोंचीयें. एवां फल देवतायें कह्या, त्यारें अमे पण छमास सूधी तेनी केड पडीने ते सिद्ध पुरुषने मारी ए त्रण वस्तु लीधी. हवे वस्तु त्रण छे, अने अमे चोर चार जण छैयें माटे वहेंची शकता नथी. कुमरें कह्युं, शा माटे युद्ध करो छो ? हुं तमारो विवाद टाली आपुं. मने एकवार ए वस्तु परीक्षा करवा आपो. एम कहीने

हाथमां लाकडी लीधी. अने अंगमां कंथा पहेरी तथा पगमां पावडी घा लीने आकाशे चाल्यो, नगरने बीजे पासे आवी रह्यो, ते जोइ चोर पण विलखा थइ पोत पोताने गामे गया. कुमर पण कंथा झाटकी तेमांथी पांचसे रत्न पड्यां ते ग्रहण करी, पछी वेष फेरवीने नगरमां आव्यो. त्यां नित्य जुवटुं रमतो भोग विलास करतो फरे.

तेने कोइक रीतें क्यां एक कुट्टिणीयें दीठो. तेणें घेर जइ सर्व व्यतिकर मगधाने कह्यो. अने मगधानें श्वेत वस्त्र पहेरावी वेणीबंध रचीने कुमर पासे तेडी लावी ने कह्युं के, में पापणीयें तने काढी मूक्यो, पण मगधातो तहारे विरहें आरीतें रोती रहेती नथी. इत्यादिक कपट वचन सांभली कुमरें विचार्युं के, ए रंभायें वली कूड कपट करवा मांड्युं छे, पण भलुं जे थशे ते आगल जणाइ रहेशे. एम चिंतवी अक्काने प्रणाम करीने कुमर बोल्यो, तहारी पुत्रीने एमज घटे छे, हवे महारे शुं करवुं ? अक्कायें कह्युं, हवे एनी साथे घेर चालो. एम कही घेर तेडी लावी. केटला एक दिव स पछी कुट्टिणीये कुमरने पूछ्युं. रे वत्स! तहारे द्रव्यनी उत्पत्ति क्यांथी थाय छे ? कुमर बोल्यो, हे माता ! आ पावडी पहेरी देशांतर जाउं छुं. त्यांथी लोकनुं द्रव्य अपहरीने लावुं छुं. कुट्टिनी बोली, जो एम छे तो म हारो मनोरथ पूर्ण करो केम के, ज्यारे तहारो विरह हतो त्यारें में मा न्युं हतुं के, जो कुमर मलशे तो समुद्र मध्ये देवलमां काम देवनी प्रति मा छे तेनी हुं पूजा करीश. ते माटे मनें त्यां लेइ जाउ. कुमरें पण तेने उपाडीने समुद्रमध्ये कामदेवने देहेरे मूकी.

हवे कुमर पाडुका मूकीने कामदेवना देहेरामां पूजा करवा गयो, ए टले कुट्टिणी पाडुका पहेरीने आकाशमार्गे उडी पोताने घेर आवी. कुम रें विचार्युं. अहो ! ए महा प्रपंचवंती रंभाये वली पण मुझने ठग्यो ! एम चिंतातुर थको रहे छे. एवामां एक विद्याधर त्यां आव्यो तेणें कुमर ने देखी पूछ्युं. तु इहां केम आव्यो ? कुमरें सर्व वृत्तांत मांडीने कह्युं. वि द्याधर बोल्यो, तुं खेद म कर्य. महारे महोटुं काम छे ते काम करीने पा छो वलुं त्यां सूधी एक पखवाडियुं इहां कामदेवनी पूजा करतो रहे, जे प छी तने तहारे स्थानकें मूकीश. पण ए देवलने द्वारदेशे बे वृक्ष छे, तेनी समीपे तुं जइश नही. कुमरें ते वचन अंगिकार कर्युं. विद्याधर पण पंद

र दिवस सूधी खाय एटला लाडुआ आपीने आकाशे गयो. एक दिवस कुमरें कौतुकें करी एक वृक्षनुं फूल सुंघ्युं, एटले गर्द्दन थइ गयो.

हवे पन्नर दिवसने अंते विद्याधर आव्यो, तेणें गधेडा रूपें कुमरने दीठो, त्यारें बीजा वृक्षनुं फूल सुंघाव्युं तेथी पाछो मनुष्य थयो, विद्याधरें उलंनो दीधो. कुमरें पण पोतानो दोष कह्यो. कुमरें विद्याधरने पूछ्युं. आ अचरिज शुं ? विद्याधर बोल्यो, ए बे वृक्ष खर अने मनुष्य निमित्त करी वाव्यां छे. तेनो ए प्रजाव छे. एम कही विद्याधर कामदेवनी पूजा करवा गयो. एटले कुमरें बेहु रुंखनां बेहु फल लीधा. जुदी जुदी गांठे बांध्यां. विद्याधरें कुमरने कंचनपुर नगरे मूक्यो. त्यां निरंतर विलास करे छे. वली एकदा तेने अक्कायें दीठो. देखीने विस्मय पामी. घेर जइ मगधाने वात कही. मगधायें तेने वारी के, जवा दे. हवे ए ठगवानुं काम न कर, तो पण कपटें करी ढींचणें कुणीये पाटा बांधीने कुमर पासे गइ. कुमरने पण अमर्ष उपन्यो. तथापि इंगित आकार गोपवीने बोल्यो, रे माता ! आ शुं ? ते पण रोती थकी बोली, हे कुमर, तुं कामदेवना देहेरा मध्ये गयो, त्यां एक देवतायें पादुका हरीजवा मांमी त्यारें हुं तेने वलगीने तेनी साथें आकाशें उडी पण तेणे मुजने उछालीने हेठी नांखी दीधी, ते पुण्य योगें हुं आ नगरमां पडी पण पडतां थकां म्हारा हाथ पग जांग्या. कुमर बोल्यो, रे माता ! धूल नांखी पावडी गइ तो, जवाद्यो, तेनुं कांइ दुःख उपजतुं नथी, पण तमने जीवतां दीठां एटले सर्व मली गयुं.

पछी अक्का, कुमरनो हाथ पकडीने घेर लावी. वली लोजवंती थइ कुमरने पूछ्युं. तमें इहां केम आव्या, अने एवा विलास क्यांथी करो छो ? कुमर बोल्यो, में कामदेव आराध्यो ते मने प्रत्यक्ष थयो, तेणें मने घणुं द्रव्य आपी इहां मूक्यो. वली अक्कायें पूछ्युं, बीजुं कांइ कामदेवें आप्युं ? कुमर बोल्यो, आप्युं छे ! ते बोली, शुं आप्युं ? कुमर बोल्यो, जे औषधी सुंघे, ते वृद्ध होय तो जुवान थाय. एवी औषधी आपी छे त्यारें अक्का हर्ष पामीने कहेवा लागी के, ते औषधी मने आपो. कुमर बोल्यो, हे माता ! हुं तमारे माटेज लाव्यो छुं, एम कहीने कुमरें लकुट पोताना हाथमां लीधुं; पछी फूल सुंघाव्युं. एटले ते गर्द्दजी थइ गइ, ते गर्द्दजीने चपेटो देइ पुंठ उपर चढी बेठो, लकुटें करी मारतो नगर मध्ये नीकल्यो, मगधा हर्ष पा

मी के, कुमरें योग्य कर्युं, एने लोजनुं फल देखाड्युं, बीजा लोक पोकार करवा लाग्या, कोटवाल आव्यो, तेणे नगरने परिसरें कुट्टिणीने मारतो कुमर दीठो. कोटवालें हांकीने कह्युं, अरें शुं एवुं असमंजस काम करे बे ? कुमर कोप करी बोल्यो, जे महारे गमशे ते हुं करीश. तमारामां शक्ति होय तो निवारण करो. त्यारें कोटवाल नाला खड्ग प्रमुखें करी प्रहार करवा लाग्यो, कुमर पोताना मस्तक उपर लकुट नमाडे, एटले एके प्रहार न लागे, ए व्यतिकर सांजलीने राजा त्यां आव्यो, तेणें तरत नाइने उलख्यो, त्यारें हाथीथी हेठो उतरीने आलिंगन देतो हवो. कुमर बोल्यो, मूक मूक नाइ ! एकवार हाथनो रस पूरो लेउं. राजा बोल्यो हे वत्स ! एवडुं शुं बे ? वात कहो, त्यारें सर्व व्यतिकर कह्यो. पबी ते गर्दनीने नगर मध्ये थांने बंधावीने, पोतें हाथी उपर बेसी राजा साथें नगरमां पेठो. कुट्टिणीने ते अवस्थायें रहेली देखीनें लोक कहेवा लाग्या ॥ यतः ॥ अतिलोनो न कर्त्तव्यो, लोनं नैव परित्यजेत् ॥ अतिलोनानिनूता हि, कुट्टिनी गर्दनाकृतिः ॥ १ ॥ पबी राजायें घणो आग्रह करीने बीजुं फूल सुंघावीने मनुष्यणी करावी, पावडी लेइने मूकी, वयरसेन युवराजा थया, नला नोग नोगवता हवा, पिताने तेडावीने कह्युं, अमे तमारा पसायें राज्य पाम्यो बियें, एम कहीने शोक्यमाताने स्थिर करी.

एकदा बे नाइ गोखने विषे बेठा जुए बे, एवामां धुंसरा प्रमाण दृष्टि देइ, इर्यासमिंति शोधता, महा तपस्यावंत एवा मुनिनुं युगल राजपंथें चालतुं देखीने, ज़ातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. जइने मुनिने वंदना करी. एक मुनियें अवधिज्ञानें जाणीने तेमनो पूर्वनव कह्यो, अने कह्युं के, तमे थोडु पुण्य कर्युं हतुं, तेनुं आ फल पाम्या, ते माटे जिनपूजा अने मुनिदानने विषे घणुं पुण्य उपार्जो. ते नाइ पण मुनिवचन अंगिकार करी धर्ममां उद्यमी थइ विपुल नोग नोगवी अनुक्रमें सुगति पाम्या. ए दान देवुं डुक्कर पण जो दीधुं तो एवा फल पाम्यो. ते उपर श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां गणधरदेशनाने अधिकारें अमरसेन वयरसेननी कथा बे ते कही.

तथा बीजो "पहुस्स खंती" (पहुस्स के०) प्रनु पणामां ठकुराइ पणामां (खंती के०) क्षमा करवी, डुर्लन बे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा कहे बे.

आ जंबुद्दीपना नरतक्षेत्रे शंखपुर नामें नगर बे. लक्ष्मीयें विचार्युं के,

म्हारा भाइने नामे ए नगर छे माटे म्हारे अंगिकार करवा योग्य छे, एवुं जाणीने क्षीरसमुद्रनी पुत्रीयें त्यां वास कर्यो छे. त्यां कनकरथ नामें राजा राज्य करे छे, तेनी सेवा भला भला सुभट दूरथी पण आवीने भमरानी पेठें करे छे. एक दिवस राजा पर्षदामां बेठो छे, एवामां तेनी सेवा करवा माटे वीरसेन नामें एक सुभट आवतो हवो, तेने वृत्तिमां सो गाम राजायें आपवा मांड्यां, पण तेणें न लीधां, एमज सेवा करवा रह्यो.

हवे कालसेन नामें कोइ मर्मबनो स्वामी छे, ते क्रमें क्रमें आवीने कनकरथ राजानो देश लूटी जाय. ते जाणीने राजायें पोतानी सभामां नजर करी के, कोइ कालसेनने जीतीने लावे एवो शूरवीर छे? ते सांभली सर्व नीचां मुख करीने बेठा. त्यारें वीरसेन बोल्यो, हे देव! हुकम करो तो हुं कालसेनने जीतीने महाराजने चरणे लावुं. बीजाने शुं करवा कहो छो? राजा पण विशेषनो जाण छे. माटे एकलानेज आज्ञा करतो हवो वीरसेन पण सभालोकनां मुख श्याम करतो अनुक्रमें पोतानी सीम उलंघीने आगल पहोंच्यो. एटले कालसेनें विचार्युं के, ए एकलो शुं करशे? एम अवज्ञायें साहामो आव्यो. बाण खेंची खेंचीने मूकवा मांड्यां. ते पण बाणने ढाल आडी करीने धरतो, विकराल तरवारें केइकनां तो कमलनी पेठें मस्तक छेदतो, केइकनी भुजाउ कमलनी पेठें उखाडतो, केइकनी राखो राखो एवी वाणी सांभलतो, प्रलयकालनी अग्निनी पेठें दुःखें जोवा योग्य थतो हवो. अनुक्रमें पोतें कालसेनने बांधीने कनकरथ राजाने भेटणुं करतो हवो. त्यारें राजापण, अहो! सहस्रमल्लना पुरुषातमापणानो महिमा! एम स्तवना करतो, ते राजा कर्या गुणनो जाण छे माटे तेणें मंहा सामंतपणें तेने थापीने, मंहोटा नगरनुं राज्य आप्युं, तथा सहस्रमल्ल एवुं नाम दीधुं. कालसेनने पण पोतानी आज्ञा मनावीने पाछो तेने स्थानके मोकल्यो.

एवा अवसरने विषे विहार करता, भव्य जीवने उपदेश देता, सुदर्शन नामें आचार्य तिहां पधार्या, सहस्रमल्ल पण मुनिने वंदना करवा आव्यो, गुरु पण तेने देशना देवा लाग्या के, भो भद्र! जेम बाह्यशत्रु जीतवानो प्रयत्न कर्यो, तेम हवे अंतर शत्रु जीतवानो उद्यम करो के, जेथी तमने शाश्वत राज्यनी लक्ष्मी मले. ते सांभली सहस्रमल्ल विनंति क

रतो हवो के, हे नाथ! हुं बाह्यशत्रुनो जय तो जाणुं छुं, पण अंतर शत्रु नो जय नथी जाणतो. शत्रु कोण अने जीताय केम ? ते कहो. गुरु बोल्या, हे वत्स ! अंतर शत्रु कर्म छे, ते जीतवां घणां दोहिलां छे, तेतो प्रव्रज्यानी सेन्या तथा क्षमारूप खड्ग जे हाथमां ले, ते अंतर शत्रुने जींतीने मोक्षनगरीना राज्यनुं सुख पामे. ते सांजली सहस्रमल्ल तृणानी पेठें राज्य छांमीने गुरुने चरणे दीक्षा लेता हवा. ते अनुक्रमें गीतार्थ थया, क्रमें करी उत्सर्गमार्गे जिनकल्प अंगिकार कस्यो, ते विहार करतां कालसेन राजाने नगरे पधास्या, तिहां पर्वतनी पेठें अचल थका काउसग्गें रहेता हवा.

एवा समये ते कालसेन पण रयवाडीये रमवा नीकल्यो. ते मुनिने देखी दुष्टपणें विचारवा लाग्यो के, अहो ! आ तो तेज सहस्रमल्ल छे, ते स्वजावें शत्रु छे पण कपटें मुनि थइने फरी मुजने पकडवा आव्यो छे. ते माटे आज एने अवश्य मारुं. एम विचारीने ते दुरात्मायें नाना प्रकारना मारवाना उपाय करवा मांम्या. सहस्रमल्ल तेने जींतवा समर्थ छे, तोपण एम विचारतो हवो के, हे आत्मा ! ए अप्रीतिकारी पण परलोके सार्थवाहनी पेरें तुजने मल्यो छे, माटे कोप न करीश, समतानेज जजजे, पोतानां कस्यां कर्म उदय आव्यां छे, तेमां कोनो वांक छे ? एवी पीडा तहारे सहेवी घटे छे, जे पुरुष समर्थ उतां पण सहन करे. ते तेने महापुण्यजणी थाय. एवा शुजध्यानने विषे तत्पर थया थका सहस्रमल्लऋषि समाधिमां काल करीने सर्वार्थसिद्धि विमाने देवता थया. त्यांथी मनुष्यावतार पामी, मोक्ष जशे ॥ इति प्रश्नोत्तररत्नमालायाम् ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छेः—"इछानिरोहो य सुहोइयस्स" (सुहोइयस्स के०) जे प्राणी सुखोचित्त होय, तेने (इछानिरोहोय के०) इछानो रोध करवो, ते धर्मराजाना पूर्व जवनी पेरे महादुर्लज छे. ते कथा कहे छेः—

कमलपुर नगरने विषे कमलसेन राजा राज्य करे छे. तेनी पासे एक दिवस एक निमित्तियो आव्यो. तेणें कह्युं के, हे राजन् ! बार वर्ष दुकाल पडशे. ते सांजलीने राजा महा चिंतातुर थको सजामध्ये बेठो छे. एवा अवसरे आषाडशुदि नवमीने दिवसे मांखीनी पांख जेटलुं वादलुं थयुं, ते क्षणेकमां वधवा लाग्युं, वधतां वधतां वरसवा लाग्युं, वरसतां थकां जल थल सर्व एक थयुं. अनुक्रमें खेतीवाडीथी घणा धान्य निपन्यां, लो

कोनां पाप अने डुकाल सर्व विसराल थयां, तेवारें सहु कोइ अहो! नि मित्तियोतो महोटो ज्ञानी!! इत्यादि वचने तेनी हांसी करवा लाग्यां.

अन्यदा त्यां चार ज्ञानना धणी श्री जुगंधर नामा आचार्य पधारता हवा, राजा प्रमुख लोक वंदना करवा नीकल्या, जइने गुरुने विधिपूर्वक वंदना करी, अवसर पामीने राजा पूबवा लाग्यो, हे नगवन्! निमित्तिया नुं वचन केम न मल्युं? गुरु बोल्या, ग्रहाचार योगें करीने बारवर्षी डुका ल पडत एवुं हतुं, पण कोइ पुण्यवंत जीव तह्मारा नगर मध्ये उपन्यो, ते ना पुण्यें डुकालने ठेली काढयो. ते सांनली राजा बोल्यो, हे स्वामिन्! ते केम? त्यारें गुरु बोल्या, सांनल तेनुं स्वरूप कहुं बुं.

पुरिमताल नगरे प्रवर नामें कोइ कुलपुत्र वसतो हतो, पण तेनुं कुल उच्छिन्न थयुं बे, दरीद्रियको फरे, वली ते अविरतिनो धणी बे, कोइ वात नो नियम कस्योनथी, सर्वनक्षी जे हाथमां आवे ते खाय, एम करतां खा धानो धडो रह्यो नही, तेथी अजीर्ण थयुं, कोढ रोग उपन्यो, ते कोढीयो देखीने लोकें धिक्कार कस्यो, नगर बहार नीकल्यो, फरतां थकां कोइ स्था नके मुनि दीठा, त्यारें पूबवा लाग्यो, हे नगवन्! मने कोढ रोग केम थ यो? अने ए रोग केम क्षय जाय? त्यारें ते रुषिबोल्या, रे नइ! अविरति आत्मा ते असंतोषी होय, ते जो कांइपण वस्तु न वावरे तोपण तेने विर तिनो लान न थाय. जे माटे इव्य कोइने घेर मूक्युं होय पण जो व्याज मुखें बोल्यो होयतो ते आपे, अन्यथा न आपे. ते माटे विरति करे त्या रें विरतिनो नफो थाय. तथा जेम एकेंड्रिय जीवो कांइ पाप करता नथी, कांइ वावरता नथी पण विरतिविना अढारे पापस्थानक तेने लागे बे. ते म तें पण अविरतिने जोरें ज्यां ज्यां अता जे जे वेलाये जे जे मल्युं ते ते खाधुं, पण रात्री दिवस कांइ जोयुं नही, तेथी तुऊने अजीर्ण थयुं. ते अजी र्णनी प्रबलतायें कोढनो रोग उपन्यो. माटे जो विरति करे, चारे आहार नुं परिमाणथी नोजन करे, तो रोग जाय, परम कल्याण थाय.

ते सांनलीने तेणें गुरुनुं वचन तहत्तिपणें अंगिकार कस्युं गुरुने कहे वा लाग्यो, हे नगवन्! आजथी मह्मारे एक अन्न लेवुं, एक विगय वाव रवी, एक शाक खावुं अने अचित्त पाणी वावरवुं, एरीतें प्रमाणोपेत नोजन करीश. गुरुयें कह्युं, जेम बोल्या. तेमज पाल जो, पाल्यानो महोटो लान

छे. ते गुरुनुं वचन प्रमाण करीने पोताने स्थानकें आव्यो. अनुक्रमें पूर्वोक्त नियम पालतां निरोगी थयो, त्यारें धर्मनो महिमा जाण्यो, धर्म उपर घणो आदर थयो, व्यापार करवा मांड्यो, ते पण निःपापवृत्तियें व्यापार करे. एम करतां धर्मने प्रनावें कोटि धन पाम्यो. तो पण पोतें नियम लीधुं छे, तेने खंडित न करे, सुखीयो थको पण इञ्चानो रोध करतो हवो, नियमित आहार नोजन करतो थको, सुपात्रे दान देतो, दीन अनाथने दान देवाने विषे तत्पर थको रहे छे.

एकदा डुर्निक्ष पडयुं त्यारें एक लाख मुनिने एषणीय घृतादिकनुं दान देतो हवो, गुप्तदान देइने लाखोगमे साधर्मिकनो उद्धार करतो हवो, एम जावज्जीव दृढव्रती थको काल करीने सौधर्म देवलोकने विषे इंड्नो महर्द्धिक सामानिक देवता थयो, त्यां ते देवतापणें एवी नावना करे छे ॥ यतः ॥ सावयकुलंमि वरहु, ऊ चेडउ नाणदंसणसमेउ ॥ मिछत्तमोहियमइ, वरं न राया चक्कवट्टीवि ॥ १ ॥ अर्थः—श्रावकना कुलने विषे उपजीने जे दासपणुं पामवुं, ते पण ज्ञान दर्शन सहित होय माटे रूडुं जाणवुं. पण मिथ्यात्वमतियें मुंऊाणो थको चक्रवर्त्ति राजा पणुं पण न थाउं ॥१॥ इत्यादिक नावना नावतो देवतानो नव पूरो करी त्यांथी च्यवीने आ तहारा नगरमां शुद्धबोध नामें शेठनी व्योमला नामें धणियाणीनी कूखने विषे पुत्रपणे आवी उपन्यो. एना पुण्यना उदयें करी डुष्टग्रहचारें डुकाल उपजवानो हतो, ते पण नाश पामतो हवो.

एवां गुरुनां वचन सांनलीने राजा घणो विस्मय पामतो हवो, सर्व नगरना परिवार सहित राजा शुद्धबोध शेठने घेर आव्यो, त्यां ते पुत्रने उत्संगे लइ कहेवा लाग्यो, नो पुण्यशाली ! नो जगदाधार ! नो डुर्निक्ष नंजक ! तने नमस्कार थाउ. इहां परमार्थें विचारतां राजा तो तुंहिज छे, हुं तो तहारो कोटवाल बुं, एम कहीने धर्मराजा एवुं तेनुं नाम देइने, राजा घेर गयो. अनुक्रमें ते कुमर यौवनावस्था पाम्यो, त्यारें घणी राजकन्या परणतो हवो. तेना पुण्यना प्रनावथी प्रजाना डुर्निक्ष प्रमुखना अशिव उपद्रव सर्व नाश पामता हवा, प्रजा प्रमोदमय रहेती हवी, घणा जन समकित मूल बार व्रत आराधीने नक्त नोगी थइ दीक्षा अंगिकार करता हवा. ते मुनिराज प्रमोदें उग्र तप करी क्षपक श्रेणी मांडी घाति

कर्म क्ष्य करी केवल ज्ञान पामीने तेज जवे मोक्षें गया. ए रीतें सुखो चितने इछारोध करवो, ते डुक्कर ठे. अने जो इछारोध कस्यो तो संसार पार पाम्या. माटे इछानो रोध करवो ॥ इति उपदेशरत्नाकरे ॥

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. " तारुन्नए इंदियनिग्गहो य " (तारु न्नए के०) तरुण अवस्थाने विषे (इंदिय के०) इंड्रियोनो (निग्गहोय के०) निग्रह करवो, ए डुक्कर ठे. ते उपर काम पालनी कथा कहे ठे.

धातकीखंमद्दीपे जरतक्षेत्र मध्ये लक्ष्मीपुर नामा नगरने विषे जयध र्म नामें राजा राज्य करे ठे. एकदा प्रस्तावें राजा सजा जोडी बेठो ठे. ए वामां प्रशस्त शास्त्रनो जाण कोइक पंमित आव्यो. तेनी सार्थे गोष्ठी कर तां राजायें पूठ्युं. " किं गहनं ? " एटले गहन शुं ठे ? पंमित बोल्यो, " इछीचरियं " एटले स्त्रीनुं चरित्र ते गहन ठे. ॥ यतः ॥ सायरजलप रिमाणं, सुरगिरिमाणं तिलोयसंठाणं ॥ जाणंति बुद्धिमंता, महिलाचरि यं न याणंति ॥ १ ॥ ते सांजली राजायें विचार्युं के, स्त्रीमां ते एवुं शुं सत्व ? शो व्यवसाय ? के, जे माटे पंमित पण एम कहे ठे ! ते माटे आज महारे स्त्रीचरित्र जोवुं. एम विस्मय पामीने रात्रे अंधार पठेडो उ ढी चोकीदारने वंचीने राजा पोताना घरथकी नीकल्यो, विप्रनो वेष क रीने अग्निशर्मा ब्राह्मणने घेर गयो. त्यां अग्निशर्मा वेद पाठ करे ठे, ते वे दपाठ करतां बोल्यो. रे जड! तुं शुं मागे ठे ? राजा बोल्यो. हुं देशांतरथी आव्यो बुं, अने ब्राह्मण बुं, माटे मने सुवाने जग्या आपो. विप्र बोल्यो, महारे घेर जग्या नथी. राजा बोल्यो, तमने उत्तम ब्राह्मण जाणीने हुं इहां आव्यो बुं, जे माटे शूड़ने घेर ब्राह्मण नहीं जाय. ब्राह्मण बोल्यो, म हारे जग्या नथी तो पण जलुं. आ कुपडीमां तमे पण वसो. राजा त्यांज रह्यो.

एवा समयमां जट्टाणी ब्राह्मणने कहेवा लागी, रे जट्ट ! आ पुत्रने ल्यो. तमारा जाइने घेर ठ्ठी जागरिका ठे, माटे हुं अन्नपात्र आपवा जाउं बुं. जट्ट बोल्यो, तुं केमे करतां उतावली नहिं आवे, अने ठोकरो रोतो थ कां मनें कदर्थना उपजावशे, माटे पुत्रने साथें लेइ जा. जट्टाणी बोली, महारे त्यां शुं काम ठे ? अन्नपात्र आपीने तरत आवुं बुं. एम कही ज ट्टने पुत्र आपीने नीकली. राजा पण स्त्रीचरित्र जोवा तेनी पुंठे चाल्यो.

एवामां जट्टाणी हाट शेरियें आवी, त्यां पूर्वसंकेतिक कोइक युवान पु

रुष उनो छे, ते पुरुषें नट्टाणीने पूछ्युं. शृंगार करीने क्यां जाय छे? न ट्टाणी बोली, वधावणाने कामें दीयरने घेर जाउं छुं, पण तरत आवीश एम जाणजे. माटे तुं इहांज उनो रहेजे. राजायें विचार्युं के, एनुं चरित्र जोउं. राजा पण त्यां उनो रह्यो. युवान पण वाट जोतो त्यांज उनो रह्यो. तेवामां नट्टाणी आवी. त्यारें युवान बोल्यो, आपणे रतिसुख कये स्थानके नोगवीशुं? नट्टाणी बोली, तुं महारे घेर आवीने नट्ट पासे रहेवानी जग्या माग्य. त्यां महारा घरमां सुखें निर्विघ्नपणें कामक्रीडा करीशुं. ते सांनली युवान चाल्यो. नट्टाणी पण वेषपरावर्त्तन करी पूंठे चाली. राजा पण कौतुकनो लीधो पूंठे चाल्यो. युवान पण नट्ट पासे जइ वेद अध्यय न करीने बोल्यो, हे नट्ट! हुं रूपनपुरमां वसुं छुं, अने आ महारी स्त्री छे एने में कांइक शिखामण दीधी एटले ते रीसाइने पुत्रने मूकीने इहां आवती रही. हुं पण एनी पूंठे इहां आव्यो. आवतां थकां असुर थइ गयुं. माटे हुं ब्राह्मण छुं. मने रात्री रहेवानी जग्या आपो. तमे पण ब्राह्मण छो. बे पहो रनुं काम छे. पछी तो घेर जइशुं. एम कहे थके नट्ट बोल्यो, बीजी जग्या तो नथी पण रांधवानी जग्या छे, त्यां रहो, त्यारें ते बेहु जण त्यां पेठां.

हवे मध्यरात्रे छोकरे रोवा मांड्युं, त्यारें युवान बोल्यो, रे नट्ट! ए बालक केम रुए छे? नट्ट बोल्यो, एनी मा दियरने घेर गइ छे. में जतां वारी पण न रही, छोकरो नूख्यो थयो छे, तेथी रोतो रहेतो नथी, ए प ण न आवी माटे शुं करुं? युवान बोल्यो, महारी ब्राह्मणीनो दीकरो घेर रह्यो छे, तेथी तमारो पुत्र आपो, ते धावशे, एटले सुखें उंघशे. नट्टें पुत्र आप्यो, तेणें धवरावीने पाछो आप्यो, छोकरो सुखें सूतो. हवे नट्टाणी अने युवान पुरुष ए बेहुयें रतिक्रीडा करीने ज्यारें प्रनात समय थयो त्यारें युवाने नट्टने कह्युं. अमे जाइयें छीयें, तमे पण प्राहुणा अमारे घेर आवजो. एम कही बेहु जण द्दार देशें गयां. युवान जतो रह्यो. अने नट्टाणी पूर्वनो वेष करी तंबोल सहित थाल लेइने घेर आवी. नट्ट पण आक्रो श करवा लाग्यो, रे रंडे! रात्रे केम न आवी? तहारा पुत्रें मने संता प्यो. नट्टाणी बोली, आज तें घरमां रांड घाली देखाय छे. घरमां लघु नीतियें खरडयुं कुंरुं छे, शीकुं हेठुं पडयुं छे. ज्यारें हुं बहार जाउं छुं, त्यारें तुं एवां फेल करे छे. जो रूडा लोकने ए वात कहुंतो तने दक्षिणा पण कोण

आपशे? एम सांजली ते ब्राह्मण आक्रोश पामतो घरमांथी बहार निकल्यो.

हवे राजा जट्टाणी पासे आव्यो. आवीने पूछवा लाग्यो, हे जट्टाणी! तुं जयवर्म राजाने उलखे छे? ते बोली, हा एनी नगरीमां तो हुं वसुं छुं. अने राजा तो जगत्प्रसिद्ध छे तेने केम न उलखुं? राजा बोल्यो, ते हुंज छुं. ते बोली तमे एवो वेष केम कस्यो छे? राजा बोल्यो, स्त्रीचरित्र जाणवा माटे कस्यो छे. ते बोली, स्त्रीचरित्र केवुं होय? राजा बोल्यो, तमारा जेवुं होय. एम कहीने सर्व वृत्तांत प्रत्ययसहित कह्युं,ते सांजलीने जट्टाणी क्षणेक लाज पामी, पछी धैर्य धरीने महोटे स्वरे बोली, तमे महारुं चरित्र शुं दीठुं. पण तहारा नगरमां एवी स्त्रीयो वसे छे के, मने पगे बांधीने उडे! राजा बोल्यो, एवी एक स्त्रीनी वाततो मने संजलाव. त्यारें ते बोली.

आज नगरमां महाधनपात्र, दानेश्वरी, मनोरथ नामें शेठ वसे छे. तेने लक्ष्मी नामें जार्या छे. तेने चार पुत्र उपर घणा मनोरथें रूपें सुरसुंदरी सरखी एवी सुंदरी नामें एक पुत्री थइ. तेने परणावी एटले जर्त्तार तरत मरण पाम्यो. त्यारें शेठें दीकरीने कह्युं संसार एवोज छे. सुर असुरनुं पण मरण आगल न चाले. माटे तुं खेद करीश नही. महारा घरमां रही थकी सुखमां काल गमावजे. घरनुं कामकाज पण करीश नही. पुत्री पण बापनुं बोलवुं अंगिकार करी सुखें रहे छे.

एकदा तेणें गोखने विषे बेठां देशांतरथी आवेलो कामपाल नामें राजपुत्र तेने राजमार्गें जतो दीठो. ते विशिष्ट रूपवंत, विशिष्ट वस्त्र, विशाल हृदय होवाथी तेने जोई प्रत्यक्ष कामदेवनो भ्रम थयो, तेथी तेणें उपरथी फूलनी माला नांखी. कटाक्षें जोयुं, एवामां बिरुदावलीनो बोलनार बोल्यो, वंगदेशनो राजा जुवनपाल, तेनो पुत्र कामपाल, तेनुं अतिशय रूप देखी जेने देवांगना पण इच्छे छे, ते कामपाल जयवंतो वर्त्तो. ते सांजलीने सुंदरीयें तेनुं नाम ठाम धास्युं, कामपालें पण लगारेक रागसहित उंचुं जोयुं, तेथी ते स्त्रीनेज चिंतवतो, पोताने आवासे गयो, कामज्वरें ग्रहेवाणो, श्रेष्ठिपुत्री पण कामवशें पीडाती जोइने शेठ घणो खेद करवा लाग्यो.

एकदा एक परिव्राजिका जिक्षाने अर्थें आवी तेने शेठें कह्युं. रे जद्दे! महारी पुत्री अशातावंत छे, तेने साजी करो. परिव्राजिका बोली, हुं नजरें जोउं. एम कही कुमरी पासे गइ, जोयुं तो कंदर्प्पविकार जाण्यो. पछी

कहेवा लागी, हे नद्रे! आशातानुं कारण जाण्युं. जेवी वात होय तेवी कहे. सुंदरीयें विचार्युं के, बीजो उपाय नथी, एम विचारीने जेवी हती तेवी वात कही. परिव्राजिका बोली, कांइ खेद करीश नही, तुं आदित्य वारे आदित्यने देहेरे आदित्यनी पूजा निमित्ते आवजे; हुं तेनी सार्थे त हारो संगम करावीश. एम कहीने परिव्राजिका उठी, शेठने कह्युं, कांइक तो दोष टल्यो छे. पण सघलो रोग तो आदित्यनी पूजाथी जशे. एम क हीने कामपालने मंदिरे गइ. त्यां तेना चाकरें कह्युं, हे नगवती! कांइ जा णो छो? ते बोली, सर्व जाणुं छुं. काम होय ते कहो, ते बोल्यो, अमारा स्वामी राजपुत्रने घणी अशाता छे, तेने साजो करो, एम कही राजपुत्र पासे लाव्या. तेणें एकांते राजकुमरने कह्युं, तें शेठनी पुत्री दीठी छे, ते दिवस थी तुऊने कंदर्प्पें पीड्यो छे, तेनी ए अशाता छे. त्यारें लगारेक हसीने राजकुमर बोल्यो, हे नगवती! तमें केम जाण्युं? अथवा तपस्वी होय ते दिव्यज्ञानवंत होय, ते माटें मने शाता थवानो उपाय तमेज विचारो. ते बोली, में तो उपाय विचारी मूक्यो छे. तुं आदित्यवारें आदित्यने देहेरे जाजे. त्यां तुऊने तेनी सार्थे समागम थशे.

हवे श्रेष्ठिपुत्री पण स्वजनने परिवारें परिवरी आदित्यने देहेरे गइ. आ दित्यनी पूजा करी, बहार नीकलतां राजकुमरें हाथे पकडी. एटले, सुंद रीयें पोकार कर्यो. रे रे! मने पर पुरुष फरश्यो. हवे अग्निविना महारी शुद्धि नथी. ते माटे काष्ठ काढो. एम कहेतां पितायें घणी विनंती करी समजावी. पाछी वाली घेर आणी, त्यां तेज राजपुत्रने तेडीने परिव्राजि का आवी. बेहु जणनो संगम कर्यो. सुंदरीयें विचार्युं के, छ कानना मंत्र नेदाय॥ यतः॥ षट्कर्णो निद्यते मंत्रः, चतुष्कर्णो न निद्यते॥ द्विकर्णस्य तु मंत्रस्य, ब्रह्माप्यंतं न गच्छति॥ १॥ एम विचारीने घरमां आग मूकी, बे जण नीकल्यां, बारणुं बंध कर्युं, मांहे परिव्राजका बली मूइ, राजपुत्रने आवासे गयां, शेठें पण परिव्राजिका मूइ देखी जाण्युं के, महारी पुत्री ब ली मुइ. विलाप करवा लाग्यो. हा पुत्री! पर पुरुषनो स्पर्श थयो, ते दुः खें तें अग्नि माग्यो, पण में न आप्यो. ते माटे पोतानी मेलेंज अग्नि सा ध्यो. एम विलाप करी मरण कृत्य कर्यां. हाड हतां ते तीर्थे मोकल्यां.

हवे राजपुत्र पण केटलेक दिवसें धन खूटयुं. त्यारें सुंदरीने कहेवा

लाग्यो, रे भद्दे! चाल महारे देश जइयें. सुंदरी बोली, त्यां जवानुं शुं काम छे? आपणने इहांज रह्यां महारो पिता सर्व कांइ पूरशे. तमे शेठ ने हाटे जइने महामूलनी पटसाडी मूले मागो. ते पण हाटे गयो. तेमज कह्युं. ते साडी देखाडवा भार्या पासे मोकली. तेने गमी नही. माटे पा छी मोकली. एम बे त्रण वार पाछी मोकली. शेठ बोल्यो, तहारी भार्याने इहां आवतां शुं टांटिया घासे छे? ते भार्याने तेडी लाव्यो. ते देखी शेठ बोल्यो, राजपुत्रें महारी पुत्रीने फरस कस्यो, त्यारें मने महा कोप उपन्यो. पण शुं करुं तुं राजपुत्र छो, माटे हुं बोल्यो नही. राजपुत्र बोल्यो, में म हारी भार्याने फरशी हती. तहारी पुत्रीने कोण अडक्युं छे? शेठ बोल्यो, शुं ए महारी पुत्री नही? राजपुत्र बोल्यो, रे शेठ! तुं स्नेहें करीने घेलो थयो छो? तहारी पुत्री अग्निमां बली मुइ. ते नथी सांजरतुं? शेठ बोल्यो, सत्य कह्युं. सरखापणें करी हुं मूढ थयो. तो पण सरखापणें करी में ए ने दीकरी पणें कबूल करी, ते माटें जे जोइये ते महारा हाटेंथी लेजो.

ए रीतें भट्टाणीनुं चरित्र देखीने तथा शेठ पुत्रीनुं चरित्र सांभलीने न रवर्म राजायें प्रतीत करी के, स्त्रीचरित्र गहन छे ए खरुं छे. एम निर्धारी वैराग्य पामी शीलंधर गुरु पासे चारित्र अंगिकार करी, तेणें आत्मकार्य साध्युं. ए कथा श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां पूर्वभव अधिकारे छे. ते माटे त रुण अवस्थाये इंद्रियोनो रोध करवो ते दुक्कर छे ॥ इति कामपालकथा ॥

ते इंद्रियोनो रोध करवो ए वात यौवन अवस्थामां दुक्कर छे तो पण तेने जेणे रोध कस्यो ते उपर गुणधर्म राज्यकुमरनी कथा कहे छे.

आ भरतक्षेत्रने विषे सूर्यपुर नामें नगर त्यां दृढधर्म नामें राजा तेने शीलशालिनी एवा यथार्थ नामें राणी छे, तेनी कुखने विषे गुणधर्म ना में पुत्र उपन्यो ते लोकने चंद्रमानी पेठें वल्लभ, कलावंत छे, कंदर्पावता र छे, तेथी करीने स्त्रीयोने घणो वल्लभ छे, सोभागी, सरल, शूर, सत्य भाषी छे, तेने एक प्रियंवद नामें दृढ मित्र छे. ते सुरूपी अने सर्वगुणसहित छे.

एवामां वसंतपुर नगरने विषे इशानचंद्र राजानी कनकवती नामें पुत्री छे, तेनो स्वयंवर मंमप मांम्यो छे, त्यां बीजा घणा राजा आव्या छे, तेमां गुणधर्म कुमर पण आव्या छे, राजायें आवास दीधा, त्यां उतारो करीने गुणधर्म कुमर स्वयंवरा मंमप जोवाने आव्या, कुमरी पण मंमप जोवा

आवी ठे, त्यां बेहु जणने परस्परे राग उपन्यो, स्वस्व स्थानके गया. संध्या काले कुमरीयें कुमर पासे एक दासी मोकली, ते दासीयें एक चित्रपट्टिका आपी. तेमां एक हंसिका आलेखी ठे. तेना हेठल एक श्लोक लख्यो ठे. ते श्लोक कुमर वांचे ठे ॥ यतः ॥ आदौ दृष्टे प्रिये सानु, रागासौ कुल हंसिका ॥ पुनस्तद्दर्शनं शीघ्रं, वांठत्येव वराक्यहो ॥ १ ॥ अर्थः—धुरथी पोताना प्रियने दीठां थकां कलहंसी रागी थइ, ते वराकी फरी शीघ्र तेनुं दर्शन इछे ठे. ते वांचीने कुमरें पण बीजुं हंसनुं रूप आलेखीने तेनी नीचे एक श्लोक लख्यो तथाहि ॥ कलहंसोऽप्यसौ सुभ्रु, क्षणं दृष्टानुरागवान् ॥ पुनरेव प्रियांद्रष्टु, महो वांठत्यनारतम् ॥ १ ॥ अर्थः—हे सुभ्रु ! कलहंस पण क्षणेक दीठाथी रागवंत थयो. फरी निरंतर देखवा वांठे ठे ए नावार्थ जाणवो. हवे कुमरीयें मोकल्युं जे तांबुल, विलेपन तथा फूल ते कुमरें लेइने फूलने मस्तके बांध्यां, तांबुल वावर्युं, अने विलेपन अंगें लगाव्युं, दासीने संतोषदानमां हार आप्यो. वली दासी बोली, स्वयंवरा मंमपे वरमाला तमारे गले घालीश, एम कुमरीयें कह्युं ठे. पण विषयसेवा कांइक काल रहीने पठी करवी, ते वात कुमरें अंगिकार करी. प्रातःकाले एमज गुणधर्म कुमरने वरमाला घाली बीजा राजाने विसर्ज्यों, राजायें गुणधर्म कुंवरने पाणिग्रहण कराव्युं, अनुक्रमें ससरानी आज्ञा मागीने स्त्रीने पोतानी साथें लेइने कुमर पोताने नगरे आव्या.

एकदा कनकवतीयें कह्युं के, कोइक प्रहेलिका कहो. कुमर बोल्यो, थलमां उपनी ठे, जलमां स्वेछायें विचरे ठे, पण जल पीती नथी, ते स्त्री कोण जाणवी ? कुमरीयें कह्युं, नांवा जाणवी. हवे कुमरीयें पूठ्युं पयोधरने नारें करी आक्रमी ठे, पातलुं शरीर ठें, गुणसहित ठे, पुरुषने खंधे बेठी ठे, ए स्त्री कोण? कुमर बोल्यो जे पाणी उपाडी आववाना काममां आवे ठे ते कावडी जाणवी. एम क्षणेक विनोद करीने पोत पोताने ठेकाणे गया.

हवे कुमर स्नान नोजन करी आस्थाने बेठो ठे, एवामां एक कापडी आव्यो. ते बोल्यो, हे कुमर ! नैरवाचार्यें तमोने तेडवा माटे मुजने मोकल्यो ठे, कुमर बोल्यो, ते क्यां ठे ? कापडी बोल्यो, नगर बहार अमुक स्थानकें ठे. कुमर बोल्यो, प्रातःकाले आवीश. ते सांजली कापडी ठेकाणे गयो. अनुक्रमें रात्री गइ, प्रातःकाल थयो त्यारें कुमर पण पोतानो परिवार

लेइने नैरवाचार्य पासे गयो. तेने व्याघ्रचर्म उपर बेठो देखीने पगे लाग्यो. योगींडें पण आसन बताव्युं त्यां बेठो. योगींडने कहेवा लाग्यो, हे प्रनो ! तमे मने कृतार्थ कस्यो. योगींड् बोल्यो, तुं महारे सर्वथा मान्य ठे, पण हुं निःकंचन ठुं माटे शुं आपीने तमारुं स्वागत करुं ? कुमर बोल्यो, तमारा सरखानो आशीर्वाद् तेज स्वागत ठे. योगींड् बोल्यो, नक्ति, प्रेम, मीठां वचन, सन्मान, विनय ए सर्व वानां जे ठे ते कांइक दीधा विना शोने नही. कुमर बोल्यो, सम्यक्दृष्टियें जोवुं. तथा सम्यक् आज्ञा देवी ए तमारुं दान ठे. योगींड् बोल्या, हे नड ! महारे एक मंत्र ठे. तेनो में आठ वर्ष सूधी जाप कस्यो. हवे एक रात्रीनुं काम ठे, तेमां विघ्न थाय माटे तुं साधक रहे तो माहरो सर्व प्रयास सफलो थाय. कुमर बोल्या, हुं क्यारे आवुं ? योगींड् बोल्यो, कालीचौदशनी रात्रे तुं स्मशानमां आवजे, हुं त्यां त्रण चेलासहित रहीश, ते सांनली कुमर घेर गया. कालीचौदशनी रात्रे कुमर स्मशाने गया, योगींड् बोल्यो, हे कुमर ! इहां जे जे विघ्न थशे तेथी तुं राखजे. बीजा त्रण उत्तरसाधक रहेशे. कुमर बोल्यो, स्वस्थ चित्तपणें मंत्रसाधन करो, हुं रखवालो बेठो बुं, तमने विघ्न कोण करनार ठे ?

हवे योगिंडें एक मंमल करी, तेमां एक शब थाप्युं, जाज्वल्यमान अग्नि करीने होमविधि कस्यो, एटले जाणे दिशाचक्रने पूरतो, गगन स्फोटि करतो, महा आकरो निर्घात थतो, विश्वने बधिर करतो, धरतीने फाडीने पातालमांथी महा बिहामणो एवो एक कालो पुरुष नीकल्यो: ते बोल्यो, रे पापी ! दिव्यकांताना अनिलाषी ! तुं मेघनामा क्षेत्रपालने नथी उलखतो शुं ? जेमाटे महारी पूजा कस्या विना मंत्रसिद्धि इच्छे ठे, ए राजपुत्रने पण तें ठग्यो ठे. एम कहीने तेने मारवा माटे ते क्षेत्रपालें सिंहनाद कस्यो एटले योगिनां त्रण शिष्यतो पृथ्वीयें पड्या.

हवे कुमर बोल्यो, रे क्षेत्रपाल ! तुं फोकट गर्जारव केम करे ठे ? जो समर्थ होयतो महारी साथें युद्ध कर. पठी ते खेत्रपालनी पासे खड्ग न हतुं माटे कुमरें पण पोताना खड्गने मूकी दीधुं. मात्र प्रचंम नुजादंमेंज तेनी साथें युद्ध करतां, क्षणेकमां तें क्षेत्रपालने जीत्यो. ते तुष्टमान थयो थको बोल्यो, तें मने जीत्यो, माटे कांइक तहारुं इच्छित करुं. त्यारें कुमर पोताना हाथमांथी तेने मूकीने कहेवा लाग्यो के, जो तुं तुष्टमान थयो होय,

तो, ए योगीनुं मन वांछित पूरुं कर. क्षेत्रपाल बोल्यो, तहारा प्रजावें एने वांछित फलदायक मंत्र सिद्ध थयो, पण तुं कांइक माग्य, जे माटे देवद र्शन खाली जाय नही. त्यारें कुमरें कह्युं, महारी जार्या कनकवती छे, ते महारे वश आवे तेम करो.क्षेत्रपाल ज्ञानें जोइने बोल्यो, ते तमारे वश थशे, पण कामितरूपें वश थशे, ते कामितरूप तहारुं थशे, एम वर देइ ने अदृश्य थयो. योगींद्र पण विद्यामंत्र सिद्ध थये थके कुमरनी प्रशंसा करतो हवो, कुमरने कहेवा लाग्यो, हे परोपकारी ! मने संजारजो, एम क ही शिष्यसहित पोताने ठेकाणे गयो, कुमर पण अंग पखालीने पोताने घेर आव्यो, वीरवेष मूकीने शय्याने विषे सूतो.

बीजे दिवसे पहोर रात्री गये थके अदृश्यरूपें पोतानी स्त्रीना महोल मां गयो, त्यां बे दासी सहित कनकवतीने दीठी, ते अवसरें कनकवती दासीयोने पूछवा लागी के, रात्री केटली गइ? दासीयो बोली, हजी मध्य रात्री नथी गइ, त्यां जवानी वेला थइ छे. त्यारें कुमरीयें स्नान विलेपन करी, वस्त्रालंकार पहेरीने, क्षणेकमां विमान रच्युं, तेमां दासीसहित बेठी. ए टले गुणधर्म कुमरें विचार्युं के, अहो ! अहो ! एणीयें क्षणेकमां विमान केम रच्युं ? तथा ए रात्रीने विषे क्यां जशे? अथवा ए कल्पनानुं शुं प्रयोजन छे ? अदृश्यरूप थको हुं पण एनी साथेज जउं, अने कौतुक जोउं के, ए त्यां जइ शुं करे छे ? एम चिंतवीने विमानने एक देशे बेसीने चाल्या. दूरदेशे जइने विमान उतर्युं. एक महा सरोवरने ढूकडुं अशोक वन छे, तेमां एक वि द्याधरने कुमरें दीठो. कुमरनी स्त्री पण विमानथी उतरीने विद्याधरने प्रणा म करी बेठी, एं रीतें बीजी त्रण स्त्रीयो आवीने तेने प्रणाम करीने बेठी, बीजा पण विद्याधर आव्या, वली ते वनखंमना ईशान कूणे एंक मनोहर विशाल निर्मल श्रीयुगादि परमात्मानुं चैत्य छे, तेना सुवर्ण मणीनां पग थीयां छे, अनेक स्तंज सहित छे, देवतानुं विमान जाणीयें अटवीमां उ तर्युं होय नही, एवुं ते चैत्य छे ! क्षणेकमां सहुए ते देहेरे आव्या. त्यां विद्याधरोयें जिनस्नात्र महोत्सव करवा मांड्यो. विद्याधरेंद्र बोल्यो, आज कोनो वारो छे ? ते सांजलीने कनकवती उठी, पोतानां वस्त्र ठीकठाक क रीने नाटकनी जूमिकाने विषे पेसीने हावजाव करवामां घणी माहीथकी नाटक करती हवी. बीजी त्रणमां एकें वीणा, बीजीयें वेणु, त्रीजीयें ताल

बजाववा मांमी, ते देखीने गुणधर्म कुमर महा विस्मय पाम्यो सर्व स्वरूप नजरें जोतो हवो. तेवामां कनकवतीने नाचतां केडथकी सोनानी घुघरीनी माळा त्रुटी पडी, ते प्रछन्न पणें गुणधर्म कुमारें लीधी. नाटक कस्या पछी घणीये जोइ पण जडी नही, पछी सहु पोत पोताने स्थानके गया, कनकवती पण दासीसहित पोताने स्थानकें आवी, गुणधर्म कुमर पण स्वस्थानकें आव्या, आवीने शेष रात्रीयें सूइ रह्या, विमान संहस्युं.

हवे प्रातःकाले मतिसागर नामें प्रधाननो पुत्र, ते कुमरनो मित्र छे, तेने घुघरीनी माळा आपीने कुमरें कह्युं के, आ घुघरी अवसरे महारी स्त्रीने आपजे. एम कहीने ते मित्र साथे स्त्री पासे गयो, स्त्रीयें पण उन्नी थइ आसन आप्युं, कुमर त्यां बेठा, मित्र पण पासे बेठो, सोगटां पासे रमतां कुमरी जीती, पछी कुमरी बोली कांइक आभूषण आपो, त्यारें कुमरें मित्रना सामुं जोयुं. मित्रें पोताना वस्त्रमांथी काढीने घुघरमाळा आपी. ते देखीने स्त्री बोली, एतो महारुं आभूषण छे ते तमने क्यांथी जड्युं? कुमर बोल्यो, क्यां पड्यु हतुं? ते बोली स्थानक तो मुजने सांभरतुं नथी. कुमर बोल्यो, महारो मित्र निमित्तनो जाण छे, ते तमारुं आभूषण पाडवानुं स्थानक केहशे, मित्र बोल्यो, हुं कहीश. पछी कुमर पोताने मंदिरे आव्या.

वळी बीजी रात्रे तेमज जैनचैत्ये गया, स्त्रीयें वीणा वजावतां पगमां हेलुं नेउर कोइकरीतें नीकळी पड्युं, ते कुमरे पूर्वनी पेरें लीधुं, तेणीयें खोळ्युं पण जड्युं नही, स्वस्थानके आव्या, कुमरें नेउर मित्रने आप्युं. बीजे दिवसे वळी मित्र साथें लेइने कुमर गयो, तेणीयें आसन आप्युं, ते उपर बेसीने क्षणेक शास्त्र गोष्ठी करीने स्त्रीयें मतिसागरने पूछ्युं. रे नइ! तमे निमित्त जोयुं होय ते कहो. ते बोल्यो, रे तन्वंगी! हुं निमित्त बळें एम जाणुं छुं, के तमारुं कांइक बीजुं पण आभूषण गयुं छे. ते सांभळीने स्त्रीना चित्तमां शंका उपनी तो पण ते गोपवीने बोली, शुं आभूषण गयुं छे? ते निमित्तें जाणीने कहो. त्यारें गुणधर्म कुमर बोल्या, ते तुं नथी जाणती? ते बोली जाणुं छुं, पण पडवानुं स्थानक नथी सांभरतुं. कुमर बोल्या, मने कोइकें कह्युं छे.के, तुं दूर गइ हती त्यां नेउर गयुं, ते जेने हाथे आव्युं, तेने हुं ओळखुं छुं, तेना हाथमांथी बळात्कारें में लीधुं. ते सांभळीने कनकवती विचारवा लागी. कोइक प्रयोगें करी निश्चे महारा भर्त्तारें

महारुं सर्व वृत्तांत दीठुं ठे ॥ यतः ॥ कुरचइं कला चांडी, चौरिकाक्रिडितानि च ॥ प्रकटानि तृतीयेऽह्नि, सुछन्नं सुकृतानि च ॥१॥ एवुं विचारीने बोली, ते नेउर क्यां ठे ते वेला कुमरनी आज्ञाये मित्रें आप्युं. पठी ते बोली, सत्य कहो, ए तमने क्यांथी जडयुं ? कुमर बोल्या; तमे क्यां पाडयुं ते कहो. एम करतां ते बोली, हे नाथ ! ज्यां पडयुं ते स्थानक तमे दीठुं होय तो रूडुं ठे, अन्यथा कोइ कही देशे तो महारी अग्निमां पेसतां पण शुद्धि नथी. एम कही फाबो करतल गलस्थल देइ नीचुं जोती शोकातुर थकी बेठी, कुमर पण कांइक हांसीनी वात काढी तेने हसावीने पोताने ठेकाणे गयो.

वली रात्रे अदृश्य थका आव्या. सखीयोयें कनकवतीने कह्युं, हे स्वामिनी ! वेला जाय ठे. विद्याधर रीश करशे. त्यारें तें लांबो निसासो नांखीने बोली, हुं मंदभाग्यवंत शुं करुं ? विषम कार्य आंवी पडयुं. जे माटे हुं, ज्यारें पिताने घेर हती, त्यारें कुमारीपणे विद्याधरें मने सम दीधा हता जे, महारी आज्ञाविना तहारे भर्त्तार सेववो नही. अने विमान उपर बेसीने नित्य रात्रें महारी पासे आववुं. त्यार पठी माता पिताना आग्रह थकी तथा महारो पण राग हतो, तेथी हुं राजकुमरने परणी. महारे तो ए पण प्रमाण ठे, ते बेहुने पण हुं मानुं ठुं. पण हे सखी ! त्यां जतां मुजने महारा भर्त्तारें कोइक रीतें जाण्युं ठे. एणें विद्याधरने साक्षात् दीठो ठे. हुं विद्याधरने तथा एने सामान्य ठुं, तेमाटे कां तो विद्याधर, भर्त्तारने मारशे, अथवा विद्याधर मने मारशे. माटे शोक करुं ठुं. वली हे सखी ! तुं सांभल. महारी यौवनावस्था ठे, ते घणा अपायसहित ठे, तथा पितानुं अने सासरानुं कुल घणुं उत्तम ठे, अने लोकतो महा विषम ठे, जेम गमे तेम बोले. ते माटे कार्य गहन ठे तेथी आकुली थाउं ठुं. ते सांभली सखी बोली, हे स्वामिनि ! जो एम ठे तो तमे इहांज रहो, हुं तिहां जाउं ठुं जो विद्याधर पूठशे तो हुं कहीश के महारी स्वामिनीने शरीरे शाता नथी. तेवारें कनकवती बोली, एमज करो एम करीने विमान रची आप्युं. ते उपर दासी बेठी. गुणधर्म कुमरें पण एम चिंतव्युं, जे हुं आज एनुं विद्याधरनुं स्वामी पणुं टालीश, जीवलोकने नाटक जोवानी इछा टालीश, एम चिंतवीने अदृश्यपणे विमानमां आरुढ थयो.

हवे विद्याधरें जिनेश्वरनुं स्नात्र करवा मांड्युं, एटले विमानथी उतरीने

दासी पण देहेरामां गइ. कुमर पण बानो रही जुए ने, एटले एक विद्या धरें दासीने पूब्युं, आज घणी वेला केम लागी ? अने तहारी स्वामिनी क्यां बे ? दासीयें कह्युं के, महारी स्वामिनीना शरीरें शाता नथी माटे म ने मोकली बे. ते सांजली विद्याधरेंइने कोप उपन्यो, होव फडफडवा लाग्यो, बीजा विद्याधरोने कह्युं, तमे ऋषजप्रजुनुं स्नात्र करो, हुंतो ए दा सीना शरीरनी चिकित्सा करीश, एम कहीने तेणें दासीनी वेणी पकडी. एटले कुमरें पण निबिडपणें परिकर बांधीने खड्ग तैयार कस्युं, नाटकमां नंगाण पडयुं, विद्याधरें कह्युं, प्रथम ए दासीना रुधिरें करी हुं महारो को पाग्नि शमावुं, पबी जे युक्त हशे ते करीशुं. ते माटे रे दासी ! तुं तहारो इष्ट देव संजार, तहारो मरणसमय बे. माटे तहारे गमे तेनुं स्मरण कर. दासी बोली, श्री सर्वज्ञ इंइ नरेंइने पूजनिक एवा इष्टदेव तो श्री ऋषज प्रजु बे, तेनुं हुं स्मरण करुं बुं. तेनुं आ अटवीमां में शरण कस्युं, शरण प ण श्री ऋषजप्रजु बे, कोइ बीजो नथी. पण हुं एम कहुं बुं के, शूर, धी र, महा उदार, वैरीरूप हाथीनी घटाने विषे सिंह सरखो, महा गुणवंत एवो ते आर्यपुत्र एक मुझने शरण हो. विद्याधर बोल्यो, रे अधमें ! ते आ र्यपुत्र कोण बे ? ते वखते कुमरें विचास्युं, के एणें रूडुं पूब्युं, महारा चित्त मां पण ए संदेह हतो. हवे दासी बोली हे विद्याधर ! जेने अमारी स्वा मिनी स्वयंवरा मंमपमां वरी बे, जेने दीठां थकां पाप न रहे, ते गुणध र्म कुमरनुं में शरणुं कस्युं. ते सांजली जेवामां ते विद्याधर तरवार उघा डीने मारवा जाय बे, एवामां उघाडी तरवार करीने कुमर बोल्यो, सांज ल रे अधम ! तुं आ अबलाने केम मारे बे ? ॥ यतः ॥ विश्वस्ते आकुले दीने, बालवृद्धाबलाजने ॥ प्रहरंति च ये पापा, ध्रुवं ते यांति दुर्गतिम् ॥ ॥ १ ॥ अरे तुं स्त्रीहत्यानुं पाप करवा उजमाल थयो बे ? तेनुं प्रायश्चि त्त देवाने हुं तहारो गुरु थइश. त्यारें विद्याधर हसीने बोल्यो, तुझने त्यां जइने महारे मारवो हतो. ते तुं तो इहांज मरवा आव्यो बे. एम कहीने युद्ध कस्युं, कोइ बल पामीने गुणधर्म कुमरें महा प्रयत्नें करी विद्याधरनुं मस्तक बेदन कस्युं, सैन्य पण स्वामि विनानुं थयुं थकुं पोताने स्थानके गयुं.

ते जोइ पहेली त्रण स्त्रीयो बोली, हे स्वाधीन् ! अमने जेम गुरु प्रस न्न थइने मूकावे, तेम विद्याधरथी तमे मूकावी. कुमर बोल्या, तमे कोनी

पुत्रीयो बो? त्यारें एक बोली, शतपुर नगरनो धणी कुलेन राजा तेनी हुं कमलवती नामें पुत्री बुं, एना नये करी में विवाह न कस्यो, जे कारण माटे महारा महोल थकी एणें अपहरी. पछी जीन कापवा मांमी. मने कह्युं, महारी आज्ञा थाय त्यारें तहारे परणवुं, महारी आज्ञायें तहारे निरंतर विमान थशे. तेनी उपर बेसीने रात्रे महारी समीपे अवश्य आव वुं. एम करेतो हुं तुजने जीवती मूकुं, मने सम दीधा, में कबूल कस्युं, ए एें मने नाटक प्रमुख कला शीखवी, ए रीतें बीजी त्रणे जणीने एणें ने गी करी, ते माटे तमे एने मारतां थकां सर्वेने सुख कस्युं. एम सांजलीने कुमरें सहुने पोत पोताने घेर मोकली, कुमर पण दासीनी साथें घेर आ व्या. कनकवती देखीने दासीने पूबती हवी के, अरे! आज महारे जर्त्तारें दुष्ट विद्याधरने मास्यो? दासीयें पण कुमरीने सर्व वृत्तांत कह्युं, पोताना जर्त्तारनुं पौरुष सांजलीने कुमरी घणो हर्ष पामी, गुणधर्म कुमर पण स्त्री साथे वातो करीने शेष रात्रे त्यां स्नेहथकी सूतो.

हवे ते विद्याधरना जाइयें कषायना वशथी कुमरने उपाडीने समुद्रमां नांख्यो. कनकवतीने पण समुद्रमां क्यांक जूदी नांखी. एवामां पाटीयुं हाथ आव्युं तेथी सात रात्री दरियामां रहीने कुमर कांठे पाम्यो, त्यां ए क तापस दीठो, ते तापस साथें आश्रमे पहोंच्यो, त्यां पोतानी स्त्री कन कवतीने दीठी, कुमर पण कुलपतीने प्रणाम करीने बेठो. कुलपति बोल्यो, रे जड़! आ तहारी स्त्री ने? कुमरें हा कही. कुलपति बोल्यो, ए आज थी त्रीजा दिवसें वृक्षसाथे गले फांसो घालीने मरती हती ते में दीठी, त्यारें एनुं पास बेदीने, बलात्कारें में राखी. ज्ञानबलें करीने तहारुं आ ववुं में एने कह्युं. पछी केलि प्रमुख वृक्षना फले प्राणवृत्ति करीने रात्रे ए कांते स्त्री जर्त्तार सूतां ने. त्यां वली पण ते विद्याधरें उपाडीने बेहुने समु द्रमां नांख्यां, वली बेहु जणने पाटीयां मल्यां, तेथी कांठे पामी जाविजावें फरी मल्यां. कुमर बोल्यो, अहो! विधातानो विलास जुउ! अथवा विष यासक्त चित्तवालाने शी शी आपदा न आवे?

एवामांज वैराग्यें समस्त परिग्रहनो त्याग करी ममत्व बांमीने महास त्वना धणी एक मुनिराज त्यां तपस्या करे ने, तेमने जोइ कनकवती बोली, हे नाथ! पुरुषोत्तमपणुं पामीने खेद शो करो बो? हजुं मनुष्य

नवनुं फलतो पाम्या नथी ! दीन जननो उद्धार नथी कस्यो, एकछत्री पृथ्वी नथी करी, विषय नथी नोगव्या, एवा कनकवतीना वचनथी रात्री जागता रह्या. एवामां ते विद्याधर आव्यो, तेने कुमरें,जीतीने जीवतो मूक्यो.

हवे कुलपतीनी आज्ञा मागीने कोइक पाटणने विषे गया, ते पाटणने बहार गुणरत्न महोदधि नामें आचार्यने दीठा, तेमना चरणने स्त्री नर्त्तारें वंदना करी, पढी मोहनिद्रा निवारनारी पुण्यवृक्षनी शीचनारी एवी धर्मदेशना सांनलीने आचार्यने वंदना करी, बीजे स्थानकें गया. कुमर वैराग्यवंत थको स्त्रीने कहेवा लाग्यो, रे स्त्री ! आपणे सद्गुरु पासे दीक्षा लेइयें. त्यारें ते स्त्री विषयथी अणविरमी थकी बोली, आपणुं नवुं यौवन ढे, ते माटे व्रत केम लइयें ? त्यारें कुमर बोल्यो, वृद्धावस्थायें पण केइकने विषयनी इच्छा देखीयें ढीयें ॥ यतः ॥ अंगं गलितं पलितं मुंमं, दशनविहीनं जातं तुंमम् ॥ वृद्धो याति गृहीत्वा दंमं, तदपि न मुंचत्याशापिंमम् ॥ १ ॥ तेम केइकने यौवन अवस्थाये पण वैराग्य देखीयें ढीयें, त्यारें स्त्री बोली, कोइक ज्ञानीने पूढीने जेम युक्त हशे तेम करी शुं. गुणधर्म ते वचन अंगिकार करी स्त्रीने त्यांज बेसाडी आहार करवा माटे पोते नगरमां कांइक नोजन लेवा गयो.

एवा अवसरने विषे गुणचंद्र नामे राजकुमर वनमां आव्यो, ते त्यां यौवन अवस्थाये स्त्रीने देखीने रागवंत थयो, स्त्रीने पूछ्युं, रे स्त्री ! तुं कोण ढे ? इहां एकली शा हेतुयें बेठी ढो ? शुं तहारे नर्त्तार नथी ? स्त्रीयें पण तेने रागी जाण्यो, अने पोतानो नर्त्तार विरक्त जाण्यो, माटे पोतानुं सघलुं वृत्तांत तेने कह्युं. ते पण प्रार्थना करतो जाणी कुमरी तेनी उपर अनुरागिणी थइने बोली के, महारा नर्त्तारने वंचीने हुं तमारे घेर आवीश. ते सांनलीने गुणचंद्र कुमार पोताने घेर गयो.

हवे गुणधर्म कुमरें पण नगरमां जइ जूवटुं रमीने कांइक द्रव्य उपार्ज्युं, पढी मांमा करावीने उद्यानमां आव्या, प्रिया साथें नोजन कस्युं. पण स्त्री शून्यचित्तवती, धरती खणती दीठी. कुमरें पण तेनो नाव जाण्यो के, ए अनासक्त थइ ढे. एम जाणीने कुमर विलखो थका वनमां नमवा लाग्यो.

एवामां एक पुरुषें पूछ्युं तमे इहां राज कुमरने दीठो ? कुमरें पूछ्युं. राजकुमर ते कोण ? ते बोल्यो. गुणचंद्र नामे राजानो कुमर, इहां आ

व्यो हतो, ते कोइ स्त्री साथें वातो करवा तत्पर थयो, अने मने बीजे कामे मोकल्यो हतो, ते हुं आव्यो. माटे पूछुं छुं के, ते स्त्री कुमरने मंदिरे गइ के नथी गइ. गुणधर्म कुमर बोल्या, ते त्यां गइ, एम कहीने कुमरें ते पुरुषने विसर्ज्यो. कुमर चिंतववा लाग्यो, स्त्रीने उपकार करतां अने ते म्हारुं पराक्रम देखतां थकां पण रही नहि. तथा स्त्री कुलशील मर्यादा पण गणे नही ॥ यतः ॥ रहो न जायते यावत्, क्षणश्चार्थयिता न च ॥ सतीत्वं तावदेतासां, नारीणां नारदोऽब्रवीत् ॥ १ ॥ त्यार पछी स्त्रीने ढूकडे नगरे मामाने घेर मूकीने कोइ ढूकडा मुनिराज मल्या. तेमनी पासे कुमरें, चारित्र अंगिकार कर्युं. ते उग्र तपस्या करीने देवलोके गया, त्यांथी च्यवी मनुष्यावतार पामीने मोक्ष जशे. स्त्री पण मामाना घरथकी कोइक मिषें नीकलीने, कनकवती गुणचंद्रनी धणियाणी थइ. ते गुणचंद्रनी बीजी स्त्रीयें कनकवतीने जेर दीधुं. त्यां रौद्रध्यानें मरीने चोथी नरके नारकी थइ, त्यांथी नीकलीने घणो काल संसारमां रझलशें. कुमरें यौवनावस्थायें विषय त्याग कर्यो, अने इंद्रियो जीती ए दुष्कर छे ॥ ए कथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां छे ॥ १९ ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे श्रीगौतमकुलके एकोनविंशतिगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि.

हवे वीशमी गाथा कहे छे. तेने पूर्वली गाथा साथें ए संबंध छे, जे पूर्व गाथामां चार वानां दुष्कर देखाड्यां, ते दुष्कर जे करे ते धर्म पामे. तेमाटे जीवित अशाश्वतुं देखाडीने धर्मोपदेश करे छे. तथा ग्रंथने अंते मंगल जोइये, त्यां धर्म ते उत्कृष्ट मंगल छे. "धम्मो मंगलमुक्किठं" ॥ इति दशवैकालिक सूत्र वचनात् ॥ माटे धर्मरूप मंगल देखाडे छे. ए संबंधें आवी जे वीशमी गाथा ते कहे छे.

असासयं जीवियमाहु लोए, धम्मं चरे साहु जिणोवइठं ॥ धम्मो य ताणं सरणं गई य, धम्मं निसेवित्तु सुहं लहंति ॥ २० ॥

अर्थः—" असासयं जीवियमाहु लोए " आ संसाररूप (लोए के०) लोकने विषे (जीवियं के०) जीवितव्य जे ठे ते श्रीजिनेश्वर महाराजे (असासयं के०) अशाश्वतुं (आहु के०) कह्युं ठे. एटले लोकने विषे आउखुं अशाश्वत ठे. एम परमेश्वरें कह्युं ठे ॥ इति नावः ॥ इहां जीवनां आउखां बे प्रकारें ठे. एक सोपक्रमी ठे. अने बीजा निरुपक्रमी ठे. तेमां देवता, नारकी, युगलियां, त्रेशठ उत्तमपुरुष तथा चरम शरीरी जे जीवो ठे ते सर्वेनां आउखां यद्यपि निरुपक्रमी ठे. तो पण ते अशाश्वत ठे ॥ यतः ॥ जइ तालव मसुरा, विमाणवासीवि परिवडंति सुरा ॥ चिंतिज्जं तं सेसं, संसारे सासयं कयरं ॥ १ ॥ इति उपदेशमालायाम् ॥ वली निरुपक्रमी आउखावाला एवा युगलिया पण अपर्याप्ति अवस्थायें त्रण पल्योपमनुं अपवर्त्तन करीने अंतर्मुहूर्त्तमां मरण पामे. तथा सोपक्रमी आउखावालानुं आउखु सात प्रकारें घटे ठे ॥ यतः ॥ अज्ञवसाणनिमित्ते, आहार वेअणापराधाए ॥ फासे आणापाए, सत्तविहं ज्जिइए आउ ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

तेमां अध्यवसाये करी जे आउखुं घटे, तेना प्रकार कहे ठेः—कोइक गामने विषे तस्करें गायो लीधी, तेनी वाहार चढीने लोको गायो मूकावीने पाठा वल्या, तेमां एक पुरुष रूपवंत युवान ठे, तेने पाणीनी तृषा लागी. तेणे कोइक स्त्री पासे पाणी माग्युं, ते स्त्रीयें पाणी लावीने पावा मांम्युं, त्यारें ते स्त्री पेला पुरुषनुं रूप देखी व्यामोह पामी. हवे पाणी पीने पेट जस्या पठी ते पुरुष होकारो कस्यां करे तो पण ते स्त्री पाणी रेडती रहे नही. त्यारें ते पुरुष तो एमज मूकावीने चाल्यो गयो स्त्री पाणी नूमीयें रेडती अनुक्रमें पुरुष सामी दृष्टि राखती हवी ते पुरुष आगल जातां जातां जेटले अदृश्य थयो. एटले ते स्त्री तेने न देखवाथी मरण पामी. ए रागना अध्यवसायें करी आयु घटे ते उपर दृष्टांत कह्यो. इति राग उपर दृष्टांत.

हवे स्नेहे करीने आउखुं घटें, तेनो प्रकार, कहे ठेः—कोइ नगरने विषे स्त्री जर्त्तारने परस्परे प्रीति घणी ठे, एकदा पुरुष व्यापारे गयो, त्यांथी पाठो वल्यो, ज्यारें पोतानुं गाम एक मजल ठेटे रह्युं, त्यारें तेना मित्रें विचार्युं के, जोइये ! लो खरा के, ए बेहुने मांहो मांही अत्यंत प्रीति ठे, ते साचुं के, जूठुं ! एम चिंतवीने तेना मित्रें परीक्षा करवा माटे तेनी

स्त्री पासे आवीने कह्युं के, तमारो जर्त्तार मरण पाम्यो. ते सांजलीने स्त्री बोली, शुं साचुं ! साचुं !! साचुं !!! एम त्रणवार कहेतांज ते स्त्रीनां प्राण नीकली गया. वली ते वात तेना जर्त्तारने कही, एटले तेणें पण त्रणवार पूछ्युं के, शुं साचुं! साचुं !! साचुं !!! एम कहेतांज ते मरण पाम्यो. ए स्नेहें करी आउखुं घटे ते उपर दृष्टांत कह्यो.

हवे जयें करी आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छे. देवकीजी कोइक स्त्री पुत्रने धवरावती देखीने अधैर्य करवा लागी. कृष्णे पूछ्युं, अधैर्य केम करो छो ? ते बोली, हे पुत्र ! कोइ पुत्र में धवराव्यो नही. कृष्ण बोल्या, अधैर्य न करो, हुं तमने देवताने प्रजावे पुत्रसंपत्ति करुं छुं. कृष्णें देवता आराध्यो. तेणे कह्युं. दिव्य पुरुष पुत्र थशे. अनुक्रमें पुत्र आव्यो, तेनुं गजसुकुमार एवुं नाम दीधुं, ते सर्व यादवने घणो वहालो थको सुखें सुखें रमे छे.

अनुक्रमें सोमिल नामा ब्राह्मणनी दीकरी अत्यंत रूपवंती जाणीने ते ने परणावी, पछी गजसुकुमारें पण श्रीनेमिनाथस्वामी पासे धर्म सांजली प्रव्रज्या लेइ प्रजु साथें विहार कर्यो. तेथी ब्राह्मणने पण अप्रीति उपनी.

अन्यदा वली जगवंत साथें द्वारिका नगरीयें आव्या, स्मशानने विषे काउस्सग्गे रह्या, तेमने सोमिल ब्राह्मणें दीठा त्यारें कषायमां आवीने मस्तके माटीनी पाल बांधी, तेमां धगधगता अंगारा जर्या, ते उपसर्ग सम्यक् रीतें अहियासतां केवलज्ञान उपन्युं, अंतगड केवली थया, क्रमें आवी श्रीनेमिनाथ जगवानने वांद्या, शेष साधुने पण वंदना करीने पूछ्युं के, हे जगवन्! गजकुमार क्यां गया? प्रजु बोल्या मसाणमां काउस्सग्गे रह्यो छे. श्रीकृष्ण त्यां जोवा गया तो गजसुकुमारने काल करेला दीठा. त्यारें कोपमां आवी प्रजुने पूछ्युं हे स्वामिन्! जाइने कोणे मार्यो? जगवंत बोल्या, तमने नगरमां पेसतां देखी जेनुं मस्तक फूटशे, तेणें मार्यो. हवे सोमिल पण बहार जवा माटे नीकल्यो एवामां वासुदेवने सामा आवता दीठा, त्यारें जयें करीने मस्तकना सो खंम थया. ए जयथी आउखुं त्रूटे ते उपर दृष्टांत कह्यो.

हवे निमित्तें आउखुं त्रूटे, तेनो प्रकार कहे छे.

निमित्त ते दंम, कोरडा, शस्त्र, रज्जु, अग्नि, पाणी, विष, सर्प, शीत, उष्ण, अरति, जय, क्षुधा, पिपासा, रोग, वडीनीतिनो रोध अने अजीर्ण प्रमुखना निमित्तें आउखुं त्रूटे. घणो आहार करे, अथवा मूलगो आहार

न करे, तो आउखुं घटे. मस्तक अने नेत्र प्रमुखनी अत्यंत वेदनायें आउ खुं घटे. वली पराघातें आउखुं घटे. पराघात ते वीजली पडवाथी तथा खाडा प्रमुखमां पडवाथी आउखुं घटे, ते पराघात कहियें. तथा फरसें आ उखुं घटे एटले त्वचामां सर्पनुं विष फरसे तेनाथी मरण पामे. अथवा ब्र ह्मदत्त चक्रियें काल कस्यो त्यारें तेनो पुत्र, चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्नने कहेवा लाग्यो के, तुं मह्रारी साथें नोग नोगव्य. ते बोली, तुं मह्रारो फरस ख मी शके नही. एम कहे थके पण पुत्र माने नही. त्यारें एक घोडो मंगावी ने तेनी उपर मुखथी मांमीने केहेड सूधी हाथ फेरव्यो, एटले घोडो झरी ने मरण पाम्यो. ते बोकरायें दीठो तोपण माने नहि, त्यारें लोढानो पुरु ष करावीने आलिंगन दीधुं. एटले लोढानो पुरुष गली गयो. ते देखीने मा न्युं. एम फरसथी आउखुं घटे. तथा श्वासोश्वासनो निरोध करवाथी पण आउखुं घटे बे. एम प्रथम पदे पांच उदाहरण थयां.

हवे बीजा पदें ते आउखुं अशाश्वतुं बे माटे " धम्मं चरे साहु जिणो वइहं " (साहुजिणोवइहं के०) साधु जननो उपदेश्यो जे (धम्मं के०) धर्म तेने (चरे के०) आचरजे. ते उपर चिलातिपुत्रनी कथा कहे बे.

विद्युन्मालि नामें एक ब्राह्मण ते पंमित मानी, जिनशासननी हेलना नो करनार. ते एम कहेतो हवो के, जे मुऊने जीते, तेनो हुं शिष्य था उं. एकदा आचार्यें तेने सनामां जीत्यो. ते माटे बलात्कारें शिष्य. कस्यो. पबी देवतायें समजाव्यो, स्थिर कस्यो, पण छुगंबा मूके नहिं, तेनी स्त्रीयें स्नेहें करी कामण कखुं, तेथी मरण पामीने देवलोके गयो. नार्या पण ते निर्वेदें दीक्षा लेइ अण आलोइ काल करीने देवलोके गइ. ते ब्राह्मण च्यवीने राजगृह नगरने विषे धननामा सार्थवाह तेने चिलातिका नामें दासी तेनी कूखे पुत्र पणें उपन्यो. तेनुं चिलातिपुत्र नाम दीधुं. अने तेनी स्त्री पण देवलोकथी च्यवीने तेज शेठनां पांच पुत्र उपरें सुसमानामे पुत्री थइ. चिलातिपुत्र तेने रमाडे, रमाडतां अपलक्षण करे, ते जाणीने शेठें घरमांथी का ढी मूक्यो. ते फरतो फरतो सिंहगुफा नामे चोरनी पाले गयो. ते पल्लीपतिने घणो वहालो थयो. अनुक्रमें पल्लीपति मरतां थकां एने पल्लीपतिपणे थाप्यो.

एकदा तेणें चोरने कह्युं के, राजगृह नगरे धनसार्थवाहने घेर सुसमा नामें पुत्री बे, ते आवेतो मह्रारी अने जे धन आवे ते सर्व तमारुं. एम ते

राव करी धनसार्थवाहने घेर आवी अवस्वापिनी निद्रा देइ धन लूंटी सुसमा पुत्री लेइ वल्या. ते वेला धनसार्थवाह नाठो. पछी धनसार्थवाहें कोटवालने कह्युं, महारी पुत्री अपावो, धन आवे ते तमे लेजो. त्यारें कोटवाल, धनसार्थवाह तथा पांच पुत्र ए सर्व चोरनीपूंठे थया. अनुक्रमें लोक धन लेइने पाछा वल्या. शेठ पांच पुत्र सहित चिलातिपुत्रनी पूठे गया.

हवे चिलातिपुत्रपण, सुसमानो नार लेइ दोडी शके नहि, शेठ पण ढूकडा आवी पहोच्या. त्यारें चोर पण सुसमा पुत्रीनुं मस्तक लेइ धड पडतुं मूकीने नाठो. ते जोइ शेठें विचार्युं के, जेनामाटे केड करता हता ते तो मरण पामी! हवे जवानुं शुं प्रयोजन छे? एवामां ते अटवीमां शेठ प्रमुखने घणी नूख लागी, त्यारें शेठें पुत्रोने कह्युं तमे मने मारीने नक्षण करो, अने कुशल खेमें नगर सूधी पहोचो. पण ते वात पुत्र माने नही. त्यारें महोटो पुत्र बोल्यो, मने मारो. एम यावत् लघु पुत्रें कह्युं, त्यारें तेनो पिता बोल्यो, आपणे कोइने जीवता शुं करवा मारीयें? आ सुसमाने चंमालें मारी छे, तेनुं नक्षण करीने क्षुधा शांत करियें. पछी तेनुं मांस खाधुं. एम साधु पण कारणे मात्र एक संयम निर्वाह करवा माटे पुत्रीना मांसनी उपमायें आहार करे छे. परंतु लोलुपिपणें नहि. ते शेठ पण नगरे पहोच्या. सुखी थया. एम साधु पण मोक्षसुखना नोगी थाय.

ते चिलातिपुत्र पण हाथमां मस्तक लेइने जतां दिशामूढ थयो.' एवा समयने विषे आतापना लेता एक साधु दीठा. देखीने कहेवा लाग्यो के, संक्षेपें धर्म कहो. नहिंतो आ रीतें तमारुं पण मस्तक छेदीश. मुनि बोल्या, उपशम, संवर अने विवेक ए त्रण पद सांनलीने चिलातिपुत्र एकांते चिंतववा लाग्यो जे, क्रोधादिकनो उपशम करवो, अने हुंतो क्रोधें नर्यो छुं! वली विवेक ते तो धन सज्जननो त्याग करवो, अने महारे तो रागथी सुसमानुं मस्तक हाथमां छे. त्यारें खड्ग तथा मस्तक मूकी दीधुं. तथा संवर ते पांच इंद्रियनो संवर अने नोइंद्रिय ते मननो संवर, ते पण महारामां एके नथी. एम विचारी संवर करी त्यांज काउस्सग्गे उनो रह्यो.

हवे लोहीयें खरडी काया हती तेनी गंधथी कीडियोयें आवी खावा मांमी. तेणें चालणी जेवुं शरीर कर्युं. पगथी कीडी पेसे ते मस्तकथी नीकले. एवो थयो तो पण ध्यानथी न चल्यो. एवो उपसर्ग अढीदिवस

खम्यो. एवा डुक्कर ध्यान करनारने वंदना करुं बुं. पढी ते काल करीने देवलोके गयो ॥ यतः॥ जो तिहिंपएहिसम्मं, समनिगउ संजमं समारूढो॥ उवसमविवेगसंवर, चिलाइपुत्तं नमंसामि ॥ १ ॥ इत्यादि आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बे. " धम्मो य ताणं सरणं गइय " (धम्मो य के०) धर्म तेज (ताणं के०) त्राण बे. एटले अनर्थनो घातक बे. वली कर्मरूप उपद्रव्यथी बीहीता एवा प्राणीने (सरणं के०) शरण करवा योग्य बे. वली डुःखीया प्राणीने सुख आपवाने अर्थे (गइय के०) रूडी गतिनो आपनारो बे. एमां धर्म त्राण बे तेनी उपर कमलशेठनी कथा एज पुस्तकना चोथा जागमां पृष्ठ १४५ मध्ये बपाइ बे, त्यांथी वांचवी.

तथा कर्म उपद्रवथी बीहीना एवां जे प्राणी तेने धर्म शरण थाय बे. ते उपर महानंद कुमरनी कथा एज पुस्तकना चोथा जागमां पृष्ठ २५१ मध्ये सविस्तर बपाइ गइ बे त्यांथी वांचवी. आ बे कथा विषे आ ग्रंथमां पण लखेलुं हतुं जे ए श्राद्धप्रतिक्रमणा सूत्रनी वृत्तिमांथी लीधी बे.

हवे जे डुःखीयो जीव होय ते सुखने अर्थे धर्मने आदरे, आश्रये तो रूडीगती पामे. ते गति कहीयें. तेनी उपर वसुदेवजीनो जीव पाबले जवे नंदिषेण नामें साधु हतो तेनो दृष्टांत कहेवो. ते कथा एज पुस्तकना बीजा जागमां श्रीनेमीश्वर जगवानना रासमां पृष्ठ ११३ मां बपाइ गइ बे.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे बेः—" धम्मं निसेवित्तु सुहं लहंति". जे प्राणी (धम्मं के०) धर्मने (निसेवित्तु के०) सेवे बे, ते प्राणी (सुहं के०) अव्याबाध सुख अर्थात् शाश्वतां सुख अथवा शुज मांगलिकने (लहंति के०) पामे बे. ते उपर लक्ष्मीधर शेठनो दृष्टांत कहे बे.

आ जरतक्षेत्रने विषे लक्ष्मीपुर नामा नगरमां लक्ष्मीविलास नामें राजा राज्य करे बे. ते नगरमां जिनमार्गमां रक्त, महासत्त्ववंत, एवो लक्ष्मीधर नामें शेठ वसे बे. तेने कमलमुखी अने कमलदलनयना एवी कमला नामें जार्या बे. एक दिवस शेठें रात्रीनें समये सूतां थकां उज्वल वस्त्र आजूषणवंती एक स्त्री दीठी. त्यारें शेठें पूब्युं, हे जद्रे ! तुं कोण बे ? ते बोली, हुं तहारा घरनी लक्ष्मी बुं. शेठ बोल्या, केम आवी बे ? ते बोली, हुं हवे तहारा घरमांथी जवानी बुं, माटे तमने कहेवा आवी बुं. त्यारें महा सत्त्वनो धणी ते शेठ पण तेने पाटु प्रहार देइने बोल्यो, जो पढी

तुऊने जवुं ढे तो हमणांज जा ॥ यतः ॥ पुरिसा तेच्चिय वुच्चंति, जे विर त्ते जणे न रज्जंति ॥ तं मिवि जे अणुरायं, कुणंति तेसिं फुससुलिहं ॥१॥ त्यारें लक्ष्मी अन्य स्थानकें गइ. प्रातःकाले शेठ उठ्या. नित्य करणी करीने पढी व्यापारने अर्थें धण, कण, कप्पड, चोपड, सुवर्ण प्रमुख कांइ घरमां न दीठुं. त्यारें चिंतववा लाग्यो के, ए बापडी रांक गइ तो शुं थयुं, महारुं सत्व तो नथी गयुं, ते माटे उद्यम करुं. एम विचारीने पाडोशी पासेथी कांइक इव्य उढीनुं लेइ तेनुं तेल मीठुं प्रमुख लइ कोथलो जरीने नगरमां पाडे पाडे जमवा लाग्यो. ते क्रय विक्रय करतां पाडोशीनुं इव्य जे उढीनुं लीधुं हतुं ते तेने पाढुं आपी, घेर आवी देवगुरुनी पूजा करी अतिथिने पण कांइक आप्युं, एम निरंतर करतां जे कांइ लाज आवे तेमांथी आ जीविका चलावे. पण घणो लाज न थयो. तेवारें पोटलो लेइने पासेनां ढूकडा गामोमां जइ माल वेचे, एम कालनिर्गमन करे ढे.

हवे लक्ष्मीपण कृपणने घेर गइ, त्यां ते कृपण पोतें पण न खाय, अ ने परने पण न आपे, खाड खोदीने तेमां इव्य घाली राखे, तेथी लक्ष्मी आकरुं डुःख जोगववा लागी त्यारें उद्वेग पामीने चिंतववा लागी के, अ हो! में अयुक्त कर्युं! जे कारण माटे ते महानुजावने में मूक्यो! हवे तेने घेर पाढी जाउं, पण ते मुऊने घरमां पेसवा देशे नही, ते माटे कां इक उपाय करीने आगलथी तेने प्रसन्न करुं अने पढी जाउं.

हवे शेठ गामडेथी पाढा वलीने वडना ऊाड हेठल विसामो लेवा आ वतां एक स्त्री संपूर्ण कलश हाथमां लेइने वड हेठल उजी रही, तेने शेठें दीठी. त्यारें विचार्युं के, ए कोइक परस्त्री उजी ढे. एम चिंतवीने वडथी वेगलो चाल्यो, वली बीजे दिवसें पण सामी आवी, शेठने बोलाव्यो, त्यारें शेठ पण उत्तर दीधा विना चाल्यो गयो. त्रीजे दिवसे शेठना बे प गनी वच्चे वलगीने रही, त्यारें शेठ बोल्या, तुं कोण ढे? ते बोली, तहारा घरनी लक्ष्मी ढुं, हवे हुं तहारे घेर आवीश. शेठ बोल्या, तहाराथी सर्युं! तहारामां शो ढंग ढे? माटे महारा पग मूकीने वेगली जा. लक्ष्मी बोली, महारा उपर प्रसन्न थाउ, अने घरमां आववानी हा पाडो, तमे महोटा ढो तेथी महारी प्रार्थना जंग करवी घटे नही, एम घणो आग्रह करे थ के शेठ बोल्या, तुं चपल ढे माटे हुं जाणुं ढुं के, तहाराथी एक ठेकाणे

रहेवाशे नही, ते माटे ज्यारें तने जवानी इच्छा होय, त्यारें मने एक वर्ष पहेलां कहेजे तो हुं तुजने म्हारा घरमां पेसवा देउं ? लक्ष्मीयें ते वचन मान्युं. शेठ घेर आव्या, शेठाणीयें पण घणो आदर कस्यो, घरमां पण जुएतो ठाम ठाम धनना ढगला पड्या छे, ते द्रव्यें करीने धण धान्य कप्पड प्रमुख घरमां लावी. शेठ पण यथेच्छायें लक्ष्मी भोगववा लाग्यो, दीन अनाथने दान दीयें, एम लक्ष्मीनुं फल लेतां केटलाएक दिवस वही गया.

एकदा रात्रे लक्ष्मी आवीने शेठने कहेवा लागी. तने मूकीने हवे हुं एक वर्ष पछी बीजे ठेकाणे जइश. ए वात सांभलीने शेठें प्रातःकाले सूत्र धार शिलावटने तेडी तेने घणुं द्रव्य आपीने एक जिनमंदिर कराववा मां मयुं, साधुने वस्त्र पात्र वसती प्रमुख देवा मांमी, सिद्धांत लखावीने सा धुने आपवा तथा पुस्तकोना भंमारा करवा मांमया, जीवोने अभयदान देवराव्या, कुटुंब मित्र बंदीवान दीन दुःखी जनोना उद्धार कस्या, एम सर्व द्रव्य आपीने एक कछोटी वाली, तृणांनो संथारो करीने, शेठ सूता. वली लक्ष्मी आवी रोतीथकी कहेवा लागी, हे शेठ ! देव गुरु धर्मने कार्यें लक्ष्मी वावरीने तें मने छली, तो हवे हुं नाठी थकी क्यां जाउं ? ते माटे हवे बीजे ठेकाणे नही जउं, दासीनी पेठें आलोटती तहारेज घेर रहीश. शे ठ बोल्या, जेम तने गमे तेम कर, किं बहुना ! वली पण शेठने घेर पूर्व नी पेठें लक्ष्मी विस्तार पामी. त्यार पछी लक्ष्मीधर शेठ पण देव, गुरु तथा धर्मकार्यने विषे घणाकाल सूधी लक्ष्मी वावरीने स्वर्गे गया. अनुक्रमें मोक्ष जशे. शाश्वता काल सुखीया थशे. ते माटे धर्मथीज शाश्वतां सुख उपजे.

हवे सिद्धनुं स्वरूप ग्रंथांतर थकी कांइक लखियें छैयें. आ भवमां समस्त कर्मनो क्षय करी तथा आत्मप्रदेशनो घन करी चरम शरीरनी जेटली अ वगाहना छे, तेमां त्रीजो भाग घटाडीने एक समयमां रुजु गतियें आ घापाछा आकाश प्रदेशने अण फरसतां लोकना अग्रभागे जइ रह्या.

जेने रोग नथी, शोक नथी, जन्म जरा अने मरण नथी. अव्यय, अ चिंत्य, अक्षय थया. अशरीरी, अणाहारी, अविनाशी, शाश्वत काल सुखी थया. सादि अनंतभांगें सिद्ध थया. ज्यां एक सिद्ध भगवान छे, त्यां अनं ता सिद्ध रह्या छे, तेथी देशे प्रदेशे फरशीत असंख्यातगुणा छे, पण कोइ कोइने भीड न करे, पोत पोतानी सत्तामां रहे, जे माटे सर्व सिद्ध भगवा

न स्वद्रव्य, स्वक्षेत्र, स्वकाल अने स्वज्ञाववंत छे. केवलज्ञान केवल दर्शनना धणी एक समयमां लोकालोकना अतीत अनागत अने वर्त्तमान कालना जाव सर्व उत्पाद व्यय अने ध्रुव पणे जाणे छे, पण कोइ परज्ञावमां रागद्वेषें परिणमता नथी. एटलाज माटे अक्रोधी, अमानी, अमायी,अलोजी, अरागी, अद्वेषी, अक्लेशी, अवेदी, अयोगी, निर्द्वंद्वी, निर्लेपी, अवर्णे, अगंधे, अरसे अने अफासे एवां बिरुदधारक कहियें. वली नहाना नथी, महोटा नथी, वृत्त नथी, त्र्यस्र नथी, चौरस नथी,. केवल ज्योतिमय स्वसत्ताना जोगी, परज्ञावना अजोगी, स्वज्ञावना कर्त्ता, परज्ञावना अकर्त्ता, स्वज्ञावरमणीय, कोइने कांइ आपे नहि, लीये नही, कोइने सुख डुःख करे नही, अव्याबाध सुखना धणी एवा सिद्ध परमात्मा ते जिन सिद्धादिक पन्नर जेदें छे. जेने आठ कर्मना क्षयथी आठ गुण प्रकट थया छे. अथवो अष्ट कर्मना अजावें विशेषथी एकत्रीश गुण प्रकट थया ते आ प्रमाणेः—

ज्ञानावरणीय कर्म गये पांच गुण प्रगट थया, दर्शनावरणीय कर्म गये नव गुण प्रगट थया, वेदनीय कर्म गये बे गुण प्रगट थया, मोहनीय कर्म गये बे गुण प्रगट थया, आउखा कर्म गये चार गुण प्रगट थया, नामकर्म गये बे गुण प्रगट थया, गोत्रकर्म गये बे गुण थया, अंतराय कर्म गये पांच गुण थया, एम एकत्रीश गुण कहेवा ॥ तथाचोक्तं ॥ खीण मइनाणावरणे १ खीणसुयनाणावरणे २ खीणउहीनाणावरणे ३ खीणमणपज्जवनाणावरणे ४ खीणकेवलनाणावरणे ५ एवं खीण चक्खुदंसणावरणे ४ खीणनिद्दे ५ एवं १४ खीणसायावेयणिज्जे २ एवं १६ खीण दंसण मोहणिज्जे, खीण चरित्त मोहणिज्जे, एवं १८ खीण नरगाउए इत्यादि ४ एवं २२ खीण सुजणाम खीण असुजणाम, एवं २४ खीण उच्चगोत्ते, खीणनीचगोत्ते एवं २६ खीण दाणांतराइए, ५ एवं ३१ गुण जाणवा.

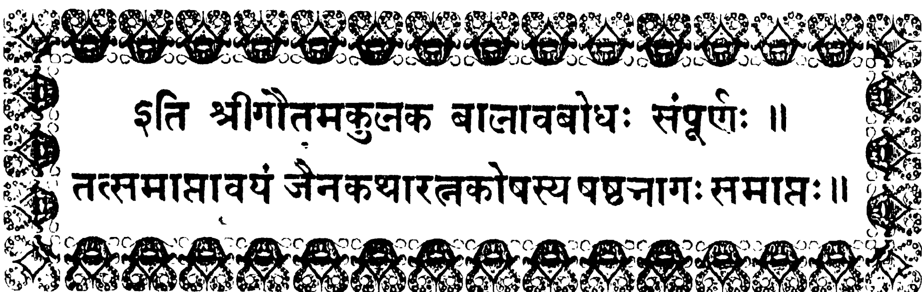
वली आवश्यक निर्यूक्तियें बीजी रीते सिद्धना एकत्रीश गुण कह्या छे. पांच वर्णने अजावे पांच गुण, बे गंधने अजावे बे गुण, एवं ७ पांच रसने अजावे पांच गुण, एवं १२ आठ फरसने अजावे आठगुण, एवं २० पांच संस्थानने अजावे पांच गुण, एवं २५ त्रण वेदनें अजावे त्रण गुण, एवं २८ असंगीपणुं १ अशरीरीपणुं २ अरूपीपणु एवं ३ एवं ३१ गुण थया. इत्यादिक सिद्ध स्वरूप मुखथकी कोण कही शके? यद्यपि केवलज्ञानी केवल

ज्ञानें करी सिद्धनुं स्वरूप जाणे छे, तो पण संसारमां उपमा विना कही शके नही. तेमाटे धर्म जे नावधर्म तेने सेवन करीने एवुं सिद्ध स्वरूप पामे.

॥ अथ प्रशस्तिः ॥

॥ सूरिर्विजयदेवाख्यं, स्तपागच्छाधिनायकः ॥ विख्यातस्त्रिजगत्यासीत्, विद्यया गुरुसन्निनः ॥ १ ॥ तस्य पट्टोदयाद्रौ श्री,—विजयात् सिंहसूरिराट् ॥ आदित्य इव तेजस्वी, सिंहवच्च पराक्रमी ॥ २ ॥ सत्यादिविजयस्तस्यां,—तेवासी सत्यन्नाषकः ॥ क्रियोद्धारः कृतो येन, प्राप्यानुज्ञां गुरोरपि ॥ ३ ॥ विनयस्तस्य कर्पूर,—विजयः सात्विकः सुधीः ॥ कीर्त्तिः कर्पूरवद्यस्य, प्राप्ता सर्वत्र विश्रुता ॥ ४ ॥ क्षमादिगुणसंदर्न्ने,—क्षमाविजय इत्यनूत् ॥ तस्य शिष्यो विनीतात्मा, शिष्यानेकसमन्वितः ॥ ५ ॥ शब्दशास्त्रादिशास्त्राणां, वेत्ता शिष्यगणान्वितः ॥ जिनादिविनयाह्वान,—स्तस्यासीच्छिष्यरूपन्नाक् ॥ ६ ॥ कर्मप्रकृतिप्रनृति,—शास्त्रतत्त्वविचारवित् ॥ उत्तमाद्विजयस्तस्य, शिष्योऽनूद्भूरिशिष्यकः ॥ ७ ॥ तस्य पादयुगांनोज, नृंगतुल्येन चाणुना ॥ पद्मविजयशिष्येण, स्वपरानुग्रहाय वै ॥ ८ ॥ रागवैदौ तथा नाग,—चंद्राविति (१८४४) च वत्सरे ॥ वसंतपंचमी घस्त्रे, विक्रमात् बुधवासरे ॥ ९ ॥ गौतमं कुलकं नाम, प्रोक्तं श्री गौतमर्षिणा ॥ मया बालावबोधोऽयं, कृतस्तस्याल्पबुद्धिना ॥ १० ॥ (त्रिनिर्विशेषकम्) यत् किंचिद्वितथं प्रोक्तं, मतिमांद्यादजानता ॥ तत्सर्वं धीधनैः शोध्यं, विधाय मयि सत्कृपाम् ॥ ११ ॥ वीरस्य शासनं यावत्, वर्त्तते विश्वदीपकम् ॥ तावद्बालावबोधोऽयं, तिष्ठतु शुद्धवासनः ॥ १२ ॥ इतिप्रशस्तिः

इति श्रीसकलसन्नान्नामिनीन्नालस्थलतिलकायमानपंमित उत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे विंशतितमगाथायां नवोदाहरणानि समाप्तानि ॥


इति श्रीगौतमकुलक बालावबोधः संपूर्णः ॥

तत्समाप्तावयं जैनकथारत्नकोषस्य षष्ठन्नागः समाप्तः ॥